R. P. F. IGNATII HIACYNTHI AMAT DE GRAVESON

Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris, & Collegii Casanatensis Theologi, Ord. Prædicatorum,

EPISTOLÆ

AD AMICUM SCRIPTÆ

THEOLOGICO-HISTORICO-POLEMICÆ

IN QUIBUS

Doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem prævisionem meritorum, contra Scholæ Thomisticæ Adversarios asseritur ac vindicatur.

CLASSIS SECUNDA.

OPUS

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO XIII. PONTIF. MAX.

NUNCUPATUM.

VENETIIS, M. DCCXXX.

Apud Joannem Baptistam Recurti.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

MONITUM AUCTORIS
AD
LECTOREM.

PRODIT in lucem bonis avibus, beneque fortunante DEO, *SECUNDA CLASSIS EPISTOLARUM*, quas de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem meritorum prævisionem scripsi ad Amicum, & in quibus data opera Scholam Thomisticam, de Ecclesia optimè meritam, vindico, ut par est, à teterrima Calvinismi & Jansenismi nota, quam nuperrimè *Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer*, ambo Societatis Jesu Theologi, ei perperàm impegerunt. Hanc putidam calumniam in istis Epistolis dispungo invictis (ni meus me fallit animus) momentis, necnon locupletissimis, & omni exceptione majoribus testimoniis plurium insignium ejusdem Societatis Jesu Theologorum, qui benè multis doctissimis editis lucubrationibus luce meridiana clariùs probarunt, Thomistas nihil planè negotii, commercii, & societatis in materia de Gratia habere cum *Jansenii*, & Jansenistarum doctrina, sæpiùs ab Ecclesia Catholica anathemate perculsa..

Verùm, ut ingenuè dicam, cùm in tot Scriptorum citandis testimoniis aliqua mihi exciderint, quæ rem omninò conficere possunt, necessarium duxi ea hìc inserere, præsertim cùm nec dubia, nec suspecta sint, utpotè data à viris probatissimæ fidei, quos ipsimet Scholæ Molinianæ Theologi suæ doctrinæ patronos ac defensores se habere gloriantur.

In primis, profero egregium testimonium Illustrissimi Domini *Francisci Solignac De Fenelon*, Archiepiscopi Cameracensis, qui in *Decreto & Documento Pastorali ad Clerum & Popolum suæ Diœcesis*, quod anno MDCCIV. contra Jansenistas promulgavit, hæc in gratiam doctrinæ Scholæ Thomisticæ habet, *Absit à nobis* (inquit Illustrissimus ille Archiepiscopus) *ut velimus hoc loco*

laudes elevare, quæ ab omnibus Ecclesiis Thomisticæ Scholæ idcircò tributæ sunt, quòd prima necessitantem Lutheri & Calvini Gratiam oppugnaverit. Thomistæ ad hanc refellendam hæresim aggressi primum id pro Fidei dogmate posuerunt, justo peccanti, ac peccato suo æterna inferorum supplicia promerenti, præsto esse proximam non peccandi potestatem; neque deesse Gratiam verè sufficientem, qui præceptum positivum eo temporis puncto, quo præceptum urget, exequi possit ...... Cum autem Fides doceat, voluntatem solis, quas ipsa per sese habet, viribus utentem, nunquàm posse actum quempiam supernaturalem exprimere, necessarium est ad stabiliendam proximam in actibus supernaturalibus potestatem, ut in hanc Gratia verè sufficiens, quæ ad illos actus pertineat, admittatur. Hinc eorum, qui veri ac germani Thomistæ sunt, sententia ad potestatem verè in his occasionibus proximam, Gratiæ verè sufficientis beneficio stabiliendam, revocatur.

Hanc Thomistarum doctrinam postquàm perspicuè exposuit Illustrissimus Archiepiscopus Cameracensis, ab ea doctrinam *Jansenii*, ejusque Discipulorum quàm longissimè distare circà hæc duo capita *de potestate proxima*, & *de Gratia sufficienti* liquidò probat ex ipsamet confessione Auctoris *Litterarum Provincialium*, seu *Blasii Paschalis*, qui in Epistola I. Jansenianorum partes agens. & *de potestate proxima* disputans, hæc habet: *Felices, quibus istud potestatis proximæ nomen incognitum est! Felices, qui ejus ortum antecesserunt: omninò hujus mali unam video medicinam, si nostri Academici barbaram hanc vocem, tot turbarum semen, pro imperio è Sorbona ejiciant.* Et in Epistola secunda idem Auctor *Litterarum Provincialium*, disserens *de Gratia sufficienti*, ait: *Jansenistæ disputant, nullam reipsa Gratiam sufficientem esse, nisi quæ eadem sit efficax; hoc est, omnia adjutoria, quibus voluntas non flectitur ad agendum, re ipsa non sufficere.* Hanc Authoris *Litterarum Provincialium* confessionem expendens Illustrissimus Cameracensis Archiepiscopus, istud de ea profert judicium: *Hæc verba manifestò declarant, quantùm à Dominicanorum Schola hæc Secta* (seu Jansenistarum) *dissentiat. Ita scilicèt ludit hic Litterarum Provincialium Auctor doctrinam Thomisticam, quam tamen pro Fidei dogmate amplexi sese universa Secta profitetur, & ad quam Auctor ipse, ubi urgeri se sentit, statim convolat. Acta hæc in Thomistarum*

comæ-

comœdia etiamnum alacri Sectæ totius (Janſeniſtarum) *plauſu atque acclamatione quotidiè excipitur . Sed dum ex una parte , inter ſincera & non fucata , quæ cum Viris Sectæ habentur , Colloquia , poteſtatem proximam , unà cum Gratia ſufficienti Thomiſtarum , irridendi nulla ſatietas eſt.*

Prætereà , Janſenianis patrocinio doctrinæ Scholæ Thomiſticæ gloriandi omnem præcludit aditum idem Illuſtriſſimus Cameracenſis Archiepiſcopus in Epiſtola , quam anno MDCCVIII. ſcripſit ad Epiſcopum S. *Pontii* , in qua , pag. 96 & 97. diſcipulis *Janſenii* , qui Thomiſtas ſe eſſe (ut incautis fucum faciant) oppidò mentiuntur , larvam detrahit his verbis : *Nihil eſt , Præſul Illuſtriſſime , tam expeditum ac facile , quàm hoc pacto , nulloque probandi labore ſuſcepto , id ſumere confidenter , ſe doctrinam S. Auguſtini ac S. Thomæ defendere . Id homines è Secta nunquam non habent in ore. Nihil tam aſſiduè prædicant quàm , ſe utriuſque Sancti Doctoris eſſe Diſcipulos .... Sed quid eſt illud , quod homines è Secta volunt intelligi , cum S Auguſtini Doctrinam appellant ? intelligunt nimirum illius doctrinæ ſeriem , quæ nulla alia Gratia interior poſt Adami lapſum agnoſcitur prætèr delectationem prævenientem atque indeliberatam , eamque minimè poſitam in arbitrii libertate , tum quia indeclinabilis eſt , atque inſuperabilis , hoc eſt , irreſiſtibilis & afferens neceſſitatem ; tum quia prorſus neceſſe eſt , ut eam voluntas ſequatur , ubi ſemel eſt in nobis potentior . Sed quid eſt illud , quod homines è Secta volunt intelligi , cum jactant , ſuam eſſe S Thomæ doctrinam? Si intelligant illam doctrinæ ſeriem , quam Religioſi ex S Dominici familia propugnant , profectò , ſi doctrina familiæ Dominicanæ Theologorum paulò diligentius conferatur cum eorum doctrina , qui ſe S. Auguſtini Diſcipulos appellari volunt ; incredibile dictu eſt , quàm manifeſtum ſit utriuſque Syſtematis diſcrimen ut , Illuſtriſſime Præſul , vel ex Patribus Dominicanis ſuſcitare . Conſule etiam Libros Alvaris ac Lemoſii , quibus diſputandi partes in Congregationibus DE AUXILIIS traditæ ſunt . Nuſquàm in iis reperies delectationem illam indeliberatam , indeclinabilem , atque inſuperabilem , quam poſt Adami lapſum omninò neceſſe eſt ut voluntas ſequatur . Verbo dicam , hæc duo Syſtemata , quæ homines è Secta miſerè inter ſe confundere moliuntur , ut ſcilicet partes ſuas illa veluti acceſſione & coagmentatione amplificent ; comperies tàm manifeſtè eſſe contraria , ut conſiſtere unum cum altero non poſſit .*

His

His Illustrissimi Cameracensis Archiepiscopi vestigiis insistunt doctissimi illi Scriptores, qui hac nostra tempestate in oppugnandis *Jansenii*, & *Quesnelli* erroribus studium & operam posuerunt, quos inter præcipuè emicant Eminentissimus Cardinalis *De Bissy*, Episcopus Meldensis, Illustrissimus D. *Languet*, Episcopus Suessionensis, *Honoratus Tournely*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, *Franciscus Maria Assermet*, Ordinis S. Francisci, & Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, Pater *Desirant*, Augustinianus, & Academiæ Duacensis Doctor, denique Pater *De la Fontaine*, & Pater *San Felicius*, ambo Societatis Jesu Theologi. Hi, inquam, insignes Scriptores (quorum testimonium non potest esse Molinistis suspectum) fatentur, multisque momentis evincunt, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci immenso distare intervallo a damnata doctrina *Jansenii*, & *Quesnelli*, qui Gratiam efficacem *necessitantem* invexerunt, dùm obstinatis animis pertendunt, efficaciam Gratiæ in statu naturæ lapsæ sitam esse in cœlesti indeliberata delectatione, quæ; dùm relativè victrix est, fortior ac superior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, tunc voluntatis humanæ necessariò rapit assensum, eamque ad benè agendum inevitabili necessitate determinat. Ab hoc certè hæretico Doctrinæ *Jansenii* principio (ex quo, velut è virulento fonte, scaturiunt erroneæ consecutiones, quas in quinque famosis Propositionibus Catholica damnavit Ecclesia penitùs abhorrere Scholæ Thomisticæ doctrinam de Gratia se ipsa efficaci constanter, & unanimi consensu fatentur hi omnes, mox à me laudati Scriptores, qui recentissimè, ad profligandos istorum Novatorum errores, eruditas concinnarunt lucubrationes, quas si, abdicatis omnibus præjudiciis, *Gabriel Daniel*, *Livinus de Meyer*, & nonnulli alii Molinistæ lectitassent, nunquàm, opinor, hanc illiberalem Jansenismi notam clarissimæ Scholæ Thomisticæ affricuissent, nec mihi subindè illis respondendi, eorumque calumniam repellendi, ineluctabilem necessitatem imposuissent. Utrùm autem rem planè confecerim, & ea, quæ doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci inter & proscriptam Jansenianam, Quesnellianamve, intersunt, discrimina optimo in lumine collocaverim? tuum erit, erudite Lector, statuere ac judicare. Hoc unum in præsentia certò affirmare

pos-

possum, me nihil intentatum reliquisse, ut doctrinam Scholæ Thomisticæ pro aris ac focis defenderem & ab æmulorum obtrectatorum calumniis strenuè vindicarem: Ut *Jansenii*, & *Quesnelli* discipulorum errores totis meis viribus confutarem, & præcluderem effugia, ad quæ sese nunc recipere solent: Ut denique, artes, fraudes, & machinationes, quibus vel suam doctrinam de industria occultare, vel ex definitionibus Ecclesiæ elabi pertentant, sic detegerem ac refellerem, ut tamen præ oculis semper habuerim hanc præclaram, & verè auream *Sancti Augustini* Sententiam: *Diligite homines, interficite errores: sine superbia de veritate præsumite, sine sævitia pro veritate certate*: *Orate pro iis, quos redarguitis atque convincitis*. Hoc Monitum, erudite Lector, quod in limine istius secundæ Epistolarum mearum Classis præmittendum non abs re fore judicavi, æqui bonique consule, & diù ac felicitèr vale.

NOS FRATER THOMAS RIPOLL

Sacræ Theologiæ Professor, totius Ordinis FF. Prædicatorum Magister Generalis & Servus.

CUM *ab adm. Reverendo Patre Magistro* Ignatio Hyacintho Amat de Graveson, *Provinciæ nostræ Galloprovinciæ & Co*[illegible] *Alumno, Doctore Sacræ Facultatis Parisiensis, & Collegii Casanatensis Theologo adornata sit* Secunda Classis Epistolarum ad Amicum circa Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci, cui perperàm à nonnullis æmulis inuritur Calvinismi & Jansenismi nota: *Tenore præsentium, Nostrique authoritate officii, licentiam facimus Authori, & ipsi facultatem impertimur prædictum opus recens elaboratum publicum in lucem edendi, dummodò fuerit à duobus Ordinis nostri in Theologia Magistris, à Nobis deputatis, censorio judicio comprobatum, servatisque aliis de jure servandis. In cujus fidem his sigillo nostro munitis manu propria subscripsimus, Romæ in Conventu Nostro Sanctæ Mariæ super Minervam, die duodecima Septembris* 1729.

Fr. Thomas Ripoll, Magister Ordinis:

Loco ✠ Sigilli.

Regist. fol. 94.

Fr. Joannes Sicard, Magister & Socius.

AP-

APPROBATIO.

ERuditissimas hujus Secundæ Classis Epistolas, Historico-Theologico-Polemicas, quas clarissimus, doctissimusque Pater Magister *Fr. Ignatius Hiacynthus Amat de Graveson*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, & Collegii Casanatensis Theologus, ad tuendam & vindicandam SS. *Augustini & Thomæ* Doctrinam *de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad Gloriam ante omnem prævisionem meritorum*, mirabiliter pro more suo concinnavit, jussu Reverendissimi Patris Fratris *Thomæ Ripoll*, Magistri Generalis nostri Ordinis Prædicatorum, attentè ac summa cum animi voluptate perlegi; cumque in eisdem nihil observaverim quod bonis moribus officiat, aut sanam, Catholicamque Doctrinam non redoleat; dignas propterea censeo, ut publici juris fiant ad communem amatorum veritatis utilitatem. Datum Romæ in Conventu Sanctæ Mariæ super Minervam die 10. Augusti 1719.

Fr. Dominicus Ponsi, Ordinis Prædic. Sac. Theologiæ Magister, ac Sac. Congregationis Indulgentiarum, & Reliquiarum Consultor.

APPROBATIO.

QUod in Epistolarum suarum Tomo I. feliciter inchoaverat Auctor doctissimus *R. A. D. Mag. Fr. Ignatius Hiacynthus Amat de Graveson*, in altero hoc ipsarum Tomo, cui inscriptio: *P. Ignatii Hiacynthi Amat De Graveson, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris, & Collegii Casanatensis Theologi, Ordinis Prædicatorum, Epistolæ Historico Theologico Polemicæ, in quibus doctrina de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem meritorum prævisionem, contra Scholæ Thomisticæ Adversarios asseritur ac vindicatur*; *Classis Secunda*: longè felicissimè continuat. Jansenianorum ac Quesnellianorum præcipuè non tam sanctissimè ac sapientissimè proscripta dogmata, quàm Systemata, ad dogmata ipsa conducentia, luculenter confodiens ac invictè, ab eorum variis, fucatis, venenatisque cavillationibus calumniis, dicteriis, veridicam, ac Catholicam *S Thomæ*, ejusdemque Scholæ Doctrinam *de Gratia præsertim per se & ab intrinseco efficaci*, tanquam re vera immenso intervallo ab illorum Assertis discretam, firmitate magna, magna perspicuitate vindicat, adeò ut posthac penès illustre hocce Opus legentes illorum errores & in aperto ponendi, & ad perniciem usque meritò delendi sint: iidemque sub emendicato *SS. Augustini* & *Thomæ*, sive, ut verbo cum Scholis dicam, *Thomismi* pallio latere nequeant amplius: & cæcutire etiam sub meridiano sole sese plane ostensurus sit quisquis *ad procreandam*, *seu fovendam Prædicatorum Ordini*, *aliisque*, *genuinæ Thomisticæ Doctrinæ affectis*, *invidiam* contra gravissimè ac constantissimè à S. Sede non semel; ac nuperrimè per Sanctissimum D. N. D BENEDICTUM Papam XIII. in Constitutione *Pretiosus* praescripta, *Doctrinam memorati S. Doctoris, ejusque insignem in Ecclesia Scholam dicto, vel scripto, contumeliosè impetat ac veluti consentientem cum damnatis* eorumdem *erroribus audeat traducere*. Hanc itaque secundam Epistolarum Classim in rem Catholicæ Fidei plurimum profuturam confidens, nihilque in primis in ipsis animadvertens quod Fidei ipsi, ac bonis moribus adversetur, dignam censeo quæ publici juris fiat. In Conventu Sanctæ Mariæ super Minervam die 29. mensis Junii 1729.

Ita sentio Fr. Joannes Dominicus de Anagnis, Ordinis Prædicatorum, S. T. M. Bibliothecarius Casanatensis, ac Sac. Congregationis Indicis Consultor.

A P.

APPROBATIO.

Reverendiss. P. F. Jo: Benedicto Zuanelli, Sac. Apost. Palat. Magistro, jubente, cum oblectamento vidi secundum Tomum Epistolarum ad Amicum *Historico-Theologico-Polemicarum, in quibus Doctrina de Gratia se ipsa efficaci praedeterminatrice &c. ab adm. Rever. P. Magistro* F. Ignatio Hiacyntho Amat de Graveson, *Sac. Ord. Praedicat. Collegii Casanatensis Theologo, ac Facultatis Parisiensis Doctore*, magno cum studio, & non minori Doctrina compositarum: Nihil in ipsis Catholicis Dogmatibus, aut Regulis morum adversum offendi; sed potiùs ad Fidei Theologicae defensionem inservientia, ac ad honestioris vitae actiones conducentia ad inveni cuncta; & maxima eruditione plena, & solida Argumentorum efficacia, cum styli elegantia de more referta. Cùm enim Auctor, jam in Republica litteraria meritis cumulatissimus, nomen sibi acquisierit aeternum, non nisi Opera immortalitate digna producere valuit. Quare, publica luce dignum & hoc opus existimavi.
Dabam Romae in Collegio Sanctae Mariae de Victoria, 17. Augusti 1729.

Fr. Leo à S. Felice, Carmelita Excalceatus, Sac. Theologiae Praelector, ac Sacrarum Congregationum Indicis, & Rituum Consultor.

APPROBATIO.

Classem Secundam Epistolarum Theologico-Historico-Polemicarum de Divina Gratia & Praedestinatione, mandante Reverendissimo Patre Benedicto Zuanelli, Ord. Praedicatorum, Sacri Palatii Apostolici Magistro, attentè perlegi. In ea Clariss. auctor *Fr. Ignatius Hiacynthus Amat de Graveson*, Ordinis Praedicatorum, Facultatis Parisiensis Doctor, & Theologus Casanatensis, eo unicè tendit, ut à Thomistica sententia intentatam ei à nonnullis Calvinismi & Jansenismi notam propulset. Quae in id argumenta congerit optimi sunt generis; quibus novum etiam robur accedit ex falsarum doctrinarum *Jansenii & Calvini* oppugnatione, quam selectis Scripturarum, & Patrum testimoniis strenuè ipse aggreditur. Sed nec aliquid omittitur ad plenam disputationis intelligentiam, cui maximè conducit historica *Baji*, *Jansenii*, & *Quesnelli* descriptio; ex qua satis abundè colligere licet, quinam fuerint Jansenismi ortus & progressus ad haec usque postrema tempora. Elucet praetereà ubique non vulgaris eruditio, summa in re perobscura claritas cum elegantia sermonis conjuncta, & in admodum lubrica materia Orthodoxa Fides, & Christiana pietas. Quare, nihil obstat, quominùs ejusmodi labores publica luce donentur, quinimò ea, uti censeo, communis utilitas dignissimos facit. Romae VIII Kalendas Septembris anni MDCCXXIX.

Ego D. Fridericus de Judice, Congregat. Caelestinor. Ord. S. Benedicti in Collegio S. Eusebii de Urbe Sacrae Theologiae Lector.

NOI RIFFORMATORI
Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Rivisione, ed Approbazione del Padre Fr. Tommaso Maria Gennari Inquisitore, nel Libro intitolato: *R. P. Fr. Ignatii Hiacynthi Amat de Graveson Epistolæ ad Amicum Scriptæ Theologico Historico-Polemicæ, &c. Classis II.* non v' esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro; niente contro Principi e buoni costumi, concedemo Licenza a Gio: Battista Recurti Stampadore, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. 27. Novemb. 1719.

(Gio: Francesco Morosini Kav. Riff.
(Andrea Soranzo Proc. Riffor.
(

Agostino Gadaldini Segr.

INDEX EPISTOLARUM

HISTORICO-THEOLOGICO-POLEMICARUM,

Quæ in hac SECUNDA CLASSE continentur,

ORDO ET SERIES EPISTOLARUM,

DISCRI-

DISCRIMINA VARIA,

ALIA DISCRIMINA,

EPISTOLA TERTIA THEOLOGICO-POLEMICA,

EPISTOLA QUARTA THEOLOGICO-POLEMICA,

EPISTOLA QUINTA THEOLOGICA,

EPISTOLA SEXTA,

EPI-

CLAS-

CLASSIS SECUNDA EPISTOLARUM HISTORICO-THEOLOGICO-POLEMICARUM, CIRCA' DOCTRINAM SCHOLÆ THOMISTICÆ

De Gratia per se efficaci prædeterminatrice,

Cui perperàm & per summam calumniam à nonnullis Calvinismi, & Jansenismi nota inuritur.

IN his, quas hactenùs scripsi, Epistolis, omnem curam, industriam, & operam posui, ut omni argumentorum genere evincere possem, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci prædeterminatrice tam ad actus naturales, quam ad actus ordinis supernaturalis, sive in statu naturæ innocentis, sive in statu naturæ lapsæ, omninò necessaria, benè multis, iisque invictis momentis, tùm Philosophicis, tùm Theologicis, necnon disertissimis Summorum Pontificum Oraculis, & locupletissimis Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ*, testimoniis, ac denique Sacrosancti Concilii Tridentini definitionibus comprobari: Abunde etiam (ni mea me fallat mens) dissolvi sæpe jam dilutas objectiones, quibus eamdem Scholæ Thomisticæ Doctrinam arietat, seu oppugnat *P. Gabriel Daniel*, passim in suis Epistolis ad nostrum *Natalem Alexandrum* dictitans, Doctrinam de Gratia per se efficaci prædeterminatrice facere Deum auctorem peccati; liberum hominis arbitrium penitùs tollere, fatalem inducere necessitatem, eamque à germana mente Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* atque Patrum Synodi Tridentinæ esse penitùs alienam...

Scio,(sed utinam nescire licuisset)easdem frigidas,ac plane vitreas in Doctrinam Scholę Thomisticę objectiones P. *Gabrielis Danielis* fuisse recoctas, & denuò ad nauseam usque propositas a duobus nuperrimis Scriptoribus, videlicet a P. *Livino de Meyer*, Societatis Jesu, Theologo Belga, in suis, quas publicavit, quatuor Dissertationibus *De Mente Concilii Tridentini*, & à *P Francisco Maria Affermet*, Ordinis FF. Minorum Regularis Observantiæ, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, qui Parisiis Anno MDCCXV. *Tractatum Scholastico-Positivum*, *De Divina Gratia* edidit in lucem, ubi à pag. 335. usque ad pag. 344. easdem *Patris Danielis* refricat argutias, & simul cum ipso equitans in arundine longa, pertendit, Doctrinam de Gratia per se efficaci prædeterminatrice abhorrere prorsùs à genuina mente *S. Thomæ*. Et pagina 356. idem Scriptor, effractis omnibus modestiæ cancellis, suum in Scholam Thomisticam exulceratum animum, & plusquam vatinianum odium palam his verbis prodere non dubitavit. *Quis ergo*, inquit, *gratiæ per se & ex natura sua efficacis quoad rem, & quoad nomen inventor? Calvinus*. *Quis primus physicæ Prædeterminationis quoad nomen extitit faber? P. Dominicus Bagnez*, *vel alter ipsius ætatis suppar*. Sic duo isti moderni Scriptores, à capite ad talos Moliniani, succinunt *P. Gabrieli Danieli* eamdem, cùm ipso Scholę Thomisticę insultantes, cantilenam canunt, easdem edentulas, ac rancidas obtrudunt objectiones, quibus in meis Epistolis cùm jam plenissimè fecerim satis, oleum certè & operam perderem, si eas iterùm ad crisim revocare, vel in his confutandis bonas horas male collocare vellem.

His ergò in pręsentia prętermissis, nunc me accingo ad refellendam teterrimam Jansenianę Hęreseos calumniam, quam Scholę Thomisticę impegit *P Gabriel Daniel*, asserens, principia Doctrinę *Jansenii* esse simillima principiis Doctrinę Thomistarum de Gratia per se efficaci, & easdem erroneas consecutiones, quas è Doctrinę suę principiis *Jansenius* deduxit, sponte itidem effluere ex principiis Doctrinę Thomistarum de Gratia per se efficaci prędeterminatrice. Hanc immanem calumniam(qua si non commoverer, saxeum me planè esse oporteret) à Schola Thomistica amoliri satagam in hac secunda Epistolarum Classe, multaque proferam discrimina, quę, fatentibus ipsismet Molinistis, intersunt Doctrinam Scholę Thomisticę de Gratia per se efficaci prędeterminatrice inter & Doctrinam *Jansenii* de Gratia per se efficaci necessitante, sępius Catholica Ecclesia fulguritam, & anathemate perculsam.

OR-

ORDO ET SERIES
EPISTOLARUM
Quæ in hac Secunda Classe continentur.

DUPLEX Adversariorum genus hodie, proh dolor! experitur Schola Thomistica. Alii quippe sunt, qui magnis animis contendunt, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci tàm in suis, quibus nititur, principiis, quàm in consecutionibus, quæ ex iisdem principiis naturali fluxu promanant, tantam habere, similitudinem, & affinitatem cum principiis, & consecutionibus Doctrinæ proscriptæ *Jansenii*, & *Quesnelli*, ut ovum non sit ovo similius, quàm Doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci similis sit Doctrinę *Jansenii*, & *Quesnelli*, jure optimo ab Ecclesia confixæ; indeque inferunt, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci fuisse damnatam à Summo Pontifice CLEMENTE XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* in qua centum & una Propositiones *Quesnelli* variis Censuris perstringuntur; Urgent etiam nos iidem Scholæ Thomisticæ adversarii, ut in aprico ponamus, seu in apertam proferamus lucem ea, si quę nobis suppetant, discrimina, quę intersunt Doctrinam Scholæ Thomisticę de Gratia per se efficaci inter & Doctrinam *Jansenii*, & *Quesnelli*, de Gratia per se efficaci necessitante, sæpiùs ab Ecclesia profligatam; quæ discrimina nullibi sese hactenùs offendere, atque exspiscari potuisse, apertè, sed subdolè declarant; cùm non solùm nostrates Thomistæ, sed etiam clarissimi Societatis Jesu Theologi, *Annatus*, *Ripalda*, *Antonius Moraines*, seu *Martinonus*, *Stephanus Dechamps*, & alii, sole evidentius ejusmodi discrimina patefecerint, eaque longo latoque calamo fuerint prosecuti. Hi sunt primi generis hostes, qui Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci prædeterminatricę aperto marte impetunt.

 Sed

Sed alios non minùs infensos Schola Thomistica his præsertim temporibus nacta est adversarios, *Jansenistas* nimirùm & *Quesnellistas*, qui ubique clamitant, se eamdem de Gratia per se efficaci tutari Doctrinam, quam celeberrima Schola Thomistica propugnat; eosque non pudet asserere, hanc ipsissimam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci Doctrinam à Summo Pontifice CLEMENTE XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* fuisse una cum Propositionibus *Quesnelli* damnatam.

Verbo dicam, eò res hinc inde ab æmulis Scholæ Thomisticæ obtrectatoribus perducta est, ut non possint ampliùs Thomistæ surda aure præterire hanc insignem calumniam, quæ sive in Censuris, sive in Thesibus, sive in Libellis famosis, temerè in vulgus sparsis, pluribus in locis publicatur ac jactatur; nec solùm Thomistas ad hanc propulsandam calumniam urgere debet illibatam Scholæ suæ Doctrinam vindicandi necessitas, sed etiam in hac justa defensione illos potissimùm urere debet commune bonum Matris Ecclesiæ, quam sine dubio cruentæ horumce Scholæ Thomisticæ æmulorum obtrectatorum manus dilacerant, dùm illius portionem non contemnendam (ut modestè loquar) Scholam Thomisticam, quæ illi semper præsidii & clypei, necnon etiam ornamenti loco fuit, omni telorum genere evertere, & infamare moliuntur.

Ut igitur hanc infamiam ab Ecclesia, & à Schola Thomistica penitùs amolirer, has sequentes conscripsi Epistolas, in quibus citrà cujusquam offensionem, & cum inculpatæ tutelæ moderamine, apertissimè ostendam, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci prædeterminatrice tàm in suis principiis, quàm in consecutionibus, quas ex illis principiis deducunt Thomistæ, longè lateque discrepare à principiis damnatæ Doctrinæ *Jansenii*, & *Quesnelli*, & à virulentis consecutionibus, quas Jansenistæ, & Quesnellistæ ex illis principiis eliciunt; eademque opera dispungam falsique convincam putidissimam calumniam, quam quidam malè feriati, & quietis impatientes homines in tenebris commenti sunt, dictitantes, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci prædeterminatrice fuisse à Sanctissimo Pontifice CLEMENTE XI. in sua *Constitu-*

tio:

tione, quę his verbis auſpicatur: *Unigenitus Dei Filius &c.* profligatam. Quod certè tàm falſum eſſe, quàm quod maximè, multis argumentis exploratiſſimum faciam.

Optaſſent quidem vehementiſſimè omnes Thomiſtę, qui modeſtiam, & patientiam jam pridem in mores induxerunt, ut ab ęmulorum calumniis, uno ſilentii & humilitatis clypeo ſeſe tutarentur, eam in ſpem erecti, fore ut tandem aliquando ab hac calumnia abſtinerent Scholę Thomiſticę adverſarii; cùm certum ſit, Propoſitiones *Queſnelli*, quę ſpectant Doctrinam Gratię, fuiſſe a Summo Pontifice CLEMENTE XI. damnatas, quatenùs redolent, & exprimunt proſcriptum ſenſum Doctrinę, ſeu quinque Propoſitionum *Janſenii*, ſicut diſertis verbis aſſerit idem Summus Pontifex in ſua *Conſtitutione*, quę incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* Porrò, Doctrinam Scholę Thomiſticę de Gratia per ſe efficaci toto Cœlo diſtare à quinque protritis *Janſenii* Propoſitionibus luce meridiana clarius doctiſſimi Scholę Thomiſticę Theologi in his, quas adornarunt, vindiciis jam demonſtraverant, pręſertim *Joannes Nicolai*, *Bernardus Guyard*, *Sybilla*, *Vincentius Baronius*, *Antoninus Reginaldus*, *Joannes Baptiſta Gonetus*, *Vincentius Caſalas*, *Vincentius Contenſonus*, *Antoninus Maſſoulié*, *Hyacinthus Serry*, & alii doctrina, & pietate conſpicui Pędicatorum Ordinis Scriptores, idque ultro faſſi ſunt celebriores Societatis Jeſu Scriptores, qui in *Janſenium*, & Janſeniſtas calamum acuerunt.

Quod ergò Thomiſtę ad falſam errorum *Queſnelli* accuſationem, quam ipſorum Doctrinę intentarunt nonnulli ęmuli obtrectatores, ſtatim depellendam non ſe accinxerint, mirum nemini videri debet. Sciebant quippe Thomiſtę, Propoſitiones *Queſnelli*, ad Doctrinam Gratię attinentes, à Summo Pontifice CLEMENTE XI. fuiſſe proſcriptas *in ſenſu Janſenii*, & hunc hęreticum ſenſum ab univerſa Schola Thomiſtica ſemper rejectum, exploſum, ac damnatum fuiſſe; videbant pariter Thomiſtę, Doctrinam de Gratia per ſe efficaci prędeterminatrice, etiam poſt promulgatam *Conſtitutionem*, quę incipit: *Unigenitus Dei Filius*, in toto Orbe Chriſtiano, ſcientibus, & approbantibus Summis Pontificibus CLEMENTE XI. INNOCENTIO XIII. & BENEDICTO XIII. propugnari tanquam doctrinam menti Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* magis conſentaneam.

Hæc itaque cum probe comperta , atque explorata haberent Thomistæ , consultius esse duxerunt tacere , & religiosum silentium servare , maxime cum certissimi essent , Doctrinam de Gratia per se efficaci prædeterminatrice non fuisse a Summo Pontifice CLEMENTE XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit : *Unigenitus Dei Filius &c.* damnatam , & ne leviter quidem perstrictam , subindeque hanc tam male natam & consarcinatam calumniam, Sedi Apostolicæ, ac toti Scholæ Thomisticæ contumeliosam , propediem in vulgi fabulam abituram , suisque natalitiis tenebris fore consepeliendam . Neque etiam servati religiosissimi istius silentii nos pœniteret, nisi inde adversarii Scholæ nostræ Thomisticæ animos sumpsissent , modestiam nostram religiosam ignaviæ & inscientiæ adscripsissent , nosque quasi victos , dejectos , atque a Summo Pontifice CLEMENTE XI. damnatos , in suis famosis libellis traduxissent , nova mendacia, novasque calumnias cudentes .

Cum igitur nunc per illos non liceat nec quiescere nec tacere , ægre profecto ferre non debent , quod ipse , licet infimus Familiæ Dominicanæ Theologus , post diuturnum silentium , defensionem Scholæ Thomisticæ suscipiam , & ab ea horribilem Jansenismi , & Quesnellismi notam , quam ei per summam calumniam liberaliter affingunt , depellam in meis sequentibus Epistolis , in quarum prima evincam contra *Livinum de Meyer* , Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci penitus abhorrere ab Hæresi *Lutheri* , & *Calvini* , in Sacro Concilio Tridentino damnata . In altera Epistola producam discrimina , quæ intersunt Doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & Doctrinam *Jansenii* , ex quibus constabit, Doctrinam Scholæ Molinianæ Theologorum in materia de Gratia propius accedere ad Systema *Jansenii* , quam Thomistarum Doctrinam . In tertia explanabo genuinam notionem Gratiæ sufficientis , ejus necessitatem adstruam , eademque opera contra *Jansenium* ostendam , quo pacto Gratia sufficiens , in sensu Thomistico intellecta , det veram , plenam , proximam , completam & expeditam potentiam agendi , & observandi Divina præcepta , ita ut ex parte potentiæ nihil omnino desit . In quarta medium proferam longum latumque discrimen , quod intercedit *Gratiam parvam* ,

quam

quam admittit *Jansenius*, inter & Gratiam sufficientem, quam constanter Schola Thomistica propugnat. In quinta faciam satis objectionibus, quæ adversus Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, vulgo proponi solent. In sexta impugnabo modum, quo *Jansenius* probat & explicat Gratiæ efficaciam, pluribusque momentis commonstrabo, *Jansenium*, juxta intima Doctrinæ suæ principia, admisisse, mordicusque defendisse Gratiam efficacem necessitantem, quam aversatur, dirisque devovet tota Schola Thomistica, quæ hactenus indivulse adhæsit antiquæ SS. PP. *Augustini*, & *Thomæ* de Gratia per se, & ab intrinseco efficaci Doctrinæ, Conciliis, & Summis Pontificibus probatæ, sicut ibidem palam faciam. In septima refellam eumdem *Jansenium*, asserentem, Christum non esse mortuum pro omnibus omnino hominibus, nec reprobis præparasse auxilia vere sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint, sed illum dumtaxat mortem oppetiisse, suumque sanguinem fudisse pro æterna salute Electorum ac Prædestinatorum. In Octava diluam argumenta, quibus *Jansenius* probandum suscipit, Christum non esse mortuum pro omnibus & singulis hominibus omniaque effugia, ad quæ ejus Discipuli confugere solent, ut è censura, quam Catholica Ecclesia in quintam *Jansenii* propositionem tulit, elabi possint, præcludam. In Nona gravissimam confutabo calumniam quorundam, qui perfrictæ frontis audacia effutire non verentur, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci fuisse a Summo Pontifice CLEMENTE XI. una cum erroribus *Paschasii Quesnelli* damnatam in *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* In decima & ultima brevem attexam narrationem historicam rerum, quæ in proscriptione Doctrinæ *Michaelis Baii*, *Cornelii Jansenii*, & *Paschasii Quesnelli* gestę sunt in Ecclesia.

Porrò, ex lectione istarum Epistolarum, quas, ut candidè dicam, ad promptam Doctrinę Scholę Thomisticę adornandam defensionem festinavi, potiùs quam maturavi, intelligent saltem illi, qui tenebras non quærunt, sed serenum amant, non minùs vastum Chaos Thomistas inter & *Calvinum*, *Jansenium*, & *Quesnellum* jacere in materia de Gratia, quam quo Patriarcha *Abrahamus* Diviti epuloni in-

 clama-

clamabat , illum a *Lazaro* diſtare & eſſe ab eo ſemotum , ſubindeque , ipſa rei veritate convicti , deſpicient artes illorum , qui per latus *Calvini* , *Janſenii* , & *Queſnelli* , Doctrinam Scholę Thomiſticę petere pręſumunt , quique , de nimio contra Thomiſtas , Catholicos Theologos , ardore quidquam remittere nolentes, nihil penſi habent res hęreticorum promovere , vireſque augere , dummodo ipſorum ſocietatem Thomiſtis , quos averſantur , objiciant , & non contemnendam Eccleſię portionem , ſeu Scholam Thomiſticam , in hęreticorum gregem auſu temerario propellant .

EPISTOLA PRIMA
THEOLOGICO-POLEMICA,

In qua contrà Patrem Livinum De Meyer evincitur, Doctrinam Scholæ Thomisticæ De Gratia per se efficaci penitùs abhorrere ab Hæresi Lutheri, & Calvini, in Sacro Concilio Tridentino damnata.

SCripsi ad te, carissime Discipule, prolixam satis Epistolam, in qua pluribus argumentis, ex intimis visceribus causæ petitis, probavi contra *Gabrielem Danielem*, Soc. Jesu Theologum, tantùm abesse ut Patres in Concilio Tridentino congregati damnaverint Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci prædeterminatrice, & de prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum, ut potiùs eruditissimi illi Patres hac eiusdem Scholæ Thomisticæ avita Doctrina usi fuerint in dirimendis Controversiis, quæ id temporis, occasione Hæresum *Lutheri*, & *Calvini*, emerserant circà certitudinem Præscientiæ Divinæ, infallibilitatem Decretorum Dei, & efficaciam Divinæ Gratiæ. Dilui etiam in eadem Epistola palmares Adversariorum objectiones, ut ex perspicua earum solutione veritas, tanquàm ignis ex collisione silicum, emicaret.

I. Hoc pacto votis tuis abundè me fecisse satis autumabam. Sed mea me fefellit opinio. Scribis enim in Epistola, quam paucis abhinc diebus accepi, te avidis oculis perlegisse quatuor Dissertationes *De Mente Concilii Tridentini*, quas Anno MDCCXV. Bruxellis excudi curavit *Pater Livinus De Meyer*, Soc Jesu Theologus, in quarum prima totus in id incumbit iste intùs & in cute seu medullitùs Molinista ut Doctrinam Scholæ Thomisticæ Calvinismi insimulet, eamque in Conc. Trid probet fuisse prædamnatam, uti Calvinianæ Hæreseos crambem à *Bannesio* recoctam, Doctori Angelico perperam affictam, ab Academiis obtritam, à viris omnium Ordinum eruditis explosam, Ecclesiæ Patribus repugnantem, humanæ libertati inimicam, Gratiæ sufficienti, ac Divinæ sanctitati prorsus injuriam. In hunc scopum unicè collineare istum Molinianum Theologum probas ex ipsius verbis, quæ in Epistola tua Maiusculis characteribus exscripsisti: *Ego* (inquit *Pater de Meyer* in Dissertatione 1. cap 1.) *nullo contentionis studio, sed solius amore veritatis re hac diligenter examinata, existimo gratiam à se ipsa efficacem novum esse Lutheri, Calvinique commentum, & ad illorum tempora in Ecclesia inauditum, oppugnatum ab Academiis, & Ecclesiæ Doctoribus tum ante, tum post Synodum collectam, & à Concilio reprobatum*. Ad hæc verba te totum excanduisse asseris, mihique etiam haud parùm succensuisse fateris, quòd in Epistola, quam ad te scripsi, *De genuina Mente Patrum Concilii Tridentini circa liberum hominis arbitrium, & Gratiam efficacem*, non confutarim hunc Molinianum Scriptorem, qui, futilibus ductus argutiis, detestabilem Calvinismi notam celeberrimæ Scholæ Thomisticæ impingere audet.

Sed, pace tua dixerim, charissime Discipule, non est quod mihi hac in re negotium facessas. Sat enim superque in hac Epistola, quam ad te scripsi, *De Mente Concilii Tridentini* existimo me probasse, Patres Concilii Tridentini, dum obortas *Lutheri ac Calvini* pestiferas hæreses damnarunt non aliunde arma ad illas profligandas deprompsisse, quam ex Doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci, cui constanter semper adhæserunt, sicut memini me plurimis & indubitatis monumentis evicisse. Hoc autem semel demonstrato, quis, amabò, non videt, in

au-

auras fummumque evanefcere infulfam illam Calvinifmi calumniam, quam recens ille Molinianus Scriptor toti Scholæ Thomifticæ intentare aufus eft.

Addo etiam, dùm ad te fcripfi Epiftolam *de Mente Concilii Tridentini circà liberum arbitrium, & Gratiam efficacem*, confultiùs me facturum putaffe, fi alto filentio præterirem virulentam illam Calvinifmi calumniam, *quam P. Livinum De Meyer* paucis abhinc annis refricare non puduit, & afferere, Doctrinam Thomiftarum, focietate & affinitate cum errore *Calvini* conjunctam ac fœderatam effe, atque in Concilio Tridentino damnatam. Sciebam quippè *Patrem Francifcum Annatum*, celebrem Societatis Jefu Theologum, ab hac Calvinifmi calumnia Doctrinam Scholæ Thomifticæ egregiè admodùm vindicaffe in Refponfione ad XVII. Epiftolam *Montaltii*, ubi hæc habet: *Gratia efficax duobus modis defendi poteft, quorum unus hæreticus eft, hæreticis principiis nixus; alter Orthodoxus, fancitis authoritate Conciliorum principiis fuffultus. Primum fequitur Calvinus, & ideò hæreticus eft. Catholici Doctores, Thomiftæ, Scotiftæ, Sorbonitæ, Jefuitæ de fecundo confentiunt; & propterea variis licèt concertationibus diftracti, tamen in eadem & indivulfa communione Ecclefiæ permanent ..... Calvinus ita Gratiam defendit, ut ab illa nullam aliam nobis relinqui libertatem putet, nifi illam, quæ dicitur à coactione. Cæterùm ab ifta gratia neceffitatem imponi, quæ poteftatem auferat refiftendi, quandiu gratia perfeverat. Catholici Doctores inter fe confentiunt, gratiam per fe efficacem ita regere voluntatem, ut vim & poteftatem ei refiftendi non adimat; ita ut hæc duo inter fe componantur, gratia in voluntate, & in eadem voluntate fub gratia conftituta, fufficiens non confentiendi poteftas: nec dubitant, quin hic fit verus Tridentini Concilii fenfus in iftis verbis*, POTEST DISSENTIRE, SI VELIT. Sciebam etiam, præter laudatum *Patrem Francifcum Annatum*, duos alios fæculo proximè elapfo floruiffe clariffimos Societatis Jefu Theologos, videlicet *Stephanum Dechamps* in libro, quem edidit *De Janfeniana Hærefi*, & *Antonium Moraines*, feu per purum anagramma, *Joannem Martinonam* in fuo *Anti Janfenio*, qui in defendendis Thomiftis operam navarunt, & à Schola noftra fufpicionem omnem erroris, fœderis & confenfionis cum *Calvino & Janfenio* procul depulerunt.

Hæc, dùm ad te fcripfi Epiftolam *de Mente Concilii Tridentini*, cùm probè comperta ac explorata haberem, defpiciendam effe duxi hanc Calvinifmi calumniam, falfamque accufationem, qua *Pater De Meyer* Thomiftas oneravit. Sic enim tacitus dicebam: Quorsùm juvat hanc Calvinifmi calumniam a Schola Thomiftica amoliendi fufcipere provinciam, cum ea jam peregregiè defuncti fint doctiores Societatis Jefu Theologi? Certè, poft agnitam, probatam, ac publicè ab illis Societatis Jefu Theologis defenfam Scholæ noftræ Thomifticæ Doctrinam, & recenfita, ac veluti digito monftrata plurima *Calvinum* inter & Scholæ noftræ Theologos difcrimina, iterùm à *Patre De Meyer* nobis ex Calvinifmo conflari invidiam, id non folùm Thomiftæ, fed quidquid eft eruditorum hominum, quibus veritas cordi eft, ægerrimè ferent, & tandem aliquando agnofcent hanc falfam accufationem non ex fententia, quæ animo fedeat, fed vel ex neceffitate defenfionis, vel ex prurigine creandi infontibus apud vulgus invidiam, proficifci, ficut candidè faffus eft *Ripalda*, infignis Soc. Jefu Scriptor, *Tom 2. Difputatione 113. fect. 9. Num. 53.* ubi hæc habet: *Bannez, & plerique ejus Difcipuli, in publicis difputationibus, privatifque fermonibus, & fcriptis, cœperunt notare illam fententiam* (feu Ludovici Molinæ) *Pelagianam. Contra noftri, ut notam Pelagianifmi fuæ fententiæ evitarent, objiciebant oppofitæ* (feu Doctrinam Thomiftarum) *notam Calvinifmi*. His ego rationibus permotus, in ea, quam ad te fcripfi, Epiftola *De Mente Conc. Trid. circa Gratiam efficacem & liberum hominis arbitrium*, hanc Calvinifmi calumniam penitùs defpexi, eamque, tanquàm veterem cantilenam ab omnibus exfibilatam, & malè confarcinatam fabulam, omninò valere juffi.

II.

II. At tunc, post lectam Epistolam, quam ad me nuperrimè scripsisti, silentium, velim nolim, abrumpere cogor. Ais quippe primò, *Patrem De Meyer*, Calvinianæ hæreseos notam toti Scholæ Thomisticæ temere affinxisse, mirarique omnes; quod nullus Thomista causam Scholæ suæ agat, & illius Theologi, audaciam frangat ac retundat, cum tamen *S. Hieronymus* in Epistola LXI. ad *Pammachium* nolit, quemquam in suspicione Hæreseos tacere: *Nolo*, inquit S. ille Pater, *in suspicione hæreseos quemquam esse patientem*. Ais prætereà, *Patrem De Meyer* in suis Dissertationibus *De Mente Concilii Tridentini* provocasse Thomistas, ut ejus argumentis facerent satis, seque à Calvinianæ hæreseos nota ac suspicione purgarent, sed illos hactenus surdos fuisse, ac *pisce mutiores*.

Hæc statim ac legi, dolore, fateor, contabui, &, ut intelligerent Scholæ nostræ Adversarii, animum viresque Thomistis non deesse, meum in animum induxi sæpius decantata *Patris De Meyer* expendere momenta, eisque, citra ullam verborum asperitatem, solidas Thomistarum opponere responsiones juxta hanc æquissimam regulam, quam idem Scriptor in sua ad Lectorem Præfatione proponit: *Prudens*, inquit, *sedatus, & amans veritatis animus momenta utrimque expendit. Si qui ægrè ferant proponi rationes partis oppositæ, postquam ipsi exposuerunt suas, lucem fugere, tenebrasque amare convincuntur*.

Quæcumque autem in hacce Epistola contrà *P. De Meyer* dicturus sum, dicta itidem volo contrà *P. Gabrielem Danielem*, recentem alterum societatis Jesu Scriptorem, qui, in Epistola VIII ad nostrum *Natalem Alexandrum*, Doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci pari audacià Calvinismi insimulavit his verbis: *Inter Calvinistas, qui eamdem se ac Jansenium tenere viam, ac tradere doctrinam putant plurimi denunciarunt, nihil à se reverà plus, quam à Thomistis dici, quamvis aperte docerent ineluctabilem libero arbitrio à Gratia necessitatem imponi*.

III. In primis, *Pater Livinus de Meyer* *cap.* 2. Dissertationis primæ *De Mente Concilii Tridentini circa Gratiam Prædeterminantem*, ait, Hæresiarcham *Calvinum* a recepta Catholicorum sententia circa Gratiæ efficacis naturam recessisse, quia *Calvinus*, inquit *P. De Meyer*, volebat, Gratiam efficacem esse actuum nostrorum causam totalem, & adæquatam, cum tamen Catholici Doctores profiterentur, gratiam efficacem esse quidem causam principalem actuum nostrorum, sic tamen ut partialem liberi arbitrii concursum non excluderent, sed potius docerent, Deum per gratiam efficacem, & hominem per liberum arbitrium cooperari ceu duas causas partiales in actu salutifero producendo, ita ut idem voluntatis actus præcipuè quidem à gratia Dei excitante, & adjuvante, partim tamen à libero arbitrio procedat non partialitate effectus, (ut Scholæ loquuntur) sed causarum dumtaxat partialitate. Hanc de partialitate causarum, videlicet Dei & hominis, in producendo salutiferò actu sententiam pertendit *Pater Meyer* magno verborum apparatu *cap.* 2. 3. & 4. ejusdem primæ Dissertationis fuisse Sanctis Patribus, & antiquis Theologis Scholasticis ante Concilium Tridentinum maxime probatam, deinde in eodem Concilio contra errores *Lutheri*, & *Calvini* confirmatam, ac demum à Theologisqui post ejusdem Concilii Sancita scripserunt, totis viribus esse propugnatam.

Hoc semel jacto fundamento, (quod caducum, ac ruinosum esse mox ostendam) istud parallelum Doctrinam Thomisticam inter & Calvinianam *Cap V.* ejusdem Dissertationis instituit *Pater De Meyer*, ubi hæc habet: *Convenit auctoribus gratiæ physicè prædeterminantis cum Calvino, ut ipsimet fatentur, quod utiquè asserant gratiam efficacem esse causam totalem; & adæquatam nostræ conversionis: negant vero, arbitrium nostrum divinitus excitatum cooperari Deo, ut causam suæ conversionis partialem, & minus præcipuam, Convenit prætereà in eo, quod asserant, ipsam nihilominus voluntatem à Deo motam velle & agere, non partiali & propria*

vir-

virtute; sed ea actione , quam Deus in ipsa , atque ex ipsa in solidum format .... In his sententiis Bannezius nihil à Calvino videtur differre. Uterque asserit , Deum esse totalem , & adæquatam causam nostræ conversionis . Uterque negat , liberum arbitrium esse causam partialem , *hoc est , licet arbitrium gratia præventum , excitatum , erectumque supra naturæ facultatem , & in ratione principii physici supernaturalis completum sit , negat tamen uterque , aliquod à se ipso agere , seu partialem , & propriam virtutem exerere , quæ sit a mensura gratiæ & divina operatione distincta. Uterque fatetur , agere nihilominus in sua conversione arbitrium humanum , quoniam vult , & volendo non potest non agere : immo cum totam volitionem producat , agit ut causa totalis ea actione , quam Deus prioritate naturæ , & causalitatis sua gratia in solidum format. Denique uterque oppositam Catholicorum sententiam , multorum sæculorum traditione firmatam. Pelagianismi , aut Semipelagianismi insimulat. Atqui*(subsumit Pater de Meyer) *Hæresiarchæ Lutherus , & Calvinus à Concilio Tridentino damnati sunt , quia inficiabantur , voluntatem humanam à Deo motam erectam & adjutam à se ipsa velle , & volendo a se ipsa agere , ceu causam partialem , quod unum proclamant se rejicere , & aspernari . Si autem hæc Lutheri , & Calvini opinio est improbata à Tridentina Synodo , quomodo gratiæ physicè prædeterminantis patroni serio sibi imaginari possunt suam ab eodem Concilio approbatam esse?*

Hoc est Achylleum , si superis placet , *Patris Livini De Meyer* argumentum , quod priusquam ostendam esse purum Paralogismum , vanis imposturis , falsisque principiis infartum . præstat ut tibi ob oculos ponam absurditatem , ne quid gravius dicam , sententiæ illius Moliniani Scriptoris *de partialitate causarum , Dei nimirum & hominis , in Actu salutifero producendo* , quam tamen sententiam audacter pronunciat idem Scriptor , esse ipsissimam doctrinam , quam Sancti Patres , & antiqui Theologi ante Concilium Tridentinum propugnarunt , quam etiam Patres Tridentini approbarunt , quam denique Theologi , qui post Concilium Tridentinum floruerunt , scriptis commendarunt , ac defenderunt.

Vult igitur *P. de Meyer* , in hoc sitam esse Fidei Catholicæ doctrinam , quod Deus , & homo sint duæ causæ partiales , quæ producunt actionem voluntatis humanæ , ita ut Deus sit causa partialis , quatenus homini offert , & suppeditat suum concursum simultaneum planè indifferentem , & subditum libero hominis abitrio ; homo autem sit causa partialis suæ actionis , quia per consensum voluntatis suæ determinat concursum Dei indifferentem ad agendum . Porrò , absurdum est , hanc de partialitate causarum , Dei scilicet , & hominis ad producendam actionem voluntatis humanæ sententiam proponere tanquam doctrinam Catholicæ Ecclesiæ , cum certum sit , illam esse ipsissimam *Ludovici Molinæ* sententiam , quæ nunquam fuit recepta in Ecclesia Catholica , sed tantum tolerata , quæ fuit Patribus Concilii Tridentini prorsus ignota , quæ primas homini in negotio suæ salutis partes tribuit , quam celebriores Scholę , & totius Orbis Academiæ impugnarunt , & ex qua denique bene multa deducuntur consectaria , quæ cum necessitate orandi Deum , gratias ei pro perceptis beneficiis agendi , & cum principiis Doctrinæ Sanctorum Patrum . præsertim *Augustini* , & *Thomæ* , nullo pacto conciliari possunt , sicut jam multis argumentis probavi in superioribus meis Epistolis , & copiosiùs , benè fortunante Deo , ostendam in aliis Epistolis , in quibus Scholæ Molinianæ Gratiam congruam data opera oppugnabo.

Qui igitur fieri potuit , ut *P. de Meyer* hanc novam *Ludovici Molinæ* sententiam de partialitate causarum , Dei scilicet & hominis , ad producendum in voluntate humana actum salutiferum , nobis proponeret tanquam dogma Fidei Catholicæ , a Sanctis Patribus , & antiquis Theologis propugnatum ante Concilium Tridentinum , ab eodem Concilio contra errores *Lutheri* , & *Calvini* stabilitum , & à Theologis præcipuisque Academiis receptum post Concilium

Tri-

Tridentinum, ab eodem Concilio contrà errores *Lutheri*, & *Calvini* stabilitum, & à Theologis præcipuisque Academiis receptum post Concilium Tridentinum? scilicet persuadebit cuipiam *P. De Meyer*, suam & *Molinæ* sententiam de partialitate causarum, Dei nimirum & hominis, ad producendam actionem voluntatis humanæ fuisse post Concilium Tridentinum à CLEMENTE VIII, & PAULO V. eorumque Successoribus Summis Pontificibus approbatam & ab Academiis, Parisiensi, Salmanticensi, Lovaniensi, & Duacensi receptam! hoc inauditum hactenus paradoxum antequam probet *Pater de Meyer*, certè *pascentur in æthere cervi*.

Hac præmissa observatione, proclive est ostendere, Thomistas, qui docent, *Gratiam per se efficacem prædeterminatricem esse causam totalem, & adæquatam nostræ conversionis, voluntatem verò humanam, motam & excitatam à Deo, agere quidem, sed non ut causam partialem suæ actionis*, nullo pacto consentire cum *Calvino*, quia *Calvinus* pluribus in locis docet, humanam voluntatem a Deo motam, & excitatam Gratia efficaci, agere quidem ut natura est, seu spontaneè, & voluntariè non autem libere, ut ipsimet fatentur clarissimi Societatis Jesu Theologi quos mox laudavi Thomistæ autem docent, voluntatem humanam ita ab efficaci gratia agi, ut etiam liberè agat. *Calvinus* ita dicit Gratiam efficacem esse totalem, sive adæquatam causam conversionis, ut liberum arbitrium, motum & excitatum à Deo nullo pacto sit causa proxima liberæ conversionis suæ. At, Thomistæ docent contra *Ludovicum Molinam*, Deum per Gratiam se ipsa efficacem esse causam primam non *partialem*, sed *totalem & adæquatam* nostræ conversionis, & contra *Calvinum* dicunt, voluntatem humanam, à Deo per Gratiam se ipsa efficacem motam & excitatam, esse causam proximam, liberam, totalem, & adæquatam suæ conversionis, sed causam subordinatam Deo tanquam primæ causæ; ita ut, quamvis homo sit causa secunda totalis, & proxima suæ conversionis, Deus tamen, qui est causa prima universalissima, & effectrix totius entis, per suum influxum prævium & physicum efficiat, ut homo liberè operetur & velit.

At enim inquiunt Thomistæ quando idem effectus à duabus simul causis procedit, ita ut totus producatur à singulis, causas oportet esse subordinatas puta si percussio clavi tota fiat à manu, & tota pariter à malleo, necesse est, manum & malleum esse causas subordinatas, idest quarum altera agat, quia agitur ab altera Hoc supposito dicunt, actionem voluntatis humanæ esse totam à Deo, tanquàm à causa prima totali, & adæquata, & simul totam à voluntate hominis produci tanquam à causa secunda totali & adæquata, ac Deo, primæ rerum omnium causæ, subordinata. Jam verò causa subordinata dicitur, quæ in tantum agit, in quantum movetur à causa cui subordinatur, idest, in quantùm causa superior efficit, ut inferior agat. Igitur voluntas creata non agit, nisi quia Deus, cui tanquam causa secunda subordinatur, per suum prævium & physicum influxum efficit, ut agat. Absit enim, ut Deum creatæ voluntati subordinemus, & non potius voluntatem creatam Deo Quod si à Deo efficitur ut voluntas creata in actionem prorumpat, igitur Deus totam voluntatis creatæ actionem tanquam causa prima totalis, & adæquata per suum influxum prævium, & physicum producit; voluntas verò creata, tanquam causa secunda subordinata Deo, suam itidem elicit actionem in virtute primæ causæ, sicut conceptis verbis docet S. *Thomas* I. P. Quæst. 105. art. 5. ubi hæc habet: *Secundò, considerandum est, quod si sint multa agentia ordinata, semper secundum agit, in virtute primi agentis. Nam primum agens movet secundum ad agendum, &, secundum hoc, omnia agunt in virtute ipsius Dei, & ita ipse est causa omnium actionum agentium*. Et lib. 3. contra Gent. cap 70. appositè ait idem S. Doctor: *Non sic idem effectus causa naturali, & Divinæ virtuti attribuitur, quasi partim à Deo, partim ab agente naturali fiat, sed totus est ab utroque secundùm alium modum*. Videlicet à creatura, sicut ab agente proprio, & sub ratione particulari

lari talis entis : à Deo autem, tanquam à causa universalissima, & sub ratione entis absolute. Et Opusculo I. negat S. ille Doctor, Deum concurrere cum creatura ad operandum eo modo, quo duo homines, vel duo equi concurrunt ad tractionem ejusdem navis, vel rhedæ

Sed quando duæ causæ non sunt subordinatæ, non possunt simul eumdem producere effectum, facta hypothesi, quod earum unaquæque, aut etiam alterutra effectum totum & integrum eliciat: id totum hoc familiari illustro exemplo: sit homo aliquis qui velit producere sex gradus motus; Si manus ejus dextera sex illos gradus producat, sinistra ejus manu totidem quoque gradus, aut quatuor dumtaxat producente, non sex tantum, sed duodecim, aut decem resultabunt gradus motus; ac proinde non unicus, sed duplex sequetur effectus. Et ratio est, quia ejusmodi causæ, quæ in suis operationibus non sunt subordinatæ, suum singulæ habent influxum, quo fit, ut producente altera totum effectum, inutilis fit ac supervacaneus alterius causæ influxus.

Hanc de Deo, & homine, tanquàm de duabus causis subordinatis, totalibus, & adæquatis producentibus eumdem effectum in voluntate humana, doctrinam omnes ad unum, post Sanctos *Augustinum*, & *Thomam*, propugnant Scholæ Thomisticæ Theologi contra *Lodovicum Molinam*, qui in suis in I. Partem Summæ *S. Thomæ* Commentariis in aliam longè diversam, totique retrò antiquitati ignotam sententiam manibusque pedibusque descendit. At enim primò, candidè Disputatione 26. fatetur, se vix ac ne vix quidem intelligere posse hanc motionem prævıam, ac physicam, qua Deus (sicut docet *S. Thomas*) movet, & applicat causas secundas ad agendum: *Ingenuè fateor*, inquit Molina, *mihi valdè difficilem esse ad intelligendum motionem, & applicationem hanc, quam D. Thomas in causis secundis exigit*. Deindè, negat ibidem *Molina*, Deum prævié ac physicè influere in causas secundas, ita ut causæ secundæ hoc Divino influxu motæ, & excitatæ agant, suumque producant effectum, sed pertendit, Deum immediatè influere una cum causa secunda in actionem, & effectum ejusdem causæ secundæ: *Quò fit*, ait Molina, *ut concursus Dei generalis non sit influxus Dei in causam secundam, quasi illa priùs mota agat & producat suum effectum, sed sit influxus immediatè cum causa secunda in illius actionem, & effectum*. Denique, *Molina* ibidem docet, influxum Dei esse indifferentem ad varias actiones, & effectus; determinari verò ad species actionum, & effectuum à particulari influxu causarum secundarum, qui pro diversitate virtutis utriusque, diversus est. Ex quo infert, Deum & causam secundam esse causas partiales actionum, & effectuum causæ secundæ, non secùs ac duo equi trahentes eamdem rhedam, aut navim, sunt causæ partiales tractionis navis, vel rhedæ, tametsi equus nihil virtutis influat in alterum equum cui sociatus est, sed ambo dumtaxat per partialem influxum producant tractionem navis, vel rhedæ: *Deus* (inquit *Molina* in eadem Disputatione 26.) *generali concursu influit, ut causa universalis, influxu quodam indifferenti ad varias actiones, & effectus; determinatur verò ad species actuum, & effectuum à particulari influxu causarum secundarum, qui, pro diversitate cujusque ad agendum, diversus est: aut si causa libera fit, in ipsius potestate est ita influere, ut producatur potiùs hæc actio quàm illa, puta velle, quam nolle, aut ambulare, quàm sedere, & hic effectus potiùs quam ille, nempè hoc artefactum potiùs, quàm illud, vel etiam suspendere omninò influxum, ne ulla fit actio. Porrò concursus Dei generalis determinatur à particulari concursu causarum secundarum, non secus ac influxus solis, qui etiam universalis est, determinatur ab influxu hominis, ut producatur homo; ab influxu equi, ut oriatur equus . . . . . . simili præterea modo, sicut ad generationem equi non satis est influxus solis, neque influxus equi sine influxu solis; ita ad nullius effectus productionem satis est influxus Dei per solum concursum universalem sine influxu causæ secundæ particularis, à qua de-*

ter-

terminetur; neque vicissim influxus causæ secundæ particularis sine influxu Dei per concursum universalem, quo adjuvetur, & quem Deus de lege ordinaria statuit nunquàm denegare. Et in Disputatione 27. mentem suam de partialitate Causarum (Dei scilicet & causæ secundæ) in producendo salutifero actu voluntatis humanæ, hisce clarissimis verbis exprimit Molina: *In his duabus causis* (Deo nimirùm, & homine) *licèt concedendum sit, unamquamque in suo ordine, & gradu esse causam totalem, negari tamen non potest esse partialem, partialiter & non toto influxu, ad effectum necessariò influentem*.

Patet itaque primò, *Molinam* docuisse, Deum non esse causam totalem, & adæquatam nostræ actionis, sed tantummodò Deum esse causam partialem nostræ actionis, seu conversionis nostræ, Deique influxum esse indifferentem, & determinari à particulari influxu causarum secundarum ad species actuum, & effectuum voluntatis humanæ, adeo ut (sicut docet idem *Molina Disputatione* 32.) *actiones liberi arbitrii à concursu generali Dei non habeant quod sint tales vel tales in particulari, ac proinde quod sint studiosæ vel vitiosæ, sed ab ipsomet libero arbitrio*.

Hanc autem *Ludovici Molinæ* doctrinam esse falsam, & principiis Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ omninò oppositam, jam multis argumentis demonstravi in his, quas ad te scripsi, Epistolis, in quibus latè probavi, Deum non esse causam partialem, sed totalem & adæquatam omnium actionum nostrarum; ejusque influxum in causas secundas non esse indifferentem, sed prævium & physicum, nec determinari à voluntate creata ad species actuum & effectuum (sicut perperam docet Molina) sed, versa vice, voluntatem creatam, tanquam causam secundam subordinatam Deo, determinari, illæsa manente ipsius libertate, ab influxu divino prævio & physico non solum ad benè agendum in genere, sed etiam ad omnes species, & individuales rationes singulorum effectuum, determinationum, & actionum, quas, tanquam causa secunda, elicit humana voluntas.

IV. In hac igitur confutandâ *Ludovici Molinæ* sententia de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero actu voluntatis humanæ, diutius non immorabor; dicam tantùm obiter, à vero multùm aberrare *Patrem de Meyer*, dum asserit, Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum* eo potissimùm nomine fuisse à Patribus Concilii Tridentini damnatos, quòd docerent, *Gratiam per se efficacem esse causam totalem & adæquatam nostræ conversionis*, & negarent, *liberum hominis arbitrium, motum & excitatum à Deo, esse causam partialem ac minùs præcipuam conversionis*. Ex quo *P. de Meyer* lectori suo naturali consecutione inferendum relinquit, sententiam *Ludovici Molinæ* de partialitate causarum, Dei & hominis, in producendo salutiferò voluntatis humanæ actu, fuisse à Patribus Tridentinis receptam, & contra *Lutherum*, & *Calvinum* definitam, velut doctrinam Ecclesiæ. Qua in re *Pater de Meyer*, ut mitissimè dicam, de clarissimis, & in doctrina Sanctorum *Augustini & Thomæ* versatissimis Concilii Tridentini Patribus malè meritus est.

Sed dices, in quo itaque sistit hic error Hæresiarcharum *Lutheri*, & *Calvini*, quem Patres Concilii Tridentini proscripserunt?

In promptu est responsio, & dico, præcipuum *Lutheri*, & *Calvini* circa Gratiam errorem, quem confixerunt Patres Concilii Tridentini, in hoc situm fuisse, quod isti Hæresiarchæ palàm contenderent, Gratiam per se efficacem ita esse causam adæquatam & totalem nostræ actionis, seu conversionis, ut voluntas nostra in negotio nostræ salutis, Deo excitanti & intùs operanti non liberè cooperaretur.

Docebant quippe isti Hæresiarchæ, liberum hominis arbitrium esse penitùs per peccatum Adami extinctum, inductam esse in statu naturæ lapsæ necessitatem peccandi, sublatam omninò indifferentiam activam voluntatis, quæ excludit necessitatem, & solam voluntati hominis lapsi relictam esse libertatem,

tem, qua voluntas sponté agit sua, quæque dicitur *libertas spontaneitatis*, immunitatem quidem à violentia, & coactione importans, sed tollens immunitatem à necessitate. *Homo (*inquit Lutherus in libro de *servo arbitrio) cum vacat spiritu Dei, non quidem violentia, velut obtorto collo, nollens facit malum, sed sponte & libenti voluntate facit......* Et rursus: *Si Deus*, inquit, *in nobis operatur, mutata, & blandè assibilata per spiritum Dei voluntas, iterum mera lubentia & pronitate, ac sponte sua vult & facit, non coactè, pro natura voluntatis, quæ sic cogeretur, voluntas non esset*. Calvinus lib. 2. Institutionum cap. 2. hæc habet: *Liberi ergo arbitrii hoc modo dicetur homo, non quia liberam habet boni æquè ac mali electionem, sed quia mala voluntate agit non coactè* Et capite 3. *Porrò*, inquit, *quod libertate abdicata voluntatem dico necessitate in malum trahi, vel duci mirum est si cui videatur aspera locutio...... Offendit eos, qui inter necessitatem & coactionem distinguere nesciunt*. Et rursùm: *Quid ergò sibi vult Augustinus*, inquit *Calvinus*, in Antidoto ad Canonem V. Sessionis sextæ Concilii Tridentini) *cùm de libertate voluntatis loquatur? nempè quod totiès repetit, non cogi homines invictà Dei gratia, sed voluntarios regi, ut spontè pareant ac sequantur* Et lib. 2. in *Pighium*: *Si coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium & fateor, & constantèr assevero, ac pro hæretico habeo, si quis secùs sentiat: si hoc, inquam: sensu liberum vocetur, quod non cogatur, aut violenter trahatur, sed sponte trahatur sua, nihil moror*. Possem nullo negotio sexcenta ejusmodi perindè clara cùm *Lutheri* tùm *Calvini* adducere loca. ex quibus certò certiùs constat, ambos illos Hæresiarchas docuisse, gratiam per se efficacem ita esse causam totalem & adæquatam actionis, seu conversionis nostræ, ut Deo excitanti & operanti voluntas humana non liberè cooperetur. sed spontè dumtaxat & voluntariè; hoc est, non habeat in agendo libertatem à necessitate, sed tantùm libertatem à coactione & violentia, subindeque capitalem illum *Lutheri*, & *Calvini* errorem, qui liberum hominis arbitrium prorsùs jugulabat, jure optimo à Patribus Concilii Tridentini fuisse profligatum.

Sed quid, amabo, opus est varia hic *Lutheri*, & *Calvini* congerere testimonia, cùm omnes Orthodoxi Theologi, & prælaudati etiam Patres Societatis Jesu, hactenùs in suis contra Lutheranos, Calvinianos, & Jansenianos polemicis lucubrationibus sæpiùs declaraverint, pestiferum *Lutheri*, & *Calvini* errorem in Concilio Tridentino damnatum, in hoc potissimùm fuisse situm, quòd vellent, gratiam per se efficacem ita esse causam totalem & adæquatam actionis voluntatis humanæ, ut Deo excitanti & operanti voluntas humana non cooperetur liberè, sed tantummodò spontè & voluntariè, nec habeat in agendo libertatem, quæ importet immunitatem à necessitate, sed habeat dumtaxat libertatem, seu immunitatem à coactione & violentia. Quæ cùm ita sint, apertè falsi convincitur *Pater De Meyer*, qui asserit *Lutherum*, & *Calvinum* ideò à Patribus Concilii Tridentini fuisse damnatos quòd vellent illi Hæresiarchæ gratiam per se efficacem esse causam totalem, & adæquatam actionis & conversionis nostræ, indeque negarent, voluntatem nostram concurrere in negotio suæ salutis tanquàm causam partialem cum Deo.

Certè vehementer mirari subit, quòd *P. De Meyer*. parùm suo & suæ societatis honori consulens, voluerit Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum* ab errore absolvere, in quem illos certissimè impegisse unanimi consensu omnes totius Orbis Catholici Theologi, etiam Societatis Jesu, qui sive tempore Concilii Tridentini, sive post ejus celebrationem confutarunt hæreses *Lutheri*, & *Calvini*, constantissime profitentur.

Præterea (quod sanè ferendum non est) hæc doctrina, quam *P. De Meyer* asserit, fuisse in *Luthero*, & *Calvino* à Patribus Concilii Tridentini damnatam, tantùm abest, ut hæretica, vel erronea sit, ut potiùs sit ipsissima Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina, quam hactenùs eorum Discipuli contra *Ludovicum Molinam* propugnarunt. At enim, Pater

De

De Meyer, errorem *Lutheri*, & *Calvini* à Patribus Concilii Tridentini damnatum, in hoc stare asserit, quòd dicerent isti Hæresiarchæ, gratiam per se efficacem esse causam totalem & adæquatam actionis & conversionis nostræ, & negarent, voluntatem nostram esse in negotio suæ salutis causam partialem cum Deo in producendo actu salutifero. In hoc solo positum fuisse errorem *Lutheri*, & *Calvini*, à Patribus Concilii Tridentini confixum, magnis animis contendit *P. de Meyer*. At ipse (cum bona illius venia) dixerim. hoc esse luculentissimum mendacium quod apertè Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum* ab errore absolvit Patribus Concilii Tridentini, totique Ecclesiæ maximam irrogat injuriam ac denique novellam *Ludovici Molinæ* opinionem, tanquam puram putamque doctrinam ab Ecclesia approbatam obtrudit.

At enim. dicere cum *Patre De Meyer*, tantum in hoc errasse *Lutherum*, & *Calvinum*. quòd docerent, Deum per Gratiam se ipsa efficacem esse causam, non *partialem*, sed totalem & adæquatam nostræ actionis & conversionis, & negarent. voluntatem humanam esse in negotio suæ salutis causam *partialem* cum Deo; hoc, inquam, cum *Patre De Meyer* asserere, nihil aliud est, quàm Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, subindèque totius Scholæ Thomisticæ doctrinam apertè declarare Calvinianam, & in Concilio Tridentino damnatam. Tota enim Schola Thomistica, vestigiis illibatæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ fidelissimè ad nostra usque tempora insistens propugnavit. & auxiliante Deo, semper contrà *Molinam* propugnabit, Deum non esse causam *partialem*, sed reverà esse causam totalem, & adæquatam nostræ conversionis & cujuslibet actionis. & determinationis voluntatis humanæ. Negavit etiam hactenùs universa Schola Thomistica, & jugiter negabit, voluntatem humanam in negotio suæ salutis concurrere cum Deo, in producendo suo salutifero actu, tanquam causam *partialem*.

Hæc enim sententia de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, fuit Patribus Concilii Tridentini, adeoque Sanctis *Augustino* & *Thomæ*, totique retro antiquitati ignota, ut pote quæ a *Ludovico Molina*, sicut jam observavi post celebrationem Concilii Tridentini fuerit invecta & excogitata. Cum igitur tota Schola Thomistica, doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* addictissima abhorreat omninò ab hac nova *Ludovici Molinæ* sententia *de partialitate causarum, Dei scilicet, & hominis, in producendo humanæ voluntatis salutifero actu*, manifestò sequitur, si semel audiatur *P. de Meyer* sententiam Scholæ Thomisticæ fuisse, tanquam Calvinianam, damnatam in Concilio Tridentino, & versa vice, sententiam *Molinæ* de partialitate causarum Dei videlicet & hominis in producendo salutifero voluntatis actu, esse à Patribus Concilii Tridentini approbatam; ac denique eamdem *Molinæ* sententiam nunc ab Ecclesia Catholica proponi tanquam Orthodoxam, & veram Patrum Concilii Tridentini doctrinam.

Sed hæc tria consectaria, in quibus probandis frustra insudavit, multumque operæ posuit *Pater de Meyer*, memini, me in superioribus, quas ad te scripsi, Epistolis abundè confutasse. In his quippe ostendi variis momentis, Patres Concilii Tridentini, in definiendis contra *Lutherum*, & *Calvinum* Controversiis circa Gratiam & liberum hominis arbitrium secutos fuisse sententiam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci, quæ. a Sanctis *Augustino*, & *Thoma* tradita sola id temporis in Ecclesia obtinebat sola Patribus Concilii Tridentini nota erat; cùm certum sit sententiam *Ludovici Molinæ* de partialitate causarum Dei scilicet & hominis in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, fuisse dumtaxat ab illo Scriptore procusam post absolutum jam Concilium Tridentinum. subindèque hanc novam illius Auctoris sententiam Patribus Tridentinis fuisse penitus ignotam. Ostendi etiam, hanc novam *Molinæ* sententiam nunquam ab Ecclesia, post Concilium Tridentinum, fuisse approbatam, sed potius à celebrioribus Christiani Orbis Scholis, Augustiniana, & Thomistica; ab Aca-

Academiis, Parisiensi, Salmanticensi, Lovaniensi, Duacensi, &c repudiatam esse, gravibusque censuris inustam.

Nullum *Pater de Meyer* laudare unquam poterit Romanum Pontificem, qui auctoritate Apostolica probarint sententiam *Molinæ* de Gratia versatili, & de partialitate causarum, Dei nimirùm & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu. Ast, Schola Thomistica, juxta bene multa Summorum Pontificum, præsertim BENEDICTI XIII. qui nunc feliciter Catholicam gubernat Ecclesiam, Decreta Bullis & Constitutionibus firmata, jure optimo gloriatur, se antiquam de gratia se ipsa efficaci tutari doctrinam, quam ab antiquis & modernis Romanis Pontificibus sæpiùs immensis laudibus celebratam, à Conciliis, præsertim Oecumenico Tridentino. probatam; ex Sanctis Patribus, potissimùm *Augustino*, & *Thoma* haustam, & ab illustrioribus Catholicis Scholis, & Academiis pro aris ac focis propugnatam, gemino Decreto Pontificio, ad obturanda ora quorundam æmulorum Scholæ Thomisticæ obtrectatorum, nuperrimè declaravit Summus Pontifex BENEDICTUS XIII. quem utinàm Deus Optimus Maximus diù Ecclesiæ suæ.& nostræ Scholæ Thomisticæ (cujus est splendidissimum decus præsidium. & lumen) sospitem atque incolumen servet.

Hæc, inquam, ad exsufflandam illam novam, & à seculis inauditam *Molinæ* de Partialitate causarum. Dei videlicèt & hominis, in producendo salutifero voluntatis humanæ actu, sententiam, cùm in superioribus meis Epistolis in medium produxerim, satis erit hìc inserere egregium *S. Bernardi* testimonium, quod hanc *Molinæ* sententiam penitùs evertit,& extat cap.ultimo *Tractatus de Gratia & libero arbitrio*,ubi mellifluus ille Doctor sic scribit; ***Non partim Gratia,partim liberum arbitrium; sed totum singula opere individuo peragunt. Totum quidem hoc, & totum illa: sed ut totum in hoc, sic totum ex illa*** : Quam doctrinam *S. Bernardus* hausit ex *S. Augustino*, qui cap 6 libri *de Dono Perseverantiæ* hæc habet: *Tutiores vivimus, si totum demus Deo: non autem nos illi ex parte, & nobis ex parte committamus.* Idem docet Aquilinus ille Doctor cap 13. ejusdem libri, cap. 32. *Enchiridii*, & Lib I. ad *Simplicianum*, Quæst. 2.

Sed, inquit *Pater De Meyer*, damnarunt Patres Concilii Tridentini *Lutherum*, & *Calvinum*, quòd assererent duo illi Hæresiarchæ. Deum esse causam totalem & adæquatam actionis & conversionis nostræ,& præfactè negarant,Deum, & hominem esse causas partiales in producendo actu salutifero voluntatis humanæ; atquì Thomistæ idem planè docent ergo eorum doctrina fuit à Patribus Tridentinis eodem anathemate perculsa.

Vide nunc, si placet,futilitatem istius argumenti, quod nec caput, nec caudam habet, & in quo nec mica rationis, nec scintilla veritatis apparet. Et primò quidem. falsum est, *Lutherum*, & *Calvinum* ideò à Patribus Concilii Tridentini fuisse, damnatos, quòd vellent; Deum esse causam totalem & adæquatam actionis nostræ, id, inquam, falsum est, cùm nulli Sancti Patres, nullæ Scholæ, nulli Orthodoxi Theologi ante *Ludovicum Molinam*, Scientiæ Mediæ Inventorem, dixerint unquàm, Deum esse causam partialem, & inadæquatam actionis, & conversionis nostræ, sed potiùs antè *Molinam* hęc constans ac perpetua fuerit Catholicorum sententia, Deum esse causam primam, principalem, totalem, & adæquatam actionis & conversionis nostræ.

Non in hoc igitur errabant ***Lutherus***, & ***Calvinus***, sicut subdolè ***Pater De Meyer*** sibi, aliisque falsò persuadere vellet. Sed in hoc capitalis & virulentus illorum Hæresiarcharum error damnatus in Concilio Tridentino potissimùm situs erat, quod illos, ut mox dixi, effutire non puderet, Deum ita esse causam totalem & adęquatam actionis & conversionis hominis, ut voluntas humana in negotio suæ salutis Deo excitanti & operanti non cooperetur liberè, sed spontaneè dumtaxàt & voluntariè. Ex quo errore inferebant hi duo Hęresiarchę. hominem in statu naturæ lapsæ per gratiam se ipsa efficacem necessariò determinari ad unum & in omnibus suis actionibus non

am-

ampliùs habere libertatem, quæ importet immunitatem à necessitate, sed illum gaudere dumtaxat libertate spontaneitatis, quæ tantùm excludit coactionem & violentiam.

Hunc *Lutheri*, & *Calvini* errorem pestilentissimum, qui radicitus extirpat ac destruit liberum hominis arbitrium, protrivit Concilium Tridentinum, eundemque errorem detestantur omnes ad unum Thomistæ, quippè qui (sicut in superioribus meis Epistolis ostendi, & in aliis sequentibus pleniùs evincam) docent, Deum ita esse causam totalem & adæquatam omnium actionum nostrarum, ut tamen voluntas nostra, tanquam, causa secunda Deo subordinata, in virtute prævii & physici influxus, quem à Deo recipit, liberè se determinet, totam suam actionem producat, Deo excitanti, & operanti liberè cooperetur, semperque retineat, dùm agit, suam indifferentiam activam, & potentiam ad oppositum, atque integra fruatur libertate, non solùm illa, quæ excludit tantùm coactionem & violentiam, sed etiam illa libertate, quæ importat immunitatem à necessitate; & quæ omninò requiritur ad essentiam libertatis humanæ. Quo jure ergo potuit *Pater De Meyer* asserere, Thomistas idem censere ac *Lutherum*, & *Calvinum*, proindeque illorum doctrinam de Gratia per se efficaci physicè prædeterminante fuisse unà cum errore *Lutheri*, & *Calvini* à Patribus Concilii Tridentini eodem fulmine perculsam? Sed jure, an injuria, quis in hoste requirat?

Prætereà, falsò supponit *P. De Meyer*, ideò *Lutherum*, & *Calvinum*, à Patribus Tridentinis fuisse damnatos, quòd inficiarentur, voluntatem humanam esse cum Deo causam partialem nostrarum actionum: hoc, inquam, falsum est, quia nullus Theologus Catholicus ante *Ludovicum Molinam* docere ausus fuit hanc sententiam de partialitate causarum, Dei scilicet & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu; sed ante tempora *Molinæ*, qui hanc novam sententiam induxit, semper in confesso fuit apud omnes Sanctos Patres, præsertim *Augustinum*, & *Thomam*, necnon antiquos Theologos; Deum & hominem esse causas totales & adæquatas omnium actionum, quas liberè producit voluntas humana; Deum quidèm, tanquàm causam primam, universalissimam, & per suum prævium & physicum influxum, omnia entia producentem; hominem verò, tanquàm causam secundam, Deo subordinatam, & per divinum, prævium, & physicum influxum, quem recipit, & à quo essentialiter dependet, sese liberè determinantem, totamque determinationem suam, actionem, & effectum, citrà ullam sibi à Deo impositam necessitatem, producendo; suamque semper, intactam conservando indifferentiam activam, & potentiam ad oppositum, in qua sistit natura & essentia libertatis humanæ.

Hæc certè fuit ante *Ludovicum Molinam* omnium Sanctorum Patrum, & Catholicorum Theologorum sententia, cui indivulsè adhæserunt Patres Concilii Tridentini, & in hoc tantùm *Lutherum*, & *Calvinum* diris devoverunt, quòd de medio tollerent liberum hominis arbitrium, & pervicaciter assererent, Deum ita esse causam totalem, & adæquatam nostrarum actionum, ut voluntas humana Deo excitanti & operanti non liberè, sed necessariò cooperaretur, utpotè quæ non retineret libertatem quæ importat immunitatem à necessitate, sed dumtaxat libertatem spontaneitatis quæ excludit quidem violentiam, & coactionem, non tamen necessitatem. Hic erat, ut jam dixi, præcipuus *Lutheri*, & *Calvini* error, à Concilio Tridentino damnatus, quem de industria occuluit *Pater De Meyer*, fingens, ideò *Lutherum*, & *Calvinum* à Patribus Concilii Tridentini fuisse confixos, quòd negarent partialitatem causarum, Dei, videlicet, & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu, ut ex falsissima illa suppositione inferret, hanc *Ludovici Molinæ* de partialitate causarum sententiam fuisse à Patribus Concilii Tridentini receptam, & tanquam Fidei Catholicæ Doctrinam, contra errores *Lutheri*, & *Calvini*, declaratam ac definitam; subindeque Doctrinam Thomistarum, qui hanc *Molinæ* de partialitate causarum sen-

sententiam, velut novam, & omnia Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* principia destruentem, aversantur totisque viribus impugnant, ab iisdem Patribus Concilii Tridentini, unà cum hæresi *Lutheri* & *Calvini* fuisse prædamnatam

Sed, quàm vanum, & puerile sit istud *Patris de Meyer* artificium, facilè te docebit hæc, quam ad te jam scripsi, Epistola, *de Vera, & genuina Mente Patrum Concilii Tridentini*; Quàm verò crasso filo contextum sit idem artificium, pleniùs ut spero, percipies ex his, quas aliquandò, ad Molinistarum gratiam congruam funditùs extirpandam, ad te scribam, Epistolis. Ibi quippè certissimis argumentis evincam, hanc *Molinæ* de partialitate causarum, Dei nimirùm, & hominis sententiam, quam mordicùs propugnat *P. De Meyer*, esse prorsùs oppositam Doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, ac proinde hunc modernum Molinianum Scriptorem maximam intulisse injuriam Patribus Concilii Tridentini, quibus non solùm hanc novam, &, ante *Molinam*, à sæculis inauditam *de partialitate causarum, Dei, & hominis, in producendo salutifero humanæ voluntatis actu* sententiam liberaliter affricuit, verùm etiam (quod fanè festivum, ac lepidum est) eamdem de partialitate causarum sententiam ab iisdem Tridentinis Patribus, contra Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum*, tanquàm Ecclesiæ Catholicæ Doctrinam assertam, ac vindicatam. conditisque Canonibus sancitam fuisse, asserere non dubitavit. Profectò, ut candide dicam, nunquàm credidissem, tot absurda paradoxa è *Patris De Meyer*, viri alioquin eruditi, calamo effluere potuisse, nisi ipse, non sine fastidio & indignantis animi motu, ea perlegissem in prima ipsius Dissertatione *De Mente Concilii Tridentini circà Gratiam physicè prædeterminantem*

VI. Sed pergamus, si placet, alia proponere, ac diluere argumenta, quibus *Pater De Meyer* consensionem Doctrinæ Thomisticæ cum Calviniana Hæresi probare se posse existimat *Conveni*, inquit, *assertoribus gratiæ physicè prædeterminantes cum Calvino, quòd utrimque affirment, arbitrium hominis à Deo motum, & excitatum non posse reipsa dissentire, gratiamque abjicere, & irritam facere, hoc est, fieri non posse, ut liberum arbitrium, à Deo motum reapse dissentiat, gratiamque abjiciat*.

Præterea, laudat Canonem quartum Sessionis sextæ Concilii Tridentini; *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium, motum, & excitatum à Deo, non posse dissentire, si velit, anathema sit*. Quibus verbis, inquit *Pater De Meyer*, apertè declarant Patres Tridentini, re verà fieri posse, ut liberum hominis arbitrium, motum & excitatum à Deo, actu dissentiat: *Quis enim* (sunt verba illius Moliniani Scriptoris) *Non dico Theologus sed rusticus, audiens definiri, voluntatem, à Deo motam, posse dissentire non protinùs sibi imaginetur, fieri posse, ut voluntas à Deo mota reipsa dissentiat? Quis tam hebes & plumbeus, cui hæc verba:* Voluntas potest dissentire. *idem sonent atque hæc*: Impossibile est voluntatem dissentire?

Tertiò, asserit *P. De Meyer*, ipsummet *Calvinum* perspicuè intellexisse, hæc verba Canonis quarti Sessionis sextæ Concilii Tridentini palàm innuere, fieri reipsa posse, ut voluntas humana, à Deo mota, & excitata, actu dissentiat, indeque *Calvinum* candide confessum fuisse, doctrinam suam de Gratia se ipsa efficaci fuisse damnatam a Patribus Tridentinis; nec illum, ad declinandam hanc damnationem, dixisse unquam, sicut nunc Thomistis dicere solemne est, Patres Tridentinos hoc Canone statuisse, voluntatem, motam, & excitatam à Deo, habere potentiam dissentiendi sejunctam ab actu; sed nondefinivisse, voluntatem, motam & excitatam à Deo, retinere potentiam dissentiendi cum actu conjunctam, idest, qua re ipsa & actu dissentiat, *Puduit Calvinum* (ait Pater De Meyer) *hæc monstra fingere, ne contra Solem loquens, humani generis carbinno se exponeret. Eò tamen dilabi coguntur alii* (seu Thomistæ) *ut Tridentinos Iudices in sensa sua pertrahant luctantes*.

Denique, pro coronide addit *Pater de Meyer*, Chymericam esse hanc, quam Thomistæ dicunt habere voluntatem motam & excitatam à Deo, dissentiendi po-

potentiam, quæ ſejuncta eſt ab actu, & , ſtante in voluntate humana motione Divina ſe Gratia per ſe efficaci, non reducetur ad actum.

In his diluendis *Patris de Meyer* argumentis diutiùs hìc non immorabor, cum jam in ſuperioribus, quas ad te ſcripſi, litteris, illa ſat ſuperque retuderim, eaque mendaciis & paralogiſmis ſcatere luculenter oſtenderim; Et primò quidem Thomiſtas, Gratiæ phyſicè prædeterminantis Aſſertores, calumniatur *Pater De Meyer*, dum ait, *Thomiſtis convenire cum Calvino, quod utrimque affirment, arbitrium hominis à Deo motum & excitatum non poſſe diſſentire.* Hanc eſſe putidam calumniam facilè intellexiſſet *Pater de Meyer*, ſi Thomiſtarum doctrinam melius perſpectam habuiſſet Docent etenim omnes Thomiſtæ, ſicut ſæpius expoſui, voluntatem humanam, à Deo motam & excitatam per Gratiam ſe ipſa efficacem, retinere ſemper potentiam ei diſſentiendi ſejunctam ab actu, quamvis non habeat potentiam ei diſsentiendi conjunctam cum actu, ideſt, quamvis fieri non poſſit, ut cum gratia per ſe efficaci conjungat actualem diſſenſum. Impoſſibile quippè omninò eſt, ut duo actus, ſibi invicem contrariè oppoſiti quales ſunt actualis aſſenſus, & actualis diſſenſus, poſsint eodem tempore perſtare ſimul.

At, Hæreſiarcha *Calvinus* in hoc erravit, quòd pervicacitèr contenderet, humanam voluntatem, a Deo motam & excitatam per Gratiam ſe ipſa efficacem, non ſolùm non retinere potentiam ei diſſentiendi conjunctam cum actu, ſed nec habere quidem potentiam ei diſſentiendi ſejunctam ab actu ſeu ab actuali diſſenſu, atque contra perpetuam Sanctorum Patrum traditionem aſſereret, liberum hominis in ſtatu naturæ lapſæ arbitrium; motum & excitatum à Deo per Gratiam ſe ipſa efficacem, nullo pacto poſſe diſsentire, ſed neceſsariò impelli ad agendum & a coactione ac violentia duntaxat liberum eſse. Sic mentem ſuam *Calvinus* clariſſimè aperit in ſuo Comment. in c. 6 Joannis: *Pronuntiat Chriſtus*, inquit Calvinus, *efficacem eſſe Spiritus Sancti gratiam, qua trahuntur ut neceſſariò credant. His prorſus evertitur tota liberi arbitrii poteſtas, quam ſibi ſomniant Papiſtæ.* Hinc ille Hæreſiarcha lib. 2 Inſtitut. cap. 13 doctrinam de libero arbitrio, quæ ante ipſum ſemper in Eccleſia fuerat tradita & credita, explodit his verbis: *Voluntatem movet Deus, non qualitèr multis ſæculis traditum eſt & creditum, ut noſtræ poſteà ſit electionis, motioni aut obtemperare aut refragari.*

Negabat igitur *Calvinus*, hominem in ſtatu naturæ lapſæ gaudere libertate, quæ importet immunitatem à neceſſitate; ajebatque, liberum hominis arbitrium, motum, & excitatum à Deo per Gratiam ſe ipſa efficacem, non liberè ſed neceſsariò agere; Atquì hunc *Calvini* errorem execrantur omnes Thomiſtæ, qui ſicut invictis argumentis in meis ſuperioribus Epiſtolis lato calamo probavi, docent cum Sanctis *Auguſtino*, & *Thoma*, liberum hominis arbitrium non fuiſse extinctum per primigenium protoparentis peccatum, ſed illud, motum & excitatum à Deo per Gratiam ſe ipſa efficacem, retinere ſemper indifferentiam objectivam judicii in intellectu indifferentiam activam in voluntate, & potentiam gratiæ per ſe efficaci diſſentiendi, non quidem conjunctam cum actu, ideſt, cum actuali diſsenſu (id enim, juxta principia doctrinæ Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* de Gratia ſe ipſa efficaci, impoſsibile eſse fatentur omnes) Sed retinere veram potentiam diſsentiendi. Gratiæ per ſe efficaci ſejunctam ab actu, ſeu ab actuali diſsenſu.

Hanc Scholæ Thomiſticæ de Gratia ſe ipſa efficaci doctrinam. hunc in modum explanatam doctiores Societatis Jeſu Theologi, quos anteà laudavi, catholicam eſse affirmarunt; eamque à *Calvini*, gratiam per ſe efficacem *neceſſitantem* invehentis, nefaria hæreſi, à Concilio Tridentino damnata, multis paraſangis diſtare, palàm & ingenuè profeſsi ſunt. Quin, & Summi Pontifices, noviſsimè verò BENEDICTUS XIII. tam in ſuo Decreto Pontificio ad Fratres Prædicatores dato Anno MDCCXXIV. quam in ſua *Conſtitutione*, quæ incipit: *Pretioſus &c.* quæque Anno MDCCXXVII.

fuit

uit promulgata, Summi, inquam Pontifices declarant, ipsos meritò gloriari doctrinam de Gratia per se efficaci, sicut docetur in Schola Thomistica, esse consonam principiis doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, Decretis Romanorum Pontificum, Sanctionibus Conciliorum, illosque, ut calumniatores, decernunt pœnis Canonicis plecti debere, quos non pudet traducere doctrinam Scholæ Thomisticæ, tanquam Calvinianam, Jansenianam, & Quesnellianam. Et post hæc, quis, amabò, non miretur, emersisse nuperrimè Theologum dictum *De Meyer*, qui ira, & odio percitus in doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci, multis calumniis Thomistas oneravit, nec veritus est asserere, Thomistis in sententia de Gratia per se efficaci convenire cum *Calvino*; nihil circa Gratiam per se efficacem propugnasse, *Calvinum*, quod impræsentiarum non propugnent Thomistę, subindeque eorum doctrinam de Gratia se ipsa efficaci fuisse damnatam in Concilio Tridentino, denique, hanc potentiam sejunctam ab actu, seu ab actuali dissensu, qua Thomistæ dicunt, voluntatem posse dissentire gratiæ per se efficaci, pleno buccarum rictu ridet, & tanquam illusoriam, commentitiam, & chymericam exsibilat *Pater de Meyer*, & elato supercilio, quasi de tripode loquens, hanc potentiam dissentiendi gratiæ, per se efficaci, quam admittunt Thomistæ, pronunciat esse omninò oppositam menti Patrum Synodi Tridentinæ. Quasi verò, Scholæ Thomisticæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci doctrina, quam Summus Pontifex BENEDICTUS XIII. tot elogiis commendavit, & Thomistarum in ea defendenda zelum, ac constantiam probavit, fuerit à Patribus Concilii Tridentini unà cum hæresi *Lutheri*, & *Calvini* damnata! Sed apage istas à *Patre de Meyer* malè consutas calumnias, quas in meis superioribus Epistolis abundè difflavi, præsertim in ea Epistola, in qua contra *Patrem Gabrielem Danielem*, qui prælusit *Patri de Meyer*, mentem Patrum Concilii Trident. in optimo lumine collocavi.

VII. Ausculta nunc, obsecro te, alteram Calumniam, quam toti Scholæ Thomisticæ impingit *Pater de Meyer*. Ait quippè, *Calvinum* non aliter intellexisse & exposuisse *sensum compositum*, & *sensum divisum*, quàm Assertores Gratiæ physicæ prædeterminantis utrumque sensum explicare, ac intelligere solent.

At, hæc calumnia faciiè dissipatur. *Calvinus* enim sic exponit *sensum compositum*, ut dicat, voluntatem, motam, & excitatam à Deo per gratiam se ipsa efficacem, non posse ei dissentire *in sensu composito*, idest (juxta expositionem *Calvini*) *quandiu Gratia per se efficax manet in voluntate, & ei dominatur*: Posse tamen ei dissentire *in sensu diviso*, idest (juxta ejusdem *Calvini* interpretationem) *si Gratia per se efficax separatur, ac removeatur à voluntate*. Hoc pacto *sensum compositum*, & *sensum divisum* intellectum, & expositum fuisse à *Calvino* testantur ipsimet Societatis Jesu doctissimi Theologi, quos jam citavi, & alii, qui *Calvini*, & *Jansenii* errores editis lucubrationibus impugnarunt.

Ab hac hæretica *sensus compositi*, & *sensus divisi* interpretatione vehementer abhorret Schola Thomistica, quippè quæ docet, voluntatem, motam, & excitatam à Deo per gratiam se ipsa efficacem, non posse ei dissentire *in sensu composito*, idest, non posse simul & eodem tempore *assentire*, & *dissentire*, quia actualis assensus, & actualis dissensus sunt duo actus oppositi, quos simul stare prorsùs impossibile est; docet verò Schola Thomistica, voluntatem, à Deo motam, & excitatam per gratiam se ipsa efficacem, posse ei dissentire *in sensu diviso*, hoc est, reipsa voluntatem conjungere cum actuali assensu, quem præbet gratiæ per se efficaci, potentiam ei dissentiendi sejunctam ab actu; quam potentiam non esse chymericam, sicut calumniatur *Pater De Meyer*, sed esse veram potentiam, multis exemplis ostendi in superioribus meis Epistolis diluendo argumenta *Patris Danielis*.

Debuisset ergò *Pater de Meyer*, abdicatis omnibus præjudiciis, legere libros, quos suæ Societatis Theologi,

An-

Annatus, *Decamps*, *Martinonus*, *Lucbesinus*, & alii contra *Calvinum*, & *Jansenium* scripserunt, & actutùm vidisset, illos Theologos, quamvis aliundè doctrinæ Scholæ Molinianæ addictissimos, veritati tamen luculentum perhibuisse testimonium, ultroque fassos esse, interpretationem *sensus compositi*, & *sensus divisi*, quam cum *S. Thoma* dare solet Schola Thomistica, esse Catholicam, ac maxime discrepare ab illa, mox à me adducta hæretica *Calvini* aliorumque hereticorum interpretatione, quę in nulliusThomistę mentem unquam venit.

Sed, quia *Pater de Meyer* his, tametsi disertissimis, suorum Sociorum testimoniis acquiescere renuit, calumniam, millies retusam, recantat; duo hìc producam indubitata testimonia, quibus *Pater de Meyer*, ut spero, non refragabitur, & tandem aliquando desinet lacessere & calumniari Scholæ Thomisticæ interpretationem *sensus compositi* & *sensus divisi*. Primum profero testimonium, quod publicè dedit *Pater Ægidius Extrix*, Societatis Jesu Provincialis in Belgio, & *Patri De Meyer* apprimè notus: *Ad corrigendas* (inquit Ægidius Extrix) *quorumdam intelligentias, quæ possunt pacem turbare. Ego infrà scriptus, declaro, nec esse, nec unquam fuisse opinionem meam, aut meorum Professorum Lovaniensium, sensum compositum, & divisum S. Thomæ esse eumdem sensum, ac sensum compositum, & divisum Calvini in materia gratiæ & libertatis: Sed priorem sensum S. Doctoris esse Orthodoxum, posteriorem verò Calvini esse Hæreticum. In quorum fidem libens subscribo. Antuerpiæ die 12. Novembris anni 1686 Ægidius Extrix, Provincialis Societatis*. Ita legitur in Thesibus Theologicis: *De sensu composito*, & *diviso* defensis Lovanii in Collegio Atrebatensi diei 31. mensis Julii anni 1687.

Alterum locupletissimum testimonium, quod sanè *Patri de Meyer* nec suspectum, nec ignotum erit, desumo è Censura, quam paucis abhinc annis Facultas Theologica Duacensis tulit in quasdam Propositiones de Gratia, excerptas ex dictatis aliquot Professorum. In hac quippe Censura (pag. mihi 55. & 56 secundæ Editionis ann 1724.) Theologi Duacenses (quos si dixerim in doctrinam Scholæ Molinianæ propendere multum, à vero certè non abludam) illud de Scholę Thomisticæ interpretatione *sensus compositi*, & *sensus divisi* proferunt judicium: *Fatendum quidem, est*, inquiunt illi Censores, *genuinos Thomistas hìc minimè suspectos, etsi cum Calvino & Jansenio admittant potestatem ad opposita in sensu diviso, non autem in sensu composito. Cum enim principiis & conclusionibus a Calvino, & Jansenio differant: Cum ipsi altam habeant libertatis ideam, quam Calvinus & Jansenius: Cum à delectationibus indeliberatis, secundùm quas necesse est operari, abhorreant: Cum bona fide gratiam verè sufficientem ad implendum præceptum agnoscant in eo qui præceptum non implet: & cum aliunde omnibus Ecclesię & Summorum Pontificum Constitutionibus adversus Calvinum, Bajum, Jansenium, & Quesnellum editis, se sincerè subjiciant, promptum ac facile est illis Thomistis affirmare, imo & ostendere, se tueri sensum divisum à Calviniano, & Jansenianо remotissimum*. Hoc inter legendum Censorum Duacensium judicium, quo Scholæ Thomisticæ interpretationem *sensus compositi*, & *divisi* Orthodoxam esse pronunciant, non potui, candidè fateor, quin cum *Sancto Augustino* Concione I in Psalmum 58. exclamarem: *Videte, quomodo de inimicis nostris alios confundimus inimicos*.

VIII. Sed tria adhuc supersunt hìc excutienda momenta, quæ *P. de Meyer* in sua prima Dissertatione *De Mente Concilii Tridentini*, maxime urget, ut probet, *Calvinum* circa Gratiam se ipsa efficacem, & liberum hominis arbitrium idem planè censuisse, ac docuisse, quod nunc censent ac docent Thomistæ. Ait primò, Thomistas ideo asserere, gratiam per se efficacem non tollere liberum hominis arbitrium, quia Gratia per se efficax, licet physicè prędeterminet voluntatem hominis ad aliquod objectum prosequendum, non tollit tamen indifferentiam objectivam judicii, quę sicut in superioribus meis Epistolis, agendo de essentia libertatis humanæ,

latè expofui, in hoc fita eft, quòd intellectus proponat tantum voluntati objecta, quæ finitam ac limitatam cum habeant bonitatem, non poffunt neceffitatem imponere voluntati creatæ, quippè quę infiniti boni appetendi cùm fit capax, ad amandum tantummodò fummum bonum, fibi ab intellectu propofitum, & in quo intellectus nullam omninò rationem & fpeciem mali apprehendit, neceffariò determinari poteft creata voluntas; circà verò objecta, quæ finitam habent bonitatem, & in quibus femper fubfunt variæ fpecies mali ab ipforum profecutione de fe retrahentes, quas apprehendit & difcernit intellectus, circa, inquam omnia illa objecta creata, quæ limitatam habent bonitatem, liberè verfatur humana voluntas, eaque, pro nutu fuo, amore poteft vel non amore complecti, vel repudiare eligere vel non eligere. In hoc fita eft indifferentia objectiva judicii, quæ, ut docent Thomiftæ, quamdiù remanet in intellectu, tamdiù intacta fervatur effentia libertatis, feu indifferentia activa voluntatis: Eft enim hæc objectiva judicii indifferentia radix libertatis. Atqui, ait *P. De Meyer*, nunquàm docuit *Calvinus*, gratiam per fe efficacem tollere hanc objectivam judicii indifferentiam, quam dicunt Thomiftæ effe radicem libertatis, ergò *Calvino* circà Gratiam per fe efficacem, & liberum hominis arbitrium planè convenit cum Thomiftis.

Præterea, fuas omnes explicat vires *P. De Meyer*, ut probet, *Calvinum* diftinxiffe *neceffitatem confequentis à neceffitate confequentiæ*, illumque unà cum Thomiftis docuiffe, Divinum Decretum, feu Gratiam per fe efficacem, non influere *neceffitatem confequentis* in actionem voluntatis humanæ, quæ ex ea fequitur, fed influere dumtaxat *neceffitatem confequentiæ*. Citat autem *P. de Meyer* verba *Calvini* dicentis: *Undè iterùm videmus, non temerè in Scholis inventas fuiffe diftinctiones de neceffitate fecundùm quid, & abfoluta, item confequentis & confequentiæ*. Quo producto *Calvini* teftimonio, quafi ovans ac triumphans Molinianus ille Scriptor, fidenter afferit; Thomiftarum doctrinam hac in re non differre à doctrina *Calvini*.

Poftremò, *P. De Meyer* pertendit, nunquàm Calvinum docuiffe (ficut ei falsò affingunt Thomiftæ) Deum effe auctorem malitiæ peccati, & aliquot adducit *Calvini* teftimonia, ex quibus ait, liquere hunc Hærefiarcham docuiffe: Dei voluntatem nunquàm tendere in actum malum ut malus eft, ita ut ei malitia tribui poffit quam vult totam penes hominem refidere, penes verò Deum non effe nifi legitimum mali ufum, quatenùs divina juftitia habet tantùm idoneos fines bonos, fanctos, Deo dignos, propter quos decernat actus, qui mali funt, atque ad eos efficaciter moveat.

Hæc funt momenta quæ objectat *P. D. Meyer*, quibus priufquam faciam fatis, tria breviter proponam argumenta, quæ manifeftò evincent, hunc Molinianum Scriptorem, odio, quo in doctrinam Scholæ Thomifticæ de Gratia per fe efficaci concitatur, ultrà quàm voluiffet, fuiffe impulfum. Primum argumentum hoc eft: Doctrinam Scholæ Thomifticæ eamdem effe ac *Calvini* doctrinam, quæ damnata eft in Concilio Tridentino, pertendit *P. de Meyer*; atqui Summus Pontifex BENEDICTUS XIII tam in fuo Pontificio Decreto dato anno 1724. quàm in fua *Conftitutione*, quæ incipit: *Pretiofus*, & promulgata eft anno 1727. declaravit, Thomiftas meritò gloriari, doctrinam Scholæ Thomifticæ de Gratia per fe & ab intrinfeco efficaci effe confonam Verbo Dei, Decretis Summorum Pontificum, Canonibus Conciliorum, menti Summorum Patrum, præfertim *Auguftini*, & *Thomæ*; diftrictèque vetuit idem Sanctiffimus Pontifex, ne quis doctrinam de gratia per fe & ab intrinfeco efficaci, necnon de gratuita Prædeftinatione ad gloriam ante omnem prævifionem meritorum, aliqua audeat cenfura percellere, aut eam cum erroribus ab Ecclefia damnatis, confundere, ergò *P. de Meyer*, fi fibi conftare velit, afferere debet, doctrinam de Gratia per fe & ab intrinfeco efficaci fuiffe à BENEDICTO XIII. declaratam Catholicam, quæ tamen, ficut contendit Molinianus ille Scriptor, fuit à Patribus Concilii Tridentini in *Calvino* damnata.

Alterum Argumentum iftud eft: Hæc Do-

Doctrina non fuit damnata in Concilio Tridentino, qua Patres Concilii Tridentini usi sunt ad dirimendas contra *Lutherum*, & *Calvinum* controversias Fidei circa Gratiam efficacem & liberum hominis arbitrium: Atqui Patres Concilii Tridentini in definiendis contra *Lutherum*, & *Calvinum* Fidei controversiis circa Gratiam efficacem & liberum hominis arbitrium, sectati sunt doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci, sicut certissimis argumentis ostendi ea in Epistola, quam ad te scripsi *De Mente Concilii Tridentini circa Gratiam efficacem, & liberum hominis arbitrium*. igitur doctrina de Gratia per se & ab intrinseco efficaci non fuit damnata à Patribus Concilii Tridentini.

Tertium denique argumentum sic conficio: Hæc doctrina non fuit in Concilio Tridentino damnata, quæ semper antè & post Concilium Tridentinum ad hanc usque ætatem nostram fuit in pluribus Catholicis scholis defensata & cui doctrina opposita, seu Moliniana de scientia Media, & de Gratia versatili, libero hominis subdita arbitrio, nova est post Concilium Tridentinum à *Ludovico Molina* excogitata à celebrioribus Orbis Academiis, præsertim Lovaniensi & Duacensi censuris perstricta, & ab Ecclesia nunquam approbata, sed tantummodò tolerata; Atqui doctrina de gratia per se efficaci Scholæ Thomisticę fuit omni ævo, hoc est antè & post Concilium Tridentinum, in pluribus Scholis Catholicis ad hanc usque nostram memoriam publicè propugnata & versa vice, doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci sententiæ opposita, seu Moliniana, nova est, à *Molina* post Concilium Tridentinum adinventa, ab Academiis Lovaniensi & Duacensi censuris inusta, ac denique ab Ecclesia nunquam approbata, sed dumtaxat tolerata, sicut patet ex benè multis momentis quæ adduxi in ea, mox à me citata Epistola, quam ad te scripsi, & in qua germanam Patrum Concilii Tridentini mentem in aperta luce posui: Ergò doctrina Scholæ Thomisticæ non fuit in Concilio Tridentino damnata. In his tribus solvendis argumentis dum insudabit **P. de Meyer**, ipse interim tribus quæ objicit, momentis, pluma & aranea tela levioribus singillatim faciam satis.

IX. Ad primum itaque dico, indifferentiam objectivam judicii quæ (sicut in superioribus meis Epistolis latè exposui) est radix libertatis & ex qua, tanquam è primordiali fonte oritur indifferentia activa, qua voluntas creata, ponendo actum suum, retinet potentiam ad oppositum, dico, inquam, indifferentiam objectivam judicii nullo pacto cohærere posse cum principiis doctrinæ *Calvini*, subindèque fuisse ab illo Hæresiarcha sublatam. At enim negat primò *Calvinus*, voluntatem creatam habere indifferentiam activam, qua possit agere vel non agere. Tollit ergo *Calvinus* indifferentiam objectivam judicii, quæ est radix libertatis, quia omnes Catholici Theologi docent, tamdiù in voluntate creata stare indifferentiam activam, in qua sistit essentia libertatis, quamdiù stat in intellectu indifferentia objectiva judicii, ita ut voluntas creata hanc indifferentiam activam amittere non possit, nisi quandò abest ab intellectu indifferentia objectiva judicii sicut contingit in visione Beatifica, in qua cum intellectui proponat voluntati, absque indifferentia objectiva judicii, objectum summè bonum, seu Deum clarè & intuitivè cognitum tunc voluntas, sublata ab intellectus indifferentia objectiva judicii, non retinet indifferentiam activam, quæ constituit essentiam libertatis, sed necessariò debet amare summum bonum clarè visum, sibi ab intellectu propositum.

Prætereà, in confesso est apud omnes Orthodoxos Theologos quamdiù in intellectu manet indifferentia objectiva judicii, tandiù voluntatem hominis liberè agere eamque immunem esse non solum à coactione, sed etiam à necessitate: Atqui *Calvinus* docet, voluntatem hominis lapsi non esse liberam a necessitate, dum agit sed tantùm liberam & immunem esse à coactione seu violentia; his enim clarissimis verbis lib. 2. *Institutionum* cap. 2. parag. 5 mentem suam aperit Calvinus. ***Porrò; quod libertate abdicatam voluntatem duci necessitate trahi, vel duci, mirum est sicut videa-***

deatur aspera locutio, quæ nec absurdum habet quidquam, nec à Sanctorum usu aliena est. Offendit autem eos, qui inter necessitatem & coactionem distinguere nesciunt. Cùm igitur, juxta *Calvini* doctrinæ principia, voluntas hominis in statu naturæ lapsæ, dùm agit, necessitate trahatur, palàm sequitur, hunc hæresiarcham negasse indifferentiam objectivam judicii; quia concors est omnium Catholicorum sententia, stante in intellectu indifferentia objectiva judicii, voluntatem, dùm agit, necessitate non trahi, sed plena potiri libertate, quæ non tantùm excludit coactionem & violentiam, sed etiam necessitatem agendi.

Quocircà, si *Calvinus* alicubi innuere videatur, se non negasse indifferentiam objectivam judicii, necessariò, attentis ejus principiis, dicendum est, hunc Hæresiarcham manifesta, more hæreticorum, contradictione sese involvisse, quam *Calvini* contradictionem nullo negotio detexisset *Pater De Meyer*, nisi præposterum judicium lacessendi Thomistas illum transversum abripuisset: sed Molinianus ille Scriptor hanc in *Calvino* contradictionem de industria dissimulavit; qua mente? quia si cum omnibus Theologis Catholicis fassus fuisset, *Calvinum* negasse indifferentiam objectivam judicii, aut prædictam indifferentiam aliquando admittere callidè simulasse, sed recta fronte cum suis principiis pugnantem, si id, inquam, semel fassus fuisset *P. de Meyer*, nullo pacto potuisset Thomistis consensionem cum *Calvino* affingere, cùm certum sit, omnes ad unum Thomistas admittere indifferentiam objectivam judicii, tanquàm radicem libertatis, eamque cum principiis Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci optimè cohærere.

X. Ad alterum momentum, quod objicit *P. De Meyer*, respondeo, *Calvinum* reverà docuisse, gratiam per se efficacem influere in actionem voluntatis humanæ necessitatem *consequentis*, quæ planè destruit liberum hominis arbitrium, idque duplici argumento evinci posse. At enim certissimè constat, omnes Thomistas, post *S. Augustinum*, & *Thomam*, fateri, ex gratia per se efficaci derivari in actiones nostras necessitatem *consequentiæ*, quam *hypotheticam*, seu *conditionatam*, appellant, quæque non destruit, sed servat libertatem, illos tamen negare, ex gratia per se efficaci induci in actiones nostras necessitatem *consequentis*, seu necessitatem absolutam agendi. Certum est etiam, hanc distinctionem *necessitatis consequentiæ*, & *necessitatis consequentis*, quam Thomistæ à Conciliis, Patribus, & antiquis Theologis acceperunt, doceri etiamnum in Scholis Catholicis, præsertim Augustiniana, & Thomistica, immò, eamdem distinctionem usurpari à Scholæ Molinianæ Theologis, qui *Congruistæ* dicuntur, quique profitentur, *Gratiam congruam* inferre in actiones nostras *necessitatem consequentiæ*, sed non *necessitatem consequentis*.

Hoc autem semel posito, sic argumentor: si *Calvinus* verè ac sincerè, citra dolum & repugnantiam ad sua principia, docuisset, Gratiam per se efficacem, non aliam, quàm *consequentiæ*, in humanos actus inducere necessitatem, quæ excluderet necessitatem *consequentis*, non errasset, sed verè catholicam doctrinam cum Conciliis, cum Sanctis Patribus, cum antiquis Theologis, & celebrioribus Scholis tenuisset, subindeque non fuisset damnatus à Concilio Tridentino; Atqui *Calvinus* fuit damnatus in Concilio Tridentino, ergò *Calvinus* reverà docuit, Gratiam per se efficacem inducere in actus humanos necessitatem *consequentis*, & non tantùm *consequentiæ*. Sed *P. De Meyer*, mavult totam antiquitatem cum *Calvino* damnare, quàm *Calvinum* à Thomistis in doctrina de Gratia per se efficaci disjunctum fateri. Ego verò facilè crediderim, dormitasse *P. De Meyer*, dum ejusmodi objectiones contra doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci, quæ sapienti nulli inter vigilandum occurrissent, in ejus mentem venerunt.

Præter quam quod fieri non potuit, quin *Calvinus*, suis stando principiis, assereret, gratiam per se efficacem inducere in actus humanos necessitatem *consequentis*. Sic enim arguo: Necessitas, quæ perimit activam humanæ voluntatis in-

indifferentiam, & expeditam dissentiendi, seu operandi potestatem tollit, est omni procul dubio necessitas absoluta & *consequentis*, & non solùm hypothetica, seu conditionata, & *consequentiæ*, sicut fatentur omnes Theologi: Atqui *Calvinus* luculentissimè docuit, ex gratia per se efficaci oriri necessitatem, quæ tollit activam voluntatis indifferentiam, & expeditam dissentiendi, vel agendi potentiam, solamque spontaneitatem, seu immunitatem à coactione & violentia relinquit, sicut constat ex ipsius testimoniis superius à me laudatis, ergò *Calvinus*, juxta intima pestilentis suæ doctrinę principia, exertè docuit, gratiam per se efficacem inducere in actus humanos non tantùm necessitatem *consequentiæ*, seu conditionatam & hypotheticam, sed etiam necessitatem *consequentis*, quę penitus extinguit liberum hominis arbitrium. Hinc *Lutherus*, qui, perindè ac *Calvinus*, negavit liberum hominis arbitrium, distinctionem hanc necessitatis *consequentiæ*, & *consequentis*, tanquàm merum figmentum, & inane phantasma, ridet & suggiliat in suo libro *De Servo Arbitrio*, ubi hæc habet: *senserunt Sophistæ* (sic nuncupat Catholicos Doctores) *vim invictam & insustentabilem hujus argumenti, ideò finxerunt necessitatem consequentiæ & consequentis, sed quàm nihil hoc figmentum efficiat, supra docuimus*. Et paucis interjectis, subdit: *Necessitas verò consequentiæ, qua illi* (seu Catholici Doctores) *sese solantur, merum phantasma est*.

Quòd si alicubi *Calvinus* innuere videatur, ex gratia per se efficaci oriri dumtaxat necessitatem *consequentiæ*, sed non necessitatem *consequentis*, certè vaferrimus ille Sycophanta ludit verbis, illudit suis lectoribus, consequenter ad sua principia non loquitur, claudicat utroque genu, & sibi (sicut solemne est hæreticis) minimè constat. Quod sæpiùs *Calvino* contigisse apertissimè ostendunt Cardinales *Bellarminus*, *Perronius*, *Richelæus*, & illustres Antistites, *Nicolaus Coeffetæus*, Ord. Prædic. *Benignus Bossuet*, & Vvalemburgenses, necnon alii celebres polemici Theologi, videlicet *Jacobus Gualterius*, Soc. Jesu, in sua *Anatome Calvinismi*, Nicolaus Romæus, in libro, cui titulus est: *Calvini effigies*; Franciscus Fevardentius, Ordinis Minorum, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor Theologus, in sua *Theomachia Calvinistica*, & Florimundus Ræmondus in sua *Historia de ortu, progressu, & inclinatione Hæresum*.

Quæ cum ita sint, licebit profectò mihi, *Patrem de Meyer*, qui tot insignibus Polemicis Scriptoribus, & doctissimis Societatis Jesu Theologis, qui *Calvini* errores confutarunt, tam apertè contradicit, mavultque *Calvinum* ab errore vindicare, quàm illum Hæresiarcham à Thomistarum doctrina de gratia per se efficaci alienum fuisse ultrò profiteri; hunc, inquam, Molinistam, sui propositi adeò tenacem, his *Sancti Augustini* verbis lib. 1. contra *Julianum* cap. 4. compellare licebit: *Vide cum quibus sit mihi causa communis, quam nulla consideratione sobria pulsare calumniis & expugnare conaris. Cerne, quàm tibi perniciosum sit tam horribile crimen objicere talibus, & quàm mihi gloriosum sit, quodlibet crimen audire cum talibus &c. Iterùm te admoneo, iterùm te rogo, aspice tot ac tales Ecclesiæ Catholicæ defensores. Vide quibus tam gravem tamque nefariam irrogaris injuriam*.

XI. Ad ultimum momentum, quo *Pater De Meyer* probandum suscipit, *Calvinum* non docuisse, Deum esse auctorem malitiæ peccati; Respondeo, hunc Molinianum Scriptorem, dum *Calvinum* ab hoc errore absolvere & illum Æthyopem lavare tentavit, ut in Thomistas vehementiùs inveheretur, eorumque doctrinam, velut Calvinianam traduceret, omnem suam operam & lixivium perdidisse, fatentibus doctissimis Societatis Jesu Theologis, qui in refellendis *Calvini* & Calvinistarum erroribus magnam vitæ partem detriverunt, quique subinde *Patri De Meyer*, qui hactenus in umbra Scholarum vixit, & cum hæreticis manus non conseruit, longè sunt anteponendi. Quis enim dubitat, quin peritia disputandi, sicut & militandi usu, & sub sole magis,

gis, quàm in umbra, concertationibus comparetur.

Audiamus igitur, si placet, *Valentiam*, Societatis Jesu Theologum, hac de re luculenter disputantem cum Calvinistis, quorum vires cominùs exploraverat. Ille igitur I. Parte Quæst. 19. Disput. I. puncto 3. Assertione 4. ita de malo culpæ statuit, *Deum nullo modo velle malum culpæ, neque per se, neque per accidens, neque subindè ad illud concurrere, cùm eadem sit Dei concursus ejusque voluntatis ratio, & illum ex ista metiri oporteat*. Hanc ergò *Valentia* sancit conclusionem communem apud omnes Catholicos nullo excepto, contra *Calvinum* & Calvinistas, totamque Catholicorum cum Hæreticis Controversiam ad hoc caput revocat: *Utrùm scilicet malum culpæ in divinam voluntatem cadere possit, sub aliqua ratione boni, quæ contineatur aliquo respectu peccati, ad quodpiam bonum: ita quidem ut sub tali ratione, verè & ex certa intentione, & rectè atque justè, Deus velit ipsum peccatum in se, tanquàm objectum quoddam materiale immediatum & per se suæ voluntatis, & ad illud etiam interdùm hominem invitet, atque stimulet*. Hoc sensu *Calvinum*, sicut & *Lutherum* docuisse, Deum velle malum culpæ asserit ibidem *Valentia*, in rimanda illorum Hæresiarcharum mente versatissimus, quia malum culpæ æquant malo pœnæ, & sicut Deus malum pœnæ non tantùm permittit, sed justissimè & verissimè vult sub ratione boni, seu respectu pœnæ, ad bonum divinæ justitiæ, atque adeò ut objectum quoddam materiale divinæ voluntatis; ita planè sentiunt *Lutherus*, & *Calvinus*, non minùs malum culpæ, quàm malum pœnæ, sub divinam cadere voluntatem.

Valentiæ succinit alter Societatis Jesu Insignis Theologus, videlicet *Becanus*, qui *Patre de Meyer* in concertationibus adversùs Hæreticos Lutheranos, & Calvinistas, quibuscum in Germania perpetuum bellum gessit, fuit multò exercitatior. Porrò, *Becanus* Tom I. *Summæ Theologiæ* cap 16. convincit ex ipsamet Calvinistarum confessione, *Calvinum* reverà Deum fecisse auctorem criminum, seù in Deum regessisse tàm malum culpæ, quàm malum pœnæ, quòd utrumque malum dicat ille Hæresiarcha velle Deum, quatenùs aliquam boni induit rationem. Ut quid ergò *Pater de Meyer* à reliquo suæ Societatis Theologorum choro abiit? ut quid, inquam, dùm *Valentia*, & *Becanus* constanter asseverant, *Calvinum* reverà fecisse Deum auctorem peccati, ille, nescio qua prurigine carpendi Thomistas, eorumque doctrinam de Gratia per se efficaci Calvinismi insimulandi in transversum actus, *Calvinum* ab hoc errore absolvit? quodque mirandum magis, fidentia tanta, dictorumque severitate & philautia insultat Scholæ Thomisticæ, ut, dùm sui omnia, ad sublinienda simplicium ora, iisque suum instillandum Molinismum, levissimis momentis expediat, quæ nec tyronem quidem morari possent, velut demonstrationes, si superis placet, absolutissimas audeat venditare in sua prima *De Mente Concilii Tridentini circà Gratiam physicè prædeterminantem* Dissertatione, quæ tot conviciis in Thomistas infarta est, quorum onus haud portant centum rates incitæ remis.

XII. Sed, inquit *Livinus De Meyer*, multi Scriptores, doctrinæ *Calvini* addictissimi, quos inter censentur *Twissius*, *Molinæus*, *Amesius*, aliique quàm plurimi, disertè in suis libris testantur, se in materia de Gratia, de Prædestinatione, & de hominis libertate eamdem propugnare doctrinam, quam in suis Scholis rutantur Thomistæ: Ergò vel Thomistæ damnandi sunt cum istis *Calvini* Sectariis, vel isti *Calvini* Sectarii absolvi debent cum Thomistis, quod certè nemo catholicus dixerit.

Verùm, hanc esse putidam calumniam, & sophisticam *Livini De Meyer* argumentationem, duobus invictis momentis ostendo Primò, quia certissimè constat ex locupletissimis Scriptorum Catholicorum testimoniis, doctiores inter Lutheranos. & Calvinistas, emollitis, immò penitùs explosis *Lutheri*, & *Calvini* circa Gratiam erroribus, tandem aliquandò ad Ecclesiæ Catholicæ doctrinam de Prædestinatione, de Gratia,

tia, & de libero hominis arbitrio propius accessisse, eosq; hunc ultrò fateri, Gratiam, quantumvis se ipsa efficacem, non tollere liberi arbitrii consensum & cooperationē.

Horumce Scriptorum Catholicorum, qui diù cum Lutheranis & Calvinistis polemicas disputationes habuerunt. luculentissima testimonia jam ipse in Epistola, quam ad te scripsi & quæ in prima Epistolarum mearum classe est ordine tertia, citavi, eaque, si velis, legere poteris in doctissimis horumce Scriptorum Operibus, videlicet in 2. Tomo *Controversiarum*, quas ediderunt Illustrissimi Episcopi, ac fratres germani, *Adrianus*, & *Petrus de Valemburch*. tractatu I. capitibus quinquagesimo septimo, & sexagesimo Deinde in lib. 3 *Tractatus de libero Arbitrio*, quem Gallicè pro conversione Hæreticorum publicavit Cardinalis *Richelieu*, cui assentiuntur quinque alii Galli Scriptores doctissimi Polemici, nimirùm Illustrissimus *Jacobus Benignus Bossuet*, Meldensium Episcopus, in libro octavo *Historiæ Variationum Ecclesiarum Protestantium* capite quinquagesimo, & capite septimo sui aurei Operis *De Expositione Fidei*, ubi agit de Gratia, & libero arbitrio in negotio justificationis: Dominus *le Fevre*, Theologus Parisiensis. in libro, cui titulus est: *Momenta invicta ad convincendos falsi nominis Ecclesiæ Reformatæ Rectores*; Auctor Anonymus libri, cui titulus est: *Justa adversus Calvinianos præjudicia* c. 11. *Vincentius Baronius*, Ordinis Præd in libro, cui titulus est: *Hæresis devicta*: Denique *Pater Veronius*, Societatis Jesu, parte 3. *Controversiarum* c. 2 Hi inquam Catholici & doctissimi Scriptores Polemici contestantur, modernos Hæreticos. Calvinistas, & Lutheranos, relictis tandem *Lutheri*, & *Calvini* circà Gratiam erroribus, ad doctrinam Ecclesiæ Catholicæ de Gratia per se efficaci, & de cooperatione liberi Arbitrii propiùs accessisse, & in Thomistarum doctrinam nunc se proniores exhibere, quos inter numerari debent *Tuvisus*, *Molinæus*, *Amesius*, qui, repudiatis *Calvini* circa Gratiam erroribus, ad Thomistarum partes accessisse videntur.

Præterea, ignorare haud poterat *Livinus de Meyer*, Hæreticos nostri temporis in duas Sectas videlicet *Gommaristarum*, & *Arminianorum* esse divisos. Gommaristæ (quibus favent *Tuvisius*, *Molinæus*, & *Amesius*) Gratiam se ipsa efficacem defendunt, & ex Thomistis argumenta arripiunt in suos adversarios Arminianos Sed è diverso, Arminiani, qui negant Gratiam esse per se efficacem, & propugnant Systema de scientia Media, & de Gratia versatili & subdita libero hominis arbitrio, Arminiani, inquam, ut suos Adversarios Gommaristas depellant & lacessant, argumenta *Ludovici Molinæ* in illos intorquent, *Suarem* sibi Magistrum & Patronum adsciscunt, quod Scientia Media sit illis loco clypei & teli ut videri potest in libris *Jacobi Arminii* (primipili illius Arminianorum Sectæ) & in operibus ejusdem *Arminii* Asseclarum, videlicet *Percbinsii*, *Arnaldi*, *Vossii*, *Grotii*.

Quid ergò? culpantne Thomistæ *Arminianos*, quod, relicto *Calvini* errore, De Gratia necessitante, doctrinam *Ludovici Molinæ* fuerint amplexi? certè Thomistæ id Arminianis non vitio, sed laudi potius vertunt, & sanè nihil dubito *Patri Livino de Meyer* polliceri, meo omniumque Thomistarum nomine, *Arminianos* pro catholicis nos habituros, si alii *Lutheri*, & *Calvini* abdicatis erroribus, ad Catholicam Ecclesiam redeant, quamvis ad partes *Molinæ* de Gratia, prædestinatione, & libero Arbitrio accedant. Sed à *Patre Livino de Meyer* exigo simile studium pacis, nec ei Hæretici sint *Amesius*, *Molinæus*, *Tuvisius*, aliique *Gommaristæ*, quamdiù de Gratia, prædestinatione, & libero arbitrio cum *D. Thoma*, *Alvaresio* aliisque Thomistis idem loqui, & sentire visi fuerint, neque hoc nomine, si cæteros *Lutheri*, & *Calvini* errores ejurent, ab Ecclesia exclusos velit. Has utrimque conditiones pacis acceptas habeamus. Gaudebunt profectò Thomistæ, si *Arminiani*, relictis & explosis suis erroribus, redeant ad Ecclesiæ Catholicæ fidem etiamsi *Molinæ* doctrinam sequantur; dummodò Molinistæ eodem animo excipiant *Gommaristas*, qui, da-

damnatis *Lutheri*, & *Calvini* erroribus, ad gremium Ecclesiæ Catholicæ revertentur, tametsi doctrinæ Scholæ Thomisticæ se assertores ac defensores esse palàm profiteantur. Numquid, amabò præstaret hoc amplecti votum pacis, quàm æternæ discordiæ semina serere ac fovere, & inter doctrinam Catholicorum Theologorum, & errores *Calvini* instituere Parallela, quæ in Ecclesiæ Catholicæ perniciem, & Hereticorum scandalum vergunt?

XIII. Plura non dicam, ne prolixiùs, quàm par sit, hæc mea protrahatur Epistola, sed dumtaxàt *Patrem De Meyer* monitum velim primò, ut, semoto omni contentionis studio, legat libros, quos contra *Bajum*, *Jansenium*, & *Quesnellum* nuperrimè scripserunt Theologi Societatis Jesu, *Annatus*, *Dechamps*, *Martinonus*, *Luctesinus*, *La Fontaine*, & alii; qui ultro fatentur, *Calvinum* revera fecisse Deum auctorem peccati, & ab hac blasphemia doctrinam Thomistarum procul abesse testantur.

Dein, monitum velim *Patrem De Meyer*, ut non alienis oculis, sed propriis, legat *Calvinum*, & intelliget, hunc Hæresiarcham quadruplici titulo fecisse Deum auctorem peccati, primò, quia docet Deum movere voluntatem hominis ad actus malos, ea motione, quæ tantum relinquit libertatem spontaneitatis, seu immunitatem à coactione & violentia, sed non à necessitate, adimitque penitùs indifferentiam activam voluntatis, & potentiam ad oppositum. Secundò, quia *Calvinus* docet, Deum movere voluntatem hominis ad actus malos, præcipiendo Diabolo, ut homines tentet, & in peccatum trahat, ita ut *a Deo ipso manet efficacia erroris*, *ut mendacils credant*, sicut ait ille Hæresiarcha. Tertiò, quia *Calvinus* ait, Deum verè positivè per se ipsum, vel per Sathanam, & alios suæ justitiæ Ministros, ad nova peccata inducere, inflectere, & cogere, seu imponere necessitatem: *Jam satis apertè ostendi*, (inquit *Calvinus* loco mox à me laudato) *Deum vocari eorum omnium auctorem, quæ isti Censores* (sic Theologos Catholicos appellat, OTIOSO TANTUM EJUS PERMISSU *contingere volunt*. Quæ blasphemia damnata est à Synodo Tridentina, dicente anathema iis, qui asserunt, *Deum operari in nobis mala opera sicut & bona, non permittendo solùm, sed etiam propriè, & per se, adeò ut sit proprium ejus opus non minus proditio Judæ, quàm vocatio Pauli*. Postremò, quia *Calvinus*, peccatum, seu malum culpæ æquat malo pænæ, docetque, Deum perinde velle malum culpæ, ac malum pænæ, non quidem reduplicativè ut malum est culpæ, sed quatenùs induit rationem boni, seu, ut est medium quoddam conducens ad manifestationem suæ justitiæ, vel misericordiæ. sicut duo insignes Societatis Jesu Theologi, mox à me citati, *Valentia*, & *Becanus* disertissimè testantur.

Calvinum itaque reapse fecisse Deum auctorem peccati constantèr profitentur omnes Catholici Theologi, etiam Societatis Jesu, quos tamen audire renuit *Pater De Meyer*, vehementerque optaret, ut sibi, Hæresiarcham Calvinum absolventi, ejusque errores à Concilio Tridentino damnatos cum doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci promiscuè confundenti, venerabundus assurgeret, fascesque submitteret totus Theologorum chorus. Sed vento pascitur, & rem impossibilem postulat Molinianus ille Theologus, qui potiùs suo ut honori consuleret, & injuriam, quam toti Scholæ Thomisticæ, de Ecclesia benè meritæ, inusit, resarciret, sequi profectò deberet exemplum sui Concellitæ *Francisci Annati*, cujus *varia fortuna* (ut quidam è nostris non illepidè observat) *non tantùm Thomistarum sortis, sed & fidei arbitra fuit. Dùm enim Pater Annatus, Societatis Jesu, Tolosæ in Galliis privatus ageret, & in nos acueret stylum, eo Judice, eramus filii tenebrarum, Hæretici, Calvinistæ. Cùm verò Regiam urbem & aulam attigit, ejus fortunam secuta est fides nostra, nec nimium mutata sententia, effecti sumus ex hæreticis, & filiis tenebrarum, filii lucis, Catholici, Orthodoxi; non merito aut mutatione nostra, quæ nulla fuit; immò nec gratia Christi, sed Annati. Etenim gratia Christi fidem non largitur nisi cogitantibus & volentibus; hujus verò, nos Fideles ex Nova-

vatoribus non volentes, *immò nec cogitantes*, *effecit*. Scilicèt *Pater Annatus*, qui, dum Tolosæ esset, librum pro defensione Scientiæ Mediæ ediderat, & in eo Calvinismi notam doctrinæ Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci affricuerat, posteà ad Regiam Urbem & Aulam Regis Christianissimi appulsus, palinodiam decantavit, & in libro, quem Parisiis contra Jansenianos gallico idiomate adornavit, cui titulus est: *La Conduite de l'Eglise*, inter Thomistas, & Calvinistas, quibus tertia parte ejusdem libri *Jansenium* adjungit, decem & octo adduxit discrimina. Quis hìc non miretur hanc mutationem dexteræ Excelsi, qua *Pater Annatus* ex persecutore Scholæ Thomisticæ, dirumque toto pectore in doctrinam de gratia se ipsa efficaci virus efflante, factus est tandem acerrimus ejusdem Scholæ, contra *Calvinum*, & *Jansenium*, assertor, Vindex ac patronus? Faxint igitur Superi, ut *Pater De Meyer*, facti pœnitens, istud Socii sui *Francisci Annati* æmuletur exemplum, & quem secutus est errantem, sequatur pœnitentem. Quod certè tunc fiet, si palinodiam sincero animo canat, & si quam hactenùs in Thomistas iram exercuit, in *Calvinum*, à Concilio Tridentino justè damnatum, & quem ipse temerario ausu ab errore absolvit, deinceps convertat.

Vale, dilectissime Discipule, & quia in ultima, quam ad me scripsisti, Epistola, quamque hodiè accepi, vehementer à me postulas, ut alteram dispellam calumniam, quam Scholæ nostræ Thomisticæ fidenter impingunt *PP. Gabriel Daniel*, & *Livinus De Meyer*, duo recentissimi Societatis Jesu Scriptores, asserentes Thomistarum doctrinam de Gratia se ipsa efficaci non discrepare à Janseniana Hæresi; ab Ecclesia jure optimo confixa, votis tuis abundè, ut spero, in sequentibus meis Epistolis faciam satis, & in proxima, quam ad te scripturus sum, Epistola, indicabo multa, quæ Thomistarum doctrinam de Gratia per se efficaci inter & Hæresim Jansenianam occurrunt discrimina, quæ adeò omnibus obvia & manifesta sunt, ut nemo, nisi bardus, aut in meridiana luce cæcus, ea percipere non valeat.

EPISTOLA SECUNDA

THEOLOGICOPOLEMICA,

In qua expenduntur discrimina, quæ occurrunt doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & Doctrinam Jansenii, quæque evincunt, Doctrinam Scholæ Thomisticæ magis distare à Systemate Jansenii, quàm ab eo distare Scholæ Molinianæ doctrina videatur.

AD Superiorem Calvinismi calumniam, quam in mea Epistola jam abundè retudi, alia de trivio criminatio jansenismi, quasi cumulus accedit, qua *Patres Gabriel Daniel*, & *Livinus de Meyer* Scholæ Thomisticæ de Gratia efficaci doctrinam incusant tanquàm omnino consentientem cum virulentis principiis doctrinæ *Cornelii Jansenii*, & cum erroneis consecutionibus, quas idem *Jansenius* ex his principiis deducit; quodque mirandum magis, hanc calumniam eadem confidentia ubique spargunt novelli ni Scholæ Molinianæ Scriptores, qua oracula funderent; atque rem ita se habere, qua voce, qua Scriptis, qua in privatis, publicisque colloquiis non verentur, quolibet interposito Sacramento. asseverare; ea arte scilicet muliercularum credulitati insidiantes, & simplicium imperitiæ fucum facientes.

Ad hanc tamen dispellendam Jansenismi malè consutam calumniam: postrema, quam ad te scripsi. Epistola sat superque sufficere posset. In ea quippè, coruscante meridiana luce clarius ostendi doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia se ipsa efficaci infinito intervallo distare à doctrina *Calvini*, in Concilio Tridentino damnata, subindeque a Doctrina *Jansenii*, qui (sicut probant celebriores Societatis Jesu Theologi) non solùm omnia sua dogmata, & Placita, quæ sibi ambitiosius arrogat, & tanquam novos suæ mentis fætus prædicat, sed etiam argumenta, quibus ea stabilire ac munire conatur, ex lutulentis *Calvini*, & Calvinianorum libris hausit, surripuit, & prædatus est: adeòut judicibus ipsismet Scholæ Molinianæ Theologis, *Jansenius* sit fur ac plagiarius *Calvini*.

Audi, si placet, ex his Molinianis Theologis unum instar omnium, videlicet *Stephanum Dechamps*, qui in Præfatione Operis, quod edidit contra *Jansenium*, & cui Titulus est: *Jansentana Hæresis*, hæc habet contra nonnullos, qui pertendebant, quinque Propositiones *Jansenii* continere ipsissimam *S. Augustini* doctrinam: *Ego verò* (inquit Stephanus Dechamps) *contendo, easdem Propositiones* (Jansenii) *eodem planè sensu explicatas, iisdem munitas rationibus, eodem inter se nexu colligatas, iisdem S. Augustini Patrumque testimoniis confirmatas, in Luthero, Calvino, alüsque superioris sæculi lutulentis, & à Concilio Tridentino abominatis Scriptoribus reperiri. Atque id tàm manifestè libro primo demonstraturum me confido, ut nemo sit dubitaturus, novæ opinionis Architectum* (seu Jansenium) *Hæreticorum libros compilasse, & adeò nihil protulisse novi ut rancida tantùm & obsoleta Lutheranorum dogmata interpolarit, pudendumque ex consutis Calvinistarum fragmentis centonem concinnarit.* Hinc idem scriptor *Stephanus Dechamps* totum opus, quod contra *Jansenium*, & Jansenianos adornavit, in tres libros partitus est, quorum primi hic titulus est: *Jansenius Hæreticorum plagiarius*. Alter liber sic inscribitur: *Jansenius pridem*

dem cum Hæreticis damnatus. Tertius denique liber hoc titulo insignitur: *Jansenius post Hæreticos S Augustini Corruptor*. Porrò, in his tribus libris probat, nullum esse filium, qui propiùs ad parentis imaginem, quàm *Jansenius* ad Hæresiarchæ *Calvini* similitudinem accedat, *cùm inter utrumque*, inquit *nullum sit in doctrina discrimen; cùm in decumano Jansenii Opere vix aliquid occurrat, quod non sit ex Luthero aut Calvino accersitum.*; *cùm eadem Placita, eadem argumenta, eadem S. Augustini testimonia, in ejusdem doctrinæ corpus collecta, eodem digesta ordine, iisdem interpretationibus, depravata, iisdem mutilata fraudibus, eadem mente, sensu eodem, iisdem astruendis dogmatis adhibita in utriusque Hæresiarchæ* (Lutheri videlicèt & Calvini) *Operibus legantur*. Quæ cùm ita sint, superfluum omninò videri posset post vindicatam in superiori mea Epistola Scholæ Thomisticæ de Gratia per se efficaci doctrinam à pestilenti *Calvini* doctrina, alteram hic ab eadem Schola Thomistica propulsare calumniam de consensione doctrinæ cum *Iansenio*, quem laudatus *Pater Stephanus Dechamps*, in suo Opere *De Hæresi Iansenianà*, & *Pater Ioannes Martinonus* in suo *Antijansenio*. Societatis Jesu ambo Scriptores eximii, ultro probant, Calvinianam dumtaxàt crambem recoxisse. & omnia suæ doctrinæ principia, consecutiones & argumenta ex *Calvino* deprompsisse, aut ex Calvini flarum libris fuisse mutuatum.

Certè, ut candidè dicam, puderet me ea in re comprobanda tempus absumere, quam exploratam esse atque contestatam sibi probè conscii sunt illi ipsi, qui ore tenùs eam inficiantur. Verùm, cùm è tenebris hoc tempore undiquè emergant calumniatores, & fucorum instar pullulent larvati, & anonymi Scriptores qui Thomistis Jansenianam scabiem affricare non dubitant, facere non possum, quin istos homines palàm falsi convincam, quandò quidèm alia ratione cohiberi haud possit hæc effrænis maledicendi libido, nec frangi intoleranda quorumdam audacia, qui nihil frontis habentes, & totiès confutati, totiès deprehensi, totiès irrisi, & cordatorum omnium judiciis exsibilati, necdum resipuerunt, sed eamdem fabulam maximo cum suæ famæ dispendio etiamnùm agere pergunt, & Scholæ Thomisticæ Jansenismum objicientes, necessitatem mihi imponunt, in producendis discriminibus benè multis, quibus doctrina Scholæ Thomisticæ discrepat à doctrina *Iansenii*, quam proscripsit Ecclesia, operæ fiùs elaborandi in his, quas ad te deinceps scribam, Epistolis.

Duo autem capita in hacce Epistola potissimùm attingam. Primùm, indicabo generatìm plura discrimina, quæ occurrunt doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & doctrinam *Iansenii*. Dein, commonstrabo. doctrinam Scholæ Thomisticæ de gratia se ipsa efficaci magis, à proscripto *Iansenii* Systemate distare, quam ab eo distare videatur Scholę Molinianæ Theologorum doctrina. Ordior itaque à primo Capite.

DISCRIMINA. VARIA,

Quæ occurrunt Doctrinam Scholæ Thomisticæ in materia de Gratia inter & doctrinam Iansenii ab Ecclesia damnatam.

PRimum discrimen, quod doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & doctrinam *Iansenii* occurrit, in eo situm est, quòd *Iansenius* in Libro Proœmiali cap. 3. & pluribus sequentibus acerrimè post *Lutherum*, & *Calvinum* invehatur in Theologos Scholasticos, velut inani philosophiæ plus æquo addictos, & arcana Catholicæ fidei Mysteria ex tricis ac quisquiliis Philosophicis magis quam ex Sacrarum Literarum. vel ex Sanctorum Patrum auctoritate metientes. Quò factum est. inquit, *Iansenius*, ut indè prodierint illæ Theologorum sententiæ de libertate indifferentiæ in operibus gratiæ; de statu puræ naturæ, de virtutibus infidelium, de dilectione Dei naturali, & de aliis id genus; quas sententias tanquàm falsas & in Pelagianorum officina procusas explodit *Iansenius*. Immò, si *Iansenium* audiamus Tom. 2.

Libri Proœmialis c. 28. *Theologi Scholastici tantum ab ostio veræ Theologiæ, Fide salva, aberraverunt, ut neque Fidem Christianam, quam animo ut Catholici tenent, neque spem, neque cupiditatem, neque charitatem, neque naturam, neque gratiam, tamque neque Angelorum, neque stantium, neque lapsorum, neque sufficientem, neque efficacem, neque operantem, neque cooperantem, neque prævenientem, neque subsequentem, neque excitantem, neque adjuvantem, neque vitium, neque virtutem, neque opus bonum, neque peccatum, neque originale, neque actuale, neque meritum, neque mercedem ejus, neque præmium, neque supplicium creaturæ rationalis, neque beatitudinem, neque miseriam ejus, neque liberum, neque servum arbitrium, neque prædestinationem, neque effectum ejus, neque timorem, neque amorem Dei, neque justitiam, neque misericordiam ejus, denique neque Vetus, neque Novum Testamentum intelligere videantur: Sed Babylonicam quamdam confusionem, cimmeriasque quasi tenebras in Theologiæ Moralis faciem, nimium ratiocinationibus indulgendo, intulerint.*

At contrà, omnes Scholæ Thomisticæ Theologi, qui *Sancto Thomæ*, omnium Theologorum Scholasticorum facilè Principi, indivulsè adhærent, impensè laudant studium Theologorum Scholasticorum; qui, in suis deducendis conclusionibus ex principiis Fidei à Deo revelatis, ratione & Philosophia naturali utuntur, ut rectà ad scopum colliment, ut Hæreticorum sophismata diluant, Ethnicorum confutent argutias, Judæorum obstinationem vincant, emergentes errores dissipent, novitates pellant, & illibatum custodiant Fidei Catholicæ Depositum. Quamvis enim (ut inquit *Clemens Alexandrinus* Lib. I. Stromatum, *sit per se perfecta servatoris Doctrina, & nullius indiga, cùm sit Dei virtus & sapientia; accedens tamen Philosophia non veritatem facit potentiorem, sed debilem adversùs eam facit sophisticam argumentationem, & propulsans dolosas adversùs veritatem insidias, vineæ est sepes, & vallum*.

Observant etiam Scholæ Thomisticæ Theologi omnes Hæreticorum errores ex odio, quo Theologiam Scholasticam prosecuti sunt, promanasse. Principio namque, quod erat facilè, Scholæ auctoribus contemptis. Scholæ quoque judicia contempserunt. His neglectis, mox necesse erat, *Hieronymus*, *Augustinus*, *Ambrosius*, *Basilius*, *Gregorius*, aliique Sancti Patres negligerentur, quos Theologi recentes dogmatum suorum auctores habebant. At, antiquis Patribus posthabitis, despectui quoque habita sunt eorum Concilia, undè tandèm consecutum est, ut, spreta auctoritate Ecclesiæ, temerè pertenderint Hæretici, se non habere necesse alios audire, non Summos Pontifices, non Patres Ecclesiæ, non Synodos, non magni nominis Theologos, sed se ipsos tantùm, qui sese perspicaciores universa Ecclesia judicant, & privata sua judicia, errori obnoxia, infallibili Ecclesiæ judicio anteponunt; sicque (quod maximè dolendum est) hàc illac spiritu vertiginis acti, per inextricabiles tenebras oberrant, atque in varios errores præcipites feruntur. Legesis nostri doctissimi *Melchioris Cani* librum octavum *De Locis Theologicis*, ubi Theologos Scholasticos à *Lutheri*, *Calvini*, aliorumque Heterodoxorum calumniis peregregiè vindicat.

II. Alterum discrimen, quod doctrinam Scholæ Thomisticæ longo intervallo separat à damnata *Jansenii* doctrina, petitur ex possibilitate status naturæ puræ, quam *Jansenius* in tribus, quos eddidit *de statu naturæ puræ*, libris absolutè negat, admittunt verò Thomistæ. Quod quidèm ut clarius intelligas, præstat ut observes, statum naturæ puræ, juxta Theologos esse conditionem naturæ humanæ sine peccato & sine gratia, in quo statu homo miseriis omnibus subjaceret, quas nunc in hac vita mortali experimur; cum hoc tamen discrimine, quod miseriæ, quibus nunc obnoxii sumus, sint pœnæ ortæ ex peccato primi parentis; at miseriæ, quibus subjacuisset homo in statu naturæ puræ, (si reverà extitisset) non fuissent pœnæ, cum nulla præcessisset culpa, sed fuissent meri defectus ex principiis humanæ naturæ consequentes, sicut docet

S.

S. Thomas in 2. Sent. Distinct. 31 Quæst 1. Art. 2. ad 3.

Hunc statum naturæ puræ omninò impossibilem esse mordicùs contendit *Jansenius*. Ait, Deum fore injustum, si hominem eo in statu naturæ puræ condidisset, quia immortalitas, gratia, justitia originalis, & exaltatio primi hominis in consortium divinæ naturæ erant debitæ integritati hominis, quippè quæ non erant beneficia gratiæ, sed proprietates & appendices naturam primi hominis consequentes, quibus subindè Deus cum fine læsione rationis & justitiæ privare non poterat. Hanc suam de impossibilitate status naturæ puræ sententiam affirmat *Jansenius* esse capitale dogma, quòd constantèr *Sanctus Augustinus*, & magno animi æstu propugnavit contra Pelagianos.

Ast Thomistæ, doctrinæ *Sancti Thomæ* vestigiis inhærentes, istam *Jansenii* de impossibilitate status naturæ puræ sententiam n n tis argumentis refellunt, eamque eo potissimùm nomine improbant, quod fuerit in *Michaële Bajo* proscripta à Summis Pontificibus S. PIO V. GREGORIO XIII. URBANO VIII qui ejusdem *Michaelis Baji* Doctoris Lovaniensis (ipsius tamen tacito nomine) has propositiones confixerunt, quarum prima, ordine vigesima sexta, hæc est: *Integritati primæ creationis non fuit indebita naturæ humanæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio*. Altera Propositio, quæ ordine est quinquagesima quinta, sic habet: *Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur* (excepto scilicèt peccato) neque enim damnari alitèr, absque impietate, potuisset ista Propositio. Tertia *Michaelis Baji* Propositio, quæ est ordine septuagesima octava, his verbis concepta est: *Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio*. Quarta *Michaelis Baji* Propositio, quæ est ordine septuagesima nona, ista est: *Falsa est Doctorum sententia, primum hominem potuisse à Deo creari & institui sine justitia originali*

Has *Michaelis Baii* Propositiones, quæ status naturæ puræ possibilitatem omninò evertebant, quæque à laudatis Summis Pontificibus fuerunt damnatæ, non solùm recoxit *Cornelius Jansenius*, sed etiam *Paschasius Quesnellus*, inter cujus Propositiones centum & unam, à Summo Pontifice CLEMENTE XI. proscriptas in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c*, una est, videlicet ordine trigesima quinta, quæ cum *Baji*, & *Jansenii* doctrina mirificè consentit, his quippè verbis concepta est: *Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ*.

Has omnes *Michaelis Baji*, *Cornelii Jansenii*, & *Paschasii Quesnelli* Propositiones damnant Scholæ Thomisticæ Theologi, docentque cum *Sanctis Augustino*, & *Thoma*, potuisse Deum condere Adamum in statu naturæ puræ, quia nec gratia, nec immortalitas, nec æterna felicitas, seu essentiæ divinæ visio, sunt sequelæ creationis Adami, & ejus naturæ debitæ. At enim, homo potuit creari à Deo sine gratia, quia gratia est beneficium humanæ naturæ indebitum, gratia quippè dicitur, quia gratis datur.

Hinc *S. Augustinus* lib. 3. contra *Maximinum* Arianum, asserit, *hominem*, seu Adamum, *ad similitudinem Dei conditum, idcò fieri gratia filium, quia non est natura*. Similiter docet *S. Augustinus*, immortalitatem non fuisse sequelam creationis Adami, ejusque naturæ debitam: *Posse non mori* (inquit Aquilinus ille Doctor Cap. XV. Lib. 2. *de Genesi ad Litteram*) *præstabatur Adamo de ligno vitæ, non de constitutione naturæ: mortalis ergo erat conditione corporis animalis immortalis beneficio Creatoris*. *S. Augustino* succinit *S. Thomas*, qui I. Part. Quæst. 74. Art. 5. ad 1. hæc habet: *Corpus hominis, ante peccatum, immortale fuit, non per naturam, sed per gratiæ donum*.

Denique, filii adoptivi non possunt jure nativitatis ad hæreditatem aspirare; sed omnes homines, subindeque Adamus, sunt dumtaxat filii adoptivi, ergò ex propria suæ naturæ conditione ad æternam hæreditatem aspirare non

 pos-

possunt; sed si Adamo fuisset debita gratia. hoc est, si Adamus ex propria naturæ suæ humanæ conditione exegisset habere gratiam, pari ratione æternam hæreditatem, seu Beatitudinem, sitam in visione Dei, naturaliter exegisset, ergò homini nullo pacto debita est gratia, adeoque sine ea creari potuit. Hinc *S. Thomas* Quæst. 4 *De Malo* Art. 1. ad 14. ait: *Carentia divinæ visionis dupliciter convenit alicui, uno modo sic quod non habeat in se unde possit ad divinam visionem pervenire; & sic carentia divinæ visionis competeret ei, qui in solis naturalibus* (idest, in statu naturæ puræ) *esset absque peccato; hic enim carentia divinæ visionis non esset pœna, sed defectus consequens omnem naturam creatam.*

Errarunt itaque *Michael Bajus*, *Jansenius*, & *Quesnellus*, qui status naturæ puræ possibilitatem negarunt, eumque errorem ex *Luthero* & *Calvino* hauserunt, quorum prior Hæresiarcha in caput 3. Libri Genesis ait, justitiam originalem primo homini tam naturalem fuisse, quàm naturale est oculo ut lumen percipiat: *Hæc*, inquit, seu justitia originalis, diligere Deum, credere Deo, agnoscere Deum, *tam naturalia fuerunt in Adamo, quàm naturale est quòd oculi lumen recipiunt.* Alter verò Hæresiarcha, seu *Calvinus*, lib. 1. *Institutionum* Cap. XV. & lib. 2. cap. 1 contendit, repugnare omninò divinæ justitiæ ut primitùs homo conderetur sine originali justitia.

Ab hoc Hæreticorum errore abhorrent omnes Scholæ Thomisticæ Theologi, qui docent, statum naturæ puræ esse possibilem, eumque nulla ex parte, sive Dei, sive hominis repugnare.

Refellunt tamen ejusdem Scholę Theologi errorem Pelagianorum, qui statum naturæ puræ non solùm esse possibilem affirmabant, sed etiam illum reipsa extitisse pertendebant, & in eo nasci omnes homines sine gratia & sine peccato; quia peccatum originale, ejusque propagationem ad omnes homines inficiabantur. Illos Hæreticos strenuè ac invicte repressit *S. Augustinus*, probans primò auctoritate Scripturæ Sacræ, Adamum non fuisse conditum à Deo in statu naturæ puræ, hoc est, sine gratia; sed Adamum conditum esse rectum, omnibus justitiæ originalis donis ac prærogativis exornatum. Secundò ostendens, Adamum per peccatum inobedientiæ è justitia originali, in qua fuerat à Deo creatus, excidisse, ejusque peccatum ad omnes omninò homines via ordinaria per seminalem propagationem transfundi, adeò ut hujus vitæ miseriæ ignorantia, malitia, concupiscentia, lecta passionum, morbi, & mors, sint appendices, effectus, & pœnæ peccati, juxtà illud Apostoli *Pauli* Epistolæ ad Romanos cap. 5. V. 12. *Sicùt per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.*

Cæterum, quamvis Thomistæ admittant possibilitatem status naturæ puræ, in quo nasceretur homo sine gratia, & sine peccato, obnoxius tamen morti, cæterisque miseriis, quæ naturam humanam consequuntur; negant tamen Thomistæ, hominem, eo in statu naturæ puræ à Deo creatum, experturum concupiscentiam, quæ esset contraria rationi, qualem nos, post peccatum Adami in hac mortali vita, velimus nolimus, experimur, quia concupiscentia, quæ est contraria rationi, ejusque limites transcendit, inest homini contra ipsius naturam, estque illi dumtaxàt naturalis, in quantum subditur rationis imperio, sicut disertè docet *S. Thomas* 1. 2. Quæst. 82 Art. 3 ad 1. Porrò, in statu naturæ puræ nihil naturæ hominis contrarium inesset, cum in illo crearetur homo dotibus instructus universis, quæ naturæ humanæ consentaneæ essent; igitur in naturæ puræ (si reapsè extitisset) homo non persensisset concupiscentiam rationi contrariam, sed potiùs ejus imperio subditam.

Hanc doctrinam *S. Thomas* omni procùl dubio deprompsit ex *Sancto Augustino*, qui pluribus in locis docet, concupiscentiam, qualis nunc extat in nobis rationi perduellis, esse malum fructum peccati Adami. Ex benè multis ratiociniis, quibus ad id probandum utitur, *S. Augustinus*, pauca hìc, brevitatis ergò, delibabo, quæ subjectæ materiæ haùd

mo-

modicam lucem affundent. In primis, *S. Augustinus* lib. 4. contra *Iulianum* cap. 2. pag. 290 disputans contra hunc Pelagianum, qui concupiscentiam, qualis modò extat in nobis bonam esse, & affectionem naturalem, atque innocentem, non verò esse fructum peccati Adami docebat, ejusque excessum dumtaxàt damnabat, sic illum hæreticum impugnat, *Sine dubitatione malum est, quia non ei consentire bonum est, quid enim mali, qui bonæ concupiscentiæ consentiret?* Eadem ratione utitur S. ille Doctor lib. 5. contra *Iulianum* cap. 7. pag. 645.

Præterea. *S. Augustinus* lib 6. contra *Iulianum* Cap XV. pag. 687. probat, concupiscentiam, qualem nunc experimur esse profectam ex peccato Adami, quia edomandæ, atque per carnis castigationem debilitandę concupiscentiæ allaborarunt omnes Sancti, quam quidem Sanctorum pugnam cum concupiscentia graphicè describit S. ille Doctor lib. 3. Operis imperfecti contra *Iulianum* pag. 1077.

Tertiò, pugnam & rebellionem concupiscentiæ adversùs spiritum describit *S. Augustinus* Lib. V. contra Julianum cap. 7. pag. 843. indèque probat. concupiscentiam, quę nunc est effrænis & rationi contraria, non esse bonam, sed malum fructum peccati originalis. Mutuum illud carnis cum spiritu, & spiritus cum carne certamen, momentum est *Augustino* maximè familiare & efficax. quo adversùs *Iulianum* probat, in homine, qui corpore & mente constat, malam esse concupiscentiam, non verò in belluis, quibus inesse h. ud potest ita carnis colluctatio cum spiri u.

Quartò *S. Augustinus* lib 3. contra *Iulianum* cap 23. probat, concupiscentiam qualem nunc experimur rationi rebellem perperàm à *Iuliano* laudari, quam Apostolus *Ioannes* à Patre. ideſt, à Deo, non esse testatur. Quintò, aliam ejusdem rei probationem adhibet *Sanctus Augustinus* lib. 1. ad *Bonifacium* Papam, cap 16 pag 425. Concupiscentia, inquit, adjunctum semper habet pudorem, porrò, *impudentissimum est de his suis moribus non erubescere, aut quod est ingratissimum, de sui creatoris operibus erubescere*. Sextò, *S. Augustinus* lib. 6. contra *Iulianum* cap. 5. sic invehitur in illum: *Quis ita sit tam imprudens, atque impudens, qui cùm peccata mala esse fateatur, neget malam esse concupiscentiam peccatorum, etiamsi adversùs eam, concupiscente spiritu, peccata concipere & parere non sinatur*.

Ex quibus *S. Augustini* verbis sic argumentum conficio; Concupiscentia, qualem nunc rationi rebellem experimur, inclinat ad peccatum, sed inclinatio ad peccatum nequit esse homini naturalis, tum quia peccatum est contra naturam, tum quia peccatum refunderetur in Deum, ut authorem naturæ; igitur concupiscentia, qualem nunc persentimus, non potest esse bona, & homini naturalis. Postremò, motus concupiscentiæ sunt peccatorum desideria, quæ pro viribus refrænare debemus, ergò ejusmodi motus concupiscentiæ non sunt homini congeniti à Deo, nec subindè homini naturalis, sicut docet *S. Augustinus* lib. 3. contra *Iulianum* cap 2. ubi hunc Pelagianum his verbis perstringit: *Cur non potiùs malum vocetur, quod fateris esse frænandum? Cur, quæso, frænandum, nisi quia malum? & utique desiderium mali malum est, etiam si ei non consentiatur, donec eò veniatur, ubi nec habeatur*.

Ex his & aliis benè multis *S. Augustini* contra *Iulianum* ratiociniis, quibus in præsentia referendis supersedeo, patet. duplicem distingui debere concupiscentiam, unam videlicet, qualem nunc experimur. quæ pugnat contra spiritum & rationem, prout est vulnus animæ ex peccato Adami relictum, & hæc concupiscentia mala est & inordinata, quippè quæ adversùs naturam colluctatur, & extra limites rationis effunditur, quamvis hæc concupiscentia (si homo non ei consentiat) non sit peccatum. Hæc itaque mala concupiscentia, juxta *S. Augustinum*, non fuit in statu naturæ innocentis, & à statu etiam naturæ puræ abfuisset, si ille status reverà extitisset, quia in utroque statu nulla fuisset tumultuantium contra rationem cupiditatum pugna.

At, est alia concupiscentia, quæ bona est, prout est affectio appetitus sensitivi rationi subdita, quæque, ut jam post *S. Thomam* observavi, est homini naturalis. Isto autem modo concupiscentia fuisset in statu naturæ puræ citra ullam inordinationem, & pugnam contra spiritum.

Hac geminæ concupiscentiæ distinctione posita, in auras fumumque evanescit præcipuum argumentum, quo *Jansenius* negat possibilitatem status naturæ puræ. Si enim, inquit *Jansenius*, possibilis esset status naturæ puræ, deberet concupiscentia, quam eo in statu persentiret homo, esse bona, naturalis homini, & à Deo profecta; atqui concupiscentia nunquàm potest esse bona, nec naturæ hominis consentanea, nec à Deo producta, sed semper mala est, quippè quæ importat pugnam carnis cum ratione, inclinat ad peccatum, & est malus fructus noxæ originalis, sicut pluribus in locis docet *S. Augustinus*, ergò impossibilis est status naturæ puræ. Sed vitreum est istud *Jansenii* argumentum, quod lucet vanitate, sed frangitur veritate. Concupiscentiam enim, quæ inducit pugnam carnis cum ratione, non esse bonam, nec homini naturalem, nec à Deo profectam, sed potiùs semper esse malam, & appendicem peccati originalis, rectè docet contra Pelagianos *S. Augustinus*, indeque optimè infertur, hominem in statu naturæ puræ, si reverà perstitisset, non experturum illam concupiscentiam malam, perduellem & contrariam rationi, quæ est appendix & pæna peccati originalis; habuisset tamen homo in statu naturæ puræ concupiscentiam, quæ bona fuisset, ut pote affectio appetitus sensitivi subdita rationis imperio, sicque homini fuisset naturalis, & à Deo profecta. Quòd enim concupiscentia, quam nunc experimur, pugnet cum ratione, est contra hominis naturam, sicut docet *S. Thomas* 1. 2. Quest. 82. Art. 3. ad 1. ubi hæc habet: *Dicendum*, inquit, *quod in homine appetitus concupiscibilis naturaliter regitur ratione, in tantùm enim concupiscere est homini naturale, inquantùm est secundùm rationis ordinem; Concupiscentia autem, quæ transcendit limites rationis, inest homini contra naturam, & talis est concupiscentia originalis peccati.* Idem inculcat Doctor Angelicus primæ secundæ Quest. 85. art. 3. ad 3. & Tertię Partis Quæst. 15. art. 2 ad 2.

III. Tertium discrimen, quod reperitur doctrinam Scholæ Thomisticæ inter, & doctrinam *Jansenii*, ab Ecclesia proscriptam, in hoc positum est, quòd *Jansenius* in libro *de gratia primi hominis & Angelorum* cap 1. asserit, dogma Fidei esse, primum hominem, seu Adamum, in primo creationis suæ instanti sanctificantem gratiam à Deo habuisse; nec posse in controversiam rem illam revocari, sed tanquàm ab Ecclesia definitam, & Fide omnino certam, debere supponi.

At vero, Scholæ Thomisticæ Theologi, licèt doceant, non posse absquè temeritate defendi, hominem conditum fuisse in statu naturæ puræ; quamvis etiam dicant, dogma Fidei esse, Deum primis Parentibus nostris contulisse antè lapsum gratiam Sanctificantem, seu justitiam originalem; fatentur tamen non esse de fide, primos parentes nostros accepisse à Deo in primo creationis suæ momento gratiam sanctificantem, seu justitiam originalem. Id autem Thomistæ duabus potissimùm rationibus contra *Jansenium* evincunt. Prima ratio hac est: doctrina illa non potest esse Fidei dogma, quam celeberrimi Theologi, & de Catholica Ecclesia optimè meriti, aut in dubium revocarunt, aut apertè impugnarunt; atqui fuerunt præstantissimi Theologi (quos inter censetur *Hugo à Sancto Victore* lib. 1. *De Sacramentis* Parte 6 cap 17.) qui in dubium revocarunt, an Adamus in primo creationis suæ momento gratiam sanctificantem, seu justitiam originalem, habuerit; vel eam paulò post creationem suam acceperit? Fuerunt etiam alii doctissimi Theologi, inter quos numerantur Magister Sententiarum lib. 2. Distinct. 24. *S. Bonaventura*, in lib. 2. Sent. Distinct. 29. Art. 2 Quest. 2. *Alexander de Ales* in Summa, Parte 2. Quest. 96. Membro 1. & *Scotus* in lib. 2. Sent. Distinct. 29. qui omnes negant, Adamum habuisse in primo creatio-

tio-

tionis suæ momento gratiam sanctificantem. Igitur dogma Fidei non est, Adamum eo præcise primo suæ creationis instanti accepisse à Deo gratiam sanctificantem, seu justitiam originalem.

Altera Thomistarum ratio perindè efficax, ista est: Doctrina illa non est dogma Fidei, quam ut dumtaxat probabiliorem proponit *S. Thomas*; atqui sententiam, quæ asserit, Adamum in primo suæ creationis momento gratiam sanctificantem habuisse, *S. Thomas* in lib. 2 Sent. Distinct. 29. Quæst. 1. Art. 2. proponit, & propugnat tantummodò tanquàm probabiliorem. Ibi quippè Angelicus Doctor, proposita horum Theologorum sententia, qui censent Adamum non accepisse in primo creationis suæ momento gratiam sanctificantem, sic super hac re mentem suam aperit: *Hæc positio non magnæ auctoritatis est, id:ò alii dicunt, quòd homo* (seu Adamus) *in principio creationis suæ in gratia creatus est; & hæc quidem positio satis congruere videtur opinioni Augustini, qui ponit res simul tempore perfectas fuisse & creatas in materia & forma; prima verò opinio magis congruere videtur opinioni aliorum Sanctorum, qui dicunt, per successionem temporis res creatas, perfectas fuisse. Quæ tamen harum opinionum verior sit? multùm efficaci ratione probari non potest, sicut nec aliquid eorum, quæ ex sola Dei voluntate pendent. Hoc tamen probabilius est, ut, cùm homo creatus fuerit in naturalibus integris, quæ otiosa esse non poterant, in primo instanti creationis ad Deum conversus, gratiam, sit consecutus.* Hæc *S. Thomas*, quem *Augustinum contractum* appellat *Jansenius*, cumque Doctori Angelico tam apertè repugnet idem *Jansenius*, sententiam suam, velut Fidei catholicæ dogma propugnans, manifestum est, hanc *Jansenii* sententiam principiis doctrinæ *Augustini* diffusi, seu Hipponensis Episcopi, itidem repugnare.

IV. Quartum discrimen, quo doctrina Scholæ Thomisticæ secernitur à damnata *Jansenii* doctrina, in hoc sistit, quòd *Jansenius* lib. 2. *De statu naturæ lapsæ* cap. 2. docet tanquàm Fidei dogma, ab antiquis Patribus, præsertim *à Sancto Augustino*, traditum, *ignorantiam, quæ necessitatis est, non voluntatis*, hoc est, *ignorantiam invincibilem non excusare à peccato*.

Ab hoc autem *Jansenii* errore tam alieni sunt Thomistæ, quam qui maximè adhærentque firmiter definitionibus summorum Pontificum S. PII V. & GREGORII XIII. qui eumdem errorem, quem *Michael Bajus*, Lovaniensis Academiæ Doctor & Cancellarius, præformaverat, confixerunt. Una quippè est *Michaelis Baji* Propositio quæ his verbis concepta est: *Infidelitas negativa* (quæ proinde invincibilis, & involuntaria est) *non excusat à peccato*. Damnavit etiam ALEXANDER VIII. hanc Propositionem: *Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturalis, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali*.

Hunc etiam *Jansenii* errorem de ignorantia invincibili non excusante à peccato duabus invictis rationibus refellunt Scholæ Thomisticæ Theologi. Prima hæc est: Nemo peccat in eo, quod vitare non potest; sed ille, qui laborat ignorantia invincibili peccatum vitare non potest, quia invincibiliter ignorat præceptum, aut prohibitionem peccati, ergo peccatum vitare non potest, subindeque non peccat. Altera ratio ista est: Nullum est peccatum nisi sit voluntarium, sed ignorantia invincibilis tollit voluntarium, quia illud voluntarium esse censetur, quod est à principio intrinseco cum cognitione finis, ergò ignorantia invincibilis tollit voluntarium adeoque excusat à peccato. Id apertè docet *S. Augustinus* lib. *De vera Religione* c. 14. ubi hæc habet: *usque adeò peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium*. Hanc esse germanam Aquilini illius Doctoris mentem declarat Doctor Angelicus, fidissimus ejus Interpres, qui Quæst. 7. *De potentia* Art. 7. ad 3. *dicendum*, inquit, *quod ignorantia, quæ est omninò involuntaria, non est peccatum, & hoc est, quod Augustinus dicit: non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras: propter hoc autem addit: sed si scire neglexeris, dans*

intelligere, *quod ignorantia habeat*, *quod sit peccatum ex negligentia præcedente*.

Legesis eumdem Doctorem Angelicum primæ secundæ Quest 76. Art 2. Quolibeto I. Art. 19 in quibus locis *S. Thomas*, secutus doctrinam *S Augustini* (quem *Iansenius* sibi perperàm patronum adsciscit) luculenter docet ; ignorantiam, quæ est omninò involuntaria & invincibilis, excusare à peccato Hanc autem *S. Thomæ* doctrinam invictè omnes Scholæ Thomisticæ Theologi contra *Iansenianos* propugnant . & ab ea ne latum quidèm unguem desciscunt.

V. Quintum discrimen ; quod reperitur doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & doctrinam damnatam *Iansenii* illud est, quod latè in superioribus meis Epistolis exposui , & in hoc positum est, quod *Iansenius* lib. 4 *de statu naturæ lapsæ* cap 24. contendit invectam esse ex peccato Adami necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ , adeò ut homines eo in statu peccent etiam damnabiliter in eo . quod vitare non possunt , quia rebellis & indomita concupiscentia eis imponit necessitatem peccandi.

Quantùm ab hoc errore, quem *Iansenius* cum *Luthero* , *Calvino* , & *Bajo* communem habuit, alieni sint Scholæ Thomisticæ Theologi , sat superque patet ex his , quas jam ad te scripsi, Epistolis , in quibus latè ostendi . liberum hominis arbitrium (juxtà doctrinam *S. Thomæ* , ejusque Scholæ) fuisse quidem debilitatum & sauciatum per peccatum Adami , illud tamen non fuisse extinctum , proindèque non esse invectam ex peccato Adami absolutam & physicam peccandi necessitatem , sed homines in statu naturæ lapsæ posse, dùm peccant , abstinere à peccato . Hinc *S. Augustinus* lib *De duabus animabus* Cap XI. disputans contra Manichæos , qui asserebant , homines , concupiscentia implicitos, necessariò peccare , sic definit peccatum : *Voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat*; *& unde liberum est abstinere*. Et lib. 1 Operis imperfecti cap. 47. ait idem S. Doctor : *Multa sunt , quæ agunt homines , mala , a quibus liberum est abstinere* , ex qua peccati definitione . quam dat. *S. Augustinus* , liquet . S illum Doctorem (quo patrono & suffragatore ineptè gloriatur *Iansenius*) nunquam docuisse . necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ invectam esse ex peccato Adami .

Non me fugit , *Iansenium* in libris quos edidit , *de statu naturæ lapsæ* , penè innumera congerere *S Augustini* testimonia , ut probet , S. illum Doctorem revera existimasse , liberum hominis arbitrium fuisse penitùs amissum per peccatum Adami , proindèque inductam fuisse necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ . verùm , *Iansenius* , ut alibi ostendi in corrogandis illis *S Augustini* testimoniis genuinam S hujus Doctoris mentem non est assecutus sed ab illa non tantum toto ostio , sed etiam totis ædibus discessit .

At enim , ut obiter dicam quandò *S Augustinus* ait, liberum hominis arbitrium amissum esse per peccatum Adami , innuit dumtaxat . nos per peccatum Adami perdidisse libertatem à peccato, sed non vult , nos perdidisse libertatem à necessitate . Fatentur autem omnes Orthodoxi cum *S. Augustino* hominem in statu naturæ lapsæ non esse sine gratia liberum a peccato, ejusque voluntatem in tantum esse liberam à peccato , in quantùm est per gratiam liberata ; contendunt tamen cum eodem S Doctore , hominem in statu naturæ lapsæ esse liberum à necessitate , etiamsi Fide & Gratia sit destitutus .

Prætereà . quandò *S. Augustinus* ait,nos per peccatum Adami amisisse liberum arbitrium , innuit tantummodò , nos perdidisse liberum arbitrium , quantùm ad perfectionem status naturæ innocentis , sed non docet , nos per peccatum Adami perdidisse liberum arbitrium , quantum ad substantiam . Enim verò , duo in libero hominis arbitrio spectari, possunt . Primò substantia ipsius , quatenùs ingenita facultas est, qua voluntas potest agere vel non agere . Secundò , spectanda est in libero arbitrio perfectio, qua gaudebat in statu innocentiæ , in quo Adamus non solùm poterat à peccato abstinere , sed etiam id poterat

citrà

citrà difficultatem, cùm nulla ipsi ad rectè agendum inesset difficultas, nullus concupiscentiæ dominatus, nulla servitus peccati, nullum vulnus. At homo in statu naturæ lapsæ licèt absolutè singula peccata vitare possit, gravissimas tamen in eis vitandis difficultates patitur propter vehementem pugnam, qua caro, seu cupiditas, perpetuò confli&ctatur contra spiritum.

Denique, *S. Augustinus*, dùm aliquando ait, per peccatum Adami invectam esse peccandi necessitatem in statu naturæ lapsæ, admittit tantùm necessitatem moralem, per quam intelligit S. Doctor difficultatem, quam homo in statu naturæ lapsæ experitur in vincendis tentationibus, & quibus, illiciente cupiditate, facilè succumbit, quas tamen potest semper superare beneficio Gratiæ sufficientis, quam Deus omnibus vel confert, vel saltem præparat, sicut fusiùs in alia Epistola explicabo.

Cæterùm, nunquàm *S. Augustinus* sensit, per peccatum Adami inductam esse peccandi in statu naturæ lapsæ necessitatem absolutam, seu physicam, vel relativam, sicut ei falsò affingit *Jansenius*, qui hanc erroneam de necessitate peccandi in statu naturæ lapsæ doctrinam iisdem planè rationibus stabilire studuit, quas *Michael Bajus* in multis Propositionibus, damnatis à Summis Pontificibus, jam expresserat. Enim verò *Jansenius* ideò hominem in statu naturæ lapsæ necessariò peccare asserit, quia (sicut docet lib. 3 *De statu naturæ lapsæ* cap. 3. & 4) cùm homo antè gratiam sit servus peccati necesse est ut quidquid agit peccatum sit. At, eadem ratione necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ probabat *Michael Bajus*, cujus hæc Propositio fuit à Summis Pontificibus damnata: *Omne, quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est*.

Prætereà, *Jansenius* lib. 3 *De statu naturæ lapsæ* cap. 9 10 11. & 12 probat, hominem in statu naturæ lapsæ necessariò peccare, quia liberum hominis arbitrium, antequàm per gratiam sanetur, non potest ullum peccatum vitare. Idem effutiebat *Michael Bajus*, ex cujus Scriptis hæc excerpta Propositio à Sede Apostolica fuit damnata: *Pelagianus est error, dicere quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum*.

Tertiò peccandi necessitatem in statu naturæ lapsæ *Jansenius* eodem lib. 3. cap. 15 16. & 17. probat, quia fieri non potest sine gratia & charitate ullum opus legis. Sed idem profitetur *Bajus*, ut videre est in hac Propositione ex ejus Scriptis deprompta & damnata ab Ecclesia: *Non est vera legis obedientia, quæ fit sine charitate*.

Quartò, *Jansenius* cap 18. ejusdem lib. 3. *De statu naturæ lapsæ* errorem suum de necessitate peccandi ex eo potissimùm confirmat, quia homo ante gratiam & charitatem in quocumque actu suo servit dominanti cupiditati. Atqui hæc est ipsissima Propositio *Michaelis Baji* proscripta ab Ecclesia: *In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati*.

Quintò, *Iansenius* cap 19 ejusdem libri eumdem errorem de necessitate peccandi probat, quia (inquit) cùm omnis amor creaturæ sit vel laudabilis charitas, vel culpabilis cupiditas, nullumque inter utramque detur medium, necesse est ut quidquid agit homo antè gratiam, peccatum sit. Sed hæc *Jansenii* ratio est immobilis doctrinæ *Baii* de necessitate peccandi basis, ut liquet ex ista ipsius Propositione à Summis Pontificibus damnata: *Omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua Mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur; aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffusa, Deus amatur*.

Sextò, hanc peccandi necessitatem *Iansenius* eodem libro adstruere nititur, quia nulla, quamvis levis, tentatio superari potest sine charitate, quam subindè cùm homo non habeat ante gratiam, semper tentatione vincitur & semper peccat; Atqui hoc *Jansenii* fundamentum in hac damnata *Michaelis Baji* Propositione continetur: *Ii fures sunt & latrones, qui docent, tentationi ulli sine gratiæ ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur*.

Se-

Septimò, *Jansenius* cap. 22. & 23 ejusdem libri *De statu naturæ lapsæ* necessitatem peccandi hinc probare contendit, quod homo ante gratiam, de se non habeat nisi peccatum, & peccandi facultatem. Sed id ipsum *Michael Bajus*, tanquàm præcipuum doctrinæ suæ de necessitate peccandi fundamentum assumit. Hinc istius Propositio damnata est: *Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet*.

Octavò, necessitatem peccandi *Jansenius* lib. 4. *De statu naturæ lapsæ* à cap. 1. usque ad caput 18. probandam suscipit, hoc uno fretus principio, quia videlicet quidquid fit sine Fide, quæ per dilectionem operatur, necessariò peccatum est. Sed *Michael Bajus* eodem nixus principio docet, hominem in statu naturæ lapsæ peccare. Undè inter ipsius ab Ecclesia damnatas Propositiones, hæc habetur: *Omnia opera Infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vitia*.

Nono, hanc peccandi necessitatem *Jansenius* cap. 19 libri 4. *De statu naturæ lapsæ* probat, quia, inquit, libertas arbitrii cohærere potest cum necessitate peccandi. Sed idem *Jansenii* momentum *Michael Bajus* in suæ doctrinæ de necessitate peccandi præsidium adducit, indèque ista ab isto asserta Propositio fuit confixa ab Ecclesia: *Quod voluntariè fit, etiamsi necessariò fiat, liberè tamen fit*.

Denique, *Jansenius* quatuor subsequentibus Capitibus ejusdem libri 4. *De statu naturæ lapsæ* peccandi necessitatem propugnat, quia, inquit, non requiritur ad peccandum libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Quem errorem etiam *Michael Bajus* totis viribus defendit; undè & hæc ejus Propositio damnata est: *Is libertatis modus, qui est à necessitate, sub libertatis nomine non reperitur in Scriptura; sed solum nomen libertatis à peccato*. Addo, etiam, nec addidisse pigebit, *Jansenium* lib. 6. *De gratia Salvatoris* capite sexto, cui hunc titulum inscribit: *Duplex necessitas Augustino, coactionis, & simplex, seu voluntaria. Illa, non hæc, repugnat libertati*, rationem reddere, cur ea simplex & voluntaria necessitas non repugnet libertati; nimirùm, inquit, *quia non est voluntati adversa, nec aliud libertas exigit, præter nudam ac simplicem voluntatem*.

Ex his, quæ hactenùs dixi, colligo, primo, *Jansenium* unà cum *Bajo* admisisse in statu naturæ lapsæ necessitatem peccandi, hoc est, illum negasse libertatem à necessitate, & homini lapso reliquisse tantummodò libertatem à coactione & violentia. Quem errorem ex *Luthero*, *Calvino*, eorumque Sectariis, *Michael Bajus*, & *Cornelius Jansenius* mutuati sunt, sicut latè probant duo doctissimi Societatis Jesu Theologi *Stephanus Dechamps* in libro; quem edidit, *de Hæresi Janseniana*, & *Joannes Martinonus* in suo *Antijansenio*.

Colligo secundò, hanc Propositionem, quæ inter quinque *Jansenii* Propositiones ab Ecclesia damnata est ordine tertia, fuisse jure optimo proscriptam: *Ad merendum, vel demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione*.

Colligo tertiò, doctrinam Thomistarum, qui ad merendum, vel demerendum in statu naturæ lapsæ dicunt non solùm requiri libertatem à coactione & violentia, sed etiam requiri libertatem à necessitate, immenso intervallo distare à damnata doctrina *Michaelis Baji*, & *Cornelii Jansenii*.

VI. Sextum discrimen, quod est doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & damnatam *Jansenii* doctrinam, deduco ex his, quæ habet *Jansenius* lib. 3. *de Gratia Salvatoris* cap. 5 & aliis quatuor sequentibus, ubi probat, Deum dedisse Judæis Veterem legem, seu Mosaicam, eosque multis onerasse præceptis, nec tamen eis concessisse gratiam, qua ejusmodi legem & præcepta possent observare; ex quo manifestò sequitur, observationem legis Mosaicæ ejusque præceptorum fuisse omnibus Judæis impossibilem. Hanc pestilentem doctrinam hausit *Jansenius* ex *Luthero*, qui in libro *De servo Arbitrio*, & alibi docet, totam legem Veterem, seu Mosaicam, cum omnibus suis præceptis, minis, præmiis, supli-

pliciis, maledictionibus, & benedictionibus, in omnibus hominibus, omni tempore, nihil aliud effecisse, quàm ut, agnito peccato, gravet conscientiam, cùm nullum sit praeceptum, quod homo possit observare.

Hanc virulentam *Lutheri*, *Jansenii*, aliorumque Hæreticorum doctrinam execrantur omnes Scholæ Thomisticæ Theologi, asseruntque, Deum non denegasse Judæis gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, qua Judæi veterem legem, ejusque præcepta observare poterant, alioqui, si Deus hanc gratiam sufficientem (non quidem versatilem, & subditam libero hominis arbitrio, sicut accipitur in sensu Moliniano, sed sicut accipitur in sensu Thomistico) denegasset Judæis, præcepta legis fuissent impossibilia. Deus autem impossibilia non jubet, nec Deus dedit Judæis legem Mosaicam, ut solùm Judæi per eam intelligerent quid fas, quid nefas, quid rectum & pravum, quid fugiendum, quid expetendum; sed etiam ut observarent præcepta, & peccata vitarent, non secùs ac medicina prodit morbos non in hoc tantùm, ut homines intelligant se ægrotos, sed ut recurrant ad Medicum, & illius ope sanentur. *Lutherus* itaque & *Jansenius*, dùm dicunt, Deum multis præceptis Judæos in veteri lege oneraſſe, quæ ipsi observare non poterant, quæque nihil ad aliud valebant, quàm ut magis Deum odio haberent, ardentiùs peccarent, desperarent, graviùsque damnarentur; dùm, inquam, id dicunt *Lutherus*, & *Jansenius*, faciunt Deum, ipso *Dionysio* Siciliæ Tyranno, inclementiorem, qui multas leges studio prodidit, quas suspicabatur plerosque non observaturos, ut in illos acerbis pœnis animadvertere posset. Certè nullus Rex, nisi apud omnes Tyrannus audire velit, unquàm suis præscribet leges, quæ nihil aliud efficerent, quàm ut cives intelligerent, nihil earum servari posse. Negari igitur haud potest, Deum dedisse Judæis gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, cujus beneficio poterant observare præcepta legis Mosaicæ.

Verùm, quia præter hanc Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, quæ dat veram potentiam adimplendi præcepta Dei, alia gratia, seu per se efficax, prorsùs necessaria est ad actualem observationem præceptorum Dei, ideò Thomistæ dicunt, complures fuisse Judæos carnales, ac duræ cervicis, qui, gratiæ sufficienti, sibi à Deo concessæ, & cujus ope poterant observare præcepta legis, propria malitia, cupiditate, & culpa sua resistentes, vel data opera obicem ponentes, justè à Deo fuerunt privati gratia per se efficaci, necessaria ad actualem præceptorum Dei observationem, & ad salutem æternam consequendam. Testatur enim Scriptura Sacra, in pluribus Judæis carnalibus plurimum fuisse fastus, frequentes obmurmurationes contra Deum, oblivionem miraculorum & beneficiorum, quibus Deus illos cumulabat, Idololatrias & libidines, quibus sese conspurcabant. Conqueritur etiam sæpiùs Deus in Sacris Literis, quòd benè multi Judæi carnales præposterè legem servarent, Circumcisionem, delectum ciborum, Sabbatismos, contactum morticiniorum, Neomenias, cæteraque hujus generis superstitiosè servantes, & negligentes ea, quæ legis erant caput, amorem Dei ac proximi. Nihil igitur mirum, quòd isti Judæi carnales, suis cupiditatibus implicati gratiæ sufficienti, quæ potestatem implendi legem, ejusq; Mandata observandi impertiebatur, resistentes, fuerint à Deo in pænam suæ obstinationis orbati gratia per se efficaci, ad observanda præcepta Dei, & ad obtinendam salutem æternam omninò necessaria. At, versa vice, Judæi, qui erant spirituales, ex speciali Dei bonitate ac misericordia donati gratia per se efficaci legem impleverunt, mandata Dei sanctè observarunt, & per Fidem in Jesum Christum Mediatorem omnium hominum, quæ omni ævo post peccatum Adami, necessaria fuit, æternam salutem sunt adepti.

Verbò dicam, carnales Judæi potuerunt quidem per gratiam sufficientem, in

in sensu Thomistico intellectam, quam Deus ipsis vel obtulit, vel contulit, adimplere præcepta legis, sed æstu cupiditatis suæ abrepti hanc gratiam vel repellentes, vel ei resistentes, non obtinuerunt à Deo gratiam per se efficacem, ad quam, ut sæpius dixi, gratia sufficiens tam ex natura sua, quàm ex voluntate antecedente, quam Deus habet de salute omnium hominum, ordinatur, & ideò Judæi carnales non observarunt legem, non quia non potuerunt, sicut falsò post *Lutherum* asserit *Iansenius*, sed quia noluerunt.

Thomistæ itaque damnant hunc *Lutheri*, & *Jansenii* errorem de præceptorum legis Mosaicæ impossibilitate, seù de impotentia Judæorum observandi legem Mosaicam, subindeque rejiciunt, tanquàm erroneas, duas *Paschasii Quesnelli* Propositiones, statum Veteris Legis attinentes, quarum una, quæ est ordine sexta inter centum & unam ejusdem Scriptoris Propositiones à CLEMENTE XI. in sua Constitutione, quę incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* damnatas, his verbis concepta est: *Discrimen inter fœdus Iudaicum & Christianum est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat quod jubet, illum gratia sua purificando.* Altera *Quesnelli* Propositio, quæ est ordine sexagesima quinta, sic habet: *Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui sunt, absque eo quòd ullum Deo dederint filium, cùm non effecerint nisi villa mancipia per timorem.*

Hæ duæ *Quesnelli* Propositiones continent errorem *Lutheri*, & *Iansenii*, de impotentia Judæorum observandi legem Mosaicam, &, sicut ostendi in Tomo 2. *Historiæ Veteris Testamenti*, fuerunt prædamnatæ à Sacra Facultate Parisiensi in Censura, quam die 17 mensis Decemb. anni 1527. tulit in multas Propositiones, excerptas ex Operibus *Erasmi*. Extat hæc Sacræ Facultatis Parisiensis Censura Tomo IX ejusdem *Erasmi* Operum postremæ Editionis Lugduni Batavorum anni MDCCVI à pag. 815. usque ad pag. 954. lege etiam ea, quæ in eodem Tomo secundo *Historiæ Veteris Testamenti* latè disserui de dotibus & prærogativis legis Mosaicæ, quæ data fuit à Deo, multis miraculis confirmata, quæ in se bona erat, sancta & immaculata non solùm in suis præceptis Moralibus, & Judicialibus, seu Forensibus, quæ erant à Deo instituta, ut Judæi benè beateque viverent, & ut eorum benè morata Respublica sarta tecta permaneret; verùm etiam in suis præceptis cæremonialibus, Sacrificiis, & Sacramentis, quæ ordinabantur ad verum Dei cultum, & ad extirpandam idololatriam, sed potissimùm præfigurabant Jesum Christum, omnium hominum Mediatorem, qui, ut inquit Apostolus *Paulus* cap. 1. Epist. ad Rom. est *finis totius legis*, in quem credentes spirituales Judæi, idest hi, qui non sensui litterali legis Mosaicæ, sed sensui spirituali adhærebant, divina ejusdem legis Mandata sanctè observarunt, &, ut ait idem Apostolus *Paulus* cap. XI. Epist: ad Hebræos, *operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, extinxerunt impetum ignis, fortes facti sunt in bello. &c.*

Si igitur Legis Mosaicæ auctorem, Præcepta, finem, & effectus consideres, nullo negotio intelliges, *Iansenium*, & *Quesnellum* fuisse jure optimo ab Ecclesia damnatos, quòd dicerent, Legem Mosaicam fecisse dumtaxat peccatores & transgressores, ac vilia mancipia, imponendo videlicèt Judæis præcepta, quæ ipsi observare non poterant: *Quis Catholicus dicere audeat, quod nos dicere jactitant* (seu Pelagiani) *Spiritum Sanctum, adjutorem virtutis, in veteri Testamento non fuisse?* inquit *S. Augustinus* lib. 3. ad *Bonifacium* cap. 4. Cui doctrinæ *Sancti Augustini* & omnium Sanctorum Patrum constantèr adhæret *S. Thomas* 1. 2. Quæst 98. Artic. 2. ad 4 ubi ait: *Ad quartum dicendum, quod quamvis lex Vetus non sufficeret ad salvandum homines; tamen aliud aderat auxilium à Deo hominibus simul cum lege, per quod salvari poterant, scilicet Fides Mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres; sicut etiam nos justificamur, & sic Deus non deficiebat hominibus, quin eis daret salutis auxilia.* Et Articulo 4. in corpore,

re ait: *Deus igitur, & legem & alia bene ficia specialia illi Populo exhibuit, propter Promissionem Patribus eorum factam, ut ille Populus, ex quo Christus nasciturus erat, quadam speciali sanctificatione polleret.*

VII. Septimum discrimen, quod palàm ostendit; doctrinam Scholæ Thomisticæ nihil omninò affinitatis, & societatis habere cum damnata *Jansenii* doctrina, colligo ex libro 3. *De Gratia Salvatoris* capit. 13. ubi *Jansenius* docet, non tantùm Judæis sub lege Mosaica præcepta Dei fuisse impossibilia, sed etiam inter Christianos, qui sunt sub lege Gratiæ, aliquot reperiri, gratia licèt Sanctificante exornatos, quibus præcepta Dei sunt impossibilia. Sic enim habet: *hæc igitur omnia plenissime planissimèque demonstrant, nihil esse in Sancti Augustini doctrina certius ac fundatius, esse præcepta quædam, quæ hominibus, non tantùm infidelibus, excæcatis, & induratis, sed fidelibus quoque, & justis, volentibus, & conantibus, secundùm præsentes, quas habent, vires, sunt impossibilia, deesse quoque gratiam, qua possibilia fiant.*

Hunc errorem, quem Summi Pontifices jure optimo in prima *Jansenii* Propositione damnarunt, anathemàte perculerunt: omnes Thomistæ quippè qui docent cum Sancto Thoma, justis præstò adesse Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, quæ ipsis confert plenam, completam, proximam, & expeditam potentiam observandi præcepta Dei, ita ut eis nihil ex parte potentiæ desit. *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia. Nam Deus impossibilia non jubet.* Sic contra Lutheranos, & Calvinistas definivit Œcumenica Synodus Tridentina; sessione sexta Cap XI.

Hæc est constans ac perpetua Sanctorum Patrum doctrina, quos inter, duos hic dumtaxat laudabo videlicet *Sanctum Augustinum*, & *Sanctum Thomam*, quorum prior in libro *De duabus animabus* capit. 2. asserit neminem esse supplicio dignum, qui id non facit, quod facere non potest: *Nec hi libri obscuri*, ait Aquilinus ille Doctor, *mihi scrutandi erant, undè discerem, neminem supplicis dignum, qui id non faciat, quod facere non potest. Nonne ista cantant, & in montibus Pastores, & in Theatris Poetæ, & indocti in circulis, & docti in Bibliothecis, & Magistri in Scholis, & Antistites in Sacris locis, & in Orbe terrarum genus humanum?*

Deum etiam nihil impossibile præcipere ait pluribus in locis *Sanctus Thomas*, præsertim Quæst. 24. *De veritate* Artic. 14. ad 1. *illud, quod præcipit Deus, non est impossibile homini ad servandum.* Item, Quolibeto 2. Artic. 6. *Nullus tenetur ad hoc, quod est supra vires suas, nisi per medum quo fit sibi possibile.* Rursum, in libr. 2. Sentent. Distinct. 28. Artic. 3 in primo argumento *sed contra*, hæc scribit. *Heronymus ait: Qui Deum dicit præcipere impossibilia, anathema fit.* Et in secundo argumento sic ratiocinatur Angelicus ille Doctor: *Deus non est magis crudelis quàm homo, sed homini imputatur in crudelitatem, si obliget aliquem per præceptum ad id quod implere non potest, ergò hoc de Deo nullo modo est æstimandum.* Hæc est vera, & genuina *SS. Augustini*, & *Thomæ* de possibilitate observandi Mandata Dei doctrina, à qua *Jansenius*, ejusque Discipuli apertè desciverunt, sed ab his duabus Ecclesiæ columnis divelli nunquàm poterit Schola Thomistica. Quod tenent *Augustinus*, & *Thomas*, mordicùs tenet hæc Angelica Schola; quod docent ipsa intrepidè docet; quod prædicant prædicat; æternùmque prædicabit, ac propugnabit.

VIII. Octavum discrimen, quod est doctrinam Scholæ Thomisticæ inter, & damnatam *Jansenii* doctrinam, repeto ex his, quæ docet *Iansenius* de Gratia medicinali in statu naturæ lapsæ. Ait quippè (lib. 2. *De Gratia Salvatoris* capit. 25.) omnem gratiam medicinalem, quæ datur in statu naturæ lapsæ, esse semper efficacem, suumque obtinere effectum: *Hæc est vera ratio*, inquit Jansenius,

us, *ut nulla omnino medicinalis gratia Christi effectu suo careat; sed omnis efficit, ut voluntas velit, & aliquid operetur*. Et cap. 27. ejusdem libri fidenter asserit, quòd *S. Augustinus nullam agnovit aliam actualem Christi gratiam, nec agnoscere potuerit*. Ex hoc infesto principio manat hæc *Jansenii* Propositio, quæ inter quinque illius Propositiones ab Ecclesia damnatas, est ordine secunda: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*.

Hunc *Jansenii* errorem proscribit Schola Thomistica. Docet enim primò, in statu naturæ lapsæ, præter gratiam se ipsa efficacem, quæ vi sua intrinseca facit ut operemur, dari gratiam sufficientem; quæ ex entitate, seu ex natura sua, distinguitur à Gratia se ipsa efficaci, quæque dat homini completam, proximam, & expeditam potentiam agendi & observandi Mandata Dei.

Secundò, Schola Thomistica duplicem Gratiæ sufficienti assignat effectum, primarium videlicet, & secundarium. Effectum primarium, ad quem gratia sufficiens ex voluntate Dei, quam Theologi appellant *consequentem*, ordinatur, quique sistit in piis cogitationibus, & illustrationibus mentis, & in piis etiam motionibus & affectionibus voluntatis, atque in aliis bonis quidem, sed imperfectis actibus, hunc, inquam, primarium effectum Gratia sufficiens, juxta doctrinam Scholæ Thomisticæ, semper consequitur, quia ad primarium illum effectum producendum Gratia sufficiens ordinatur ex voluntate Dei consequenti, quæ (sicut docent Theologi) semper impletur. At, secundarium effectum, qui consistit in actuali & perfecta operatione, seu, ex. gr. in actuali conversione peccatoris, non producit gratia sufficiens, nisi præstò sit Gratia se ipsa efficax, quæ suapte vi facit ut voluntas prorumpat in actum secundum, hoc est, in actualem & perfectam operationem. Ratio in promptu est, quia Gratia sufficiens ad hunc secundarium effectum, seu ad actualem & perfectam operationem, tendit & ordinatur non ex voluntate Dei consequenti, quæ semper impletur, & cui nulla humana resistit voluntas, sed ad illum ordinatur dumtaxat ex voluntate Dei, quam Theologi vocant *Antecedentem*, quæque non impletur. Quamvis ergò Gratia sufficiens, juxtà Thomistarum doctrinam, semper producat effectum suum primarium, non tamen producit effectum secundarium, ad quem ex voluntate Dei antecedenti ordinatur, quia homo propria malitia & cupiditate sua Gratiæ sufficienti obicem ponit, ejus cursum sistit, & impedit ne ulterius progrediatur.

Hanc itaque famosam *Iansenii* Propositionem intellectam de Gratia sufficienti: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, hæreticam esse, & ut talem ab Ecclesia proscriptam, profitentur omnes Thomistæ. Sed de isto discrimine, quo doctrina Scholæ Thomisticæ aperta fronte pugnat cum damnata *Iansenii* doctrina, copiosius juxtà, ac opportunius differam in speciali Epistola, in qua naturam & effectus Gratiæ sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, data opera explanabo, ejusque necessitatem contra Novatores vindicabo.

IX. Nonum discrimen, per quod doctrina Scholæ Thomisticæ capitalitèr opponitur proscriptæ *Jansenii* doctrinæ, versatur circa voluntatem Dei Antecedentem de salute omnium hominum. Censet enim *Jansenius*, voluntatem Dei salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ non esse veram & sinceram voluntatem, qua Deus singulis hominibus præparet auxilia sufficientia, quibus possint æternam salutem adipisci; sed esse voluntatem planè sterilem, nullasque gratias veri nominis sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, hominibus in statu naturæ lapsæ præperare ad salutem: *Postquàm* (inquit *Jansenius* libr. 3. *De Gratia Christi* capit. 20.) *peccata jam ab hominibus inducta considerantur, antecedens voluntas in sola præcisione mentis, adeoque nuda quadam velleitate, nihil omninò gratiæ causante, consistere potest. Quod ex eo manifestissimè patet, quia talem antecedentem voluntatem etiam ergà dam-*

damnatas creaturas sive hominum, *sive Angelorum*, *Deus habet*. Idem in capite sequenti confirmat *Jansenius*.

At, contrà Thomistica Schola, Duce Angelico Doctore, constanter propugnat, voluntatem antecedentem, qua Deus vult salvare omnes homines in statu naturæ lapsæ, esse voluntatem *beneplaciti*, veram ac sinceram, per quam præparat omnibus & singulis hominibus auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, per quæ salutem æternam consequi valeant. Quòd si verò sint multi reprobi, qui salutem æternam non consequuntur, hoc illis justè (inquiunt Thomistæ) vitio verti debet, quia, auxiliis sufficientibus propria sua culpa ac malitia resistentes, privantur in pœnam suæ obstinationis auxiliis per se efficacibus, quæ ad comparandam salutem æternam sunt absolutè necessaria.

X. Decimum discrimen, quod Scholæ Thomisticæ doctrinam maximè secernit à damnata *Iansenii* doctrina, palmare est & omnibus notum. Docet enim *Iansenius* capit. 21. lib. 3. *De Gratia Christi Salvatoris*, Christum mortuum dumtaxàt esse ac sanguinem fudisse pro æterna salute Electorum ac Prædestinatorum, non verò, pro salute reproborum.

At ex adverso tota Schola Thomistica profitetur, Christum mortem oppetiisse pro salute omnium omninò hominum, hoc est, *efficaciter* pro salute Electorum ac Prædestinatorum, quibus suppeditat auxilia per se efficacia, quorum ope certissimè liberantur quicumque liberantur; *sufficienter* verò mortuum esse pro salute reproborum, quibus dat, vel saltèm offert auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, per quæ salvi esse possunt roprobi, sed tamen æternam salutem ideò non consequuntur, quia, sufficientibus illis auxiliis, suæ concupiscentiæ illecebris irretiti, obsistentes, aliis uberioribus & per se efficacibus auxiliis, quæ illos ad salutem æternam perducerent, justè à Deo privantur, sicut operosius explanabo in alia Epistola, quam ad te deinceps scribam, & in qua confutabo errorem *Iansenii*, beneficium mortis Christi ad æternam salutem Electorum dumtaxat ac Prædestinatorum restringentis.

XI. Undecimò, differt doctrina Scholæ Thomisticæ à damnata doctrina *Jansenii* in principio, è quo petenda est necessitas Gratiæ per se efficacis. Vult enim *Jansenius*, Gratiæ per se efficacis necessitatem ex hoc uno dumtaxat capite, videlicet ex naturæ humanæ per peccatum originale vulneratæ conditione & infirmitate esse desumendam, indeque infert, nullam in statu innocentiæ fuisse gratiam per se efficacem, sed tantummodò eo in statu fuisse necessariam gratiam versatilem, subditam libero primi hominis & Angelorum arbitrio, quia, inquit *Iansenius*, eo in statu innocentiæ nulla erat voluntatis creatæ corruptio, depravatio nulla, passionum nulla lucta, nulla rebellio.

Hanc *Iansenii* doctrinam improbat omninò Schola Thomistica, quippè quæ (sicut in superioribus meis Epistolis commonstravi) docet, Gratiæ per se efficacis necessitatem desumi debere non tantùm ex infirmitate naturæ læsæ per peccatum originale, sed etiam ex intima cujuslibet creaturæ à Deo, tanquam à causa prima, subordinatione, subjectione ac dependentia, nec non ex indifferentia liberi arbitrii ad agendum, qua tamdiù hærebit anceps, ac veluti suspensum ac pendulum, donec prævia motione physica determinetur & applicetur ad agendum, idque præsertim in pietatis operibus, quæ naturæ vires & ingenitas facultates excedunt. Hinc omnes Scholæ Thomisticæ Theologi docent contra *Iansenium*, necessariam prorsùs fuisse in statu innocentiæ sive Adamo, sive Angelis Gratiam per se efficacem, tùm ad bene agendum, tùm ad perseverandum in accepta justitia, sicut late exposui, & probavi in his, quas jam ad te scripsi, Epistolis.

XII. Duodecimò, doctrina Scholæ Thomisticæ discrepat à proscripta *Iansenii* doctrina in modo explicandi naturam & efficaciam Gratiæ in statu naturæ lapsæ Docet enim *Iansenius* pluribus in locis, naturam & efficaciam Gratiæ in statu naturæ lapsæ sitam esse in cælesti indeliberata delectatione relativa ad gradus

dus concupiscentiæ ; quæ cælestis indeliberata delectatio , dum superior est gradibus concupiscentiæ , tunc per se & ab intrinseco est efficax , & voluntatem hominis necessariò, citrà tamen coactionem & violentiam , determinat ad bonum ; sed versa vice , quandò in homine terrena dominatur concupiscentia , & superior est gradibus cælestis delectationis , tunc voluntas hominis per victricem carnalis concupiscentiæ delectationem necessariò , absque tamen coactione & violentia , determinatur ad malum.

Ab hoc virulento *Iansenii* de gratia necessitante principio longissimè distant Thomistæ. Docent enim, naturam & efficaciam Gratiæ sitam non esse in illa cælesti indeliberata delectatione , quæ sit relativa ad gradus cupiditatis, quæque efficax sit, quandò superior est gradibus cupiditatis ; sed sitam esse in prævia & physica motione Dei applicantis voluntatem hominis ad agendum, & efficientis ut voluntas hominis , semota non tantùm coactione & violentia , verùm etiam necessitate, liberè sese determinet , & cum cælesti deliberata delectatione non relativè , sed absolutè victrice , operetur ; id autem pleniùs & clariùs intelliges ex ea, quam ad te scribam, Epistola , in qua doctrinam *Iansenii* de Gratia per se efficaci necessitante , quæ videlicet per indeliberatam cælestem delectationem necessariò voluntatem hominis determinat ad bonum , data opera confutabo.

XIII. Decimò tertiò, docet *Iansenius* , Gratiam per se efficacem , quam constituit in cælesti indeliberata delectatione victrice , quæ superior est gradibus concupiscentiæ , docet , inquam , *Iansenius* , Gratiam per se efficacem , hoc in sensu intellectam, se tenere non tantùm ex parte actus secundi, determinando videlicèt voluntatem ad benè agendum , sed etiam tenere se ex parte actus primi , & conferre voluntati potestatem benè agendi. Docet quoque *Iansenius* , sub Gratia per se efficaci , hoc est , sub motione victricis delectationis cælestis , non stare potestatem ad oppositum, seu potentiam proximam & expeditam peccandi , quia (inquit *Jansenius*) necesse est inferiorem concupiscentiæ delectationem cedere superiori cælesti delectationi Gratiæ. Similiter , negat *Iansenius* , in homine , in quo actu dominatur , seu superior est terrena concupiscentiæ delectatio , perstare potestatem expeditam ad oppositum, seu benè agendi , quia , inquit , inferior cælestis delectatio Gratiæ necessariò cedere debet superiori victrici terrenæ delectationi concupiscentiæ , & impossibile est , ut minor & inferior delectatio vincat majorem ac superiorem : *justitiæ vel peccati delectatio* (ait *Iansenius* lib. 7 De Gratia Christi Salvatoris cap 5.) *est illud vinculum , quo liberum arbitrium in justitia vel peccato ita firmiter ligatur & retinetur , ut quamdiù isto stabilitèr possidetur ac constringitur , actus oppositus sit extra ejus potestatem*. Et lib. 4. De Gratia Christi cap 9. inquit : *Vigente delectatione carnali , impossibile est ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat*.

At verò Scholæ Thomisticæ Theologi, qui, ut jam dixi, Gratiæ efficaciam non repetunt ex cælesti indeliberata delectatione , quæ sit relativè victrix & superior terrena delectatione concupiscentiæ , sed intrinsecam Gratiæ efficaciam hauriunt ex omnipotentia Dei , seu ex prævia & physica motione divina , applicante voluntatem hominis ad actu agendum , Theologi , inquam , Scholæ Thomisticæ dicunt primò , hominem sub quacumque Gratia per se efficaci retinere semper veram , completam , proximam , & expeditam potentiam ad oppositum , ita ut ex parte actus primi , seu ex parte potentiæ nihil ei desit. Secundò , dicunt Thomistæ , hominem , destitutum Gratia per se efficaci, habere , ope Gratiæ sufficientis , veram , completam , proximam & expeditam potentiam benè agendi , observandi Mandata Dei , peccata vitandi &c. Postremò , dicunt Thomistæ , Gratiam per se efficacem , seu Præmotionem Physicam, non se tenere ex parte actus primi , seu ex parte potentiæ , sed tenere se ex parte actus secundi , quia non dat , sed supponit in voluntate creata potentiam proximam & expeditam ad agendum , eamque potentiam determinat & applicat ad actum secundum , seu ad actu agendum. Sed hæc impræsentiarùm prælibasse sufficiat, plura in aliis, quas

ad

ad te scribam, Epistolis commodiùs dicturus.

XIV. Decimum quartum discrimen, quo Scholæ Thomisticæ doctrina disjungitur à damnata *Jansenii* doctrina, versatur circa intelligentiam *sensus compositi*, & *sensus divisi*. Enim verò, cum *Jansenius* docet, Gratiam per se efficacem (quam reponit in cælesti indeliberata delectatione victrice, quæque superior est delectatione terrena concupiscentiæ) necessariò, citra tamen coactionem & violentiam determinare hominis voluntatem ad bonum, sic interpretatur *sensum compositum*, ut dicat, Gratiæ per se efficaci seu cælesti Gratiæ delectationi, quæ superior est terrena delectatione concupiscentiæ, non posse hominem dissentire *in sensu composito*, idest, ait *Jansenius*, homo dissentire non potest, quamdiù manet in voluntate hominis Gratia per se efficax, seu cælestis delectatio Gratiæ, quæ superior est terrena delectatione concupiscentiæ, *quia necesse est ut superior delectatio vincat inferiorem, & impossibile est, ut minor delectatio superet majorem & fortiorem*. Sed homò, ait *Jansenius*, Gratiæ per se efficaci, seu cælesti gratiæ delectationi, quæ superior est terrena delectatione concupiscentiæ, dissentire potest *in sensu diviso*, idest (sicut interpretatur *Jansenius*) si gratia per se efficax, seu celestis gratiæ delectatio, quæ delectatione terrena concupiscentiæ superior est, divellatur, seu removeatur à voluntate hominis, vel si terrena concupiscentiæ delectatio quæ inferior est adeò augeatur, ut victrix tandem evadat ac superior cælesti delectatione Gratiæ. *Hinc claret* (inquit *Jansenius* lib. 4 De Gratia Christi cap. 10.) *cur Augustinus omnem omninò gratiam purè sufficientem auferat. Ratio perspicua est, quia cum ei nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei; nisi ista tanta fuerit, ut et delectationes rerum creaturum efferant, vel peccabitur, vel alterna inte delectationum fluctu, in medio remanebitur; si autem ista superaverit, jam sine dubio voluntas benè operabitur: Quod enim ampliùs nos delectat, secundùm id operemur necesse est. Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax, vel ita inefficax, ex qua operatio nequidem possit sequi, nisi ejus inefficacia per aliam suppleatur*.

Hanc sinistram & hæreticam *sensus compositi*, & *sensus divisi* interpretationem, quam à *Luthero*, & *Calvino* mutuatus est *Jansenius*, reprobant omnes Scholæ Thomisticæ Theologi, qui sicut in superioribus meis Epistolis ostendi, docent hominem non posse Gratiæ per se efficaci prædeterminatrici dissentire *in sensu composito*, idest, non posse hominem simul & eodem tempore, quo à Gratia per se efficaci promovetur ad aliquem actum, conjungere actum illum cum actu opposito, hoc est, non posse simul actu assentire, & actu dissentire, quia actualis assensus, & actualis dissensus sunt duo actus è regione oppositi, qui secum cohærere nullatenus possunt, posse tamen hominem dissentire Gratiæ per se efficaci *in sensu diviso*, idest, ut explicant Thomistæ, hominem gratia per se efficaci instructum, & ab ea prædeterminatum ad aliquem actum ponendum, retinere semper ponendi actum oppositum potentiam veram, completam, proximam & expeditam, sed sejunctam ab actu, quæ nunquàm reducetur ad actum quamdiù perstabit in voluntate hominis Gratia per se efficax. Hanc *sensus compositi*, & *sensus divisi* genuinam Thomistarum interpretationem memini me alibi exposuisse, eamque catholicam, & ab hæretica *sensus compositi*, & *sensus divisi* interpretatione *Lutheri*, *Calvini*, & *Jansen*. penitùs alienam esse, ex ipsorummet Scholæ Molinianæ Theologorum disertis testimoniis comprobasse.

Hactenùs breviter, quoad ejus fieri potuit, hæc doctrinam Scholæ Thomisticæ inter & doctrinam damnatam *Jansenii* assignavi discrimina, quæ dùm veritatis oculis intueor, nescio profectò, an risu crepare debeam cum *Democrito*, an indignatione cum *Timone*, vel potiùs lacrymis defluere cum *Heraclito*. Ecquis, quæso, si, abdicatis præjudiciis, hæc legat discrimina, quibus Scholæ Thomisticæ doctrina tam longe distat à proscripta *Jansenii* Doctrina, statim

tim non defleat Adversariorum Scholæ Thomisticæ, accusationem Jansenismi ei objicientium, absurditatem? Sed ut hanc illiberalem Jansenismi notam, à quibusdam æmulis obtrectatoribus perperàm Scholæ Thomisticæ impactam, efficaciùs dispellam, alia sub finem istius Epistolæ proferam discrimina, quæ luculentissimè probabunt, Doctrinam Scholæ Thomisticæ magis distare à proscripto *Jansenii* de Gratia Systemate, quàm ab eo distare videatur Scholæ Molinianæ doctrina.

ALIA DISCRIMINA.

Quæ manifestè probant, Doctrinam Scholæ Thomisticæ magis distare à proscripto Jansenii de Gratia Systemate, quàm ab eo distare videatur Scholæ Molinianæ Doctrina.

I. IN primis, Moliniani Theologi (sicut etiam notum est his, qui eorum Scholam vel à limine salutarunt, vel eorum doctrinam primoribus labiis degustarunt) inter scientiam *Visionis*, & *scientiam simplicis intelligentiæ* admittunt Scientiam, quam vocant *Mediam*, qua Deus priùs dirigitur, quàm absolutè aliquid futurum decernat, aut dare statuat Gratiam congruam, attemperatam locis, temporibus & circumstantiis, è quibus ipsa pendet. Atqui in Systemate *Jansenii*, constituentis efficaciam Gratiæ in cælesti delectatione victrici, & superiori concupiscentiæ gradibus, necesse est ut Deus, antequàm statuat impertiri alicui Gratiam victricem, priùs exploret, quot ille habeat concupiscentiæ gradus, ut nempè suam iisdem gradibus attemperet & accommodet superiorem delectationem, alioqui, si illos concupiscentiæ gradus antehàc non exploret Deus, incertus prorsùs ac dubius hærebit, quis futurus sit gratiæ effectus? certò enim scire haud potest victricem fore gratiam, nisi noverit eam superiorem fore gradibus concupiscentiæ: priùs igitur Deus explorare debet, quot sint illius concupiscentiæ gradus, ut sciat, quot gradus cælestis delectationis conferre debeat gratiæ, ut sit victrix & superior gradibus concupiscentiæ. Systema itaque *Jansenii*, Grat æ efficaciam constituentis in delectatione relativè victrici, & superiori gradibus concupiscentiæ, perindè supponit in Deo Scientiã Mediam ac Molinianũ Systema

At in Systemate Thomistarum nullum locum habet in Deo scientia Media, sed de medio planè tollitur, quia docent Thomistæ, gratiam esse efficacem, non quia relativa est ad gradus concupiscentiæ, & ab iis in sui efficacia pendet, sed dicunt, Gratiam Prædeterminatricem esse per se & absolutè efficacem; eamque ab omnipotentia divina ad unum certò determinari effectum producendum, independenter à variis subjecti, cui confertur, dispositionibus, aut concupiscentiæ gradibus Id discriminis inter suum Systema de Gratia & Systema Thomistarum ultrò agnoscit *Jansenius* lib. 8. cap 2. *De Gratia Christi*, ubi hæc habet: *Prædeterminatio physica talis esse dicitur, ut in quibuscumque circumstantiis voluntas collocetur, semper faciat facere & operetur effectum suum, omnemque superet resistentiam: Christi adjutorium nullo modo. Nam delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adjutorium, relativa est. Tunc enim est victrix, quando alteram superat. Quòd si contingat alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit, nec efficaciter unquàm volet, quod volendum est.*

II Secundò, Scholæ Molinianæ Theologi negant, Gratiam esse ex se, seu natura & virtute intrinseca efficacem. Huic Molinistarum sententiæ palàm favet *Jansenius*, qui vult efficaciam gratiæ pendere ex minori concupiscentiæ resistentia; si enim concupiscentia major fuerit, tunc, juxta *Jansenium*, gratia victrix non erit, sed victa. Ex quo *Jansenii* Systemate sequitur primò, efficaciam Gratiæ necessariò pendere ex minori concupiscentiæ resistentia, ita ut, si terrena delectatio concupiscentiæ major ac fortior sit cælesti delectatione gratiæ, maneat omninò depressa, fracta & inutilis ipsius Gratiæ virtus. Sequitur secundò, eamdem gratiæ entitatem, citrà aliam ex parte Dei receptam gratiam, in uno & eodem homine, variè dispo-

sito,

fito, aliquando victricem esse, aliquandò non victricem; prout major vel minor in ipso fuerit oppositæ actualis concupiscentiæ resistentia.

At non sic Thomistæ non sic. Ajunt quippè primò, Gratiam se ipsa efficacem independenter à circumstantiis, locis, temporibus, dispositionibus subjecti cui confertur, vel à concupiscentiæ gradibus, per suam absolutam, & intrinsecam virtutem suum semper producere effectum, rumpere omnem moram, difficultates superare, omnesque vincere concupiscentiæ gradus, ita ut tarda molimina nesciat Spiritus Sancti gratia. Hęc est certè Deo digna Thomistarum Gratiæ per se efficacis idea. Præterea, ajunt Thomistæ, fieri non posse, ut gratia, quæ est per se efficax, sit in uno eodemque homine, etiam varie disposito, modò victrix, modò non victrix, quia juxta Systema Thomisticum, gratia se ipsa efficax semper victrix est, & nunquàm suo frustratur effectu. quocum infallibilem connexionem habet.

Iis itaque, qui Janseniano Systemati sunt addicti, convenit cum Scholæ Molinianæ Theologis in hoc, quòd velint, Gratiam non esse ex natura sua, seu virtute sua efficacem; sed tantùm ab extrinseco, quia, juxta *Jansenium*, eadem Gratia, quæ nunc victrix est, dum cum levi cupiditate pugnat, aucta cupiditate & acriùs inflammata, potest etiam actu superari; & quemadmodum cupiditas, quæ victrix erat, dum cum alia minore cælesti delectatione Gratiæ certabat, si hæc invaluerit, & admotis propiùs incitamentis exarserit definit esse victrix, definit plenam elicere voluntatem; sic item illa gratia, quæ cum minore cupiditate pugnans, victrix dicebatur si novus ingruat cupiditatis fluctus actu superatur Ita fieri potest, ut qui levem tentationem superat, à majore superetur, etiamsi utrobique eadem Gratia polleat. Quod sanè ut nemo non videt, destruit planè virtutem intrinsecam Gratię, illamque dumtaxàt reddit ab extrinseco efficacem.

III. Tertiò, docent Scholę Molinianę Theologi, fieri posse, ut æqualis quantum ad entitatem, Gratia sufficiens duobus hominibus detur, & in uno sit efficax, & in altero cassa & inefficax reddatur. Idem docet *Jansenius*, asseritque parem gratiam, quantum ad entitatem, duobus hominibus datam, fore in uno, ratione minoris concupiscentiæ, victricem & efficacem, in altero autem inefficacem ratione majoris concupiscentiæ, à qua vincetur.

At, ejusmodi doctrinam tam in sensu Moliniano, quàm in sensu Janseniano repudiant Thomistæ, quia quemadmodùm in sensu Moliniano si æqualis Gratia duobus hominibus data, in uno, qui ei consentiret, esset efficax, in altero, qui ei dissentiret, esset inefficax, sequeretur, illum qui per suum assensum redderet gratiam efficacem, posse in se ipso gloriari, & per suum liberum arbitrium sese discreturum ab eo, qui per suum dissensum eamdem Gratiam redderet inefficacem; ita similitèr dicunt Thomistæ, si æqualis Gratia data duobus hominibus, sit juxta doctrinam *Jansenii*, efficax & victrix in uno ratione minoris concupiscentiæ, & in altero reddatur inefficax ratione majoris concupiscentiæ, quæ in illo æstuat; sequeretur illum. qui, ratione minoris concupiscentiæ, quæ in ipso esset, redderet gratiam efficacem & victricem, posse in se ipso gloriari seque discernere ab eo, qui ratione majoris concupiscentiæ, qua arderet, Gratiam redderet inefficacem. Quod sanè palàm adversatur doctrinæ Apostoli *Pauli* 1. ad Corinthios cap. 4 v. 7 dicentis; *Quis te discernit? Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?*

IV. Quartò, Scholæ Molinianæ Theologi existimant, Gratiam, ut sit efficax in actu secundo, pendere à conditione, quæ sit ab homine ponenda, videlicèt ab hac conditione: *Si homo Gratiæ consenserit*; Atqui in Systemate *Jansenii*, Gratia, ut si efficax in actu secundo pendet à conditione ab homine ponenda, nimirùm ab ista. *Si minor fuerit concupiscentia, subindeque minor resistentia voluntatis*: ; Nam in Systemate *Jansenii* si major sit terrena delectatio concupiscentiæ, quàm sit cælestis delectatio Gratiæ, tum Gratia non erit efficax & victrix,

 sed

sed erit inefficax & victa.

At, Scholæ Thomisticæ Theologi docent contra Molinistas & Jansenistas, nullam ex parte hominis posse supponi conditionem, undè efficacia Gratiæ vel minimùm pendere dicatur Eum in finem laudant Thomistæ istud celebre *Sancti Augustini* testimonium: *Gratia Dei à nullo duro corde respuitur; ideò quippè tribuitur, ut duritia cordis primitùs auferatur* Et istud *S. Prosperi*, Carmine de ingratis lib. 2. c 16.

> *At verò omnipotens hominem cùm gratia salvat,*
> *Ipsa suum consummat opus; cui tempus agendi*
> *Semper adest quæ gesta velit: non moribus illi*
> *Fit mora, nec causis anceps suspenditur ullis*

V. Quintò. in Schola Moliniana modus explicandi efficaciam Gratiæ planus est, omnibus pervius, facilis, apertus; nihil asperum & salebrosum habet, nihil in mysterio reconditum, nihil abstrusum & intricatum. Docent enim Theologi Moliniani, ideò Gratiam esse efficacem, quia ei consentit humana voluntas, & per hujusmodi consensum redditur efficax; esse verò inefficacem, quia consensum ei præbere renuit humana voluntas Quis, ama bò, tam stupidus, qui hanc doctrinam actutùm & facillimè non intelligat? Porrò, in Systemate Janseniano pari facilitate explicatur,cur Gratia sit in uno homine efficax, & victrix, in altero autem homine sit inefficax & victa Nam, cùm *Jansenius* reponat efficaciam Gratiæ in cœlesti delectatione, quæ relativè, seu per gradus opposita terrena concupiscentiæ delectatione superior est, facilè quisque percipit, tunc Gratiam esse efficacem ac victricem, quandò cœlestis ejus delectatio superior est terrena concupiscentiæ delectatione: Tunc verò Gratiam esse inefficacem & victam, quandò terrena concupiscentiæ delectatio superior est cœlesti delectatione Gratiæ. Sicut igitur quilibet nullo negotio intelligit, inter duos colluctantes eum vincere, qui viribus altero superior est; & inter duo pondera in bilance posita,pondus, quod majus est, ad se necessariò minus trahere, ita in Systemate Janseniano quilibet facilè intelligit, ideò Gratiam esse efficacem & victricem, qui relativè seu comparatè ad vires inferiores concupiscentiæ superior est; esse verò inefficacem, quandò concupiscentia relativè, seu comparatè ad vires inferiores Gratiæ, superior evadit.

At contrà, Scholæ Thomisticæ Theologi Systema tam Molinianum, quàm Jansenianum reprobantes, modum explicandi efficaciam Gratiæ fatentur esse admodùm difficilem, abstrusum, occultum, & ineffabilem, & ut eum exponunt, recurrunt cum *S. Augustino* ad omnipotentissimam Dei voluntatem: *legant* (inquit Doctor ille Aquilinus lib. De Gratia Christi cap. 24) *& intelligant, intueantur atque fateantur, interna & occulta, mirabili & ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum bonas voluntates*

VI. Sextò, Scholæ Molinianæ Theologis convenit cum Jansenianis in notione Gratiæ sufficientis. Volunt enim tam Molinistæ, quàm Jansenistæ, nomine gratiæ sufficientis, eam intelligi debere, quæ sola ad operandum sufficit, & omnia complectitur, quæ sunt necessaria ad actu agendum Hinc Molinistis ac Jansenistis solemne est jocis ac salibus perstringere Thomistas, qui nomine Gratiæ sufficientis eam intelligunt, quæ dat homini,quidquid necessarium est ut possit agere, sed non complectitur omnia, quæ sunt necessaria ad actu agendum, quia præter hanc Gratiam sufficientem, alia ex parte Dei requiritur Gratia, videlicèt per se efficax, ad actu agendum omninò necessaria Conqueruntur, inquam, Moliniani, ac Janseniani, quòd Thomistæ vocabulorum, queis Fides exprimitur, vulgarem sensum in alium plusquàm dictatoria auctoritate commutarint, refragantibus licèt universis hominibus, qui id demùm *sufficiens* appellitare solent, in quo insunt omnia necessaria ad actu agendum.

Verùm, hanc querelam, quam Scholæ Molinianæ Theologi, hac in re cum Jansenistis fœdere juncti, Scholæ Thomisticæ intentant, plenissimè confutabo

tabo in ea, quam ad te proximè scribam, Epistola, in qua notionem Gratiæ sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, adstruam, eamque à ludicris Molinistarum & Jansenistarum cavillationibus vindicabo.

VII Septimò, Scholæ Molinianæ Theologi conveniunt cum Jansenistis in hoc, quòd à statu naturæ innocentis ablegent gratiam per se & ab intrinseco efficacem, & in eo felicissimo statu admittant dumtaxàt Gratias sufficientes versatiles, indifferentes, subditas libero primi hominis & Angelorum arbitrio, indèque inferant, Prædestinationem Angelorum ad Gloriam non fuisse gratuitam, sed à Deo factam esse ex prævisione meritorum.

At Thomistæ, sicut in meis superioribus Epistolis ostendi, docent, Adamum & Angelos in statu naturæ innocentis opus habuisse, sive ad agendum, sive ad perseverandum in accepta justitia, auxilio per se efficaci prædeterminante proindeque bonorum Angelorum Prædestinationem ad gloriam esse gratuitam, & à Deo factam ante omnem prævisionem meritorum.

VIII. Octavo. Scholæ Molinianæ Theologi, perindè ac *Jansenius*, ejusque Discipuli, negant, Præmotionem, seu Prædeterminationem Physicam, esse in statu naturæ lapsæ ad omnes & singulos actus cum naturales, tum supernaturales exerendos, necessariam, sive ad tollendam naturalem voluntatis indifferentiam suspensivam; sive ad conservandam dependentiam causæ secundæ liberæ, quæ essentialiter tam in operari, quam in esse suo, subordinatur primæ causæ à qua ad agendum præmoveri & prædeterminari debet. Hujus, inquam Prædeterminationis physicæ necessitatem quam in statu naturæ innocentis & in statu naturæ lapsæ ad omnes & singulos actus acerrimè, post Sanctos *Augustinum*, & *Thomam*, defendunt Thomistæ, apertè inficiantur Molinistæ quorum sententiæ utroque pollice subscribit *Jansenius* præsertim cap. 2. libri 8 *De Gratia Christi*, ubi Thomistarum physicam Prædeterminationem exsufflat, & explodit, *tanquam doctrinam S. Augustini inexplicabili confusione perturbantem*; Thomistas, Prædeterminationis physicæ Assertores, ait per ludibrium, *esse magis Aristotelicos, quàm Augustinianos*; denique varia ibidem affert discrimina, quibus probat, Thomistarum Prædeterminationem physicam plurimum distare à doctrina sua de Gratia efficaci, cujus efficaci reponit idem *Jansenius* in delectatione relativè victrici, seu in cælesti Gratiæ delectatione, quæ superior est terrena delectatione concupiscentiæ.

IX. Nonò, Scholæ Molinianæ Theologi Gratiæ efficaciam constituunt in quadam congruitate & contemperatione cum locis, temporibus & circumstantiis, in quibus Deus per scientiam Mediam certò præscivit hominem consensurum gratiæ, eamque redditurum efficacem. *Jansenius* verò, ejusque Discipuli Gratiæ efficaciam itidem reponunt in quadam congruitate & contemperatione cum dispositionibus & circumstantiis subjecti, ita ut si cælestis delectatio Gratiæ non sit major terrena delectatione concupiscentiæ; nec victrix, nec efficax fit, sed inefficax & victa relinquatur; si autem cælestis delectatio gratiæ superior sit terrena delectatione concupiscentiæ, tùm Gratia relativè victrix fit & efficax.

At Thomistæ istud de Gratia congrua systema sive in sensu Moliniano, sive in sensu Janseniano, accipiatur, repudiant tanquam contrarium omnipotentiæ & supremo Dei dominio in creaturam. Enim verò, sicut in Systemate de Gratia congrua in sensu Moliniano elevatur divina omnipotentia, fit dependens à creatura libera, quia Deus ut docent Molinistæ, antequam aliquid absolutè decernat, debet per scientiam mediam explorare loca, tempora, occasiones & circumstantias, in quibus voluntas hominis pro suo nutu & arbitrio consentiet Gratiæ, quibus prævisis ut voluntas hominis convertatur ad bonum, absolutè decernit Deus homini dare gratiam congruam, seu illum constituere in his locis & circumstantiis, in quibus prævidit eum oblatæ sibi Gratiæ consensurum: ita similiter in Systemate de Gratia congrua in sensu Janse-

niano haud parum deprimitur omnipotentia Dei, ejusque in creaturam liberam supremum dominium, quia in Janseniano systemate, antequàm Deus aliquid absolute decernat de conversione V. G. hominis, debet priùs explorare quales sint dispositiones illius, & quot ei insint concupiscentiæ gradus, ne si quem Deus vellet efficaciter convertere, qui sex gradus concupiscentiæ haberet, huic conferret Gratiam, quæ quatuor tantùm gradus cælestis delectationis communicaret. Igitur Deus, in Systemate Janseniano, antequàm absolutè decernat convertere aliquem hominem, debet explorare dispositiones, & concupiscentiæ gradus, qui in illo sunt, quibus semel prævisis & exploratis, Deus ad convertendum illum hominem, format Decretum, quo absolutè statuit dare ei gratiam congruam, quæ videlicèt sit ita contemperata & commensurata cum dispositionibus illius hominis, & cum cupiditatis gradibus, qui in illo sunt, ut illius Gratiæ congruæ delectatio cælestis evadat relativè victrix & superior omnibus gradibus cupiditatis, & hoc pacto hominem infallibiliter convertat.

Sic in sensu Janseniano explicatur systema de Gratia congrua. At, quis, amabò, statim non videt, Deum non fore amplius omnipotentem, nec supremum in homines habiturum dominium, si antequàm absolutè velit & decernat salutem alicujus hominis, debeat (sicut asserunt Molinistæ) explorare circumstantias, in quibus voluntas hominis gratiæ sibi oblatæ præbeat assensum? vel si Deus, antequàm absolutè velit & decernat salutem alicujus hominis, debeat (sicut docent Janseniani) explorare, quales sint illius hominis dispositiones, & quot concupiscentiæ gradus in eo sint, ne fortè cælestis delectatio Gratiæ quam daret Deus, minor ac inferior esset terrena delectatione concupiscentiæ quæ est in homine, & ab ea vinceretur Gratia Dei, & inefficax redderetur? Quasi verò, Rex ille censeretur potens, qui, antequàm subdito suo quidpiam imperaret, deberet explorare, an subditus sit imperio consensurus, & obediturus. Quod tamen de Deo asserunt Molinistæ, Gratiæ congruæ defensores. Ecquis etiam dicat, eum Ducem esse strenuum ac potentem urbium expugnatorem, qui illas quidèm urbes occuparet, quæ nullo munitæ præsidio non resisterent, ab illarum verò urbium, quæ munitiores sunt, obsidione sæpè desistere cogeretur? vel quis dixerit, illum Imperatorem esse in bello invictum, qui de hostibus victoriam tantùm reportaret quandò illis numero copiarum longè superior esset, victoriam verò toties amitteret, & ab hostibus in fugam verteretur, quotiès cum eis numero copiarum paulò impari decertaret? Sane hujusmodi Ducem, aut Imperatorem nemo appellabit strenuum, potentem & invictum. Quo pacto igitur in Systemate *Jansenii* de Gratia congrua, & commensurata cum gradibus concupiscentiæ poterit Deus esse omnipotens, & supremum in voluntates habere dominium, cum judice ipsomet *Jansenio*, Divinæ Gratiæ efficacia pendeat è minori in homine concupiscentiæ resistentia, ita ut gratia nunquam sit victrix, nisi quando in homine minorem invenit concupiscentiæ resistentiam seu quandò cælestis delectatio Gratiæ superior est terrena delectatione concupiscentiæ? Quod si verò Gratia inveniat in homine majorem concupiscentiæ resistentiam, hoc est, si Gratiæ cælestis delectatio minor & inferior sit terrena concupiscentiæ delectatione, tunc, juxta Systema *Jansenii*, Gratia Dei victa & inefficax manet, cogiturque victoriam cedere concupiscentiæ.

Certè istud de Gratia congrua Jansenianum Systema, perindè ac Molinianum Systema, derogat plurimùm omnipotentiæ Dei, & supremo ejus dominio in hominum voluntates, quas, ut docent Scriptura Sacra & Sancti Patres, flectere ac in bonum convertere potest, quòcumque vult, quandòcumque vult, quoties vult, & quomodò vult. Quantò profectò dignius, quantò honorificentius de virtute & efficacia divinæ Gratiæ, de omnipotentia Dei, ejusque supremo in voluntates hominum dominio sentiunt Thomistæ, qui, exploso systemate tàm Janseniano, quàm Moliniano de Gratia congrua repetunt dumtaxàt vim & efficaciam gratiæ ex omnipotentissima Dei vo-

voluntate, quæ, ut ait Scriptura Sacra Cap VIII. V I. libri Sapientiæ, *attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter*.

X. Postremò, ne longius, quàm par sit, hæc mea protrahatur Epistola, hoc unum dumtaxàt addam, videlicèt Scholæ Molinianæ Theologos non admittere quidèm Gratiam per se & ab intrinseco efficacem, eos tamen in hoc consentire cum *Iansenio*, quòd velint, Gratiam per se & ab intrinseco efficacem perimere liberum hominis arbitrium, & inducere necessitatem. Sed Thomistæ probant adversùs Molinistas invictis momentis, gratiam per se & ex natura sua efficacem ad omnes & singulos pietatis actus esse omninò necessariam; contrà verò *Iansenium* Thomistæ optimè, & juxta doctrinam SS. Patrum, præsertìm *Augustini*, & *Thomæ*, conciliant liberum hominis arbitrium cum Gratia se ipsa, & ab intrinseco efficaci, sicut jam ostendi in meis superioribus Epistolis:

Vale, dilectissime Discipule, & hancce meam sæpius lege Epistolam, ex qua nullus dubito, quin facili negotio intelligas, nihil Thomistas inter & *Iansenium* commune intercedere, eosque à *Iansenii* doctrina, quam sæpiùs Ecclesia proscripsit, remotiores esse, quàm sint Scholæ Molinianæ Theologi, quia Thomistæ non tantùm in nullo doctrinæ *Iansenii* principio, sed nec in ullis consecutionibus, quas ex intimis suæ doctrinæ principiis deducit *Iansenius*, conveniunt, nec convenient unquàm, quamdiù jactis à suis Sanctis Doctoribus, *Augustino* & *Thoma*, inconcussis principiis firmiter adhærebunt. Iterùm benè ac feliciter vale.

EPISTOLA TERTIA

THEOLOGICOPOLEMICA,

In qua explanatur vera & genuina notio Gratiæ sufficientis, ejus necessitas adstruitur, & aperitur sensus, in quo Thomistæ dicunt, Gratiam sufficientem dare veram, completam, proximam, & expeditam agendi, & præcepta Dei observandi, potestatem.

IN postrema, quam ad me scripsisti, Epistola, candidè fateor me nonnulla legisse, quæ acerbo dolore me perculerunt, quem necdùm concoquere potui. Significas quippè mihi, te interfuisse cætui quorumdam Virorum eruditorum, quos inter unus, qui *Jansenii* doctrinam apprimè callebat seque illius defendendæ Sacramento obstrinxerat, in Thomistas, quos *recentiores* appellabat, acriter invectus est.

Primò ajebat tetricus ille ac superciliosus Censor, *se intelligentia nunquàm assequi potuisse, quid sibi velit Gratia illa sufficiens, quam isti recentiores Thomistæ admittunt, & præter quam tamen ad actu agendum aliam Gratiam volunt esse omninò necessariam, eamque ajunt esse per se & ex natura sua efficacem?* Ex qua sufficientis Gratiæ notione (inquiebat insacetus ille vitilitigator) palàm sequebatur, *Gratiam sufficientem, in sensu Thomistarum intellectam, sufficere, & non sufficere, hoc est, nomine quidèm sufficere, sed re non sufficere, quia ut docent Thomistæ, præter hanc Gratiam sufficientem, alia ad actu agendum necessaria erat Gratia per se & ab intrinseco efficax.*

Præterea, tragica voce lamentabatur iste, si superis placet, Theologus, *quòd recentiores Thomistæ, sive ut Molinistis obsequerentur, sive nè, tanquam Jansenistæ, palàm traducerentur, non tantum admiserint vocem Gratiæ sufficientis (cujus tamen ne vola quidèm aut vel minimum vestigium in Sacris Literis, Conciliis, Sanctis Patribus, præsertim in Augustino & Thoma, atque in tota retrò antiquitate inveniri potest) verùm etiam cœperint cum Molinistis docere, Gratiam sufficientem impertiri completam, proximam, & expeditam agendi, divinæque legis adimplendæ potestatem*, indeque concludebat idem Censor, *recentiores Thomistas, dùm adoptarunt, & in sua Schola consecrarunt hanc vocem Gratiæ sufficientis, quæ completam, proximam & expeditam confert potentiam agendi, & Legem Dei observandi, deseruisse, & summo dedecore abjecisse avitam doctrinam, quam prædicavit Apostolus Paulus, illustravit maximus Patrum S. Augustinus, cæteri deinceps post S. Augustinum, & maxime S. Bernardus asseruit; quam validissimè S. Thomas, Scholarum Angelus, tutatus est, quam ab eodem Doctore Angelico tutelæ concreditam Scholæ suæ Thomisticæ tot deindè è Dominicana familia Theologi, potissimùm coram Summis Pontificibus* CLEMENTE VIII. & PAULO V. *tanta gloria propugnarunt.* Hujus Gratiæ per se efficacis doctrinam (ajebat ille morosus Censor) *Thomistæ recentiores, ut placerent Molinistis, & à sua Schola notam Jansenismi faciliùs amoliri possent, deseruerunt, quæ tamen ipsis, tanquàm cæleste depositum, commissa fuerat, ut in familiæ Dominicanæ perpetuitate perpetuos haberet Prædicatores & propagatores sui.*

Hanc istius Censoris plenam odii, & ad conflandam invidiam hodiernis Thomistis comparatam accusationem statim

hac legi in Epistola tua, non potui quin, totus indignatione commotus, exclamarem: Vah effrontem hominem! quem non puduit eamdem recoquere calumniam, quam olim *Ludovicus Montaltius*, seu *Blasius Pascbalis*, in sua *secunda Epistola Provinciali* impingit hodiernis Thomistis, & unà cum ipso asserere recentiores Thomistas à vestigiis Majorum suorum recessisse, &, ut Molinistis placerent, Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis defensionem deseruisse. Sed sciat ille, quisquis sit malè feriatus Censor, nunquàm in Schola Thomistica defuturos Theologos Dominicanos, interritos Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* Discipulos, qui pro doctrina de Gratia se ipsa efficaci, tanquam pro aris ac focis semper pugnabunt, eique objectas calumnias in ictæ veritatis clypeo repellent. Sciat etiam ille Censor Gratiam se ipsa efficacem sibi milites in clarissimo Prædicatorum Ordine formaturam, eorumque manus armaturam, quò possint immortalem illam laudem, quam Familia Dominicana in ejus constanti defensione sibi hactenùs tam justè comparavit, ad seram posteritatem transmittere.

Sed, misso illo Censore, qui in hodiernos Thomistas tam acritèr debacchatus est, ad rem nunc propiùs accedo, & in duobus enucleandis Capitibus, quæ Gratiam Sufficientem spectant, potissimùm in hacce Epistola hærebo. In primis varias, quæ in Theologorum Scholis circumferuntur, Gratiæ sufficientis notiones singillatim referam, iisque præferendam esse ostendam notionem Gratiæ Sufficientis, quam Schola Thomistica semper usurpavit, & etiamnùm usurpare solet. Deindè, ostendam, admittendam esse Gratiam Sufficientem in sensu Thomistico intellectam, quæ dat homini potestatem veram, completam, proximam, & expeditam agendi, & observandi præcepta divina, eamque ex sui entitate esse distinctam à Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, quæ facit ut homo benè operetur, & legem divinam adimpleat. A primo itaque capite duco exordium.

Variæ Notiones Gratiæ sufficientis, quibus præfertur Gratiæ Sufficientis Notio, quam semper usurpavit, & etiamnùm usurpat Schola Thomistica.

I. NUllam prorsùs in statu naturæ lapsæ notionem Gratiæ Sufficientis admiserunt *Lutherus*, & *Calvinus*, quia (ut liquet ex eorum Scriptis) Gratiam purè Sufficientem, quæ dat *proximum posse*, sed non determinat ad actu agendum omninò repudiarunt, & non aliam in præsenti statu Gratiam admiserunt, quàm efficacem, invincibilem, insuperabilem, cui voluntas humana nullo pacto reluctari potest. Ex quo planè sequitur, Gratiam purè sufficientem, cui humana resistit voluntas, fuisse à *Luthero*, & *Calvino* penitùs rejectam atque repudiatam, subindèque duos illos Hæresiarchas à Concilio Tridentino jure optimo esse damnatos, sicut in meis superioribus Epistolis latè ostendi.

Ab hoc proscripto, *Lutheri*, & *Calvini* errore non abludit *Iansenii* doctrina, quam itidèm confixit Ecclesia. Ille quippè Gratiam purè sufficientem in statu naturæ lapsæ explosit, & non aliam nomine ac re sufficientem in præsenti statu gratiam admisit, quàm efficacem & relativè victricem, ac necessitantem quæ videlicèt cælesti delectatione superior est terrena delectatione concupiscentiæ. Sic enim *Iansenius* cap. 1. lib. 3. *De Gratia Christi* mentem suam ita dilucidè aperit, ut nullum de ea dubitandi locum relinquat: *Vocamus*, inquit, *Sufficientem gratiam, seu Sufficiens adjutorium, prætèr quod nihil aliud ex parte Dei per modum principii necessarium est, ut homo velit, & operetur*. Quibus verbis apertè innuit *Iansenius*, se nullam aliam in statu naturæ lapsæ agnoscere Gratiam & nomine & re Sufficientem, quàm Gratiam efficacem, relativè victricem, seu quæ superior est concupiscentiæ gradibus, quæ voluntatis consensum insuperabilitèr & indeclinabilitèr semper operatur, cuique nunquàm resistitur. Sed adhùc mentem suam luculentiùs exprimit *Iansenius*

senius cap. 10. lib. 4 *De Gratia Christi*, ubi hæc habet, quæ rem plane conficiunt: *Hinc claret*, ait, *cur Augustinus omnem omninò gratiam purè sufficientem auferat. Ratio perspicua est, quia cùm Ei nulla sit Gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creatarum cesserint, vel peccabitur, vel, alternante delectationum fluctu, in medio remanebitur. Sin autem ista superaverit, jam sine dubio benè voluntas operabitur. Quod autem ampliùs nos delectat, secundùm id operemur necesse est. Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax, vel ita inefficax, ex qua operatio nequidèm possit sequi, nisi ejus efficacia per aliam suppleatur.*

Non me fugit, *Jansenium*, præter Gratiam efficacem, & relativè victricem, aliam in statu naturæ lapsæ admisisse Gratiam, quam *Parvam* appellat, quæque licèt efficax sit, & producat aliquos actus imperfectos, minuatque aliquot concupiscentię gradus non tamen relativè victrix est, quia obsistentem concupiscentiam non omninò superet, nec plenum atque perfectum consequitur effectum.

At, gratia illa *parva*, quam admittit *Jansenius*, nullatenus dici potest *Sufficiens* in sensu Thomistico, quia Gratia Sufficiens in sensu Thomistico ea est, quæ non tantùm producit in voluntate hominis actus imperfectos & debiles, ad quos ordinatur ex voluntate Dei consequenti, sed quæ insuper ex voluntate Dei Antecedenti ordinatur ad bonam & perfectam operationem, datque insuper eidem hominis voluntati non solùm absolutè sed etiam relativè seu comparatè ad omnes difficultates, seu concupiscentiæ gradus, qui in ea esse possunt, veram. completam, proximam, & expeditam potentiam perrumpendi omnes obsistentes difficultates, & singulos oppositos cupiditatis gradus superandi, ita ut ex parte potentiæ nihil planè desit; quamvis tamen hæc Gratia Sufficiens, in sensu Thomistico intellecta, nunquàm se sola prodeat in actum perfectum, sed, præter eam, necessaria omninò sit alia Gratia, seu per se & ab intrinseco efficax, quę potentiam proximam & expeditam benè agendi, quam per Gratiam Sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, habet hominis voluntas, applicet & determinet ad actum perfectum, suaque intrinseca virtute, & cælesti delectatione absolutè, non verò relativè, victrici, omnes superet difficultates, & effrænis concupiscentiæ impetum domet.

Hac est vera & genuina Gratiæ Sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notio, quæ Gratiæ *parvæ*, quam, prætèr Gratiam relativè victricem, admittit *Iansenius*, nullo in sensu congruere potest. Ratio in promptu est, quia cùm *Iansenius* Gratiæ efficaciam non repetat ex omnipotentia Dei & ex supremo dominio, quod Deus obtinet in omnes creaturas (sicut docent Thomistæ, sed eam desumat ex indeliberata cælesti delectatione, quæ relativè victrix est, ac superior terrena delectatione concupiscentiæ, manifestè in hoc *Iansenii* Systemate delectationis relativè superioris & victricis, sequitur primò, Gratiam illam *parvam*, quæ est inferior concupiscentia, non posse vincere majorem, ardentiorem & superiorem concupiscentiam, cui relativè opponitur. Impossibile quippè est ut minor vis vincat majorem. Hæc igitur Gratia *parva*, quam admittit *Iansenius*, si spectetur relativè, seu comparatè ad majorem & ardentiorem actualem concupiscentiæ delectationem, non dat plenam, completam, proximam, & expeditam potestatem vincendi superiorem concupiscentiæ delectationem, subindèque hæc *parva* Jansenii Gratia dici non potest *sufficiens in sensu Thomistico*, cùm certum sit Gratiam Sufficientem in sensu Thomistico dare veram, proximam, & expeditam potentiam, qua potest homo hic & nunc resistere cuilibet tentationi, vincere superiorem concupiscentiæ delectationem, declinare peccatum, & divinam legem adimplere, quamvis tamen, sicut mox dixi, ut homo hic & nunc tentationi resistat, superiorem concupiscentiæ delectationem vincat, & mandata Dei observet, necessariò, præter Gratiam Sufficientem, opus habeat Gratia per se efficaci, quæ ut ait *S. Bernardus*, *voluntatem applicat ope-*

vi, *& opus explicat voluntati*. Sed quanùm hæc *parva* Gratia, quam, prætèr Gratiam efficacem & relativè victricem, admittit *Iansenius*, differat à Gratia Sufficienti, in sensu Thomistico intellecta, uberiùs in proxima, quam ad te scribam, Epistola explanabo.

Sequitur secundò in Systemate *Iansenii* nullam dari Gratiam verè ac propriè Sufficientem, prætèr Gratiam, quæ complectitur omnia, quæ sunt necessaria ad actu agendum, quæque efficax est, & cælesti delectatione relativè victrix atque superior terrena concupiscentiæ delectatione. Qua in notione Gratiæ Sufficientis *Iansenius* convenit cum *Luthero*, & *Calvino*.

II. *Ludovicus Molina* in *Concordia* Quæst. 14. Art 13. Disput 40. & Quæst. 23. Art. 4. & 5. Disp. I. aliam Gratiæ Sufficientis suppeditat notionem. Arbitratur quippè, Gratiam Sufficientem nihil aliud esse, quàm Gratiam versatilem, indifferentem, subditam libero hominis arbitrio & cujus efficacia vel inefficacia in actu secũdo ita pendet à bono usu vel abusu seu à consensu; vel dissensu libero hominis arbitrii, ut Gratia Sufficiens, evadat efficax per solùm consensum, quæ ei præbet liberum hominis arbitrium; reddatur verò inefficax per dissensum, quo ei refragatur liberum hominis arbitrium.

Hanc Gratiæ Sufficientis notionem, quam tradit *Molina*, exsufflat ac penitùs rejicit Schola Thomistica, tum quia hæc celeberrima Schola firmiter adhærens doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, nullam agnoscit Gratiam versatilem & indifferentem, atque ita subditam libero hominis arbitrio, ut ipsius efficacia, vel inefficacia pendeat à solo consensu, vel dissensu ejusdem liberi Arbitrii. Tum quia etiam hæc Gratiæ Sufficientis notio quam tradit *Ludovicus Molina*, excludit necessitatem Gratiæ per se efficacis ad conversionem peccatoris, & ad eliciendà omnia pietatis opera. Porrò, admittendam esse Gratiam per se & ab intrinseco efficacem, jam in meis superioribus Epistolis probavi, & cupiosius suo loco, in Epistolis nimirum, quas ad impugnandam Molinistarum Gratiam congruam postea ad te scribam, demonstraturum me spero. Sufficiat hic, ad Gratiæ per se efficacis necessitatem adstruendam, dicere cum *Sancto Augustino*. *Ut autem de Cælo vocaretur* (Saulus, idest, *Paulus*) *& tam magna & efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia ejus merita erant magna, sed mala*, hæc habet S. ille Gratiæ Doctor cap. v. libri *De Gratia, & libero arbitrio*. Et cap. 16. ejusdem libri ait S. Augustinus: *Certum est, nos facere cùm facimus, sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati*. Denique lib. 4 ad *Bonifacium*. cap 9. ait idem S. Doctor: *Oramus non solùm pro nolentibus, verùm etiam pro repugnantibus & oppugnantibus. Quid ergò petimus, nisi ut fiant ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes. & ex oppugnantibus amantes?* Quid, sodes, ad stabiliendam contra *Ludovicum Molinam* Gratiæ per se efficacis ad exercendos omnes & singulos pietatis actus necessitatem, disertiùs & efficaciùs dici potest?

Addo, *Claudium Aquavivam*, Generalem Societatis Jesu Præpositum, post habitas coràm Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. Congregationes *De Auxiliis*, speciale Decretum Anno MDCXIII. edidisse; quo districtè prohibuit ejusdem Societatis Religiosis, ne Gratiam Sufficientem *Molinæ* deinceps docerent. Quod Decretum fuit posteà confirmatum ac renovatum *à Picolomini*, altero ejusdem Societatis Præposito Generali. Hæc Decreta Generalium Societatis Jesu, in Documentis Historicis quæ ad calcem hujusce secundæ Epistolarum Classis sunt in serta, Lector inveniet.

III. Gratia Sufficiens, juxtà sententiam, *Suarii* Societatis Jesu Theologi, est Gratia inefficax, quæ videlicet homini à Deo datur in his temporibus, locis ac circũmstantiis in quibus per Scientiam Mediam certò prænovit Deus, eum Gratiæ versatili & indifferenti non consensurum, eamque subindè non redditurum efficacem ac congruam. Hæc Gratia Sufficiens Suaresiana, hoc in sensu exposita, tametsi conferat proximam, completam, & expeditam ad benè operandum potestatem nusquam

ta.

tamen dat actualem operationem; nec differt etiam haec Gratia Sufficiens Suaresiana ex sua entitate, seu ex natura sua & virtute interna, à Gratia efficaci, seu congrua, quam admittit *Suares*, sed tantùm Gratia efficax & congrua Suaresiana, quae Gratiae Sufficienti quoad entitatem, & naturam aequalis est, major nihilominùs est in ratione doni ac beneficii, eo potissimùm nomine, quòd, juxtà Systema *Suaris*, Gratia efficax & congrua (non verò Gratia Sufficiens, inefficax & incongrua) opportunis in circumstantiis, locis, temporibus, genio, indoli, & hominis complexioni, seu temperamento, accommodatis à Deo concedatur.

Verùm, hanc Gratiae Sufficientis Suaresianae notionem rejicit Schola Thomistica. Primò quia *Suares* in suo Systemate admittit in Deo Scientiam Mediam, quae cum doctrina Sanctorum *Patrum*, *Augustini* & *Thomae*, coharere minimè potest, & quae antè tempora vel *Fonsecae*, vel *Ludovici Molinae*, fuit in Scholis Catholicis penitùs inaudita, sicut memini, me in superioribus Epistolis sat superque probasse Secundò in Systemate *Suaris*, Gratia Sufficiens est versatilis, Indifferens, subdita libero hominis arbitrio, ejusque efficacia pendet è consensu voluntatis humanae, ex circumstantiis, locis, temporibus, genio, indole & temperamento hominis. Hoc autem *Suaris* Systema tam de Gratia sufficienti, quàm de Gratia efficaci & congrua alienum prorsùs esse à doctrina Sanctorum *Augustini* & *Thomae* multis argumentis evincam in his Epistolis, quas deinceps ad te scribam, & in quibus hanc Suaresianam Gratiam congruam data opera confutabo.

IV. Non desunt quidem Theologi, qui, ut se à *S. Augustini* locis expeditiùs extricare possint, & graves declinare difficultates, quae hinc indè premunt, Gratiam orandi distinguunt à Gratia agendi, aiuntque gratiam agendi semper esse efficacem; sed Gratiam orandi esse duntaxat sufficientem in sensu Moliniano, idest, versatilem, indifferentem, subditam libero hominis arbitrio, qua si quis benè utatur, Deum orabit, precibusque suis alliciet & obtinebit uberiorem Gratiam, cujus beneficio eliciet ea pietatis opera, quae sunt ardua & difficilia.

Hoc novum Systema, ab *Alphonso Meynio*, Doctore Sorbonico, saeculo proximè elapso excogitatum, & unà cum suo parente extinctum, recoxit nuperrimè, & pro viribus in Scholas revocare tentavit *Honoratus Tournelly*, Sacrae Facultatis Parisiensis Doctor, Tomo secundo *Praelectionum Theologicarum De Gratia Christi*, ubi, explosa omninò Gratiae sufficientis in sensu Thomistico intellectae notione, distinguit inter actiones pietatis, alias, quae nullam, vel parvam habent sive ex objecto, sive ex tentatione, aliisve circumstantiis difficultatem; alias verò arduas & difficiles. Qua posita inter actiones pietatis distinctione, pertendit Parisiensis ille Doctor, homini ad exercendas actiones pietatis, quae sunt arduae & difficiles, opus esse Gratia efficaci; sed ad actiones pietatis, quae nullam, vel levem sive ex objecto, sive ex tentatione, aliisve circumstantiis difficultatem important, hominem egere duntaxat Gratia Sufficienti Molinistica, seu versatili, indifferenti, & subdita libero ejus arbitrio per quam nempè opus ipsum difficile mediatè possit perficere, supplici oratione uberius à Deo impetrando auxilium, quod ut impetrent justi, semper paratam habent Deum orandi Gratiam sufficientem Molinisticam, cum qua possunt, si velint, orare ut oportet, & uberius obtinere auxilium ad emergentes tentationes superandas, & observanda mandata Dei.

At, istud *Meynii*, & *Tournelly* Systema de Gratia sufficienti Molinistica, quae praestò est omnibus ad orandum, & per quam quilibet, si ea benè utatur, potest si velit, orare ut oportet, est novum commentum, quod Gratiae per se efficacis, ad singulos pietatis actus necessariae, inconcussum dogma funditùs convellit, ideòque jure ac merito fuit saepiùs latinè & gallicè confutatum, & ab universa Schola Thomistica rejectum

tum,

tum quia, juxta doctrinam Sanctorum *Augustini* & *Thomæ*, tam ad orandum, quàm ad agendum requiritur Gratia per se & ab intrinseco efficax: Tum quia etiam Gratia sufficiens, in sensu eorumdem Patrum intellecta, nunquàm se sola operatur conversionem peccatoris, nec in actum perfectum prodit, nisi in ejus subsidium veniat Gratia per se efficax.

V. Hinc omnes Thomistæ, Sanctorum *Augustini* & *Thomæ* fidelissimi discipuli, docent, Gratiam sufficientem eam esse cum qua potest homo benè operari sed nunquàm tamen benè operabitur nisi alia ex parte Dei accedat Gratia per se efficax, ac physicè prædeterminans voluntatem hominis ad actu agendum. Indè inferunt Thomistæ, Gratiam sufficientem natura & entitate ita distingui à Gratia per se & ab intrinseco efficaci ut nunquam se sola possit evadere efficax, atque licèt conferat posse operari, nusquàm tamen in tanta hominum multitudine, qui hactenùs vixerunt, vel deinceps victuri sunt, nullus fuerit, nec in tota successione temporum erit unquàm, qui cum sola Gratia sufficienti bonam ac perfectam operationem ediderit, aut sit editurus.

Qua in re velim obitèr observes, quantùm doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia sufficienti distet ac discrepet à doctrina *Jansenii*, ejusque discipulorum. Enim verò *Jansenius* Gratiam sufficientem Thomistarum quæ dat quidem potentiam benè operandi, sed nunquàm se sola in actualem & perfectam exit operationem, nisi præsto sit Gratia per se efficax, quæ facit ut voluntas benè operetur; hanc, inquam, Thomistarum Gratiam sufficientem *Jansenius* lib. 3. *De Gratia Christi* cap. 2 ridet, explodit, discerpit ac dilaniat his verbis: *Non tantùm hominibus inutilis est, sed & perniciosa. Et verò, quid homini misero perniciosius, quàm illa gratia abundare, qua nemo unquam, fatentibus etiam Scholasticis, nisi majorem damnationem assecutus est?* & cap. 3 *Illud à recentioribus prolatum Gratiæ sufficientis genus, quo adjuvante, nullum unquam opus factum est, aut fiet unquam, videtur quoddam monstrum singulare gratiæ, solummodò peccatis faciendis, majorique damnationi accersendæ serviens, idcoque lapsis hominibus, citrà Dei invidiam damnandis, excogitatum.*

Audi Magistrum, nunc discipulum ausculta: Baccalaureum, inquam, *Deligny*, virum (sicut scribit P. *Gabriel Daniel*, Societatis Jesu, in Epistola VIII. ad nostrum *Natalem Alexandrum*) qui eo nomine famosus evasit, quòd Pseudo-*Arnaldi* ludibrium extiterit. Sic autem ille Baccalaureus scribit ad *Arnaldum*, uti putabat, verum, in sua Epistola Kalendis Februariis anni 1690. data, cujus fragmentum ibidem inserit *P. Gabriel Daniel* his verbis conceptum; *An restat ullus præterea dubitandi locus, quin Molinistarum gratia sufficiens inter meros numeranda sit errores, Thomistarum verò gratia sufficiens pro amentium ac delirantium somnio sit habenda? Quid ista sibi effata & nomina Gratiæ sufficientis volunt?*

Nemo prætereà ignorat, quantis facetiarum jocis Auctor *Litterarum Provincialium*, in persona cujusdam Dominicani quem in scenam inducit, pleno buccarum rictu irrideat Scholæ Thomisticæ Gratiam sufficientem, quæ, ut ait, *sufficit & non sufficit, dat semper posse agere, & nunquàm dat agere*. Et sub finem Epistolæ secundæ Provincialis Interlocutori suo Dominicano valedicit his verbis: *Certè, mi Pater, si quid in Gallia possem, hoc curarem publicè à præconibus prædicari: Notum omnibus esto, cùm omnibus adesse Gratiam sufficientem Dominicani dicunt, id eos significare velle, non omnibus adesse Gratiam, quæ reverà sufficiat. Hoc facto, tum vobis* SUFFICIENTIS GRATIÆ *buccinandæ potestas fieret: ac prius, nullo modo.*

Cùm igitur *Jansenius*, ejusque discipuli, & nomen gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ, & rem significatam per nomen se ex æquo rejicere palàm profiteantur mirari vehementèr subit primò, quòd Scholæ Molinianæ Theologi audeant notioni Gratiæ sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, notam Jansenismi appingere, & dein-

dè, quòd hodierni discipuli *Jansenii*, quibus solemne est gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ & nomen & rem significatam per nomen irridere; attamen, cùm suis rebus expedit, sub ejus Gratiæ sufficientis Thomisticæ umbra delitescant, Thomistarum pallio se involvant, ut, eorum larva se obtegentes, Catholici audiant & elabantur. Sed frustrà jaciuntur retia ante oculos pennatorum.

Verùm, sicut *Jansenius*, ejusque discipuli explodunt notionem Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ, ita *Molina*, ejusque discipuli eamdem Gratiæ sufficientis, quam admittit Schola Thomistica, repudiant omninò & aversantur. At enim, *Molina* & Molinistæ Gratiam sufficientem interpretantur eam, quæ complectitur omnia, quæ ad actu agendum sunt necessaria, idest, præter quam ad prorumpendum in actum perfectum, nulla alia Gratia ex parte Dei, quæ sit suapte natura efficax, necessaria est, quæque, solo antecedente voluntatis humanæ consensu, evadit efficax, & suum aliquando sortitur effectum, seu perfectam operationem, Ex. Gr. conversionem peccatoris.

Hinc gloriantur Molinistæ, se Gratiæ sufficientis nomine eam intelligere, quæ se sola sufficit, quæque id habet omne, quod ad effectum suum edendum necesse est, hoc est, ad actum bonum ac perfectum exerendum, ad quem hominem movet, quemque aliquandò re ipsâ producit, si solus accedat consensus voluntatis humanæ.

Contra verò Thomistæ nomine Gratiæ sufficientis eam intelligunt Gratiam, quæ in voluntate humana imperfectos excitat actus, eam piis cogitationibus, illustrationibus, ac motionibus allicit ad bonum, non tamen flectit; confert voluntati potestatem completam, proximam, & expeditam agendi sejunctam tamen ab actu, non verò conjunctam cum actu, quia Gratia sufficiens in sensu Thomistico intellecta, licèt largiatur voluntati humanæ quidquid ei ex parte potentiæ necessarium est ut possit agere, ita ut voluntati, gratia sufficienti illustratæ, nihil omnino desit ex parte potentiæ proximæ & expeditæ, sed sejunctæ ab actu; Gratia tamen sufficiens, in sensu Thomistico intellecta, non complectitur in se omnia, quæ sunt necessaria ad actu agendum. Quò fit, ut, præter Gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam, alia ex parte Dei ad actu agendum requiratur Gratia, quæ est per se & ab intrinseco efficax, quæque complectitur omnia, quæ sunt necessaria ad actu agendum. Verbo dicam: Thomistæ nomine Gratiæ sufficientis, intelligunt Gratiam possibilitatis, non actionis; quæ intellectum illustrat, & voluntatem excitat, quæ dat homini posse bonum operari, sed non actualem & perfectam operationem; quæ suadet pietatis opus, non persuadet; invitat voluntatem humanam, non trahit; inspirat velle, sed non impertitur.

Hæc est vera & genuina sufficientis Gratiæ, in sensu Thomistico intellectæ, notio, quæ toti probatur Scholæ Thomisticæ, quamque soli *Molina* & Molinistæ, *Jansenius* & Jansenistæ, impugnant, dictitante Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico acceptam, *sufficere*, *& non sufficere*; per ejusmodi Gratiam *hominem posse agere*, *& simul non posse agere*; sed hæc, & alia ejusdem furfuris, sæpius à *Molina* & Molinistis, à *Jansenio* & Jansenistis, decantata argumenta, quamvis à doctissimis Scholæ Thomisticæ Theologis jam millies fuerint elisa, retusa cribrata ac protrita, attamen in alia quam ad te scribam, Epistola, his malè consarcinatis argumentis abundè faciam satis, eademque opera ostendam, quàm puerilia & futilia sint, quàm ridicula, & planè indigna, quæ proponantur à Theologis, qui in lectione Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini*, & *Thomæ*, sunt tantisper exercitati.

VI. Ut autem faciliùs percipias, quo pacto Gratia in sensu Thomistico dicatur *sufficiens*, operæ pretium est, ut sedulò observes Thomistas Gratiæ sufficienti duos assignare effectus, primarium videlicet & secundarium. Primarius effectus, ad quem Gratia sufficiens ex voluntate Dei consequenti ordinatur, consistit in piis cogitationibus, inspiratio-

tionibus & illustrationibus in intellectu, in piis etiam motionibus & affectionibus in voluntate, aliisque bonis, sed debilibus & imperfectis actibus, seu deliberatis, seu indeliberatis. Porrò, hunc effectum primarium, ad quem ex voluntate Dei consequenti ordinatur, semper producit Gratia sufficiens, & in hoc sensu dicitur efficax, quia voluntas Dei consequens semper impletur. Secundarius effectus Gratiæ sufficientis, ad quem ordinatur ex voluntate Dei antecedenti, sistit in actuali & perfecta operatione, seu Ex. Gr. in actuali conversione peccatoris. Hunc autem effectum secundarium Gratia sufficiens nunquàm producit, nisi præstò adsit Gratia per se efficax, quæ suapte vi facit, ut voluntas in actualem & perfectam prorumpat operationem. Ratio est, quia Gratia sufficiens, in sensu Thomistico intellecta, ad producendum illum effectum secundarium non ordinatur ex voluntate Dei consequenti, quæ semper impletur, cuique nulla humana resistitit voluntas, sed tantummodò ordinatur ex voluntate Dei antecedenti, quæ non impletur, cuique malitia & obstinatione sua humana resistit voluntas.

Hinc Thomistæ docent, Gratiam sufficientem respectu primarii effectus, quem semper producit, esse *efficacem*; Sed respectu alterius effectus secundarii esse tantùm *sufficientem*, quia nunquàm illum effectum secundarium producit Gratia sufficiens nisi in ejus subsidium veniat Gratia per se & ab intrinseco efficax; dat tamen homini Gratia sufficiens respectu illius ulterioris & secundarii effectus, quem se sola nunquàm producit, veram, proximam & expeditam hunc secundum & principalem effectum producendi potentiam, ita ut homini, habenti Gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam, nihil omninò desit ex parte potentiæ operandi, & Deus ex se paratus sit conferre Gratiam se ipsa efficacem, quæ ad ulteriorem illum effectum producendum est penitùs necessaria, eamque reipsa conferret Deus, ni homo malitia & cupiditate sua Gratiæ sufficienti obsisteret, & cursu quo Gratia sufficiens tam ex natura sua, quàm ex voluntate Dei Antecedenti, ulteriùs tendit, interciperet atque impediret. Quò fit, ut si homo, habens Gratiam sufficientem, subindèque veram, proximam & expeditam actum perfectum producendi potentiam, non recipiat à Deo Gratiam seipsa efficacem, ad illum perfectum actum producendum prorsùs necessariam, hoc in solius hominis culpa fit, qui Gratiæ sufficienti data opera resistit, eique ulteriùs tendenti obicem ponit, ac justè propter suam resistentiam & malitiam privatur à Deo Gratia se ipsa efficaci, quæ ad bonum & perfectum actum eliciendum est absolutè necessaria,

Hoc in sensu docet Schola Thomistica, Gratiam dici *sufficientem*, non quòd se sola sufficiat ad actum perfectum producendum; non quòd ipsa det potentiam proximam & expeditam operandi conjunctam cum actu, sicut docent Molinistæ; sed quia Gratia, quæ dicitur *sufficiens*, reverà in ordine & in genere suo, hoc est in ratione potentiæ, sufficit, & quia etiam dat plenam, proximam & expeditam benè agendi potentiam, sejunctam tamen ab actu, adeò ut nunquàm contingat, Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, prodire, se sola, in actum perfectum, nisi societur & copuletur cum Gratia per se & ab intrinseco efficaci, quæ ex voluntate Dei consequenti ordinatur ad perfectam producendam operationem, seu ad amandum Deum, ad vincendas tentationes, ad plenam cordis conversionem, ad actualem observantiam mandatorum Dei, &c

Hæc est germana Gratiæ sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, notio, in cujus defensionem conspirat universa Schola Thomistica, quamque etiam doctissimus Cardinalis *Laurentius Brancatus De Laurea*, Ordinis *S. Francisci*, in suo Opusculo 3. *De Gratiis actualibus* pag mihi 520. & seqq docet præponi debere cæteris aliis Gratiæ sufficientis notionibus, quas superiùs adduxi & breviter exposui. Verba Purpurati illius

Scri-

Scriptoris, quæ ad dilucidandam præsentem, quam versamus de vera Gratiæ sufficientis notione, difficultatem appositè faciunt, hîc integra exscribam: *Inter Theologos*, inquit eminentissimus ille Cardinalis, *adhùc æquivocum est vocabulum hoc*, SUFFICIENS GRATIA. *Quidam enim appellant Gratiam sufficientem, per quam nullo alio ex parte Dei requisito auxilio, operamur; & sic in sensu Grammaticali accipientes* SUFFICIENTEM *solam Gratiam efficacem appellant* SUFFICIENTEM *quia ipsa sola in genere suo ac ordine comprincipii nullo alio ex parte Dei requisito auxilio, sufficit ad ponendum effectum in esse.... Alii autem Theologi docuerunt, nullam dari Gratiam sufficientem sed omnem Gratiam esse efficacem, at hi divisi sunt. Quidam sic suam declarant sententiam: Omnis Gratia facit suum effectum, V. Gr. dùm Deus illuminat intellectum alicujus, & inspirat voluntati actum credendi, pœnitendi præceptum adimplendi &c. Gratia illa facit suum effectum quia illuminat ac inspirat, etiamsi illuminatus ac inspiratus non faciant actum credendi pœnitendi &c. & in hoc sensu potest admitti, quòd omnis Gratia sit efficax: Sed cum bona venia eorum, existimo, non posse sic absolutè pronunciari:* OMNIS GRATIA EST EFFICAX *sed cum aliqua limitatione, scilicèt in aliquo sensu seu ordine, non verò absolutè; quia talis illuminatio & inspiratio non habent semper conjunctum effectum principalem, quem respiciunt, nempe actum credendi, Pœnitendi &c. Alii verò dicunt, non dari aliam Gratiam divinam, quam nobis meruit Christus, nisi efficacem, quæ scilicet semper habet conjunctum effectum & cui voluntas nunquam resistit, quæ sententia damnata est. Alii dicunt, quod omnis Gratia necessaria ad operandum est indifferens ad ponendum, & non ponendum principalem effectum, ad quem à Deo confertur, ita quòd, si voluntas consentiat, fiat efficax, si non consentiat, manet sufficiens. Alii verò, qui se S. Augustini sequaces magis profitentur, (quibus subscribo) docent Gratiam efficacem, & sufficientem esse duas species diversas ex sui natura, nec posse hanc evadere illam, quia dicunt, Gratiam efficacem esse illam, quæ ex sua natura, vel ex divino Decreto talis est, quæ infallibilitèr semper habet annexum effectum principalem, ad quem faciendum à Deo datur; Sufficientem verò Gratiam esse eam, quæ effectum principalem annexum non habet, undecumque proveniat, sed tantùm posse potentiæ.*

Et pag. 638. ejusdem Opusculi, refellens idem doctissimus Cardinalis errorem quorumdam recentiorum Theologorum, qui, repudiata Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notione, asserunt, omnem Gratiam in statu naturæ lapsæ esse efficacem, & illam tantùm, non verò Gratiam Sufficientem, nobis per mortem suam promeruisse Christum, hunc, inquam, errorem his verbis refellit purpuratus ille Scriptor: *Omni carent fundamento Doctores quidam, qui paucis abhinc annis negarunt dari Gratiam Sufficientem, cui voluntas resistere potest, & sæpè resistit, ut in toto Opusculo hoc probatum est, asserentes, omnem Gratiam esse efficacem, & hanc tantùm, non illam* (seu Gratiam Sufficientem) *nobis meruisse Christum: Elapsis annis, antequàm eorum Opera exactè perlegissem, excusabam eos, putans eorum sensum esse (sicut aliàs cùm doctis Thomistis notavi) quòd omnis Gratia in hoc sensu est efficax, quia aliquem & proprium effectum habet: Verbi gratia, Deus vel mediante Concionatore, vel lectione alicujus libri, vel aspectu alicujus Martyris patientis pro Fide, vel alio modo internè tantùm vocat, seu excitat & inspirat infidelem aliquem ad Fidem: iste rejicit vocationem tum vocatio, seu inspiratio habuit effectum in vocato ac inspirato; inspiravit enim, licèt iste non consenserit: Similitèr peccator vocatur & inspiratur ad pœnitentiam, rejicit vocationem ac inspirationem, à sua concupiscentia abstractus & illectus; item omnes sivè justi, sivè peccatores vocantur & inspirantur ad divina exequenda præcepta, si, distracti ab aliis passionibus, abjiciunt inspirationes, istæ jam suum effectum formalem inspirandi habuerunt...... At prædicti Doctores non sistunt in hoc sensu, sed dicunt, nullam*

dari

dari gratiam internam, cui resistatur, aut resisti possit: & ideo dico, eos carere omni fundamento; tum quia hoc in sensu accepta sententia ista jam damnata est in secunda Propositione Jansenii; tum quia etiam ex Scripturis jam patuit, dari istas gratias, quibus resistitur. Et post pauca interjecta, idem doctissimus Cardinalis diluit præcipuam objectionem, qua istam Gratiæ Sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notionem impetere solent Scholæ Thomisticæ adversarii: *Neque* inquit, *aliquid urget instantia negantium Sufficientem Gratiam hominibus per Iesum Christum acquisitam, quia effectum principalem non semper obtinet; innumeri enim tam infideles, quàm fideles excitati ad opus bonum, illud non efficiunt, & sic inaniter Christus Gratiam illam meruisset. Respondetur enim, ut sæpè diximus, Gratiam sufficientem habere suum effectum, excitationem videlicèt & inspirationem, ut omnes experiuntur, quamvis non omnes exequantur id, ad quod excitantur, quia excitationem & inspirationem rejiciunt quia vocavi & renuistis*. Ecce quo pacto Cardinalis *de Laurea* Ordinis FF Minorum, Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notionem acerrimè defendit, & in anteceßum profligavit omnia argumenta queis *Franciscus Maria Assermet*, ejusdem Ordinis FF. Minorum ad stabiliendam notionem Gratiæ Sufficientis in puro sensu Moliniano intellectæ, usus est in *Tractatu Scholastico posit.vo De Divina Gratia* quem Parisiis Anno MDCCXV. publica luce donavit.

Sed quia plurimi refert, ut clarè Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notionem exponam, antequam ejus necessitatem contra Novatores adstruam, inseram hìc luculentissimam explicationem, quam doctissimus noster *Antoninus Reginaldus* in suo egregio Opere *De Mente Concilii Tridentini* Prima Part. cap 42 pag. 402. dat de Gratia Sufficienti in sensu Thomistico intellecta, & quatenùs distinguitur à Gratia per se efficaci, ubi hæc habet; *Ex quo tandem sequitur, quod cùm liberum arbitrium non constituatur motum, sivè non moveatur, quin & ipsum unà se moveat (non enim merè passivè se habet, sed motum movet se) necesse omninò sit; ut quotiescumque per Gratiam sufficientem movetur, etiam ipsum aliquid agat, sicque semper & infallibilitèr cum Gratia sufficienti conjungitur aliquis actus liberi arbitrii, ratione cujus Gratia omnis sufficiens potest aliquo modo dici efficax: Omnis enim motio, qua cum infallibiliter conjunctus est actus, est efficax. Et hinc oritur difficultas non levis, quomodo scilicet Gratia sufficiens & efficax sint membra dividentia Gratiam actualem? Cùm enim membra dividentia debeant sese mutuò excludere, quia divisio debet tradi per oppositas differentias, ut Gratia actualis bene dividatur, in sufficientem & efficacem, neque sufficiens debet esse efficax, neque efficax debet esse sufficiens. Et sic alio modo explicanda est ratio gratiæ efficacis, quam per hoc quod est habere semper conjunctum actum hominis, si hoc ipsum habeat, sicut revera habet, Gratia Sufficiens. Et sanè hæc ratio convincit omnino hoc postremum, Gratiam nimirum non debere dici efficacem ex eo præcisè quòd habeat adjunctum aliquem actum, cum hoc etiam debeat habere omnis Gratia actualis ex generali ratione motionis, sed dici debet efficax ex eo quòd habeat semper conjunctum actum perfectum, ad quem per se ordinatur; in quo differt à Gratia Sufficienti, quæ non habet conjunctum actum perfectum, ad quem per se & natura sua ordinatur, sed tantùm Gratia Sufficiens aliquem imperfectum actum conjunctum habet, putà quamdam velleitatem, & imperfectum boni desiderium. Quarè utriusque Gratiæ* (seu sufficientis & efficacis) *adinvicem differentia in hoc consistit, quòd Gratia Sufficiens ex parte intellectus importat sanctam cogitationem, & ex parte voluntatis imperfectam boni cupiditatem: Gratia verò efficax infert perfectam voluntatem, perfectam, inquam, in genere voluntatis, quia non est velleitas, sed est vera & absoluta voluntas.*

VII. Collocata in optima luce Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ notione, nunc ejusdem Gratiæ sufficientis, quatenùs in sensu Scholæ

Thomisticæ distinguitur à Gratia per se efficaci, necessitatem solidis momentis probandam suscipio. Et primò quidèm, certum est apud omnes Catholicos, hominem in statu naturæ lapsæ habere veram potentiam observandi Mandata Dei, vincendi tentationes, & vitandi peccata; atqui hanc potentiam non recipit homo à Gratia efficaci, quæ datur ad eliciendum actum perfectum, & applicat potentiam ad actum secundum, sed ejusmodi potentiam recipit à Gratia sufficienti, quæ, sicut superiùs exposui, confert homini potestatem agendi,non quidèm conjunctam cum actu perfecto, sed sejunctam ab actu, ita tamen proximam & expeditam, ut nihil ex parte potentiæ desit, tametsi, ut potentia prorumpat in actum opus sit Gratia per se efficaci, quæ ex entitate & natura sua est planè distincta à Gratia sufficienti. Ergò necessariò admittenda est Gratia sufficiens, quæ ex entitate suique natura discrepat à Gratia efficaci.

Hæc argumentatio perspicua est & ad persuadendum efficax. Major quippè Propositio à nemine citrà hæresim negari, aut in dubium revocari potest, quia ex Scriptura Sacra, ex Sanctionibus Conciliorum, & ex Summorum Pontificum definitionibus apertè deducitur. Enim verò, ut prætermittam benè multa diserta Scripturæ Sacræ testimonia, queis generatim constat, præcepta Dei esse homini in statu naturæ lapsæ possibilia, unum dumtaxat brevitatis ergò, laudabo Apostoli Pauli testimonium, ex ipsius Epistola I. ad Corinthios cap. x. v. 13 petitum, ubi hæc habet: *Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis; Sed faciet cum tentatione proventum, ut possitis sustinere*, idest, sicut plures Sancti Patres, & Doctores Scripturæ Sacræ exponunt; *ut possitis felicem habere exitum*.

Prætereà, Oecumenica Synodus Tridentina cap. 11 Sessionis sextæ Anathemate percellit eos, qui ausu temerario asserunt, præcepta Dei esse impossibilia: *Nemo temeraria illa & à Patribus prohibita voce uti* (debet) *Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia. Nam Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis*. Et canone 18 ejusdem Sessionis sic pronunciat Concilium Tridentinum: *Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam justificato & sub Gratia constituto, esse ad observandum impossibilia, anathema sit*.

Addo etiam, Summos Pontifices INNOCENTIUM X. & ALEXANDRUM VII. solemnibus & ab universa Ecclesia receptis Constitutionibus istam, inter quinque famosas Propositiones primam gravi Censura perstrinxisse: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant*. Quam Propositionem laudati Pontifices *temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam & hæreticam* declarant, & uti talem damnant. Excerpta autem est ista Propositio ex cap. 13. lib 3. Jansenii *de Gratia Christi*, atque in sensu obvio, quem verba præseferunt, proscripta fuit. Negari igitur non potest hæc argumentationis nostræ major Propositio quæ supponit, certum esse apud Catholicos, hominem in statu naturæ lapsæ vera pollere potestate præcepta Dei servandi, ingruentes tentationes superandi & peccata vitandi.

Nec minùs certa est apud Catholicos altera, seu minor nostræ argumentationis Propositio, in qua diximus, hominem in statu naturæ lapsæ potentiam, qua pollet, observandi præcepta Dei, vincendi tentationes, & vitandi peccata, non accipere à Gratia efficaci. Verùm enim verò, si homo in statu naturæ lapsæ potentiam servandi præcepta Dei acciperet dumtaxàt à Gratia efficaci, palàm sequeretur, hominem in statu naturæ lapsæ, Gratia efficaci destitutum, non habiturum potentiam observandi præcepta Dei, subindeque illum non liberè, sed necessariò peccaturum, & ei, quandiù Gratia efficaci careret, fore impossibilia Mandata Dei: Atqui ejusmodi consecutiones, quæ ex infestis doctrinæ Jansenii principiis facilè deducuntur, jure optimo à Catholica Ecclesia,

sta, ceù hæreticæ, fuerunt proscriptæ, sicut jam commonstravi in meis superioribus Epistolis, in quibus ostendi primò, Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, conferre homini in statu naturæ lapsæ constituto veram, plenam, completam, proximam & expeditam observandi Mandata Dei potestatem, non quidèm conjunctam cum actu, sed sejunctam ab actu, ita ut ex parte potentiæ nihil desit, sed tantùm ad actualem Mandatorum Dei observationem requiratur Gratia per se & ab intrinseco efficax, quæ hanc potentiam, quam per Gratiam sufficientem habet homo observandi præcepta Dei, applicat & reducit ad actum perfectum, facitque ut homo actu observet mandata Dei.

Gratia quippè per se efficax, in sensu Thomistico intellecta, non se tenet ex parte potentiæ, seu ex parte actus primi, sicut sæpiùs inculcavimus, sed tenet se dumtaxat ex parte actus secundi. Hinc Sacra Facultas Parisiensis damnavit hanc *Antonii Arnaldi*, ejusdem Facultatis Doctoris, Propositionem, his verbis conceptam: *Sancti Patres nobis in beato Petro exhibent hominem justum cui gratia, sine qua nihil possumus, in ea defuit occasione, in qua eum non peccasse dici non potest*. Hanc *Arnaldi* Propositionem Sacra, inquam, Parisiensis Facultas ea censura, quam tulit die ultima mensis Januarii Anni MDCLVI. quamque confirmavit die 1. Februarii ejusdem Anni, confixit iisdem notis, quibus Summi Pontifices primam *Jansenii* Propositionem perstrinxerunt nempè temerariam, impiam, blasphemam, anathemate perculsam, & hæreticam declaravit. Huic Censuræ Sacræ Facultatis Parisiensis tenentur etiamnùm omnes seu Magistri, seu Baccalaurei, subscribere.

Summus etiam Pontifex ALEXANDER VII. Epistolam, è qua excerpta est hæc *Arnaldi* Propositio, quam Sacra Parisiensis Facultas Censorio stigmate inussit, auctoritate Apostolica unà cum aliis Opusculis, quæ idem Doctor in defensionem dictæ Propositionis lucubraverat, proscripsit, cùmque in aliqua Thesi Romæ propugnanda inserta fuisset hæc Propositio: *Sine gratia efficaci nihil possumus*, idem Summus Pontifex prohibuit Actum celebrari.

Inter *Quesnelli* Propositiones centum & unam, quæ à Summo Pontifice CLEMENTE X. sexto Idus Septembris Anno MDCCXIII. fuerunt damnatæ, hæc ordine secunda legitur: *Jesu Christi gratia principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa non solum nihil fit sed nec fieri potest*. Cardinalis *Noaillius*, Archiepiscopus Parisiensis Anno MDCXCVI. natalitiis tenebris damnavit malè consarcinatum libellum, cui titulus est, *Exposition de la foi*, seu *Expositio fidei*, ea potissimùm de causa, quod istam contineret Propositionem *sine gratia efficaci nihil possumus*, quam quidem Propositionem ait Eminentissimus ille Præsul esse fontem, principium ac fundamentum quinque Propositionum *Jansenii*.

Hujus Arnaldinæ Propositionis damnationi ultro subscripserunt omnes Thomistæ, & in suis libris cautè admonere solent, istam Propositionem: *Sine gratia efficaci nihil boni fieri potest*, non absque limitatione esse usurpandam. *Quod hic maximè, ut observandum, & usurpandum velim*, ait doctissimus noster *Massoulie* in suo egregio Opere, cui titulus: *S. Thomas sui Interpres*, Dissertatione I. Quæst. 8. Art. 10. *ut æquivocationis & deceptionis causa omnis amoveatur, nunquam negandum est, voluntatem posse agere* (absente nimirùm Gratia per se efficaci) *nisi additi explicatione, scilicèt si intelligatur de potentia conjuncta cum actu. Alioquin, cum negatio, ut dicunt, sit malignantis naturæ & omnia destruat, sensus esse posset quod sine auxilio efficaci voluntas nullam potentiam nullumque alterum auxilium sufficiens habeat quo possit, quod saltem de justis volentibus, & conantibus planè hæreticum esset*.

Noster etiam clarissimus *Joannes Nicolai*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, in suo *Judicio*, seu *Suffragio Censorio*, *S. Thomam*, quem *Antonius Arnaldus* pertendebat docere, poten-

tiam agendi esse à gratia efficaci, egregiè ab hac calumnia vindicat, & ad quatuor Classes reducit innumera *S. Thomæ* testimonia, quæ doctrinam *Arnaldi*, asserentis, potentiam agendi dari à Gratia efficaci, impugnant. *Patris Joannis Nicolai* vestigiis insistit noster *Joannes Baptista Gonetus*, qui Parag. 3 Dissertationis quartæ *de Voluntate Dei Antecedenti* diluit omnia argumenta, quæ contra auxilium sufficiens distinctum ab efficaci proponit *Antonius Arnaldus* in libro, quem gallico idiomate edidit, cui titulus est; *Constitutionis* INNOCENTII X. *defensio*. Verum quidem est, *Gonetum* ibidem innuere, *Arnaldum* in aliis Opusculis, quæ lucubravit, *de Vindiciis S. Thomæ*; & *de vera S. Thomæ de Gratia sufficienti & efficaci doctrina*, non recusasse admittere Gratiam sufficientem in sensu Thomistico. Sed *Gonetus* in posteriori editione Lugdunensi Anno MDCLXXXI. id revocavit. Undè profectò mirari subit, quòd Janseniani, nulla hujusce retractationis factâ mentione, priùs *Goneti* testimonium in Gratiam *Arnaldi* obtrudant. Vide *defensionem Causæ Arnaldinæ* pag. 538. & Tom. 3 Historiæ *Casus conscientiæ* pag. 633.

Ostendi in meis superioribus Epistolis, liberum hominis arbitrium fuisse quidem per primigeniam Protoparentis labem elevatum, debilitatum, ac sauciatum, sed tamen non fuisse extinctum, nec inductam esse per peccatum Adami in statu naturæ lapsæ necessitatem peccandi, sicut blaterant Hæretici post *Lutherum*, *Calvinum*, *Bajum*, *Jansenium &c.* Et sanè, ut obitèr dicam, si in statu naturæ lapsæ, fuisset per peccatum Adami (sicut volunt Hæretici) invecta necessitas peccandi, & si (ut dictitant) Deus hominibus in statu naturæ lapsæ constitutis non conferret, aut saltem si non offerret Gratias sufficientes, per quas possent verè abstinere à peccato & observare præcepta Dei, omni procùl dubio homines, qui laberentur in peccatum, essent inculpabiles, cùm nemo ad impossibile teneatur; nec posset Deus peccatores justè æternis addicere suppliciis, cùm eorum liberum arbitrium ad nihil aliud valeret quàm ad peccandum.

Si aliquis Rex, Ducem machinis, copiis, pecuniis, & præsidiis, quibus hostes vincere posset, planè destitutum, mitteret ad bellum, & posteà illum ab hostibus victum, ob rem infelicitèr gestam, afficeret supplicio, numquid, amabò te, moriens ille Dux jure diceret Regi: *Justè in me supplicio animadverteres, si me his præsidiis instruxisses ad bellum, quibus hostes vincere possem, nunc autem cùm me inermem bello objeceris, quorsùm in me punis quod tua culpa commissum est?* Quis etiam illum herum non judicaret crudelem & iniquum, qui servum suum loris cæderet, vel quòd minùs esset procero corpore, vel naso porrecto, alioqui parùm eleganti forma? Nonne hic servus jure obmurmuraret domino cædenti: *Cùr do pœnas ob id quod in manu mea & potestate non est?* Rursùs, si dominus, servo compedibus adstricto, in pistrino multa præscriberet: *Abi huc, fac hoc, curre, recurre*, dira minitans, ni pareat, nec interim solveret illum, jamque non parenti virgas expediret; nonne servus posset jure optimo appellare dominum suum vel insanum, vel crudelem, si loris occideret, quòd non fecisset ea, quæ non erant in ipsius potestate? Postremò, si quis herus, servo, quem haberet, pygmæo, præciperet, ut cum staturæ proceræ gigante collato pede pugnaret, cumque posteà à gigante victum ac prostratum acerbis pœnis cruciandum lictori traderet, nonne pygmæus ille servus jure diceret hero suo: *Injustè me condemnas, quippè qui, dùm mihi ad pugnandum cum gigante præcepisti, probè sciebas, me huic, ineundæ pugnæ imparem esse, nec illum vincere posse, sed necessariò ab illo victum ac superatum iri?*

His exemplis præfocatur error hæreticorum, qui pertendunt, ex peccato originali profectam esse necessitatem peccandi, adeò ut homines, qui in statu naturæ lapsæ carent Gratia efficaci, non possint abstinere à peccato, sed necessariò peccent, quia negant hæretici, Deum conferre, vel offerre hominibus in statu naturæ lapsæ, gratiam sufficientem,

tem, quæ dat veram, completam, proximam & expeditam agendi, & à peccato abstinendi potestatem, cuique nihil deest ex parte potentiæ.

Ab hoc Hæreticorum errore quàm maximè alieni sunt discipuli *S. Thomæ*, quippè qui docent, nullam sive absolutam, sive conditionatam ex peccato Adami invectam esse necessitatem peccandi, Deumque impertiri, vel saltèm offerre hominibus in statu naturæ lapsæ constitutis Gratiam sufficientem, quæ dat veram, completam & expeditam agendi & abstinendi à peccato potentiam, cui nihil desit ex parte potentiæ, quamvis tamen ad actu agendum, & à peccato abstinendum necessaria sit alia Gratia, per se & ab intrinseco efficax, atque ex entitate & natura sua distincta à Gratia sufficienti. Quantùm hæc Gratia sufficiens in sensu Thomistico intellecta distet ab illa *parva Gratia*, quam admittit *Jansenius*, quamque à Gratia per se efficaci distinctam esse ait, Sole clarius, ut spero, in proxima, quam ad te scribam, Epistola, demonstrabo.

VII. Nunc sub finem istius Epistolæ dilucidabo quædam Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini*, & *Prosperi* testimonia, quibus *Iansenius* cap. 20. & 21. libr. 3. *De statu naturæ lapsæ* perperàm abutitur, ut probet, inductam esse ex peccato Adami necessitatem peccandi, ita ut homines, qui in statu naturæ lapsæ Gratia efficaci, seu cælesti delectatione relativè victrici, sunt destituti, nullo pacto possint abstinere à peccato.

In primis objicit *Iansenius* complura *S. Augustini* testimonia, quæ innuere videntur, non posse in statu naturæ lapsæ ante Gratiam vitari unum peccatum nisi in aliud incidendo: *non peccata coercentur, sed aliis peccatis alia peccata vincuntur*, Lib. I. *De Nuptiis & concupiscentia* cap. 1. idemque in multis aliis in locis asserit Aquilinus ille Doctor. Laudat insuper *Jansenius Sanctum Prosperum*, fidelissimum *S. Augustini* discipulum qui in *Carmine de Ingratis* necessitatem peccandi, qua in statu naturæ lapsæ obstringitur hominis voluntas, sic eleganter describit.

Manet ergo voluntas
Semper amans aliquid, quo se ferat, & labyrintho
Fallitur, ambages dubiarum ingressa viarum
Vana cupit, vanis tumet, timet, omnimodaque
Mobilitate ruens in vulnera vulnere surgit.

Verùm, hæc Sanctorum *Augustini*, & *Prosperi* testimonia, quæ magno quidem, sed inani studio, congerit *Jansenius*, nullo negotio dilucidari possunt. Nihil aliud quippè sibi volunt Sancti *Augustinus* & *Prosper*, quàm in pluribus hominibus in statu naturæ lapsæ, sed non in omnibus, quandoque contingere, ut sive propter inveteratam consuetudinem, cui se implicuerunt, sive propter perduellem, nimiumque effervescentem concupiscentiam, necessariò labantur in peccatum, necessitate non quidem absoluta, sed morali, quæ nonnisi difficilè vinci ac superari potest.

Hanc esse germanam mentem *S. Augustini* evinco ex ipsomet *S. Augustino*, qui cap. 18 lib. 3. *De libero arbitrio* hanc quorumdam insipientium hominum sibi proponit querelam: *Dicunt enim* (scilicet insipientes illi homines) *si Adam, & Eva peccaverunt, quid nos miseri fecimus, ut cum ignorantia, cæcitate, & difficultatis cruciatibus nasceremur, & primò erraremus nescientes, quid nobis esset faciendum? deindè, ubi nobis inciperent aperiri præcepta justitiæ, vellemus ea facere, & renitente carnalis concupiscentiæ nescio qua necessitate non valeremus.* Huic quorumdam hominum insipientium querelæ sic respondet S. Augustinus: *Quibus breviter respondetur*, inquit, *ut quiescant, & adversùs Deum murmurare desistant. Rectè enim fortasse quererentur, si erroris & libidinis nullus hominum victor existeret; cùm verò ubique sit præsens, qui per creaturam sibi Domino servientem aversum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, diligentem exhortetur, conantem adjuvet, exaudiat deprecantem; non tibi deputatur ad culpam quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere quod ignoras. Ista tua propria peccata sunt.*

Adverte, quæso, quòd si *S. Augustinus* in eo errore de necessitate peccandi in statu naturæ lapsæ, quem ei *Lutherus*, *Calvinus*, & *Jansenius* affingunt, versatus fuisset, respondisset, ideò homines in statu naturæ lapsæ non excusari à peccato, licèt necessariò peccent, quia non est de ratione peccati in statu naturæ lapsæ, ut caveri possit, sed potiùs homines in statu naturę lapsæ peccare etiam in eo quod vitare non possunt.

At, non sic respondet *S. Augustinus*, sed potiùs asserit primò, hanc necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ non esse necessitatem absolutam, quæ nullo pacto vinci ac superari possit, sed esse dumtaxàt necessitatem moralem, quæ licèt difficilè, attamen aliquando vincitur ac superatur: *Rectè enim fortass. quererentur*, ait S. ille Doctor, *si erroris & libidinis nullus hominum victor existeret*. Secundò, rationem ibidem indicat *S. Augustinus*, cur homo in statu naturæ lapsæ, dum peccat, hanc excusationem obtendere non possit, quòd, renitente carnali concupiscentia, fuerit necessitate peccandi constrictus; ait enim Aquilinus ille Doctor: *Cum verò* Deus *ubique sit præsens, qui aversum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, diligentem exhortetur, conantem adjuvet, exaudiat deprecantem; non tibi deputatur, quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere quod ignoras*.

Hanc egregiam *S. Augustini* doctrinam luculentèr explicat, ac multis in locis confirmat Angelicus Doctor. Primò enim docet *S. Thomas*, hominem in statu naturæ lapsæ nulla necessitate absoluta & physica compelli ad peccandum, quamvis tamen quandòque contingat, hominem, nisi per gratiam liberetur, necessitate aliqua morali trahi ad peccatum, hoc est, difficilè abstinere à peccato: *Nisi homo* (inquit S Thomas Quest. 24. *de Veritate* Art. 12 ad responsionem arg. 22.) *per gratiam liberetur, necesse habet quandòque labi in peccatum*. Et in responsione ad arg. 23. ait: *Desertus à luce gratiæ necesse est ut aliquandò cadat*. Quibus verbis apertissimè constat, *Sanctum Thomam* negasse dari in statu naturæ lapsæ necessitatem peccandi absolutam & physicam, seu quamcumq; aliam peccandi necessitatem, quæ nullo pacto vinci ac superari possit, qualem admittunt *Lutherus*, *Calvinus*, & *Jansenius*.

Adverte, ab hac communi, & pervulgata necessitatis moralis notione ac significatione deflectere *Jansenii* discipulos, qui veram & propriè dictam necessitatem ex delectatione relativè superiori profectam, cui voluntas nunquàm resistit, immò nec relativè resistere potest, appellant *necessitatem moralem* quæ tamen, juxta illorum principia, est verè necessitas simplex, voluntaria & relativa, quia (ut ipsimet docent) hæc necessitas inducitur ex delectatione superiori ac relativa sive ad bonum sive ad malum, cui voluntas in his, in quibus versatur circumstantiis, caret potentia, non quidem absoluta, sed relativa resistendi. Quò fit, ut hæc necessitas, in doctrina *Jansenii*, ejusque discipulorum, non sit necessitas moralis, sed necessitas simplex & voluntaria, antecedens, invincibilis, & insuperabilis, quæ, citrà apertam hæresim, admitti non potest.

Enim verò, si in statu naturæ lapsæ daretur peccandi necessitas, quæ nullo pacto vinci ac superari posset, sequeretur, hominem in statu naturæ lapsæ, Grat a destitutum, in quovis actu suo semper peccaturum, sicut pertendunt hæretici. At *S Thomas* in locis, mox à me adductis, id apertè negat, asseritque, hominem, in statu naturæ lapsæ gratia destitutum, non *semper*, sed *quandoque* necessariò peccaturum, idest, necessitate morali, ex mala peccandi consuetudine profecta, quæ, ut docet Angelicus ille Doctor Quæst. 6. *De Malo* art. 1 ad 24. superari potest, quamvis difficilè.

Non aliam certè in statu naturæ lapsæ peccandi necessitatem, quàm moralem, quæ ex mala consuetudine fluit, à *S. Augustino*, fuisse admissam patet ex his, quæ habet S ille Doctor in Disputatione secunda contra *Fortunatum* Manichæum, ubi hæc habet: *Potest autem unusquisque nostrum mediocri consideratione invenire, verum esse quod dico; hodiè namque in nostris actionibus, antequàm consuetudine aliqua implicemur, liberum ha-*

habemus arbitrium faciendi aliquid vel non faciendi. Cùm autem ista libertate fecerimus aliquid, & facti ipsius tenuerit animum perniciosa dulcedo, & voluptas, eadem ipsa consuetudine sic implicatur, ut postea vincere non possit quod sibi ipsa fabricata est. Videm, *S. Augustinum* admittere dumtaxàt in statu naturæ lapsæ moralem peccandi necessitatem, quæ profluit ex mala consuetudine, quam voluntas sua abutendo libertate contraxit?

Præterea, quemadmodum *S. Augustinus* loco mox à me laudato ait, hominem, in statu naturæ lapsæ constitutum, non posse, dum peccat, se excusare, quasi necessariò ad peccandum compellatur, quia, inquit S. ille Doctor, quòd homo peccet, non est in culpa Deus qui potiùs *ubique præsens est, qui aversum vocat, docet credentem, consolatur sperantem, conantem adjuvat, exaudit deprecantem.* Ita *S. Thomas*, absolutissimus *S. Augustini* discipulus, pluribus in locis docet, homini in statu naturæ lapsæ, dùm peccat, suffragari haud posse hanc excusationem, quòd, illiciente concupiscentia carnis, fuerit necessariò tractus ad peccandum, quia, inquit Angelicus ille Doctor, sicut Sol omnibus promiscuè suos radios spargit, ut videre possint, ita Deus offert indiscriminatim omnibus hominibus gratiam, cujus ope præcepta Dei observare & peccata vitare possint, quo fit, ut si aliqui hanc gratiam sibi à Deo oblatam nolint recipere, sed data opera eam repellant, vel ea recepta abutantur, & labantur in peccatum, hoc in culpa eorum sit, nec Deo imputandum; perindè ac si aliqui, Sole suos ubique effundente radios, de industria oculos claudant ne videant, vel si cæci sint, sibi imputare debent quòd non videant, sed non Soli, qui omnibus lucet.

Hanc doctrinam, quæ errores *Lutheri, Calvini*, & *Jansenii* de necessitate peccandi radicitùs convellit, *S. Thomas* pluribus in locis inculcat. Et primò quidem lib. 3 contra Gentes cap. 159. hæc habet: *Non immeritò imputatur in culpam ei, qui impedimentum præstat gratiæ receptioni. Deus enim, quantùm in se est, paratus est omnibus gratiam dare (vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire ut dicitur primæ ad Timotheum cap. 2.) sed illi soli gratia privantur, qui in se ipsis gratiæ impedimentum præstant; sicut, Sole mundum illuminante, in culpam imputatur ei, qui oculos claudit si ex hoc aliquod malum sequatur, licèt videre non possit, nisi lumine Solis præveniatur.* Deindè primæ secundæ Quest. 112. Art. 3. ait S. Thomas: *Omnis defectus gratiæ & cujuslibet peccati prima causa est ex nobis, sed collationis gratiæ*, seu primæ impletionis præcepti, *prima causa est ex Deo, secundùm illud Oseæ cap. 13. perditio tua ex te, tantummodò in me auxilium tuum.* Denique, ut cetera alia disertissima *S. Thomæ* missa faciam testimonia, sic concludit *S. Thomas* lect. 3 in caput 12. Epistolæ *Pauli* ad Hebræos *Et ideò Gratia nulli deest, sed D.us, quantum in se est, se communicat, si ut nec Sol deest cæcis oculis* Et in cap. 6. Evangelii S. Joannis: *Ex quo Deus paratus est dare omnibus gratiam, & ad se trahere non imputatur ei, si aliquis non accipiat, sed ei, qui non accipit.*

Ex qua *Sancti Thomæ* doctrina, quam sectantur omnes ejus veri discipuli, manifestò patet, hominem in statu naturæ lapsæ, dùm peccat, sese excusare haud posse, quasi, dominante concupiscentia, necessariò laberetur in peccatum hanc, inquam excusationem ob endere non potest peccator, quia Deus omnibus vel confert, vel offert gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, quæ dat veram completam, proximam & expeditam abstinendi à peccato, & bene agendi potentiam, ita ut ex parte actus primi, seu ex parte potentiæ nihil omninò desit. Gratia autem sufficiens, quam Deus omnibus vel confert, vel offert, semper ordinatur, & recta tendit ad gratiam per se efficacem, quam Deus, dum homini confert gratiam sufficientem, ex se paratus est ei conferre, eamque illi reverà impertiretur, nisi homo propria sua malitia cursum gratiæ sufficientis sisteret, & impediret, ne gratia sufficiens, in sensu Thomistico intellecta, illum ulteriùs promoveret &

disponeret ad alterum maius auxilium, seu per se & ab intrinseco efficax, ab ipso Deo recipiendum.

Sed hanc *S. Thomæ* doctrinam, quæ ad diluendas objectiones, quas tàm Moliniani, quàm Janseniani contra Gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam proponere solent, maximi momenti æstimanda est, auxiliante Deo, uberiùs explanabo in speciali Epistola, quam ad te propediem scribam, in qua singulis objectionibus, quibus Adversarii nostri gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam impetere solent, abundè faciam satis. Hìc tantùm velim obitèr observes, *S. Thomam* præfocasse in antecessum errorem *Jansenii*, asserentis, carnalem delectationem concupiscentiæ, quandò fortior, vehementior, & superior est cœlesti delectatione gratiæ, inevitabilem & ineluctabilem imponere necessitatem peccandi, ita ut homo à peccato abstinere non possit; hanc, inquam, hæreticam *Jansenii* doctrinam in antecessum præfocavit *S. Thomas* Quæst 24. *De veritate* Art. 12. ubi explicans hæc verba, quæ *S. Augustinus* in lib *Retractationum* habet: *Cogenti cupiditati voluntas resistere non potest*, sic *S. Augustinum* interpretatur Angelicus Doctor: *Non quidem quòd cupiditas possit intelligi esse cogens absolutè liberum arbitrium, quia est liberum à coactione, sed dicitur cogens propter vehementiam inclinationis*, CUI TAMEN POTEST RESISTI, LICET CUM DIFFICULTATE. Quibus postremis verbis apertè innuit *S. Thomas*, voluntatem hominis in statu naturæ lapsæ, etiam urgente vehementissima tentatione, non solùm esse liberam à coactione, seu violentia, verùm etiam liberam esse à necessitate, eamque resistere posse cuicumque vehementissimæ tentationi, *licèt cum difficultate*.

At contrà *Iansenius* (sicut in proxima, quam ad te scribam, Epistola, ex intimis suæ doctrinæ principiis plenè planèque demonstrabo) *Iansenius*, inquam, acritèr, pertendit, hominis in statu naturæ lapsæ voluntatem vehementissima impetitam tentatione, & cælesti perfusam Gratiæ delectatione, quæ minor & inferior est terrena concupiscentiæ delectatione, esse quidèm liberam à coactione & violentia, sed non esse liberam à necessitate peccandi, idest, attenta carnali concupiscentiæ delectatione, quæ major, vehementior, & superior cælesti gratiæ delectatione, voluntatem hominis non posse à peccato abstinere, sed necessariò in peccatum prorumpere debere.

Sed istud virus doctrinæ *Iansenii*, qui nullam Gratiam sufficientem admittit à Gratia efficaci distinctam, quæ det voluntati veram, completam, proximam & expeditam benè agendi, abstinendi à peccato, & præcepta Dei observandi potentiam; quique pro aris ac focis contendit, solam Gratiam efficacem victricem posse dici sufficientem, eamque solam impertiri voluntati potentiam veram, completam, proximam, expeditam benè agendi, vitandi peccata, & servandi Mandata Dei; istud, inquam, doctrinæ Jansenianæ virus, quod execratur universa Schola Thomistica, in aperto ponam in proxima Epistola, quam ad te scripturus sum.

VIII. Sed audiamus adhùc, si placet, *Iansenium*, qui, ut probet, hominem in statu naturæ lapsæ, Gratia efficaci ac victrici destitutum, necessariò peccare, nec ei liberum esse à peccato abstinere, sibi patronum *S. Augustinum* perperàm adsciscere conatur. *S. Augustinus* multis in locis docet, definitionem peccati, quam tradidit his verbis: *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, pertinere dumtaxàt ad statum naturæ innocentis, eamque dilatari haud debere ad peccata, quæ committuntur in statu naturæ lapsæ, inquit *Iansenius*, idque probat ex multis *S. Augustini* testimoniis, quorum unum dumtaxàt hìc proferre sufficiet, petitum ex cap 47 lib 1. *Operis imperfecti contra Iulianum*, ubi *S. Augustinus* hunc hæreticum Pelagianum his verbis compellat: *Ipse est Adam*, inquit Aquilinus ille Doctor, *quem nostra definitio, quæ tibi placuit, intuebatur, cùm diceremus: peccatum est voluntas agendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere. Adam quippè*

pè omninò quando peccavit, nihil in se habebat mali, unde nolens urgeretur ad malum, & propter quod diceret, non quod volo bonum facio, sed quod nolo malum hoc ago; ac per hoc id egit peccando quod justitia vetat, & undè liberum illi fuit abstinere. Nunc ei, qui dicit: Quod nolo malum hoc ago; abstinere indè liberum non est. Ex quibus verbis *Jansenius* colligit, *S. Augustinum* apertè docuisse, peccati definitionem, quam tradidit, spectare tantummodò statum naturæ innocentis, sed eam peccatis actualibus quæ in statu naturæ lapsæ perpetrantur, aptari ac convenire haud posse, quia homini in statu naturæ lapsæ non est liberum abstinere à peccatis, & ad demerendum, seu ad peccandum, in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sat superque sufficit libertas à coactione, seu violentia.

Verùm, toto ostio à mente *S. Augustini* aberrasse *Jansenium*, duplici momento demonstro, primò, quia *Sanctus Augustinus* loco, quem citat *Jansenius*, videlicet cap 47. lib. 1. *Operis imperfecti contra Julianum*, non dicit, peccati definitionem, quam tradidit: *seu peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, non dicit, inquam, *S. Augustinus*, hanc peccati definitionem pertinere tantùm ad statum naturæ innocentis, & eam non convenire peccatis actualibus, quæ committuntur in statu naturæ lapsæ Hoc certè eò loci non dicit *S. Augustinus*, sed tantùm innuit, hanc peccati definitionem principalitèr quidèm spectare Adamum in statu innocentiæ, & peccatum ab eo commissum; & ultrò fatetur, eamdem peccati definitionem convenire peccatis, quæ committuntur in statu naturæ lapsæ, quamvis minùs principalitèr.

Hanc esse germanam *S. Augustini* mentem patet ex verbis, quæ habet S. ille Doctor loco mox à me laudato: ***Multa sunt***, inquit, ***quæ agunt homines mala, à quibus eis liberum est abstinere, sed nulli tam liberum est, quam illi*** (seu Adamo) ***fuit***. Vult igitur *S. Augustinus*, hanc, quam tradidit, peccati definitionem pertinere quidèm principaliter ad Adamum & ad peccatum ab eo commissum, ad homines verò in statu naturæ lapsæ, & ad ea, quæ ab ipsis patrantur peccata pertinere etiam, sed minùs principaliter. Cur autem hæc peccati definitio, quam tradidit *S. Augustinus*, dicens: *peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*; cur, inquam, hæc peccati definitio, tradita à *S. Augustino*, principaliter spectet Adamum, ejusque peccatum, & minùs principaliter pertineat ad homines in statu naturæ lapsæ, & ad peccata, quæ ab illis committuntur? ratio hæc est, quia in statu naturæ innocentis non tantùm poterat Adamus abstinere à peccato, sed etiam id poterat citrà ullam difficultatem. Hinc *S. Augustinus* Disputatione secunda contra *Fortunatum*, Manichæum, ait: ***Adam sic factus erat, ut nihil omninò voluntati ejus resisteret, si vellet Dei præcepta servare***. Et lib. 14. *De Civitate Dei* cap 10 loquendo de statu naturæ innocentis: *Erat*, inquit, *devitatio tranquilla peccati*: quia videlicèt nulla prorsùs erat in hoc felicissimo statu rebellio virium inferiorum ad rationem, nulla perduellis concupiscentia, nulla lucta, nulla pugna passionum. At, versa vice, in statu naturæ lapsæ licèt homo singula peccata liberè vincere possit, gravissimas tamen in his vitandis patitur difficultates propter vehementiam tumultuantium passionum, & perpetuam pugnam, quæ inter utramque hominis partem, videlicèt sensitivam & rationalem, viget.

IX. Hæc est vera ratio, propter quam *S. Augustinus*, disputans contra Pelagianos, asserit, ad Adamum, & ad peccatum ab ipso commissum principaliter referri, ad homines verò in statu naturæ lapsæ & ad peccata, quæ ab ipsis patrantur, minùs principaliter pertinere hanc peccati definitionem, quam tradidit lib. *De duabus Animabus* Cap. XI. dicens: ***Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, undè liberum est abstinere***.

Hanc rationem si præ oculis habeas, nullo negotio explanabis innumera penè *S. Augustini* testimonia, quæ fru-

ſtra

ſtra congerit *Janſenius*, ut probet, ſummum illum Gratiæ Doctorem exiſtimaſſe, hominem in ſtatu naturæ lapſæ neceſſariò peccare, nec ei liberum eſſe à peccato abſtinere. Sic. Exempli cauſa *S. Auguſtinus* Lib. I. *Retractationum* c. 15. loquitur de homine, in ſtatu naturæ lapſæ Gratia deſtituto: *Invenit ergò ſe ligatum*, inquit, *difficultatibus cupiditatum, & non poſſe viam, propter compedes, ambulare. Incluſum ſe ſentit difficultate vitiorum, & tanquàm muro impoſſibilitatis erecto, portiſque clauſis, qua evadat, & rectè vivat, non invenit.* Sic in *Enchiridio* ad *Laurentium* ait idem S. Doctor: *libero arbitrio malè utens ſuo* (Adamus) *& ſe perdidit & ipſum. Sicut enim qui ſe occidit, utique vivendo ſe occidit, ſed ſe occidendo non vivit, nec ſe ipſum poteſt reſuſcitare cùm occiderit, ita cum libero peccaretur arbitrio, victore peccato amiſſum eſt liberum arbitrium.* Idem denique *Sanctus Auguſtinus* Diſputatione ſecunda contra *Fortunatum*, Manichæum, libri etiam tertii ad *Bonifacium* cap 8. Epiſt 144 & alibi ſæpè inculcat ex quibus infert *Janſenius*, hominem in ſtatu naturæ lapſæ contraxiſſe, juxtà mentem *S. Auguſtini*, neceſſitatem peccandi, ſubindeque ei liberum non eſſe abſtinere à peccato.

Verùm, hæc & alia id genus *S. Auguſtini* teſtimonia, quæ inflatis tibiis citat *Janſenius*, facilè admodùm enucleabis, ſi tantiſper animum advertere velis ad rationem, propter quam (ut mox obſervavi) *S. Auguſtinus* aſſerit peccati definitionem, quam tradidit: dicens: *peccatum eſt voluntas retinendi, vel conſequendi quod juſtitia vetat, & unde liberum eſt abſtinere*, pertinere principaliter ad Adamum in ſtatu innocentiæ, & ad peccatum ab ipſo commiſſum; ad homines verò in ſtatu naturæ lapſæ & ad peccata, quæ ab illis patrantur, pertinere quidèm ſed minùs principaliter.

Verùm enim verò, quemadmodùm vult *S. Auguſtinus*, hanc à ſe traditam peccati definitionem pertinere principaliter ad Adamum in ſtatu innocentiæ, & ad peccatum ab ipſo commiſſum; ad homines autem in ſtatu naturæ lapſæ, & ad peccata, quæ ab ipſis patrantur, pertinere minùs principalitèr, quia Adamus in ſtatu naturæ innocentis non tantum poterat abſtinere à peccato, ſed etiam id poterat abſque ulla difficultate, cùm in eo nulla eſſet carnis rebellio; homo verò in ſtatu naturæ lapſæ, licet ſingula peccata declinare poſſit, graviſſimas tamen in his vitandis propter nimium inſurgentium paſſionum æſtum difficultates experitur, ita pari quoque ratione *S. Auguſtinus*, dum in his locis, quæ citat *Janſenius*, ait, hominem in ſtatu naturæ lapſæ amiſiſſe liberum arbitrium, vult tantùm primò hominem in ſtatu naturæ lapſę perdidiſſe liberum arbitrium quantùm ad perfectionem ſtatus naturæ innocentis, ſed non amiſiſſe liberum arbitrium, quantum ad ejus ſubſtantiam, ſive eſſentiam.

Duo quippe in libero arbitrio ſpectari poſſunt, primò ſubſtantia ejus, ſeu eſſentia, quatenùs videlicet ingenita facultas eſt, qua pro nutu & libito poteſt voluntas hominis alterutrum è duobus mediis ſeligere. Secundò ſpectanda eſt in libero arbitrio perfectio & excellentia, qua gaudebat homo in ſtatu innocentię, dum nulla ei ad rectè agendum inerat difficultas, nullus effrænis concupiſcentiæ dominatus, nullus conflictus paſſionum, nulla ſervitus peccandi, nullum vulnus, ſed plenæ & integræ vires ad bonum faciendum, præſtòque aderant omnia bona & præſidia neceſſaria. Homo igitur in ſtatu naturæ lapſæ amiſit liberum arbitrium ſecundùm eam perfectionem ſoli ſtatui naturæ innocentis debitam; ſed non perdidit liberum arbitrium quantùm ad ipſius ſubſtantiam, ſeu eſſentiam, quæ ſita eſt in indifferentia activa voluntatis & in potentia ad utrumlibet.

X. Hanc eſſe veram & indubitatam *S. Auguſtini* mentem colligo ex ejuſdem S. Doctoris Lib I. ad *Bonifacium* cap 2. ubi hæc habet: *Quis noſtrum dicat, quod primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de genere humano? Libertas quidèm periit per peccatum, ſed illa, quæ in paradiſo fuit habendi plenam cum immortalitate juſtitiam.*

Præterea, *S. Auguſtinus* dum aſſerit, ho-

hominem in statu naturæ lapsæ amisisse liberum arbitrium, loquitur dumtaxàt de libertate à peccato, sed non de libertate a necessitate. Fatentur autem omnes catholici, hominem in statu naturæ lapsæ, Gratiæ destitutum, non esse liberum à peccato, & voluntatem ejus intantùm esse liberam à peccato, inquantùm est liberata per Gratiam. Suam mentem hac de re *S. Augustinus* lib. 14. *De Civitate Dei*, Cap. XI. ita apertè declarat, ut nullum planè de ea dubitandi locum relinquat: *Arbitrium igitur voluntatis*, inquit, *tunc est verè liberum, cùm vitiis peccatisque non servit. Tale datum est à Deo, quod amissum cum proprio vitio, nisi à quo dari potuit, reddi non potest.*

Denique, *S. Augustinus* dùm ait, hanc, quam dedit, peccati definitionem: *Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, principalitèr spectare Adamum in statu innocentiæ, & peccatum ab ipso commissum, minùs verò principalitèr hanc peccati definitionem pertinere ad homines in statu naturæ lapsæ, & ad peccata actualia, quæ ab ipsis patrantur: hæc, inquam, dùm ait *S. Augustinus*, vult dumtaxàt, hanc à se datam peccati definitionem ideò principalitèr convenire Adamo in statu innocentiæ, ejusque peccato, quo è felicissimo illo statu excidit, quia non poterat Adamus in statu innocentiæ constitutus, ex mala peccandi consuetudine contrahere necessitatem moralem peccandi, seu gravissimam difficultatem vitandi tentationes, & abstinendi à peccatis; hanc, inquam, moralem peccandi necessitatem Adamus contrahere haud poterat, quia, sicut superiùs post *S. Augustinum* observavi, in statu innocentiæ *erat devitatio tranquilla peccati*. At ex adverso, homo in statu naturæ lapsæ, æstu passionum suarum abreptus, facilè ex mala diuturna peccandi consuetudine contrahit necessitatem moralem peccandi, seu gravissimam difficultatem vincendi tentationes, & à peccato abstinendi, indeque fit, ut hominibus in statu naturæ lapsis minùs liberum sit abstinere à peccato, quàm fuerit liberum Adamo in statu innocentiæ constituto, ac proinde hæc peccati definitio, à *Sancto Augustino* tradita: *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi, quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, principalitèr conveniat Adamo in statu innocentiæ, & peccato, in quod lapsus est; minùs verò principalitèr pertineat ad homines in statu naturæ lapsæ, & ad peccata actualia, quæ ab ipsis perpetrantur.

XI. Quòd si, carissimè Discipule, hæc tibi non probetur Responsio, quamvis ad germanam explicandam *S. Augustini* mentem efficacissima sit, aliam in promptu tibi suppeditabo, quæ rem planè conficiet contra *Iansenium*, qui contendit, *S. Augustinum*, dùm cap. 47. lib. 1. *Operis imperfecti contra Iulianum* Pelagianum, ait, hanc peccati definitionem, quam lib. *De duabus Animabus* Cap. XI. tradidit, dicens: *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*; pertinere ad Adamum in statu innocentiæ, & ad peccatum, quod commisit, sed hanc peccati definitionem non spectare homines in statu naturæ lapsæ, nec peccata, quæ ab ipsis patrantur; subindèque velle S. illum Doctorem, Adamum quidem liberè peccasse, & illius peccato convenire hanc peccati, quam dederat, definitionem, dicens: *Peccatum est voluntas retinendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*; at homines in statu naturæ lapsæ non liberè sed necessariò peccare ibidem docere *S. Augustinum*, mordicùs asserit *Jansenius*, quia S. ille Doctor, (sicùt illum perperàm interpretatur *Jansenius*) disertè profitetur, hanc peccati, quam dedit, definitionem; *Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere*, non convenire peccatis, quæ committuntur ab hominibus in statu naturæ lapsæ. Ex quo planè consequitur (inquit *Jansenius*) homines in statu naturæ lapsæ necessariò peccare, idest, liberum illis non esse à peccatis actualibus, quibus sese contaminant, abstinere.

Sed quantùm à genuina *S. Augustini* mente

mente abhorreat hæc falsa & hæretica *Iansenii* interpretatio, invictè nunc demonstro. Enim verò, nullibi negat *S. Augustinus*, hanc peccati definitionem, quam Cap. XI libri *De duabus Animabus* dat, dicens: *Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat; & undè liberum est abstinere*; nullibi, inquam, negat S. ille Doctor, hanc, à se datam peccati definitionem convenire peccatis actualibus, quæ fiunt in statu naturæ lapsæ, quin potiùs *S. Augustinus* pluribùs in locis luculentissimè docet, liberum esse hominibus in statu naturæ lapsæ abstinere à peccatis actualibus, quæ ab ipsis deliberatò fiunt, hoc unum dumtaxàt vult *S. Augustinus*, hanc à se datam peccati definitionem non convenire peccato originali, quòd *Julianus*, Pelagianus, negabat, eo quòd diceret, peccati definitionem, quam dederat *S. Augustinus*, convenire haud posse peccato originali, cùm certùm sit non esse penès voluntatem & libertatem parvulorum ab illo peccato abstinere.

Hic erat *S. Augustinum* inter & *Julianum*, Pelagianum, controversiæ status, sicut facilè ex argumento, quod *Julianus* in *S. Augustinum* intorquebat, & ex Responsione, qua *S. Augustinus* argumentum ejusdem *Iuliani* fregit ac retrudit, poteris judicare. Hoc autem argumentum *S. Augustino* proponebat *Iulianus* ut videre est cap. 43. libri 1. Operis imperfecti: *In libro tuo, cui titulus est: de Duabus Animabus* (dicebat *Iulianus* Sancto Augustino) *sic loqueris: Peccatum est voluntas admittendi vel retinendi quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere. O lucens aurum in stercore! Quid pleniùs à quocumque vel Orthodoxo dici potuisset? Ostende ergò hæc duo in parvulis posse constare, si nullum est sine voluntate peccatum, si nulla voluntas, ubi non est explicata libertas, si non est libertas, ubi non est explicata facultas per rationem electionis, quo monstrato peccatum in Infantibus invenitur, qui rationis usum non habent? Igitur nec eligendi facultatem, ac per hoc nec voluntatem, atque, his irrefutabiliter concessis, nec aliquod omninò peccatum*. Viden, quo pacto *Iulianus* Pelagianus, ex peccati definitione tradita à *S. Augustino* arguebat adversùs Sanctum illum Doctorem, in parvulis nullum esse peccatum originale.

Audi nunc, si placet, quo pacto *S. Augustinus* ab hoc *Iuliani* Pelagiani, argumento se se capite 46. ejusdem Operis imperfecti contra *Iulianum* expediat: *Sic ista tria discernas* (ait S. ille Doctor *Iuliano*, Pelagiano) *& scias aliud esse peccatum, aliud pœnam peccati, aliud utrumque, idest, ita peccatum, ut sit etiam pœna peccati. Intelligis quid horum trium pertineat ad illam definitionem, ubi voluntas est agendi quod justitia vetat & undè liberum est abstinere. Peccatum namquè isto modo definitum est, non pœna peccati, non utrumque*. Nomine autem *peccati* intelligit *S. Augustinus* ea omnia quæ libera voluntate malè fiunt cujusmodi præcipuè, sicùt superiùs ostendi, fuit peccatum Adami. Docet tamen ibidèm *S. Augustinus* ejusmodi esse peccata actualia, quæ homines in statu naturæ lapsæ faciunt & à quibus liberum illis est abstinere, sicut liquidò patet ex verbis quæ ibidèm subjungit S. ille Doctor: *Habent autem ista tria genera etiam species suas, de quibus nunc longum est disputare. Horum sanè trium generum si requirantur exempla primi generis in Adam sine ullo modo quæstionis occurrit. Multa quippè sunt, quæ agunt homines mala, à quibus eis liberum est abstinere; Sed nulli tam liberum est, quàm illi fuit* (seu Adamo) *qui Deo suo, à quo conditus erat rectus, nullo prorsus vitio depravatus, adstabat*.

XII. Perpende, quæso te, hæc verba *S. Augustini*, & actutùm intelliges, quam falsum sit, quod dictitat *Iansenius*, videlicet *S. Augustinum* hanc, quam dedit peccati definitionem his verbis: *Peccatum est voluntas retinendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, ad solum primum peccatum Adami restrinxisse; cum S. ille Doctor expressè dicat se hac peccati definitione voluisse quidèm præcipuè definire primum peccatum Adami, sed tamen eamdem à se datam peccati definitionem convenire

mul-

multis peccatis, quæ committuntur ab hominibus in statu naturæ lapsæ, quippè à quibus liberum est abstinere.

Nomine autem *pœnæ peccati* intelligit *Sanctus Augustinus* ea, quæ purè habent rationem pœnæ, seu alicujus mali propter peccatum illati, ut mors, cruciatus bonorum spoliatio, & alia id genus supplicia, quæ nobis non agentibus sed patientibus aliundè inferuntur: *Secundi autem generis, ubi tantummodò est pœna peccati exemplum in eo malo est, quod quisque ex nulla parte agit, sed tantummodò patitur, vel cum pro suo scelere qui peccavit occiditur, sive alia corporis pœna quacumque cruciatur.*

Denique, *S. Augustinus* per illud, quod est simul *peccatum, & pœna peccati*, intelligit motus concupiscentiæ involuntarios, & peccatum Originale: *Tertium verò genus*, inquit S. ille Doctor, *ubi peccatum ipsum est, & pœna peccati, potest intelligi in eo, qui dicit: Quod nolo malum, hoc ago. Ad hoc pertinent etiam omnia, quæ per ignorantiam cum aguntur mala, vel etiam putantur bona ..... Proindè originale peccatum nec ad illud pertinet, quod primo loco posuimus, ubi est voluntas malum operandi, & undè liberum est abstinere; alioquin non esset in parvulis, qui nondùm volunt stis utuntur arbitrio; nec ad illud, quod secundo loco commemoravimus; de peccato enim nunc agimus, non de pœna, quod non est peccatum, quamvis peccati merito subsequatur. Adhuc genus tertium, ubi sic peccatum est, ut sit etiam pœna peccati, quod inest quidèm nascentibus: origo tamen hujus peccati descendit à voluntate peccantis; fuit enim Adam: & in illo fuimus omnes: Periit Adam & in illo omnes perierunt*

Ex quibus *S. Augustini* verbis colligitur primò, Pelagianos ex hac peccati definitione, quam dedit *S. Augustinus*, dicens: *Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere*, occasionem sumpsisse negandi, & impugnandi peccatum originale, sed *Sanctum Augustinum* ab hac peccati, quam dedit definitione segregasse tantum originale peccatum, ejusque appendices.

Colligitur secundò, peccatum originale, juxta *S. Augustinum*, ideò habere rationem peccati, quia est voluntarium aliquo modo, nempè voluntate capitis, seu primi parentis, in quo nostræ omnium voluntates moraliter continebantur. Colligitur tertiò, motus concupiscentiæ involuntarios non esse peccata nisi materialitèr, sicque appellari, vel quia sunt inordinati, vel quia orti sunt è peccato originali, & ad peccatum inducunt.

Colligitur postremò, *Sanctum Augustinum*, habita ratione illorum inordinatorum concupiscentiæ motuum, qui sunt involuntarii, & quibus quilibet homo in statu naturæ lapsæ, velit nolit, obnoxius est, interdùm asserere, nos per peccatum Adami amisisse libertatem non peccandi, quia post peccatum Adami insurgentes illos inordinatos concupiscentiæ motus, reluctante etiam voluntate nostra, persentimus, à quibus Adamus in statu naturæ innocentis erat omnino liber subindèque eo in felicissimo statu multò perfectiori gaudebat libertate, quam nos, qui in statu naturæ lapsæ his inordinatis concupiscentiæ motibus subjacemus, & luctam passionum atque perduellis concupiscentiæ rebellionem experimur, quam tamen semper vincere ac profligare possumus præsidio ac beneficio Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ, quam Deus vel confert omnibus, vel offert, quæque dat veram, completam, expeditam, ac proximam à peccato abstinendi potentiam, ita ut nihil ex parte potentiæ desit.

Quocircà, hæc Propositio, quæ inter quinque famosas *Jansenii* Propositiones est ordine prima, fuit jure optimo proscripta: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundùm præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant* Justa itidem de causa vaticano fulmine proscripta est altera *Jansenii* Propositio, quæ est ordine tertia, quæque his verbis concepta est: *Ad merendum vel demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.*

Non

Non me latet, *Ianſenium*, præter Gratiam efficacem victricem, quam ſitam eſſe docet in cœleſti delectatione, quæ ſuperior eſt terrena concupiſcentiæ delectatione, aliam admittere Gratiam, efficacem quidem, ſed non victricem, quam appellat *parvam Gratiam*, quæque conſiſtit in cœleſti delectatione, quæ inferior eſt terrena concupiſcentiæ delectatione.

Sed in proxima, quam ad te ſcripturus ſum, Epiſtola luculenter oſtendam, hanc Gratiam *parvam*, quam admittit *Janſenius*, non conferre homini plenam, completam, proximam & expeditam obſervandi præcepta Dei, & abſtinendi à peccatis potentiam, adeò ut nihil ex parte potentiæ deſit; ſed potiùs hominem relinquere in impotentia ſervandi Mandata Dei, nec eum eximere à neceſſitate peccandi, ſubindeque, *parvam* Gratiam *Ianſenii* pluribus paraſangis diſtare à Gratia ſufficienti in ſenſu Thomiſtico intellecta, quæ ex entitate, ſeu ex natura ſua diſtinguitur à Gratia per ſe efficaci, quæque dat homini plenam, completam, proximam, & expeditam adimplendi Mandata Dei, emergentes vincendi tentationes, & à peccatis abſtinendi potentiam, ita ut nihil ex parte potentiæ deſit; quamvis tamen ad prorumpendum in actum ſecundum, ſeu ad perfectam eliciendam operationem, uberiori gratia indigeat homo, ſeu Gratia per ſe efficaci, prædeterminatrice, quæ ſuapte vi determinat & applicat hominem ad agendum, illæſa prorsùs manente ipſius libertate tam à coactione, ſeu violentia, quàm à neceſſitate.

Vale, dilectiſsime Diſcipule, & ut à vera Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrina nunquam diſcedas, auctor tibi ſum, ut Gratiæ ſufficientis, in ſenſu Thomiſtico intellectæ, notionem, quam in hacce Epiſtola ſat ſuperque expoſui, obviis ulnis ampleсtaris; à *parva* verò *Ianſenii* Gratia, quam nonnullis *Sufficientem* perperàm appellare placet, omninò abhorreas, & tandem Gratiam ſufficientem, in ſenſu Molliniſtico uſurpatam, velis remiſque fugias.

EPI-

EPISTOLA QUARTA
THEOLOGICOPOLEMICA,

In qua rejicitur Gratia Parva , *quam admittit Janſenius ; & latiſſimum aperitur diſcrimen , quod intercedit Gratiam illam* Parvam , *à Janſenio admiſſam, inter & Gratiam ſufficientem , quam conſtantèr propugnat univerſa Schola Thomiſtica .*

JAnſenius , Iprenſis Epiſcopus , docet, ſicut in ſuperioribus meis Epiſtolis latè commonſtravi , ſolam in ſtatu naturæ innocentis fuiſſe Gratiam ſufficientem , in ſenſu Moliniſtico acceptam , quæ ſcilicet eſſet verſatilis , vaga & indifferens , ſubditaque libero Adami & Angelorum arbitrio , quæque per illorum conſenſum fieret efficax , vel per illorum diſſenſum ac reſiſtentiam evaderet inefficax ; adeò ut boni Angeli in accepta juſtitia ideò perſeveraverint , quia per ſuum liberum arbitrium conſentiendo Gratiæ ſufficienti ac verſatili , in ſenſu Moliniano intellectæ, ſibique à Deo oblatæ , eam reddiderant efficacem , ſicque propriis liberi arbitrii viribus in bono perſeverarunt , ſeque diſcreverunt à malis Angelis, qui per ſuum itidem liberum arbitrium Gratiæ ſufficienti diſſentiendo, eam reddiderunt inefficacem , ideoque non perſeverarunt .

At verſa vice , *Janſenius* admittit dumtaxàt in ſtatu naturæ lapſæ Gratiam efficacem, & ab eodem ſtatu ablegat, proculque eliminat Gratiam ſufficientem, diſtinctam à Gratia efficaci , & tam in ſenſu Moliniſtico, quàm in ſenſu Thomiſtico intellectam . Hinc *Janſenius* cap. 1. lib. 3. *De Gratia* ait : *Poſt lapſum Adæ nullum datur adjutorium verè ſufficiens , quia ſimul efficax ſit.* Et cap. 2. ejuſdem libri Gratiam ſufficientem , etiam in ſenſu Thomiſtico uſurpatam , explodit , ſugillat , exſufflat ; miſereque diſcerpit ac dilaniat his verbis : *Non tantùm inutilis eſt , ſed & perniciosa . Et verò quid homini miſero pernicioſius , quam illa Gratia abundare , qua nemo unquam , fatentibus etiam Scholaſticis , niſi majorem damnationem aſſecutus eſt ?* Et cap. 3. ejuſdem libri , ſic in Aſſertores Gratiæ ſufficientis in ſtatu naturæ lapſæ *Ianſenius* acriter invehitur . *Illud a recentioribus prælatum Gratiæ ſufficientis genus , quo adjuvante , nullum unquàm opus factum eſt , aut fiet unquàm . . . . . . videtur monſtrum quoddam ſingulare Gratiæ, ſolummodò peccatis faciendis , majorique damnationi accerſendæ ſerviens ; ideoque lapſis hominibus , citrà Dei invidiam , damnandis excogitatum .* Idem inculcat *Janſenius* eodem in capite aſſeritque , *Gratia Sufficienti* (in ſtatu naturæ lapſæ) *nihil monſtroſius eſſe , quòd nunquam ab initio lapſus humani uſque ad judicii diem , ullum in humana voluntate effectum habuit, aut habitura eſt .*

Hæc , & alia id genus *Janſenii* loca , quibus referendis ſuperſedeo , ſi tantillum expendere haùd graveris , dilectiſſime Diſcipule , confeſtim fateberis, *Janſenium* rotundè negaſſe dari in ſtatu naturæ lapſæ Gratiam ſufficientem , non tantùm uſurpatam in ſenſu Moliniſtico , quem rejicit univerſa Schola Thomiſtica , ſed etiam *Janſenium* planè repudiaſſe in ſtatu naturæ lapſæ Gratiam ſufficientem intellectam in ſenſu Thomiſtico , quem profitentur & mordicùs propugnant omnes quotquot ſunt *Sancti Thomæ* , Doctoris Angelici , & Sanctiſ-

simi Præceptoris nostri, veri ac genuini filii, ac discipuli.

I. Verùm, ne quid dissimilem, quia quotidiana experientia constat, benè multos esse in statu naturæ lapsæ homines, qui internæ divinæ Gratiæ reluctantur, nolens *Jansenius* hanc funestam experientiam, omnibus, heu nimium! notam, inficias ire, aut de ea disputationem movere; admisit in statu naturæ lapsæ, præter Gratiam efficacem & victricem, aliam Gratiam, quam *Parvam* vocat, quæque licèt efficax sit, victrix tamen non est. Quod quidem ut clariùs intelligas, breviter observes velim, Gratiam efficacem victricem, juxta *Jansenium*, nihil aliud esse quàm cælestem indeliberatam delectationem victricem relativè ad gradus cupiditatis, seu concupiscentiæ, quibus est superior: *Delectatio victrix* (inquit Jansenius lib. 8. De Gratia Christi cap. 2.) *relativa est. Tunc enim est victrix, quandò alteram superat. Quòd si contingat alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit animus*. Et cap. 10. lib. 4. *De Gratia Christi* clariùs his verbis mentem suam aperit *Jansenius*, dicens: *cur Augustinus omnem omninò Gratiam purè sufficientem auferat? ratio perspicua est, quia cum ei nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creatarum cesserint, vel peccabitur, vel, alternante delectationum fluctu, in medio remanebitur. Sin autem ista superaverit, jam sine dubio benè voluntas operabitur. Quod enim amplius nos delectat, secundùm id operemur necesse est. Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax, vel ita inefficax, ex qua operatio ne quidem possit sequi, nisi ejus efficacia per aliam suppleatur*.

Ex quibus verbis patet primò, *Jansenium* conceptis verbis docuisse, Gratiam efficacem victricem consistere in cælesti delectatione superiori terrena delectatione concupiscentiæ. Secundò *Jansenium* asserere, hanc Gratiam, quam alibi *Parvam* appellat, esse efficacem, sed non victricem, eamque sitam esse in cælesti delectatione, quæ gradibus inferior est opposita concupiscentia actuali, quam relative vincere ac superare non potest; ait enim Jansenius: *Ex qua*, seu inefficaci Gratia, quam *Parvam* appellat, *operatio ne quidem possit sequi, nisi ejus inefficacia per aliam suppleatur*. Undè manifestò patet, hanc gratiam, quam Jansenius *Parvam* vocat, si spectetur relativè ac comparatè ad majorem actualem concupiscentiæ delectationem, qua inferior est, non esse Gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam. quia Gratia sufficiens, in sensu Thomistico accepta, dat veram, plenam, proximam, expeditam potentiam vincendi & superandi omnes concupiscentiæ gradus, & operandi bonum, quamvis tamen ad actu vincendos omnes cupiditatis gradus, & ad actu benè operandum necessaria sit Gratia per se & ab intrinseco efficax, sicut omnes docent Thomistæ. At verò, Gratia *Parva*, quam admittit *Jansenius*, si consideretur relativè, seu comparatè ad majorem actualem concupiscentiæ delectationem, qua inferior est, non dat (ipsomet fatente *Jansenio*) plenam perfectam, proximam, expeditam potentiam vincendi ac superandi majorem actualem concupiscentiæ delectationem. ergò hæc gratia, quam *Jansenius* appellat *Parvam*, non est Gratia sufficiens in sensu Thomistico, idque ultrò fatetur *Jansenius*, qui capite 1. libri 3. *De Gratia Christi* apertissimè docet, se non aliam nomine ac re sufficientem in statu naturæ lapsæ gratiam admittere, quàm Gratiam efficacem & victricem, quæ voluntatis consensum insuperabiliter & indeclinabiliter semper exprimit, cuique nunquàm resistitur: *Vocamus*, inquit Jansenius, *sufficientem gratiam, seu sufficiens adjutorium, præter quod nihil aliud ex parte Dei per modum principii necessarium est, ut homo velit aut operetur*.

Ab hoc *Jansenii* circa Gratiam sufficientem errore, à catholica Ecclesia fulgurito, quantùm alieni sint Thomistæ, ut meliùs compertum atque exploratum habere possis, tria potissimùm hæc in Epistola probanda suscipio. Primò demonstrabo, errare *Jansenium*, eumque cum *Calvino*, aliisque hæreticis in hoc convenire, quòd neget, dari in

statu

stat naturæ lapsæ Gratiam sufficientem distinctam à Gràtia efficaci.

Secundò evincam, hanc Gratiam efficacem, sed nòn victricem (quam *Iansenius*, Gratiam *Parvam* appellat, quamque ait à Gratia efficaci Victrici esse distinctam) appellari haud posse Gratiam sufficientem, eamque humanæ voluntati non conferre potestatem proximam & expeditam agendi, vel non agendi, ita ut ex parte potentiæ nihil desit, subindèque illam Gratiam, quam *Parvam* nuncupat *Iansenius*, longè latèque discrepare à Gratia sufficienti in sensu Thomistico intellecta, quæ dat veram, completam, expeditam, ac proximam potentiam benè agendi, observandi Mandata Dei, superandi tentationes, & effrænem compescendi cupiditatem; quamvis tamen præter hanc Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, alia Gratia ad actu agendum, ad reipsa servanda præcepta Dei, ad ingruentes vincendas tentationes, & ad perduellem concupiscentiam in ordinem redigendam, necessaria sit alia Gratia, quæ sit per se & ab intrinseco efficax.

Denique commonstrabo, omnes tàm antiquos, quàm recentiores Thomistas ultrò agnoscere, per Gratiam sufficientem (absente Gratia per se efficaci) veram & propriam conferri ad eliciendum omne opus bonum supernaturale potentiam, quam negant *Iansenius*, ejusque discipuli, qui passim in suis scriptis hanc Propositionem, *absque Gratia efficaci nihil possumus in ordine ad salutem*, cum doctrinæ suæ principiis intimè connexam, docent & inculcant. Quis autem non videt, ex hac Propositione, apud *Jansenium*, ejusque discipulos pervulgatissima, deduci manifesta consecutione, Gratiam sufficientem non conferre homini veram, realem & actualem potentiam, cui nihil desit eorum, quæ ad essentiam potentiæ pertinent, ad observanda præcepta. Qui enim, amabò te, perstare potest vera illa, propria, actualis, & perfecta potentia, si homo (quemadmodùm falsò pertendunt *Jansenius*, ejusque Discipuli) nihil possit in ordine ad salutem sine Gratia efficaci?

Porrò, ex hac trium doctrinæ capitum discussione, quam in præsentia aggredior, facili negotio, ut spero, deteges omnes doctrinæ *Iansenii*, ejusque discipulorum circa *Gratiam parvam*, quam admittunt, quamque à Gratia, seu à delectatione relativè victrici, & concupiscentiæ gradibus superiori, distinctam profitentur; facilè inquam deteges omnes profligatæ doctrinæ *Iansenii*, ejusque discipulorum sinus ac recessus, artes & fraudes, fallacias, argutias, & æquivocationes, quibus, assumpta perperam Thomistarum larva, eaque velut involucro, tecti, Catholicis illudere, censurisque Ecclesiæ se subducere frustrà moliuntur; actutùm etiam percipies, *Gratiam* illam *Parvam* Jansenianam toto Cœlo distare à gratia verè sufficienti, quam omnes Thomistæ constanter omni ævo admiserunt, quæque absente gratia se ipsa efficaci) confert humanæ voluntati veram, propriam, completam, proximam & expeditam potentiam agendi, & observandi mandata Dei, tametsi, sicut sæpiùs dixi, humana voluntas instructa gratia sufficienti, in sensu Thomistico intellecta subindèque habens quidquid ad essentiam potentiæ attinet, ad actu autem agendum & ad actualem observationem mandatorum Dei opus necessariò habeat gratia per se & ab intrinseco efficaci, quæ potentiam illam agendi proximam, quam gratia Sufficiens, in sensu Thomistico intellecta, impertitur voluntati humanæ, determinat, & suapte vi applicat ad actu agendum, seu ad actualem divinorum præceptorum observationem.

II. In primis, *Iansenium* negasse una cum *Calvino*, aliisque hæreticis, dari in statu naturæ lapsę gratiam sufficientem, quæ sit alia à gratia efficaci, patet primò ex disertiis ipsiusmet *Iansenii* testimoniis, quæ mox laudavi, & in quibus, semota omni caligine, palàm profitetur, *post ipsum Adami, nullum dari adjutorium Dei verè sufficiens, quin simul efficax sit*. Ait insuper, se in statu naturę lapsę non aliud agnoscere adjutorium sufficiens nisi illud, *præter quod nihil aliud ex parte Dei per modum principii necessarium est, ut homo velit*

 aut

aut operetur. Quibus verbis manifestò *Jansenius* se alienum prodit à doctrina Thomistarum, qui, præter gratiam se ipsa efficacem, quæ complectitur omnia, quæ sunt necessaria ad actu agendum, & reapse efficit, ut homo velit & operetur, constanter, & uno ore docent, admittendam esse in statu naturæ lapsæ gratiam verè sufficientem, quæ se tenet ex parte actus primi, seu ex parte potentiæ, quæque à gratia se ipsa efficaci realiter distincta confert voluntati creatæ veram, propriam, completam, proximam, & expeditam potentiam ad agendum, quamvis tamen voluntas creata, ut in actualem prorumpat operationem, indigeat ulteriori gratia, seu gratia per se efficaci.

Hinc nullo negotio, juxtà Thomistarum doctrinam, intelligitur, cur justo, gravi tentatione, cui succumbit, pulsato, observatio præcepti non fuerit impossibilis? At enim, cùm Thomistæ doceant, gratiam per se efficacem non tenere se ex parte potentiæ, seu ex parte actus primi, subindeque eam non impertiri voluntati creatæ potentiam proximam, & expeditam resistendi concupiscentiæ, sed potiùs gratiam per se efficacem tenere se ex parte actus secundi, & supponere, voluntati creatæ prædictam potentiam proximam resistendi concupiscentiæ dari per gratiam sufficientem Thomisticè intellectam; hinc, inquam, juxta illud inconcussum doctrinæ Thomistarum principium, manifestò consequitur; justo, gratia efficaci destituto, graviter tentato, & lapso observationem præcepti fuisse possibilem, utpotè cui antè lapsum adfuerit vera, proxima, completa, & expedita potentia observandi præceptum, eique duntaxàt defuerit ejusdem potentiæ per gratiam se ipsa efficacem applicatio, cui ipsemet justus peccans libera sui voluntate obicem posuit. Planum itaq; ac expeditum est, justum, qui, gratia se ipsa efficaci culpa sua privatus, labitur in peccatum, habere (juxta Thomistarum doctrinam) gratiam verè sufficientem, illumque subindè nullo pacto causari ac prætexere posse, præceptum sibi impossibile fuisse.

At certè, non sic *Jansenius*, ejusque discipuli non sic. Hi quippè cùm acritèr pertendant, omnem gratiam in statu naturæ lapsæ esse natura sua efficacem, nullamque eo in statu dari gratiam verè sufficientem, quæ (absente gratia efficaci) conferat voluntati creatæ potestatem veram, proximam, & expeditam adimplendi præcepta; cùm Jansenistæ, inquam, gratiam verè sufficientem, à gratia efficaci distinctam, omninò explodant; & à doctrina sua jubeant facessere atque obstinatis animis doceant, solam gratiam efficacem, quam sitam esse dictitant victrici delectatione cælesti, quæ superior, & ardentior est terrena delectatione concupiscentiæ, dare voluntati creatæ veram, completam, proximam relativam, & expeditam potentiam observandi præcepta, quis, amabò, non videt, ex hoc virulento doctrinæ *Jansenii* principio manifesta consecutione deduci, justum, qui, dùm peccat, & transgreditur legem Dei, destitutus est gratia relativè victrici, seu cælesti delectatione, superiori terrena delectatione concupiscentiæ, carere prorsùs, juxtà præsentes, quas habet vires, vera completa, relativa, & expedita potentia vincendi superiorem ac dominantem terrenam concupiscentiæ delectationem, & observandi divinum præceptum?

Id sanè palam consequitur ex hoc errore *Jansenii*, asserentis, nullam in statu naturæ lapsæ dari gratiam sufficientem aliam, à Gratia efficaci. Quem certè errorem jam ante *Jansenium* præformaverant *Calvinus*, ejusque discipuli, quorum benè multa testimonia hic in medium proferre possem, sed, ne in immensum diffundar, & actum agere videar, pauca annotabo, quæ rem planè conficient, & *Jansenii* cum Hæresiarcha *Calvino*, ejusque Sectariis, in hoc capitali asserendo errore, consensionem extra omnem dubitationis aleam ponent.

Et primò quidèm, *Calvinus* lib. 2. Institutionum cap. 13. aliam in statu naturæ lapsæ non agnoscit gratiam, quàm efficacem, cui reluctari homo non possit: *Voluntatem movet* (Deus) *non qualiter multis sæculis traditum est & creditum*, *ut*

ut nostræ posteà sit electionis motioni aut obtemperare, aut refragari; sed illam efficaciter afficiendo. Nullam ergò *Calvinus* in præsenti statu naturæ lapsæ gratiam admisit prætèr efficacem, invincibilem, & insuperabilem, cui voluntas refragari non possit, subindèque explosit in statu naturę lapsæ gratiam sufficientem, distinctàm à gratia efficaci, & cui reapse voluntas hominis resistit.

Prætereà, benè multis *Calvini* disertissimis testimoniis evincit perdoctus *Stephanus Decamps* in suo egregio Opere *De Janseniana Hæresi*, hunc Hæresiarcham vim omnem & efficaciam Gratiæ in statu naturæ lapsæ docuisse repetendam esse ex indeliberata cælesti delectatione relativè victrici. Ex quo *Calvini* principio, quod *Jansenius* recoxit, suæque profligatæ doctrinæ basim ac fundamentum posuit, sequitur primò, omnem Gratiam in statu naturæ lapsæ esse natura sua efficacem. Secundò, nullam in statu naturæ lapsæ dari gratiam verè sufficientem, à Gratia efficaci distinctam, quæ voluntati creatæ conferat veram, proximam, expeditam & relativam potentiam vincendi ac debellandi oppositam terrenam delectationem concupiscentiæ ardentiorem indeliberata cælesti delectatione Gratiæ. Tertiò sub motione Gratiæ efficacis, in hoc Calviniano, & Janseniano sensu intellectæ, non esse in potestate voluntatis creatæ ei dissentire, sed potiùs voluntatem creatam necessitate vera, reali, physica, & antecedenti ad ei consentiendum adigi.

Hujus impiæ *Calvini* doctrinæ defensionem magno animorum æstu susceperunt istius Hæresiarchæ Discipuli, *Chamierus*, *Petrus Martyr*, *David Paræus*, & alii, quos citat mox à me laudatus *Stephanus Decamps*. Quin, & ipsa Calvinistarum Synodus Dordracena, Anno MDCXIX. indicta, adeò Doctrinæ Calvinianæ capitalitèr adversam, & è diametro oppositam esse intellexit Gratiam sufficientem, quæ in statu naturæ lapsæ sit alia à Gratia efficaci, ut ejusmodi Gratiam sufficientem jusserit suis ex Scholis omninò exulare: *Distinctio illa* (definit illa Calvinistarum Synodus) *Gratiæ in sufficientem & efficacem minimè nobis probatur. Retineant illam sibi Bellarminus & Arminius, quoscumque enim Spiritus Sanctus trahit, illis non tantùm dat posse currere, sed etiam ut re ipsa currant*.

Non est ergò ovum ovo similius, quàm doctrina *Jansenii*, negantis dari in statu naturæ lapsæ Gratiam sufficientem, distinctam à Gratia efficaci, similis est damnatæ doctrinę *Calvini*, subindèque oppidò falsum est, quod plenis ac crepitantibus buccis etiamnùm Janseniani decantare solent, videlicèt *Jansenium* hanc doctrinam de non admittenda in statu naturæ lapsæ Gratia sufficienti, distincta à Gratia efficaci, ex profundissimis & inconcussis *S. Augustini* principiis, gravissimo ac diuturno labore deprompsisse, hausisse, expressisse, atque in apertam lucem eduxisse; cùm tamen, si, quod res est, dicere vellent, ultrò & candidè faterentur, *Jansenium*, in suo immenso de Gratia Volumine concinnando, furem hæresiarchæ *Calvini* ac plagiarium fuisse, multùmque Calvinistas ante *Jansenium*, & pro ipso laborasse, atque tandem in eorum labores introivisse *Jansenium*, & ova, quæ ipsi posuerant, exclusisse.

III. Ab hoc argumento, quod *Jansenii*, ejusque Discipulorum jugulum petit, ut se se expediant nonnulli, qui, licèt è grege Jansenistarum sint, non audent tamen palàm Jansenismum conceptis verbis profiteri, de industria fingunt ac simulant, se esse Thomistas, ut, sub hac sacra umbella tecti, in tuto esse possint. Ajunt igitur larvati isti ac personati Thomistæ, se haud illibentèr admittere in statu naturæ lapsæ Gratiam verè & propriè in sensu Thomistico sufficientem, à Gratia efficaci distinctam, eamque nulli justo, dùm urget observatio præcepti, deesse. Hoc pacto sub umbra doctrinæ Scholę Thomisticę de Gratia sufficienti delitescentes, volunt apud omnes audire & haberi tanquàm Catholici, & genuini *Sancti Thomæ* Discipuli.

Poterunt quidem, fateor, isti homines, utroque genu claudicantes, suis artibus, technis, & æquivocationibus ru-

di & imperitæ plebi fucum facere, atque ad populum verborum phaleras jactare & ostentare; at, si isti homines, periti fraudum artifices, à veris *S. Thomæ* discipulis urgeantur, & ad Gratiæ sufficientis notionem, quam effingunt, dilucidè explanandam, quà disputationibus, quà editis libris compellantur, actutùm Sole clarius patebit, non aliam ab ipsis admitti in statu naturæ lapsæ Gratiam sufficientem, præter eam, quam admisit ipsemet *Jansenius*, quæque tanto intervallo à Gratia veri nominis sufficienti, in sensu Thomistico intellecta disjungitur, quanto Cælum distat à terra, & ortus ab occidente.

Hæc si clarè semel evicero, facili negotio compertum ac exploratum habebis, quam falsò *Ianfenii* discipuli, dictitare, clamitare, & in vulgus spargere solent, se eodem in sensu admittere in statu naturæ lapsæ Gratiam sufficientem, quo Thomistæ illam interpretantur, docent ac tutantur; simulque deteges artes, argutias, æquivocationes, & latebras ambiguitatis, quibus falsitati præparant refugia, offundendo caliginem veritati, &, sepiarum more, atramentum ante se evomendo, ut piscatorem effugiant, aut conspectum sui eripiant.

Certum est in primis, omnes ad unum veros Thomistas nomen Gratiæ sufficientis propter obortas *Lutheri* & *Calvini* hæreses necessarium, & in Scholis Catholicis consecratum, ultrò recipere, illudque constanter retinendum esse censere: *Usus obtinuit* (ait doctissimus noster *Antonius Massoulieus* Tom. 2. Operis, cui titulus est: *S. Thomas sui Interpres* Dissert. 3. Quæst. I. Art. I. in fine) *ob exortas hæreses, & varias in Scholis sententias, ut sufficientis auxilii nomine illud intelligatur, quòd confert equidèm voluntati vires supernaturales, etsi aliud auxilium* (seu per se efficax ad actu agendum) *requiratur*. At, hi, qui adhærent doctrinę *Ianfenii*, vel ipsum Gratiæ sufficientis nomen derident, diris devovent, & ad anilia commenta ablegant; vel si (quandò rebus suis expedit) Gratiæ sufficientis nomine utantur, rem tamen ipsam, seu sensum, quem Gratiæ sufficienti tribuunt Thomistæ, admittere recusant.

Inter illos Jansenianos, qui Gratiæ sufficientis nomen invisum habent, & tanquàm magni nominis umbram fugillare solent, percensui jam in tertia Epistola, quæ in hac secunda Epistolarum Classe continetur, duos insignes novæ istius factionis Scriptores, videlicet Baccalaureum *De Ligny*, & Auctorem *Litterarum Provincialium*, quibus hìc tertium adjungam, qui, sub adscititio *Candidi* nomine delitescens, in libro, quem edidit, inscriptum *Polemicum*, totis ingenii & eloquentiæ suæ viribus pag. 11. & 12. in Gratiam sufficientem invehitur his verbis: *Nos non modò fastidimus, sed execramur malè sanam vocem, non nisi politico cuidam concentui cum Molinæ fautoribus, obliterandæ illi gratiæ, quæ Deus in nobis operatur velle, magnificè utilem & accommoda* .... *Exsuffletur igitur terminus sufficientis gratiæ, quæ non sufficit, terminus Sacris Litteris, & universæ Ecclesiasticæ traditioni ignotus; terminus se ipsum interimens, terminus insidians pomæriis fidei, nulli bono aptus, multo malo gravidus veneni perpetui propinatio, sanæ locutionis eversio, bonæ mentis vexatio; dedecus rationis*. Sunt tamen nonnulli Janseniani, qui, ut mox dixi, Gratiæ sufficientis nomen (quamquàm sensu à Thomistis longè diverso, sicut mox ostendam) passim in suis Operibus, seu latinè, seu vernaculè scriptis, usurpant, quò Thomistarum larva tecti faciliùs elabi possint. Sed, ut trito fertur proverbio: *Simia semper simia, etiamsi purpura, vestiatur*.

At enim, hi, qui inter *Ianfenii* discipulos censentur, quique tamen, ut notam Jansenismi effugere possint, palàm contestantur, ac jurant, se ultrò admittere in statu naturæ lapsæ gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, eamque ulli justo, urgente præcepto, nunquàm deesse; hi, inquam *Ianfenii* discipuli fumum vendunt, & pura nominis Gratiæ sufficientis æquivocatione toti Orbi illudere volunt; cùm reverà, si sibi constare, suæque doctrinæ prin-

principiis stare velint, gratiam sufficientem in sensu Thomistico intellectam omninò aversentur, nihilque in re concedant, quod non ultrò, & ambabus, ut ajunt, manibus concesserit *Iansenius*, eorum Antesignanus.

Res ipsa per sese liquidò patebit, si doctrina Thomistarum de Gratia sufficiente in statu naturæ lapsæ conferatur cum doctrina illorum *Iansenii* discipulorum, qui, ne Catholicorum odium in se concitent, & pœnis plectantur, quas in Hæreticos obstinatos Censuræ Ecclesiasticæ tulerunt; tempori serviunt, & de industria fingunt, se Gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, ultrò in statu naturæ lapsæ agnoscere ac propugnare, solamque rejicere Grariam Sufficientem, in sensu Moliniano acceptam, quam penitùs rejiciunt itidem omnes Thomistæ. Qua in re eos subdolè agere, & fallere velle, propriis ipsorum verbis, atque illis interpretationibus, quas, ad explanandum sensum gratiæ suæ sufficientis, vulgo adhibere solent, luculentissimè demonstrabo. Et primò quidem, isti *Iansenii* discipuli, dùm urgentur à Thomistis, ut clarè, ac semota omni verborum ambiguitate exponant, quid sibi velint, quidve intelligant, per gratiam illam *Sufficientem* quam se in statu naturæ lapsæ admittere, & homini justo, instante præcepto, non deesse profitentur? Confestim respondent isti *Iansenii* discipuli, se per Gratiam suam *Sufficientem* nihil aliud intelligere, quàm delectationem quamdam cælestem, concupiscentiæ delectatione terrena minorem, quæ necessariò fortiori, & excandescentiori concupiscentiæ delectationi cedere debet, quippè quam, ob defectum virium, vincere ac superare non potest. In qua gratiæ suæ sufficientis interpretatione palàm se se produnt discipulos *Iansenii*, qui, sicut jam sæpiùs diximus, quemadmodùm gratiæ efficacis naturam in statu naturæ lapsæ constituit in cælesti indeliberata delectatione relativè victrice, & superiore terrena indeliberata concupiscentiæ delectatione, ita gratiam inefficacem, quam *parvam* vocat, & quam nunc quidam ejus discipuli, ad fucum faciendum, appellant *Sufficientem*, constituit idem *Iansenius* in cælesti indeliberata delectatione, quæ terrena indeliberata concupiscentiæ delectatione minor, inferior, & debilior est, cuique necessariò, ob virium defectum, cedere debet.

Quis igitur non videt, hanc Gratiam, quam modò nonnullis *Iansenii* discipulis *Sufficientem* appellare placet, aliam non esse præter Gratiam, quam *Iansenius* appellat *parvam*, quamque ait esse indeliberatam cælestem delectationem, terrena concupiscentiæ delectatione minorem ac debiliorem, cui debellandæ cùm impar sit, necessariò oportet ut ei, ut potè fortiori, cedat, fascesque submittat? Hanc autem Gratiæ (quam *Iansenius* appellat *parvam*, quamque nunc aliquot ejus discipuli vocant fucato tamen nomine *Gratiam sufficientem*) explicatam notionem alienam omninò esse à vera, & genuina Gratiæ Sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, notione, lato satis calamo ostendi in mea superiori Epistola; nec confidentèr affirmare dubito, nullum unquàm, sive ex antiquis, sive ex recentioribus Thomistis, à *Iansenii* discipulis in medium productum iri, qui docuerit, aut dixerit, gratiam sufficientem, in sensu Thomistico intellectam, esse indeliberatam cælestem delectationem minorem ac debiliorem terrena concupiscentiæ delectatione, cui necessariò, propter defectum virium, cedat oportet. Sudent, quantum voluerint *Iansenii* discipuli, & in omne latus sese versantes, miserè se torqueant, atque assidua lectione cùm antiquorum, tùm recentiorum Thomistarum Opera volvant, nullum, me hercle, ex his offendent, qui in hac notione Gratiæ sufficientis, *Iansenisticè* intellectæ, consentiat, & confessas manus præbeat.

Secundò *Iansenii* discipuli, qui unà cum *Iansenio* efficaciam gratiæ in statu naturæ lapsæ repetunt ex indeliberata cælesti delectatione relativè victrice, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione; *Iansenii*, inquam, discipuli, si compellantur à Thomistis, ut exponant, quænam sit illa observandi præ-

cepta, & vincendi tentationes potentia, quam voluntati creatæ dat ista Gratia sufficiens, quam admittunt in statu naturæ lapsæ? incunctantèr *Jansenii* discipuli respondebunt, potentiam illam adimplendi præcepta, & superandi tentationes, quam sua Gratia Sufficiens in statu naturæ lapsæ impertitur voluntati creatæ, esse dumtaxàt potentiam absolutam, & abstractam à dispositionibus, quæ sunt in subjecto, seu esse potentiam, quæ præcepta Dei reddit possibilia absolutè, præcisis actualis, & ardentioris oppositæ terrenæ concupiscentiæ delectationis gradibus ac circumstantiis, quæ sunt in subjecto; sed non esse potentiam relativam ad oppositam terrenæ concupiscentiæ delectationem.

Volunt itaque *Jansenii* discipuli, Gratiam illam *parvam*, quam in statu naturæ lapsæ à Gratia per se efficaci distinctam admittunt, quamque *Sufficientem* appellant; volunt, inquam, hanc Gratiam *parvam* conferre voluntati creatæ potentiam observandi mandata, & vincendi tentationes absolutam tantùm, & abstractam à circumstatiis, dispositionibus & gradibus oppositæ superioris terrenæ concupiscentiæ delectationis; sed præfractè negant, gratiam illam *parvam*, quam in statu naturæ lapsæ agnoscunt, quamque vocitant *Gratiam sufficientem*, dare voluntati creatæ potentiam relativam ad præsentes subjecti dispositiones, hoc est veram, & expeditam potentiam vincendi oppositam superiorem terrenæ concupiscentiæ delectationem. In conflictu enim delectationis cælestis inferioris cum opposita terrena concupiscentiæ delectatione superiori, impedita est, hìc, & nunc, & quasi vinculo constricta manet illa observandi mandata, & vincendi tentationes potentia absoluta, quam voluntati creatæ in statu naturæ lapsæ dat gratia illa *parva*, quam *Jansenii* discipuli *Sufficientem* appellant, quia nulllo pacto fieri potest, ut minor delectatio vincat majorem, sicut impossibile est, ut pondus gravius à leviori trahatur, idque disertissimè docet *Jansenius* libr. 4 *De Gratia* capit. 9. ubi hæc habet: *Vigente delectatione carnali impossibile est, ut virtutis, & honestatis consideratio prævaleat.*

Velint igitur nolint *Jansenii* discipuli, fateri coguntur, se, dùm admittunt in statu naturæ lapsæ, eo sensu mox à me exposito, gratiam *parvam*, quam perperàm *Thomisticè sufficientem* appellant, in eosdem relabi errores in quos *Jansenius* in suo concinnando Systemate de Gratia impegit. Enim verò, erravit *Jansenius*, docens, Gratiam in statu naturæ lapsæ suam desumere efficaciam ex indeliberata cælesti delectatione victrici, & superiore indeliberata concupiscentiæ terrena delectatione: Eumdem capitalem *Jansenii* errorem retinent etiamnùm *Jansenii* discipuli. Erravit *Jansenius*, asserens, gratiam, quam vocat *parvam*, quamque in statu naturæ lapsæ à Gratia per se efficaci, & victrici distinctam affirmat, sitam esse in cælesti indeliberata delectatione, quæ minor est ac debilior indeliberata concupiscentiæ terrena delectatione, cuique necessariò cedere debeat. Eumdem *Jansenii* errorem amplectuntur, & tutantur ejus discipuli. Erravit *Jansenius*, dùm pertendit, Gratiam illam, quam *parvam* vocitat, non dare voluntati creatæ potentiam proximam, expeditam, & relativam vincendi, & superandi oppositam concupiscentiæ superiorem delectationem, sed tantùm ei conferre potentiam absolutam, & abstractam à præsentibus subjecti circumstantiis, seu dispositionibus & terrenæ cupiditatis delectationis gradibus, qui in eo reperiuntur; Eidē *Jansenii* errori adhærent ejus discipuli. Erravit *Jansenius*, contendens, vigente ac victrice delectatione terrena concupiscentiæ, impossibile esse ut homo benè operetur, sed necessarium esse ut peccet, non quidèm necessitate absoluta, naturali, fixa & immutabili; sed necessitate simplici, relativa, transitoria, & mutabili; eumdem *Jansenii* errorem sectantur ejus discipuli, qui subindè cum suo Magistro *Jansenio* planè consentiunt.

IV. Scio, *Jansenii* discipulos respondere solitos esse *Jansenium* docere, hominem in statu naturæ lapsæ, dùm in ipso viget ac relativè victrix est indeliberata cælestis delectatio, carere non solùm potentia relativa malè operandi, sed etiam illum non habere potentiam absolutam peccandi; similitèr, *Jansenium* asserere ho-

hominem in statu naturæ lapsæ, dùm in ipso dominatur, & relativè victrix est indeliberata carnalis concupiscentiæ delectatio, non tantùm esse destitutum potentia relativa benè operandi, verùm etiam nullam ei in esse potentiam benè agendi, quamdiù in ipso dominatur ac relativè victrix est indeliberata concupiscentiæ delectatio, manetque superior, fortior ac vehementior indeliberata cælesti gratiæ delectatione.

Ab hoc *Jansenii* errore, ex quo sequitur, hominem in statu naturę lapsæ alternatim per duas illas delectationes, cælestem nimirùm & terrenam, necessariò aut benè agere, aut peccare, se abhorrere dictitant hi, qui nunc nihil sibi cum damnata *Jansenii* doctrina societatis ac negotii esse de industria simulant, ajuntque, se cum Thomistis esse concordes, & cum illis ultro fateri, hominem in statu naturæ lapsæ semper sub imperio Gratiæ per se efficacis retinere veram potentiam peccandi, eumque itidem, gratia per se efficaci destitutum, servare potentiam benè operandi, & abstinendi à peccato.

Verùm, hæc responsio duplici nititur suppositione, quam à vero maximè abludere proclive est demonstrare. Supponit quippe primò hæc responsio, *Jansenium* negasse, hominem sub motione victricis delectationis retinere potentiam absolutam ad oppositum; quod tamen nunquàm venit in mentem *Jansenii*. ut porè qui passim suo in Opere De Gratia totus in id potissimùm incumbit, ut probet, hominem in statu naturæ lapsæ sub motione victricis delectationis, sive cælestis, sive terrenæ, non retinere quidèm potentiam relativam ad oppositum, sed retinere tamen sub motione victricis delectationis potentiam absolutam ad oppositum, seu potentiam abstractam à circumstantiis, & dispositionibus subjecti.

Mentem suam pluribus in locis super hac re aperit *Jansenius*, sed præcipue l. 8. *De Gratia Christi* c. 20 ubi hæc habet: *Dicimus liberum arbitrium, quantumcumq; vehementi atque efficaci gratiæ delectatione præventum atque determinatum ad faciendum bonum, adhuc tamen posse bonum non tantùm non facere, sed etiam malum* ..... *Nimirùm quia eodem tempore, quo voluntatis arbitrium sub gratiæ delectatione efficaciter eam movente positum est, immò, quo etiam actum voluntatis bonum facit, est in eadem voluntate potestas illud non faciendi, immò peccandi; non quòd cessatio ab actu, quem tunc elicit, aut actuale peccatum cum Gratiæ delectantis influxu consistere possit (quod sensus compositus postularet) sed quia cessandi & peccandi potestas cum eadem gratia simul in eodem voluntatis arbitrio conjungi potest. Nam quamvis duo actus contrarii sint oppositi, & in eadem voluntate simul esse non possint, potestates tamen ad opposita non sunt oppositæ, nec sibi invicèm, nec actibus oppositis, & in eodem subjectò, sive agente, sive quiescente, commorantur.*

Ex hoc locupletissimo *Jansenii* testimonio sic argumentor: *Iansenius* ultrò ac lubentissimè fatetur, hominem in statu naturæ lapsæ, quantumcùmque vehementi atque efficaci gratiæ delectatione præventum atque determinatum ad faciendum bonum, retinere potentiam peccandi, atquì *Iansenius* per illam potentiam peccandi, non intellexit potentiam proximam, expeditam, & relativam peccandi, sed intellexit dumtaxàt potentiam absolutam peccandi; ergò *Iansenius*, homini sub imperio Gratiæ efficacis, seu victricis cælestis delectationis constituto, concedit tantummodò potentiam absolutam non peccandi, sed ei reapsè denegat potentiam proximam, expeditam, & relativam non peccandi. Minorem Propositionem sic probo: Potentia proxima, expedita ac relativa ea est, quæ nullo opposito vinculo impedita & ligata est; Atquì *Iansenius* innumeris in locis docet, hanc potentiam peccandi, quam retinet homo sub imperio Gratiæ efficacis, seu victricis delectationis cælestis, esse potentiam impeditam, & indissolubili vinculo ligatam, videlicet per superiorem & relativè victricem cælestem delectationem, cui necessariò cedere debet minor ac debilior opposita terrenæ concupiscentiæ delectatio. Similiter, docet *Iansenius*, hominem, in quo dominatur & vehementior est terrena concupiscentiæ delectatio, habere potentiam faciendi bonum impeditam atque ligatam per majorem ac superiorem terrenam

nam concupiſcentiæ delectationem, cui neceſſariò cedere debet oppoſita cæleſtis delectatio gratiæ, utpotè inferior, minor, ac debilior.

Ergo potentia illa peccandi, quam *Janſenius* tribuit homini ſub imperio gratiæ efficacis, ſeu Victricis delectationis cæleſtis & potentia itidem illam benè agendi, quam idem *Janſenius* concedit homini, in quo dominatur & relativè victrix eſt terrena concupiſcentiæ delectatio, eſt potentia dumtaxàt abſoluta ad oppoſitum, ſeu potentia abſtracta à circumſtantiis & diſpoſitionibus ſubjecti, non verò potentia proxima, expedita & relativa ad circumſtantias & diſpoſitiones ſubjecti, ſeu ad cæleſtis, vel terrenæ delectationis gradus, qui ſunt in ſubjecto. Audi, ſi placet, *Janſenium* l. 7. *De Gratia Chriſti* Cap. V. mentem ſuam Sole clariùs his verbis promentem: *juſtitiæ, vel peccati delectatio eſt iſtud vinculum, quo liberum arbitrium in juſtitia vel peccato ità firmiter ligatur & retinetur, ut quamdiù iſto ſtabiliter poſſidetur ac conſtringitur, actus oppoſitus eſt extra ejus poteſtatem* hoc eſt, juxtà *Janſenium*, eſt extra ejus *oteſtatem*, non quidèm *abſolutam*, ſed *relativam*, quia homo ſi determinetur à ſuperiori & relativè victrici cæleſti gratiæ delectatione, habere non poteſt potentiam proximam, expeditam, & relativam potentiam peccandi, cùm minor & inferior concupiſcentiæ delectatio nullo pacto vincere poſſit majorem ac vehementiorem gratiæ cæleſtem delectationem, & verſa vice, homo, in quo dominatur ardentior & relativè victrix concupiſcentiæ terrena delectatio, caret potentia proxima, expedita & relativa benè agendi, cum impoſſibile ſit, ut minor ac debilior gratiæ delectatio ſuperet majorem, & intenſiorem concupiſcentiæ delectationem.

Hinc *Janſenius* l. 2. *De gratia Chriſti* C. I. infert, ſine delectatione ſuperiori ac victrice *tam impoſſibile eſſe voluntati ut benè velit, & operetur, quàm homini cæco ut videat, vel ſurdo ut audiat, vel tibiis fracto ut rectè gradiatur, vel avi ut volet ſine alis*. Et lib. 3. *De Gratia Chriſti* c. 13. *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent, vires, ſunt impoſſibilia, deeſt quoque gratia, qua illis poſſibilia fiant*; ideſt, juſtis deeſt gratia, qua præcepta fiant eis poſſibilia, poſſibilitate proxima, expedita & relativa ad actualem concupiſcentiæ delectationem, quæ tunc in ipſis major eſt & excandeſcentior cæleſti gratiæ delectatione.

Falsò itaque ſupponitur, *Janſenium* docuiſſe, hominem ſub motione delectationis victricis, ſeu cæleſtis, ſeu terrenæ non retinere potentiam abſolutam ad oppoſitum cùm tamen negaverit dumtaxat hominem ſub motione delectationis relativè victricis ſeu cæleſtis, ſeu terrenæ, retinere potentiam proximam, expeditam & relativam ad oppoſitum. In hoc certè ſitus eſt error qui in prima *Janſenii* Propoſitione, quam Eccleſia proſcripſit, radiis ſolaribus clariùs exprimitur, & à quo ne tranſverſum quidem digitum recedunt illi, qui indivulsè adhærentes capitali *Janſenii* errori circà delectationem relativè, ſeu per gradus ſuperiorem ac victricem & neceſſitantem, vellent tamen, ambigua unius vocis, ſeu *potentiæ* ſignificatione tecti, perſuadere, ſe à confixis *Janſenii* erroribus quàm maximè eſſe remotos atque alienos.

Sed planè intolerabilis eſt altera ejuſdem *Janſenii* diſcipulorum ſuppoſitio, qua plenis ac crepitantibus buccis clamitant, ſe, in vera gratiæ *Sufficientis* in ſtatu naturæ lapſæ admitenda notione, à Thomiſtis non diſcrepare, cùm tamen certò certius ſit, eos cum Thomiſtis verbis quidèm concordes videri velle, ut ſuis erroribus pallium Thomiſtarum falsò obtendant, ſenſu tamen illos à Thomiſtarum gratiæ *Sufficientis* notione remotiſſimos eſſe.

At enim, omnes Thomiſtæ aſſerunt, voluntatem creatam, abſente Gratia per ſe efficaci prædeterminatrice, habere ope Gratiæ *Sufficientis* plenam, completam, proximam expeditam potentiam bene operandi, & vincendi oppoſitam actualem concupiſcentiam, ita ut voluntati creatæ, Gratia Sufficienti Thomiſticè intellectæ ſemel inſtructæ nihil deſit ex parte actus primi, ſeu ex parte potentiæ, quamvis tamen ad actu operandum, & vincendam oppoſitam actualem concupiſcentiam opus habeat voluntas creata, præter Gratiam Sufficientem, alia ex parte Dei Gratia, ſeu gratia per ſe efficaci prædeterminatrice, quę tenet ſe ex parte actus ſecundi, facitque intrinſeca ſui virtute, ut voluntas creata in actua-

actualem ac perfectam exeat operationem.

Ab hac vera & Catholica Thomistarum Gratiæ sufficientis notione multis parasangis distat exotica illa, quam nobis obtrudunt *Jansenii* discipuli, Gratiæ sufficientis notio. Volunt enim Jansenistæ, Gratiam illam, quam *Jansenius* appellat *Gratiam parvam*, quamque ipsi *Gratiam sufficientem* vocant, conferre dumtaxàt voluntati creatæ (absente Gratia efficaci, seu cælesti delectatione relativè victrici) potentiam absolutam & abstractam à præsentibus circumstantiis & dispositionibus subjecti, sed ei non impertiri potentiam proximam, expeditam, & relativam vincendi oppositam superiorem concupiscentiæ delectationem victricem. Cùm enim gratia illa *Jansenisticè sufficiens* sita sit in cælesti delectatione, quæ inferior ac debilior est terrena concupiscentiæ delectatione, quæ relativè victrix est, indè manifestò sequitur primò, Gratiam illam *Jansenisticè sufficientem* non conferre voluntati creatæ potentiam proximam & relativam vincendi oppositam superiorem ac relativè victricem concupiscentiæ delectationem; cùm potiùs necessarium omninò sit ut cælestis Gratiæ delectatio, quæ inferior, minor ac debilior est, cedat oppositæ delectationi terrenæ actualis concupiscentiæ, quæ major, superior, atque relativè victrix est. Secundò sequitur, potentiam illam ad oppositum, quam Gratia *Jansenisticè sufficiens* dat voluntati creatæ, non esse potentiam liberam & expeditam, sed esse potentiam ligatam, impeditam, & insuperabili vinculo constrictam; ligatur enim, impeditur; ac retinetur prædicta illa potentia ab opposita concupiscentiæ delectatione, quæ major ac superior est cælesti delectatione Gratiæ *Jansenisticè sufficientis*. Confer nunc, obsecro te notionem Gratiæ sufficientis Thomistarum cum Gratia sufficienti Jansenistarum, & ultrò fateberis, notionem Gratiæ sufficientis Thomistarum plus distare à notione Gratiæ sufficientis Jansenistarum, quàm distent homo à simia, & aurum à plumbo.

V. Sed aliam nunc accipe insignem discrepantiam, quæ intercedit Gratiam sufficientem Thomistarum inter & illam *Gratiam parvam*, quam à gratia efficaci distinctam admisit *Jansenius*, quamque ejus discipuli specioso quidèm, sed falso *Gratiæ sufficientis* nomine nunc cohonestare solent. Gratia enim sufficiens Thomistarum, quæ voluntati creatæ dat veram, proximam, & expeditam agendi potentiam, ita ex entitate, seu ex natura & essentia sua, distinguitur à gratia per se efficaci, in sensu Thomistico intellecta, ut nunquàm & in nullo casu possit evadere per se efficax.

Ast gratia *parva* Jansenii, quam modò ejus discipuli *sufficientem* appellant, potest esse in eodem subjecto nunc sufficiens, nunc efficax, juxtà majorem vel minorem terrenam concupiscentiæ delectationem, qua afficitur subjectum. Si enim in eo occurrat carnalis concupiscentiæ delectatio major, & intensior quàm sit gratiæ cælestis delectatio, tunc gratia, ut volunt *Jansenius*, ejusque discipuli, erit tantùm sufficiens & inefficax; si verò minuatur in eodem subjecto cupiditas, & terrena concupiscentiæ delectatio sit minor, debilior, ac remissior cælesti gratiæ delectatione, tunc eadem gratia, quæ erat tantùm sufficiens & inefficax, evadet efficax & victrix.

Hoc arcanum doctrinæ *Jansenii* discipulorum, qui nunc, ut imperitum vulgus decipiant, gratiam sufficientem, à gratia efficaci distinctam, se haud illibenter in statu naturæ lapsæ admittere clamitant, reseravit, & in apertam lucem produxit unus ex illorum grege *Vuillelmus Vuendrockius*, videlicèt *Nicolius*, qui *in Dialogo in Epistolam XVIII. Ludovici Montaltii* pagina mihi 317. Tom. 2. Editionis Coloniensis, hæc habet, quæ totius *Jansenii*, ejusque discipulorum doctrinæ virus complectuntur: *Gratia* (ait Nicolius) *quæ nunc victrix est, dùm cum levi cupiditate pugnat, aucta cupiditate & acriùs inflammata, potest etiam actu superari . . . . Et quemadmodùm cupiditas quæ victrix erat dùm cum alia minore certabat, si hæc invaluerit, & admotis propiùs incitamentis exarserit, desinit esse victrix, desinit plenam elicere voluntatem; sic item eadem illa gratia, quæ cum minore cupiditate pugnans, victrix dicebatur, si novus in-*

ingruat cupiditatis fluctus, actu superatur. Ita fieri potest, ut qui levem tentationem superat, à majore superetur, etiamsi eadem utrobique gratia polleat. Poteratne *Nicolius* discipulorum *Jansenii* doctrinam, cui addictus erat, quamque apprimè callebat, clariùs patefacere, eamque evidentiùs secernere à doctrina, quam de Gratia sufficienti & efficaci hactenùs invictè Thomistæ propugnarunt?

Ecquem, amabò, verum Thomistam, dare unquàm poterunt *Jansenii* discipuli, qui somniaverit, aut dixerit aliquandò, eamdem Gratiam esse nunc sufficientem & inefficacem; nunc verò efficacem ac victricem? certè hæc paradoxa, quæ sunt principiis doctrinæ *S. Thomæ* de Gratia sufficienti & efficaci è fronte opposita, fuerunt in Schola Thomistica ad nostram usque memoriam à sæculis inaudita, nullum planè tam peregrinæ & falsæ doctrinæ vestigium extat in Operibus cùm antiquorum, tùm recentiorum Thomistarum, qui potiùs concordibus animis atque suffragiis docent, Gratiam sufficientem, Thomisticè intellectam, quæ voluntati creatæ dat potentiam completam, proximam, & expeditam benè agendi; ità ex entitate sua, idest, ex natura & essentia sua distingui à Gratia per se efficaci, quæ hanc potentiam proximam & expeditam, à Gratia sufficienti collatam, applicat & reducit ad actum secundum, seu ad actualem & perfectam operationem, ut nunquàm, & in nullo casu fieri possit, ut *Gratia sufficiens*, in sensu Thomistico intellecta, evadat *per se efficax*; & versa vice, *gratia per se efficax*, in sensu Thomistico intellecta, reddatur *sufficiens & inefficax*, id, inquam, in Systemate Thomistarum de Gratia sufficienti & efficaci nullo pacto fieri potest.

Ex quo facile deteguntur fraudes & artes *Jansenii* discipulorum, qui nunc, ut Censuras Ecclesiasticas contra assertores damnatæ doctrinæ *Jansenii* latas declinare possint, profitentur, se ambabus manibus amplecti, & admittere gratiam *Sufficientem* Thomistarum, quia fictè & fraudulentèr supponunt, quòd Thomistæ doceant, Gratiam *Sufficientem* aliquandò seipsa evadere *Efficacem*, & opus bonum atque perfectum se sola producere. Suam, & aliorum *Jansenii* discipulorum mentem disertè super hac re aperit *Antonius Arnaldus* in Dissertatione De Gratia efficaci, quæ extat in *Causa Arnaldina*, ubi hæc habet: *Quam volent igitur* (inquit *Arnaldus* pag. 357.) *excitantem gratiam sufficientem appellent recentiores Thomistæ, nos omninò repugnantes non habebunt, dummodò, ut faciunt, eò tantùm sensu sufficientem dicant, quod in nobis initia bonæ voluntatis producat; atque adeo quamdam benè agendi potentiam & virtutem largiatur; quòd talis sit, ut nisi validior ei concupiscentia resisteret, non modò boni operis desiderium fructu vacuum, sed ipsum bonum opus reipsa* (& quidèm sola, ut ibidèm ait) *produceret.*

Viden, ex ipsamet *Jansenii* discipulorum ingenua confessione liquere, illos ideò nunc asserere, se Gratiam *Sufficientem* Thomistarum admittere, quia fictè & fallacitèr sibi persuadent, Gratiam sufficientem, quam defendunt Thomistæ, talem esse, ut quandòque efficax evadat, & se sola bonum opus perfectum producat, videlicèt si ei non resistat validior concupiscentię delectatio; quod tamen tam falsum est, quàm quod maximè.

Nam primò, omnes Thomistæ reprobant notionem illam Gratiæ *Jansenisticè sufficientis*, quæ sita est in delectatione cœlesti, quæ terrena concupiscentiæ delectatione minor ac debilior est, & quæ tamen (si vel minuatur opposita concupiscentiæ delectatio, vel si augeatur cœlestis delectatio) fiet efficax ac victrix, seque sola perfectum opus, seu conversionem peccatoris, producet, hanc, inquam, Gratiæ *Jansenisticè sufficientis* notionem aversantur, dirisque devovent omnes ad unum Thomistæ, quia continet & exprimit capitalem *Iansenii* errorem circà delectationem relativè, seu per gradus superiorem, ac victricem.

Secundò, in confesso est apud omnes veros Thomistas, cùm antiquos, tum recentiores, Gratiam sufficientem *Thomisticè intellectam*, quæ voluntati creatę dat veram, completam, proximam & expeditam benè agendi potentiam-

ità

ità ex natura, seu ex essentia sua differre à Gratia per se efficaci *Thomisticè* accepta, quæ hanc proximam, & expeditam potentiam applicat & determinat ad actu agendum, seu ad actualem & perfectam operationem, ut nunquàm contingere possit, Gratiam *Thomisticè sufficientem* evadere efficacem, seque sola bonum opus perfectum seu conversionem peccatoris, producere.

Eant ergò nunc *Jansenii* discipuli, & vana, quantùm voluerint, exultatione bacchentur, jactitentque, se Gratiam *Sufficientem* Thomistarum admittere ac propugnare. Poterunt quidèm auritæ, & imperitæ plebi fumum & similes quisquilias venditare, sed non Scholæ Thomisticæ, quæ illos intus, & in cute cognoscit, eosque, tanquàm spurios, & larvatos Thomistas, procul à suo contubernio arcet.

VI. Tertium modò explicandum suscipio discrimen, illudque palmare, quod occurrit Gratiam *Sufficientem* Thomistarum inter & Gratiam, quàm *parvam* appellat *Jansenius*, quamque ejus discipuli nomine tenùs *Sufficientem* vocant. Id autem discriminis in eo potissimùm sistit, quòd *Jansenius*, ejusque discipuli doceant, Gratiam *Jansenisticè* sufficientem ordinari quidèm à voluntate Dei consequenti ad producendos in voluntate creata actus imperfectos, seu velleitates, & imperfecta quædam desideria; sed hanc Gratiam nec à voluntate Dei consequenti, nec à voluntate Dei antecedenti destinari, seu ordinari ad ulteriorem actum perfectum, videlicèt ad conversionem integram peccatoris, vel ad actualem observantiam mandatorum Dei. Ex quo inferunt, Gratiam illam *Jansenisticè sufficientem* carere ulteriori illo effectu, seu actu perfecto, & conversione peccatoris, non propter culpam, vitium, & negligentiam hominis, sed quia hæc Gratia *Jansenisticè sufficiens*, quæ secum dumtaxat importat cælestem delectationem, quæ inferior ac debilior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione, non dat voluntati creatæ veram, completam, proximam, expeditam, & relativam potentiam vincendi oppositam superiorem ac victricem concupiscentiæ delectationem, cui necessariò propter defectum virium, cedere debet. Quò fit, ut hæc Gratia *Jansenisticè sufficiens* relinquat hominem in vera impotentia sese convertendi, & observandi præcepta Dei.

Hanc Gratiæ *Jansenisticè Sufficientis* notionem repudiant, ac natalitiis tenebris damnant omnes Thomistæ, quippè qui constantèr docent, Gratiam *Thomisticè sufficientem* destinari, seu ordinari à voluntate Dei consequente ad imperfectos actus, & pia desideria, eosque imperfectos actus in voluntate creata re ipsa producere, & eo in sensu efficacem esse; sed insuper asserunt, eamdem Gratiam *Thomisticè sufficientem* ordinari à vera, & sincera voluntate Antecedenti, quæ in Deo est, ad perfectum & principalem effectum, seu ad actualem conversionem peccatoris, vel ad actualem observantiam mandatorum Dei; atque eo in sensu dicunt Thomistæ, eamdem Gratiam non esse *efficacem*, sed tamen esse *verè sufficientem*, quia dat homini veram, completam, proximam, & expeditam potentiam producendi ulteriorem & principalem effectum, seu actum perfectum, & se actu convertendi ad Deum, observandique ejus præcepta. Quòd autem effectus ille principalis non sequatur, id non Gratiæ sufficientis impotentiæ, sed voluntariæ & liberæ hominis resistentiæ adscribendum esse affirmant Thomistæ; nisi enim homo propria sua culpa, malitia, pervicacia ac negligentia cursum Gratiæ sufficientis sisteret, & impediret ne ulteriùs tenderet, stata lege Gratia sufficiens attraheret ad se Gratiam uberiorem, & tandèm Gratiam per se efficacem, per quam Gratiæ sufficientis virtus applicaretur, & potentia completa, proxima, & expedita benè agendi, quam homini impertitur, reduceretur ad actum secundum, sicque principalis effectus, ad quem Gratia sufficiens ex voluntate Dei Antecedenti ordinatur, reapsè obtineretur.

Neque enim cum *Jansenio*, ejusque discipulis, dicunt, aut dixere unquàm Thomistæ, hominem, cùm non frænat concupiscentiam, non accepisse à Deo Gratiam sufficientem, quæ sup-

pe-

peditet veram, completam, proximam & expeditam potentiam fiænandi concupiscentiam, sed potiùs hanc Gratiam sufficientem conceptis verbis admittunt Thomistæ.

Non dicunt Thomistæ, Gratiam efficacem (quam *Iansenius*, ejusque discipuli constituunt in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiore indeliberata concupiscentiæ terrena delectatione) esse omninò necessariam ut homo possit agere; sed dicunt Thomistæ, Gratiam per se efficacem, quæ est instrumentum omnipotentiæ divinæ, esse tantummodò necessariam, ut homo agat, eamque dumtaxàt potentiam proximam, & expeditam benè agendi, quam jam homini beneficio Gratiæ sufficientis collatam supponit, applicare & reducere ad actum secundum, seu ad actualem, & perfectam operationem.

Non dicunt, aut dixere unquàm Thomistæ, stante in homine Gratia efficaci (seu ut loquuntur *Iansenius*, ejusque discipuli, stante in homine Victricis delectationis motione) actum oppositum non esse in potestate voluntatis creatæ; sed contrarium asserunt Thomistæ, docentque, gratiam per se efficacem, quam (rejecto *Jansenii* errore circà delectationem relativè, seu per gradus superiorem ac victricem & necessitantem) reponunt in Præmotione physica, stare in voluntate creata, unà cum potentia ad oppositum. Non dicunt Thomistæ, potestatem peccandi, quam habet homo, stante in ipso gratia efficaci, esse ligatam, aut saltèm impeditam, & irretitam (sicut effutiunt *Jansenius*, ejusque discipuli) sed hanc peccandi potentiam expeditam, nulloque vinculo constrictam ac irretitam esse asserunt Thomistæ.

Postremò, non dicunt Thomistæ cum *Iansenio*, ejusque discipulis, gratiam sufficientem effectu principali, & ulteriori ideò carere, quòd, cùm sit gradibus & virtute inferior ac debilior actuali opposita concupiscentia, voluntati creatæ non det proximam & expeditam potentiam vincendi omnem obsistentem concupiscentiam. Id certè non dicunt, nec unquàm dixerunt Thomistæ, sed, juxta avitam suæ Scholæ doctrinam, asserunt, ideò gratiam sufficientem privari principali, & ulteriori effectu, ad quem ex voluntate Dei Antecedenti destinatur, quia homo ei resistit, propria sua culpa obicem ponit, ejus cursum sua pervicacia sistit, suaque pervicacia impedit, ne gratia sufficiens, quę ei confert proximam & expeditam potentiam effectum principalem producendi, ulteriùs provehatur; non secùs ac (Exempli causa) virtus Solis dicitur sufficiens & sufficientèr adesse plantis ad fructificandum, licèt proprio defectu plerùmque non fructificent, quia defectus ille non oritur ex impotentia virtutis Solis, sed ex prava virtutis plantæ dispositione.

Gratia igitur *Sufficiens*, juxta Thomistarum sententiam, non propter suæ virtutis impotentiam (sicut ajunt *Iansenius*, ejusque discipuli) caret effectu principali & ulteriori; sed ideò gratia Sufficiens, *Thomisticè* intellecta, caret effectu principali & ulteriori, ad quem ex voluntate Dei Antecedenti ordinatur, quia homo, sciens, ac volens, ei resistit, & propria culpa ac vitio suo cursum sistendo gratiæ sufficientis, in causa est cur gratia sufficiens ulteriùs non tendat, & ad se attrahat gratiam uberiorem, seu gratiam per se efficacem, cujus præsidio principalem & ulteriorem, ad quem gratia Thomisticè sufficiens tendit, infallibilitèr homo produceret effectum. Quandò enim Deus largitur homini gratiam sufficientem ut possit benè agere, paratus est ex se conferre ei gratiam per se efficacem ad actu benè agendum omninò necessariam, & reverà hanc gratiam per se efficacem Deus ei actutùm largiretur, nisi homo gratiæ sufficienti resisteret, & vitio suo impediret, ne gratia sufficiens, quæ illum reddidit completè ac proximè potentem ad principalem effectum, ulteriùs tenderet.

VII. Quartum discrimen, quod extat gratiam *sufficientem* Thomistarum inter & illam gratiam, quam *Iansenius* appellat *parvam*, quamque nunc ejus discipulis ementito nomine *sufficientem* appellitare placet, in eo præsertim situm est, quòd *Iansenius*, ejusque discipuli acritèr, magnisque animis pertendant, omnem gratiam esse ex natura sua efcacem, totum-

que

que sua intrinseca virtute producere effectum, ad quem producendum destinatur & ordinatur à divina voluntate. Verùm enim verò, *Jansenius*, ejusque discipuli duplicem in statu naturæ lapsæ admittunt Gratiam, unam videlicet, quam *victricem* nuncupant, Alteram, quam *non victricem* appellant; utramque tamen Gratiam volunt esse efficacem, seu producere omnem effectum, cujus relativè capax est, & propter quem à Deo datur, habita ratione circumstantiarum subjecti. Gratia enim *victrix*, quam *Jansenius*, ejusque discipuli constituunt in cælesti indeliberata delectatione relativè Victrice, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione, ac necessitante; hæc, inquam, *Jansenii*, ejusque discipulorum, Gratia relativè victrix, & superior concupiscentiæ delectatione, semper efficax est, & producit plenum ac perfectum effectum, ad quem à Deo datur, nimirùm actualem & perfectam conversionem peccatoris, vel actualem observationem mandatorum Dei. Gratia verò, quam *Jansenius*, ejusque discipuli vocant *non victricem*, quamque constitutam esse volunt in cælesti indeliberata delectatione, quæ minor ac debilior est terrena concupiscentiæ delectatione relativè victrice; hæc, inquam, *Gratia non victrix*, juxtà *Jansenium*, ejusque discipulos, est itidem efficax, & producit in voluntate creata effectum, imperfectum & debilem, ad quem à Deo datur, videlicet actus imperfectos, velleitates, & pia desideria. Cæterùm, negant *Jansenius*, ejusque discipuli, Gratiam illam, quam *non victricem* appellant, posse dici *sufficientem* comparatè ad effectum principalem; plenum, ac perfectum, nimirùm comparatè ad actualem peccatoris conversionem, & actualem observantiam mandatorum Dei, quia, inquiunt, hæc *Gratia non victrix* dare nequit homini potentiam veram, proximam, expeditam & relativam producendi principalem, plenum, ac perfectum effectum, seu actualem operandi conversionem, vel actu observandi præcepta Dei. Sola quippè *Gratia Victrix*, ajunt *Jansenius*, ejusque discipuli, dat homini veram, proximam, expeditam & relativam potentiam producendi effectum, principalem, plenum ac perfectum, seu actualem producendi conversionem, & actu observandi mandata Dei.

Ex quo sequitur primò, *Jansenium*, ejusque discipulos, nullam in statu naturæ lapsæ admittere Gratiam, nisi efficacem. Secundò, eos nullam agnoscere Gratiam verè sufficientem, à Gratia efficaci victrici distinctam, quæ det homini veram, completam, proximam, expeditam, & relativam potentiam producendi actum plenum ac perfectum, seu actualem conversionem, vel observantiam mandatorum Dei. Sequitur tertiò, Gratiæ interiori in statu naturæ lapsæ nunquàm resisti. In sententia enim *Jansenii*, ejusque discipulorum, sicut mox observavi, quælibet Gratia in statu naturæ lapsæ eum semper obtinet effectum, cujus, relativè ad oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem, capax est, & ad quem, habita ratione hujus delectationis superioris, producendum à Deo datur, sive plenum ac perfectum, si terrena concupiscentiæ delectatio inferior fuerit, & Gratiæ delectatio cælestis superior; imperfectum verò ac debilem, si concupiscentiæ delectatio superior extiterit, Gratiæ verò delectatio inferior; adeòque in doctrina *Jansenii*, ejusque discipulorum, *Gratiæ interiori in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*; quod in secunda *Jansenii* Propositione, ab Ecclesia Catholica fuit damnatum.

Ab hac autem *Jansenii*, & aliorum, qui etiamnùm ab ejus partibus stant, se remotissimos esse invictè planè probant Thomistæ: Asserunt quippè primò, Gratiam *Thomisticè sufficientem* ordinari ex voluntate Dei consequenti ad excitandos in voluntate creata actus imperfectos, seu velleitates & pia desideria; & quantùm ad illos actus debiles, & imperfectos, qui hominem disponunt ac præparant ad actum plenum ac perfectum, seu ad actualem conversionem, vel observantiam mandatorum Dei, dicunt Thomistæ, Gratiam *Thomisticè sufficientem* esse efficacem, eique neminem resistere.

Secundò, affirmant Thomistæ, Gratiam

tiam *Thomisticè sufficientem* destinari à voluntate Dei Antecedenti (quam veram ac sinceram esse agnoscunt) ad plenum & perfectum effectum, seu ad actualem peccatoris conversionem, vel observantiam præceptorum Dei, eumque, quantùm ad illum effectum, seu actum plenum, ac perfectum, non esse *efficacem*, sed duntaxàt *sufficientem*, quia dat homini veram, completam, proximam, & expeditam potentiam producendi effectum, seu actum plenum ac perfectum, videlicèt confert homini proximam & expeditam potentiam sese convertendi, vincendi insurgentes tentationes, & observandi divina præcepta.

Tertiò, docent Thomistæ, Gratiæ *Tomisticæ sufficienti*, quatenùs ex voluntate Dei Antecedenti ordinatur ad plenum ac perfectum effectum, seu actum, hominem reverà resistere, dùm propria sua culpa, & malitia sistit ejusdem Gratiæ cursum, & impedit ne ulteriùs tendat, sicut paulò antè liquidò me exposuisse memini. Porrò, nec *Iansenius*, nec Jansenistæ idem de Gratia *Iansenisticè sufficienti* dicere possunt, quia ipsi docent, Gratiæ huic *parvæ*, seu *Iansenisticè sufficienti*, etiam quantùm ad ulteriorem effectum, seu actum plenum, ac perfectum, ad quem prædicta Gratia *parva*, seu *Iansenisticè sufficiens*, ex se, propriaque natura absolutè tendit & ordinatur, quemque propter oppositam ardentiorem concupiscentiæ delectationem non assequitur; dicunt, inquam, *Iansenius*, & Jansenistæ, hominem huic Gratiæ *Iansenisticè sufficienti*, non resistere etiam quantùm ad ulteriorem effectum, seu actum plenum ac perfectum, ad quem prædicta gratia *Iansenisticè sufficiens* ex se, propriaque natura, absolutè tendit; quia, inquiunt, hæc gratia *parva*, seu *Iansenisticè sufficiens*, effectum illum, seu actum ulteriorem, plenum & perfectum, ad quem ex se absolutè tendit, non potest relativè obtinere propter obicem, quem ponit opposita ardentior concupiscentiæ delectatio. Qua in suppositione *Iansenii* manifestò patet, dici nequaquàm posse, hominem resistere gratiæ *parvæ*, seu *Iansenisticè sufficienti*, etiam quantùm ad illum ulteriorem, plenum ac perfectum effectum, ad quem ex se absolutè tendit, quia propriè & strictè loquendo, resistere gratiæ, est eam frustrare, seu privare eo effectù, quem habere potest in his circumstantiis, in quibus datur. Cùm igitur *Iansenius*, & Jansenistæ pertendant, hanc gratiam *parvam*, seu *Iansenisticè sufficientem*, non posse relativè obtinere effectum ulteriorem, seu plenum ac perfectum, ad quem absolutè ex se tendit, planè ex intimis eorum doctrinæ principiis sequitur, hominem non resistere huic gratiæ *parvæ*, seu *Iansenisticè sufficienti* etiàm quantùm ad effectùm ulteriorem, plenum, & perfectum, ad quem prædicta gratia *Iansenisticè sufficiens* ex se absolutè tendit, & quem, propter oppositam ardentiorem concupiscentiam, cui necessariò cedere debet, nullo pacto in his circumstantiis, in quibus datur, obtinere potest, quia est ligata & irretita à majori & fortiori opposita concupiscentiæ terrena delectatione.

Hæc, quæ hactenùs ad te scripsi, sat superque (ni meus me fallit animus) sufficere possunt, ut intelligas, gratiam illam *parvam*, seu *Jansenisticè sufficientem*, longè latèque discrepare à *Gratia sufficienti* in sensu Thomistico intellecta, subindèque nunc *Iansenii* discipulos, ut sibi consulant, falsò jactitare, se Thomistarum doctrinæ de gratia sufficienti in statu naturæ lapsæ firmitèr adhærere, & ab ea ne latum quidèm unguem desciscere; cùm tamen certò certiùs constet, eosdem *Iansenii* discipulos tam in suis familiaribus colloquiis, in quibus mentem suam liberè aperiunt, quàm in illis, quas ad amicos mittitant, Epistolis, quæque legi possunt in *Præfatione Historiæ Congregationum De Auxiliis*, quam paucis abhinc annis vulgavit *Theodorus Eleutherus*, seu P. *Livinus De Meyer*, Soc. Jesu, cùm tamen, inquam, certò certiùs sit, eosdem *Jansenii* discipulos, qui in defensione Gratiæ sufficientis se Thomistas esse mentiuntur, eamdem Gratiam, in sensu Thomistico intellectam, pleno buccarum rictu deridere, cachinnis, & sibilis explodere, eamque ad febricitantium, delirantiumve somnia, aut ad aniles fabulas ablegare. Sic mentitur iniquitas sibi; sic calidum & frigidum, simul ex eodem ore perflant *Iansenii* discipuli,

& ad.

& ad suos occultandos errores variant linguis ac sententiis.

Hanc fraudulentam *Iansenii* discipulorum artem facilè detexerunt Thomistæ, qui nunquàm adduci potuerunt, ut unionem, aut societatem firmarent, fœdusque inirent cum illis. Testatur quippè Auctor *Historiæ generalis Iansenismi* (Tom. 1. pag 504.) ad conciliandos Thomistas cum Jansenianis, institutum fuisse in Galliis, mediantibus Episcopis Venciensi *D. Godeau*, & Catalaunensi *D. Vialart*, celebrem inter eos congressum, seu Collationem mense Decembri anni 1651 sed exitu planè infelici; nusquàm enim Thomistæ & Janseniani consentire inter se potuerunt, sensibus omninò diversi: hinc est, quòd Cardinali *Barberino* postulanti à Domino *De Sainct Amour*, qui tum Romæ sub INNOCENTIO X. Summo Pontifice, Janseniorum partes agebat, *cur Dominicanis se cùm suis non adjungeret?* respondetit: *Dominicani res suas agunt, suas verò Augustiniani* (eo siquidèm *Augustinianorum* nomine appellari gestiebant Janseniani.) Id narrat ipsemet *D. De Sainct Amour* in suo *Diario* Part. 6. cap. 13. pag. 418.

Hinc etiam est, quòd Thomistæ semper Jansenianis bellum implacabile indixerint, eorumque errores immensis non minùs mole, quàm eruditione voluminibus profligarint, sicut fidem facit locupletissimus testis & probatissimæ fidei Scriptor Societatis Jesu *Stephanus Dechamps* in lib. 2. *De Hæresi Iansenlana* Disputatione 3. cap. 4 & Disputatione 6. cap. 9. ubi hæc habet: *Glorientur licèt Iansenlani, tot se nuperi dogmatis patronos habere, quot physicæ Prædeterminationis defensores extiterunt; verè tamèn mihi videor dicturus, nullos huic doctrinæ infensiores reperiri, quàm qui, post natam Calvini hæresim, ex S. Dominici Ordine, aliisque ejusdem Sacramenti Theologis, majoris eruditionis & ingenii laude floruerunt.*

Hinc denique est, quòd Schola Thomistica, Sedi Apostolicæ tot nominibus obstricta, omnes omninò Summorum Pontificum Constitutiones, contra doctrinam *Iansenii* & *Quesnellii* hactenùs promulgatas, maxima semper, ut par est, veneratione, & exoculata obedientia exceperit, & petulantem damnaverit audaciam Jansenistarum, qui os suum posuere in Cœlum; contra Romanorum Pontificum definitiones temerario ausu perduelles insurgunt; Jansenismum non nisi phantasma esse, & hæresim planè imaginariam clamitant, quinque famosas Propositiones, ab Ecclesia confixas, in libro *Iansenii* reperiri pervicacitèr negant; *Iansenii* in his quinque Propositionibus sensum & doctrinam non hæreticam, sed catholicam esse pertendunt; libellos famosos, injuriis & calumniis à capite ad calcem scatentes, cudunt, distribuunt, & promiscuè omnibus, etiam mulierculis, lectitandos obtrudunt, horrendum denique excommunicationis fulmen; quod Romani Pontifices, supremi in terris Christi Domini Vicarii, in eos vibrant, irretortis oculis impavidi adspiciunt, rident, aspernantur, & ab exercitio munierum Ecclesiasticorum non abstinentes, suis in erroribus adhùc sordescunt, ac benè multos, sui sacrilegi erroris conscios, miserè secum ad tartara trahunt.

Quæ cùm ita sint, vide, si placet, qua fronte isti *Iansenii* discipuli audeant asserere, se doctrinæ Scholæ Thomisticæ adhærere, cùm tamen certissimè constet, illos etiamnùm acritèr propugnare ipsissimos *Iansenii* errores, ab Ecclesia protritos, quos damnant & execrantur veri Thomistæ, & germani *S. Thomæ* discipuli. Unum tamen est, ut sincerè & candidè dicam, quod isti *Iansenii* discipuli reprobant in suo Magistro, atque sequi & imitari totis viribus reluctantur, videlicèt illud observantiæ & obedientiæ exemplum, quod ergà Sedem Apostolicam dedit *Jansenius* propediem moriturus. Sic enim in suo Testamento loquens *Jansenius* de suo Opere De Gratia, quod necdùm typis mandatum erat, hæc habet: *Si tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, sum obedientiæ filius; & illius Ecclesiæ, in qua semper vixi, usque ad hunc lectum mortis obediens sum.* Idem contestatus fuerat *Iansenius* cap. 19. libri Prœmialis, & in Epilogo totius sui Operis De Gratia: *Mihi constitutum erat*, ait priori loco, *eamdem, quam ab infantia secutus sum, sensuum meorum ad extremum spiritum usque*

que ducem sequi Romanam Ecclesiam, & Beatissimi Petri in Romana Sede Successorem. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Qui cum ipso non colligit; spargit, apud quem solum incorrupta Paterum servatur hæreditas. Quidquid ab ista Petri Cathedra, in cujus communione à teneris vixi, & porrò vivere & mori fixum est, ab ipso Principis Apostolorum Successore, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab isto Ecclesiæ Christianæ universæ Capite, Moderatore, Pontifice, præscriptum fuerit, hoc teneo; quidquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo.

Simile modestiæ & obedientiæ ergà Sedem Apostolicam exemplum jàm antè *Jansenium* exhibuerat *Michael Bajus*, Doctor *Lovaniensis*, qui die 24. mensis martii anni MDLXXX. palinodiam decantavit; & omnes errores, in quos impegerat, à Summis Pontificibus S. PIO V. & GREGORIO XIII. proscriptos, ea animi promptitudine, modestia & alacritate damnavit, ut præcones habere meruerit non tantùm *Aubertum Miræum* in sua *Bibliotheca Scriptorum Ecclesiasticorum*, verùm etiam tres Societatis Jesu Theologos, *Possevinum* in lib. *De viris illustribus*, Cardinalem *Palavicinum* Lib. XV. *Historiæ Concilii Tridentini* cap. 7. nu. 17. & *Theophilum Raynaudum*, qui ultimus, modestiam & obedientiam *Michaelis Baij* in suis damnatis erroribus, impensè laudat in Clausula sui Operis *De libris configendis* num. 571. ubi agens de humilitate post justam librorum confixionem tenenda, hæc habet: *Quo in genere Michael Bajus æternum quibusvis Scriptoribus exemplum sapientiæ ac virtutis statuit; cùm, confixis à Francisco Toleto, per Pontificem ad id delegato, non nullis ejus libris, oblataque Censura, an aquiesceret rogatus, malle se dixit, porcos pascere, quàm cujuscumque per Ecclesiam delecti judicio de Scriptionibus suis pervicacitèr obluctari.*

Oh! si *Jansenii* vindices istud *Michaelis Baij*, & *Cornelii Jansenii*, Magistrorum suorum, observantiæ & obedientiæ ergà Sedem Apostolicam imitarentur exemplum, si, inquam, damnatis quinque famosis Propositionibus, quas totiès proscripsit Ecclesia, doctrinam Scholæ Thomisticæ de Gratia sinceris animis amplecterentur; omni procul dubio videremus quamprimùm, omnes illas procellas & tragædias, quas adamantina pervicacia sua hactenùs in Ecclesia excitarunt, in optatam diù tranquillitatem converti; statim etiam finem tandem aliquandò haberet, quod à tot annis Ecclesiæ, præsertim Gallicanæ, sinum dilacerat, totum istud de Janseniana doctrina dissidium, ac nos omnes in unitate Fidei, ac vinculo charitatis colligati, tranquilla pace frueremur. Hanc pacem, hanc animorum consensionem concordibus votis à Deo, Optimo Maximo, flagitemus, ut sicut nobis, in Ecclesia Dei versantibus, una lux est, unum Baptisma, unus Deus, una spes, unus spiritus, ita itidèm sit & una vox catholicam Fidem profitentium. Vale.

EPI-

EPISTOLA QUINTA THEOLOGICA,

In qua fit satis Objectionibus, queis Janseniani Gratiam Sufficientem, in Thomistico sensu intellectam, vulgò impetere solent.

A Risu, fateor, temperare haud potui, dùm inter legendum eam, quam ad me nuperrimè scripsisti, Epistolam, intellexi, te colloquium habuisse cum quodam Theologo, à capite ad talos Jansenista, eique superiorem, quam ad te misi, Epistolam legendam porrexisse; quam postquàm legisset, contracta fronte, elato supercilio, ac tragica voce illum fuisse vehementer lamentatum, quòd dixerim, doctrinam, ab Ecclesia in quinque famosis Propositionibus jure optimo damnatam, contineri reverà in libro, quem edidit *Cornelius Jansenius*, Iprensis Episcopus; & quòd etiam plures Theologos Jansenianorum nomine, quasi aliqua infecti essent hæresi, infamare de industria præsumpserim, quos potiùs *Augustinianos*, seu veros *S. Augustini* discipulos nuncupare debuissem. Ais denique, hunc Jansenistam adeò æstu disputationis incaluisse, ut Gratiam sufficientem Thomistarum diris devoverit, multa ad illam profligandam congesserit argumenta, teque, multis oneratum injuriis, è colloquio dimiserit.

I. Quapropter, ut, data opportuna occasione, possis faciliùs os illius Janseniani obturare, postulas à me primò, quo pacto hunc Jansenianum, negantem reperiri in *Jansenii* libro doctrinam, quam in quinque Propositionibus proscripsit Ecclesia, convincere valeas? Postulas secundò, nùm Jansenii Vindices possint & debeant justa de causa appellari *Janseniani*? Tandem rogas me, ut diluam omnia argumenta, queis hic Jansenianus Gratiam sufficientem Thomistarum oppugnavit, quæque singillatim mihi in tua Epistola proponis. Votis tuis libens annuo, ea tamen lege, ut à duobus prioribus capitibus breviter me expediam, & potissimùm hac in Epistola immorer in elidendis objectionibus, quibus Jansenista ille, quicum disputationem habuisti, doctrinam Thomistarum de Gratia sufficienti aggressus est.

Et primò quidem Jansenistam, pervicacitèr negantem, in libro *Jansenii* re ipsa inveniri doctrinam, quam in quinque Propositionibus confixit universa Ecclesia, convincere debes non solùm his omnibus momentis, quæ in superioribus meis Epistolis, ad impugnandam *Jansenii* doctrinam, adduxi; verùm etiam Constitutionibus multorum Summorum Pontificum, expressis declarationibus insignium Episcoporum, qui tam in Galliis, quàm alibi, doctrina & pietate celebres floruerunt; necnon doctrinalibus judiciis illustrium totius Orbis Academiarum ac Theologorum, qui post maturum ac diuturnum libri *Jansenii* examen, significarunt, doctrinam in quinque Propositionibus expressam, & à Catholica Ecclesia damnatam, reperiri in libro *Jansenii*, eamq; cum principiis doctrinæ *Jansenii*, arctissimam connexionem & agnationem habere.

Quid ad hæc, quæso Jansenistæ reponent? dicentne, se ingenii acumine & oculorum perspicacia tot Romanos Pontifices, tot Episcopos, tot Academias, tot Doctores ac Theologos vincere ac superare? sed hoc est insolentissimæ superbiæ, velle se perspicaciores universa Ecclesia judicare, suaque privata judicia, errori obnoxia, totius Ecclesiæ ju-

dicio, matura cum deliberatione facto, anteponere.

Dicentne Jansenistæ, in Quæstione Facti *Jansenii* judicium Ecclesiæ non esse infallibile? Sed in hoc suam inobedientiam & temeritatem produnt, quippè qui in Doctrinalibus Factis, quæ videlicèt connexionem habent cum quæstione juris, seu cum Fide (quale est Factum *Jansenii*) judicio universæ Ecclesiæ, quæ in Censura, seu in proscriptione, vel approbatione librorum, Spiritus Sancti lumine regitur ac illustratur, obstinatis animis morem gerere detrectant. Et sanè, ut obitèr dicam, si à judicio Factorum Doctrinalium, ab universa Ecclesia lato, impunè resilire liceat, poterit quilibet pro omnibus Hæreticis, eorumque Operibus, à Catholica Ecclesia confixis, Apologias pro suo nutu & arbitrio concinnare. Periclitabitur infallibilis Sanctorum Patrum Traditionis auctoritas, quæ, ut nemo nescit, pendet è sensu Librorum Sanctorum Patrum, quem Ecclesia Catholica præfixit & approbavit. Non poterit Ecclesia comprimere tumultus & contentiones, quæ identidèm suboriuntur occasione sensus librorum, nec sanam doctrinam à falsa & noxia, quæ in libris Auctorum continetur, certò valebit discernere; deridebunt vaniloqui Scriptores Summorum Pontificum & Episcoporum Decreta, Censuras, & Tribunalia, quæ, dirimendis Controversiis in Ecclesia emergentibus, & fovendæ tranquillitati Reipublicæ Christianæ divina providentia instituit, sicque in Ecclesia æternùm regnarent lites, contentiones & jurgia, procùlque exularet illa pax, quam suis Christus Dominus reliquit pretiosissimam hæreditatem.

Suppetunt denique multa exempla ex Historia Ecclesiastica petita, quibus certissimè constat, hanc semper in Ecclesia obtinuisse consuetudinem, ut hæretici, ad Catholicæ Ecclesiæ gremium reverti cupientes, non admittentur, nisi priùs non tantùm suos ejurassent errores, sed etiam anathema dixissent suorum errorum Auctoribus, *Ario*, *Nestorio*, *Pelagio*, eorumque Operibus ab Ecclesia proscriptis. *Damnent* (inquit S Leo Papa, in Epistola 86. ad *Nicetam*, Episcopum Aquilejensem, loquendo de Pelagianis) *damnent apertis professionibus sui superbi erroris Auctores, & quidquid indoctrina eorum universalis Ecclesia exhorruit, detestentur; omniaque Decreta Synodalia, quæ ad excisionem hujus hæreseos Apostolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti se, & in omnibus approbare, planis & apertis ac propria manu subscriptis protestationibus, eloquantur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inveniatur ambiguum; quoniam novimus hanc istorum esse versutiam, ut in quacumque particula dogmatis execrandi, qua se à Dogmatistarum societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non salvum.*

Si ergò Janseniani, juxtà antiquam illam consuetudinem, in Ecclesia Catholica recipi velint, palàm ac sinceris animis profiteantur, se damnare quinque Propositiones in sensu libri *Jansenii*; omnes Constitutiones Summorum Pontificum, Censuras Episcoporum, Decreta Synodalia, Doctrinalia Academiarum judicia, quæ ad proscriptionem quinque Propositionum in sensu libri *Jansenii*, Apostolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplectantur, & citrà verborum ambages, fraudes, & æquivocationes, in omnibus approbent plenis si apertis ac propria manu subscriptis protestationibus; desinant tandèm aliquandò clamitare per *Jansenii & Quesnelli* latus *S. Augustinum* peti, & divinam ejus doctrinam, tot Romanorum Pontificum Decretis, tot Conciliorum Sanctionibus, tot Sanctorum Patrum, & Theologorum elogiis consecratam, explosam ac proscriptam fuisse; doctrinam verò *Ludovici Molinæ* esse probatam; hoc, inquam, Janseniani effutire desinant, quod putidum mendacium esse certissimè constat tùm ex vivæ vocis Romanorum Pontificum oraculis, tum etiam ex publicis eorum Diplomatibus, Literis ac Constitutionibus, præsertim Innocentii X Alexandri VII. Clementis IX. Clementis X. Innocentii XI Alexandri VIII Innocentii XII. Clementis XI. Innocentii XIII. & BENEDICTI XIII.

XIII. (clavum Ecclesiæ nunc sanctissimè gubernantis) qui omnes, Summorum Pontificum prædecessorum suorum vestigiis indivulsè inhærentes, sæpiùs declararunt, doctrinam *S. Augustini* de Gratia & libero arbitrio à Sede Apostolica esse receptam, approbatam, & in Ecclesia consecratam; doctrinam verò *Iansenii*, cui adhæsit *Quesnellus*, à Sede Apostolica eo postremùm nomine fuisse damnatam ac profligatam, quod *Iansenius*, ac subindè *Quesnellus*, non solùm toto ostio, sed totis etiam ædibus à vera & germana *S. Augustini* doctrina de Gratia, aberraverint. Hoc præsertim argumento (quod, mea quidem sententia, peremptorium est) convincere debes illum Janfenistam, qui te è colloquio, quod cum illo habuisti, injuriis oneratum dimisit. Quod si verò à suo errore nolit ullo pacto resipiscere, miseram ipsius sortem dolere debes. Est enim Tiresia, & talpa cæcior, dum jactat, se vidisse in libro *Iansenii* ea, quæ non sunt, videlicet doctrinam *S. Augustini*, quæ profectò eo in libro non est, & se non vidisse in libro *Iansenii* ea, quæ sunt, doctrinam scilicet quinque propositionum ab universa Ecclesia anathemate perculsam. Sed satis de hoc primo capite, & de illo, quod cum Jansenista habuisti, colloquio, hactenus dictum sit.

II. Quod autem spectat illam querimoniam, seu litem, quam mihi (sicut scribis) intentavit iste Jansenista, eo quòd *Iansenii* Vindices appellaverim *Iansenianos*, seu *Iansenii* discipulos, quos potiùs (sicut ajebat ille) vocare debuissem *Augustinianos*, seu *S. Augustini* discipulos; hanc illius Jansenistæ querimoniam injustam omninò esse constanter affirmo. Quamdiù enim *Iansenii* vindices, contra Constitutiones Summorum Pontificum, contra promulgatum universæ Ecclesiæ judicium pervicacitèr contendent, doctrinam, quam in quinque Propositionibus damnavit Ecclesia, non contineri in libro *Iansenii*, tandiù illos *Iansenii* Vindices appellabo *Iansenianos*, seu *Iansenii* discipulos, quia doctrinam contentam in libro *Iansenii*, quam Ecclesia hæreticam esse declaravit, ipsi, infallibili Ecclesiæ judicio palàm ac temerè refragantes, *Catholicam*, *Augustinianam*, & *Apostolicam* esse blaterant eamque pro aris ac focis tutantur.

Certè (ut ait *S. Athanasius* Disputatione secunda contra Arianos) *illi, quorum Marcion caput est, vocantur Marcionistæ, & à Valentino, Basilide, Manichæo, Simone Mago, Valentiniani, Basilidiani, Manichæi, & Simoniani nuncupantur*. Solemus etiam alios hæterodoxos nuncupare Arianos, Nestorianos, Eutychianos, Pelagianos, Lutheranos, & Calvinistas, quia *Arii*, *Nestorii*, *Eutychetis*, *Pelagii*, *Lutheri*, & *Calvini* proscripta ab Ecclesia dogmata amplexantur ac propugnant. Quorsùm igitur *Iansenii* vindices, qui doctrinam in libro *Iansenii* ab Ecclesia confixam se tenere ac docere confitentur, eamque, contra Ecclesiæ Catholicæ sensum, *Augustinianam*, *Apostolicam* & *Evangelicam* prædicant, non potero ipse hujusmodi Jansenii Vindices appellare *Iansenistas*, seu doctrinæ *Iansenii* sectatores, & asseclas?

Verùm, si hi, qui hactenùs *Iansenio* devoti, ejusque doctrinæ vindices fuerunt, nunc, ipsa rei veritate convicti, ultrò fateantur, doctrinam quinque Propositionum, quam, ceu hæreticam, damnavit Ecclesia, reverà reperiri in libro *Iansenii*, eamque, juxtà Summorum Pontificum Constitutiones, sincerè detestentur; absit tunc ut illos; Ecclesiæ judicio obtemperantes, pro brosо & invidioso Jansenistarum nomine appellare velim.

Scio enim, id districtè vetitum esse ab INNOCENTIO XII. Summo Pontifice in suo *Brevi* Apostolico ad Belgii Episcopos dato die 6. mensis Februarii Anni MDCXCIV. in quo hæc statuit: *Injungimus, ne ulla ratione quemquam vaga illa accusatione & invidioso nomine Iansenismi traduci, aut nuncupari finatis, nisi prius suspectum esse legitimè constiterit, aliquam ex his Propositionibus docuisse aut tenuisse*. Quibus verbis apertè improbat Summus ille Pontifex morem, qui invaluit apud quosdam, qui per summam calumniam, aliquot Theologis, Clericis & Regularis disciplinæ cultoribus, quos constat execrari

doctrinam quinque Propositionum ab Ecclesia damnatam in libro Iansenii, audent vagam, & illiberalem Jansenismi notam eo solo nomine affingere, quod illi Theologi, Clerici ac Religiosi constanter nolint laxatam doctrinam Moralem calculo suo approbare, atque doctrinæ de Gratia versatili & subdita libero hominis arbitrio assensum præstare detrectent.

Sint, Exempli causa, Thomistæ, præsertim familiæ Dominicanæ alumni, & Sacræ Theologiæ Professores, qui palàm ac disertè contestentur se damnare quinque Propositionum doctrinam, quam in libro *Iansenii* proscripsit Ecclesia; velint tamen nolint, apud quosdam calumniatores audient *Iansenistæ*, eoque probroso nomine traducentur, quia Thomistæ doctrinam de Gratia per se efficaci, & de gratuita Prædestinatione ad gloriam ante omnem prævisionem meritorum acritèr propugnant, & quia etiam tutiora in moralibus sequuntur, incertas & periculosas quorumdam laxiorum Theologorum regulas aversantur, & arctam Evangelii viam ingrediuntur, aliisque demonstrant. Sint etiam Parochi, qui doctrinam quinque Propositionum, in libro *Iansenii* ab Ecclesia profligatam, anathemate percellant, & *Formulario*, ut ajunt, à Summis Pontificibus præscripto, prompta & sincera obedientia subscripserint; erunt tamen suis ingratiis *Iansenistæ* apud illos calumniatores, eò quòd isti Parochi indefessa vigilantia gregi sibi à Deo credito excubantes, sectentur & accuratè observent, sive conciones habendo, sive ligando & solvendo, canones tam antiquæ, quàm modernæ Disciplinæ, quos isti calumniatores temporum diuturnitate, & per non usum, fuisse antiquatos & penitùs abrogatos dictitant. Sit denique Christianus, qui (rejecta communi & lata mundanorum vita) oratione, & pœnitentia, aliarumque virtutum piis exercitationibus ad Evangelicæ perfectionis amussim suos mores componere satagat, hic, inquam, Christianus, etiamsi sincero animo dicat, se damnare quinque Propositionum doctrinam, quam Ecclesia tanquàm hæreticam in libro *Iansenii* proscripsit, per ora omnium velut Jansenista à calumniatoribus traducetur, quia duram viam calcat à trita illa via, quam mundani, deliciis, divitiis & honoribus affluentes, sequuntur, longè diversam.

Hæ sunt, ut nemo non videt, horribiles calumniæ, quibus ut obviam iret Summus Pontifex INNOCENTIUS XII. jure optimo injunxit Episcopis Belgii, ut tales calumniatores punirent, sanxitque illos dumtaxàt appellari debere *Iansenistas*, quos legitimè constaret esse priùs suspectos, & aliquam ex quinque Propositionibus, ab Ecclesia in libro *Iansenii* confixis docuisse aut tenuisse. Hujus igitur Sanctissimi Pontificis menti inhærendo ipse, absit ut eos, qui hactenùs *Iansenii* vindices fuerunt, quique nunc, suum errorem agnoscentes, simplici corde, candido ac sincero animo recipiunt omnes Constitutiones, ac singula Decreta, quibus Ecclesia doctrinam quinque Propositionum, in libro *Iansenii* contentam, declaravit hæreticam esse, & ab eadem doctrina se abhorrere profitentur; absit, inquam, ut illos probroso nomine appellare velim *Iansenistas*, sed potius illos pro veris catholicis habebo, eorumque fidem & obedientiam constanter prædicabo. Sed de hoc *Iansenistarum* nomine plusquàm satis.

III. Venio nunc ad præcipuum tuæ Epistolæ caput, quod spectat objectiones, quas contra *Gratiam Thomisticè Sufficientem* tibi proposuit iste Jansenista in colloquio, quod cum ipso habuisti. Sed priùs observare debes, Ecclesiam agnoscere præter Gratiam efficacem, aliam sufficientem; & per Gratiam Sufficientem intelligere eam, quæ dat homini veram, proximam, & expeditam potentiam observandi præcepta, vitandi peccata, & tentationes superandi, ita ut ex parte potentiæ nihil desit. En Dogma Catholicum, in quo omnes Orthodoxi consentire debent. Cæterùm, quo in sensu explicanda sit hæc Gratiæ Sufficientia, an Thomistico, an Moliniano, an Suaresiano? fateor lubens, id necdum ab Ecclesia fuisse definitum, sed

sed esse litem, quæ adhùc sub judice pendet, quamque Ecclesia Theologorum disputationibus ventilandam permittit. Hoc unum est certissimum, nulli licere Theologo quidquam docere aut statuere, quod huic catholico dogmati adversetur, sicut reverà adversatur gratia illa, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quæque sicut in meis superioribus Epistolis ostendi) cùm semper inferior sit concupiscentia, non dat homini veram, proximam, expeditam, & relativam potentiam vincendi oppositam superiorem concupiscentiæ ardentiorem delectationem, sed ei necessariò cedere debet, sicut multis momentis memini me ostendisse in ea, quam nuperrimè ad te misi, Epistola, ad quam impræsentiarum te remitto.

Hac igitur præmissa observatione, præstat nunc ut objectiones, contrà Gratiam *Thomisticè* Sufficientem tibi propositas, & in ea, quam ad me scripsisti, Epistola insertas, breviter, quo ad ejus fieri poterit, diluam. Indè enim patebit luculentissimè, Gratiam *Thomisticè* Sufficientem catholicæ doctrinæ esse apprimè consentaneam, eamque toto Cœlo distare à Gratia illa, quam *parvam* appellat *Jansenius*, quamque ejus discipuli, ut fucum faciant, & imperitum vulgus decipiant, vocitare solent *Sufficientem*.

Ordior à prima objectione, quam sic proponis: Gratia illa verè ac propriè sufficiens non est, præter quam alia Gratia ad actu operandum, & ad observandum præceptum prorsùs necessaria est, (id enim, juxtà vulgarem & usitatum loquendi modum, verè ac propriè *Sufficiens* dicitur, præter quod nihil ultrà requiritur). Atqui, docent omnes Thomistæ, præter Gratiam, quam vocant *Sufficientem*, aliam Gratiam, seu se ipsa efficacem, esse omninò necessariam ad actu operandum, seu ad actualem observationem præceptorum, ergò Gratia *Thomisticè* sufficiens, non est verè ac propriè sufficiens, sed est nomine tenùs *Sufficiens*, & reapsè ad actu operandum *insufficiens*.

Id confirmas exemplo hominis, cui Deus dat Gratiam *Thomisticè* Sufficientem, sed ei subtrahit Gratiam se ipsa efficacem, quæ ad observandum præceptum est omninò necessaria. Hac facta hypothesi, quæris à me, an illa Gratia *Thomisticè* sufficiens, quam Deus huic homini largitur, sit verè & propriè *Sufficiens*, cùm non complectatur omnia, quæ sunt necessaria ad actu observandum præceptum? & an idem homo censeatur habere Gratiam verè & propriè *Sufficientem*, cui Deus, urgente præcepto, denegat Præmotionem Physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, quæ ad præceptum adimplendum absolutè necessaria est?

Huic objectioni, quæ lucet vanitate, sed frangitur veritate, multifariàm respondent Thomistæ, sed, ne longior sim, tribus solidioribus hic inhærebo Responsis. In primis dicunt, non ad Grammaticalem, sed ad Theologicam significationem, de qua una hìc agitur, vocis hujus *Sufficientis* attendi debere, quam diuturnus in Ecclesia Catholica Scholarum usus probavit, & excitatæ contra Novatores Controversiæ necessariam reddiderunt. Hanc autem Gratiæ *Sufficientis* vocem eo in sensu adoptarunt Thomistæ, ut dicant, præter Gratiam Sufficientem, quæ dat posse, necessariam esse aliam Gratiam, seu Gratiam se ipsa efficacem, ut homo bonum supernaturalis ordinis perficiat. Ut quid igitur opus est de lana caprina, & de Grammaticali Gratiæ Sufficientis nomine disputare, cùm non soli Thomistæ, sed alii etiam Theologi Molinistæ Gratiam in sensu Theologico appellent *Sufficientem* tametsi fateantur nova opus esse Gratia ad actu operandum, nimirùm Gratia adjuvante & operante, quæ concursus supernaturalis vices gerit?

Ne autem hæc Gratiæ Sufficientis, quam Thomistæ admittunt, vox, apud imperitam multitudinem promiscuè jactata, ad sensum Molinisticum præposterè detorqueatur, solent Thomistæ quà Scriptis, quà Disputationibus Gratiam, quam vocant *Sufficientem*, omni Molinistica significatione exuere, eamque appellare *Gratiam Thomisticè Sufficientem*, quæ (sicut mox ostendam) excitat ac producit in voluntate creata actus

actus imperfectos, eamque reddit proximè potentem & expeditam ad prosiliendum in actum perfectum: Quamvis tamen voluntas creata, ut actum perfectum reapse efficiat, necessariò opus habeat alia Gratia, seu seipsa efficaci, quæ ex natura, seu essentia sua distinguitur à Gratia *Thomisticè* Sufficienti, quæque intrinseca sui virtute facit ut voluntas creata in perfectam prodeat operationem.

Gratiam Sufficientem in hoc sensu Thomistico intellectam admittunt omnes Thomistæ, *Cumel* in 1. 2. Quæst. 109. Art. 8. *Cabrera* in 3. Part. Summæ *S. Thomæ* Quæst. 18. Art 4 Dubio 3 *Bannes* in 1. Partem Summæ *S. Thomæ* Quæst 23. Art 3. *Ledesma* in *Tractatu de auxiliis* Quæst. unica Art. 15. & 16 *Medina* in 1. 2 Quæst. 109. Art. 10 *Alvares* lib 8. *De Auxiliis* Disputatione 71 & Disput 76. Quem ultimum Scriptorem sequuntur omnes recentiores Thomistæ, sicut in suo libro cui titulus est: *Defense de la Constitution* d'INNOCENT X., seu *Defensio Constitutionis* INNOCENTII X candidè fatetur *Antonius Arnaldus*, qui idcircò pag. 288. ejusdem libri recentiores Thomistas appellat *Alvaristas*, quòd putet, sed falsò, *Alvaresium* omnium primum hanc opinionem in Scholam Thomisticam invexisse. Fatetur etiam idem *Arnaldus* pag. ejusdem lib 56.98 99 102. & 184. Dominicanos à tempore Congregationum de Auxiliis, huic *Alvaresii* sententiæ utroque pollice subscripsisse, unde manifestò sequitur, eam pro doctrina totius Scholæ Thomisticæ in Ecclesia receptæ habendam esse, maximè cum noster *Sebille* in libro, quem, ad impugnandos Jansenianos, edidit *De Libero Arbitrio*, probet invictis momentis, omnes recentiores Thomistas hanc notionem Gratiæ *Thomisticè* Sufficientis ex *S. Thoma*, & ex antiquioribus Thomistis hausisse, eamque omni ævo constanter propugnasse.

Sed ut dem, verum esse id quod ait *Ludovicus Montaltius* in sua secunda Epistola ad Provincialem, *id vulgò, & juxta usitatum loquendi modum, dici sufficiens, præter quod non requiritur aliud*. Respondeo cum Thomistis Gratiam *Thomisticè* sufficientem, posse etiam, juxtà illum vulgarem loquendi modum, dici, verè sufficientem in suo ordine, quia Gratia *Thomisticè* sufficiens ità voluntati creatæ dat internam potestatem proximam, completam & expeditam agendi, ut nulla alia, præter ipsam, gratia requiratur ad conferendam eidem voluntati hanc proximam & expeditam agendi potentiam, tametsi alià Gratia, seu per se efficax necessaria sit ad movendam & applicandam ad actum secundum hanc potentiam agendi proximam, quam Gratia *Thomisticè* sufficiens dat se sola, & absque interventu, vel ope Gratiæ se ipsa efficacis. Quò fit, ut Gratia *Thomisticè* sufficiens, sit, juxtà etiam vulgarem loquendi modum, verè ac propriè sufficiens in ordine & genere suo, quia, cùm se teneat dumtaxàt ex parte actus primi, dat se sola & independenter ab omni alia Gratia veram, completam & proximam agendi potentiam; quamvis tamen Gratia *Thomisticè* sufficiens, (si ulitato ac vulgari loquendi modo inhærere velimus) non sit verè sufficiens ad actu agendum, quia, juxta Thomistarum doctrinam, præter Gratiam Thomisticè sufficientem, quæ dat potentiam agendi, alia Gratia, seu Gratia per se efficax, ad actu agendum est necessaria, quæ potentiam agendi, quam ope Gratiæ *Thomisticè* sufficientis habet voluntas humana, applicat ad actu agendum, efficitque ut in actualem ac perfectam erumpat operationem.

Id multis familiaribus exemplis confirmant ac dilucidant Thomistæ. Sic panis, inquiunt, dicitur *sufficiens* ad conservationem vitæ, non quòd aliud ad conservationem vitæ non requiratur, sed quia nihil absolutè requiritur in certo quodam genere, videlicèt in genere cibi. Sic lumen dicitur *sufficiens* ad videndum, quamvis, præter lumen, species, sanitas, approximatio objecti, & alia ad videndum requirantur. Sic ignis habet sufficientem calorem, seu virtutem comburendi stupam, tametsi ad illam actu comburendam opus habeat divino influxu, & necessaria etiam sit applicatio stupæ ad ignem. Sic denique

(di-

(dicunt Thomistæ post S. *Thomam* 3. Parte Quæst. 61 Art. 1.) Passio Christi Domini est in actu primo sufficiens, ut salutem nostram possit operari, quamvis tamen, ut Passio Christi reipsa, & (ut aiunt) in actu secundo nostram salutem operetur, nosque sanctificet & emundet, necessaria omninò sit illius applicatio, quæ fit per Fidem, per Gratiam sanctificantem, per Sacramenta, per bona opera &c. Quorsùm igitur (inquiunt Thomistæ) non poterit Gratia *Thomisticè* sufficiens *dici verè & propriè sufficiens in genere & ordine suo*, quæ, se sola, & exclusa quacumque alia Gratia, voluntatem creatam complet in ratione potentiæ agendi proximæ & expeditæ, ita ut ex parte potentiæ nihil ei desit, licèt ad productionem actualis & perfectæ operationis gratia per se efficax necessariò requiratur, quæ hanc proximam & expeditam potentiam applicat & reducit ad actum secundum, facitque ut voluntas creata in actualem & perfectam exeat operationem?

Respondent denique Thomistæ, falsum esse, quod deceptus ab illo Jansenista, quocum colloquium habuisti, in tua objectione supponis, videlicèt Gratiam *Thomisticè Sufficientem* ideò ulteriori effectu, seu actu perfecto, ad quem tendit, destitui, quia, inquis, dùm Deus illam alicui homini peccatori, urgente præcepto, concedit, ei denegat præmotionem physicam, seu Gratiam efficacem, necessariam ad reducendam ad actum secundum potentiam quam voluntati hujus peccatoris observandi præceptum impertitur Gratia Thomisticè sufficiens, ex qua suppositione sequitur Gratiam *Thomisticè* sufficientem esse planè sterilem, subindèque eam nec verè, nec propriè posse *sufficientem* appellari.

Verùm, hanc falsam suppositionem, in qua subest spuria omninò Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notio, rejiciunt Thomistæ, aiuntque, Gratiam *Thomisticè* sufficientem esse principium & inchoationem boni operis ac veluti semen illuc Evangelicum cordi nostro divina bonitate insitum, virtute continens piæ actionis fructum, ad quem producendum re ipsa tendit, sed à cujus productione impeditur propria culpa hominis, seu defectiva ejus libertate, quæ sistit virtutis Gratiæ Thomisticæ sufficientis cursum, impeditque data opera ne Gratia *Thomisticè* sufficiens, ulteriùs tendendo, attrahat ad se Gratiam per se efficacem, quæ, applicando virtutem Gratiæ *Thomisticè* sufficientis, produceret fructum piæ ac perfectæ operationis.

Quod igitur homo, Gratia *Thomisticè* sufficienti instructus, non producat ulteriorem actum perfectum, ad quem prædicta gratia *Thomisticè* sufficiens ulteriùs tendit, non est quia Deus huic homini denegat aut subtrahit Præmotionem Physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem (sicùt falsò cum Adversariis Scholæ Thomisticæ supponis) sed id ex eo provenit, quòd homo propria sua culpa ac malitia sistit Gratiæ *Thomisticè* sufficientis cursum, & de industria impedit ne ulterius tendat; non secus ac terræ ariditas, vel spinæ ex ea germinantes sistunt virtutem producendi fructus, quam habent semina terræ mandata, & impediunt, ne virtus illorum seminum perveniat ad actualem fructuum productionem, ad quem ex se ipsa ulteriùs tendit. Deus enim (sicut docent Thomistæ) quando dat homini Gratiam *Thomisticè* sufficientem, non ei denegat, aut subtrahit Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, quæ est absolutè necessaria ad eliciendam perfectam operationem, ad quam ex natura sua, & ex voluntate Dei Antecedenti tendit Gratia *Thomisticè* sufficiens; sed potius Deus, dum homini largitur Gratiam *Thomisticè* sufficientem, offert ei Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, eamque ei dare paratus est, nisi homo liberè impedimentum poneret.

Sic censent Scholæ Thomisticæ celebriores Theologi, *Thomas De Lemos*, & *Didacus Alvares*, quorum prior Tomo 4. *Panopliæ* lib. 4. Part. 2. Tractatu 3. cap. 2. hæc habet: *Auxilium sufficiens, ita sufficientiam tribuit ad operandum, quod defectus operationis nullo modo provenit ex insufficientia talis auxilii, sed tantùm ex defectu liberi arbitrii*, quod-

quod ei resistit, & impedimentum ponit. Et cap 6. *Deus*, inquit, *tribuens auxilium sufficiens, in eo offert efficax; sed quia homo resistit sufficienti, privatur efficaci, quod sibi offerebatur.* Idem docet *Alvares* lib 10 *De Auxiliis* Disputatione 113. *Deus*, inquit, *quamdiu obligat praeceptum, tribuis de facto auxilium sufficiens; paratus homini dare auxilium efficax, nisi eidem auxilio impedimentum praestaret.* Et Disputatione 8 ad 4. *Homo*, inquit, *resistendo auxilio sufficienti impedimentum ponit, ne Deus sua gratia ulteriùs progrediatur.* Ubi vides, Deum, cum impertitur homini Gratiam *Thomisticè* sufficientem, simul offerre Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, necessariam ad producendum actum perfectum, ad quem tendit Gratia *Thomisticè* sufficiens. Quæ certè Thomistarum doctrina est omninò consentanea menti Patrum Concilii Tridentini, qui Sessione sexta cap 13. sic decernunt: *Deus*, inquiunt, *nisi homines illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet operans & velle & perficere.*

Procùl ergò amandari debet hæc spuria Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notio, quam comminiscuntur Scholæ Thomisticæ adversarii, dictantes, Gratiam *Thomisticè* sufficientem dare voluntati creatæ potentiam agendi planè sterilem, eique Deum subtrahere Præmotionem physicam, seu Gratiam efficacem, necessariam omninò ad reducendam illam agendi potentiam in actum secundum, indeque contingere, Gratiam *Thomisticè* sufficientem effectu semper destitui. In hac autem confutanda spuria notione, quam Gratiæ *Thomisticè* sufficienti affingunt nostri Adversarii, non est quò diutiùs hìc immorari velim, cùm in meis superioribus Epistolis sat superque ostenderim, in quo sita sit vera ac genuina notio Gratiæ *Thomisticè* sufficientis.

IV. Velim dumtaxàt ut breviter hìc observes, perperam *Honoratum Tournely*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctorem in suis *Prælectionibus Theologicis* To. pag. 437. & seq. redarguere Thomistas, quòd dicant, justum propria sua culpa privari Gratia se ipsa efficaci, quia non benè utitur Gratia sufficiente, sed ei resistit: Atquì Thomistæ (inquit *Tournely*) hac in re non sibi constant, quia, ut justus benè utatur Gratia sufficienti, eique non resistat, necessariò, juxtà Thomistarum doctrinæ principia, opus habet Prædeterminatione physica, seu Gratia per se efficaci, quam non habet in sua potestate, sed eam à solo Deo accipere potest, ergo, (concludit *Tournely*) non possunt Thomistæ (si suæ doctrinæ principiis stare ac concordare velint) dicere, justum ideò carere Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, quia non benè utitur Gratia sufficiente, eique propria culpa resistit; quia si benè uteretur, eique non resisteret, Deus huic justo ad benè operandum suppeditaret Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem.

At, hæc objectio futilis est, dicunt enim Thomistæ, ideò hominem sua culpa privari Prædeterminatione physica, seu Gratia per se efficaci, quia non benè utitur Gratia sufficienti, sed ei resistit; non quòd existiment Thomistæ, justum, ut benè utatur Gratia sufficienti, eique non resistat, non indigere prævio influxu Dei, seu Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice (ab hac certè peregrina doctrina remotissimi sunt omnes Thomistæ) sed volunt dumtaxàt, justum ideò sua culpa destitui Gratia per se efficaci prædeterminatrice, quia propria sua malitia resistendo Gratiæ sufficienti, & impediendo, ne ulteriùs progrediatur, se se volens privare Gratia per se efficaci prædeterminatrice, quam Deus paratus est ei dare, quamque ei denegat, quia justus propria sua culpa resistendo Gratiæ sufficienti, obicem & impedimentum ponit receptioni Gratiæ per se efficacis prædeterminatricis, quam Deus ipsi offert. Undè, sicut Molinistæ, quorum Systema de Gratia amplectitur *Honoratus Tournely*, dicunt, justum, qui resistit Gratiæ sufficienti versatili & indifferenti justè & sua culpa privari gratia adjuvante, quam, præter prævenientem Gratiam sufficientem versatilem, docent esse absolutè necessariam ad consentiendum Gratiæ sufficienti; ita Thomistæ asserunt

sunt, justum. qui resistit Gratiæ sufficienti *Thomisticè* intellectæ, justè & sua culpa privari Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, quam Deus ei offert, & paratus est dare, quæque necessaria est, ut justus Gratiæ sufficienti assensum præstet, eaque benè utatur.

Hanc doctrinam hauserunt Thomistæ è suo Præceptore *S. Thoma*, qui pluribus in locis disertissimè docet, voluntatem peccatoris ponere impedimentum receptioni Gratiæ efficacis, eamque solam esse causam ac principium resistentiæ, obstinationis, excæcationis, obdurationis & privationis gratiæ Legesis l. 3. contra Gentes cap 159 & 162. ubi probat, *quod Deus nemini sit causa peccandi*; & in lib 1. Sent. Distinct. 40 Quæst. 4. Art. 2. ubi S. ille Angelicus Doctor inquirit, *utrum Deus sit causa obdurationis?* Præterea, docet idem *S. Thomas Aquinas* lectione 3. in caput 12. Epistolæ *S. Pauli* ad Hebræos, quod si quis non resistat Gratię, eique obicem non ponat id ex gratia & speciali divinę misericordię dono procedit. Sic enim habet: *Respondeo dicendum, quod hoc ipsum quod aliquis non ponit obstaculum ex gratia procedit. Unde si aliquis ponat, & tamen moveatur cor ejus ad removendum illud, hoc est ex dono Dei vocantis per misericordiam suam* Poteratne, quæso *S. Thomas* doctrinam, quam tuentur ejus discipuli, luculentioribus verbis exprimere? *licet ergò* (inquit noster *Alvares* lib. 3. *De Auxiliis* disputatione 18.) *motio Dei prævia non sit in potestate creatæ voluntatis, tanquàm in causa, est tamen in facultate nostræ voluntatis se ipsam impedire, ne habeat illam motionem. Undè si non operetur actum, qui est in præcepto, imputabitur illi ad culpam, eò quòd sua culpa se impedivit, ne daretur auxilium efficax, quod necessarium erat ut actualiter operaretur actum virtutis qui est in præcepto: Sicut si Deus imponeret homini præceptum volandi, & quantum est ex parte sua offerret illi alas & adjutorium necessarium ut volaret, ipse autem libertate sua responderet Domine, nec volo alas recipere, nec volare; meritò reputaretur reus & transgressor præcepti, etiamsi non posset absque aliis volare, quia sua culpa se impedivit, ne illi donarentur à Deo.*

V. Sed ais in Epistola, quam ad me scripsisti: *Pertendebat ille Jansenista (quicum habui colloquium) Gratiam Thomisticè sufficientem esse inutilem, ut potè qua nemò benè usus est, aut nunquam sit usurus. Secundò dicebat, illam esse perniciosam, quia ex ea homo pejor evadit; nam quotiès illam solam habet, toties peccat, & fit transgressor legis. Tertiò affirmabat, Gratiam illam Thomisticè sufficientem, quæ dat tantùm posse, fuisse prorsùs Antiquioribus Thomistis incognitam & ab Alvare, aliisque recentioribus Thomistis excogitatam.*

Audio veterem equidèm cantilenam, quam Adversariis Scholæ Thomisticæ in Scholis, & in circulis occinere solemne est; sed in qua disslanda non multum negotii, & operis est. At enim, Gratia *Thomisticè* sufficiens non est inutilis ex se, cum potiùs det homini potentiam veram, proximam, completam & expeditam benè agendi, vitandi peccata, & divina observandi præcepta; sed tantùm per accidens evadit inutilis, per culpam videlicèt, vitium, & defectum hominis, qui, sicut jam sæpius observavi, resistendo Gratiæ *Thomisticè* sufficienti, & sistendo ipsius cursum, propria sua malitia impedit, ne ulteriùs hæc gratia progrediatur, & ad se uberiorem gratiam, seu per se & ab intrinseco efficacem, attrahat, cujus ope homo benè uteretur Gratia *Thomisticè* sufficienti, & benè ageret. Non secùs ac virtus fructificandi quæ est in semine, non est ex se inutilis in plantis, licèt per accidens in plerisque, propter emergentes defectus, sine effectu remaneat. Falsum autem est, neminem Gratia *Thomisticè* sufficienti benè uti, aut unquam benè usurum; id, inquam, falsum est, quia quamplurimi benè utuntur Gratia *Thomisticè* sufficienti, eique non resistunt, tametsi, ut mox dixi, illa non resistentia, & bonus usus Gratiæ *Thomisticè* sufficientis sit effectus uberioris Gratiæ, seu Gratiæ per se efficacis, quam Deus homini offert dum ei tribuit Gratiã *Thomisticè* sufficientem, eamque illi reverà

rà conferret, ni sua culpa ac malitia resisteret Gratiæ *Thomisticè* sufficientis.

Tantùm autem abest, ut Gratia *Thomisticè* sufficiens sit perniciosa, & per illam homo fiat pejor (sicut garriebat tuus ille Jansenista) ut potiùs melior per illam reddatur; quia licèt reus magis sit, & graviùs peccet, qui non facit bonum cùm possit, quàm qui non potest: melior tamen est aliquo sensu qui bonum agere potest, quàm qui non potest. Quò fit ut Gratia *Thomisticè* sufficiens, quæ dat homini veram benè agendi potentiam, ex se reddat illum meliorem, non verò pejorem. Quod si homo, Gratiæ *Thomisticè* sufficienti resistendo, peccet, & pejor evadat, id certè Gratiæ *Thomisticè* sufficienti, quæ pias cogitationes & illustrationes homini instillat, eique confert veram benè agendi, & à peccato abstinendi potentiam, adscribi minimè debet, sed vitio & culpæ datur soli homini, qui Gratiæ *Thomisticè* sufficienti propria sua malitia resistendo, privat se Gratia per se efficaci, quam Deus ex se paratus est ei dare, & per quam homo benè uteretur Gratia *Thomisticè* sufficienti, & abstineret à peccato.

Denique, Jansenista ille, quocum colloquium habuisti, sese omninò peregrinum & hospitem prodit in doctrina antiquiorum Thomistarum, dum asserere ausus est, Gratiam *Thomisticè* sufficientem fuisse recens ab *Alvaresio*, aliisque modernis Thomistis procusam, & antiquioribus Thomistis prorsùs ignotam: cum tamen certò certius sit, Antiquiores Thomistas admisisse in statu naturæ lapsæ Gratiam *Thomisticè* sufficientem, distinctam à Gratia per se efficaci, & hanc esse constantem ac perpetuam omnium cùm antiquiorum, tum recentiorum doctrinam; *Cajetanus* enim Comment. in Epistolas *Pauli* exponens hæc verba Apostoli primæ Epistolæ ad Corinthios cap 10. ***Fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere*** hæc, habet ***Dixit Apostolus ut possitis sufferre, & non dixit ut sufferatis; sat enim est fidelitati divinæ ut tribuat posse sufferre. Velle autem sufferre, & ipsum sufferre, alterius gratiæ est, quæ electis confertur, & non est omnibus communis.*** Quibus verbis (ut nemo non videt) utramque Gratiam, videlicèt *Thomisticè* Sufficientem, & per se efficacem, clarissimè expressit doctissimus ille Cardinalis. Idem docènt *Ferrariensis*, coætaneus *Cajetano*, in suo Comment. in caput 159 lib. 3 contra gentes, *Medina* in 1. 2. Quæst. 109. Art. 10. *Navarrete* in 1. partem Quæst. 91. Art. 8. *Bannes* ibidèm Quæst 23. Art. 3 *Ledesma* in Tractatu *de Auxiliis*. Quæstione unica Art. 15 & 16 aliique antiquiores Thomistæ, quorum testimonia acuratè referunt *Joannes Baptista Gonetus* Disputatione IV. *De Voluntate Dei Antecedente* Parag 3 & *Honoratus Tournelly*, Sacræ Fac. Parisiensis Doctor, in suis Prælectionibus Theologicis *De Gratia Christi* Tom, 2. pag. 376 Luculentissima horumce antiquiorum Thomistarum de Gratia Sufficienti testimonia legesis in locis, quæ mox indicavi, & facilè admodum exsufflabis putidissimam calumniam, quam nunc Jansenistæ affingunt Thomistis, quos ajunt proprio marte excogitasse Gratiam *Thomisticè* Sufficientem, cujus nec vola, nec vestigium extat in libris antiquiorum Thomistarum.

VI Nec contrarium evincit altera objectio, quam in tua Epistola sic proponis; ***Gratia Sufficiens***, inquis, ***quam nunc Thomistæ propugnant, ea est, quæ ita voluntati creatæ tribuit completas agendi vires, ut Præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax novas ei non conferat vires, sed mera sit tantùm applicatio virium, quas Gratia sufficiens impertitur voluntati: Atqui antiqui Thomistæ, ante Alvarem, longè aliter sentiebant, quippe qui asserebant, voluntatem creatam completas agendi vires accipere à Præmotione*** physica, seu à Gratia se ipsa efficaci, juxtà doctrinam *S. Augustini*, qui lib. *De Gratia & libero arbitrio cap. 16.* ***hæc habet:*** Certum est nos velle cùm volumus, sed ille facit ut velimus, de quo scriptum est, præparatur voluntas à Domino: Certum est nos facere cùm facimus, sed ille facit ut faciamus, præbendo

bendo

bendo vires efficacissimas voluntati. *Quæ verò* (postea subdis) *gratia illa est, qua facit Deus ut velimus, ut faciamus, nisi Præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax? & hæc porrò* præbet, *Augustino judice*, vires efficacissimas voluntati. Quod tamen recentiores Thomistæ mordicùs negant, & quod è diverso antiqui, antè *Alvarem*, Thomistæ acritèr propugnabant.

Hæc, inquam, objectio, quam proponis, ne levitèr quidem probat, recentiores Thomistas, in explicanda notione Gratiæ Sufficientis, quam admittunt in statu naturæ lapsæ, discrepare ab antiquioribus Thomistis. Verùm enim verò, dùm dicunt recentiores Thomistę, Præmotione physica, seu Gratia per se efficaci, non dari vires agendi, sed jam vires existentes in voluntate, eique datas per gratiam *Thomisticè* sufficientem, applicari ad actum, loquuntur de viribus agendi sufficientibus, quæ voluntati insunt per modum formæ permanentis, seu (ut ait S. Thomas Quæst. 3. *De potentia* Art. 7.) quæ *habent esse ratum & fixum*, idest, permanenter existunt in voluntate. Quales vires sufficientes & in voluntate creata permanentes dat Gratia *Thomisticè* sufficiens; non propterea tamen negant recentiores Thomistę, Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, dari alias vires agendi, quæ scilicet voluntati creatæ insint per modum formæ transeuntis, & *ad modum, quo virtus artis est in instrumento artificis*, sicut ait *S. Thomas* loco mox à me laudato. De his porrò viribus, quæ voluntati insunt per modum formæ transeuntis, non verò de viribus, quæ insunt voluntati, per modum formæ permanentis, loquuntur antiquiores Thomistæ, qui docent, Præmotionem physicam, seu Gratiam per se efficacem addere novas vires, novumque robur. Qua in re antiquiores Thomistæ cum recentioribus optimè consentiunt.

Eodem in sensu intelligendus venit *S. Aug.* dum ait, *Deū facere ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati*, nimirùm *vires efficacissimas* appellat Aquilinus ille Doctor, quia vires illæ, quas dat gratia per se efficax, tenent se tantùm ex parte actus secundi, & nihil aliud sunt, quàm ipsa Præmotio physica, seu applicatio voluntatis ad actu agendum, humanæ voluntati per modum formæ transeuntis à Deo impressa; ad discrimen aliarum virium, quas, per modum formæ permanentis, dat voluntati humanæ Gratia *Thomisticè* sufficiens; hæ siquidem vires, voluntati humanæ à Gratia *Thomisticè* sufficienti collatæ, non possunt appellari *efficacissimæ*, cùm non se teneant ex parte actus secundi, sed sunt & dicuntur tantùm *Sufficientes*, quia tenent se dumtaxàt ex parte actus primi.

Cohæret igitur perfectissimè recentiorum Thomistarum doctrina, cum doctrina antiquorum Thomistarum. Dicunt enim recentiores Thomistæ cum *S. Thoma*, & omnibus antiquis Thomistis, Deum esse causam efficientem actionis nostræ, in quantùm movet voluntatem nostram ad agendum, *In quo* (inquit Angelicus Doctor) *non intelligitur collatio aut conservatio* virtutis (sc. permanentis quam voluntati humanæ dat Gratia *Thomisticè* Sufficiens) *sed intelligitur applicatio virtutis* (idest permanentis) *ad actionem. Sicut homo est causa incisionis cultelli, ex hoc ipso quòd applicat acumen cultelli ad incidendum, movendo ipsum*. Dicunt etiam recentiores Thomistæ cum Sanctis Doctoribus *Augustino*, & *Thoma*, atque cum omnibus antiquis Thomistis, Præmotione physica, seu Gratia per se efficaci, qua Deus applicat ad agendum illas vires permanentes, quas Gratia *Thomisticè* sufficiens dat voluntati humanæ, conferri eidem voluntati virtutem transeuntem *per modum quo virtutis artis est in instrumento artificis*; dum applicatur & movetur ab ipso.

Id perdoctè explicat *Carolus Du Plessis d'Argentrè*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, nunc Tutelensis Episcopus, in Opusculo quod Parisiis Anno MDCCXX. edidit, cuique hunc indidit titulum: *De Numine Dei, ut omnium rerum effectoris*; in eo quippè Opusculo cap 1. probat ille Theologus, præter virtutem operandi, quam à natura insitam habent omnes causæ secundæ, quæque eis inest tan

tanquàm permanens forma, adhuc ad motum, seu ad actualem operationem requiri vim moventem, seu Præmotionem Physicam, qua Deus virtutem illam operandi, quæ omnibus causis, sive necessariis, sive liberis, idest tanquam forma permanens, applicat ad motum, seu ad actualem operationem. Sic autem habet: *Virtus in natura insita sicut manens quædam forma se habet, præter quam ad motum vis movens* (seu Præmotio physica) *requiritur. Quod autem in rerum natura Deus imprimit, ut motus fiat, vis movens est, quæ permanentem formam non habet, sed in quadam impressione consistit. Ut igitur securis permanentem formam, seu qualitatem ad secandum aptam ab arte accipit, sed impressio artificis securim moventis ad propriam formam securis pertinere non potest, sic natura manentes quasdam virtutes habet, quarum propria esse non potest ea vis & impressio, quæ dat principium motionis. Aliud igitur est ad id quod naturalis virtus sufficit, & aliud id ad quod primæ causæ motio requiritur. Naturalis enim virtus in genere manentis formæ sufficit, non autem in genere vis moventis, nisi causæ primæ impressio accedat; itaque si quis dixerit, ad naturalem actum virtus activa sufficit, ex parte agentis; quoniam ambiguum est* ACTIVÆ *virtutis vocabulum, sic distingue; Virtus activa, quæ scilicet in genere vis moventis actuosa sit, ad actu agendum sufficit, hoc verum est: si tantùm actuosa sit in genere manentis formæ quatenùs ad agendum aptæ, sufficit quidem in suo genere, idest, in genere potentiæ ad agendum aptæ, non autem in genere vis moventis nisi externo impulsu primæ causæ*. Hactenùs doctissimus ille Theologus Parisiensis Carolus Du Plessis *Dargentrè*, qui c. 2. ejusdem Opusculi eruditè exponit, *quid sit physica Præmotio, & physica prædeterminatio primæ causæ attributa?* ibidemq; exsufflat, & falsi convincit decem calumnias, quibus invidiam in Thomistas concitare adversarii tentant, ac denique capite tertio brevem, sed eruditam, attexit historiam errorum adversùs physicam Præmotionem, & probat, ipsum vocabulum PRÆDETERMINATIONIS longè ante *Dominicum Bannem*, Ordinis Prædicatorum, in Sorbonicis Scholis fuisse usurpatum.

Nullum igitur antiquiores Thomistas inter & recentiores vel minimum extat, in explicanda Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notione, discordiæ vestigium, sed omnes Thomistæ tam antiqui, quàm recentiores, constanter docent, præter Gratiam se ipsa efficacem in statu naturæ lapsæ admittendam esse Gratiam *Thomisticè* sufficientem, quæ dat veram & expeditam potentiam benè agendi, observandi mandata, & vincendi oppositam concupiscentiam; quæ certè Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notio, quàm maximè discrepat à spuria notione Gratiæ *Jansenisticè* sufficientis, quæ (sicut in superiori mea Epistola latè commonstravi) cùm nihil aliud sit, quàm cælestis indeliberata delectatio, inferior ac debilior terrena oppositæ concupiscentiæ delectatione, non dat veram, expeditam, ac relativam potentiam vincendi oppositam actualem concupiscentiam, adeoque *in sufficiens*, non verò *sufficiens*, appellari debet, cùm prorsùs impossibile sit, ut minor ac inferior delectatio vincat, ac superet majorem ac superiorem oppositam delectationem. Quis enim unquam dicet, pygmæum habere sufficientem virtutem, veramque potentiam vincendi ac debellandi gigantem?

Desinant ergò tandem aliquandò Jansenistæ sibi patronos adsciscere antiquiores Thomistas, quos certissimè constat in defensionem utriusque Gratiæ, videlicèt se ipsa efficacis, & *Thomisticè* sufficientis, conjunctis animis conspirasse, atque in illorum mentem ne per somnium quidem venisse istud *Jansenii*, ejusque discipulorum de delectatione relativè victrice Systema, ex quo, sicut libertatis humanæ, ita & Gratiæ verè sufficientis integrum sequitur exterminium.

V. Dilutis tuis prioribus argumentis, nunc alia, quæ in tua Epistola proponis argumenta, quæque tibi omni procul dubio suggessit ille Jansenista, cum quo colloquium habuisti; ita elidam,

ut facilè percipias, objectiones, queis Scholæ nostræ Adversarii Gratiam *Thomisticè* Sufficientem oppugnant, planè ficulneas esse, eorumque in Thomistas impetum adeò debilem esse, ut ne primam Gratiæ *Thomisticè* sufficientis cutem (si ita loqui fas sit) attingant, tantùm abest ut ei aliquod vulnus infigant.

Sic autem argumentaris: *Si præter Gratiam Thomisticè Sufficientem, necessaria sit homini, ad benè operandum, & ad observanda præcepta supernaturalia, alia Gratia, seu Gratia per se efficax, palàm sequitur, hominem instructum sola Gratia Thomisticè Sufficienti, & destitutum Gratia per se efficaci, non habere veram potentiam benè operandi, & observandi præcepta supernaturalia; nam quemadmodum* (inquis) *quia navis est necessaria ad navigandum, alimenta ad conservandam vitam, colores & penicillus ad pingendum: nemo profectò dicet, hominem posse navigare sine navi, posse conservare vitam sine alimentis, & posse pingere sine coloribus & penicillo.* Hoc semel constituto ac supposito, postulas à me, *an homo, privatus gratia per se efficaci, ad observanda præcepta, & ingruentes superandas tentationes, juxta Thomistarum doctrinam, omninò necessaria, hanc suis peccatis excusationis causam obtendere non possit, sibi videlicèt defuisse gratiam per se efficacem, quam Thomistæ docent ad vitanda peccata, & ad observanda mandata Dei esse prorsùs necessariam, & quam ipse in sua non habet potestate?*

Nec reponas mihi (ais) *hominem illum liberè peccare; & à peccato abstinere posse; id, inquam, non mihi reponas: quia inquiet ille homo: Quomodo abstinere me possum à peccato absque Gratia per se efficaci? Dominatur in me cupiditas, premit urgens occasio, tentatio gravis sollicitat, longa ac diuturna peccandi consuetudine abripior, deest verò mihi gratia per se efficax, quæ ad resistendum tentationibus (ut docent Thomistæ) est omninò necessaria. Quid ergo, amabò te, huic homini ipse regeres? dicamne ei: Ora, & divinam opem supplex implora? At, ille astutum mihi reponet: Quo pacto orabo sine Gratia per se efficaci, prorsùs ad orandum mihi necessaria, quam Deus pro suo nutu & beneplacito suo impertitur, vel denegat? Hoc unum ergo mihi, ad has extremas angustias redacto, superest, ut cupiditatibus meis indulgeam, & tranquillè, in utramvis aurem dormiendo, expectem donec Deus largiatur mihi gratiam per se efficacem, ad evitanda peccata, & ad superandas tentationes absolutè necessariam.* Hanc denique argumentationem tuam his tandem verbis concludis. *Huic mihi propositæ objectioni diluendæ imparem me esse ultrò profiteor: hæreo ad aquas, & qua parte mihi vadum tentandum sit, prorsùs ignoro. Opem igitur tuam imploro, teque (quem tanquàm Magistrum meum, impensè colo) obsecro & obtestor, ut mihi in tenebris oberranti facem præferas, & hunc nodum solvas, te vindice dignum.*

Quòd tàm blandis, & officiosis verbis caput meum demulceas, tibi immensas grates rependo; & ut tuos in rebus Theologicis progressus pro meo modulo juvare possim, explanare pergam difficultates, quas circa Gratiam *Thomisticè* sufficientem in tuis ultimis litteris animo non contentioso, non superbo, novitatis aut rixarum avido, sed placido, modesto, unius veritatis inquirendæ, & perdiscendæ doctrinæ Scholæ Thomisticæ studioso, proponis.

Et in primis dico, hæc, quæ adducis, exempla de navi necessaria ad navigandum, de penicillo necessario ad pingendum, & de alimentis, ad conservandam vitam necessariis, non quadrare ad præsentem, quam versamus, quæstionem de necessitate Præmotionis, seu Gratiæ per se efficacis ad benè operandum, & à peccatis abstinendum. At enim, ideò verum est dicere, hominem non posse navigare sine navi, pingere sine penicillo & coloribus, conservare vitam sine alimentis, quia hæc sunt necessaria ad navigandum, ad pingendum, ad conservandam vitam, ex parte ipsius potentiæ & actus primi. At, Gratia per se efficax in sensu Thomistico non est necessaria ad agendum ex parte poten-

tiæ,

tiæ, seu actus primi; nec Gratia per se efficax confert voluntati creatæ potentiam proximam & expeditam benè operandi, sed potius ejusmodi potentiam supponit jam voluntati collatam à Gratia *Thomisticè* sufficienti, sicut sæpiùs meis in Epistolis observavi & inculcavi. Quò fit, ut homo, qui caret præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, ad actu benè agendum necessaria, non sit impotens ad benè operandum, ille verò, qui caret navi, penicillo, & alimentis sit omninò impotens ad navigandum, ad pingendum, & ad conservandam vitam suam; quia navis, pernicillus, & alimenta sunt necessaria ex parte potentiæ, seu actus primi. Vides, parem non esse utrobique rationem, subindeque tuam argumentationem, his potissimùm exemplis, quæ certè ad rem non faciunt, fultam, claudicare?

Præterea, dico; hominem, qui caret Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, quæ ad benè agendum, & ad vitanda peccata est prorsùs necessaria, non posse peccatis suis hanc obtendere excusationem, quòd ei defuerit Præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax, quam si à Deo accepisset, non peccasset. Id, inquam, prætexere & causari non potest homo, quia Deus (sicut sæpè dixi) quando largitur homini Gratiam *Thomisticè* sufficientem, quæ dat veram, completam, proximam & expeditam potentiam orandi, benè agendi, observandi præcepta, & vincendi tentationes, paratus est ei dare Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem necessariam ad orandum, ad benè agendum, ad observanda præcepta, & superandas tentationes; nec solùm Deus homini offert Præmotionem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem, verùm etiam illam reverà ei conferret, nisi homo liberè, & propria sua culpa ac malitia resisteret Gratiæ *Thomisticè* sufficienti, & sciens ac volens, impediret, ne prædicta Gratia *Thomisticè* sufficiens, ad ulteriorem & principalem effectum, seu ad actualem observantiam mandatorum Dei, progrediatur. Sibi ergò soli imputare debet homo, quòd careat Præmotione physica, seu Gratia se ipsa efficaci, quia, libera voluntate, & propria sua culpa resistendo Gratiæ sufficienti, obicem posuit receptioni Gratiæ per se efficacis, quam Deus ex se paratus erat ei dare, sicut superiùs memini sat copiosè me exposuisse, ita ut actum planè agerem, si eamdem telam hìc retexere vellem.

Non possum tamen, quin te hìc obiter præmuniam contra illusoriam & dolosam loquendi rationem, quam *Jansenii* Discipuli, (ut videantur cum Thomistis consentire) vulgò usurpare solent in libris, quos publicam in lucem emittunt. Aiunt enim, quòd si homo Gratiæ sufficienti non resisteret, certissimè haberet Gratiam efficacem. Quæ loquendi ratio videtur prima fronte non differre ab ea loquendi ratione, qua utuntur Thomistæ. Sed si velis fraudem & æquivocationem, quæ in hac captiosa Jansenistarum loquendi formula latet, detegere, oportet ut illos interroges, an admittant Gratiam *Thomisticè* sufficientem, quæ dat veram, completam proximam, & expeditam benè agendi potentiam, & cui homo verè & liberè resistit? confestim respondebunt Jansenistæ, se hanc Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notionem rejicere, & eam dumtaxàt se admittere Gratiam sufficientem, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quæ in gradibus cælestis delectationis cùm sit minor & inferior terrena concupiscentiæ delectatione, non dat homini plenam, proximam, expeditam & relativam potentiam vincendi majorem & superiorem concupiscentiæ delectationem, sed ei necessariò cedere debet; quia prorsùs impossibile est, ut minor & inferior delectatio, majorem ac superiorem vincat delectationem.

Hac Jansenistarum responsione nullo negotio intelliges, quàm subdola & illusoria sit ista, qua, ad fucum faciendum, utuntur loquendi ratio, & quàm immenso intervallo distet à catholica loquendi ratione, quam, post suum Doctorem Angelicum, in suis Scholis Thomistæ etiamnùm usurpare solent. Præter quàm quòd docent *Jansenii* discipuli, Gratiam illam *parvam*, quam admittunt, quamque sufficientem appellant, de-

debiles & imperfectos excitare in voluntate ad pietatem affectus, atque tam ex natura sua, quàm ex voluntate Dei Antecedente tendere & ordinari ad perfectiores actus, quos re ipsa produceret, si minor esset oppositæ concupiscentiæ resistentia; indèque inferunt, gratiam illam *parvam*, seu *Janseniisticè* sufficientem, perfectiori privari effectu, non quia homo ei libera voluntate resistit & sua malitia impedit, ne prædicta Gratia ulteriùs progrediatur; sed quia, inquiunt, opposita concupiscentiæ delectatio, quæ superior, major, & ardentior est, ità resistit, ut prorsùs impossibile sit huic gratiæ *parvæ* (quam *Janseniisticè* sufficientem appellant) vincere ac superare hanc oppositæ concupiscentiæ resistentiam

Ast, versa vice, Thomistæ cum suo Angelico Præceptore docent, Gratiam *Thomisticè* sufficientem excitare in voluntate creata imperfectos actus, atque tam ex natura sua, quàm ex voluntate Dei antecedenti, tendere & ordinari ad perfectiores actus, quos tamen non producit, non quia (ut sentiunt Jansenistæ) ei resistit major, superior concupiscentiæ delectatio, sed quia, inquiunt Thomistæ, homo libera sua voluntate huic Gratiæ *Thomisticè* sufficienti resistit, suaque resistentia impedit, ne hæc Gratia *Thomisticè* sufficiens, ulteriùs progrediendo, attrahat ad se uberius auxilium, seu per se efficax, per quod homo reapsè efficeret actus perfectiores, ad quos tendit & ordinatur Gratia *Thomisticè* sufficiens, sicut sat superque, ni meus me fallat animus, jam superius explanavi. Sic Thomistæ cum *Sancto Hieronymo* in Psalmum 140 ajunt: *O infelicissimum humanum genus, qui peccata excusamus, dicentes: victus sum à natura, cum in potestate nostra sit, & peccare, & Domino adjuvante non peccare.*

VI. Hactenùs primam tuam in oppugnanda Gratiæ *Thomisticè* sufficientis notione velitationem retudi ac fregi, modò excutiendum mihi incumbit ultimum argumentum, quod tibi (ut ais videtur invictum, quodque, è sacris literis, ex definitionibus Conciliorum, atque ex *S. Augustini* testimoniis petitum, apertè militat contra Gratiam *Thomisticè* sufficientem. Porrò, tuum argumentum proponit conceptum his verbis.

Gratia *Thomisticè* sufficiens (inquis) ea est (sicut docent Thomistæ) quæ dat voluntati creatæ plenam, completam, proximam & expeditam bene agendi potentiam, ita ut ex parte potentiæ nihil omninò desit: Atqui, Sacræ Literæ, Concilia, & *S. Augustinus* disertis verbis docent, solam gratiam efficacem dare potentiam bene agendi, & absque illa nihil boni non posse agere; igitur admitti non debet hæc Gratia *Thomisticè* sufficiens, quæ (sicut pertendunt Thomistæ) dat creatæ voluntati (absente Gratia efficaci) proximam & expeditam benè agendi potentiam, ita ut ex parte potentiæ nihil planè desit. Minorem tui argumenti propositionem ut probes, laudas primò hæc Scripturæ Sacræ testimonia: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*, Joannis cap 6. *Nemo, potest venire ad me, nisi ei datum fuerit à Patre*, Joannis cap 6. Quibus in locis (ais nemo non videt, verbum istud *traxerit*, & *datum fuerit*, indigitare Gratiam efficacem, citrà quam nemo potest venire ad Patrem, nec subindè potest elicere actus Fidei, spei, & charitatis, per quos accedimus ad Deum.

Prætereà, profers definitionem Conciliorum, Africani sub *Zozimo*, Papa, & Arausicani secundi, quorum prius sic statuit: *Gratia Dei per Jesum Christum nos ad singulos actus adjuvari, ita ut sine illa, nihil veræ sanctæque pietatis habere, cogitare, agere, dicere valeamus*. Alterum verò Concilium, seu Arausicanum, Canone 2 sanxit, *Dei adjutorium etiam renatis & Sanctis semper esse implorandum, ut ad bonum finem pervenire, & in bono possint opere perseverare*. Postremò, benè multa adducis *S. Augustini* testimonia, quæ (ut ais) apertè probare videntur, nos in statu naturæ lapsæ non posse absque Gratia efficaci velle & operari bonum.

Verùm, hanc objectionem, quam tu invi-

ctam putas, ipse infirmam, caducam, & aranea tela leviorem esse reputo, idque tutè ultrò fateberis, si in memoriam tuam revoces celebrem illam distinctionem utriusque potentiæ, nimirum *Antecedentis*, & *consequentis*, quam in superioribus meis Epistolis sæpiùs insinuavi & exposui. Ibi quippè dixi, Gratiam *Thomisticè* sufficientem dare *potentiam antecedentem* benè agendi, seu possibilitatem proximam & expeditam, ab actu tamen sejunctam: Gratiam verò se ipsa efficacem conferre benè agendi *potentiam consequentem*, seu possibilitatem conjunctam cum actu, quia Gratia se ipsa efficax intrinseca sui virtute facit, ut humana voluntas actu bene operetur, applicando videlicèt potentiam illam antecedentem (quam jam per Gratiam *Thomisticè* sufficientem habet voluntas) ad actualem operationem.

Hac semel posita utriusque potentiæ, nimirum *Antecedentis*, & *consequentis* celebri & in Scholis consecrata distinctione, unico flatu exsufflatur tua objectio, & nullo negotio explicantur omnia, quæ in Epistola tua congeris, Scripturæ Sacræ, Conciliorum, & *S. Augustini* testimonia. Hoc unum enim dumtaxàt ex his testimoniis extundi potest, nos absque Gratia se ipsa efficaci non posse potentia consequenti & conjuncta cum actu velle & operari bonum, vel aliquid veræ sanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, & agere, vel in bono opere perseverare. Id omnes Thomistæ cum Sacris literis, Conciliis, & Sanctis Patribus tanquàm certum profitentur ac tutantur. At, Thomistæ contendunt, Scripturam Sacram, Concilia, & Sanctos Patres, præsertim *S. Augustinum*, præter Gratiam se ipsa efficacem, quæ dat benè agendi potentiam consequentem, seu possibilitatem conjunctam cum actu, & cui nemo resistit, agnoscere necessitatem alterius Gratiæ, seu Gratiæ sufficientis, quæ independenter à Gratia efficaci dat humanæ voluntati benè agendi, & observandi præcepta Dei potentiam antecedentem, seu veram & proximam possibilitatem, sejunctam tamen ab actu & cui Gratiæ sufficienti nos propria culpa ac malitia resistimus.

Hanc certè Gratiam sufficientem, quæ absque Gratia efficaci confert potentiam antecedentem benè agendi, & cui tamen voluntas reluctatur & resistit, pluribus in locis disertè adstruit Scriptura Sacra. Proverbiorum c. I. v. 24. *Vocavi & renuistis, extendi manum meam & non fuit qui aspiceret, despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.* Isaiæ cap. 65. v. 2. *Tota die expandi manus meas ad populum non credentem.* Matthæi cap. 23. v. 37. *Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt, quotiès volui congregare filios tuos quemadmodùm galina congregat pullos suos sub alas, & noluisti?* Actorum cap. 7. v. 51. *S. Stephanus* redarguit Judæorum duritiem his verbis: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Denique, Deus cap. 3. v. 20. lib. Apocalypseos ait: *Ecce sto ad ostium & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum.*

His, & aliis id genus Scripturæ Sacræ testimoniis clarissimè constat, plerosque gratiam Dei in vacuum recipere, illi deesse, resistere, illam extinguere &c. Atqui talis non est gratia efficax, cui neminem resistere docent omnes Theologi; ergo Scriptura Sacra, præter gratiam efficacem, quæ dat voluntati benè agendi potentiam consequentem, seu possibilitatem conjunctam cum actu, & cui nemo resistit: agnoscit necessitatem gratiæ sufficientis, quæ independenter à gratia efficaci confert voluntati potentiam antecedentem benè agendi, seu possibilitatem præcepta Dei observandi, sejunctam tamen ab actu, & cui voluntas resistit.

Idem prorsùs cum Scriptura Sacra sanxit Oecumenicum Concilium Tridentinum Sess. 6. Cap. XI. Canone 18. his verbis: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.* Datur ergò (juxta Patrum Concilii Tridentini Dogma saltem justis gratia sufficiens, qua eis præcepta possibilia fiant, licèt ea (dum gratia efficaci sunt destituti) non servent.

De

Denique, quod spectat *S. Augustinum*, certum est, Aquilinum illum Doctorem probasse quidem contra Pelagianos & Semipelagianos necessitatem Gratiæ efficacis, quæ dat homini potentiam consequentem, seu possibilitatem conjunctam cum actu observandi mandata, & vitandi peccata, sed eum nunquàm negasse hominem, qui caret Gratia efficaci, habere per alteram Gratiam, ab efficaci distinctam, quam Theologi *Sufficientem* appellant, veram possibilitatem observandi mandata, & vitandi peccata, sejunctam ab actu, alioqui dicendum esset, *S. Augustinum* docuisse hominem peccare in eo quod vitare non potest, cumque esse peccati reum, qui non fecit, quod facere non potuit. Quod certè paradoxum ait *S. Augustinum* esse summæ iniquitatis & insaniæ: *Peccati reum teneri quemquam* (inquit summus ille Gratiæ Doctor cap. 12 libri de duabus Animabus) *quia non fecit, quod facere non potuit, summæ iniquitatis & insaniæ est*. Idem docet *S. Augustinus* cap. 16. lib. 3. *De libero arbitrio*, cap. 6 lib. *de correptione & gratia*, Tractatu 2 in *Joannem*, Comment. in Psalmum 91 & multis aliis in locis, quæ citavi in ea Epistola quam ad te scripsi, & in qua contra *Lutherum*, *Calvinum*, *Bajum*, & *Jansenium* probavi, nullam ex peccato Adami invectam esse necessitatem peccandi in statu naturæ lapsæ.

VII. In calce tuæ Epistolæ quæris à me primò, cur hunc loquendi modum semper in Epistolis, quas ad te scribo, usurpare soleam: *Datur in statu naturæ lapsæ Gratia Thomisticè sufficiens?* cur verò cum aliis Theologis simpliciter & absolutè non dicam: *Datur in statu naturæ lapsæ Gratia sufficiens?* Putant enim nonnulli (inquis) sub hoc loquendi modo: *Datur Gratia Thomisticè sufficiens*, latere anguem in herba. Quæris secundò, ut quid disputandò contra Jansenistas, illos adstringere velim, ut admittant in statu naturæ lapsæ Gratiam sufficientem, quæ non solùm dat veram & completam benè agendi potentiam, sed quæ dat etiam potentiam relativam ad præsentes subjecti circumstantias, cùm tamen omnes Thomistæ, qui hactenùs de Gratia sufficiente scripserunt, dixerint, Gratiam Sufficientem, quam tota Schola Thomistica propugnat, eam esse, quæ dat posse bene agere, non autem agere, seu quæ veram & propriè dictam ad opus veræ pietatis agendum confert potentiam; sed quòd Gratia sufficiens det potentiam *relativam ad præsentes subjecti circumstantias*, ais, te à nullo Thomista hucusque audivisse, subindeque has novas & peregrinas voces procul à Schola Thomistica ablegari debere.

Primæ tuæ quæstioni breviter facio satis, & dico, me ideò hunc usurpasse loquendi modum: *Datur in statu naturæ lapsæ Gratia Thomisticè sufficiens*, quia mihi solùm probatur notio Gratiæ sufficientis in sensu Thomistico intellectæ, & improbo notionem Gratiæ sufficientis tam in sensu Moliniano, quàm in sensu Janseniano acceptæ. *Molina* quippè docet, Gratiam sufficientem eam esse, quæ fit efficax per consensum voluntatis humanæ, & inefficax per illius dissensum. Hanc porrò Gratiæ sufficientis in isto sensu Moliniano intellectæ notionem cum tota Schola Thomistica impugno; primò, quia Gratia sufficiens hoc in sensu Moliniano accepta nutrit hominis superbiam; usus namque vel non usus istius Molinianæ Gratiæ sufficientis à libero hominis pendet arbitrio, qui indè occasionem superbiendi arripere potest. Præterea, hæc doctrina de Gratia sufficienti Moliniana socordiam ac negligentiam fovet, hac falsa videlicet injecta homini fiducia fore ut semper, & ad ultimam usque vitæ periodum præsens adsit hæc Gratia sufficiens Moliniana, qua ad libitum suum poterit homo uti, eamque suo assensu reddere efficacem, cùm ad Deum redire & converti voluerit. Tertiò hæc Gratia sufficiens Moliniana spem Christianam penitùs labefactat, quia homo spem suam non collocat in Deo, sed in semetipso, hoc est, in proprio suæ voluntatis consensu. Denique, hæc Gratia sufficiens Moliniana ingenerat securitatem, & Sanctum illum expellit timorem, quem jugiter habere debent justi, ne acceptæ Gratiæ jacturam faciant. *Qui se existimant stare*, (ait

(ait post Apostolum *Paulum Sacra* Synodus Tridentina Sess. 6. de justif. cap. 13.) *videant ne cadant , & cum timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus , in vigiliis , in eleemosynis , in orationibus &c.* His motus rationibus Gratiam sufficientem, in sensu Moliniano intellectam, planè repudiandam esse censeo.

Sed insupèr abhorreo à Gratia illa, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quamque ejus discipuli nuncupant *sufficientem*, eamque ajunt sitam esse in cœlesti indeliberata delectatione, quæ minor, debilior, & inferior est opposita concupiscentiæ delectatione. Ab hac Gratia *Jansenisticè* sufficienti, quam universa Schola Thomistica damnat, vehementèr ipse abhorreo, meque prorsùs alienum esse sanctissimè juro. Ut igitur tot inter varios Gratiam sufficientem explicandi modos, faciliùs intelligeres, cui ipse insistam, & quem tu itidèm obviis ulnis amplecti debes, sæpiùs in meis Epistolis dicere soleo, *dari in statu naturæ lapsæ Gratiam Thomisticè sufficientem*, quo loquendi modo significare dumtaxàt volo, me solùm admittere ac defendere Gratiam sufficientem *in sensu Thomistico* intellectam, & explodere Gratiam sufficientem sive *in sensu Moliniano*, sive *in sensu Janseniano* acceptam.

Quò fit ut ridendi potiùs, quàm confutandi sint illi, qui prompti ad carpenda ea, quæ ad illorum salivam non sunt satis temperata, non probant istum, quo sæpiùs ipse utor loquendi modum: *datur in statu naturæ lapsæ, Gratia sufficiens in sensu Thomistico intellecta*, quasi sub hoc lapide aliquis delitesceret scorpio, vel lateret anguis in herba. Sed video quid sibi velint isti vitilitigatores; optarent ut ipse absolutè & simplicitèr dicerem, *admittendam esse Gratiam sufficientem*. quò posteà apud imperitum vulgus jactare possent, Thomistas ultrò admittere Gratiam sufficientem in sensu Moliniano. At ego non feram, non patiar, non sinam, ut mihi, & Scholæ Thomisticę tribuatur sensus Gratiæ sufficientis Molinisticus; autorque sum omnibus Thomistis, ut quotiescumque dicent, *dari Gratiam sufficientem*, statim cum maxima cautione adjungant, *in sensu Thomisticè intellectam*, qua, instàr antidoti, adhibita restrictione, excludentur peregrini Gratiæ sufficientis sensus Molinisticus & Jansenisticus, qui auditoribus sensum alienum à genuino Gratiæ sufficientis sensu Thomistico affricare possent. Hoc meo, si sapis, deinceps utere consilio, quo Scholæ nostræ Adversarios, (ut spero) ad incitas rediges, eisque doctrinam nostram de Gratia sufficienti suggillandi, aut calumniandi omnem omnino occasionem præripies, & tandèm aliquandò tacendi necessitatem impones.

Alteri, quam proponis, quæstioni Respondeo, mirum tibi videri non debere, quòd Thomistæ in explicanda notione Gratiæ *Thomisticè* sufficientis non soleant dicere, hanc gratiam dare potentiam *relativam* ad præsentes subjecti circumstantias, seu ad cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto. Nam cùm Thomistæ internam Gratiæ efficaciam non repetant ex cœlesti indeliberata delectatione, quæ sit relativè victrix & superior gradibus oppositæ concupiscentiæ; cùm etiam Thomistæ non doceant, Gratiam *Thomisticè* sufficientem sitam esse in cœlesti indeliberata delectatione, quæ sit debilior & inferior gradibus oppositæ delectationis concupiscentiæ; ideò Thomistæ, juxtà suæ doctrinæ principia, dicunt primò, Gratiam se ipsa efficacem (quam reponunt in Prædeterminatione physica, quæ non est *relativè*, sed *absolutè* & simplicitèr victrix) in omni loco, tempore, & in quibuscumq; circumstantiis seu cupiditatis gradibus collocetur humana voluntas, semper & infallibilitèr suum consequi effectum.

Secundò, dicunt Thomistæ, Gratiam, quam admittunt, *Thomisticè* sufficientem, dare voluntati humanæ absolutam, veram, completam, proximam, & expeditam potentiam benè agendi, & superandi non tantùm aliquos cupiditatis gradus, sed omnes cupiditatis gradus, qui in subjecto reperiuntur, ità ut voluntati humanæ, semel instructæ Gratia *Thomisticè* sufficienti, nihil planè desit ex parte potentiæ benè agendi

&

& superandi omnes cupiditatis gradus, qui in subjecto occurrunt.

Quo fit, ut Thomistæ, in suo adstruendo Systemate de Gratia se ipsa efficaci, & de Gratia *Thomisticè* sufficienti, nulla prorsùs necessitate adstringantur utendi hac voce *potentia relativa*, qua voce certè non usi sunt antiqui Thomistæ, & veteres Scholæ Magistri, qui non distinxerunt inter potentiam, quam dat Gratia sufficiens, absolutam, & relativam, quia in eorum Systemate hac voce potentia *relativa* utendi nulla omninò exigit necessitatis ratio.

At, quando Thomistæ nunc disputant contra *Iansenii* discipulos, qui docent, Gratiam ideò esse efficacem, quia est relativè victrix; Gratiam verò esse ideò inefficacem, seu *Iansenisticè* sufficientem, quia non est relativè victrix, sed est debilior ac inferior gradibus terrenæ delectationis oppositæ concupiscentiæ; Thomistæ, inquam, ad tollendam æquivocationem & ambiguitatem hujus vocis *potentiæ*, qua ad occultandum de industria suum errorem Ianseniistæ callidè abutuntur, debent uti hoc *potentiæ relativæ* vocabulo quod maximè idoneum & opportunum est ad invictè probandum Gratiam *Jansenisticè* sufficientem, non esse verè *sufficientem*, sed esse prorsùs *insufficientem*. Sic autem Thomistæ adversùs *Jansenii* discipulos argumentari debent: Gratia verè sufficiens (juxta Ecclesiæ doctrinam) ea est, quæ ita complet potentiam benè agendi, & oppositam superandi concupiscentiam, ut nihil ei ex parte potentiæ desit: Atquì Gratia *Jansenisticè* sufficiens non ita complet potentiam benè agendi, & superandi omnes oppositæ concupiscentiæ gradus qui sunt in subjecto, ergò Gratia *Jansenisticè* sufficiens, non est verè sufficiens; sed planè insufficiens. Probatur minor Propositio: Gratia *Iansenisticè* sufficiens non dat homini potentiam relativam superandi omnes concupiscentiæ gradus, qui sunt in subjecto, ergò Gratia *Iansenisticè* sufficiens non ita complet potentiam superandi omnes concupiscentiæ gradus, qui sunt in subjecto, ut nihil ei omninò desit ex parte potentiæ. Probatur Antecedens, primò, quia docent discipuli *Iansenii*, solam Gratiam relativè victricem, & cœlesti delectatione superiorem opposita concupiscentiæ delectatione, dare potentiam relativam superandi omnes concupiscentiæ gradus, qui sunt in subjecto; igitur Gratia *Iansenisticè* sufficiens, quæ non est relativè victrix, & cujus cœlestis delectatio, debilior & inferior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione, non dat potentiam relativam superandi omnes oppositæ concupiscentiæ gradus, seu vincendi ardentiorem & superiorem concupiscentiæ delectationem. Gratia itaque *Iansenisticè* sufficiens non dat potentiam relativam ad præsentes concupiscentiæ gradus, qui sunt in subjecto, subindéque relinquit hominem in impotentia relativa vincendi ac debellandi oppositam concupiscentiæ excandescentiorem & superiorem delectationem.

Præterea, impossibile est impossibilitate relativa, ut minor & inferior delectatio vincat majorem & superiorem oppositam delectationem; atquì Gratia *Jansenisticè* sufficiens nihil aliud est quàm indeliberata cælestis delectatio, quæ minor & inferior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione, ergò impossibile est impossibilitate relativa ut Gratia *Iansenisticè sufficiens* vincat ardentiorem & superiorem oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem; sed potiùs ei necessariò cedere debet, proindeque hominem relinquit in relativa impossibilitate superandi oppositam concupiscentiæ superiorem, ac relativè victricem delectationem.

Hoc argumentum peremptorium est, & evertit omninò Systema de delectatione relativè victrici, quod obstinatis animis propugnant *Iansenii* discipuli, quodque à doctrina Scholæ Thomisticæ remotissimum esse docet ipsemet *Iansenius* lib. 8. *De Gratia Christi* cap. 2. ubi lato calamo exponens causas omnes discriminis quod intercedit Prædeterminationem physicam inter & Gratiam medicinalem, quam dicit se tueri, hæc habet: *Prædeterminatio physica talis esse dicitur, ut in quibuscumq; circumstantiis voluntas collocetur, semper faciat facere, &*

operetur effectum suum, omnemque superet resistentiam; Christi adjutorium nullo modo. Nam delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adjutorium, relativa est. Tunc enim est victrix, quando alteram superat. Quòd si contingat alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit animus, nec efficacitèr unquàm volet, quod volendum est.

Non negant autem *Jansenius*, ejusque discipuli (sicut in mea superiori Epistola commonstravi) Gratiam *parvam*, seu *Jansenisticè* sufficientem, dare homini potentiam absolutam ad oppositum, seu potentiam abstractam à circumstantiis, & dispositionibus subjecti, seu à cupiditatis gradibus qui sunt in subjecto; sed negant *Iansenius*, ejusque discipuli, Gratiam *parvam*, seu *Iansenisticè* sufficientem, dare homini potentiam relativam ad oppositum, seu ad circumstantias, dispositiones, & cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto, subindèque asserunt, hominem, qui caret Gratia relativè victrici, & habet dumtaxàt Gratiam *parvam*, seu *Iansenisticè sufficientem*, esse in impossibilitate relativa vincendi omnes cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto, seu superandi oppositam concupiscentiæ ardentiorem, superiorem, ac relativè victricem delectationem.

In hac impossibilitate relativa totius Janseniani Systematis quasi medulla, & ultimæ veluti fibræ ac radices reconduntur, subindèque si deinceps velis cum *Iansenii* discipulis miscere colloquium, vel cum illis aliquam instituere concertationem, debes præ oculis semper habere capitalem illum *Iansenii*, ejusque discipulorum *de impossibilitate relativa* errorem, quem hactenùs confutavi, & quem si ignorares, vix certo ac securo pede cum istis *Iansenii* discipulis congredi posses: in mediis, densisque tenebris veluti palpando ambulares, &, Andabatarum more, clausis pugnares oculis, quia, relicto illo principali Jansenistarum *de impossibilitate relativa* errore, aerem verberares, ac vagam cum illis haberes disputationem, quam ipsi solitis suis artibus, argutiis, & æquivocationibus obscurarent, implicarent, & tandem mediis è retibus elaberentur.

Vale, & ut Jansenistas, qui se Thomistas esse fingunt, & tamen luto Jansenismi, in quo pedem fixerunt, tenacitèr hærent, efficaciùs refellere valeas, ostendam in proxima, quam ad te scribam, Epistola, doctrinam Thomistarum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci esse Sacris Litteris, doctrinæ SS. Patrum, definitionibus Conciliorum, & Summorum Pontificum Decretis consentaneam; doctrinam verò *Iansenii*, & Jansenistarum, qui in statu naturæ lapsæ internam Gratiæ vim & efficaciam desumunt ex indeliberata cœlesti delectatione relativè victrice, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione, proindè necessitatem inferente jure optimo fuisse ab Ecclesia proscriptam.

EPI-

EPISTOLA SEXTA

In qua ostenditur, Thomistarum doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci esse Sacris Litteris, doctrinæ Sanctorum Patrum, definitionibus Conciliorum & Summorum Pontificum Decretis apprimè consentaneam; doctrinam verò Jansenii & Jansenistarum de Gratiæ efficacia sita in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, subindeque necessitante, jure merito fuisse ab Ecclesia confixam.

DE divinæ Gratiæ efficacia, quæ amplissimum Theologis præbet disputandi argumentum, sic hodiè ad te scribam, ut non immemor Epistolam me in præsentia scribere, non librum) consultò prætermittam, brevitatis ergò, varios Gratiæ efficaciam explicandi modos, qui apud Theologos circumferuntur, totamque operam & industriam meam in ista Epistola dumtaxàt ponam in tutanda Thomistarum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci doctrina, quæ nihil planè affinitatis habet cum damnata doctrina *Jansenii*, & ipsius discipulorum, qui Gratiæ efficacis naturam, seu essentiam, constituunt in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiore concupiscentiæ opposita terrena delectatione, ac necessitante, sicut ex eorum locupletissimis, quæ adducam, testimoniis manifestò patebit.

I. Igitur (quod tibi & mihi felix ac faustum sit) rem protinùs aggredior, & ostendo, sententiam, quæ statuit Gratiam per se & ab intrinseco efficacem sitam esse in Prædeterminatione physica, ac subindè suam mutuari & haurire efficaciam ex omnipotentia divina, & supremo Dominio, quod Deus habet super corda hominum, sicut supra omnia, quæ in Cælo & sub Cælo sunt, esse veram, ipsissimamque sententiam, quam totus Prædicatorum Ordo, tanquam germanam *S. Augustini*, & *S. Thomæ*, doctrinam semper amplexus est, & pro ea, velut pro aris ac focis, pugnavit, præsertim in celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis*, sub Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitis, in quibus Familia Dominicana per suos Alumnos *Thomam Lemosium*, & *Didacum Alvaresium* (Deus bone, quales Viros!) immortalem sibi gloriam comparavit.

Quia tamen (ut benè memini) in prioribus, quas ad te scripsi, Epistolis, probavi multis argumentis tàm Theologicis, quàm Philosophicis, necessariò admittendam esse Prædeterminationem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem ad exerendos actus supernaturales, ideò, ne iteratis repetitionibus nunc tibi fastidium ingeram, hæc argumenta impræsentiarum missa faciam, totusque in id incumbam, ut luculentissimè demonstrem, Thomistarum doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci Sacris Litteris, Doctrinæ SS Patrum, Definitionibus Conciliorum, & Decretis Summorum Pontificum esse omninò consonam; & è diverso eam esse penitùs alienam à proscripta doctrina *Jansenii*, & Jansenistarum, qui internam Gratiæ efficaciam repetunt ex indeliberata cælesti delectatione, quæ relativè victrix est, & major, intensior, fortior, ac superior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione.

In primis, innumera suppetunt Scripturæ Sacræ testimonia, in quibus efficacia gratiæ ex eo potissimùm commendatur, quòd Deus ipse sit qui facit ut faciamus, qui cor inclinat quocumque vult, qui duritiam ejus aufert, & proclive ad bonum reddit, qui non solùm vocat per gratiam, sed etiam aures vocationi obedientes præbet, qui præparat voluntatem, qui quæcumque promisit, potens est & facere, qui aptat nos ad omne opus bonum, qui operatur in nobis ipsum velle, idest, consensum, qui demum convertit nos, & ex impiis justos facit. Hæc omnia, quibus gratiæ per se efficacis energia, seu virtus magnificè commendatur, aperte exprimunt ista, quæ hic subjicio, Scripturæ Sacræ testimonia: *Dabo vobis cor novum, & spiritum meum ponam in medio vestri: & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiatis*; Ezechielis cap. 36. vers. 26 & 27. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum*; Joannis cap. 6. vers. 44. & ibidem: *Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me*: Item. *Non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei*, Epistolæ ad Romanos cap. 9. vers. 16. *Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini, quocumque voluerit, inclinabit illud*. Proverbiorum cap. 21 vers. 1. *Deus est, qui operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate sua*; Epist. ad Philippenses cap. 2. vers. 13. *Quæcumque promisit Deus, potens est, & facere*; Epist. ad Romanos cap. 4. *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*; Lucæ cap. 3 Denique, *converte me, Domine, & convertar*; Hieremiæ cap. 31. *Converte nos Domine & ad te convertemur*; Threnorum capite ultimo.

His, & similibus Scripturæ Sacræ locis commendatur & adstruitur divina quædam gratia, cui nunquàm resistitur, quæque ex omnipotentia Dei, & ex supremo, quod in omnes creaturas obtinet, dominio, suam propriam energiam, idest, internam vim & efficaciam suam desumens suum semper & infallibiliter consequitur effectum: Atqui talis gratia est ipsamet Gratia per se & ab intrinseco efficax, quam ad omnes pietatis actus & supernaturales eliciendos necessariam esse docet universa Schola Thomistica, ergò doctrina ejusdem Scholæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci est Sacris Litteris apprimè consentanea.

Præterea, non potest meliùs & securiùs nobis innotescere, quænam sit vera mens, & genuinus sensus Scripturæ Sacræ, quàm ex perpetua Sanctorum Patrum traditione, ex Definitionibus Conciliorum, & ex Decretis Summorum Pontificum: Atqui Sancti Patres Summi Pontifices, & Concilia necessitatem Gratiæ se ipsa efficacis ad omnes & singulos pietatis actus agnoscunt; ergò, juxtà germanam Scripturæ Sacræ intelligentiam, admittenda est doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci. Longior profectò essem, si, ad probandam minorem Propositionem hujusce argumenti, huc adducere vellem omnia Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum clarissima testimonia, & Conciliorum Canones, quibus veritas doctrinæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci in aperto Sole ponitur.

Quapropter, ut compendiosiori via progrediar, hoc unum, antequam minorem Propositionem hujus argumenti probem, suppono, quod est in confesso apud omnes Catholicos, videlicet Doctrinam *S. Augustini* de Gratia & Prædestinatione esse toti Sanctorum Patrum traditioni consonam, à Conciliis Africanis, Arausicano II. & Oecumenico Concilio Tridentino probatam, & à Summis Pontificibus (incipiendo ab INNOCENTIO I. usque ad BENEDICTUM XIII. nunc clavum universæ Ecclesiæ sapientissimè gubernantem) tanquam doctrinam Ecclesiæ commendatam, præclarisque encomiis celebratam. CLEMENS XI. Pontif. Max. die XXVIII. mensis Januarii Anni MDCCIV. diris devovit posthumum, maleque consarcinatum *Joannis Launoii* libellum, in quo morosus ac superciliosus ille Censor proscindit doctrinam *S. Augustini*, dictitans, Aquilinum illum Doctorem, de Gratia

tia & Prædestinatione disputantem, novam viam calcasse, ignotos priscis Ecclesiæ Patribus calles aperuisse, quos, dum Sancti *Prosper*, *Hilarius*, *Cæsarius*, *Prudentius*, *Remigius*, cæterique *Augustini* discipuli sequuti sunt, à vera & antiqua priorum Ecclesiæ Sæculorum traditione desciverunt. Hunc inquam, *Joannis Launoji* libellum damnavit CLEMENS XI. ad minùs *tanquàm impium, blasphemum, nec non fulgidissimo Ecclesiæ lumini, maximoque Doctori Sancto Augustino, quin imò ipsimet Ecclesiæ, atque Apostolicæ Sedi injuriosum*. Asserit etiam idem Summus Pontifex, se in defensione doctrinæ *S. Augustini* de Gratia firmitèr inhærere velle vestigiis Romanorum Pontificum Prædecessorum suorum, *qui ejusdem Sancti Doctoris præcelsam doctrinam magno semper in pretio habuerunt, totoque mentis affectu amplexi fuerunt*.

Hoc in laudem & approbationem doctrinæ *S. Augustini* De Gratia & Prædestinatione semel posito, minorem mei argumenti Propositionem sic invictè probo: Doctrinam *S. Augustini* de Gratia suo calculo approbarunt Sancti Patres, Concilia, & Summi Pontifices: Atquì dissertissimè *S. Augustinus* in suis Operibus admittit necessitatem Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis ad omnes & singulos pietatis actus eliciendos, ergo omnes Sancti Patres, Summi Pontifices, & Concilia approbarunt doctrinam *S. Augustini*, admittentis necessitatem Gratiæ per se efficacis ad omnes & singulos pietatis actus. Totius difficultatis cardo nunc in eo vertitur, utrùm *S. Augustinus* reverà admiserit necessitatem Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis ad omnes & singulos pietatis actus? Id autem probo benè multis ejusdem S. Doctoris locupletissimis testimoniis. Et primò quidem *S. Augustinus* sæpissimè affirmat, Deum efficacissima sua gratia operari in nobis velle & perficere bonum: *Certum est*, inquit, *nos velle, cum volumus; sed ille facit ut velimus bonum . . . . Certum est nos facere cum facimus: sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, qui dixit: Faciam ut in justificationibus meis ambuletis*; lib. *De Gratia & libero Arbitrio* cap. 16. Et cap 5. ejusdem libri loquens de Vocatione *S. Pauli*, ait: *Ut de Cælo vocaretur, & tam magna & efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala*.

Prætereà, *S. Augustinus* lib. 1. *ad Bonifacium* cap. 19. explicans illud Christi oraculum cap 6. Joannis, *Nemo potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum*, hæc habet: *Quis trahitur, si jam volebat, & tamen nemo venit, nisi velit? Trahitur ergò miris modis ut velit ab illo qui novit intùs in cordibus ipsis operari. non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant*. Sed clariùs etiam *S. Augustinus* mentem suam promit his in locis, in quibus vim & efficaciam gratiæ repetit ab una omnipotentissima Dei voluntate: *Volenti* (Deo) *salvum facere*, inquit, *nullum hominis resistit arbitrium. Sic enim velle aut nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem . . . . Sine dubio habens* (Deus) *humanorum cordium quò placeret, inclinandorum omnipotentissimam potestatem*, lib. *De corrept. & Gratia* cap 14. Idem cap. 24. libri *De Gratia Christi* docet: *Interna & occulta, mirabili ac ineffabili potestate*, inquit, *operatur Deus in cordibus hominum non solùm veras revelationes, sed bonas etiam voluntates*. Et lib *de Prædestinatione Sanctorum* cap. 8. ait: *Hæc itaque Gratia, quæ occultè humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo corde respuitur; ideò quippè tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur*. Postremò, cap. 12. libri *de Correptione & Gratia* asserit *S. Augustinus*, tantam esse vim & efficaciam gratiæ, ut invincibilitèr, & insuperabilitèr determinet voluntatem ad bonum: *Subventum est igitur* (inquit) *infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabilitèr & insuperabilitèr ageretur; ideò quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur*.

Plura non adducam *S. Augustini* testimonia,

nia, cùm hæc jam à me laudata abundè evincant, Sanctum illum Doctorem fuisse acerrimum Gratiæ per se efficacis defensorem; undè inferre debes, doctrinam de Gratia se ipsa efficaci esse omnium Sanctorum Patrum Traditioni & definitionibus Summorum Pontificum, & Conciliorum consentaneam. At enim primò, cum certissimè constet, omnes Summos Pontifices (ab INNOCENTII I. temporibus usque ad BENEDICTUM XIII. nunc sedentem) Sacra Concilia, & utriusque Ecclesiæ, cùm Latinæ, tùm Græcæ, Patres *S. Augustini* doctrinam, ex quo primùm vulgata est, ad hanc usque diem excepisse, coluisse, propugnasse, necessariò fatendum est, hanc *Sancti Augustini* de Gratia se ipsa efficaci doctrinam avitæ Traditioni Ecclesiæ esse consonam, ne universam cum *Augustino* errasse Ecclesiam, & à Sanctorum Patrum Traditione exorbitasse concedamus. Si enim contrariam antiquis Patribus *Augustini* doctrinam autumavit Ecclesia, quorsùm igitur eam probavit, fecitque suam? Si verò contrariam non censuit, immò consentaneam prorsùs agnovit; igitur doctrinam *S. Augustini* de Gratia se ipsa efficaci est doctrina totius Ecclesiæ.

Secundò, *S. Augustinus*, ut omnem novitatis invidiam, sibi à Semipelagianis impactam, amoveret, doctrinæ suæ de Prædestinatione gratuita, & de Gratia se ipsa efficaci antiquitatem tribus potissimùm argumentis asseruit ac vindicavit. Primùm, ex mira cum Apostolo *Paulo* consensione, cujus sexcenta fermè clarissima testimonia excerpta ex variis ejusdem Epistolis, atque ex illa præsertim quæ ad Romanos scripta est, defloravit & laudavit in libris, quos edidit *de Dono perseverantiæ*, & *de Prædestinatione Sanctorum*. Secundò, ex fusis omni retrò ætate Ecclesiæ precibus, quibus à Deo postulamus Gratiam se ipsa efficacem, qua Infideles convertantur ad Fidem, peccatores resipiscant, & justi perseverent in bono. Hoc argumentum ex Ecclesiæ precibus petitum sæpiùs adversùs Semipelagianos urget *S. Augustinus*, sed præsertim cap. 23. libri *de Dono perseverantiæ*. Tertiò, *S. Augustinus* doctrinæ suæ antiquitatem confirmavit testimoniis veterum, quos in ea tradenda præceptores atque magistros se habuisse gloriatur cap. 19 laudati libri *de Dono perseverantiæ*. *Hoc scio*, inquit, *neminem contra istam Prædestinationem, quam secundùm Scripturas Sanctas defendimus, nisi errando, disputare posse. Puto tamen eis, qui de hac re sententias Tractatorum requirunt, Sanctos, & in fide atque doctrina Christiana laudabiliter usquequaque diffamatos viros, Cyprianum, & Ambrosium, quorum tam clara testimonia posuimus, debere sufficere*. Tùm recitatis eorum testimoniis, subdit: *Sed his, qui sufficere debuerunt, Sanctum Gregorium addamus & tertium*; nimirum *Nazianzenum*, cujus fragmentum refert ex Oratione in Pentecosten.

Certè, qui *S. Augustini* ingenium novit, compertum itidèm habere debet, S. illum Doctorem ea religione Veterum Patrum sententiis ità firmiter hæsisse, ut hoc ei exprobraverit *Julianus* Pelagianus, cujus convincia non modò æquo animo ferebat S. Doctor, verùm etiam lucro vertebat. Sic enim capite 86. libri 1. secundi Operis, quod contra *Julianum* Pelagianum, lucubravit, illum affatur: *Nobis inesse impietatem veterem convicialis, quoniam dogmata antiqua, catholica, quæ docuerunt, qui Ecclesiam Christi ante nos, in ejus gratia, ac vera pietate rexerunt, contra perversitatem vestram novitiam, quantulocumque labore defendimus. In te igitur agnosce stultitiam, in te imprudentiam, in te impietatem non veterem; sed novam*.

Dici ergò non potest, *S. Augustinum*, dùm contra Pelagianos & Semipelagianos Prædestinationem gratuitam, & Gratiæ se ipsa efficacis ad omnes & singulos pietatis actus necessitatem stabilivit, novam & hactenus in Ecclesia inauditam invexisse doctrinam, novos aperuisse calles antiquis Ecclesiæ Patribus ignotos; sed cum *S. Fulgentio* dicendum est, hanc *S. Augustini* doctrinam omnium cùm Orientis, tùm Occidentis Episcoporum consensione fuisse probatam; *Hæc itaque* (ait ille addictissimus *S. Augustini*

ſtini diſcipulus cap. 18 lib. 2. De veritate Prædeſtinationis & Gratiæ (*Catholicorum Patrum Apoſtolicis inſtitutionibus tradita permanet in Eccleſiis, ſine aliqua dubitatione doctrina; quam Græci, latinique Pontifices, Sancti Spiritus infuſione firmati; uno atque indiſſolubili ſemper tenuere conſenſu*.

II. Verùm. ſi adhùc addubites, ſententiam, quam propugnat Schola Thomiſtica, de Gratia ſe ipſa efficaci prædeterminatrice, fuiſſe *S. Auguſtino*, cæteriſque Patribus, Conciliis, & Summis Pontificibus probatam remittam te ad eam, quam jam ad te ſcripſi, Epiſtolam ad explicandam genuinam mentem Patrum Concilii Tridentini circa Gratiam ſe ipſa efficacem. Ibi quippè multis, iiſque, (ni meus me fallit animus) invictis demonſtravi argumentis, Scientiam Mediam nec *S. Auguſtino*, nec aliis Sanctis Patribus nec antiquis Theologis, nec Patribus Concilii Tridentini notam fuiſſe, cùm nullum illius Scientiæ Mediæ veſtigium reperire ſit ſive in Sanctorum Patrum, & antiquorum Theologorum Operibus, ſive in Actis Concilii Tridentini, ſed Scientiam illam Mediam fuiſſe poſtremis hiſce temporibus excogitatam, vel à *Fonſeca*, vel à *Molina*, Societatis Jeſu Scriptoribus. Ex quo ſemel demonſtrato neceſſaria conſecutione deduxi, Divum *Auguſtinum*, & cæteros Sanctos Patres, nec non antiquos Theologos, & Patres Concilii Tridentini, quibus ignota penitùs fuit hæc Scientia media, uni doctrinæ de Gratia per ſe efficaci prædeterminatrice adhæſiſſe, quia (ſicut docet *Suarez* lib. 2. *De Scientia Media futurorum conditionatorum* (cap. 4) *ſemèl non admiſſa Scientia Media, ut gratiæ efficacitas conſiſtat, & infallibilitas Divini Decreti & Divinæ Prædeſtinationis, debet neceſſariò admitti Prædeterminatio phyſica. Nam infallibilis conſecutio effectus ex vocatione efficaci intelligi non poteſt, niſi aut ex phyſica efficacia, & prædeterminatione cauſæ, aut ex mera ſcientia: illa autem ſcientia non eſt alia niſi conditionata*.

Cum igitur (ſicut in prædicta Epiſtola latè probavi) nec Patres Concilii Tridentini, nec antiqui Theologi, nec *S. Auguſtinus*, nec cæteri Sancti Patres in explicanda Gratiæ efficacia, & infallibilitate Divini Decreti & Divinæ Prædeſtinationis, Scientiam Mediam admiſerint, nec ea unquàm (teſte ipſomet *Molina*, primo illius inventore) uſi fuerint, neceſſe eſt, ut hi omnes (juxta hanc certiſſimam *Suarezii*, doctiſſimi Societatis Jeſu Theologi, regulam) admiſerint Prædeterminationem phyſicam, ſeu Gratiam ſe ipſa efficacem prædeterminatricem, quam ad omnes & ſingulos pietatis actus neceſſariam eſſe pertendunt Thomiſtæ.

His argumentis, quæ ex Sacris Litteris, & ex perpetua Sanctorum Patrum Traditione invictè probant antiquitatem doctrinæ de Gratia ſe ipſa efficaci, quam ſtrenuè propugnant Thomiſtæ, ſi addideris alia argumenta cùm Theologica, tùm Philoſophica, queis probavi in meis præcedentibus Epiſtolis, Præmotionem phyſicam eſſe prorsùs neceſſariam ad producendos actus ſupernaturales, eaque ſemel ſublata, Deum non fore principium omnis entis, primum liberum, fontem totius boni, & primam cauſam omnis effectus & cauſalitatis cauſarum ſecundarum; Hæc (inquam) omnia argumenta ſi, ut par eſt, ſimul connectas, fateberis ultrò, doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci prædeterminatrice eſſe omni argumentorum genere munitam, ſubindèque flocci facies argumenta, quæ Adverſarii Scholæ Thomiſticæ objiciunt nunc & objecerunt olim in Congregationibus *de Auxiliis*, dictitantes, Præmotionem phyſicam, ſeu Gratiam efficacem prædeterminatricem, eſſe inutilem, tollere libertatem Deum facere authorem peccati, & adverſari Concilio Tridentino; quas ſæpe recoctas objectiones pleniſſimè ipſe in ſuperioribus meis Epiſtolis diluі, & conciliavi (quantùm humanis viribus fieri poteſt) invictam Divinæ gratiæ efficaciam cum libertate & contingentia voluntatis creatæ.

Non eo quidèm inficias, difficile & arduum eſſe hanc inire concordiam, ſed tamen exiſtimo, hanc difficultatem, quæ Sanctorum Patrum, præſertim *Auguſti-*

ni

ni, torsit ingenia, neminem dimovere debere à certissimis principiis, & solidissimis fundamentis, quibus nititur doctrina de Præmotione physica, seu de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice, quia propter occulta negari non debent certa & manifesta. Quo fit, ut etiamsi nos lateret modus illius concordiæ, immò contra eam occurrerent difficultates, quibus solvendis impares essemus, non tamen ob id revocanda esset in dubium omnipotentissima Divinæ Gratiæ efficacia, quam Scriptura Sacra, Sancti Patres, Summi Pontifices, Concilia & antiqui Theologi constanter adstruunt, quæque inconcussis principiis, & validissimis fulcitur argumentis: *Numquid negandum est quod apertum est, quia comprehendi non potest, quod occultum est?* inquit *S. Augustinus* cap. 14. libri *De Dono perseverantiæ*.

III. Hactenùs doctrinam Thomistarum, qui internam Gratiæ efficaciam repetunt ex omnipotentia Dei, & ex supremo dominio, quod Deus obtinet super corda hominum, & super omnia, quæ in Cœlo & sub Cœlo sunt, veram & catholicam esse ostendi; nunc evincam, doctrinam *Jansenii*, & Jansenistarum, qui internam Gratiæ efficaciam constituunt in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiori concupiscentiæ terrena delectatione, subindèque necessitante, jure optimo fuisse ab Ecclesia proscriptam.

Sed antequàm id probem; præstat ut sedulò observes, *Iansenium*, & Jansenistas, qui Gratiæ efficaciam statuunt in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione, sic suum Systema explicare. Ajunt, liberum hominis arbitrium, ante Adami peccatum, fuisse constitutum in æquilibrio, quod nulla omninò præveniens delectatio, vel cœlestis, vel terrena, in alteram partem flecteret, sed ipse, adhùc in statu innocentiæ positus, proprio nutu, ut libuisset, inclinaret, atque ita hominem innocentem perfectè fuisse liberum libertate indifferentiæ; at per peccatum Adami sublato illo æquilibrio, & abolita funditùs hac indifferentia, hominem ita esse delectationis vel cælestis, vel terrenæ mancipium, ut necessariò eat quò trahit illa delectatio. Enim verò, indeliberata cælestis delectatio si sit relativè victrix, & fortior ac superior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, necessariò hominem trahit ad pios actus. Sin verò, indeliberata concupiscentiæ terrena delectatio sit relativè victrix, & major ac superior opposita cælesti delectatione, tunc homo æstro quodam sensibilis ac majoris hujus delectationis ad flagitia rapitur, sicque in conflictu duarum illarum delectationum, quarum una gradibus alteri præponderat, eaque fortior ac superior est, oportet ut minor delectatio necessariò cedat majori.

In hoc uno situm esse totum *Jansenii* de efficacia Gratiæ Systema, fatetur ipsemet *Jansenius* innumeris in locis, quorum aliquot hic indicare abundè sufficiet. Et primò *Jansenius* cap. 2. lib. 8. *De Gratia Christi* hæc habet: *Delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adjutorium, relativa est. Tunc enim est victrix quandò alteram superat. Quod si contingat alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit animus, nec efficaciter unquàm volet quod volendum est*. Viden, ex isto agendi modo delectationis relativæ seu per gradus, necessariò sequi, quod mox dicebam, superiorem nimirùm delectationem à minori nunquàm vinci posse? quod ipsemet agnoscit *Iansenius*. Secundò, idem docet *Iansenius* cap. 6. lib. 4. De Gratia Christi, ubi ait: *Perspicuè intelligitur, tantoperè necessariam esse istam delectationis divinæ gratiam, quando cum terrenarum rerum tentationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit quàm terrena, qua noster affectus detinetur, fieri non possit, quin propriæ voluntatis infirmitate vincamur. Major enim delectatio nunquàm sanè delectatione minore superabitur*. Et capite nono ejusdem libri: *Conflictus ille delectationum sopiri non potest* (inquit Jansenius) *nisi altera alteram delectando superaverit, & eò totum animæ pondus vergat. Quod enim amplius delectat, secundùm id operemur*

mur necesse est. Vigente enim delectatione carnali, impossibile est ut virtutis ac honestatis consideratio prævaleat.

Denique, ut infinita alia prætermittam loca, quæ in amplissimo libro *Jansenii* eodem collimant, eamdem doctrinam *Jansenius*, in suo errore semper sibi constans, explicat cap. 10. ejusdem libri *De Gratia Christi*, dicens: *Cùm nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectatione rerum creatarum cesserint, vel peccabitur, vel, alternante delectationum fluctu, in medio remanebitur*. Non poterat certè *Jansenius* suum Systema de delectatione Gratiæ efficacis relativè victrice, & superiori concupiscentiæ terrena delectatione clariùs exprimere, idque ultrò & candidè fassi sunt ejus discipuli, quos inter me unum quidem reperiens, qui vim gratiæ efficacis non repetat ex indeliberata cœlesti delectatione relativè victrici, & superiori opposita concupiscentiæ terrena delectatione, ut videre est in libris, quos Janseniani hactenùs in lucem protruserunt, & quorum catalogum hic texere, vel diserta eorum super hac re proferre testimonia nimis longum esset.

Hac itaque præmissa observatione, nunc probandum suscipio, capitalem hunc *Jansenii* errorem de Gratiæ efficacis delectatione relativè, seu per gradus, victrice ac superiore concupiscentiæ terrena delectatione, fuisse jure optimo ab Ecclesia proscriptum, tanquàm virulentum principium; ex quo fluunt quinque damnatæ *Iansenii* Propositiones. Et primò quidem, ex hoc *Iansenii* principio de delectatione Gratiæ efficacis superiori ac relativè victrice sponte fluit hæc prima *Iansenii* Propositio: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundùm præsentes, quas habent vires, præcepta sunt impossibilia: deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant*. Germanus quippè illius primæ *Iansenii* Propositionis sensus hic est: aliquibus justis, urgente præcepto, deest Gratia efficax, seu cœlestis delectatio relativè victrix, & superior terrena concupiscentiæ delectatione, adestque tantùm gratia, quam *Iansenius* appellat *parvam*, quæque comparatè & relativè ad illorum majorem ac superiorem concupiscentiæ delectationem non eis dat proximam, expeditam, & relativam potentiam vincendi superiorem oppositam concupiscentiæ delectationem; quia minor cœlestis delectatio, quam importat Gratia illa *parva*, non potest relativè superare oppositam majorem ac superiorem concupiscentiæ delectationem, & quia etiam consensus voluntatis justorum, sub motione concupiscentiæ delectationis superioris & relativè victricis, ità, juxta *Iansenium*, necessarius est, ut ab eo justi se cohibere non possint, sed necessariò illum præstare debeant: *Vigente enim delectatione carnali* (ait *Iansenius* lib. 4. *de Gratia Christi* cap. 9.) *impossibile est, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat*. Et lib. 7. *de Gratia Christi* cap. 3. idem *Iansenius* ait: *justitiæ vel peccati delectatio est illud vinculum, quo liberum arbitrium in justitia vel peccato ita firmiter ligatur & retinetur, ut quamdiù isto stabilitèr possidetur, & constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem, ita videlicèt ut arbitrium non liberatum eum non velle non possit*. Ex qua *Iansenii* doctrina manifestò sequitur, aliquos justos, qui carent gratiæ efficacis delectatione superiori & relativè victrici, & in quibus tantummodò inest *parvæ* gratiæ delectatio inferior & minor opposita concupiscentiæ delectatione, non posse hanc oppositam concupiscentiæ superiorem ac relativè victricem superare delectationem, subindèque *Præcepta esse illis impossibilia, deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant*, idest, deesse illis Gratiæ efficacis delectationem superiorem & relativè victricem, quæ, juxta *Iansenium*, se tenet ex parte potentiæ, datque ipsa sola voluntati creatæ potentiam completam, proximam, expeditam, & relativam observandi præcepta, & superandi omnem oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem.

Non negant quidem *Iansenius*, & Jansenistæ, hanc gratiam *parvam*, quam habent aliqui justi, destituti gratia

efficaci, dare potentiam absolutam superandi concupiscentiam (si enim minor esset opposita concupiscentia, ab illa parva gratia vinceretur) sed negant *Iansenius*, & Jansenistæ, *parvam* illam gratiam, quæ inest aliquibus justis, gratia efficaci destitutis, dare illis potentiam relativam ad oppositos concupiscentiæ gradus, per quam aliqui justi (absente Gratia efficaci) possint superare majorem & superiorem oppositam concupiscentiæ delectationem, quia (inquiunt *Iansenius*, & Jansenistæ) cùm illa gratia *parva* nihil aliud sit quàm indeliberata cœlestis delectatio, quæ minor, debilior & inferior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione, impossibile prorsùs est ut *parva* illa gratia vincat oppositam majorem concupiscentiæ delectationem. Minor enim delectatio non potest vincere oppositam majorem delectationem, sed ei necessariò cedere debet. Ex quo doctrinæ *Iansenii*, & Jansenistarum principio evidentèr sequitur *aliquibus justis* (qui habent dumtaxàt gratiam illam *parvam*, & carent gratia efficaci, seu relativè victrici) *Præcepta esse impossibilia, deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant*.

Altera *Iansenii* damnata Propositio, quæ his verbis concepta est: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*, profluit itidem & quasi pro re nata erumpit ex isto Jansenianæ doctrinæ principio, basi, ac fundamento, de delectatione superiore ac relativè victrice. Quamvis enim *Jansenius* doceat (sicut in meis superioribus Epistolis jam ostendi) omnem Gratiam in statu naturæ lapsæ esse efficacem, & producere semper effectum, cujus relativè capax est, & propter quem à Deo datur; distinguit attamen *Jansenius* duplicem in statu naturæ lapsæ Gratiam efficacem, unam videlicet, quam vocat *parvam*, & alteram, quam appellat *robustam*, & *relativè victricem*. Utraque autem Gratia efficax, sive *parva*, sive *relativè victrix*, semper, juxta *Jansenium*, eum omnem consequitur effectum, cujus est capax relativè ad oppositos cupiditatis, seu concupiscentiæ gradus. Si enim opposita concupiscentiæ terrena delectatio sit major ac superior cœlesti gratiæ delectatione, tunc, juxta *Jansenium*, gratia quidem erit efficax; sed *parva*, quæ inefficaces tantùm, debiles & imperfectos motus ad bonum in intellectu & voluntate excitabit, seu (ut docet, Jansenius) *animus in solis desideriis inefficacibus hærebit*. Si verò Gratiæ cœlestis delectatio vehementior ac superior sit opposita concupiscentiæ terrena delectatione, tunc gratia est efficax relativè victrix ad omnes oppositos concupiscentiæ gradus, plenumque ac perfectum effectum, seu opus bonum obtinet, sicque, juxta Systema *Iansenii*, omnis gratia in statu naturæ lapsæ est efficax, quia semper aliquid efficit, eique, quantùm ad illum effectum, ad quem producendum datur à Deo, nunquàm resistitur. Gratiæ quippè, cujus cœlestis delectatio superior est opposita concupiscentiæ delectatione, nunquàm resistitur, sed talis gratia, juxta *Iansenium*, plenum ac perfectum effectum opus producit. Gratiæ verò efficaci, quam *parvam* appellat *Iansenius*, non resistitur quantùm, ad effectum imperfectum, quia, juxtà *Jansenium*, hunc effectum semper producit, & eo nunquàm frustratur. Quantùm, verò ad effectum plenum ac perfectum, ad quem illa parva gratia Janseniana absolutè tendit & ordinatur, non potest in Jansenii Systemate dici, quod ei resistatur, quia hunc effectum plenum atque perfectum gratia illa *parva*, relativè ad majorem & superiorem concupiscentiæ oppositam delectationem, consequi & producere non potest in doctrina *Iansenii*, sicut latè ostendi in mea superiori Epistola. Patet itaque, hanc secundam *Iansenii* damnatam Propositionem: *Gratiæ interiori in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*, esse intimè connexam cum eo Jansenianæ doctrinæ de delectatione superiori, & relativè victrice capitali ac fundamentali principio.

Tertia *Iansenii* damnata Propositio, quæ his verbis continetur: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione*, arctissimo itidem vinculo connectitur

tur cum doctrinæ Jansenianæ principio de delectatione superiori & relativè victrice, immò, nullibi, mea quidèm sententia, clarius elucescit hæc connexio, quàm in hac tertia *Iansenii* damnata Propositione; cùm enim *Jansenius* sæpiùs asserat, libertatem in uno duntaxàt voluntario deliberato consistere, nec aliud essentialiter postulare, nosque id magis velle, quod magis non delectat, demulcet, ac rapit, tametsi necessariò; hinc infert *Iansenius*, superiorem & relativè victricem Gratiæ delectationem, causam esse nostræ libertatis, idest, *à coactione*, quia facit, ut velimus, quamvis hæc superior & victrix Gratiæ delectatio nobis necessitatem benè agendi non quidèm perpetuam, immutabilem, & involuntariam, sed transitoriam, mutabilem, & voluntariam, imponat.

Idem docet *Iansenius* de superiori ac relativè victrice concupiscentiæ delectatione, quam itidèm dicit esse causam cur liberè (idest libertate à coactione) peccemus, tametsi hæc concupiscentiæ major delectatio nobis imponat simplicem, voluntariam, mutabilem, transitoriam, & relativam peccandi necessitatem. Sed præstat audire *Jansenium*, qui lib. 7. *De Gratia Christi* cap. 3. hæc habet: *cùm igitur vera causa, cur arbitrium ad appetendum aliquid moveatur, sit delectatio, qua intrinsecus in ipsa voluntate mulcetur, hinc est quod consequenter Augustinus tradit, tàm in appetendo, quàm in omittendo peccato voluntatem delectatione liberam fieri.* Id etiam clariùs exprimit *Iansenius* cap. 10. lib. 6. *de Gratia Christi*, & lib. 8. Cap. XV. ubi ait *Gratiam, quantumcumque efficacem, etiam talem, qualis in Cælo cum summa delectatione dabitur, nullo modo tollere libertatem quia non tollit voluntatem, hoc ipso videlicèt quo eam NON COGIT, aut invitam rapit.* Quin *Iansenius* cap. 9. lib. 8. *De Gratia Christi* pertendit, *S. Augustinum* docuisse, ad peccandum sufficere libertatem à coactione, eumque conquerentibus Pelagianis nihil aliud respondisse ut liberum salvaret arbitrium, *nisi hominem non cogi, sed libenter cum delectatione & ideò propria & libera voluntate peccare ..... Et concludendo clarius intelligens id quod dixerat, nec aliter liberum arbitrium in peccato quærendum esse significans, nisi quia vi delectationis istius quam dixerat, non alius quispiam coget hominem, sed ipse homo delinitus propria voluntate peccatum facit.* Patet itaque, hanc tertiam *Iansenii* damnatam Propositionem habere arctissimam connexionem cum præcipuo & fermè unico Jansenianæ doctrinæ principio de delectatione, sive cælesti, sive terrena, superiori, & relativè victrice.

Quarta *Iansenii* proscripta Propositio, quæ his verbis exprimitur: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei; & in hoc erant hæretici, quod vellent eam Gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare*: hæc, inquam, quarta *Iansenii* Propositio sequitur planè ex palmari Jansenianæ doctrinæ principio de delectatione superiori & relativè victrice. Sensus quippe hujus quartæ *Iansenii* Propositionis verus ac germanus hic est: *Semipelagiani admiserunt necessitatem Gratiæ interioris etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici quod, rejecta Christi gratia efficaci* (hoc est, juxta mentem *Iansenii*, rejecta Christi gratia efficaci, quam ipse vult sitam esse in cælesti indeliberata delectatione superiori & relativè victrice volútatem humanam necessitate insuperabili indeclinabili determinante) *solam admitterent gratiam, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare*. Hic est verus, proprius & genuinus quartæ istius Propositionis sensus, qui intimam connexionem habet cum illo hæretico Jansenianæ doctrinæ principio in hoc posito, quòd *Iansenius* & Janseniani velint, Gratiæ efficaci, cujus indeliberata cælestis delectatio relativè victrix est, seu, major, fortior, ac superior est opposita concupiscentiæ terrenæ delectatione, humanam voluntatem non posse dissentire, quia necesse prorsùs est, ut voluntas humana secundùm indeliberatam majorem, superiorem, ac relativè victricem delectationem semper operetur. Falsò igitur in hac

quar-

operetur effectum suum, omnemque superet resistentiam; Christi adjutorium nullo modo. Nam delectatio victrix, quae Augustino est efficax adjutorium, relativa est. Tunc enim est victrix, quando alteram superat. Quòd si contingat alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis haerebit animus, nec efficacitèr unquàm volet, quod volendum est.

Non negant autem *Jansenius*, ejusque discipuli (sicut in mea superiori Epistola commonstravi) Gratiam *parvam*, seu *Jansenisticè* sufficientem, dare homini potentiam absolutam ad oppositum, seu potentiam abstractam à circumstantiis, & dispositionibus subjecti, seu à cupiditatis gradibus qui sunt in subjecto; sed negant *Iansenius*, ejusque discipuli, Gratiam *parvam*, seu *Iansenisticè* sufficientem, dare homini potentiam relativam ad oppositum, seu ad circumstantias, dispositiones, & cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto, subindéque asserunt, hominem, qui caret Gratia relativè victrici, & habet dumtaxàt Gratiam *parvam*, seu *Iansenisticè sufficientem*, esse in impossibilitate relativa vincendi omnes cupiditatis gradus, qui sunt in subjecto, seu superandi oppositam concupiscentiae ardentiorem, superiorem, ac relativè victricem delectationem.

In hac impossibilitate relativa totius Janseniani Systematis quasi medulla, & ultimae veluti fibrae ac radices reconduntur, subindéque si deinceps velis cum *Iansenii* discipulis miscere colloquium, vel cum illis aliquam instituere concertationem, debes prae oculis semper habere capitalem istum *Iansenii*, ejusque discipulorum *de impossibilitate relativa* errorem, quem hactenùs confutavi, & quem si ignorares, vix certo ac securo pede cum istis *Iansenii* discipulis congredi posses: in mediis, densísque tenebris veluti palpando ambulares, &, Andabatarum more, clausis pugnares oculis, quia, relicto illo principali Jansenistarum *de impossibilitate relativa* errore, aerem verberares, ac vagam cum illis haberes disputationem, quam ipsi solitis suis artibus, argutiis, & aequivocationibus obscurarent, implicarent, & tandem mediis è retibus elaberentur.

Vale, & ut Jansenistas, qui se Thomistas esse fingunt, & tamen luto Iansenismi, in quo pedem fixerunt, tenacitèr haerent, efficaciùs refellere valeas, ostendam in proxima, quam ad te scribam, Epistola, doctrinam Thomistarum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci esse Sacris Litteris, doctrinae SS. Patrum, definitionibus Conciliorum, & Summorum Pontificum Decretis consentaneam; doctrinam verò *Iansenii*, & Jansenistarum, qui in statu naturae lapsae internam Gratiae vim & efficaciam desumunt ex indeliberata coelesti delectatione relativè victrice, & superiore concupiscentiae terrena delectatione, proindè necessitatem inferente jure optimo fuisse ab Ecclesia proscriptam.

EPI-

EPISTOLA SEXTA

In qua ostenditur, Thomistarum doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci esse Sacris Litteris, doctrinæ Sanctorum Patrum, definitionibus Conciliorum & Summorum Pontificum Decretis apprimè consentaneam; doctrinam verò Jansenii & Jansenistarum de Gratiæ efficacia sita in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, subindeque necessitante, jure merito fuisse ab Ecclesia confixam.

De divinæ Gratiæ efficacia, quæ amplissimum Theologis præbet disputandi argumentum, sic hodiè ad te scribam, ut non immemor Epistolam me in præsentia scribere, non librum) consultò prætermittam, brevitatis ergò, varios Gratiæ efficaciam explicandi modos, qui apud Theologos circumferuntur, totamque operam & industriam meam in ista Epistola dumtaxàt ponam in tutanda Thomistarum de Gratia per se & ab intrinseco efficaci doctrina, quæ nihil planè affinitatis habet cum damnata doctrina *Jansenii*, & ipsius discipulorum, qui Gratiæ efficacis naturam, seu essentiam, constituunt in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiore concupiscentiæ opposita terrena delectatione, ac necessitante, sicut ex eorum locupletissimis, quæ adducam, testimoniis manifestò patebit.

I. Igitur (quod tibi & mihi felix ac faustum sit) rem protinùs aggredior, & ostendo, sententiam, quæ statuit Gratiam per se & ab intrinseco efficacem sitam esse in Prædeterminatione physica, ac subindè suam mutuari & haurire efficaciam ex omnipotentia divina, & supremo Dominio, quod Deus habet super corda hominum, sicut supra omnia, quæ in Cælo & sub Cælo sunt, esse veram, ipsissimamque sententiam, quam totus Prædicatorum Ordo, tanquam germanam *S. Augustini*, & *S. Thomæ*, doctrinam semper amplexus est, & pro ea, velut pro aris ac focis, pugnavit, præsertim in celeberrimis Congregationibus *De Auxiliis*, sub Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. habitis, in quibus Familia Dominicana per suos Alumnos *Thomam Lemosium*, & *Didacum Alvaresium* (Deus bone, quales Viros!) immortalem sibi gloriam comparavit.

Quia tamen (ut benè memini) in prioribus, quas ad te scripsi, Epistolis, probavi multis argumentis tàm Theologicis, quàm Philosophicis, necessariò admittendam esse Prædeterminationem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem ad exerendos actus supernaturales, ideò, ne iteratis repetitionibus nunc tibi fastidium ingeram, hæc argumenta impræsentiarum missa faciam, totusque in id incumbam, ut luculentissimè demonstrem, Thomistarum doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci Sacris Litteris, Doctrinæ SS Patrum, Definitionibus Conciliorum, & Decretis Summorum Pontificum esse omninò consonam; & è diverso eam esse penitùs alienam à proscripta doctrina *Jansenii*, & Jansenistarum, qui internam Gratiæ efficaciam repetunt ex indeliberata cælesti delectatione, quæ relativè victrix est, & major, intensior, fortior, ac superior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione.

In primis, innumera suppetunt Scripturæ Sacræ testimonia, in quibus efficacia gratiæ ex eo potissimùm commendatur, quòd Deus ipse sit qui facit ut faciamus, qui cor inclinat quocumque vult, qui duritiam ejus aufert, & proclive ad bonum reddit, qui non solùm vocat per gratiam, sed etiam aures vocationi obedientes præbet, qui præparat voluntatem, qui quæcumque promisit, potens est & facere, qui aptat nos ad omne opus bonum, qui operatur in nobis ipsum velle, idest, consensum, qui demum convertit nos, & ex impiis justos facit. Hæc omnia, quibus gratiæ per se efficacis energia, seu virtus magnificè commendatur, aperte exprimunt ista, quæ hic subjicio, Scripturæ Sacræ testimonia: *Dabo vobis cor novum, & spiritum meum ponam in medio vestri: & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiatis*; Ezechielis cap. 36. vers. 26 & 27. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum*; Joannis cap. 6. vers. 44. & ibidem: *Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me*. Item. *Non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei*, Epistolæ ad Romanos cap. 9. vers. 16. *Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini; quocumque voluerit, inclinabit illud*. Proverbiorum cap. 21 vers. 1. *Deus est, qui operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate sua*; Epist. ad Philippenses cap. 2. vers. 13. *Quæcumque promisit Deus, potens est, & facere*; Epist. ad Romanos cap. 4. *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*; Lucæ cap. 3 Denique, *converte me, Domine, & convertar*; Hieremiæ cap. 31. *Converte nos Domine & ad te convertemur*; Threnorum capite ultimo.

His, & similibus Scripturæ Sacræ locis commendatur & adstruitur divina quædam gratia, cui nunquàm resistitur, quæque ex omnipotentia Dei, & ex supremo, quod in omnes creaturas obtinet, dominio, suam propriam energiam, idest, internam vim & efficaciam suam desumens suum semper & infallibiliter consequitur effectum: Atqui talis gratia est ipsamet Gratia per se & ab intrinseco efficax, quam ad omnes pietatis actus & supernaturales eliciendos necessariam esse docet universa Schola Thomistica, ergò doctrina ejusdem Scholæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci est Sacris Litteris apprimè consentanea.

Prætereà, non potest meliùs & securiùs nobis innotescere, quænam sit vera mens, & genuinus sensus Scripturæ Sacræ, quàm ex perpetua Sanctorum Patrum traditione, ex Definitionibus Conciliorum, & ex Decretis Summorum Pontificum: Atqui Sancti Patres Summi Pontifices, & Concilia necessitatem Gratiæ se ipsa efficacis ad omnes & singulos pietatis actus agnoscunt; ergò, juxtà germanam Scripturæ Sacræ intelligentiam, admittenda est doctrina Scholæ Thomisticæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci. Longior profectò essem, si, ad probandam minorem Propositionem hujusce argumenti, huc adducere vellem omnia Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum clarissima testimonia, & Conciliorum Canones, quibus veritas doctrinæ de Gratia per se & ab intrinseco efficaci in apertò Sole ponitur.

Quapropter, ut compendiosiori via progrediar, hoc unum, antequam minorem Propositionem hujus argumenti probem, suppono, quod est in confesso apud omnes Catholicos, videlicèt Doctrinam *S. Augustini* de Gratia & Prædestinatione esse toti Sanctorum Patrum traditioni consonam, à Conciliis Africanis, Arausicano II. & Oecumenico Concilio Tridentino probatam, & à Summis Pontificibus (incipiendo ab INNOCENTIO I. usque ad BENEDICTUM XIII. nunc clavum universæ Ecclesiæ sapientissimè gubernantem) tanquam doctrinam Ecclesiæ commendatam, præclarisque encomiis celebratam. CLEMENS XI. Pontif. Max. die XXVIII. mensis Januarii Anni MDCCIV. diris devovit posthumum, maleque consarcinatum *Joannis Launoii* libellum, in quo morosus ac superciliosus ille Censor proscindit doctrinam *S. Augustini*, dictitans, Aquilinum illum Doctorem, de Gratia

tia & Prædestinatione disputantem, novam viam calcasse, ignotos priscis Ecclesiæ Patribus calles aperuisse, quos, dum Sancti *Prosper*, *Hilarius*, *Cæsarius*, *Prudentius*, *Remigius*, cæterique *Augustini* discipuli sequuti sunt, à vera & antiqua priorum Ecclesiæ Sæculorum traditione desciverunt. Hunc inquam, *Joannis Launoji* libellum damnavit CLEMENS XI. ad minùs *tanquàm impium, blasphemum, nec non fulgidissimo Ecclesiæ lumini, maximoque Doctori Sancto Augustino, quin imò ipsimet Ecclesiæ, atque Apostolicæ Sedi injuriosum*. Asserit etiam idem Summus Pontifex, se in defensione doctrinæ *S. Augustini* de Gratia firmitèr inhærere velle vestigiis Romanorum Pontificum Prædecessorum suorum, *qui ejusdem Sancti Doctoris præcelsam doctrinam magno semper in pretio habuerunt, totoque mentis affectu amplexi fuerunt*.

Hoc in laudem & approbationem doctrinæ *S. Augustini* De Gratia & Prædestinatione semel posito, minorem mei argumenti Propositionem sic invictè probo: Doctrinam *S. Augustini* de Gratia suo calculo approbarunt Sancti Patres, Concilia, & Summi Pontifices: Atquì disertissimè *S. Augustinus* in suis Operibus admittit necessitatem Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis ad omnes & singulos pietatis actus eliciendos, ergo omnes Sancti Patres, Summi Pontifices, & Concilia approbarunt doctrinam *S. Augustini*, admittentis necessitatem Gratiæ per se efficacis ad omnes & singulos pietatis actus. Totius difficultatis cardo nunc in eo vertitur, utrùm *S. Augustinus* reverà admiserit necessitatem Gratiæ per se & ab intrinseco efficacis ad omnes & singulos pietatis actus? Id autem probo benè multis ejusdem S. Doctoris locupletissimis testimoniis. Et primò quidem *S. Augustinus* sæpissimè affirmat, Deum efficacissima sua gratia operari in nobis velle & perficere bonum: *Certum est*, inquit, *nos velle, cum volumus; sed ille facit ut velimus bonum .... Certum est nos facere cum facimus: sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, qui dixit: Faciam ut in justificationibus meis ambuletis*; lib. *De Gratia & libero Arbitrio* cap. 16. Et cap 5. ejusdem libri loquens de Vocatione *S. Pauli*, ait: *Ut de Cælo vocaretur, & tam magna & efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala*.

Prætereà, *S. Augustinus* lib. 1. *ad Bonifacium* cap. 19. explicans illud Christi oraculum cap 6. Joannis, *Nemo potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum*, hæc habet: *Quis trahitur, si jam volebat, & tamen nemo venit, nisi velit? Trahitur ergò miris modis ut velit ab illo qui novit intùs in cordibus ipsis operari. non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant*. Sed clariùs etiam *S. Augustinus* mentem suam promit his in locis, in quibus vim & efficaciam gratiæ repetit ab una omnipotentissima Dei voluntate: *Volenti* (Deo) *salvum facere*, inquit, *nullum hominis resistit arbitrium. Sic enim velle aut nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem .... Sine dubio habens* (Deus) *humanorum cordium quò placeret, inclinandorum omnipotentissimam potestatem*, lib. *De corrept. & Gratia* cap 14. Idem cap. 24. libri *De Gratia Christi* docet: *Interna & occulta, mirabili ac ineffabili potestate*, inquit, *operatur Deus in cordibus hominum non solùm veras revelationes, sed bonas etiam voluntates*. Et lib *de Prædestinatione Sanctorum* cap. 8. ait: *Hæc itaque Gratia, quæ occultè humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo corde respuitur; ideò quippè tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur*. Postremò, cap. 12. libri *de Correptione & Gratia* asserit *S. Augustinus*, tantam esse vim & efficaciam gratiæ, ut invincibilitèr, & insuperabilitèr determinet voluntatem ad bonum: *Subventum est igitur* (inquit) *infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabilitèr & insuperabilitèr ageretur; ideò quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur*.

Plura non adducam *S. Augustini* testimonia,

nia, cùm hæc jam à me laudata abundè evincant, Sanctum illum Doctorem fuisse acerrimum Gratiæ per se efficacis defensorem; undè inferre debes, doctrinam de Gratia se ipsa efficaci esse omnium Sanctorum Patrum Traditioni & definitionibus Summorum Pontificum, & Conciliorum consentaneam. At enim primò, cum certissimè constet, omnes Summos Pontifices (ab INNOCENTII I. temporibus usque ad BENEDICTUM XIII. nunc sedentem) Sacra Concilia, & utriusque Ecclesiæ, cùm Latinæ, tùm Græcæ, Patres *S. Augustini* doctrinam, ex quo primùm vulgata est, ad hanc usque diem excepisse, coluisse, propugnasse, necessariò fatendum est, hanc *Sancti Augustini* de Gratia se ipsa efficaci doctrinam avitæ Traditioni Ecclesiæ esse consonam, ne universam cum *Augustino* errasse Ecclesiam, & à Sanctorum Patrum Traditione exorbitasse concedamus. Si enim contrariam antiquis Patribus *Augustini* doctrinam autumavit Ecclesia, quorsùm igitur eam probavit, fecitque suam? Si verò contrariam non censuit, immò consentaneam prorsùs agnovit; igitur doctrinam *S. Augustini* de Gratia se ipsa efficaci est doctrina totius Ecclesiæ.

Secundò, *S. Augustinus*, ut omnem novitatis invidiam, sibi à Semipelagianis impactam, amoveret, doctrinæ suæ de Prædestinatione gratuita, & de Gratia se ipsa efficaci antiquitatem tribus potissimùm argumentis asseruit ac vindicavit, Primùm, ex mira cum Apostolo *Paulo* consensione, cujus sexcenta fermè clarissima testimonia excerpta ex variis ejusdem Epistolis, atque ex illa præsertim quæ ad Romanos scripta est, defloravit & laudavit in libris, quos edidit *de Dono perseverantiæ*, & *de Prædestinatione Sanctorum*. Secundò, ex fusis omni retrò ætate Ecclesiæ precibus, quibus à Deo postulamus Gratiam se ipsa efficacem, qua Infideles convertantur ad Fidem, peccatores resipiscant, & justi perseverent in bono. Hoc argumentum ex Ecclesiæ precibus petitum sæpiùs adversùs Semipelagianos urget *S. Augustinus*, sed præsertim cap. 23. libri *de Dono perseverantiæ*. Tertiò, *S. Augustinus* doctrinæ suæ antiquitatem confirmavit testimoniis veterum, quos in ea tradenda præceptores atque magistros se habuisse gloriatur cap. 19 laudati libri *de Dono perseverantiæ*. *Hoc scio*, inquit, *neminem contra istam Prædestinationem*, *quam secundùm Scripturas Sanctas defendimus*, *nisi errando*, *disputare posse*. *Puto tamen eis*, *qui de hac re sententias Tractatorum requirunt*, *Sanctos*, *& in fide atque doctrina Christiana laudabiliter usquequaque diffamatos viros*, *Cyprianum*, *& Ambrosium*, *quorum tam clara testimonia posuimus*, *debere sufficere*. Tùm recitatis eorum testimoniis, subdit: *Sed his*, *qui sufficere debuerunt*, *Sanctum Gregorium addamus & tertium*; nimirum *Nazianzenum*, cujus fragmentum refert ex Oratione in Pentecosten.

Certè, qui *S. Augustini* ingenium novit, compertum itidèm habere debet, S illum Doctorem ea religione Veterum Patrum sententiis ità firmiter hæsisse, ut hoc ei exprobraverit *Julianus* Pelagianus, cujus convicia non modò æquo animo ferebat S. Doctor, verùm etiam lucro vertebat. Sic enim capite 86. libri 1. secundi Operis, quod contra *Julianum* Pelagianum, lucubravit, illum affatur: *Nobis inesse impietatem veterem conviciaris*, *quoniam dogmata antiqua*, *catholica*, *quæ docuerunt*, *qui Ecclesiam Christi ante nos*, *in ejus gratia*, *ac vera pietate rexerunt*, *contra perversitatem vestram novitiam*, *quantulocumque labore defendimus*. *In te igitur agnosce stultitiam*, *in te imprudentiam*, *in te impietatem non veterem*; *sed novam*.

Dici ergò non potest, *S. Augustinum*, dùm contra Pelagianos & Semipelagianos Prædestinationem gratuitam, & Gratiæ se ipsa efficacis ad omnes & singulos pietatis actus necessitatem stabilivit, novam & hactenus in Ecclesia inauditam invexisse doctrinam, novos aperuisse calles antiquis Ecclesiæ Patribus ignotos; sed cum *S. Fulgentio* dicendum est, hanc *S. Augustini* doctrinam omnium cùm Orientis, tùm Occidentis Episcoporum consensione fuisse probatam; *Hæc itaque* (ait ille addictissimus *S. Augu-*

stini

stini discipulus cap 18 lib. 2. De veritate Prædestinationis & Gratiæ (*Catholicorum Patrum Apostolicis institutionibus tradita permanet in Ecclesiis , sine aliqua dubitatione doctrina; quam Græci , latinique Pontifices , Sancti Spiritus infusione firmati ; uno atque indissolubili semper tenuere consensu* .

II. Verùm . si adhùc addubites , sententiam , quam propugnat Schola Thomistica , de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice , fuisse *S. Augustino* , cæterisque Patribus, Conciliis , & Summis Pontificibus probatam remittam te ad eam , quam jam ad te scripsi, Epistolam ad explicandam genuinam mentem Patrum Concilii Tridentini circa Grariam se ipsa efficacem . Ibi quippè multis , iisque , (ni meus me fallit animus) invictis demonstravi argumentis , Scientiam Mediam nec *S. Augustino*, nec aliis Sanctis Patribus . nec antiquis Theologis, nec Patribus Concilii Tridentini notam fuisse , cùm nullum illius Scientiæ Mediæ vestigium reperire sit sive in Sanctorum Patrum , & antiquorum Theologorum Operibus , sive in Actis Concilii Tridentini , sed Scientiam illam Mediam fuisse postremis hisce temporibus excogitatam , vel à *Fonseca* , vel à *Molina* , Societatis Jesu Scriptoribus . Ex quo semel demonstrato necessaria consecutione deduxi , Divum *Augustinum* , & cæteros Sanctos Patres , nec non antiquos Theologos , & Patres Concilii Tridentini , quibus ignota penitùs fuit hæc Scientia media , uni doctrinæ de Gratia per se efficaci prædeterminatrice adhæsisse , quia (sicut docet *Suares* lib. 2. *De Scientia Media futurorum conditionatorum* (cap. 4) *semèl non admissa Scientia Media , ut gratiæ efficacitas consistat , & infallibilitas Divini Decreti & Divinæ Predestinationis , debet necessariò admitti Prædeterminatio physica . Nam infallibilis consecutio effectus ex vocatione efficaci intelligi non potest, nisi aut ex physica efficacia , & prædeterminatione causæ , aut ex mera scientia : illa autem scientia non est alia nisi conditionata* .

Cum igitur (sicut in prædicta Epistola latè probavi) nec Patres Concilii Tridentini , nec antiqui Theologi , nec *S. Augustinus* , nec cæteri Sancti Patres in explicanda Gratiæ efficacia , & infallibilitate Divini Decreti & Divinæ Prædestinationis , Scientiam Mediam admiserint , nec ea unquàm (teste ipsomet *Molina* , primo illius inventore) usi fuerint . necesse est, ut hi omnes(juxta hanc certissimam *Suaresii* , doctissimi Societatis Jesu Theologi , regulam)admiserint Prædeterminationem physicam, seu Gratiam se ipsa efficacem prædeterminatricem , quam ad omnes & singulos pietatis actus necessariam esse pertendunt Thomistæ .

His argumentis , quæ ex Sacris Litteris , & ex perpetua Sanctorum Patrum Traditione invictè probant antiquitatem doctrinæ de Gratia se ipsa efficaci , quam strenuè propugnant Thomistæ, si addideris alia argumenta cùm Theologica , tùm Philosophica , queis probavi in meis præcedentibus Epistolis , Præmotionem physicam esse prorsùs necessariam ad producendos actus supernaturales , eaque semel sublata , Deum non fore principium omnis entis , primum liberum , fontem totius boni, & primam causam omnis effectus & causalitatis causarum secundarum; Hæc(inquam) omnia argumenta si , ut par est , simul connectas, fateberis ultrò , doctrinam de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice esse omni argumentorum genere munitam , subindéque flocci facies argumenta , quæ Adversarii Scholæ Thomisticæ objiciunt nunc & objecerun, olim in Congregationibus *de Auxiliis* , dictitantes , Præmotionem physicam , seu Gratiam efficacem prædeterminatricem , esse inutilem , tollere libertatem Deum facere authorem peccati , & adversari Concilio Taidentino ; quas sæpe recoctas objectiones plenissimè ipse in superioribus meis Epistolis dilui , & conciliavi(quantùm humanis viribus fieri potest) invictam Divinæ gratiæ efficaciam cum libertate & contingentia voluntatis creatæ .

Non eo quidèm inficias , difficile & arduum esse hanc inire concordiam , sed tamen existimo , hanc difficultatem , quæ Sanctorum Patrum,præsertim *Augusti*

ni, torsit ingenia, neminem dimovere debere à certissimis principiis, & solidissimis fundamentis, quibus nititur doctrina de Præmotione physica, seu de Gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice, quia propter occulta negari non debent certa & manifesta. Quo fit, ut etiamsi nos lateret modus illius concordiæ, immò contra eam occurrerent difficultates, quibus solvendis impares essemus, non tamen ob id revocanda esset in dubium omnipotentissima Divinæ Gratiæ efficacia, quam Scriptura Sacra, Sancti Patres, Summi Pontifices, Concilia & antiqui Theologi constanter adstruunt, quæque inconcussis principiis, & validissimis fulcitur argumentis: *Numquid negandum est quod apertum est, quia comprehendi non potest, quod occultum est?* inquit *S. Augustinus* cap. 14. libri *De Dono perseverantiæ*.

III. Hactenùs doctrinam Thomistarum, qui internam Gratiæ efficaciam repetunt ex omnipotentia Dei, & ex supremo dominio, quod Deus obtinet super corda hominum, & super omnia, quæ in Cœlo & sub Cœlo sunt, veram & catholicam esse ostendi; nunc evincam, doctrinam *Jansenii*, & Jansenistarum, qui internam Gratiæ efficaciam constituunt in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiori concupiscentiæ terrena delectatione, subindeque necessitante, jure optimo fuisse ab Ecclesia proscriptam.

Sed antequàm id probem; præstat ut sedulò observes, *Iansenium*, & Jansenistas, qui Gratiæ efficaciam statuunt in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrici, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione, sic suum Systema explicare. Ajunt, liberum hominis arbitrium, ante Adami peccatum, fuisse constitutum *in* æquilibrio, quod nulla omninò præveniens delectatio, vel cœlestis, vel terrena, in alteram partem flecteret, sed ipse, adhùc in statu innocentiæ positus, proprio nutu, ut libuisset, inclinaret, atque ita hominem innocentem perfectè fuisse liberum libertate indifferentiæ; at per peccatum Adami sublato illo æquilibrio, & abolita funditùs hac indifferentia, hominem ita esse delectationis vel cælestis, vel terrenæ mancipium, ut necessariò eat quò trahit illa delectatio. Enim verò, indeliberata cælestis delectatio si sit relativè victrix, & fortior ac superior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, necessariò hominem trahit ad pios actus. Sin verò, indeliberata concupiscentiæ terrena delectatio sit relativè victrix, & major ac superior opposita cælesti delectatione, tunc homo æstro quodam sensibilis ac majoris hujus delectationis ad flagitia rapitur, sicque in conflictu duarum illarum delectationum, quarum una gradibus alteri præponderat, eaque fortior ac superior est, oportet ut minor delectatio necessariò cedat majori.

In hoc uno situm esse totum *Jansenii* de efficacia Gratiæ Systema, fatetur ipsemet *Jansenius* innumeris in locis, quorum aliquot hic indicare abundè sufficiet. Et primò *Jansenius* cap. 2. lib. 8. *De Gratia Christi* hæc habet: *Delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adjutorium, relativa est. Tunc enim est victrix quandò alteram superat. Quod si contingant alteram ardentiorem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit animus, nec efficaciter unquàm volet quod volendum est.* Viden, ex isto agendi modo delectationis relativæ seu per gradus, necessariò sequi, quod mox dicebam, superiorem nimirùm delectationem à minori nunquàm vinci posse? quod ipsemet agnoscit *Iansenius*. Secundò, idem docet *Iansenius* cap. 6. lib. 4. De Gratia Christi, ubi ait. *Perspicuè intelligitur, tantoperè necessariam esse istam delectationis divinæ gratiam, quando cum terrenarum rerum tentationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit quàm terrena, qua noster affectus detinetur, fieri non possit, quin propriæ voluntatis infirmitate vincamur. Major enim delectatio nunquàm sanè delectatione minore superabitur.* Et capite nono ejusdem libri: *Conflictus ille delectationum sopiri non potest* (inquit Jansenius) *nisi altera alteram delectando superaverit, & eò totum animæ pondus vergat. Quod enim amplius delectat, secundùm id operemur*

mur necesse est. Vigente enim delectatione carnali, impossibile est ut virtutis ac honestatis consideratio prævaleat.

Denique, ut infinita alia prætermittam loca, quæ in amplissimo libro *Jansenii* eodem collimant, eamdem doctrinam *Jansenius*, in suo errore semper sibi constans, explicat cap. 10. ejusdem libri *De Gratia Christi*, dicens: *Cùm nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectatione rerum creatarum cesserint, vel peccabitur, vel, alternante delectationum fluctu, in medio remanebitur*. Non poterat certè *Jansenius* suum Systema de delectatione Gratiæ efficacis relativè victrice, & superiori concupiscentiæ terrena delectatione clariùs exprimere, idque ultrò & candidè fassi sunt ejus discipuli, quos inter me unum quidèm reperiens, qui vim gratiæ efficacis non repetat ex indeliberata cœlesti delectatione relativè victrici, & superiori opposita concupiscentiæ terrena delectatione, ut videre est in libris, quos Janseniani hactenùs in lucem protruserunt, & quorum catalogum hic texere, vel diserta eorum testimonia super hac re proferre testimonia nimis longum esset.

Hac itaque præmissa observatione, hunc probandum suscipio, capitalem hunc *Jansenii* errorem de Gratiæ efficacis delectatione relativè, seu per gradus, victrice ac superiore concupiscentiæ terrena delectatione, fuisse jure optimo ab Ecclesia proscriptum, tanquàm virulentum principium; ex quo fluunt quinque damnatæ *Jansenii* Propositiones. Et primò quidem, ex hoc *Jansenii* principio de delectatione Gratiæ efficacis superiori ac relativè victrice sponte fluit hæc prima *Jansenii* Propositio: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundùm præsentes, quas habent vires, præcepta sunt impossibilia: deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant*. Germanus quippè illius primæ *Jansenii* Propositionis sensus hic est: aliquibus justis, urgente præcepto, deest Gratia efficax, seu cœlestis delectatio relativè victrix, & superior terrena concupiscentiæ delectatione, adestque tantùm gratia, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quæque comparatè & relativè ad illorum majorem ac superiorem concupiscentiæ delectationem non eis dat proximam, expeditam, & relativam potentiam vincendi superiorem oppositam concupiscentiæ delectationem; quia minor cœlestis delectatio, quam importat Gratia illa *parva*, non potest relativè superare oppositam majorem ac superiorem concupiscentiæ delectationem, & quia etiam consensus voluntatis justorum, sub motione concupiscentiæ delectationis superioris & relativè victricis, ità, juxta *Jansenium*, necessarius est, ut ab eo justi se se cohibere non possint, sed necessariò illum præstare debeant: *Vigente enim delectatione carnali* (ait *Jansenius* lib. 4. *de Gratia Christi* cap. 9.) *impossibile est, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat*. Et lib. 7. *de Gratia Christi* cap. 3. idem *Jansenius* ait: *justitiæ vel peccati delectatio est illud vinculum, quo liberum arbitrium in justitia vel peccato ita firmiter ligatur & retinetur, ut quamdiù isto stabilitèr possidetur, & constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem, ita videlicèt ut arbitrium non liberatum eum non velle non possit*. Ex qua *Jansenii* doctrina manifestò sequitur, aliquos justos, qui carent gratiæ efficacis delectatione superiori & relativè victrici, & in quibus tantùmmodò inest *parvæ* gratiæ delectatio inferior & minor opposita concupiscentiæ delectatione, non posse hanc oppositam concupiscentiæ superiorem ac relativè victricem superare delectationem, subindèque *Præcepta esse illis impossibilia, deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant*, idest, deesse illis Gratiæ efficacis delectationem superiorem & relativè victricem, quæ, juxta *Jansenium*, se tenet ex parte potentiæ, datque ipsa sola voluntati creatæ potentiam completam, proximam, expeditam, & relativam observandi præcepta, & superandi omnem oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem.

Non negant quidem *Jansenius*, & Jansenistæ, hanc gratiam *parvam*, quam habent aliqui justi, destituti gra-

tia

tur cum doctrinæ Jansenianæ principio de delectatione superiori & relativè victrice, immò, nullibi, mea quidèm sententia, clarius elucescit hæc connexio, quàm in hac tertia *Iansenii* damnata Propositione; cùm enim *Jansenius* sæpiùs asserat, libertatem in uno duntaxàt voluntario deliberato consistere, nec aliud essentialiter postulare, nosque id magis velle, quod magis nos delectat, demulcet, ac rapit, tametsi necessariò; hinc infert *Iansenius*, superiorem & relativè victricem Gratiæ delectationem, causam esse nostræ libertatis, ideſt, *à coactione*, quia facit, ut velimus, quamvis hæc superior & victrix Gratiæ delectatio nobis necessitatem benè agendi non quidèm perpetuam, immutabilem, & involuntariam, sed transitoriam, mutabilem, & voluntariam, imponat.

Idem docet *Iansenius* de superiori ac relativè victrice concupiscentiæ delectatione, quam itidèm dicit esse causam cur liberè (ideſt libertate à coactione) peccemus, tametsì hæc concupiscentiæ major delectatio nobis imponat simplicem, voluntariam, mutabilem, transitoriam, & relativam peccandi necessitatem. Sed præstat audire *Jansenium*, qui lib. 7. *De Gratia Christi* cap. 3. hæc habet: *cùm igitur vera causa, cur arbitrium ad appetendum aliquid moveatur, sit delectatio, qua intrinsecus in ipsa voluntate mulcetur, hinc est quod consequenter Augustinus tradit, tàm in appetendo, quàm in omittendo peccato voluntatem delectatione liberam fieri*. Id etiam clariùs exprimit *Iansenius* cap. 10. lib. 6. *de Gratia Christi*, & lib. 8. Cap. XV. ubi ait *Gratiam, quantumcumque efficacem, etiam talem, qualis in Cælo cum summa delectatione dabitur, nullo modo tollere libertatem quia non tollit voluntatem, hoc ipso videlicèt quo eam NON COGIT, aut invitam rapit*. Quin *Iansenius* cap. 9. lib. 8. *De Gratia Christi* pertendit, S. *Augustinum* docuisse, ad peccandum sufficere libertatem à coactione, eumque conquerentibus Pelagianis nihil aliud respondisse ut liberum salvaret arbitrium, *nisi hominem non cogi, sed libenter cum delectatione & ideò propria & libera voluntate peccare..... Et concludendo clarius intelligens id quod dixerat, nec aliter liberum arbitrium in peccato quærendum esse significans, nisi quia vi delectationis istius quam dixerat, non alius quispiam coget hominem, sed ipse homo, delinitus propria voluntate peccatum facit*. Patet itaque, hanc tertiam *Iansenii* damnatam Propositionem habere arctissimam connexionem cum præcipuo & fermè unico Jansenianæ doctrinæ principio de delectatione, sive cælesti, sive terrena, superiori, & relativè victrice.

Quarta *Iansenii* proscripta Propositio, quæ his verbis exprimitur: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei; & in hoc erant hæretici, quod vellent eam Gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare*: hæc, inquam, quarta *Iansenii* Propositio sequitur planè ex palmari Jansenianæ doctrinæ principio de delectatione superiori & relativè victrice. Sensus quippe hujus quartæ *Iansenii* Propositionis verus ac germanus hic est: *Semipelagiani admiserunt necessitatem Gratiæ interioris etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici quod, rejecta Christi gratia efficaci* (hoc est, juxta mentem *Iansenii*, rejecta Christi gratia efficaci, quam ipse vult sitam esse in cælesti indeliberata delectatione superiori & relativè victrice volũtatem humanam necessitate inseparabili indeclinabili determinante) *solam admitterent gratiam, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare*. Hic est verus, proprius & genuinus quartæ istius Propositionis sensus, qui intimam connexionem habet cum illo hæretico Jansenianæ doctrinæ principio in hoc posito, quòd *Iansenius* & Janseniani velint, Gratiæ efficaci, cujus indeliberata cælestis delectatio relativè victrix est, seu, major, fortior, ac superior est opposita concupiscentiæ terrenæ delectatione, humanam voluntatem non posse dissentire, quia necesse prorsùs est, ut voluntas humana secundùm indeliberatam majorem, superiorem, ac relativè victricem delectationem semper operetur. Falsò igitur in hac

quar-

quarta Propositione pertendit *Iansenius*, Semipelagianos in hoc fuisse hæreticos, quod non admiserint talem gratiam efficacem Iansenianam, quæ planè ineluctabilis est, quæ necessitatem imponit, & cui voluntas humana dissentire haud potest.

Quinta denique *Iansenii* Propositio, his verbis concepta: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*; intimo pariter nexu cohæret cum *Iansenii* Systemate duplicis delectationis, cujus quæ inferior est alteri necessariò cedere debet. At enim, *Iansenius* in hac quinta Propositione apertè innuit primò, Christum non esse mortuum pro omnibus omninò hominibus, nec omnibus, etiam reprobis, præparasse per voluntatem antecedentem gratias verè sufficientes, quæ dant veram, proximam, & expeditam potentiam observandi præcepta, & salutem æternam consequendi; quia *Iansenius* (sicut in meis superioribus Epistolis sat copiosè ostendi) nullam admittit in statu naturæ lapsæ gratiam verè sufficientem, quæ det veram, completam, proximam, expeditam, & relativam potentiam benè agendi, quæque sit distincta à Gratia efficaci, quam ait *Iansenius* esse indeliberatam cælestem delectationem, quæ relativè victrix est, seu major ac superior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione. Præterea, *Iansenius* in ista quinta Propositione inquit etiam, Christum pro salute dumtaxàt Electorum ac Prædestinatorum oppetiisse mortem & suum sanguinem fudisse, ita ut omnibus reprobis negata sint auxilia sufficientia, queis possint æternam adipisci salutem. Quem *Iansenii* errorem in proxima, quam ad te scribam, Epistola, speciatim confutabo, multisque argumentis evincam, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus, omnibusque, etiam reprobis, præparasse per voluntatem antecedentem auxilia sufficientia (non in sensu Moliniano, sed in sensu Thomistico intellecta) quibus salutem æternam consequi possint.

Hactenùs sat liquidò, ni mea me fallat mens, probavi, quinque famosas *Iansenii* Propositiones, ab Ecclesia confixas, spontè, & quasi pro re nata effluere ex illo erroneo Jansenianæ doctrinæ principio de indeliberata cælesti delectatione superiori & relativè victrici, in qua *Iansenius* totam vim & efficaciam Gratiæ reponit, indèque rectè sequi, Systema *Iansenii*, Gratiæ efficaciam in hac indeliberata delectatione superiori & relativè victrice ac necessitante reponentis, fuisse jure ac merito à Catholica Ecclesia reprobatum ac proscriptum. Cum igitur aliundè constet, Summos Pontifices à temporibus INNOCENTII I. usque ad BENEDICTUM XIII qui nunc sanctissimè Ecclesiam regit, semper judicasse doctrinam de Gratia se ipsa efficaci esse veram, sanam, orthodoxam, Sacris Literis, & menti Sanctorum Patrum, atque Decretis conciliorum maximè consentanea, necessariò dicendum est, hanc de Gratia se ipsa efficaci doctrinam, quam Summi Pontifices approbarunt, vigere adhùc in Schola Thomistarum, qui damnant errores *Lutheri*, *& Calvini*, *Jansenii &c.* & qui internam Gratiæ efficaciam non desumunt ex indeliberata cælesti delectatione superiore, & per gradus relativè victrici, sed eam repetunt ex omnipotentia Dei, & ex supremo, quod in omnes creaturas obtinet, dominio; sicut post *S. Augustinum* docet *S. Thomas* fidelissimus ejus interpres.

Quò fit, ut Thomistæ doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, à Sanctis Patribus, à Summis Pontificibus, & à Conciliis approbatam, in celeberrimis totius orbis Accademiis propugnatam, summo studio, & totis suis viribus etiamnùm defendant, & simul cum Ecclesia Catholica damnent & anathemate percellant istud hæreticum Jansenianæ doctrinæ Systema, quod, totum quantum est, revocatur (ut mox ostendi) ad unam indeliberatam delectationem superiorem & relativè victricem, in qua *Iansenius* Gratiam efficacem collocat. Hæc enim delectatio superior & per gradus relativè victrix (sicut sæpius tibi inculcavi) est primum ac unicum principium, in quod collineat immensum *Iansenii* volumen. Hæc origo est ac radix,

uni-

unde, velut à fonte fluvii, quinque Propositiones necessario & indissolubili nexu inter se connexæ dimanant, quas ipse *Jansenius* velut totidem conclusiones, à suo principio indivulsas, derivavit.

IV. Verùm, quia *Jansenius* pluribus in locis, sed præsertim primis undecim capitibus libri quarti *De Gratia Christi* (ubi hoc doctrinæ suæ de delectatione superiore, & relativè victrice principium latè probat) sibi *S. Augustinum*, summum Gratiæ Doctorem, patronum adsciscit, operæ pretium me facturum esse existimo, si hic pluribus momentis evincam, nullibi *S. Augustinum* efficaciam Gratiæ collocasse in cælesti indeliberata delectatione, quæ sit relativè victrix & superior opposita concupiscentiæ terrena delectatione. Non eo quidem inficias, frequentissimam esse apud *S. Augustinum* istam phrasim, Gratiam esse delectationem, eamque victricem; divina Gratia delectationem ingenerari in anima, qua voluntas illecta trahentem gratiam sequitur, quia (ut inquit S. ille Doctor in Expositione Epistolæ ad Galatas cap. 5. *quod amplius nos delectat secundùm illud operemur necesse est*.

Sed tria dumtaxat contrà *Jansenium* hic probanda suscipio. Primò *S. Augustinum* naturam, seu essentiam Gratiæ se ipsa efficacis non collocasse in delectatione. Secundò, hanc delectationem quam *S. Augustinus* ait ingenerari à gratia in anima nostra, non esse delectationem indeliberatam, sicut pertendit *Jansenius*, sed esse delectationem deliberatam, quam habet humana voluntas in suis operationibus, ad quas determinatur à Gratia se ipsa efficaci, subindeque istam delectationem non inducere, juxta *S. Augustinum*, necessitatem operandi absolutam & antecedentem, sicut docet *Iansenius*, sed necessitatem dumtaxat consequentem, seu hypotheticam, & infallibilitatis, sicut dum loquor necesse est ut loquar; quæ necessitas, ut docent omnes Theologi, nullo pacto officit libertati. Postremò evincam, illam Gratiæ delectationem, de qua loquitur *S. Augustinus*, non esse relativè victricem, ut vult *Iansenius*, sed esse absolutè & simpliciter victricem.

In primis, quòd *S. Augustinus* naturam, seu essentiam Gratiæ efficacis non reposuerit in delectatione, sicut docet *Jansenius*, duplici momento evinco. Delectatio quippe movet dumtaxat moraliter, nec habet infallibilem & necessariam connexionem cum effectu ad quem movet, nec semper homo operatur ex majori etiam, qua prævenitur, delectatione, sicut de se ipso testatur *S. Augustinus* lib. 8 Confessionum cap. 8 his verbis: *Non faciebam quod incomparabili affectu amplius mihi placebat*. Agnoscit etiam *S. Augustinus* lib. 4. contra *Iulianum* cap. 3. delectationem Dei in hac vita nusquam esse tantam, quæ boni proprii complacentia superari nequeat; quam *S. Augustini* doctrinam tenet cum omnibus Theologis *S. Thomas*, probatque multis in locis, Deum non clarè visum nusquàm sic allicere voluntatem humanam, ut ab hac cælesti delectatione per bona sensibilia abduci non possit. Cùm igitur, juxta principia doctrinæ *S. Augustini*, Gratia efficax habeat necessariam & infallibilem connexionem cum effectu ad quem movet, nulla ratione verisimile est, Sanctum illum Doctorem essentiam & efficaciam Gratiæ reposuisse in delectatione quæ moraliter tantùm movet, &, in principiis ejusdem Doctoris, non habet cum effectu ad quem movet, necessarium & infallibilem nexum.

Certè, *S. Thomas*, fidissimus *S. Augustini* interpres, disertè docet Lectione V. in caput 6. *Ioannis*, *S. Augustinum* non constituisse essentiam & efficaciam Gratiæ in delectatione, sed eam reposuisse in interiori instinctu, seu in divina operatione, & motione, quæ immutat cor hominis, & operatur in ejus voluntate velle & perficere, inserendo delectationem, cum qua voluntas liberè & suaviter suas elicit operationes. Sic enim Doctor Angelicus loco mox à me laudato explicans hæc verba Christi Domini: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*, mentem S. Augustini interpretatur: *si enim (ut dicit Augustinus, trahit sua quem-*

quemque voluptas, quantò fortius debet homo trahi ad Christum, si delectatur veritate, beatitudine, justitia, sempiterna vita, quod totum est Christus.)...... *Sed quia non solùm revelatio interior, vel objectum; virtutem attrahendi habet, sed etiam interior instinctus impellens & movens ad credendum; ideò trahit multos Pater ad Fidem, per instinctum divinum operationis moventis cor hominis ad credendum: Ad Philippenses cap. 2. Deus est qui operatur in nobis velle & perficere. Osee Cap. II. In funiculis Adam traham eos, in funiculis charitatis. Proverbiorum Cap. II Cor Regis in manu Domini, quocumque voluerit inclinabit illud.* Quibus verbis docet *S. Thomas*, juxta principia doctrinæ *S. Augustini*, essentiam & efficaciam Gratiæ sitam esse in interiori instinctu, seu motione divina tangente cor hominis, illud immutante, & ingenerante delectationem, itaut tamen illa delectatio sit effectus dumtaxàt motionis divinæ, non verò natura, seu essentia Gratiæ efficacis, sicut falsò pertendit *Jansenius*.

Hinc facilè intelliges, rectè à doctissimo *Gulielmo Estio*, Academiæ Duacensis Cancellario, fuisse observatum, à nemine unquàm melius quàm à *S. Thoma*, intellectum *S. Augustinum* fuisse, ac semper in materia de Gratia principia *S. Thomæ* ad explicationem *S. Augustini* advocari oportere; quæ si semel divellantur, non procul aberit periculum à recto tramite aberrandi, sicut hac nostra tempestate in præclaris alioquì ingeniis (proh dolor!) infelici experimento comprobatum est. Multi namque, prætermissis, aut spretis etiam *S. Thomæ* principiis, explicationem doctrinæ *S. Augustini* proprio marte aggressi sunt; quos à germano, veroque sensu *S. Augustini* quam longissimè descivisse, & in varios prorupisse errores, sæpius Ecclesia Catholica pronunciavit.

Præthereà, si *S. Augustinus* existimasset essentiam Gratiæ sitam esse in indeliberata delectatione, sensit itidem S. ille Doctor, Deum per solam delectationem attrahere ad se corda hominum, atqui *S. Augustinus* pluribus in locis docet, Deum non tantùm per delectationem attrahere ad se corda hominum, sed etiam per timorem, per vehementissimum de peccatis odium, & per alios innumerabiles modos: *Isti sic, illi alitèr, atque alii alitèr diversis, & innumerabilibus modis vocantur ut reformentur*, ait *Sanctus Augustinus* cap. 5. lib. *De Correptione & Gratia*, idem innuit Aquilinus ille Doctor c. 20. Lib. I. contrà duas Epistolas Pelagianorum, ubi hæc habet: *Trahitur ergò* (homo) *miris modis ut velit, ab illo, qui novit intùs operari; non ut homines (quod fieri non potest) nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* Quibus verbis docet primò *S. Augustinus*, essentiam & efficaciam Gratiæ sitam esse in occultissima, potentissima & interna motione, qua Deus in ipsis hominum cordibus operatur, & per quam homines ex nolentibus fiunt volentes. Secundò, docet *Sanctus Augustinus*, sive delectationem, quam Deus per Gratiam efficacem, seu per suam motionem internam, cordibus hominum immittit, sive timorem & odium peccati, quod in nobis ingenerat Gratia Dei efficax, esse tantùm effectus Gratiæ efficacis, seu internæ motionis divinæ, quæ interdùm, sed non semper, producit in nobis delectationem, interdùm sanctum timorem, & odium peccati. Falsum igitur est, *S. Augustinum* docuisse, essentiam & efficaciam Gratiæ sitam esse dumtaxat in cœlesti delectatione, sicut à capite ad calcem sui Operis acritèr contendit *Jansenius*.

Et sanè ut obiter dicam, essentiam & efficaciam Gratiæ sitam non esse in delectatione liquet ex illo agendi modo, quem Deus ergà justos adhùc imperfectos, & ergà justos perfectos tenere solet. Quamvis enim Deus justos adhùc imperfectos, instillata quadam rerum divinarum delectatione ac suavitate, ad se quandoque alliciat; perfectis tamen justis, ne superbiant, omnem non nunquàm delectationem subtrahit, eos salubri tremore ac periculi timore percellit, siccitatibus, ariditatibus, & tantùm non derelictionibus illos probat, ut quæ Dei sunt, insipida, amara & cruciantia sepè sentiant, ut discant Deum colere non solùm gratis, sed etiam suo quodam dispendio, præ-

præcisè quia dignus est; non illecebra propriæ satisfactionis illecti, sed sicca & pura rectitudinis, officii, legisque æternæ regula inducti. Christus Dominus suo exemplo nos docuit non suavia sequi, sed recta, quantumvis ægro palato nostro amara: idest, docuit nos, non gaudium ac delectationem desiderare, sed crucem amplecti, Deumque amare, non quia delectat, sed quia amore nostro dignus est

Non ergò essentia & efficacia Gratiæ in delectatione reposita est, ut falsò contendit *Jansenius*, sed sita est in secreta, interna, & forti motione, qua Deus operatur in cordibus hominum, efficitque, ut ea, quæ etiam nobis magis placent, propter ipsius amorem, repudiemus; quæ nos cruciant, & aversamur, fortitèr eligamus, non quia nobis, sed quia illi sic placet, cui parere æquissimum ac præ omni alio bono æstimabile est, sive delectet, sivè cruciet. Hac via omnes Sancti ad vitam æternam pervenerunt, quibus Christus Dominus, vivens & moriens, suo exemplo præivit.

V. Ad alterum caput probandum nunc accedo, & dico, delectationem illam, quam *S. Augustinus* ait, generari in nobis à Gratia efficaci, non esse indeliberatam, quæ præveniat usum & advertentiam rationis, atque deliberationem; seu consensum voluntatis, quæque facit ut voluntas necessariò benè operetur; sicùt ait *Iansenius*: sed esse delectationem deliberatam, quam præmotio physica, seu Gratia se ipsa efficax producit in voluntate, facitque ut voluntas sibi complaceat in Lege Dei, & delectetur in ea. Et primò quidèm, hac in Epistola jam ostendi, essentiam & efficaciam Gratiæ reponi non debere in cælesti indeliberata delectatione (quæ juxta *Jansenium*, nihil aliud est, quàm vitalis animi motus indeliberatus, rationis advertentiam & consensum voluntatis antevertens, & cujus agendi modus, juxta eumdem *Iansenium*, in hoc positus est, quòd hæc indeliberata Gratiæ delectatio, quandò per gradus est relativè victrix, & major, & superior opposita concupiscentiæ delectatione, necessariò impellat voluntatem ad benè agendum, ita ut voluntas ei resistere non possit, nec eam superare valeat minor & inferior opposita concupiscentiæ delectatio, sed ei necessariò cedere debeat) in hac, inquam, indeliberata cælesti delectatione, quæ arbitrio voluntatis non subjacet, immò secundùm quam ex *Jansenio* necesse est voluntatem semper operari, naturam & efficaciam Gratiæ non esse reponendam, jam satis superque probavi in hacce Epistola contra *Iansenium*, qui ex hoc capitali doctrinæ suæ principio de indeliberata gratiæ delectatione relativè victrice, & superiori opposita concupiscentiæ delectatione deduxit quinque suas hæreticas Propositiones ab Ecclesia Catholica jure optimo damnatas. Undè ipse infero, *S. Augustinum*, cujus doctrinam de Gratia approbarunt Summi Pontifices, per illam delectationem, quam ait à Gratia efficaci immitti cordibus nostris, non intellexisse indeliberatam delectationem, quæ rationis advertentiam & consensum voluntatis præveniat, eique necessitatem benè operandi imponat (sicut contendit *Iansenius*, sed Sanctum Doctorem per hanc delectationem, quam ait cordibus nostris à Gratia efficaci ingenerari, intellexisse delectationem deliberatam voluntatis, id est, cui voluntas, à gratia efficaci præmota, propria sua electione ac libertate adhærescit.

Hanc esse veram & germanam *Sancti Augustini* mentem patet ex eodem loco, quem frequentissimè citat *Iansenius*, videlicèt ex expositione Aquilini illius Doctoris in Epistolam Apostoli *Pauli* ad Galatas capit. 5. ubi ait: ***Quod ampliùs nos delectat secundùm illud operemur necesse est.*** Manifestum quippè est, ***Sanctum Augustinum*** eò loci loqui de actione externa, quæ necessariò fit secundùm id quod per electionem & deliberatum voluntatis actum magis amamus; quæ necessitas non est antecedens, sed tantùm consequens, ac ipsum libertatis usum & exercitium demonstrat.

Probat id apertè exemplum, quod ibidèm adducit *Sanctus Augustinus*, hominis scilicèt cui obvia occurrit speciosæ formæ mulier, qua movetur ad delectatio-

nem fornicationis, qui tamen, si plus delectatur interna pulchritudine castitatis, secundùm majorem illam delectationem vivit & operatur. Delectatio autem illa, secundùm quam voluntas exteriùs operatur, non est indeliberata & objectiva, nec rationis advertentiam & voluntatis consensum antevertit; sed est delectatio deliberata & interna, quam actu habet voluntas, sese, ope Gratiæ se ipsa efficacis, liberè determinans ad amorem castitatis: Actio quippè exterior (ut docent omnes Theologi ac Philosophi) fluit ex interiori determinatione voluntatis, quod *S. Augustinus* ibidèm exprimit his verbis: *Manifestum est certè secundùm id nos vivere, quod sectati fuerimus, sectabimur autem quod dilexerimus*, idest, dilectione & delectatione non indeliberata & objectiva (ut docet *Jansenius*) sed dilectione & delectatione deliberata & subjectiva, cui voluntas hominis, à Gratia se ipsa efficaci præmota, propria sua electione ac libera determinatione adhærescit, quia Gratia se ipsa efficax virtute sua intrinseca facit, ut voluntas, quam præmovet, deliberatam sentiat delectationem internam, ei per proprium consensum, electionem, ac liberam determinationem suam adhæreat, atque secundùm hanc, qua intùs perfunditur, deliberatam delectationem, suas eliciat operationes: *Intellectus* enim *divinus*, (inquit *Sanctus Thomas* primæ secundæ Quæstione 35.) *qui est naturæ institutor, delectationes posuit propter operationes*.

Id etiam egregiè explicat Doctor Angelicus I Part. Quæst. 60. Art. 5. ubi, observando discrimen, quod intercedit inter motum violentum, & naturalem, isthæc habet: *Hoc enim*, inquit, *distat in motibus naturalibus, & violentis, quòd in motibus violentis impressio relicta à primo motore in secundis motoribus, est prætèr naturam eorum, & ideò operatio consequens ex tali impressione est eis difficilis & laboriosa: sed in motibus naturalibus impressio relicta à primo motore in secundis motoribus est eis causa naturalis; & ideò operatio hanc impressionem consequens, est conveniens, & suavis, & ideò dicitur Sap. cap. 8 quia Deus omnia suavitèr disponit. Quia & unaquæque res ex natura, sibi divinitùs indita, tendit in id, ad quod per divinam providentiam ordinatur secundùm exigentiam impressionis receptæ. Et quia omnia procedunt à Deo in quantum bonus est, ut dicit Augustinus libr. 11. De Civit. Dei cap. 22. & Dionysius De Divinis Nominibus cap. 4. ideò omnia creata secundùm impressionem, à Deo Creatore receptam, inclinantur in bonum appetendum secundùm suum modum*. Quibus verbis manifestò patet, *S. Augustinum* (sicut illum interpretatur *Sanctus Thomas*) dum ait: *Quod ampliùs nos delectat secundùm illud operemur necesse est*, non loqui de delectatione indeliberata, quæ rationis advertentiam, & consensum voluntatis præveniat, eique necessitatem antecedentem operandi imponat (sicut falsò asserit *Iansenius*) sed *Sanctum Augustinum* loqui de delectatione deliberata, quam impressio divina, seu Gratia efficax, producit & relinquit in voluntate creata, cuique voluntas per liberum suum consensum, electionem, ac propriam determinationem adhæret.

Secundùm hanc Sanctorum *Augustini* & *Thomæ* explicationem intelligendum est istud effatum: *Quod ampliùs nos delectat*, idest, non delectatione indeliberata & objectiva, quæ rationis advertentiam, & voluntatis consensum antevertit, sed delectatione deliberata, cui voluntas liberè adhæret, *secundùm illud operemur necesse est*, idest, necessitate hypothetica, consequentiæ & infallibilitatis; quæ necessitas (ut docent omnes Theologi) non nocet libertati, sed potiùs cum illa optimè cohæret. Sensus verò hæreticus *Iansenii*, sic explicantis istud *S. Augustini* effatum: *Quod nos ampliùs delectat*, idest (interprete *Iansenio*) delectatione indeliberata & objectiva, quæque rationis advertentiam & voluntatis consensum antevertit; *Secundùm illud operemur necesse est*, hoc est, (interprete eodem *Iansenio*) necessitate antecedenti, quæ rapit ac secum trahit consensum voluntatis humanæ ei adimendo veram potentiam ad oppositum; hic, inquam, *Iansenii* sensus hæreticus & à mente *S. Augustini* omninò

nò alienus; explodi debet, quia (ficut superiùs observavi) est capitale principium, ex quo *Jansenius* suas derivavit quinque Propofitiones ab Ecclesia sæpiùs damnatas, quæ vera totius illius Operis Analysis dici possunt. Hinc jure merito dicebat Illustrissimus *Bossuetius*, Meldensis Episcopus, & inter Galliarum Antistites celeberrimus; *si totus Jansenii Liber Chimico quasi clibano liquefiat, nihil aliquid succi indè stillaturum, quàm ipsas quinque ab Ecclesia proscriptas Propositiones*.

VI. Superest nunc, ut in calce hujusce Epistolæ, breviter ostendam (sicut promisi) *Sanctum Augustinum* per illam delectationem, quam sæpiùs ait cordibus nostris immitti à gratia efficaci, non intellexisse delectationem per gradus relativè victricem, & superiorem opposita concupiscentiæ delectatione (sicut falsò *Jansenius* in suo prægrandi Opere docet) sed *Sanctum Augustinum* intellexisse dumtaxat suavitatem, seu delectationem quamdam deliberatam, & consequentem, quæ ex gratia se ipsa efficaci prædeterminatrice profluit velut effectus ex causa, & qua fit, ut voluntas, tali delectatione delibuta atque delinita, longè magis sibi placeat in eliciendo actu bono, ad quem à Gratia efficaci prædeterminatrice movetur, quàm in exercendo opere malo; atque ut prædictam delectationem deliberatam, sibi à gratia se ipsà efficaci immissam, & ex sua libera determinatione ortam præferat voluntas cuicumque alteri contrariæ, & illicitæ delectationi.

In primis, quòd *Sanctus Augustinus* per delectationem, quam cordibus nostris immittit Gratia efficax, non intellexerit indeliberatam delectationem relativè victricem, in qua sola *Jansenius* essentiam, & efficaciam Gratiæ reponit, multa evincunt momenta. Primò, quia inter omnia illa *Sancti Augustini* testimonia, quæ operosè congerit *Jansenius*, nullum prorsùs est, quo probetur, S. illum Doctorem per delectationem, quam Gratia efficax immittit cordibus nostris, intellexisse indeliberatam delectationem relativam, & per gradus victricem, qualem admisit *Iansenius*. Hanc quippè delectationem nullibi appellat *Sanctus Augustinus* indeliberatam, relativam, & per gradus victricem; sed tantùm dicit, eam esse internam suavitatem, dulcedinem, & delectationem victricem; idest, eam non esse relativam, & per gradus victricem, sed esse delectationem simpliciter, & absolutè ex se ipsa victricem, seu delectationem non indeliberatam, sed deliberatam, ut potè quæ profluit ex Gratia se ipsa efficaci prædeterminatricem, tanquàm effectus ex causa, & ideò hæc delectatio dicitur à *Sancto Augustino* simpliciter, & absolutè victrix. Oritur etiam hæc delectatio ex libera determinatione voluntatis, quæ per impulsum gratiæ se ipsa efficacis liberè sese determinat, & delectatur in lege Dei, quò fit, ut hæc delectatio, quæ, secundùm *Sanctum Augustinum*, non antevertit, sed sequitur liberam voluntatis determinationem, fit delectatio deliberata, seu motus deliberatus, quo voluntas liberè fertur, & inclinatur ad eliciendum actum, ad quem movetur à gratia se ipsa efficaci, & in eo actu exercendo sibi complacet ac delectatur.

VII. Hinc varia prodeunt discrimina, quibus delectatio illa, quam *Sanctus Augustinus* ait à gratia efficaci immitti cordibus nostris, maximè discrepat ab ea indeliberata delectatione relativa, in qua *Iansenius* naturam, seu essentiam, & efficaciàm gratiæ reponit. Primum discrimem in eo sistit, quòd hæc delectatio, quam *Sanctus Augustinus* ait à gratia efficaci nobis immitti, profluat à gratia efficaci, seu ab intrinseca divina motione, tangente cor hominis, sicut effectus profluit à causa: *Iansenius* verò censet, hanc indeliberatam delectationem relativam non esse effectum gratiæ efficacis, sed in ea totam collocat naturam, seu essentiam & efficaciam gratiæ.

Alterum discrimen istud est: quòd *S. Augustinus* velit, hanc delectationem, quæ à gratia efficaci nobis immittitur, esse deliberatam, & sequi liberam determinationem voluntatis humanæ: contrà docet *Jansenius*, hanc delectationem relativam esse indeliberatam, & rationis advertentiam, ac voluntatis

consensum, seu liberam ejus determinationem antevertere.

Tertium discrimen in hoc situm est, quòd *Sanctus Augustinus* sentiat, hanc delectatione esse simpliciter, & absolutè, sive ex se ipsa victricem, quia hæc delectatio à Gratia se ipsa efficaci, hoc est, à prævia, & physica Dei motione, tanquàm à causa, producitur: *Jansenius* è diverso asserit, delectationem gratiæ non esse absolutè, & simpliciter, seu ex se ipsa victricem, sed eam tantùm relativè & per gradus esse victricem, ideft, quandò delectatio Gratiæ major ac superior est opposita concupiscentiæ delectatione.

Quartum discrimen in hoc consistit, quòd *Sanctus Augustinus* sæpiùs dicat, gratiam efficacem, cujus essentiam constituit in motione interna, qua Deus tangit, & convertit hominum corda, esse quidèm semper victricem, in nobis tamen non semper producere delectationem sed interdùm ingenerare in cordibus nostris sanctum timorem, aliquandò dolorem, nonnunquàm odium, & turpitudinem peccati: *Jansenius* verò totus in hoc est, ut probet, gratiam efficacem victricem esse inseparabilem à delectatione, & nullam gratiam efficacem esse victricem, nisi ejus delectatio major ac superior sit opposita concupiscentiæ delectatione.

Postremò, *Jansenius* acriter pertendit, Gratiæ relativè victricis indeliberatam delectationem, ità necessariò determinare voluntatem ad benè agendum ut voluntas ei reluctari non possit, nec velle queat actum oppositum, quia (ut inquit *Jansenius* cap. 20. lib. 8. *De Gratia Christi*) *tunc facultas* (volendi actum oppositum) *impedita ligataque permanet*, vinculo scilicèt delectationis gratiæ relativè victricis, quæ major ac superior est opposita concupiscentiæ delectatione; quo fit, ut voluntas non tantùm actum oppositum non velit, sed nec velle possit. Similitèr docet ibidèm *Jansenius*, quòd terrena concupiscentiæ delectatio (quandò relativè victrix est, & major ac superior opposita Gratiæ delectatione cælesti) *pariit benè faciendi impotentiam, quam voluntas superare non potest, quia velle non potest, idque idcò, quia fortitèr stabiliterque non vult*. At, contrarium palàm docet *Sanctus Augustinus*, quippè qui (ut pauló ante dicebam) lib. 8. *Confessionum* cap. 8. probat suo exemplo, hominem non semper operari ex majori, qua prævenitur, delectatione. Agnoscit etiam S. ille Doctor, cælestem Dei delectationem nusquàm in hac vita mortali tantam esse, quæ ab homine proprii boni complacentia vinci ac superari non possit; censet enim *Sanctus Augustinus*, quod cum omnibus Theologis docet *Sanctus Thomas*, nempè homines, qui Deum clarè, & intuitivè non vident, cælestibus Dei illecebris ac delectationibus ita allici non posse, ut illas necessariò amare, & secundùm illas operari debeant; ad discrimen beatorum, qui Deum in Cælis clarè, & intuitivè vident, quique per delectationem, qua fruuntur in clara visione summi boni, sic necessitantur ad illud amandum, ut actum amoris; quo in illud jugitèr feruntur, suspendere non valeant. Solum quippè summum bonum, clarè in visione beatifica cognitum, explet ac omninò satiat totam capacitatem, quam habet voluntas hominis appetendi bonum infinitum, eamque subindè necessariò ad sui amorem rapit.

Cæterùm, voluntas hominis in statu viæ non obstringitur necessitate quantùm ad exercitium amandi summum Bonum seu Deum, quem non clarè, sed obscurè tantùm cognoscit; nec à quibuscumque delectationibus sive cælestibus, sive terrenis, nec ab ullo bono creato potest necessariò trahi, & induci ad operandum, quia in statu viæ omnes delectationes, sive cælestes, sive terrestres, sicut, & quæcumque bona creata habent dumtaxat bonitatem finitam, & limitatam, quæ explere, & exhaurire haud potest totam capacitatem, quam habet voluntas hominis, appetendi summum, & infinitum bonum. Quo fit, ut nullæ delectationes, sive cælestes, sive terrenæ, voluntati humanæ in statu viæ necessitatem imponere possint benè vel male operandi

VIII. Hæc est Sanctorum *Patrum Augustini*, & *Thomæ*, omniumque Theolo-

go-

gorum doctrina, quam fusiùs exposui ea in Epistola, quam ad te scripsi ad explanandam veram notionem libertatis humanæ, & ad eam cum divinæ Gratiæ efficacia conciliandam. Ex qua doctrina, totum corruit Systema *Iansenii*, asserentis, voluntatem hominis semper debere benè, vel malè operari ex majori, qua prævenitur delectatione, sive cælesti, sivè terrena; quod sanè apertè contrarium est mox explicatæ doctrinæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, omniumque Theologorum, asserentium, voluntatem hominis in statu viæ nullis delectationibus cælestibus, nullisque delectationibus terrenis, nullisque bonis creatis, quæ finitam dumtaxat & limitatam habent bonitatem, necessitari posse ad benè, vel malè operandum, subindèque erroneum esse Systema *Jansenii*, asserentis, voluntatem hominis in statu viæ ex majori, qua prævenitur, delectatione, sive cælesti, sive terrena, debere semper & necessariò benè vel malè operari.

Si plura de his scire desideres, legesis Dissertationem primam, Quæst. 3. Art. 17. & Dissertationem secundam, Quæst. 6. Art. 7. insignis Operis, cui titulus est: *Divus Thomas sui Interpres*, quòd Romæ edidit, & Sanctissimo Pontifici INNOCENTIO XII nuncupavit noster *Massoulieus*, doctrina & pietate conspicuus, meusque in officio Theologi Casanatensis perillustris decessor. In his quippè locis mox à me laudatis, doctissimus ille Theologus disertissimè profitetur juxtà doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, cælestem Gratiæ delectationem non esse indeliberatam, nec antecedentem, seu non antevertere determinationem & consensum voluntatis humanæ, sed illam cælestem Gratiæ delectationem esse deliberatam, & consequentem voluntatis humanæ determinationem & consensum, adeò ut essentia, seu natura efficaciæ Gratiæ reponi minimè debeat in cælesti indeliberata delectatione, quæ antecedat consensum, & determinationem voluntatis creatæ (sicut falsò *Jansenius*, ejusque Discipuli pertendunt) sed efficacia Gratiæ repetenda sit ex Præmotione physica, quam cælestis deliberata delectatio, tanquàm effectus, consequitur, qua delibuta ac perfusa voluntas sibi in sua operatione complacet, sicut, docet *S. Thomas*, cui hac in re suffragantur omnes tam Theologi, quàm Philosophi. Hanc esse genuinam mentem *Massoulieï* patet, quia doctissimus ille Theologus nullibi in toto suo Opere, vel leviter insinuat, cælestem Gratiæ delectationem esse indeliberatam, & antecedentem voluntatis humanæ consensum, sed potiùs in locis, mox à me indicatis, & ad quæ idem Theologus, explicando suum quartum modum efficaciæ Gratiæ, lectorem remittit, constantèr docet cum Sanctis *Augustino*, & *Thoma*, hanc cælestem gratiæ delectationem, esse deliberatam & consequentem, utpotè immissam à motione divina, quæ est ipsius causa. Sic enim loquitur clarissimus ille Theologus: *Secunda Observatio in eo posita est, quòd etiam aliqui decepti esse videantur ex D. Augustini phrasi & modo loquendi; quòd cum ipsa delectatio, motus sit ipsius animi, & D. Augustinus in ea victrici delectatione Gratiam reposuisse videatur, existimarunt etiàm quidam Theologi, non aliam esse S. Augustino Gratiam, præter eam delectationem, & positam esse Gratiam in ipsis actibus animi, quibus voluntas traheretur. Verùm id parùm rationis principiis consentaneè* ...... *Non in ipsis motibus, actibusque vitalibus voluntatis reposita est divina Gratia*; SED IN IPSA DIVINA MOTIONE, ET CONTACTU ILLO DIVINO, QUO VOLUNTATEM IMPELLIT, AC MOVET AD AMOREM. Per divinam autem motionem intellexisse *Massoulieum* Præmotionem physicam, quæ delectationem & amorem in voluntatem creatam immittit, nullus, qui has duas ipsius legerit Dissertationes, ad quas suos lectores remittit, inficias ire poterit, sed potiùs ipsa rei veritate convictus fatebitur, *Massoulieum* in his duabus Dissertationibus profligasse istud virulentum, doctrinæ Jansenianæ principium, quo *Iansenius*, ejusque Discipuli naturam, seu essentiam gratiæ efficacis reponunt in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, antecedente consensum voluntatis humanæ, eamque ab benè operandum necessariò determinante.

IX. Præterea, ut evidentiùs constet, Systema *Jansenii* de indeliberata cælesti delectatione superiori, & relativè victrice esse prorsùs alienum à doctrina *S. Augustini*, quatuor hic referam absurda, quæ ex isto Janseniano Systemate consequuntur, quæque cum intimis *Sancti Augustini* principiis colliduntur. In primis, in hoc *Jansenii* Systemate locum habet scientia media, qua Deus priùs dirigatur, quàm aliquid absolutè futurum decernat. Verùm enim verò, in Systemate *Jansenii* de indeliberata cœlesti delectatione relativè victrice, & superiori opposita concupiscentiæ delectatione, necesse est ut Deus, antequàm absolutè statuat impertiri alicui Gratiam relativè victricem, priùs exploret quot ille habeat concupiscentiæ gradus, ut nempè suam iisdem gradibus commensuret, ac superiorem accommodet cælestem Gratiæ delectationem. Quod ni exploraverit Deus, incertus prorsùs ac dubius hærebit quis futurus sit Gratiæ effectus. Certò namque scire haud potest gratiam fore relativè victricem & superiorem concupiscentiæ gradibus, nisi anteà exploraverit quot sint gradus terrenæ delectationis concupiscentiæ, ut sciat ac statuat quot gradus cælestis delectationis gratiæ conferre debeat, qui vincant ac superent omnes oppositos concupiscentiæ delectationis gradus. Atqui hæc de scientia Media opinio non est *Molina* antiquior, & cum principiis doctrinæ *S. Augustini* pugnat, sicut docent omnes veri discipuli *S. Augustini*; igitur *Jansenii* Systema cohærere nequit cum principiis doctrinæ *S. Augustini*.

Secundò, in Systemate *Jansenii* de delectatione superiori, nulla datur gratia ex se, seu ex natura, & virtute intrinseca victrix & efficax, sed vis & efficacia gratiæ, juxtà *Jansenium*, non tam ex interna ipsius virtute pendet, quàm ex minori oppositæ concupiscentiæ resistentia. Indè est, quòd in hoc *Jansenii*, & Jansenistarum Systemate eadem Gratiæ entitas, citrà ullum novum ex parte Dei auxilium, in uno & eodem homine, variè disposito, sit modò victrix, modò non victrix, prout major vel minor in ipso fuerit oppositæ concupiscentiæ actualis resistentia, sicut in meis præcedentibus Epistolis latè exposui: Atqui, *S. Augustinus* (sicut illum cum tota sua Schola interpretatur Angelicus Doctor) internam Gratiæ virtutem & efficaciam ita repetit ex omnipotentia Dei, & ex supremo, quod in omnes creaturas obtinet, dominio, ut, in quibuscumque circumstantiis humana voluntas collocetur, semper Gratia se ipsa efficax faciat facere, perrumpat omnes difficultates, suum operetur effectum, omnemque superet oppositæ concupiscentiæ resistentiam. Qua in re *S. Augustinus*, & fidissimus ejus interpres *S. Thomas*, nobis Gratiæ efficacis exhibent ideam planè omnipotentia Dei dignam. Ex adversò autem *Jansenius* ideam Gratiæ efficacis depingit omnipotentia Dei omninò indignam, Deumque similem facit alicui Principi, quem, tanquàm invictum in bello aliquis eo nomine commendaret, quòd illas omnes urbes subigeret, quæ, destitutæ præsidio, non resisterent, ab earum verò urbium, quæ munitiores forent, obsidione, non semèl desistere cogeretur; vel qui de hostibus victoriam totiès reportaret, quoties iis numero copiarum longè superior esset; totiès verò prosterneretur, vel fugam arripere cogeretur, quotiès copiarum numero paulò impari decertaret. Profectò, si quis vellet hoc pacto aliquem Principem, tanquàm invictum & validissimum in bello commendare, numquid, amabò, sese, suumque Heroem omnibus deridendum propinaret? in idem certè vitium impingit *Jansenius*, quippè qui omnipotentiam Dei, & Gratiæ Christi efficaciam indè maximè commendat, quia, inquit, totiès Gratia Christi est efficax & victrix, idest, totiès Gratia Christi oppositam concupiscentiam vincit, quotiès ea gradibus superior ac fortior est; totiès è contra vincitur Gratia Christi, quotiès opposita concupiscentia est gradibus inferior & debilior. Præclarum sanè omnipotentiæ divinæ, & internæ efficaciæ Gratiæ Jansenianum præconium!

Tertiò, in Systemate *Jansenii* de delectatione superiori & relativè victrice, facilis est, planus & expeditus modus explicandi cur Gratia Christi efficax contumacem hominis voluntatem frangat ac domet. Tunc enim, juxta doctrinam *Jansenii*, Gratia Christi est efficax ac victrix, quandò gradibus cælestis delectationis superior

ac

ac major est opposita concupiscentiæ delectatione, quam proindè vincit ac superat. Sed si Gratia Christi fuerit gradibus cælestis delectationis inferior ac minor gradibus terrenæ delectationis oppositæ concupiscentiæ, tunc Gratia Christi vincetur à terrena concupiscentiæ delectatione, quæ erit relativè victrix, idest, superior ac major opposita gratiæ Christi cælesti delectatione. Porrò, quis, sodes, tam plumbeo & stupido ingenio præditus est, qui statim mente non assequatur hunc gratiæ efficaciam explicandi modum? Cùm etiam rustici, qui habent ingenium omni pistillo retusius, non ignorent, immò experientia probè compertum atque exploratum habeant, inter duos colluctantes eum vincere, qui viribus altero fortior ac superior est; & inter duo pondera inæqualia in bilance posita, illud, quod majus est, ad se necessariò trahere minus pondus. Modus igitur, quo victrix gratia Christi rebellem hominis voluntatem frangit ac domat, nihil haberet in sententia *Iansenii* asperum, nihil reconditum, nihil abstrusum & intricatum, sed unicuique facilis, apertus, & pervius esset: Atqui tamen modus, quo gratia victrix domat ac vincit rebellem hominis voluntatem, semper *S. Augustino* visus est maximè difficilis, abstrusus, occultus, ineffabilis, nec aliò, ut eum exponeret, recurrit, quàm ad omnipotentissimam Dei voluntatem: *Legant*, inquit, *& intelligant, intueantur atque fateantur, interna & occulta, mirabili & ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum bonas voluntates*, cap. 24. lib. de gratia Christi. Systema ergò *Jansenii* de delectatione superiori, & relativè victrice longè distat à Doctrina *S. Augustini* de gratia efficaci.

Quartò, *Jansenius*, juxtà suum Systema de indeliberata delectatione superiori & relativè victrici, pertendit, omnem gratiam in statu naturæ lapsæ esse efficacem, ac totum producere effectum, ad quem producendum datur à Deo, ablegatque idem *Iansenius* à statu naturæ lapsæ Gratias verè Sufficientes, quibus reapsè voluntas humana resistat; hinc fluit damnata illius Propositio: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur*: Atqui, hoc *Iansenii* Systema palàm adversatur doctrinæ *S. Augustini*, qui, præter Gratias efficaces, quibus voluntas humana nunquàm resistit, admittit in statu naturæ lapsæ Gratias interiores, quibus voluntas hominis propria malitia & contumacia reluctatur, impeditque, ne hujusmodi gratiæ ad ulteriorem effectum, quem producere possunt, progrediantur. Audi, quæso, Aquilinum illum Doctorem, mentem ac sententiam suam Enarratione in Psalmum 102. clarissimis istis verbis exprimentem: *Miserator & misericors Dominus, longanimis & multum misericordiæ. Quid tam longanimum? quid tam multum in misericordia? Peccatur & vivitur; accedunt peccata, augetur vita; blasphematur quotidiè, & facit Solem suum oriri super bonos & malos; vocat undique ad correctionem, vocat undique ad pænitentiam, vocat beneficiis creaturæ, vocat impertiendo tempus vivendi, vocat per lectorem, vocat per tractatorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per misericordiam consolationis: longanimus, & multum misericordiæ, sed observa-ne longitudine misericordiæ Dei malè utendo, tu tibi thesaurizes, quod ait Apostolus, iram in die iræ. Nam hoc ait Apostolus: An divitias benignitatis & longanimitatis ejus contemnis, ignorans quia patientia Dei ad pænitentiam te adducit?* Deindè subdit S. ille Doctor: *cùm tibi thesaurizaveris iram in die iræ, nonne experieris justum* (Deum) *quem contempsisti benignum?* Quibus verbis præfocavit in antecessum *S. Augustinus* errorem *Jansenii*, asserentis, *nulli Gratiæ interiori in statu naturæ lapsæ unquàm resisti*.

Addo denique, nec addidisse pigebit, Systema *Iansenii* de cælesti indeliberata gratiæ delectatione superiore, & relativè victrice, cum principiis doctrinæ *S. Augustini* ideò stare ac cohærere haud posse, quia in doctrina *S. Augustini* non difficilè intelligitur, quomodò Adamus, & nonnulli Angeli peccaverint, & è justitia, in qua conditi fuerant, exciderint. At, in Systemate Jansenii de cælesti indeliberata delectatione relativè victrice & superiori opposita concupiscentiæ delectatione non potest intelligi, nedùm explicari, quo pacto Adamus, & nonnulli Angeli peccaverint, & in accepta justitia non perseveraverint. Vult quippè *Iansenius*, impossibi-

ſibile eſſe, ut homo peccet, quamdiù viget in ipſo cæleſtis delectatio gratiæ relativè victrix, & ſuperior oppoſita concupiſcentiæ delectatione, quia (ut millies inculcat Janſenius) impoſſibile eſt ut minor concupiſcentiæ delectatio vincat majorem ac ſuperiorem oppoſitam gratiæ cæleſtem delectationem. Quo ſemel poſito principio, nec intelligi, nec minùs explicari poteſt in Syſtemate *Janſenii*, quo pacto Adamus, & nonnulli Angeli, à Deo conditi in gratia, peccaverint. Enim verò, Adamus, & Angeli, à Deo conditi, tanta erant, in Syſtemate *Janſenii*, cæleſti gratiæ delectatione perfuſi, ut ei nulla ne leviſſima quidèm repugnaret oppoſitæ concupiſcentiæ delectatio. Quorsùm igitur hæc cæleſtis Gratiæ delectatio victrix non fuit, nec impedivit quominus Adamus, & aliqui Angeli peccarent? Profectò hic *Ianſenio*, & Janſeniſtis hæret aqua, nec habent quod mutire poſſint. Deindè, docet *Ianſenius* cap. 8. lib. 4. *De Gratia Chriſti*, idcircò Beatos in cælis amare Deum neceſſariò, quia nulla ineſt eis terrena delectatio, ſed tantùm cæleſtis delectatio, ſubindeque affirmare debet *Ianſenius*, Adamum, & Angelos innocentes, in quibus nulla erat terrena delectatio, Deum neceſſariò amaviſſe, & peccare illos non potuiſſe. Poſtremò, pluribus in locis aſſeverat *Ianſenius*, ideò peccatores, antequàm Gratiam accipiant, neceſſariò peccare, quia nulla in eis cæleſtis gratiæ delectatio, ſed una tantummodò viget in ipſis terrena concupiſcentię delectatio, ergò cùm nulla fuerit in Adamo & Angelis in ſtatu innocentiæ inordinata vel creaturæ, vel concupiſcentiæ delectatio, nullo pacto in Syſtemate *Ianſenii* intelligi & explicari poteſt, quomodò fuerint ad peccandum inducti.

His momentis (ni meus me fallit animus) luce meridiana clariùs demonſtratur, doctrinam *Ianſenii*, conſtituentis naturam, ſeu eſſentiam, & efficaciam Gratiæ in cæleſti indeliberata delectatione relativè victrice, & ſuperiore oppoſita concupiſcentiæ delectatione, penitùs eſſe alienam à doctrina *S. Auguſtini*; Doctrinam verò Thomiſtarum, qui internam Gratiæ vim & efficaciam repetunt ex omnipotentia Dei, & ex ſupremo, quod Deus in omnes creaturas obtinet, dominio, eſſe principiis doctrinæ *S. Auguſtini* apprimè conſentaneam; indèque infero, Thomiſtarum de Gratia ſe ipſa efficaci doctrinam omni ævo fuiſſe ab Eccleſia in Sanctis *Auguſtino* & *Thoma* probatam, ſummiſque exornatam laudibus. Quod quidèm vel unico iſto ſimplici argumento, quo huic Epiſtolæ finem impono, demonſtro: *S. Auguſtinus* & *S. Thomas*, & poſt illos, univerſa Schola Auguſtiniano-Thomiſtica internam Gratiæ vim & efficaciam repetunt ex omnipotentiſſima Dei voluntate, & ex ſupremo ejus in creaturas dominio: *Ianſenii* verò eſſentiam & efficaciam Gratiæ collocat in cæleſti indeliberata delectatione relativè victrice, & ſuperiori oppoſita concupiſcentiæ terrena delectatione. Atqui Eccleſia doctrinam *Janſenii* proſcripſit, & graviſſimis cenſuris confixit; ſed, verſa vice, Eccleſia ſæpiùs Sanctorum Patrum *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci approbavit; ergò Eccleſia auctoritate ſua probavit doctrinam Scholæ Auguſtiniano-Thomiſticæ, quæ internam vim & efficaciam Gratiæ deſumit ex omnipotentia Dei, & ex ſupremo ejus in omnes creaturas dominio.

Vale, dilectiſſime Diſcipule, &, ut ab antiqua Scholæ Thomiſticæ de Gratia ſe ipſa efficaci doctrina, tanquàm à regia via, non diſcedas, & neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram unquàm deflectas, te vehementer adhortor cultiſſimis verbis *Vincentii Lirinenſis*, qui cap. 27. ſui *Commonitorii* hæc habet: *Si te divinum munus idoneum fecerit, ingenio, exercitatione, doctrina; eſto ſpiritualis Tabernaculi Beſeleel. Pretioſas divini dogmatis gemmas exculpe, fideliter coapta, adorna ſapientèr, adjice ſplendorem, gratiam, venuſtatem. Intelligatur, te exponente, illuſtriùs, quod anteà obſcuriùs credebatur ... Eadem tamen, quæ didiciſti, doce, ut, cùm dicas novè, non dicas nova.*

EPI-

EPISTOLA SEPTIMA

In qua contrà Jansenium *evincitur, Christum Dominum oppetijsse mortem pro omnibus omninò hominibus; & singulis, etiam reprobis, præparasse Gratias verè sufficientes, in sensu tamen Thomistico intellectas, quibus salutem æternam consequi valeant.*

Ais in ultima, quam ad me scripsisti, Epistola, te necdùm mente assequi potuisse genuinum sensum, in quo damnata est quinta *Iansenii* Propositio, his verbis concepta: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*. Quocirca, quisnam sit hujus quintæ *Iansenii* Propositionis, ab Ecclesia proscriptæ, certus ac germanus sensus, scire à me vehementer desideras; præsertim, cùm non desint etiamnùm nonnulli, qui dictitant; *Iansenium* nunquàm negasse Christum mortuum esse & sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus voluntate (ut ajunt Theologi) generali & antecedenti; sed hoc unum tantummodò voluisse *Iansenium*, quòd Christus mortem obierit & sanguinem fuderit pro solis Prædestinatis voluntate efficaci & consequente, sicut universa docet Schola Thomistica.

I. *Consului* (ipsissima tua verba refero) *viros quosdam doctrinæ Jansenii & Jansenistarum callentissimos, qui benè multa Iansenii protulerunt, atque digito monstrarunt testimonia ex variis ipsius prægrandis Operis locis deprompta, sed potissimùm ex capite 21. lib. 3 De Gratia Christi, ubi Iansenius, data opera agens de morte Christi, profitetur primò, Christum mortuum esse pro universa Ecclesia toto Orbe dispersa, & consequenter pro omnibus hominum generibus, Regibus, privatis, nobilibus, ignobilibus &c. Secundò, ibidèm Iansenius asserit, Christum mortuum esse pro salute aliquorum reproborum, quatenus per mortem suam illis promeruit aliqua actualia Gratiæ auxilia, immò; ipsam Gratiam sanctificantem, quam in Sacramento Baptismi, vel Pænitentiæ percipiunt, & in qua Gratia sanctificante non perseverant tamen usque ad mortem. Tertiò docet Iansenius, Christum mortuum esse sufficienter pro omnibus omninò hominibus, sufficientia pretii, quia pretiosus sanguis, quem in Ara Crucis effudit, sufficientissimum erat redimendis omnibus hominibus. Denique, viri illi eruditi, quos consului, dixerunt mihi, omnes Iansenii discipulos, qui hactenus in ipsius doctrinæ defensionem scripserunt, non ægrè fateri, voluntatem Dei erga reproborum salutem non esse otiosam & sterilem, sed esse veram & actuosam, eamque reprobis præparare interiores gratias, quas ipsimet vocant sufficientes; quamvis tamen Deus non conferat reprobis gratias efficaces, quibus ad eternam salutem certò perveniant, & sine quibus à salute æterna certissimè excident*. Et, post pauca interjecta, hæc in tua Epistola subdis: *Si vera sit hæc, quam de morte Christi tradiderunt mihi viri illi eruditi, quos consului, doctrinæ Iansenii & Iansenistarum expositio; non video sanè (ut liberè & candidè dicam) quid discriminis assignari possit doctrinam Iansenii & Iansenistarum inter & doctrinam Thomistarum, qui itidem docent, Christum pro solis Electis & Prædestinatis mortuum esse voluntate efficaci & consequente, impertiendo illis gratias per se & ab intrinseco efficaces, quibus certissimè & infallibilitèr æternam salutem adipiscentur; pro reprobis verò Christum mortuum esse voluntate dumtaxàt generali, seu antecedenti, ejusque* *præ-*

præparasse auxilia non efficacia, sed tantùm sufficientia, queis nunquam pervenient ad salutem æternam. Sed quia timeo, inquis, *ne falsa, aut subdola sit hæc Iansenii & Iansenistarum circà mortem Christi doctrinæ expositio, nevè sub ea, velut sub lapide, lateat aliquis scorpius, rem mihi longè gratissimam faceres, si, antequam probes, Christum esse mortuum pro omnibus & singulis hominibus, genuinum aperias Jansenii, & Jansenistarum sensum, quem, tanquam hæreticum in hac Propositione*: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse, *confixit Ecclesia*.

Quòd à me postules, an hæc *Iansenii*, & Jansenistarum doctrinæ de morte Christi expositio, quam à quibusdam viris eruditis accepisti, vera sit ac sincera, vel potiùs, ut justè times, falsa & subdola? prudentissimè facis. Solent enim viri suspecti, ut fucum faciant, Catholicis illudant, seque Censuris Ecclesiæ subducant, quædam proferre, quæ in specie sana & orthodoxa apparent, sed quæ ipsa prava & heretica interpretatione, tanquam pestifero quodam afflatu, corrumpunt & inficiunt. Quò fit, ut plurimùm ad vim disputationis intersit, nosse quæ sit indoles, doctrina, quæ interpretationes, quæ argutiæ, & æquivocationes eorum, cum quibus concertatio instituitur, alioquì nihil certi in disputatione extundi & concludi posset.

Præstat igitur, ut hìc, semota omni ambiguitate verborum, aperiam genuinum *Iansenii* & Jansenistarum sensum, quem, tanquàm hæreticum, proscripsit Ecclesia in hac Propositione, *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum fuisse, aut sanguinem fudisse*. Ex quo facilè admodùm intelliges, viros illos eruditos, quos consuluisti, subdolam tibi dedisse doctrinæ *Iansenii* & Jansenistarum circà mortem Christi expositionem, eosque de industria celasse germanum *Jansenii*, ejusque discipulorum, sensum, quem, velut hæreticum, in prædicta Propositione damnavit Ecclesia.

II. In primis igitur velim scias, sensum *Iansenii*, ejusque discipulorum in hac damnata Propositione: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*; In hoc situm non esse, quòd negaverit *Iansenius*, Christum mortuum esse pro generibus singulorum, idest, pro Regibus, privatis, nobilibus, & ignobilibus &c. Id certè nunquàm negavit *Jansenius*; Sed sensus *Iansenii* est, quòd Christus non sit mortuus pro salute omnium omninò hominum, nec per mortem suam promeritus sit, aut eis præparaverit Gratias verè sufficientes, quibus reprobi salutem æternam consequi possint.

At enim, quamvis *Jansenius* cap. 21. libri 3 *De Gratia Christi* fateatur, Christum promeritum esse per mortem suam aliquibus reprobis temporalia Gratiæ auxilia, & gratias non nullas, quas *Parvas* appellat; contendit attamen, nec illa temporalia Gratiæ auxilia, nec illas Gratias, quas *parvas* vocat, & quibus ait aliquos reprobos in vita donari, esse Gratias verè sufficientes, quæ dent illis reprobis veram, proximam, expeditam, & relativam potentiam superandi oppositam superiorem concupiscentiæ terrenam delectationem, & æternam salutem consequendi; quia *Jansenius* per gratiam verè sufficientem, quæ dat potentiam veram, proximam, expeditam & relativam vincendi superiorem concupiscentiæ delectationem, & æternam salutem consequendi, eam dumtaxàt Gratiam intelligit, cujus sufficientiam & efficaciam reponit in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrice, & superiore concupiscentiæ terrena delectatione. Hanc solam Gratiam appellat *Jansenius* verè sufficientem, quam solis prædestinatis Christum per mortem suam largiri voluisse, eamque reprobis denegare, docet idem *Iansenius*. Ex quo capitali doctrinæ *Iansenii* principio palàm sequitur, Christum per mortem suam nullo pacto reprobis promeruisse aut præparasse Gratiam verè sufficientem, quæ conferat illis potentiam veram, proximam & expeditam vincendi oppositam superiorem concupiscentiam, & æternam consequendi salutem. In hoc stat palmaris error *Iansenii*.

Prætereà, sensus *Iansenii* damnatus in hac Propositione: *Semipelagianum est di-*

dicere Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus; non in hoc sistit, quòd *Iansenius* negaverit, Christum mortuum esse pro omnibus hominibus quantùm ad sufficientiam pretii; id certè nunquàm negavit *Iansenius*, sed potiùs, loco mox à me laudato, docet, *Christum etiam pro dæmonibus se dedisse redemptionem, quibus redimendis sine dubio pretium sanguinis ejus fuit sufficiens*: Verus itaque *Iansenii* sensus, in hac Propositione damnatus, in hoc positus est, quòd velit *Iansenius*, Christum non esse mortuum pro omnibus quantùm ad intentionem offerentis, & quantum ad applicationem sui sanguinis, per præparationem mediorum seu auxiliorum verè sufficientium, quæ omnibus hominibus vel conferat, vel saltèm offerat, quæque dent veram, proximam, completam, & expeditam vincendi cupiditatem, & æternam salutem consequendi.

Tertiò, hujus damnatæ *Iansenii* Propositionis sensus non est, Christum noluisse omnes homines salvos fieri, eos in se ipsis considerando, in quantùm videlicèt creaturæ sunt conditæ ad imaginem Dei, facta præcisione peccati eorum; (id enim nunquàm docuisse *Iansenium*, certissimum est) sed sensus *Iansenii*, ab Ecclesia in hac quinta Propositione confixus, in hoc stat, quòd Deus considerando homines in statu peccati, seu post lapsum Adami, velit dumtaxàt Electis ac Prædestinatis concedere, gratias verè sufficientes, quæ dent illis veram, completam, proximam, & expeditam potentiam, qua possint omnem concupiscentiæ delectationem vincere, & salutem æternam adipisci; nolit verò Deus reprobis conferre, aut offerre gratiam verè sufficientem, qua possint superioris concupiscentiæ ardorem, terrenamque victricem delectationem vincere, & æternam consequi salutem.

Denique, sensus *Iansenii* in hac Propositione ab Ecclesia proscriptus, in hoc consistit, quòd velit *Iansenius*, voluntatem Dei *antecedentem* de salute omnium hominum pertinere dumtaxàt ad statum naturæ innocentis; voluntatem verò Dei *consequentem*, quæ spectat tantummodò salutem Electorum ac Prædestinatorum, pertinere solùm ad præsentem statum naturæ lapsæ. Ex quo capitali suæ doctrinæ principio *Jansenius* infert primò, voluntatem Dei *antecedentem* de salute omnium hominum non esse in statu naturæ lapsæ veram ac sinceram voluntatem, qua Deus velit salutem omnium hominum, sed esse tantùm simplicem velleitatem, quæ (ut ait *Jansenius*) *in sola præcisione mentis, seu in nuda, & sterili Dei velleitate, nihil gratiæ causante*, posita est. Infert secundò *Jansenius*, Deum pro omnibus reprobis in statu naturæ lapsæ nec præparasse, nec ipsis per voluntatem *antecedentem* conferre voluisse gratias verè sufficientes, quæ eis dent veram, proximam, completam, expeditam, & relativam potentiam vincendi ardentiorē ac superiorem concupiscentiam, atque æternam salutem consequendi. Tertiò infert *Iansenius*, Deum velle tantùm salutem Electorum ac Prædestinatorum in statu naturæ lapsæ; iisque solis per voluntatem *consequentem* præparare ac conferre auxilia verè sufficientia, quæ illis dent proximam, completam, expeditam, & relativam potentiam vincendi omnes concupiscentię gradus & consequendi salutem æternam.

III. Ut igitur omnes hæreticos circà mortem Christi sensus tam Pelagianorum, & Semipelagianorum, quàm *Calvini*, & *Iansenii*, distinctius juxta ac solidius hac in Epistola refellere possim; veram Ecclesiæ Catholicæ mentem, seu genuinam, & Catholicum sensum, in quo fideles credere debent, Christum pro omnibus hominibus mortem subjisse, sanguinemque suum fudisse, aliquot Assertionibus aperiam, multisque argumentis, è Sacris Litteris, ex Sanctis Patribus, ex Decretis Summorum Pontificum, & ex definitionibus Conciliorum petitis, confirmare, atque in præclaro ordine collocare satagam.

Assertio prima: *Christus specialiori modo, seu voluntate consequente, & efficaci, mortuus est pro æterna salute solorum Electorum, & prædestinatorum, impertiendo illis non tantùm auxilia sufficientia, quibus æternam salutem consequi pos-*

possint, verùm etiam conferendo illis auxilia se ipsis & ab intrinseco efficacia quibus æternam salutem infallibiliter consequentur, & quibus certissimè liberantur quicunque liberantur.

Hanc Assertionem pervicacitèr negabant olim hæretici Pelagiani, & Semipelagiani, qui contendebant, Christum æqualitèr pro omnibus omninò hominibus mortuum esse ac sanguinem fudisse, hoc est, promiscuè, & indifferenter tam pro reprobis, quàm pro electis & prædestinatis orasse, atque ex se perindè velle omnes homines salvos fieri, nec electorum, & prædestinatorum, qui salvantur, salutem magis velle, quàm salutem reproborum. Hunc specialem fuisse illorum hæreticorum errorem testatur *Sanctus Prosper* in Epistola ad *Sanctum Augustinum*, ubi ait, docere Semipelagianos, quòd Christus indifferenter, & citrà ullum delectum, velit omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Idem de Semipelagianis asserit *Sanctus Fulgentius* capit. 29. libri *De Incarnatione & Gratia*, ubi ostendit, in hoc maximè situm esse errorem Semipelagianorum, quòd affirmarent, Christum ex æquo, & eodem planè sensu ac modo pro reprobis mortuum esse ac pro electis, & prædestinatis, eademque prorsùs voluntate salutem reproborum velle & electorum.

Ex quo primo Semipelagianorum capitali errore alius pullulabat error, quem pari studio tuebantur, asserentes scilicèt (suppolita illa indiscreta, indifferenti, & æquali voluntate Christi de salute omnium hominum (æternam salutem hominum ex sola ipsorum voluntate pendere, subindèque Deum velle omnes homines salvos fieri, hac sola posita conditione, *si ipsi vellent*. In illius erroris luto hæsisse Semipelagianos affirmant *Sanctus Augustinus* pluribus in locis, & *Sanctus Prosper* loco mox à me laudato, & in *Carmine de ingratis* capit. 8 Hunc autem errorem damnavit Catholica Ecclesia, definivitque contra illos hæreticos, Christum specialiori quodam modo pro electis ac prædestinatis mortuum esse ac sanguinem fudisse. Cùm enim nihil omninò ad salutem conducens homini lapso conferat Deus, nisi intuitu mortis Christi; & aliundè contra Semipelagianos certum sit, hanc esse specialem gratiam, quam Deus vult, ut electi, & prædestinati, tanquàm singulare mortis Christi beneficium, reipsa consequantur, palàm est, Christum electis ac prædestinatis, præ reprobis, specialiorem gratiam meruisse, sicque specialiori modo pro illis mortuum esse.

Quò fit, ut omnes Orthodoxi Theologi doceant, Christum mortuum esse pro omnibus sufficienter, seu voluntate generali, & antecedenti, sed pro solis electis ac prædestinatis mortuum esse efficacitèr, seu voluntate consequenti, sicque specialiori modo Christum pro electis, ac prædestinatis mortuum esse quàm pro reprobis.

Hanc doctrinam totis ingenii sui viribus contra Semipelagianos stabilivit *Sanctus Augustinus*. Cùm enim videret S. ille Doctor, præcipuum erroris Semipelagianorum cardinem in hoc verti, quòd docerent, Christum non magis velle salutem prædestinatorum, quàm reproborum, indéque negarent Decretum absolutum, & efficax, quo Deus vult specialiori modo salutem prædestinatorum, ideò *Sanctus Augustinus*, disputans contra Pelagianos, & Semipelagianos, totus in id incumbebat, ut Decretum illud absolutum, & efficax, quo Christus specialiori modo, seu voluntate consequenti, mortuus est pro salute prædestinatorum, adstrueret, ut hoc pacto rectà arcem illorum invaderet, eorumque potissimùm errorem radicitùs extirparet; quamvis *Sanctus Augustinus* (sicut contrà *Jansenium* mox evincam) nunquàm negaverit generalem, seu voluntatem Dei *antecedentem*, quam Deus habet, salvandi etiam in statu naturæ lapsæ omnes omninò homines, modò Catholico sensu, non Semipelagiano, intelligatur.

Eodem in sensu loquuntur multi Sancti Patres, præsertim *Cyprianus* in Tractatu *de Oratione Dominica*, *Gregorius Nissenus* Oratione 2. in *Orationem Dominicam*, *Chrysostomus* Homilia 20. in Matthæum, *Augustinus* Epistol. 153. aliàs 59. ad *Macedonium*, *Isidorus Pelusiota* lib. 4. Epistol. 24. *Sanctus Thomas* in c. 6. Matthæi & alii, qui asserunt, Deum non

non esse Patrem Infidelium, Judæorum, & iniquorum Christianorum, sed solùm esse Patrem eorum, qui per spiritum adoptionis, seu per gratiam, justitiam, & charitatem, fiunt Filii Dei.

Hi quippè Sancti Patres non negant, Deum esse Patrem omnium hominum, proindèque Judæorum, Infidelium, & impiorum Christianorum; sed hoc unum dumtaxat volunt, Deum speciali quadam ratione esse Patrem Christianorum, qui sunt justificati, electi ac prædestinati, qua ratione Deus non est Pater Iudæorum, Infidelium, & impiorum Christianorum, sicut omnes ad unum fatentur Catholici Theologi, qui docent primò, Deum esse Patrem Judæorum & Infidelium, non solùm quia ipsis impertiit naturam spiritualem, liberam, immortalem, ratione pollentem, sapientiæ justitiæ, & beatitudinis capacem, vita, intellectione atque volitione præditam; sed etiam quia vera & sincera voluntate antecedente misit filium suum unigenitum in Mundum, ut in assumpta communi omnibus natura pro omnibus Judæis & Infidelibus sanguinem suum funderet, pretium redemptionis omnibus commune dependeret, eisque, quantùm in se ipso erat, præpararet auxilia sufficientia, quibus possent ad æternam salutem pervenire.

Secundò docent omnes Catholici Theologi, Deum esse Patrem malorum Christianorum, in quantùm per januam baptismi eos in Ecclesiam suam introduxit, fecitque filios suos, atque illos peccantes excitat per gratias internas, per conscientiæ remorsus, per pias illuminationes & cogitationes, quibus intellectum; per pias motiones, affectiones, & gratias verè sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, queis voluntatem eorum identidem prævenit, & ad salutaria impellit. Quam ob causam dicunt Theologi, Deum specialiori quodam modo sese Patrem exhibere erga impios & malos Christianos, quàm erga Judæos & Infideles.

Postremò docent omnes Catholici Theologi, Deum longè speciali & superexcellenti modo esse Patrem justorum Christianorum, qui in accepta justitia sunt usque in finem perseveraturi, quia Deus assumit illos in filios adoptivos, futuros hæredes suos, cohæredes autem Christi; largitur illis vitam gratiæ, justitiæ & charitatis, magnumque perseverantiæ donum, quòd ipsis solis peculiare & eximium est. Et in hoc sensu Patres, mox à me laudati, rectè docent, Deum isto speciali & superexcellenti modo esse Patrem dumtaxàt Christianorum, qui per Gratiam Sanctificantem sunt filii Dei adoptivi; non secùs ac Christus (Sicut docet *S. Thomas*) est caput omnium hominum speciali tamen modo, justorum, qui per gratiam & charitatem, tanquàm membra viva, cum ipso connectuntur.

Christus igitur speciali modo, seu voluntate efficaci & consequente, mortuus est pro solis Electis & prædestinatis, sicut contra Semipelagianos, qui id inficiabantur, probat *S. Augustinus*; sed voluntate generali, quam Theologi vocant *antecedentem*, Christus mortuus est pro salute omnium hominum, eisque præparavit auxilia verè sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, quibus salutem æternam consequi possunt. Videri potest hoc argumentum egregiè ac copiosè tractatum lib. 2 *De Vocatione gentium*, ubi illius operis Auctor (qui incertus est) probat Christum esse Salvatorem omnium hominum, licèt specialiori ratione sit Salvator fidelium, idest Electorum perseveranter credentium. Constat autem Auctorem Operis *De Vocatione gentium* (licèt incertus sit) Doctrinę *S. Augustini* esse egregiè peritum ac tenacem. eumque à *Gelasio*, Papa, commendari & approbari tanquàm egregium Ecclesiæ Magistrum. Hinc jure optimo ALEXANDER VIII. Pontifex Maximus, hanc Propositionem proscrisit his verbis conceptam: *Pagani Judæi, Hæretici, aliique hujus generis, nullum omninò accipiunt à Jesu Christo influxum, adeòque rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam & inermem sine omni gratia sufficiente.*

Doctrinam, quam in hac prima Assertione exposui, videlicèt Christum speciali modo, seu voluntate efficaci, & consequente mortuum esse dumtaxàt pro Electis & Prædestinatis; pro reprobis verò, & pro omnibus omninò hominibus

nibus mortuum esse sufficienter, seu voluntate generali & antecedenti, semper Ecclesia Catholica, tanquàm dogma Fidei, constantèr docuit, ac propugnavit, & ab ea Fidei regula non discesserunt (reclamante licèt *Jansenio*) quidam Galliarum Episcopi in ea contentione, quæ nono Ecclesiæ sæculo circà mortem Christi, & doctrinam redemptionis generalis inter illos vehementèr exarsit, cujus originem, progressum, atque exitum paucis hic exponam, ut indè faciliùs intelligas, Ecclesiæ Gallicanæ Præsules huic doctrinæ generalis redemptionis indivulsè adhæsisse, totamque inter illos obortam litem fuisse puram putamque logomachiam, seu contentionem de modo loquendi, cùm re ipsa in doctrinæ substantia concordarent.

IV. Hæc lis circà mortem Christi, seu circa generalis redemptionis doctrinam nono Ecclesiæ sæculo inter Galliarum Episcopos emersit occasione *Gottescbalci*, Monachi Benedictini, Cænobii Orbacensis, diæceseos Suessionensis, quem *Hincmarus*, Remensis Archiepiscopus, & nonnulli alii Præsules accusabant, quòd Prædestinatianorum hæresim instauraret, & unà cum illis assereret, Christum pro solis electis ac prædestinatis sanguinem suum fudisse, nullatenùs pro reprobis mortuum fuisse. *Rabanus*, Moguntinus Episcopus in Concilio Moguntiæ habito anno 848. doctrinam *Gotescbalci* damnavit, & eum remisit ad *Hincmarum*, Remensem Archiepiscopum, ejus Metropolitam, à quo, in Concilio Carisiacensi anno 849. indicto, *Gottescbalcbus* Sacerdotali honore privatus est, damnatusque ad verbera & carceres. Interea temporis, *Hincmarus*, *Amalarius*, & *Joannes Scotus Erigena* in doctrinam Gottescbalci calamum acuerunt.

Sed, alii viri eruditi, existimantes, per latus *Gottescbalci* impeti *Sancti Augustini* doctrinam, actuùm *Gottescbalco* patrocinati sunt; quos inter præcipui fuerunt *Prudentius* Trecensis Episcopus, *Florus* Diaconus Ecclesiæ Lugdunensis *Ratramnus*, Corbejensis Monachus, *Lupus Servatus*, Abbas Ferrariensis, & *Remigius*, qui fuit successor *Amoloatis*, Archiepiscopi Lugdunensis, quique tribus Epistolis (quas ad illum miserat *Hincmarus*, Remensis Archiepiscopus, quo eum ad suas partes trahere posset) cum viris peritis Ecclesiæ suæ Lugdunensis diuturno examine discussis, respondit edito, Ecclesiæ Lugdunensis nomine, erudito libro, qui inscribitur: *De tribus Epistolis*, in quo, inter alia, probat præcipuè, rectè & catholicè dici posse, Deum velle speciali quodam modo salvare tantùm eos, qui salvantur, illo scilicet sensu, quo id dixerat, *S. Augustinus*; concedit tamen, rectè itidem & catholicè alio sensu dici posse, Deum, quantùm in se ipso est, velle bonitate Creatoris omnes salvos fieri, duasque illas Patrum expositiones invicèm minimè repugnare. Statuit etiam eodem in libro *Remigius*, circa mortem Christi catholicè dici posse, eum pro solis fidelibus esse crucifixum, tametsi rursum concedat, alio sensu, juxtà plerosque Sanctos Patres, posse paritèr Catholicè dici, Christum pro omnibus omninò hominibus esse mortuum, etiam pro Infidelibus & impiis in sua impietate perseveratoris. Unde concludit perdoctus ille Archiepiscopus, neutram expositionem esse rejiciendam, sed utramque potiùs, ob Patrum reverentiam esse suscipiendam, cùm utraque invicem reapsè concordet, proindeque *Gottescbalcum*, quòd priorem Patrum expositionem docuisse solùm videretur, non debuisse damnari, ne cum ipso *S. Augustinus* eidem damnationi subjiceretur.

Hunc *Remigii*, Lugdunensis Archiepiscopi, librum inscriptum: *De tribus Epistolis*, ægris oculis perlegit Hincmarus, Archiepiscopus Remensis, sed minimè perterritus, susceptam contra *Gottescbalcum* causam urgens, alterum Carisiacense convocavit concilium anno 853. (Quidam istud secundum Carisiacense Concilium minùs accuratè referunt ad annum 849. illudque inscitè confundunt cum priori Concilio Carisiaco, in quo, ut mox dixi, damnatus est *Gottescbalcus*). In hoc autem secundo Concilio Carisiaco *Hincmarus* quatuor Capitula obtulit, quæ à Patribus ejusdem Concilii suscepta & approbata sunt. Tertium ex his quatuor Capitulis sic habe-

bebat: *Deus omnes homines sine exceptione vult salvos fieri, licèt non omnes salventur; quòd autem quidam salvantur, salvantis est donum; quod autem quidam pereunt, pereuntium est meritum*. Quartum verò Capitulum erat his verbis conceptum: *Christus Dominus noster, sicut nullus homo est, fuit, vel erit, cujus natura in illo assumpta non fuerit, ita nullus est, fuit vel erit homo, pro quo passus non fuerit, licèt non omnes Passionis ejus mysterio redimantur; quòd verò omnes Passionis ejus mysterio non redimantur, non respicit ad magnitudinem & pretii copiositatem, sed ad infidelium & ad non credentium ea fide, quæ per dilectionem operatur, respicit partem, quia poculum salutis, quod confectum est ex infirmitate nostra & virtute divina, habet quidem in se ut omnibus prosit, sed, si non bibitur, non medetur*.

V. *Sed quorsùm*, inquis in ultima, quam ad me scripsisti Epistola, *quatuor illa Concilii secundi Carisiaci Capitula, quæ doctrinam de generali voluntate, quam Christus habuit, moriendi & sanguinem suum fundendi pro omnibus omninò hominibus, clarissimè exprimebant; fuerunt proscripta à Gallicanis Episcopis trium Provinciarum, Lugdunensis, Arelatensis, & Viennensis, in Synodo Valentina tertia anno 855. congregatis? Sic enim prædicti Episcopi hujus Synodi Valentinæ Canone quarto (qui est de redemptione sanguinis Christi) suum de his quatuor Concilii secundi Carisiaci Capitulis judicium ferunt:* Porrò, *inquiunt*, Capitula quatuor, quæ à Concilio Fratrum nostrorum minùs perspectè suscepta sunt, propter inutilitatem, vel etiam noxietatem, & errorem contrarium veritati; sed & alia novemdecim Syllogismis ineptissimis conclusa, & licèt jactetur, nulla seculari litteratura nitentia, in quibus commentum Diaboli, potiùs quàm aliquod augmentum Fidei, deprehenditur, à pio auditu Fidelium penitùs explodimus, & ut talia, & similia caveantur, per omnia auctoritate Spiritus Sancti interdicimus. *Hic est*, subdis, *illius quarti Canonis Concilii Valentini tenor, ex quo sequitur, benè multos nono Ecclesiæ seculo in Galliis Episcopos negasse, Christum esse mortuum pro omnibus hominibus: subindèque immeritò fuisse damnatum Jansenium, qui secutus doctrinam Catholicorum Episcoporum, asseruit itidem, Christum non esse mortuum pro omnibus omninò hominibus, sed dumtaxàt pro Electis ac prædestinatis*.

Quòd hanc difficultatem mihi in postrema tua Epistola proponas, non miror. Necdum enim perspectum habebas hæreticum sensum, in quo damnata est hæc *Jansenii* Propositio: *Semipelagianum est dicere Christum mortuum esse; aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus*. Sed nunc per istam Epistolam facile percipies, sensum hæreticum in hac *Jansenii* Propositione damnatum, in hoc situm esse quòd *Jansenius* neget, Christum mortuum esse voluntate generali, seu antecedenti pro salute æterna reproborum, impiorum, Judæorum, & infidelium, iisque præparasse auxilia verè sufficientia, quibus possint oppositam vincere concupiscentiam, & æternam salutem adipisci, sicut superius ostendi. Ab hoc autem hæretico sensu, in quo damnata est hæc *Jansenii* Propositio, alieni penitùs fuerunt Galliarum Episcopi, in Concilio tertio Valentino congregati; quippè qui, docuerunt, Christum mortuum quidèm esse speciali quodam modo, seu voluntate efficaci & consequente pro æterna salute solorum Electorum ac Prædestinatorum, iisque solis præparasse & conferre voluisse auxilia per se efficacia, quibus salutem æternam certissimè consequentur; nunquàm tamen negarunt isti Galliarum Episcopi, sed potiùs ultro confessi sunt, Christum pro omnibus impiis, Judæis, Hereticis, Infidelibus, aliisque reprobis, mortuum esse voluntate generali, proindèque illis præparasse auxilia verè sufficientia, quibus ad æternam salutem pervenire possint. Hanc esse veram & germanam mentem Galliæ Episcoporum, qui nono Ecclesiæ seculo Concilium Valentinum celebrarunt, multis, iisque evidentibus, momentis in sequenti Assertione evincam, quibus liquidò constabit, tam Patres Concilii tertii Valentini, quàm Ecclesiam Lugdunensem admisisse & approbasse doctrinam de ge-

de generalitate mortis Christi omnibus omninò hominibus impensæ, & hunc perpetuum Catholicæ Ecclesiæ sensum, in Capitulis Carisiacis expressum, non fuisse ab illis rejectum aut impugnatum.

VI. Assertio secunda: *Episcopi; qui Concilio Valentino tertio interfuerunt, & Ecclesia Lugdunensis, ultrò ad miserunt & approbarunt doctrinam Ecclesiæ Catholicæ de voluntate generali, seu antecedenti, qua Christus pro omnibus omninò hominibus sufficientèr mortuus est, & hunc orthodoxum sensum, in Capitulis Carisiacis expressum, nec rejecerunt, nec impugnarunt unquàm.*

Ut vera mens Patrum Concilii Valentini tertii, & Ecclesiæ Lugdunensis, optimo in lumine ponatur, oportet, statim circà voluntatem Dei salvandi omnes homines, omnem æquivocationem & ambiguitatem tollere, distinctione voluntatis efficacis, quam Theologi *Consequentem* appellant, & voluntatis inefficacis, quam *Antecedentem* & *generalem* vocant. Per priorem voluntatem eos tantùm Deus salvare vult, qui reverà salvantur; per posteriorem verò voluntatem Deus etiam eos, qui non salvantur, vult sufficientèr salvare non tantùm sufficientia pretii, seu sanguinis Christi Domini, sed etiam sufficientia offerentis, quòd videlicèr eo animo, eaque intentione sanguinis sui pretium Deo Patri in ara Crucis obtulit Christus, ut omnibus omninò hominibus ad salutem prodesse possit.

Uterque sensus Catholicus est; neuter rejiciendus. Priori sensu pro illis tantùm mortuus est Christus, quibus pretium sanguinis ipsius efficacitèr applicatur; quo profectò sensu tam Patres Concilii Valentini, quàm Ecclesia Lugdunensis, affirmant, Christum mortuum esse voluntate efficaci & consequente pro Electis & prædestinatis, qui reverà salvantur. Posteriori verò sensu (etiàm fatentibus Patribus Concilii Valentini) Christum pro impiis, Judæis, Hæreticis, infidelibus, aliisque id genus reprobis sufficientèr mortuum esse, hoc est, non tantùm sufficientia pretii, sed sufficientia voluntatis & intentionis Christi pretium sanguinis sui offerentis, ut omnibus ad salutem prodesse possit, multis momentis demonstro.

Primò, quia Patres Concilii Valentini explicant Christi redemptionem exemplo serpentis ænei, à Moyse in deserto exaltati, ut quicumque oculos in illum intenderent, à Serpentum morsibus sanarentur. Sicut enim ex voluntate Moysis Serpens ille omnibus propositus fuerat tanquàm sufficiens remedium, ita ut, tamen solis aspicientibus prodesset, cæteris verò non prodesset; non ex defectu voluntatis ex parte Moysis, aut virtutis ex parte remedii, sed eorum culpa; sic Christus in Cruce exaltatus omnibus ad salutem se remedium sufficiens proposuit; ita tamen ut solis per Fidem aspicientibus prodesset: *Illud nobis* (inquiunt Patres Concilii Valentini tertii) *simplicitèr & fidelitèr tenendum ac docendum placet, quod pro illis hoc datum pretium teneamus, de quibus ipse Dominus noster dicit: sicut Moyses exaltavit Serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.*

Secundò, Patres Concilii Valentini tertii Canone quarto (qui agit de redemptione sanguinis Christi) definierunt quidèm, *erroneum esse, asserere, Christum mortuum esse pro illis impiis, qui à mundi exordio usque ad Passionem Domini in sua impietate mortui, æterna damnatione puniti sunt*; sed eò canone hoc unum tantummodò Patres illius Concilii statuere voluerunt, videlicèt Christum Dominum pro impiis, qui ab exordio mundi usque ad Passionem Domini in sua impietate mortui, æterna damnatione puniti sunt, non esse mortuum voluntate efficaci, & consequente, ut eos videlicèt ex inferno eriperet, sicut Patriarchas, Prophetas, & antiquos Patres, qui antè ipsius Passionem obierant, liberavit è Limbo, & secum transvexit in Cœlum. Voluerunt, inquam, Patres Concilii Valentini eo canone quarto proscribere dumtaxàt errorem quorumdam Hæreticorum, qui (teste *Sancto Augustino* hæresi 79) asserebant, *descendente ad inferos Christo, credidisse incredulos, & omnes exindè liberatos*, & (ut ait *Sanctus Gregorius* M. Homilia 22. in Evangelia) *morte Christi exinanitos fuisse inferos*. Hunc tantùm errorem proscribere

bere dumtaxat eo canone quarto voluisse Patres Valentinos ex eo maximè constat, quod ibidèm ad suæ doctrinæ probationem; citant istud Oseæ vaticinium: *Ero mors tua, ò mors, morsus tuus ero inferne*. Quo eiusdem Prophetæ testimonio utitur S. *Gregorius M.* loco mox à me laudato, & lib. 12. *Moralium* cap. 8. ad confutandum hunc errorem Hæreticorum, qui contendebant, omnes pœnis inferni addictos, per mortem Christi fuisse liberatos: *Ex eo, quod mordemus* (inquit Sanctissimus ille Pontifex) *partem abstrahimus, partem relinquimus; quia ergò in Electis suis Christus funditus occidit mortem, mors mortis extitit: quia verò ex inferno partem abstulit, & partem reliquit, non occidit funditùs, sed momordit infernum*.

Cæterùm, quamvis Patres Concilii Valentini canone quarto damnent errorem eorum, qui effutiebant, omnes impios, qui antè Passionem Christi mortui erant, & suppliciis æternis cruciabantur, per mortem Christi fuisse liberatos, subindèque dictitabant, Christum pro illis impiis mortuum esse voluntate efficaci, seu consequente; quamvis, inquam, Patres Valentini jure optimo hunc errorem perstringant ac rejiciant; non negant tamen Patres Valentini, sed potiùs fatentur, Christum etiam pro illis infidelibus, & impiis, qui, antè ejus Passionem mortui, pœnis inferni torquebantur, mortuum esse voluntate generali, eo videlicet sensu, ut, dum viverent, Christus per mortem suam his providerit auxilia sufficientia, quibus salvari potuissent.

Hinc Patres Concilii Valentini de impiis, & infidelibus, qui post mortem Christi in sua impietate, & infidelitate erant perituri, ne verbum quidèm faciunt. Quid ita? quia illis supererat locus pœnitentiæ, non verò illis, jam finali Sententia damnatis. Hinc etiam Patres Valentini, cum probè scirent, Patres Concilii Carisiaci secundi statuisse canone tertio, quod *Deus omnipotens sine exceptione vult omnes salvos fieri, licèt non omnes salventur*, ex quo canone manifestè sequebatur, etiam Christum omnes salvos fieri voluisse, subindèque pro omnibus omninò hominibus in ara Crucis se ipsum Patri hostiam obtulisse; Patres, inquam, Concilii Valentini hunc Canonem, seu Capitulum tertium Concilii Carisiaci secundi nullatenùs reprehendunt, adeoque tacitè approbant, innuuntque, se agnoscere & admittere generalem Dei voluntatem, quam Theologi *antecedentem* appellant, pro salute omnium omninò hominum; quæ Dei voluntas fons est & origo mortis Christi omnibus hominibus impensæ. Sensum itaque Ecclesiæ Catholicæ de generali, & antecedente voluntate, qua Christus pro singulis omninò hominibus mortuus est, & sanguinem fudit, in Capitulis Concilii secundi Carisiaci expressum, non impugnarunt Patres Concilii Valentini tertii, nedùm damnarunt.

VII Eodem pacto facilè explicatur mens Ecclesiæ Lugdunensis quæ in duobus libris, quos edidit, in speciem negare videtur, Christum esse mortuum pro omnibus omninò hominibus. At enim, hæc clarissima in Galliis Ecclesia in libro *De tribus Epistolis* totum genus humanum quatuor in classes distribuit. Prima est fidelium prædestinatorum: secunda horum fidelium, qui credunt & justificantur, sed non perseverant: ideoque reprobi sunt. Tertia eorum infidelium, qui tempore Passionis Christi non credebant, sed tamen credituri erant, & ad gratiam perventuri. Quarta tandem illorum infidelium, qui nunquam crediderunt aut credituri sunt. De tribus prioribus Classibus, seu ordinibus, statuit Ecclesia Lugdunensis, tanquàm certum Fidei dogma, Christum pro illis mortuum esse. At de quarta Classe, scilicet de infidelibus, in sua infidelitate ante Passionem Christi defunctis, ait: *Verissimè credimus, & verissimè novimus, quòd nunquàm Dominus pro talibus passus, nunquam mortuus est, nec ad eos salvandos venit, nec pro eis pretiosum sanguinem fudit*. Et in alio, quem eadem Ecclesia Lugdunensis edidit, libro, *De tenenda veritate Scripturæ* Cap. XV. docet, absurdum, ac planè erroneum esse, ut pro his hominibus qui in sua impietate vel infidelitate mortui, divino jam judicio pœnis inferni erant addicti,

Christus mortuus sit; alioquì & pro Diabolo, & damnatis Angelis ejus, Christum passum dici posse: *sicut ergò* (sunt ipsissima istius celeberrimæ Ecclesię verba) *pro illis impiis & damnatis Angelis nullatenùs Dominus Jesus Christus dicendus est passus, ita pro istis impiis & damnatis hominibus absit omninò ut passus esse credatur*.

Verùm hæc, & alia ejusmodi, quæ passim leguntur in illis duobus eruditissimis Libris, quos ea de re edidit insignis Ecclesia Lugdunensis, quique extant Tomo xv. Bibliothecæ Patrum posterioris Editionis Lugdunensis, circa finem; hæc, inquam, & alia id genus loca, quæ prima fronte doctrinæ Ecclesiæ de generali redemptione Christi adversari videntur, facilè explicari possunt, dicendo, Ecclesiam Lugdunensem in his duobus quos conscripsit libris, tria potissimùm intendisse. Primò, Christum non esse mortuum speciali modo, seu voluntate efficaci, & consequente pro impiis & infidelibus, qui antè ipsius Passionem in sua impietate & infidelitate erant mortui, ut eos ex inferno liberaret. Secundò, hæc Sacræ Scripturæ loca, in quibus Christus dicitur pro omnibus mortuus, rectè explicari posse de solis fidelibus, Electis ac prædestinatis, eamque expositionem esse Catholicam, qua sæpè utitur *S. Augustinus*, qui contra Pelagianos & Semipelagianos disputans, loca Scripturæ Sacræ, in quibus Christus dicitur pro omnibus mortuus, ad solos fideles, immò aliquandò ad solos electos ac prædestinatos restringit. Tertiò, repudiandam esse, tanquam hæreticam, expositionem Pelagianorum & Semipelagianorum, qui docebant, Christum indifferentèr, æquali affectu, & citrà ullum delectum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, tam pro reprobis, quàm pro fidelibus, electis ac Prædestinatis. Hæc tria duntaxàt Ecclesia Lugdunensis in his duobus, quos edidit, libris, stabilire intendit. Cæterùm, Christum voluntate generali, quam Theologi *Antecedentem* appellant, mortuum esse pro omnibus etiam infidelibus in sua impietate morientibus, eo in sensu, ut illis, dùm viverent, Christus merito mortis suæ providerit auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possent, non modò non negat, sed etiam apertissimè admittit Ecclesia Lugdunensis.

Enim verò, Ecclesia Lugdunensis, postquàm capitibus 11. 12. & 13 libri *De tribus Epistolis* attulit & approbavit tres Expositiones, quibus *S. Augustinus* ea Scripturæ Sacræ loca, in quibus Christus dicitur pro omnibus hominibus mortuus, explicat de voluntate efficaci, & consequente, qua Christus mortuus est pro fidelibus, electis ac prædestinatis; quartam approbat expositionem SS. Patrum, qui docent Christum esse mortuum pro salute omnium hominum, non solùm sufficientia pretii, sed voluntatis; seu intentione Christi, offerentis sanguinis sui pretium, ut omnibus hominibus ad salutem prodesse posset: *Quarto autem modo* (inquit Ecclesia Lugdunensis c. 12 libri de tribus Epistolis) *ità à Sanctis Patribus intellectum invenitur quod dictum est: Qui vult omnes salvos fieri, ut simplicitèr accipiatur hoc de omnibus hominibus quantùm in ipso est, Deum velle, eò quòd omnes salvari velit bonitate creatoris* (idest, voluntate generali, quam Theologi *Antecedentem* vocant). Mentem suam clariùs Ecclesię Lugdunensis c. 20. ejusdem libri aperit his verbis: *Si autem placet, sicut & nobis multùm placet, ut etiam istorum sententia ex pietate veniens* (scilicèt Christum pro omnibus omninò hominibus esse mortuum) *propter pacem & venerabilem pietatem Beatissimorum Patrum non renuatur: nulla ergò contentione pro aliis adversùs alios litigetur, non una sententia præ alia damnetur*. Et paucis interjectis, subdit: *Si inventi sint alii Patres, qui illud gloriosum pretium etiam pro nunquàm credituris & in sua impietate perituris datum esse non abnuant, meliùs, ut credimus, utrique honorarentur, nec præ aliis alii damnarentur, quia & illud manifesta divina authoritate firmatum est, & istud, si piè sentitur, non est abnuendum*. Et post pauca, rursus ait Ecclesia Lugdunensis: *Quòd si aliqui Patrum pro omnibus omninò hominibus passum intellexerunt,*

runt, honoretur & iste velut plus sensus: dummodò prior, qui est certissimus & a veritate firmatus, nulla præsumptione contemnatur, vel etiam, quod gravius est, damnetur.

His paria habet eadem Ecclesia cap. 14. ejusdem libri, ubi loquens de duplici expositione hujus Apostoli Sententiæ: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, utramque approbat: *licèt quidam alii Sancti & venerabiles Patres* (inquit *simpliciter illa Apostoli verba accepisse inveniuntur, utrorumque tamen sententiis fuerat honoranda; nec, ut jam superius dictum est, una præ altera damnanda: quia & illa ex divina auctoritate vera esse monstratur, & ista quadam pia ratione non abhorrere à veritate fideliter creditur.*

Ex his clarissimis Ecclesiæ Lugdunensis testimoniis, quæ ex ejus libro *De tribus Epistolis* decerpta hactenùs laudavi, & ex aliis similibus locis, quæ in altero ejus libro *De tenenda Scripturæ veritate* passim leguntur; manifestò constat, hanc celebrem Ecclesiam non repulisse, sed potiùs velut Catholicam admisisse sententiam, quæ asserit, Christum pro omnibus omninò hominibus passum esse, idest, Christum eo animo, ea voluntate & intentione patri suo in ara Crucis sui sanguinis obtulisse pretium, ut omnibus & singulis hominibus, etiam reprobis, ad salutem prodesse posset, subindèque merito Passionis suæ eis præpararet auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem adipisci possent.

VIII. Sed hìc omni procùl dubio dices: *si ita sit, & si Patres Concilii Valentini tertii, atque Ecclesia Lugdunensis admiserunt doctrinam de generali redemptione, seu de voluntate generali, quam Theologi Antecedentem appellant; & qua Christus mortuus est pro omnibus omninò hominibus, quorsùm ergo iidem Patres Valentini, & Ecclesia Lugdunensis tam acri censura quatuor Capitula, in quibus Episcopi Concilii secundi Carisiaci eamdem Catholicam doctrinam contra Monachum Gotescbalcum definierant, perstrinxerunt, ac proscripserunt tanquam inutilia, exitiosa & erronea?*

Ad hæc Respondeo ipse, ideò Patres Concilii Valentini & Ecclesiam Lugdunensem quatuor Capitulis Concilii Carisiaci tam gravem Censuram inussisse, quia errore facti sibi persuaserunt, his quatuor Concilii Carisiaci Capitulis non tam *Gotescbalcum*, quàm ejus prætextu, *S. Augustini* doctrinā de Gratia impugnari, etiam ab *Hincmaro*, Remensi Archiepiscopo, cujus suasu atque impulsu scripserat *Ioannes Scotus Erigena*, vir aliquali seculari literatura pollens, sed in Sacris Litteris minimè versatus, & in cujus Libro multa ex Pelagianorum lacunis hausta, doctrinæ *S. Augustini* è diametro opposita, continebantur.

Hinc errore facti Valentini Patres decepti suum in animum induxerunt, *Hincmarum*, aliosque Concilii Carisiaci Episcopos, in his condendis quatuor Capitulis favisse Semipelagianis asserentibus, Christum indifferenter & cum æquali affectu tam pro salute reproborum, quàm pro salute Prædestinatorum, mortuum esse; immò sibi persuaserunt Patres Carisiacos patrocinari voluisse errori illorum, qui affirmabant, homines jam damnatos, ex pœnis inferni Passione Christi fuisse liberatos. Hoc errore facti Valentini Patres decepti damnarunt quatuor Capitula Carisiaca, quorum germanum & verum sensum necdùm satis perspectum ac exploratum habere potuerant propter discordiam Principum, quibus parebant illi Episcopi, quorum Carisiaci *Carolo Calvo*, Valentini *Lothario* subjecti erant, & ob id convenire haud poterant, ut suos sensus pacificè conferrent & explicarent.

At, istis Principibus in concordiam adductis, & re, sedatis animis, maturiùs expensa, intellexerunt tandèm Patres Valentini, in his quatuor Capitulis Carisiacis definitum tantummodo fuisse, Christum voluntate generali, seu antecedente (ut vocant Theologi, mortuum esse sufficienter pro salute reproborum; voluntate verò speciali, seu consequente, mortuum esse efficacitèr pro salute Prædestinatorum. Quo factum est primò, ut Episcopi Valentini expunxerint in Synodo Lingoniensi celebrata anno 859. Censuram, quam quatuor Capitulis Carisiacis inusserant (quæ

Censura his Capitulis Carisiacis inserta putatur ab *Ebbone* Gratianopolitano Episcopo, illius Ebbonis ex sorore nepote, cui à Remensi sede dejecto *Hincmarus* successerat, atque infenso haud parùm eidem *Hincmaro*.) Deindè, factum est, ut utriusque Synodi Carisiacæ, & Valentinæ Præsules in Synodo Tullensi apud Saporarias eodem anno, ex duodecim Galliæ Provinciis, habita, Valentinos Canones, expuncta Censura, tandèm susceperint, quia utrique Canones, scilicèt tam Carisiaci, quàm Valentini, concordare visi sunt, & Carisiaca Capitula, manentibus Valentinis Canonibus, sententiæ *S. Augustini* minimè adversari.

IX Habes igitur nunc circa mortem Christi verum sensum Catholicæ Ecclesiæ, quæ docet, Christum mortuum esse pro solis electis & prædestinatis voluntate efficaci & consequente, iisque merito Passionis suæ largiri auxilia efficacia, quibus salutem æternam infallibilitèr consequentur; pro reprobis verò, seu pro illis, qui pereunt, Christum mortuum esse voluntate generali seu antecedenti, ea videlicèt intentione Patri suo sanguinis sui pretium offerendo, ut ad illorum salutem prosit, eisque merito Passionis suæ præparando auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint.

Ab hoc Ecclesiæ Catholicæ sensu quàm longissimè recessit *Iansenius*, quippè qui pertendit, Christum esse mortuum pro solis electis & prædestinatis, illisque solis conferre voluisse auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint. & reverà consequantur; pro reprobis verò, seu pro iis omnibus qui pereunt, Christum mortuum esse dumtaxàt sufficientia pretii, sed non sufficientia voluntatis & intentionis offerendi Patri suo sanguinis sui pretium ut illis prodesset ad salutem, subindèque Christum per mortem suam non præparasse reprobis auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint.

Hactenùs sat luculenter, ni fallor, exposui sensum, in quo fuit hæc quinta *Iansenii* Propositio damnata ab Ecclesia: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut Sanguinem fudisse*. Nunc errorem *Iansenii* in duabus sequentibus Assertionibus refellam, & ostendam dogma Fidei esse, Christum mortuum esse voluntate generali, seu Antecedente, pro salute omnium omninò hominum, eumque merito Passionis suæ præparasse auxilia verè sufficientia, quæ confert, vel saltem offert singulis reprobis ita ut per illa auxilia sufficientia, sibi à Christo vel collata, vel oblata, possint omnes reprobi ad æternam pervenire salutem, & ex eorum culpa ac defectu fit, non vero ex auxiliorum sufficientium defectu, quòd ad eam minimè perveniant.

X. Assertio Tertia: *Dogma Fidei est, Christum esse mortuum pro omnibus omninò hominibus*.

Hanc Ecclesiæ Catholicæ doctrinam manifestò tradunt Sacræ Litteræ, Sancti Patres, Summi Pontifices, & Concilia generalia. Laudabo in primis hæc Sacræ Scripturæ loca, quæ mihi cæteris luculentiora videntur. Epistolæ primæ ad *Timotheum* cap. 2. ait Apostolus Paulus: *Unus mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus*. Et cap. 4. ejusdem Epistolæ, idem Apostolus præcipit *Timotheo*, Discipulo suo, ut hanc doctrinam prædicet: *In hoc enim* (inquit) *laboramus, & maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium, maximè fidelium*. Sed hanc veritatem evidentiùs confirmat Apostolus *Paulus* Epist. 2. ad Corinth. cap. 5. ubi ait: *Charitas Christi urget nos, æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est; ergò omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus*. Et Epistolæ ad Romanos cap. 5. ait idem Apostolus: *Sicut per unius* (Adam) *delictum, in omnes homines in condemnationem; sic per unius justitiam, in omnes homines in justificationem vitæ*. Ex quibus locis hoc argumentum conficio: Apostolus *Paulus* delictum Adami confert cum redemptione Christi quantùm ad extensionem; Atqui Adami delictum respicit omnes homines, nullo excepto, ut ait Apostolus, ergò, ut infert, om-

nes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus.

Hoc argumentum suppeditat mihi *S. Augustinus*, qui lib. 2. *Operis imperfe-cti* Pelagianum *Julianum* his verbis insectatur: *Hinc te exue, si potes, quod unus pro omnibus mortuus est, & aude dicere, non omnes mortuos, pro quibus mortuus est Christus, cùm tibi statim Apostolus fauces premat, & opprimat audacissimam vocem, quod sequitur, ostendens & dicens: Ergò omnes mortui sunt. Noli sic laudare Apostolum, noli sic exponere, ut nolis audire. In hos omnes cum peccato mors pertransiit per illum* (seu Adamum) *in quo omnes moriuntur; ibi sunt parvuli, quia & pro ipsis Christus mortuus est, qui propterea pro omnibus mortuus est, quia omnes mortui sunt.* Hoc argumentum, petitum ex his Apostoli *Pauli* jugulat planè errorem *Jansenii*, qui negat, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus, nemine dempto.

Sed ne quis litiget contendendo per *omnes* intelligi, omnes Prædestinatos, non verò eos, qui pereunt, ecce tibi aliud Apostoli *Pauli* testimonium, quo hæc sinistra exploditur interpretatio. Inquit enim hic Apostolus cap. 2. Epistolæ ad Hebræos: *Videmus Jesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem*, idest, non solùm pro omnibus Prædestinatis, sed etiam pro iis, qui pereunt, sicut mentem suam idem Apostolus disertè exposuerat cap 8. Epistolæ primæ ad Corinthios, dicens: *Peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est*; idest, (ut exponit S Thomas) *propter quem salvandum Christus mortuus est.*

His *S. Pauli* testimoniis duo adjungere placet desumpta ex *S. Joanne*, Evangelista, quorum primum legitur cap. 1. v. 20 Evangelii, ubi de Christo hæc *S. Joannes Baptista* dicit: *Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccatum Mundi*: non dicit, peccata aliquorum de Mundo; sed indefinitè, *qui tollit peccatum Mundi*. Quæ. *Ioannis Baptistæ* verba *S. Hieronymus* interpretans Epistola 83. ad *Oceanum*, ait: *Mentitur Ioannes Baptista, & digito Christum & voce demonstrans, Ecce qui tollit peccata Mundi: si sunt adhùc in sæculo, quorum Christus peccata non tulerit.* Alterum ejusdem *S. Ioannis* testimonium colligo ex ipsius Epistolæ primæ cap. 2 ubi sermonem habendo de Christo hæc habet: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantùm, sed etiam pro totius Mundi.* Ubi *S. Ioannes* respicere videtur hæc Christi verba, quæ in Evangelio cap. 3 retulerat; *Sic Deus dilexit Mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut salvetur Mundus per ipsum.* Quo *Mundi* nomine, ne quis dicat, solos intelligi Prædestinatos, statim idem Evangelista illum Mundum dividens in eos, qui credunt & non credunt, subdit: *Qui credit in eum* (seu in Christum) *non judicatur, qui autem non c edit, jam judicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc autem est judicium, quia lux venit in Mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem.* Quibus verbis disertè testatur Sacer Evangelista, Christum venisse ad omnes omninò illuminandos, etiam reprobos ipsos, qui, tenebras diligentes. lucem respuunt, & rebelles sunt lumini.

Cum his clarissimis novi fœderis libris conspirant ac mirificè consentiunt Sacra Veteris Testamenti Prophetarum Oracula, sed præsertim *Isaiæ*, qui cap. 53. graphicè describens Passionem Christi, hæc habet: *Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra; disciplina pacis super eum, & livore ejus sanati sumus; omnes nos quasi oves erravimus, & posuit Dominus iniquitates omnium nostrum.* Itèm cap. 18. v. 23. suæ Propbetiæ ait *Ezechiel* nomine Dei: *Nunquid voluntatis meæ est mors impii, & non ut convertatur à viis suis, & vivat?* & vers. 32. ejusdem capitis: *Nolo mortem morientis, dicit Dominus, revertimini & vivite.* Ad quem Prophetæ locum alludere videtur *S. Petrus* cap. 3 v. 9 suæ Epistolæ secundæ, dicens: *Patienter agit Dominus propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti.* Sed

jam dudum vereor, ne tibi videar in his congerendis Scripturæ Sacræ testimoniis immodicus, cùm nusquam non occurrant in divinis Voluminibus. Nunc tempus est, ut ostendam, Sanctos Patres, præsertim S. *Augustinum*, quem *Iansenius* suas in partes trahere frustrà molitur, apertè docere, Christum mortuum esse, suumque sanguinem fudisse pro salute omnium hominum.

Verùm, quia *Iansenius* patrocinio S. *Augustini* potissimùm gloriatur, hìc ipse, post breviter relata Sanctorum *Ambrosii* & *Chrysostomi* testimonia, quæ ipsa luce sunt clariora, producam in medium varios ac perspicuos S. *Augustini* textus, quibus certissimè constabit, Aquilinum illum Doctorem revera sensisse, Christum mortuum esse pro salute omnium hominum, etiam eorum, qui non sunt prædestinati, sed pereunt. In primis S. *Ambrosius* (quem S. *Augustinus* Magistrum suum appellat) Commentario in Psalmum 118. ait: *Mysticus ille sol justitiæ omnibus ortus est, omnibus venit, omnibus passus est, & omnibus resurrexit: si quis non credit in Christum, generali beneficio ipse se fraudat*. Idem docet S. *Chrysostomus* Homilia 4. in cap. 2. Epistolæ ad Hebræos: *Pro omnibus* (inquit) *gustavit mortem* (Christus) *non pro fidelibus tantùm, sed & pro Mundo universo: nam ipse quidem pro omnibus mortuus est*.

Horum & aliorum Sanctorum Patrum, quorum testimonia hìc recensere nimis longum esset, perpetuam Traditionem secutus est S. *Augustinus*, qui (sicut ipse pluribus in locis fatetur, sed præcipuè cap. 86 lib. 1. secundi Operis contra *Julianum* Pelagianum) non universis tantùm Patribus, aut numero pluribus, qui eum præcesserant, sed singulis etiam assurgendum subscribendumque putabat; & unum interdum *Ambrosium*, aut *Chrysostomum*, velut ineluctabilem obicem, Pelagianis opponebat.

Porrò, in tam copiosa segete testimoniorum *Sancti Augustini*, quæ in hanc rem à Catholicis Doctoribus produci solent, selectiora ipse dumtaxat impræsentiarum colligam, quæ mentem S. illius Doctoris optimo in lumine collocabunt, & omnes tenebras, quas ei *Jansenius* offundere tentavit, objecta veritatis luce, dissipabunt. Et primò quidem S. *Augustinus*, ut mox dicebam, probat adversùs *Julianum*, Pelagianum, ideò omnes omninò homines, etiam parvulos, obstrictos esse peccato originali, seu mortuos esse in Adamo, quia Christus pro omnibus mortuus est. Hæc autem S. *Augustini* ratiocinatio, non tantùm frigida (ut nemo non videt) sed prorsùs inepta esset, si S. *Augustinus* existimasset, Christum pro iis omnibus & singulis, qui peccatum originale contrahunt, seu mortui sunt in Adamo, mortuum non fuisse. Tota igitur vis argumenti, quod S. *Augustinus* in *Julianum*, negantem, peccatum originale fuisse ad omnes Adami posteros propagatum, intorquebat, hoc Syllogismo continebatur: *si omnes mortui sunt in Adamo, seu peccatum originale contraxerunt, pro quibus mortuus est Christus: Atqui pro omnibus omninò hominibus, nemine excepto, mortuus est Christus, ergò omnes omninò homines, etiam parvuli, mortui sunt in Adamo, & contraxerunt peccatum originale*. Quod certè S. *Augustini* argumentum petitur ex verbis supra laudatis Apostoli *Pauli*, dicentis: *Si unus pro omnibus mortuus est, ergò omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus*.

Prætereà, S. *Augustinus* pluribus in locis disertè docet, Christum non tantùm esse mortuum pro salute Prædestinatorum, sed etiam pro salute reproborum. De *Juda* enim, nequissimo proditore, Serm. 2 in Psalm. 68 hæc habet S. ille Doctor: *Projecit pretium argenti, quo ab illo Dominus venditus erat, nec agnovit pretium, quo ipse à Domino redemptus erat*. Et in Psalm. 108. ait: *Quemadmodum in Juda, sic in isto Populo* (judaico) *intelligendum est, qui, repulso à se Christo, factus est subditus Diabolo, cujus persuasiones in omnibus pravis & terrenis cupiditatibus præposuit æternæ saluti*. Rursùm, Tractatu 12. in *Joannem* explicans S. *Augustinus* illa verba S. *Joannis* Evangelii cap. 3. *Non enim misit Deus filium suum in Mun-*

Mundum ut judicet Mundum, sed ut salvetur Mundus per ipsum, sic interpretatur: *Ergò quantum est in Medico sanare venit ægrotum, ipse se interimit, qui præcepta Medici servare non vult. Venit Salvator in Mundum; quarè Salvator dictus est Mundi, nisi ut salvet Mundum, non ut judicet Mundum; Salvari non vis ab ipso; ex te judicaberis*. Et Tractatu 4. in *Joannem* asserit *S. Augustinus*, Christum esse Salvatorem eorum qui illum crucifixerunt; *Populi*, inquit *spernentes, propter superbiam suam, humilitatem Dei; crucifixerunt Salvatorem suum, & fecerunt damnatorem suum*.

Hinc idem S. Doctor Serm. 382. profitetur, Christum, in Crucem pendentem, orasse ac veniam postulasse etiam pro illis, qui in ipsum sæviebant, quosque videbat & prævidebat inimicos: *Quandò ergo Christus in Cruce pendens orabat* (sunt verba S. Augustini) *videbat & prævidebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideò omnibus veniam postulabat. Illi sæviebant, & ille orabat. Illi dicebant Pilato, Crucifige; ille clamabat: Pater ignosce..... Illis petebat veniam, à quibus tantam accipiebat injuriam*. Et Serm. 67. idem S. Doctor Christum in die judicii reprobos sic alloquentem inducit. *Suscepi dolores tuos, ut tibi gloriam darem, suscepi mortem tuam, ut in æternum viveres, cur, quot pro te pertuli, perdidisti? cur, ingrate, redemptionis tuæ munera renuisti?* Similia inimicis suis, idest, reprobis, in die judicii exprobraturum Christum testatur *S. Augustinus* lib. 2. De Symbolo ad Cathecumenos his verbis: *Inimicis suis vulnera demonstraturus est, propter quod dictum est per Prophetam: Videbunt in quem pupugerunt, non ut eis dicat, sicut Thomæ: quia vidisti & credidisti; sed ut convincens eos veritas dicat: Ecce hominem; quem crucifixistis, ecce Deum & hominem, in quem credere noluistis; videtis vulnera, quæ inflixistis; agnoscitis latus quod pupugistis, quoniam & per vos, & propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis*.

Quin, *S. Augustinus* in Oratione contra Judæos, Paganos, atque Arianos cap. 4. Diabolum hæc Christo dicentem inducit: *Æquissime judex, judica meum esse, qui tuus esse noluit &c. Quoniam quem tu tanto pretio non dedignatus es liberare, ipse mihi se postmodùm voluit obligare*. Quibus perspicuis *S. Augustini* testimoniis liquet, Aquilinum illum Doctorem reverà existimasse, Christum mortuum esse, sanguinem fudisse, & orasse non tantùm pro salute Prædestinatorum, verùm etiam pro salute reproborum, in sensu supra à me exposito.

Tertiò *S. Augustinus* Enarratione in Psalmum 68 ex morte, quam Chistus pertulit, omnium hominum animos erigit in spem æternæ & immortalis Vitæ consequendæ, quam ipsis promisit Christus: *Christus*, inquit, *factus est spes nostra. Undè factus est spes nostra? Ecce sic quomodò audistis, quia tentatus est, quia passus est, quia resurrexit, factus est spes nostra: Quid enim nobis dicimus, quando hæc legimus? non enim perdet nos Deus, propter quos misit filium suum tentari, crucifigi, mori, resurgere. Non enim verè nos despicit Deus, propter quos Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum. Sic ergò factus est spes nostra*. Et luculentiùs in Expositione Psalmi 104. mentem suam aperit his verbis: *Attendamus ad judicium dilectionis, & promissionis Dei tales arrhas tenemus, mortem Christi tenemus.... Erigat ergo se humana fragilitas, non desperet, non se collidat. Qui promisit Deus est, & venit ut promitteret, & apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam..... Quid tibi promisit, o homo mortalis? quia victurus es in æternum. Non credis? crede, plus enim est quod fecit, mortuus est pro te. Quid promisit ut vivas cum illo? incredibilius est, quod mortuus est æternus, quam ut in æternum vivat mortalis. Jam quod incredibilius est tenemus, si propter homines mortuus est Deus, non est victurus homo cum Deo? nunc est victurus mortalis in æternum, propter quem mortuus est, qui vivit in æternum*.

Censet igitur *S. Augustinus*, spem Chri-

ftianam, quæ omnium Fidelium cordibus altè infixa esse debet, hoc uno inniti fundamento, quòd credimus, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, idque profitetur Ecclesia in publicis, quas ad Deum fundit Orationibus, in quibus Christum Dominum omnium & singulorum hominum Salvatorem & Redemptorem esse agnoscit; id etiam suis Decretis & Constitutionibus definierunt Summi Pontifices INNOCENTIUS X. ALEXANDER VII. INNOCENTIUS XII. CLEMENS XI. qui hanc famosam *Jansenii* Propositionem: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*, tanquam hæreticam confixerunt, & ut talem ab omnibus Catholicis habendam esse, pronunciarunt.

Quartò, *S. Augustinus* reapse admittit voluntatem in Deo generalem, quam Theologi vocant *Antecedentem*, in salute hominum procuranda, cui resistitur, quæque suo privatur effectu. Hanc Dei voluntatem sic describit *S. Augustinus* cap. 33. Libri de Spiritu & Littera: *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel benè vel malè utentes, justissimè judicentur: quod cùm fit, infideles quidem contra Dei voluntatem faciunt, cùm ejus Evangelio non credunt: nec ideò tamen eam vincunt, verùm se ipsos fraudant magno & summo bono, malisque pœnalibus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in donis misericordiam contempserunt.* Huic *S. Augustini* doctrinæ firmitèr adhæserunt fidelissimi ejus discipuli *S. Prosper*, *S. Fulgentius*, *S. Hilarius*, *S. Remigius*, *S. Bernardus*, *S. Thomas*, & alii doctrina & pietate eximii.

Denique, Christum mortuum esse non tantùm pro salute Prædestinatorum sed etiam pro salute reproborum, fuit, tanquam dogma Fidei, pluribus in Conciliis definitum. Concilium generale Nicænum primum celebratum anno 325 in Fidei Symbolo, quod condidit, Christum propter omnium hominum salutem è Cœlo in terram delapsum esse declarat his verbis: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis*. Non ait Concilium: *Propter nos fideles, vel propter nos electos*; sed *propter nos homines*; ut significet, Christum ad singulos homines redimendos venisse, & pro eorum salute mortem oppetiisse. Idem sanxit Æcumenica Synodus Tridentina Sess. 6. cap. 2. & 3. ubi de Christi morte loquens, hæc decernit. *Hunc proposuit Deus propitiatorem per Fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solùm autem pro peccatis nostris, sed etiam pro totius Mundi. Verùm, et si ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii dumtaxat, quibus meritum Passionis ejus communicatur.*

Quibus verbis Patres Concilii Tridentini confoderunt errorem *Lutheri*, & *Calvini*, asserentium, Christum non esse mortuum pro omnibus hominibus: Atqui illi duo Hæresiarchæ non negabant, Christum esse mortuum pro omnibus omninò hominibus *sufficientia pretii*; non negabant etiam, Christum mortuum esse pro generibus singulorum, sed pertendebant, Christum mortuum non esse pro singulis generum, idest, pro singulis & in individuo hominibus, ita ut sanguinem suum eo animo, ea voluntate, eaque intentione obtulerit, quo eis omnibus prodesset ad salutem. Hoc inficiabantur *Lutherus*, & *Calvinus*, ac pernegant etiamnùm eorum Sectarii. Ad hunc igitur *Lutheri*, & *Calvini* profligandum errorem, statuerunt verbis mox à me laudatis Patres Tridentini, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus, sanguinemque suum in ara Crucis eo animo, ea voluntate & intentione obtulisse, ut omnibus & singulis hominibus prodesset ad salutem. Id profectò si Patres Concilii Tridentini contra *Lutherum*, & *Calvinum* non definissent, bruto fulmine illos Hæresiarchas, eorumque sectarios perculissent, quod certè nemo, nisi hæretica pravitate sit infectus, dicere audeat.

Alia Concilia, quæ, occasione *Gotescbalci*, nono Ecclesiæ sæculo statuerunt, Christum non tantùm pro salute electorum, sed etiam pro salute reprobo-rum

rum, esse mortuum, videlicèt duo Concilia Carisiaca, Valentinum tertium, Lingonense, Tullense, hic non referam, quia eorum doctrinam, sicut & Ecclesiæ Lugdunensis, sat superque me jam exposuisse memini.

XI. Ex his omnibus, quæ ex Sacris Litteris, ex Traditione SS. Patrum ex Conciliorum definitionibus, & ex Summorum Pontificum Constitutionibus, hactenùs adduxi, momentis, liquidò patet, dogma fidei esse, Christum non fuisse dumtaxat mortuum pro salute Prædestinatorum, sed etiam pro salute reproborum, qui tamen nunquam æternam salutem consequentur; proindeque, tanquam hæreticam, reijciendam esse doctrinam *Jansenii*, asserentis, Christum non esse mortuum, nec orasse pro æterna salute ullius omninò reprobi, idque consequenter ad suum principium. Cùm enim *Jansenius*, ut anteà observavi, nullam in Deo veram ac sinceram voluntatem agnoscat circà reproborum salutem, indè sequitur planè, quod nec Pater æternus pro reprobis filium suum miserit, nec ipse filius, qui venit ut faciat voluntatem patris sui, pro illorum salute se ipsum obtulerit, aut oraverit.

Verùm, quia plures ex reprobis baptizantur, sicque gratiæ Christi participes fiunt, non diffitetur *Jansenius*, Chirstum morte sua hanc temporalem gratiam eis promeruisse, negat tamen *Jansenius*, Christum mortuum esse pro reproborum æterna salute; quia, inquit hæc gratia temporalis, quam quidam reprobi in Sacramento vel baptismi, vel pœnitentiæ, percipiunt, non eis datur ex vera & sincera voluntate & intentione, quam habeat Christus illos salvandi, sed tantummodo propter aliquam Prædestinatorum utilitatem, nimirùm, ut Prædestinati, dùm vident illos cadere, humiliores & cautiores evadant.

Quo fit, ut *Jansenius* conveniat cum *Calvino* in hoc, quod inficias eat, Christum mortuum esse pro salute æterna reproborum, sed in hoc differat à *Calvino*, quòd *Calvinus* doceat, nullum reprobum unquam justificari, aut verè Sacramenta percipere, licèt plerisque apparenter exhibeantur. *Jansenius* verò ultrò concedat, temporalem justificationis gratiam verè plerisque reprobis in Sacramento vel baptismi, vel pœnitentiæ conferri, non tamen ex voluntate & intentione, quam Christus habeat, illos salvandi, sed ob alios fines, qui cedunt in commodum & utilitatem Prædestinatorum, atque hinc *Jansenius* cap. ultimo lib. 3. *De Gratia Salvatoris* concludit, *nullo modo principiis S. Augustini consentaneum esse, ut Christus Dominus vel pro Infidelium in infidelitate morientium, vel pro justorum non perseverantium salute mortuus esse, sanguinem fudisse, se metipsum redemptionem dedisse, patrem orasse sentiatur .... Ex quo factum est*, (subdit idem Jansenius) *ut (juxta Sanctissimum Doctorem) non magis Patrem pro æterna liberatione ipsorum, quam pro Diaboli deprecatus sit.*

XII Superest nunc, ut sub finem istius Epistolæ ostendam, Christum ea voluntate & intentione pretiosum sanguinem suum, in ara Crucis effusum, æterno Patri obtulisse, ut reprobis prodesset ad salutem, ad cujus veritatis majorem elucidationem, ponam sequentem Assertionem.

Assertio quarta: *Christus pro reprobis sanguinem suum fudit ea voluntate & intentione ut illis prodesset ad salutem, eisque omnibus præparavit auxilia verè sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, quibus æternam salutem consequi possunt, eam tamen non consequuntur, quia reprobi vel illa auxilia sufficientia recipere nolunt, vel ea recipientes, propria malitia aut socordia illorum auxiliorum sufficientium cursum sistunt & interrumpunt, impediuntque ne ulteriùs progrediantur.*

Antequam ad istius Assertionis probationes accedam, monitum te velim, ut attento animo relegas Epistolas tertiam & quartam, quas in ista secunda Epistolarum Classe contentas ad te scripsi, in quibus ostendi primò, auxilium sufficiens, in sensu Thomistico intellectum, dare veram, completam, proximam, & expeditam potentiam benè operandi, & æternam salutem consequendi, ita ut ex parte potentiæ nihil planè de

desit, quamvis tamen ad actu benè operandum, ad actualem observationem mandatorum Dei, ad vincendam omnem obsistentem concupiscentiam, & denique ad æternam salutem consequendam necessarium prorsus sit ex parte Dei aliud auxilium, ab auxilio sufficienti omninò distinctum, videlicèt auxilium per se & ab intrinseco efficax, quo reprobi sua culpa ac propria malitia destituti, salutem æternam nunquàm adipiscentur.

Secundò commonstravi, Scholam Thomisticam aversari ac penitùs repudiare auxilium sufficiens, in sensu Molinistico intellectum, quod ad actu benè operandum, & ad æternam salutem consequendam ita sufficere arbitrantur Molinistæ, ut ad actu benè operandum & ad æternam salutem comparandam nullum aliud auxilium, ab auxilio sufficienti distinctum, requiratur ex parte Dei sed tantummodò prærequiratur voluntatis humanæ consensus, per quem illud auxilium sufficiens Molinisticum redditur efficax.

Postremò latè probavi, proscribendam omninò esse hanc gratiam, quam *Jansenius* appellat *parvam*, eamque à Gratia efficaci docet esse distinctam. Hæc enim Gratia, quam *Jansenius* vocat *parvam*; & quam nunc ejus discipuli, ut fucum faciant, & Censuras Ecclesiæ eludant, appellitare solent *sufficientem*, non dat, juxta illorum doctrinæ principia, veram, proximam, completam, expeditam, & relativam potentiam vincendi oppositam concupiscentiam majorem, superiorem ac relativè victricem, sed ei necessariò cedere debet. Ex quo *Jansenii*, ejusque discipulorum errore palàm sequitur, Christum per mortem suam nec conferre, nec præparare voluisse reprobis auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint.

Hac præmissa observatione, quam semper præ oculis habere debes, ut perspectum habere possis verum, proprium, ac naturalem sensum, in quo ab Ecclesia hæc *Jansenii* Propositio proscripta est: ***Semipelagianum est dicere, Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus***; nunc ultimæ, quam præmisi, Assertionis veritatem multis argumentis confirmo.

Primò, quia si Christus per mortem suam non præparasset reprobis auxilia verè sufficientia, quibus & præcepta Dei observare, & salutem æternam consequi possent; indè manifestò sequeretur, reprobis præcepta Dei esse impossibilia, eosque non posse æternam adipisci salutem. Quam hæreticam consecutionem Ecclesia in hac quinta *Jansenii* Propositione damnavit.

Prætereà, Deus (sicut docent Scriptura & Sancti Patres) totam naturam humanam in Adamo lapsam iterùm per Christum & propter Christum ad salutem recuperandam ordinavit, omnibusque naturæ humanæ individuis salutem æternam procurandi curam ac providentiam resumpsit, subindèque Christus debuit per mortem suam præparare reprobis auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possent, cùm certum sit, Deum illis, quos ad aliquem finem per suam providentiam ordinat, media quoque necessaria providere, ut ad illum finem pervenire queant; alioquì si Deus per mortem Christi nulla prorsus reprobis media, seu auxilia sufficientia, quibus æternam salutem consequi possent, præparasset, nulla salutis eorum esset in Deo providentia, sicut nec jam Dæmonum, & damnatorum pro præsenti statu spectatorum; quod profectò si quis assereret, in apertam impingeret hæresim; quia Christi Passio, à Mundi exordio, Dei oculis præsens & accepta, meruit obtinuitque quidquid gratiæ fuit antiquis collatum, & ideò Christus Cap. 13. Libri Apocalypsis dicitur *Agnus occisus ab origine mundi*; quòd videlicèt ab exordio mundi salutem hominum cæperit operari.

At enim, fatentur omnes, Fidem in Christum mediatorem & redemptorem esse medium seu auxilium sufficiens homini lapso ad recuperandam salutem, quo instructus homo, dici non potest destitutus auxilio sufficienti, porrò homines ante universale diluvium, pote-

tant

stant (si essent adulti) per propriam Fidem in Christum mediatorem, & redemptorem, & parvuli in parentum Fide, salvari. Undè liquèt, hominibus ante diluvium & parvulis non defuisse auxilium sufficiens quo salutem æternam consequi possent. Quin & Deus homines ante diluvium, dum eorum cæpit invalescere malitia, non cessavit admonere & corripere, tum per se ipsum, ut videre est in Caino, quem scelus meditantem Deus ipse paternè admonuit, ut ad meliorem frugem sese reciperet, tum per alios Sanctissimos viros videlicet *Enochum*, septimum ab Adamo Patriarcham, & *Noemum*, qui pœnitentiam, & imminentem Dei per universale diluvium ultionem, prædicarent.

Post diluvium Deus iterùm fœdus cum toto genere humano per *Noemum* pepigit & renovavit, dicens: *Ecce ego statuam pactum meum vobiscum & cum semine vestro post vos*, Genesis cap. 9. Item elegit Deus *Abrahamum*, per quem futuri Mediatoris & Redemptoris fidem instauraret; dedit legem *Moysi*, Præcepta, & Cæremonias, quibus coli volebat; misit Prophetas, quorum verba, opera & oracula, quæ ubique terrarum per judæorum dispersionem nota, salutis viam Gentibus propalabant.

Denique, in lege Gratiæ voluit Deus ut Apostoli irent in universum Mundum, & Evangelium prædicarent omni creaturæ, idest omnibus hominibus, ut palàm faceret, se ab hac gratia neminem repellere voluisse, suamque providentiam circa salutem hominum omnes, citrà ullam exceptionem, complecti, omnibusque etiam reprobis auxilia verè sufficientia præparasse, quibus æternam salutem consequi possent, quamvis tamen eam non consequantur, vel quia auxiliis sufficientibus propria malitia obicem & impedimentum ponunt, vel quia illorum auxiliorum sufficientium cursum data opera sistunt ac interrumpunt, vel quia parentum suorum culpa à vera Religione & Ecclesia sunt extorres. Hinc videmus, *Cainum*, *Chamum*, aliosque antè & post diluvium populorum authores, à vera Religione propria culpa deficientes, non sibi tantùm nocuisse, sed etiam eorum posteris; impediendo prava educatione, ne ad illos verus Dei cultus propagaretur. Hinc etiamnùm videmus integras familias, immò & nationes, hæresibus, ac Schismatibus ita immersas ut emergendi copia vix appareat, quas sanè progenitorum culpa in hanc miseriam prolapsas esse constat.

Denique addi debent disertissima illa divinæ scripturæ loca & luculentissima Sanctorum Patrum testimonia, quibus superiùs ostendimus Christum pro omnibus omninò hominibus esse mortuum, nec non Sanctiones Conciliorum, definitiones summorum Pontificum, & Ecclesiæ Catholicæ expressiones, in quibus dicitur, Christum venisse ut naturam humanam peccato perditam repararet, ut pro salute totius generis humani remedia conferret, illum esse Salvatorem Mundi, generis humani Redemptorem omnium &c indèque quisque facilè intelliget, fœdus, quod Christus per incarnationem Deum inter & homines sancivit, non aliquot homines, seu electos ac prædestinatos dumtaxat, sed omnes omninò homines, idest, singula naturæ humanæ individua, spectare; subindèq; Christum non pro solis prædestinatis, sed pro aliis etiam prorsùs hominibus, nemine excepto, mortuum esse & sanguinem suum ea Intentione & voluntate obtulisse ut illis prodesset ad salutem. Quæ certè Christi omnes salvandi voluntas nequaquàm sincera dici posset, si (uti pertendit *Jansenius*) auxilia verè sufficientia, quibus reprobi æternam salutem consequi possint, Christus per mortem suam non præparasset, eosque mediis, seu auxiliis verè sufficientibus, ad salutem necessariis destitutos relinquere voluisset.

XIII. Verùm, quia hæc omnia, quæ hactenus adduxi, Scripturæ Sacræ loca, Sanctorum Patrum testimonia, Conciliorum Sanctiones, Summorum Pontificum definitiones & Ecclesiæ Catholicę expressiones de morte Christi pro salute omnium hominum impensa, *Jansenius*, ejusque discipuli contortis interpretationibus eludere pro viribus moliun-

liuntur; ideò (ne longiùs, quàm par excurrat isthæc Epistola) consultius facturum me esse existimo, si hæc omnia remittam ad proximam, quam ad te scripturus sum, Epistolam, in qua, benè favente Deo, *Jansenii*, ejusque discipulorum æquivocationes & tergiversationes detegam, violentas ac sinistras, quas adhibent, interpretationes refellam, & omnibus, quæ opponunt, objectis plenissimè faciam satis.

Hoc unum dumtaxàt sub finem hujusce Epistolæ monitum te velim, videlicet omnia argumenta, quæ ex Sacris Litteris, ex Conciliis, & Sanctis Patribus desumit *Iansenius*, probare tantummodò Christum efficaciter, seu voluntate consequenti, mortuum esse pro salute solorum electorum ac prædestinatorum, eisque solis conferre voluisse auxilia per se efficacia, quibus infallibilitèr pervenirent ad salutem æternam; sed minimè probare, Christum non esse mortuum inefficaciter, & voluntate antecedenti pro reprobis. Hi quidem, fateor, pereunt & excidunt è salute æterna, non quòd Christus eos sanguine non emerit, vel quòd pro eis mortuus non sit, aut eis per mortem suam auxilia verè sufficientia non præparaverit, quibus æternam salutem consequi possint (sicut falsò pertendit *Jansenius*) sed pereunt reprobi; quia propria culpa ac malitia perire voluerunt, & salvari noluerunt.

Deus enim, propter Christi redemptoris mortem, omnibus reprobis contulit, vel saltèm obtulit, auxilia verè sufficientia (in sensu tamen Thomistico intellecta) per quæ integrum redemptionis fructum, & salutem æternam consequi possunt. Ast, illi oblata ejusmodi auxilia sufficientia aut recipere nolunt, aut ea negligunt, aut, renitente cupiditate, pervicaciter contemnunt; & ideò salutem æternam non consequuntur. Tales sunt omnes justi, qui in accepta justitia non perseverant, fideles non secundùm Fidem viventes, *Iudas*, Christi tortores & carnifices, Infideles omnes, qui Deum non colunt, verbo dicam, omnes omninò reprobi, pro quorum salute quamvis Christus mortuus sit ex voluntate antecedente, eisque præparaverit auxilia verè sufficientia, quorum ope possent consequi salutem æternam; pereunt tamen omnes reprobi, nec finalem redemptionis fructum consequuntur, nec ad salutem æternam perveniunt, quia illi (ut mox dixi) propria sua malitia ac culpa perire voluerunt, & salvari noluerunt.

XIV. Ab hac Ecclesiæ Catholicæ doctrina longè recessit *Iansenius*, quippè qui negat, Christum per mortem suam præparasse reprobis gratias verè sufficientes, quibus æternam salutem consequi possint. Per Gratias enim verè sufficientes, quæ dant potentiam veram, proximam & expeditam benè operandi, & salutem æternam consequendi, intelligit *Iansenius* (sicut in superioribus meis Epistolis ostendi) eas dumtaxàt Gratias, quæ sunt relativè victrices, idest, quæ sunt superiores opposita concupiscentia. Ex quo planè sequitur, reprobos (quibus Deus non concedit gratias illas, quas *Iansenius* vocat *relativè victrices*, quasque solas pertendit esse *verè sufficientes*) carere Gratiis verè sufficientibus, quibus possint benè operari, & ad salutem æternam pervenire.

Ait quidèm *Iansenius*, Deum largiri reprobis quasdam Gratias, quas appellat *parvas*, & quæ non sunt relativè victrices; at negat *Iansenius* (sicut commonstravi in meis superioribus Epistolis) Gratias illas *parvas*, esse Gratias *verè sufficientes*, & dare potentiam veram, & proximam & expeditam benè operandi & æternam salutem consequendi, quia, juxta *Iansenii* doctrinam, Gratiæ illæ, quas *parvas* vocat, cùm sint in gradibus cœlestis delectationis minores, debiliores, & inferiores opposita concupiscentiæ terrena delectatione, necessariò huic concupiscentiæ terrenæ delectationi relativè victrici cedere debent, nec dant potentiam veram, proximam, & expeditam benè operandi, & æternam salutem consequendi. Cùm igitur Gratiæ illæ, quas *Iansenius* appellat *parvas*, non sint (ipsomet fatente *Ian-*

Jansenio) verè sufficientes, nec conferant veram, proximam & expeditam potentiam benè operandi & æternam salutem consequendi, palàm ex Janseniana doctrinæ principiis sequitur, Christum (qui reprobis has duntaxàt gratias *parvas* impertitur) eis per mortem suam non præparasse Gratias verè sufficientes, quibus possent & benè agere, & consequi salutem æternam, subind que Christum non esse mortuum pro æterna salute reproborum.

Hunc errorem circà mortem Christi redemptoris & Salvatoris nostri, *Jansenius* mutuatus est ex *Luthero*, & *Calvino*, qui itidem afferunt, Christum pro salute æterna duntaxàt electorum ac Prædestinatorum mortuum esse. In hoc tamen (ut candidè fatear) *Jansenius* discrepat ab illis duobus Hæresiarchis, quòd *Jansenius* docet, Christum per mortem suam obtinuisse reprobis temporarios quosdam justitiæ effectus quos sæpè eis per Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ impertitur. Sed quia temporarii illi justitiæ effectus non ordinantur, juxta *Jansenium*, ad æternam reproborum salutem, ideò infert *Jansenius*, Christum non esse mortuum pro æterna salute reproborum, quamvis temporarios illos justitiæ effectus eis largiatur. *Si quid pro illis*, seu reprobis (inquit Jansenius lib 3 De Gratia Salvatoris cap. 21. sub finem) *Christus rogavit Patrem; pro temporalibus quibusdam justitiæ effectibus rogavit, & pro iisdem obtinendis obtulit pretium, fuditque sanguinem suum*. At verò *Lutherus* & *Calvinus* non solùm negant, Christum esse mortuum pro æterna salute reproborum, sed etiam negant Christum per mortem suam obtinuisse reprobis, iisque reverà conferre temporarios quosdam justitiæ effectus, quia (ut anteà observavi) ambo illi Hæresiarchæ, eorumque Sectarii docent, nullum reprobum gratiam justificationis unquàm recipere, aut Sacramenta verè percipere, quamvis plerisque reprobis apparenter exhibeantur.

Verùm, licèt in hoc, *Jansenius* à *Luthero*, *Calvino*, & ab illorum Sectariis dissentiat, hunc tamen cum illis communem habet errorem, à Catholica Ecclesia in Concilio Tridentino damnatum, quòd negat *Jansenius*, Christum mortuum esse pro æterna salute reproborum, eisque præparasse auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint. Hunc *Lutheri*, & *Calvini* errorem (his, quæ mox dixi, exceptis) non tantùm recoxit *Jansenius*, sed etiam ut illum stabiliret, iisdem planè rationibus, quas illi duo Hæresiarchæ, eorumque Sectarii, adhibent, usus est, iisdem Scripturæ Sacræ, Patrumque testimoniis confirmat, iisdem exemplis & similitudinibus illustrat, iisdemque effugiis, tergiversationibus, & æquivocationibus à Catholicorum argumentis defendit. Legesis *Stephanum Decamps* Societatis Jesu Theologum, in libro, quem edidit *De Jansenianâ Hæresi*, ubi, postquàm Calvinistarum libros capita, paginas, & ipsissima verba fideliter & ad longum retulit, atque cum *Jansenii* doctrina contulit; hoc verum & æquissimum de *Jansenio* profert judicium: *Qui hæc perpendit apud se, an non suspicabitur, Jansenium plus Augustinum in Calvino, quàm in Augustino legisse? Ego certè illud asseverare ausim, posse quemlibet, qui Augustinum nunquàm viderit (modò familiares ac notos habeat Calvinistarum & Lutheranorum libros) illud ipsum Opus Jansenii concinnare, quod jam nobis, quasi diuturnæ Augustinianæ lectionis, obtruditur*.

Sed de *Jansenii* errore, in quinta ejus Propositione ab Ecclesia proscripto plura dicendi in Epistola, quam ad te propediem daturus sum, sese opportuna dabit occasio. Interim, demus operam, Amice dilectissime, ut Gratiis, quas nobis per mortem suam promeruit Christus, ingrati non abutamur, ne toties à nobis non exauditus Dominus, vicissim non audiat nos clamantes ad ipsum. Sicut enim terra frequenter irrigata cœlesti pluvia, nec aliud cultori suo proferens, quàm spinas & tribulos, execrabilis est, & igni traditur; Ita vehementer timere debemus, ne Deus, ob spretam à nobis bonitatem & misericordiam suam, destituat nos ut deploratos, proprioque relinquat arbitrio, perindè ac

ac Medicus nihil non expertus quidquid ars poteſt ad depellendum morbum, ubi videt ægrotum omnia pharmaca reſpuere, tandèm illum ſuo morbo relinquit, tanquàm nolit vivere.

Ut igitur tam grave malum non incurramus, audiamus Jeſum Chriſtum comminantem, ne peccemus; audiamus invitantem ac revocantem, ne deſperemus, & ne à recta via deflectamus; Jeſum, inquam, Servatorem ac Redemptorem noſtrum amemus; huic uni inhæreamus hunc imitemur, hunc unum amplectamur, hoc uno fruamur, in quo eſt vera pax, tranquillitas, voluptas, immortalitas, & ſumma bonorum omnium. Ille ſit nobis in corde, in ore, in omni vita. Hic à nobis vigilantibus nunquàm diſcedat, hic nobis dormientibus occurrat, ſempèrque mentibus noſtris obverſetur, donec, emenſo huius vitæ curriculo, perpetuum cum ipſo triumphum agamus in cœlis. Faxit Deus, & vale.

EPI-

EPISTOLA OCTAVA

POLEMICA,

In qua satisfit omnibus argumentis, quæ Jansenii Discipuli proponunt, sivè ad vindicandum Jansenium ab hæretico sensu, quem Ecclesia in quinta ejus Propositione confixit, sivè ad probandum, Christum esse mortuum dumtaxàt pro æterna salute Prædestinatorum, non verò Reproborum.

TAmetsi in superiori, quam ad te dedi, Epistola posuerim (ni meus me fallit animus) in aperta plenissimaque luce obvium, naturalem, & genuinum *Jansenii* sensum, quem, tanquàm hæreticum, in hac quinta ejus Propositione: *Semipelagianum est dicere, Christum mortuum fuisse, aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus*, optimo jure Catholica confixit Ecclesia; nihilominùs, ad rei tanti momenti majorem evidentiam, necessarium duxi, te in hacce Epistola præmunire contrà varias Jansenistarum aggressiones, artes, æquivocationes, ac falsas detortasque interpretationes, quibus *Jansenium*, seque ipsos, à Censura, quam in hanc quintam *Iansenii* Propositionem tulit Ecclesia, eximere possint.

I. In primis, pertendunt *Iansenii* discipuli, genuinum *Iansenii* sensum in hac quinta Propositione: *Semipelagianum est dicere, Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus*, esse planè Catholicum, subindeque penitùs diversum à sensu hæretico *Lutheri*, & *Calvini*, à Patribus Concilii Tridentini damnato, atque à Summis Pontificibus INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. in hac quinta Propositione proscripto.

Præthereà, *Iansenii* discipuli plura comminiscuntur effugia, quibus Censuram, qua quintam *Iansenii* Propositionem anathemate perculit Ecclesia, eludere, & in alienum ac peregrinum sensum detorquere possint.

Tertiò affirmant, *Iansenium* in hac quinta Propositione, quæ spectat mortem Christi, idem prorsùs sentire, quod SS. *Augustinus*, & *Thomas* docent.

Quartò, Thomistas patronos sibi adsciscunt, eorumque pallio se se involventes, dictitant, se ultrò cum Thomistis agnoscere & fateri, Christum mortuum esse pro omnibus hominibus, etiam pro reprobis; eisque per mortem suam præparasse auxilia sufficientia in sensu Thomistico intellecta; sed solis Electis ac prædestinatis auxilia per se & ab intrinseco efficacia suppeditare ad salutem æternam eos verè conducentia.

Postremò, multa obtrudunt argumenta, è Sacris Litteris, Conciliis, & Patribus petita, quibus se probare posse putant, Christum non esse mortuum pro æterna salute reproborum, sed tantùm pro æterna salute Prædestinatorum.

Ad hæc quinque Capita facilè revocari possunt omnia, quæ circà hanc quintam *Iansenii* Propositionem hactenùs scripserunt ejus discipuli, quæque ut singillatim, claraque methodo refellam, primò ostendam, sensum *Iansenii* in hac quinta ejus Propositione esse verè hæreticum, &, ut talem, jure optimo ab Ecclesia damnatum. Secundò, præcludam effugia, quibus *Iansenii* discipuli

Cen-

Censuram, quam contra hanc quintam *Iansenii* Propositionem tulit Ecclesia, detortis interpretationibus in alienum sensum trahere moliuntur. Tertiò, evincam, *Iansenium*, ejusque discipulos immeritò gloriari patrocinio Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*. Quartò, commonstrabo, doctrinam Thomistarum de voluntate antecedenti, quam Christus verè habuit, offerendi, etiam pro reprobis, sanguinem suum, ut eis prodesset ad salutem, illisque præparandi auxilia verè sufficientia ad salutem, in sensu Thomistico accepta, esse è diametro oppositam fulguritæ ab Ecclesia doctrinæ *Iansenii*, ejusque discipulorum, expressæ in hac quinta ejusdem *Iansenii* Propositione: *Semipelagianum est dicere, Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus*. Denique, faciam satis jam sæpiùs elisis ac cribratis Janseniistarum objectionibus.

II. Dico itaque primò, *obvium & naturalem sensum Jansenii, in hac quinta Propositione:* Semipelagianum est dicere, Christum mortuum esse aut Sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus, *ab Ecclesia proscriptum, esse revera hæreticum, &, ut talem, ab universa Ecclesia reprobatum*

Hujus Assertionis veritas liquidò comprobatur ex sola expositione naturalis & obvii *Iansenii* sensus, qui in hoc maximè sistit, quòd velit, Christum mortuum esse & sanguinem fudisse pro salute æterna dumtaxàt Prædestinatorum, sed non pro salute æterna reproborum. Sic enim *Iansenius* sensum suum tam perspicuè cap. 21. lib. 3 *De Gratia Salvatoris* expressit, & in aperto posuit, ut nemini de genuina ipsius mente dubitandi ullum locum reliquerit.

Expende, si placet, hæc *Iansenii* verba, quibus mentem suam eò loci apertè, & radiis solaribus clarius prodit: *Per illa occultissimè justa & justissima consilia sua* (inquit) *quibusdam hominibus* (Christus) *dare prædestinavit fidem, charitatem, & in ea perseverantiam usque in finem, quos absolutè Prædestinatos, electos & salvandos dicimus ..... Pro istis in æternum vivificandis mortuus est, pro istis ab omni malo liberandis rogavit Patrem suum; non pro cæteris, qui à fide, & charitate deficientes in iniquitate moriuntur* Et posteà eodem in capite *Iansenius* subdit: *Quæ sanè cùm in Augustini doctrina perspicua sint, certe quo fiat, nullo modo principiis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus vel pro Infidelium in infidelitate morientium, vel pro justorum non perseverantium* ÆTERNA SALUTE *mortuus esse, sanguinem fudisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiatur*. Denique, in eodem laudato capite sic pergit Jansenius: *Scivit enim* (Christus) *Decretum, quo quisque jam ab æterno prædestinatus erat; scivit hoc Decretum neque ullius pretii oblatione mutandum esse, neque se ipsum velle mutare. Ex quo factum est, ut, juxtà Sanctissimum Doctorem,* (Augustinum) *non magis Patrem pro æterna liberatione ipsorum, quàm pro diaboli deprecatus fuerit. Sed si quid pro illis rogavit Patrem, pro temporalibus quibusdam justitiæ effectibus rogavit, & pro iisdem obtinendis obtulit pretium, fuditque sanguinem suum*. Ex quibus verbis manifestò constat, *Iansenium* docere, Christum non esse mortuum pro æterna salute Infidelium in sua infidelitate morientium, sed mortuum dumtaxat esse pro æterna salute Prædestinatorum.

Non negat quidem *Iansenius*, Christum pro justis, qui non perseverant usque in finem, quique subindè reprobi fiunt, mortuum esse & sanguinem fudisse eo in sensu, ut pro illis Patrem suum rogarit, eisque obtinuerit *temporales quosdam justitiæ effectus*, seu quasdam temporaneas Gratias (quas in Sacramento Baptismi, vel Pænitentiæ multis reprobis impertitur) at *Iansenius* palam inficiatur Christum pro ÆTERNA SALUTE justorum, qui non perseverant usque in finem, sicut & pro æterna salute aliorum, qui non sunt prædestinati, mortuum esse, & sanguinis sui pretium æterno Patri obtulisse, ut illis prodesset ad salutem æternam. Vult enim *Iansenius*, juxtà intima suæ doctrinæ principia, quæ in superioribus meis Epistolis exposui, Christum nec pro salute

lute æterna justorum, qui non perseverant usque in finem, nec pro salute æterna aliorum reproborum mortuum esse, quia per mortem suam eis non promeruit, nec illis largitur Gratias verè sufficientes, quibus salutem æternam con sequi possint.

In hoc sistit hæreticus *Iansenii* sensus, quem in quinta ejus Propositione damnavit Ecclesia, & juxta omnium SS. Patrum Traditionem, avitamque doctrinam, definivit, Christum mortuum esse pro æterna salute non tantùm Prædestinatorum, verùm etiam reproborum, cum hoc tamen discrimine, quòd Christus speciali modo, seu voluntate consequenti & efficaci mortuus sit pro æterna salute Prædestinatorum, quibus solis confert auxilia per se efficacia, quibus infallibilitèr pervenient ad salutem æternam; at verò Christus pro æterna salute reproborum mortuus sit voluntate generali, quam Theologi vocant *Antecedentem*, per quam Deus præparavit omnibus omninò reprobis auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint Quod certè *Iansenius* rotundè negat, afferens primò, Christum mortuum esse pro salute æterna dumtaxàt Prædestinatorum. Secundò, docent, Christum pro reprobis in hoc sensu tantummodo esse mortuum, quia ejus sanguinis pretium fuit sufficientissimum omnibus reprobis redimendis; vel quia Christus aliquam pro salute reproborum velleitatem habuit, sed non veram & sinceram voluntatem; vel quia denique Christus largitur reprobis quasdam Gratias, quas *Iansenius* appellat *Parvas*, quæ, cum sint gradu inferiores, minores, ac debiliores opposita actuali, superiori, ac relativè victrici concupiscentia, eam vincere non possunt, subindèque verè non sunt *sufficientes*, quia non dant potentiam proximam, & expeditam vincendi actualem oppositam, superiorem, ac relativè victricem concupiscentiam, nec pariter veram conferunt potentiam præcepta Dei observandi, & æternam salutem assequendi. Ex quo capitali Jansenianæ doctrinæ principio palàm sequitur, Christum per mortem suam non præparasse reprobis, nec eis largiri voluisse Gratias verè sufficientes, quibus æternam salutem consequi possint, subindèque Christum pro æterna eorum salute non esse mortuum.

Hunc *Iansenii* sensum esse hæreticum, &, ut talem, ab Ecclesia damnatum, Scripturæ Sacræ, SS Patrum Traditioni, Summorum Pontificum, & Conciliorum definitionibus, totique retrò antiquitati Ecclesiasticæ contrarium, fusè satis in superiori Epistola ostendi. Quocircà, necesse non est ut in ea re probanda, quæ omnibus explorata est, quamque soli discipuli *Iansenii*, tanquam cæci in meridie palpantes, pervicaciter negare, aut in dubium revocare audent; hic bonas horas malè collocemus.

III. Dico secundò, *facilì negotio præcludi posse futilia Ianseniſtarum effugia, & perversas interpretationes, quibus tentant eludere Censuram, quam universa Ecclesia in quintam Iansenii Propositionem tulit, seseque extricare ab his Sacræ Scripturæ testimoniis, quibus in superiori mea Epistola probavi, Christum pro æterna reproborum salute mortuum esse, & sanguinem suum fudisse animo ac sincera voluntate offerendi æterno Patri suo pretium sanguinis sui, ut ipsis ad salutem æternam prodesse posset.*

Imprimis dicunt *Iansenii* discipuli, se unà cum *Iansenio* docere, Christum mortuum esse pro omnibus hominibus quoad *sufficientiam*, sed non quoad *efficaciam*. Quæ certè doctrina, inquiunt, nullam prorsùs meretur Censuram, cùm vindices habeat Sanctos Doctores, præsertim *S. Thomam*, totamque ejus illustrem Scholam, quibus solemne est, hanc usurpare distinctionem. quò pleraque Scripturæ Sacræ loca, quæ secum in hac materia in speciem pugnare videntur, dilucidare, & occurrentes nodos dissecare possint. Hinc concludunt, *Iansenii* sensum esse Catholicum, & planè diversum à sensu, quem, tanquam hæreticum, in hac quinta famosa Propositione damnavit Ecclesia.

Verùm, hæc latebra, quam quærunt Ianseniani, ut virus sui erroris utcumque obtegere possint, objecta verita-

tis luce, facilè dissipatur. At enim, Sancti Doctores, potissimùm Angelicus noster Præceptor, totaque ejus Schola frequentèr quidèm usurpant hanc distinctionem de morte Christi pro omnibus hominibus quoad *sufficientem*, non quoad *efficaciam*; sed in sensu Catholico, & planè diverso à *Iansenio*; ejusque discipulorum sensu, quem, velut hæreticum, in hac quinta Propositione damnavit Ecclesia.

Iansenius quippè, dùm ait, Christum mortuum fuisse pro omnibus hominibus *sufficienter*, vult dumtaxàt, sanguinem, quem Christus moriendi effudit, fuisse pretium sufficiens, immò, & sufficientissimum redimendis omnibus omninò hominibus. Sed *Iansenius* negat, sicut sæpiùs dixi, Christum mortuum esse pro omnibus reprobis *sufficientèr* in eo sensu, ut Patri æterno sanguinis sui pretium ea voluntate & intentione obtulerit, ut eis prodesset ad æternam salutem. Negant *Iansenius*, ejusque discipuli, Christum per mortem suam promeruisse, & præparasse reprobis gratias verè sufficientes, quibus possint ad salutem æternam pervenire (sicut in meis superioribus Epistolis latè commonstravi:) hæc autem *Iansenii*, ejusque discipulorum doctrina à Catholico dogmate abludit quàm longissimè; tum quia Ecclesia Catholica, in Concilio Tridentino congregata, damnavit *Lutherum*, & *Calvinum*, negantes, Christum esse mortuum pro omnibus omninò hominibus, tametsi duo illi hæresiarchæ faterentur, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus sufficientia pretii, idemque etiamnùm doceant *Lutheri*, & *Calvini* Sectarii: Tum quia etiam Catholicum Ecclesiæ dogma dè generalitate mortis Christi pro omnibus hominibus impensæ apertè negaret ille, qui diceret Christum mortuum esse *sufficientèr* pro damnatis ac dæmonibus, perindè ac pro reprobis, quia sanguis Christi pretium fuit sufficientissimum non solùm redimendis omnibus prorsùs reprobis, sed etiam salvandis omnibus damnatis & Diabolis.

IV. Catholicum itaque Ecclesiæ dogma in hoc positum est, quod Christus mortuus sit pro omnibus omninò hominibus *sufficienter*, non tantùm sufficientia pretii, sed etiam sufficientia sinceræ voluntatis & veræ intentionis offerendi Patri suo æterno sanguinem suum, ut omnibus reprobis prodesset ad salutem æternam, quam ut consequi possent reprobi, Christus per mortem suam illis promeruit & præparavit auxilia verè sufficientia, distincta ab auxiliis per se efficacibus quæ Christus per mortem suam obtinuit electis & prædestinatis, & quibus ipsi æternam salutem infallibiliter consequentur. Hoc est Catholicum Ecclesiæ dogma, quod impugnant *Lutherus*, *Calvinus*, *Jansenius*, & eorum Asseclæ.

Ab isto autem Catholico Dogmate ne latum quidèm unguem desciscunt Thomistæ, quippè qui docent primò Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse *sufficienter*, non tantùm quia sanguinis sui pretium erat infiniti valoris, ideòque omnibus hominibus liberandis sufficiens (quod Jansenistæ quidèm & nihil ultrà concedunt) sed insuper ajunt Thomistæ, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus, quia pretium sanguinis sui æterno Patri vera ac sincera voluntate obtulit, ut omnibus omninò hominibus (nemine excepto) prodesset ad salutem æternam.

Nec hic gradum sistunt Thomistæ, sed prætereà docent, Christum, per istam pretii sanguinis sui oblationem Patri exhibitam, ab eo impetrasse, ut omnibus parvulis præpararetur medium seu auxilium sufficiens ad salutem æternam consequendam necessarium, videlicèt Baptismi Sacramentum, quod si multis parvulis non applicetur, hoc tribui debet vitio Parentum, ut innuit incertus auctor Operis *De Vocatione gentium*, (quem alii *S. Prosperum*, alii S. Pontificem Leonem *M.* esse existimant.) Hic; inquam, hujus Operis auctor lib. 2. cap. 23. ait, quòd parvuli pœnas alieni demeriti luunt ea ætate, qua mereri per se aut demereri non possunt: *sicut enim*, inquit, *ex aliena confessione credunt* (parvuli) *ità ex aliena infidelitate aut dissimulatione non credunt*; vel hoc

pro-

provenit ex ordine causarum, in quo frequenter occurrunt impedimenta, quemque Deus juxta de causa perturbare non vult.

Postremò docent Thomistæ, Christum per mortem suam, & oblationem pretiosi sanguinis sui præparasse & offerre omnibus hominibus auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint. Quòd si contingat, illos ad æternam salutem non pervenire, nec recipere illa auxilia sufficientia, quæ Deus illis offert dicunt Thomistæ, id tribuendum esse soli hominum renitenti ac pervicaci voluntati, quæ propria sua malitia receptioni gratiæ obicem & impedimentum ponit, ita ut *illi soli gratia privantur, qui in se ipsis gratiæ impedimentum præstant*; sunt verba *S. Thomæ* c. 159. lib 3. *contra gentes*.

Confer, quæso, nunc hanc Thomistarum doctrinam cum proscripta *Jansenii* discipulorum doctrina, & actutùm percipies, quàm immenso intervallo Thomistæ à Jansenianis distent cùm Thomistæ (præter sanguinis Christi sufficientiam, quam solam Janseniani admittunt) ulteriùs ejus sanguinis Christi pretii pro omnibus omninò hominibus oblationem & directionem exigant, ut, itaque, Christum vi illius oblationis præparasse & offerre omnibus hominibus auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint, adeò ut non per Deum, sed per ipsos stet, quominùs æterna felicitate donentur. Legesis *S. Thomam* in Commentariis in Epistolam *ad Hebræos* c. 2. lect. 3 Et in primam ad *Timotheum* cap 2. lect. 1. Et denique in Epistolam ad Romanos cap. 5. lect. 5. & statim percipies, Angelicum illum Doctorem, præter sufficientiam sanguinis Christi pretii, in *se ipso* (quam solam agnoscunt Janseniani) ulteriùs requirere ejusdem pretii *oblationem*, seu directionem pro omnium omninò hominum æterna salute. Sed satis hactenùs, ut autumo, elisum ac contritum est primum istud *Jansenii*, ejusque discipulorum effugium.

V. Ab hoc primo effugio depulsi Janseniani, quod illos nec securos reddit, nec alienos ab hæretico sensu, quem in hac quinta *Jansenii* propositione proscripsit Ecclesia; ad aliud se recipiunt, ajuntque, se in statu naturæ lapsæ duplicis generis admittere gratiam, unam videlicet, quæ facit ut benè operemur, & salutem æternam consequamur, & illa est gratia relativè victrix, quæ sita est in cœlesti indeliberata delectatione, quæ major, intensior ac superior est opposita concupiscentiæ terrena delectatione, eamque semper vincit ac superat; alteram verò gratiam, quam *Jansenius* vocat *parvam*, quamque ipsi nuncupant *sufficientem in sensu Thomistico*, quia, inquiunt, hæc gratia *parva*, cùm importet dumtaxat cœlestem indeliberatam delectationem, quæ minor & inferior est opposita concupiscentiæ delectatione, eamque subindè non vincat ac superet, illam tamen vincere potest datque voluntati creatæ veram potentiam superandi oppositam concupiscentiam. Quò fit, ut hæc Gratia (quam *Jansenius* appellat *parvam*) verè appellari possit, ajunt Jansenistæ, *Gratia sufficiens in sensu Thomistico*, quia dat potentiam bene agendi, quamvis non faciat, ut benè agamus, & oppositam superemus concupiscentiæ delectationem relativè victricem.

Hac posita utriusque Gratiæ in statu naturæ lapsæ distinctione, dicunt *Jansenii* Discipuli, Christum per mortem suam non promeruisse quidem reprobis gratias relativè victrices, quæ superant omnem concupiscentiæ delectationem (has quippe gratias Christus per mortem suam solis (ajunt) promeruit, præparavit, & largitur Prædestinatis, qui salutem æternam infallibiliter consequuntur) promeritum tamen esse Christum per mortem suam reprobis gratias illas, quas *Jansenius* appellat *parvas*, & quæ dici possunt (ut ajunt Janseniani *Gratiæ*) *sufficientes in sensu Thomistico*, quia istæ gratiæ *parvæ* dant veram potentiam vincendi oppositam concupiscentiam, quamvis illam non vincant.

Hoc est alterum *Jansenii* discipulorum effugium, ex quo facilè exturbari possunt pluribus momentis, quæ in meis superioribus Epistolis latè exposui, & quæ hic indicare abundè sufficiet.

Ostendi enim primò, nullas à *Iansenio* admitti in statu naturæ lapsæ gratias verè sufficientes à gratiis efficacibus distinctas, quæ dent completam, proximam & expeditam agendi potentiam; quia *Iansenius* tantùm agnoscit in statu naturæ lapsæ gratias, quæ sunt ex natura sua efficaces quæq; omnem effectum, ad quem à Deo dantur, obtinent. Secundò demonstravi, gratias illas quas *Iansenius* appellat *parvas*, non esse verè *sufficientes*, quia Gratia verè *sufficiens* conferre debet homini completam, proximam, expeditam, ac relativam potentiam vincendi quamcumque oppositam concupiscentiam; porrò, illæ gratiæ, quas in statu naturæ lapsæ *Iansenius* admittit & appellat *parvas*, non tribuunt homini completam, proximam, expeditam & relativam potentiam superandi oppositam concupiscentiam relativè victricem, quia illæ gratiæ *parvæ* (juxta doctrinam *Iansenii*, ejusque discipulorum) cùm sint in gradibus cœlestis delectationis minores, debiliores, & inferiores gradibus terrenæ concupiscentiæ delectationis, quæ in peccatore est relativè victrix, necessariò cedere debent oppositæ concupiscentiæ, quæ est relativè victrix, quia juxtà *Iansenium*, minor & debilior cœlestis delectatio, majori & ardentiori concupiscentiæ delectationi necessariò cedere debet, quò fit, ut istæ gratiæ, quas *Iansenius* vocat *parvas*, oppositæ concupiscentiæ, quæ superior est, & relativè victrix, insuperabili & ineluctabili vinculo ligatæ & impeditæ, non conferant peccatori, vel justo, qui cadit, veram, proximam, completam, expeditam, & relativam potentiam superandi oppositam concupiscentiam, quæ superior est & relativè victrix, subindèque non possint ullo pacto appellari *Gratiæ sufficientes in sensu Thomistico*, quia (sicut sæpiùs dixi) Thomistæ negant, eam gratiam verè esse *sufficientem*, quæ, secundùm se præcisè spectata, dat potentiam dumtaxàt absolutam, & abstractam à circumstantiis subjecti, seu à concupiscentiæ gradibus, qui sunt in subjecto (hæc enim notio est Gratiæ, quam *Iansenius* appellat *parvam*, quamque nunc ejus discipuli perperàm vocitant *sufficientem*, quamq; repudiat tota Schola Thomistica) dicunt autem omnes Thomistæ, eam Gratiam esse solùm verè *sufficientem*, quæ homini impertitur proximam, completam, & expeditam & relativam potentiam vincendi quamcumque oppositam vehementem & ardentem concupiscentiam, tametsi ad illam reipsa vincendam ac superandam opus necessariò habeat gratia per se efficaci in sensu Thomistico intellecta, quæ videlicèt à Gratia sufficienti sit ex sui entitate, seu ex natura sua omninò distincta.

Cùm igitur Gratiæ illæ, quas *Iansenius* appellat *parvas*, quasque reprobis à Deo ait tantùm concedi, non sint verè sufficientes in sensu Thomistico, sequitur primò, *Iansenii* discipulos falli, & fallere velle, dum dicunt, se quidem non admittere auxilia sufficientia dari reprobis in sensu vel Semipelagiano, vel Pelagiano, vel Moliniano, intellecta, sed non negare, Deum largiri reprobis auxilia sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint, modò auxilia sufficientia in sensu Thomistico accipiantur. Hoc enim oppidò falsum esse sat copiosè probavi in meis superioribus Epistolis, in quibus luculentissimè ostendi, *Iansenium*, ipsiusque discipulos, juxta intima doctrinæ suæ principia, nullum in statu naturæ lapsæ agnoscere auxilium, quod sit verè sufficiens in sensu Thomistico.

Sequitur secundò (juxtà *Iansenii*, ejusque discipulorum doctrinam) Christum, qui confert dumtaxàt reprobis, gratias illas, quas *parvas* vocant, quæque, ut dixi, non sunt verè *sufficientes*, non præparasse reprobis per mortem suam auxilia verè sufficientia, quibus salutem æternam consequi possint, proindèque Christum pro æterna reproborum salute non mortuum esse, nec pretium sanguinis sui Patri suo sincera voluntate obtulisse, ut illis prodesset ad salutem æternam.

VI. Hoc igitur secundùm effugium, in quo tutò pedem figere non possunt, deserere coacti Discipuli *Iansenii*, tertium quærunt, & capiunt effugium, clamitantque, se lubentissimè cum Tho-

mi-

Ahiftis fateriac docere Chriſtu spro omnibus omninò hominibus, etiam reprobis, mortuum eſſe *voluntate antecedenti*; quamvis pro ſolis Electis ac Prædeſtinatis, qui infallibilitèr ſalutem æternam conſequentur mortuus ſit *voluntate conſequenti*, hancque eſſe germanam *Ianſenii* mentem fidentèr pronunciant.

Sed ab hoc tertio munimento diſcipulos *Ianſenii* extrudere proclive eſt. Primò, quia Janſeniſtæ, ſectantes doctrinam, quam *Ianſenius* lib. 3. *De Gratia Salvatoris* c. 20 latè exponit, pertendunt, ſinceram voluntatem Dei antecedentem de ſalute omnium hominum locum duntaxàt habuiſſe in ſtatu naturæ innocentis, hoc eſt, ante peccatum Adami; Poſt verò peccatum Adami, docent cum *Ianſenio*, ſolam voluntatem Dei conſequentem de ſalute æterna tantummodò Prædeſtinatorum pertinere ad ſtatum naturæ lapſæ, ità ut in hoc præſenti ſtatu voluntas antecedens de ſalute omnium hominum non ſit propriè & formalitèr in Deo, nec ſit voluntas ſincera, & beneplaciti ſalvandi omnes omninò homines, eiſque præparandi auxilia verè ſufficientia, quibus æternam ſalutem conſequi poſſint, ſed ſit dumtaxàt voluntas impropriè dicta, voluntas *ſigni*, voluntas *metaphorica*, quæ *in ſola præciſione mentis conſiſtit*, *ſeu in nuda, & ſterili Dei velleitate, nihil gratiæ cauſante*, ſicut mentem ſuam clariſſimè exprimit *Ianſenius* loco mox à me laudato.

Hac autem ſemel facta utriuſque divinæ voluntatis *Antecedentis* & *conſequentis* de ſalute hominum diſtinctione, ſic auxilia itidèm Dei *Ianſenii* diſcipuli dividunt, ut auxilia ſufficientia, in ſenſu Moliniano intellecta, pertineant tantùm ad ſtatum naturæ innocentis, excluſis prorſus ac penitùs eliminatis ab eo feliciſſimo ſtatu auxiliis per ſe & ab intrinſeco efficacibus, & verſa vice, ad ſtatum naturæ lapſæ pertineant tantùm auxilia per ſe & ab intrinſeco efficacia, ablegatis omninò ab eo ſtatu auxiliis verè ſufficientibus, tam in ſenſu Moliniano, quàm in ſenſu Thomiſtico intellectis. Hinc *Ianſenii* diſcipuli cùm negent, Deum, poſt peccatum Adami, habere veram & ſinceram voluntatem antecedentem ſalvandi omnes omninò homines in ſtatu naturæ lapſæ, eiſque præparandi auxilia verè ſufficientia, quibus æternam ſalutem conſequi poſſint, & cùm etiam velint ad præſentem naturæ lapſæ ſtatum pertinere tantùm voluntatem Dei conſequentem (quæ, ut docent omnes Theologi. ſemper impletur) ſalvandi Electos ac Prædeſtinatos; neceſſe prorsùs eſt, ſi conſtare ſibi, ſuiſque principiis ſtare velint, ut dicant, Chriſtum non habuiſſe, poſt lapſum Adami, veram, ſinceram voluntatem antecedentem ſalvandi reprobos, nec pro illis mortuum eſſe, nec ſanguinis ſui pretium Patri ſuo obtuliſſe, ut illis ad æternam ſalutem prodeſſet, nec denique eis præparaſſe auxilia verè ſufficientia, quibus ſalutem æternam conſequi poſſent.

In hoc errore verſari *Ianſenium*, ejuſque diſcipulos patet ex libris, quibus totum orbem innundarunt, in quibus ſic argumentari ſolent: *Si Deus* (inquiunt) *vellet omnes omninò homines in ſtatu naturæ lapſæ ſalvos facere, omnes re ipſa ſalvi fierent. Omnia enim, quæcumque vult Deus, in Cœlo & in Terra fecit, nec eſt qui poſſit ejus reſiſtere voluntati: Atqui certum eſt reprobos damnari, igitur Deus non vult omnes homines ſalvare*. Hoc autem *Janſenii*, ejuſque diſcipulorum argumentum manifeſtò ſupponit, Deum, poſt lapſum Adami, non habere generalem, veram & ſinceram voluntatem antecedentem ſalvandi omnes omninò homines, ſed tantùm habere voluntatem conſequentem, ſeu efficacem, ſalvandi ſolos Electos ac Prædeſtinatos, qui infallibiliter æternam ſalutem conſequentur. Hinc (ut appoſitè obſervat *Stephanus De Champs*, Soc. Jeſu Scriptor, in libro, quem edidit *de Ianſeniana Hæreſi*) ipſimet Hæretici Calviniſtæ, qui negant, Deum habere generalem, ſeu antecedentem voluntatem veram ac ſinceram ſalvandi omnes homines, & pertendunt, Deum habere dumtaxàt voluntatem conſequentem, ſeu efficacem, ſalvandi Electos ac prædeſtinatos, hinc, inquam, Hæretici Calviniani eodem prorsùs argumento, ad ſui erroris confirmationem, utuntur; vide-

videlicet *Theodorus Beza* in Colloquio Mompelgartensi, *Hieronymus Zanchius* cap. 5. lib. *De Prædestinatione*, Andreas Vvilletus in *Synopsi Papismi*, lib. *De Preparatione generis humani* pag. 145.

Hunc autem errorem, quem *Ianfenius*, ejusque discipuli communem habent cum Calvinianis, diris devovent omnes Thomistæ, quippè qui (sicut sæpiùs dixi) docent primò, Christum voluntate speciali, seu voluntate consequenti & efficaci mortuum esse pro electis & Prædestinatis, eisque præparasse auxilia per se efficacia, quibus adjuti ad salutem æternam certissimè pervenient. Secundò, docent omnes Thomistæ, Christum sincera voluntate antecedenti pro omnibus omninò hominibus, etiam reprobis, mortuum esse, illisque præparasse auxilia verè sufficientia, quibus ad æternam salutem pervenire possint. Denique docent Thomistæ, auxilia verè sufficientia, quæ Christus per mortem suam preparavit reprobis, esse ex natura sua prorsus distincta ab auxiliis per se efficacibus, atque reprobos per illa auxilia sufficientia (modò eorum receptioni ex malitia sua obicem non ponant) percipere veram, proximam & expeditam potentiam è peccato emergendi, oppositam vincendi concupiscentiam, & æternam salutem consequendi, quamvis tamen auxiliis per se efficacibus (in sensu Thomistico intellectis) sua culpa privati, nec è peccatis emergent, nec oppositam concupiscentiam vincent, nec æternam salutem unquàm consequentur.

Hæc catholica Thomistarum doctrina quàm lato discrimine distet à *Ianfenii* doctrina, quam Ecclesia in quinta ejus Propositione damnavit, nemo est qui statim non videat. Qua fronte ergò *Ianfenii* discipuli, ut sese è Censuris Ecclesiæ eximere possint, audent Thomistarum pallio se tegere, cùm tamen, constet *Ianfenianos*, dùm liberè loquuntur, sive in privatis Colloquiis, sive in Epistolis, quas ad Amicos ultrò citròque missitant (quarum multas *Livinus de Meyer*, Soc. Jesu, sub ascititio *Theodori Eleutheri* nomine latens, suæ in *Historiam Congregationum De Auxiliis* Præfationi inseruit) traducere ac suggillare tam notionem Gratiæ sufficientis, in sensu Thomistico intellectæ, quàm doctrinam totius Scholæ Thomisticæ quæ in Deo (etiam post peccatum Adami) admittit veram, seriam, & sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes omninò homines, eisque præparandi auxilia verè sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, quibus possint consequi salutem æternam. Legesis etiam super eadem re Eminentissimi *Iosephi de Aguirre Disputationes Selectas de multorum Belgarum, præcipuè Lovaniensium Ianfenismo in genere & specie, cum Additionibus F. De Claireau*, Coloniæ Agrippinæ anno 1692. Plura non dicam, quia hæc abundè sufficiunt, ad præcludendum Jansenianis hoc effugium, quo Censuram, ab Ecclesia in hanc quintam Propositionem *Ianfenii* latam, declinare frustrà conantur.

VII. Denique, consultò prætermitto quartum effugium, quo *Ianfenii* discipuli putant, sese expedire posse ex his omnibus Scripturæ Sacræ locis, quæ in superiori mea Epistola adduxi, quæque apertè innuunt, Christum mortuum esse pro omnibus omninò hominibus, etiam pro reprobis, qui non salvantur. Hæc enim Scripturæ Sacræ loca discipuli *Ianfenii* in perversum suum sensum detorquere moliuntur, dictitantque, ea esse intelligenda de *solis electis*, seu Prædestinatis; vel *de omnibus Christianis*, ad quos saltèm gratia baptismi, & aliæ plerùmque etiam gratiæ (sed *temporales* tantùm) ex Passione Christi promanant; vel denique, si ea Scripturæ Sacræ loca, quæ spectant mortem Christi, ad omnium æternam salutem extenderis, illa intelligenda esse dicunt non *pro singulis generum*, sed *pro generibus singulorum*, ita ut sensus sit, Christum mortuum esse pro salute hominum ex omni gente, populo, natione; Christum tamen non esse mortuum pro salute omnium in individuo hominum, qui sunt apud diversas gentes, & populos & nationes.

Hoc, inquam, quartum *Ianfenii* discipulorum effugium consultò in præsentia prætermitto, quia illud in præcedenti mea Epistola in antecessum occupavi,

com-

commonstrando, hæc Scripturæ Sacræ loca, quæ hìc laudavi, apertè probare, Christum non tantùm esse mortuum pro *generibus singulorum*, idest, pro æterna salute Electorum ac Prædestinatorum, sed etiam mortuum esse, sinceraque voluntate sanguinem suum fudisse *pro singulis generum*, hoc est, pro æterna salute omnium omninò hominum.

Addam dumtaxàt hìc unum Scripturæ Sacræ, quod mihi exciderat, luculentissimum testimonium petitum ex c. 23. v. 27. *Matthæi*, ubi Christus infaustam Urbis Hierusalem sortem lugendo, ait: *Hierusalem, Hierusalem, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti?* Quibus verbis Christus (qui est increata veritas, & fallere non potest) palàm testatur, se vera ac sincera voluntate velle salvare eos, qui non salvantur, quia propria malitia & obstinatione sua, salvari nolunt; ergo Christus non pro solis electis & Prædestinatis, qui salutem æternam certissimè consequentur, mortuus est, & sanguinem suum fudit, sed etiam mortem oppetiit Christus pro æterna salute reproborum, qui tamen non salvi fient, quia salvari noluerunt, & ex propria malitia, cupiditate ac culpa sua restiterunt, & obicem posuerunt auxiliis verè sufficientibus, quæ Christus per mortem suam eis præparavit, & quibus ad salutem æternam poterant pervenire.

VIII. Dico tertiò: *Jansenium, ejusque discipulos, qui negant, esse in Deo post Adami peccatum, veram & sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes omninò homines, eisque præparandi auxilia verè sufficientia (in sensu Scholæ Thomisticæ intellecta) quibus salutem æternam consequi possint, toto Cœlo distare à doctrina Sanctorum Augustini, & Thomæ.*

Quàm plura *S. Augustini* testimonia, quibus palàm evincitur, Aquilinum illum Doctorem firmitèr (juxtà antiquam SS. Patrum Traditionem, & perpetuam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam) statuisse, Christum esse mortuum pro omnibus omninò hominibus, memini me laudasse in superiori, quam ad te scripsi, Epistola. Verùm, quia *Iansenius*, ejusque discipuli asserunt, nec *S. Augustinum*, nec *S. Thomam*, ejusque fidelissimum discipulum, admisisse in Deo (post lapsum Adami) veram, seriam, ac sinceram voluntatem, generalem (quam Theologi vocant Antecedentem) salvandi omnes omninò homines, nec eis præparasse auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint; non abs re facturum me esse existimo, si hìc perspicuè ostendam, hunc *Jansenii*, ejusque Discipulorum errorem ab utroque Ecclesiæ Doctore fuisse præfocatum ac prædamnatum.

At enim Primò, *S. Augustinus* non solùm agnovit in statu naturæ lapsæ veram esse in Deo ac sinceram voluntatem salvandi omnes omninò homines, sed etiam disertè docet, Deum per illam voluntatem sinceram ac generalem, quam Deus habet salvandi omnes homines, quamque Theologi appellant *Antecedentem*, singulis hominibus (quantùm in ipso est) præparare & offerre auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint. Sic enim S. ille Doctor Tractatu I. in *Joannem* hæc istius Evangelistæ verba, *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt*, hunc in modum interpretatur: *Ergò, quommodò homo positus in Sole cæcus, præsens est illi Sol; sed ipse Soli absens est. Sic omnis stultus, omnis iniquus, sic omnis impius cæcus est in corde, præsens est illi sapientia, sed cum cæco præsens est, oculis ejus absens est.* Quibus verbis apertè innuit *Sanctus Augustinus*, Deum, instar Solis, omnibus & singulis hominibus divinæ suæ gratiæ radios affundere & offerre, sed illos dumtaxàt gratiæ luce privari, qui vel saucios, vel impeditos cordis oculos habent, & rebelles sunt lumini: Ergò ex *S. Augustino* Deus offert & præparat per sinceram voluntatem generalem omnibus omninò hominibus in statu naturæ lapsæ auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possunt, & quibus tamen propria sua malitia resistentes, eisque sua culpa impedimenta liberè apponentes, æternam salutem non consequentur.

His similia habet *S. Augustinus* Tracta-

tu 2. in *Joannem*, ubi explicando hæc istius Evangelistæ verba; *illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum*, ait: *Opus est, ut tu non recedas, & non deseravis. Noli cadere, & non tibi occidet. Si tu feceris casum, ille tibi faciet occasum; si tu autem stas, præsens est tibi .... Si malo non consentires, stares, illuminatus maneres*. Prætereà, *S. Augustinus* mentem suam super hac re clariùs aperit *Enarratione* in Psalmum 102. ibi quippè hæc Vatis Regii verba exponens: *Miserator, & misericors Dominus, longanimis & multæ misericordiæ*, ea sic interpretatur: *Quid tam longanimum? quid tam multum in misericordia? peccatur & vivitur; accedunt peccata, augetur vita; Blasphematur quotidiè, & facit solem suum oriri super bonos & malos. Vocat undique ad correctionem, vocat undique ad pœnitentiam, vocat beneficiis creaturæ, vocat impertiens tempus vivendi, vocat per Lectorem, vocat per tractatorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per misericordiam consolationis. Longanimis & multæ misericordiæ. Sed observa, ne longitudine misericordiæ Dei malè utendo, tu tibi thesaurizes, quod ait Apostolus: An divitias benignitatis ejus contemnis?*

Denique (ut aliis *S. Augustini* testimoniis, quæ eodem collimant, referendis supersedeam) hoc unum dumtaxàt adjiciam, petitum ex cap. 10. lib. 3 *De Libero Arbitrio*, & ex c. 64 lib. *De Natura & Gratia*, ubi Sanctus Doctor mentem suam his verbis clarissimè promit: *Rectè fortassè querentur* (peccatores) *si erroris & libidinis nullus hominum victor existeret; cum verò ubique sit præsens* (Deus) *qui multis modis per creaturam, sibi Domino servientem, aversum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, diligentem adhortetur; conantem adjuvet, exaudiat deprecantem, non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, neque illud, quod vulnerata membra non colligis sed quod volentem sanare contemnis: ista tua peccata sunt. Nulli enim homini ablatum est scire utilitèr quæri quod inutilitèr ignoratur*.

Ex quibus verbis sic argumentor: Docet *S. Augustinus*, nullam peccatoribus suppetere causam querendi contrà Deum, quòd non benè operentur, non abstineant à peccatis, & æternam salutem non consequantur, quia (inquit Aquilinus ille Doctor) *Deus ubique est præsens*, qui Gratias actuales singulis peccatoribus præparat & offert, quibus ad æternam salutem pervenire possint, atque peccata vitare; Atqui, si *S. Augustinus* per illas gratias actuales, quas ait à Deo præparari, & offerri peccatoribus, non intellexisset Gratias verè sufficientes, in sensu Thomistico intellectas, quæ videlicet dant veram, completam, proximam, & expeditam potentiam benè operandi, & perveniendi ad salutem æternam; sed per illas Gratias actuales S ille Doctor intellexisset Gratias, quas *Jansenius* appellat *parvas*, quæque (ipsomet fatente *Jansenio*) non dant veram, proximam, completam, & expeditam potentiam benè operandi, abstinendi à peccatis, & consequendi salutem æternam; certè *S. Augustinus* non satisfaceret huic peccatorum querimoniæ. Possent quippè peccatores respondere, se justè conqueri, quia Deus eis dumtaxat impertiret Gratias illas, *parvas*, quæ non sunt verè sufficientes, quia non dant veram, proximam, completam & expeditam potentiam benè operandi, peccata vitandi, & assequendi salutem æternam, ita ut prorsùs impossibile sit ut, Gratiis illis *parvis* quantumvis adjuti, consequi unquam possint salutem æternam. Vult igitur *S. Augustinus*, peccatores contra Deum obmurmurare, & queri haud posse, quia Deus eis confert, vel saltèm offert ac præparat Gratias verè sufficientes, quibus salutem æternam assequi possint, sed quibus ipsi aut propria malitia resistentes, aut earum receptioni obicem ponentes, sibi æternam damnationem accersunt.

IX. Hanc esse veram ac germanam *S. Augustini* doctrinam asserit, eamque suis in Operibus egregiè defendit *S. Thomas*, fidissimus Aquilini Doctoris discipulus. In primis, inquirit Angelicus ille Doctor in lib. 1. Sent. Distinct. 40. Quæst. 4. Art.

Art. 2. *utrùm Deus sit causa obduratio-nis?* & respondet: *Contrà est quod di cunt communiter Sancti, Dionysius. Augustinus, & Anselmus, scilicet quod causa quarè iste non habeat gratiam, est quia noluit accipere, & non quia Deus non vult dare, quia lumen suum omnibus offert, quod lumen ab omnibus non percipitur, sicut lumen Solis à cæco.* Igitur, juxta *S. Thomam*, docet *S. Augustinus*, Deum velle sincera & generali voluntate salutem omnium hominum, eisque præparare & offerre auxilia verè sufficientia, quibus æternam salutem consequi possunt; sed quibus propria malitia reluctantes, vel pertinaciter ea recipere detrectantes, salute æterna (ad quam ope illorum auxiliorum verè sufficientium pervenire possent) culpa sua non potientur.

Prætereà, S. Thomas 1. Part. Quæst. 19. Art 6. Et in lib 1 Sent. Distinct. 46. Quæst 1. Art 1. & Quest. 23. de Veritate Art. 2. aliisque in locis, distinguit cum *S. Damasceno* (lib 2. *De Fide Ortodoxa* cap. 29.) voluntatem Dei de salute hominum in *Antecedentem* & *consequentem*, & docet, Deum velle omnes homines salvos fieri *voluntate Antecedenti*, sed *voluntate consequenti* & efficaci velle salutem Prædestinatorum, qui certissimè, & infallibiliter salvi fient. Utramque autem de salute hominum voluntatem, videlicet *Antecedentem* de salute reproborum, quæ non impletur; & *Consequentem* de salute Prædestinatorum, quæ semper impletur, esse propriè ac formaliter in Deo, subindéque utramque Dei voluntatem de salute hominum esse *beneplaciti*, idest, veram ac sinceram, ibidèm probat Angelicus Doctor.

A qua *S. Thomæ* doctrina apertè discedunt *Jansenius*, ejusque discipuli, qui pertendunt, voluntatem antecedentem, quam Deus habet de salute omnium hominum in statu naturæ lapsæ, non esse veram ac sinceram voluntatem, quæ sit reipsa & formaliter in Deo, sed esse dumtaxàt voluntatem *signi*, & *velleitatem* quandam; indéque inferunt, locutiones illas, quę passim extant in Sacris Litteris, de voluntate Dei salvandi omnes homines, esse metaphoricas, figuratas, & tropicas, eo videlicet modo, quo Scriptura Sacra Deo quandoque tribuit caput, brachia, pedes, iram, pænitentiam &c.

Hunc autem *Jansenii*, ejusque discipulorum errorem præfocavit in antecessum *S Thomas*, tum quia, ut mox dixi, Angelicus ille præceptor conceptis verbis docet, voluntatem antecedentem, quam Deus habet de salute omnium hominum in statu naturæ lapsæ, esse veram & sinceram voluntatem beneplaciti: Tum quia S. Doctor asserit ex voluntate antecedenti, quam Deus habet de salute omnium hominum in statu naturæ lapsæ, promanare auxilia verè sufficientia, quibus reprobi æternam salutem consequi possunt: *Antecedentis voluntatis effectu* (inquit *S Thomas* in 1. lib Sent. Distinct. 46. Quæst 1. Art. 1.) *est ipse ordo in finem salutis, & promoventia in finem, omnibus communitèr proposita tam naturalia, quàm gratuita*. Et 3. Part. Quæst 49 Art 3. ad 2. ait, omnibus hominibus per Passionem Christi semper paratum esse remedium, quo se tueantur contra nequitias Dæmonum: *Dicendum*, inquit, *quòd Deus permittit diabolo posse decipere homines in certis personis, temporibus, & locis, secundùm occultam rationem judiciorum suorum. Semper tamen per Passionem Christi est paratum hominibus remedium se tuendi, contra nequitias Demonum etiam tempore Antichristi: sed si aliqui hoc remedio uti negligant, nihil deperit efficaciæ Passionis Christi.*

Ex quibus *S. Thomæ* testimoniis duo conficio argumenta. Primùm istud est: Christus per Passionem suam (sicut docet *S. Thomas*) præparavit omnibus hominibus remedium, seu auxilium verè sufficiens, quo se tueri possint adversùs nequitias Dæmonum, etiam tempore Antichristi, ergò Christus vera ac sincera voluntate Antecedenti mortuus est pro omnibus omninò hominibus, eisque promeritus est auxilia verè sufficientia, quibus possint æternam salutem consequi, quibus si malè utantur, nihil deperit efficaciæ Passionis Christi.

Alterum argumentum sic propono: hæc vo-

voluntas, quæ attenditur secundùm quod res ipsæ disponuntur in Deo; & non solùm secundùm exteriorem significationem, verè est & formalitèr in Deo; atqui, juxtà *S. Thomam*, voluntas antecedens de salute omnium hominum attenditur secundùm quod res ipsæ disponuntur interiùs in Deo, & non tantùm secundùm exteriorem significationem, quia Deus per illam voluntatem interiùs ordinat omnes homines ad æternam salutem, tametsi, attenta naturæ humanæ defectibilitate, permittere velit, ut aliqui ab eo ordine excidant. Voluntate igitur antecedenti, quæ vera est ae sincera, quæque formaliter extat in Deo, vult Deus salutem omnium omninò hominum, non tamen voluntate consequente, quia non vult Deus in omnibus hominibus impedire defectus, quos multi apponet, sed illos, tanquam provisor universalis, permittere vult; atque suppositа illa permissione, propter defectus ab eis apponendos, vult Deus voluntate consequente ut aliqui excludantur à gloria.

Hæc momenta, quæ hactenùs ex Sanctis *Augustino*, & *Thoma* adduxi, si quis, abdicatis omnibus præjudiciis, expendere haud gravetur, facili negotio intelliget, *Jansenium*, ejusque discipulos, negantes, Deum habere veram ac sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ, eisque preparandi auxilia verè sufficientia (sicut Schola Thomistica docet) quibus salutem æternam consequi possint; longè latèque discrepare à genuina SS. illorum Patrum doctrina, subindèque illorum patrocinio perperam gloriari.

X. Dico quarto: *Thomistarum doctrinam de voluntate antecedenti, qua Christus pro salute omnium omnino hominum mortuus est, eisque preparavit auxilia sufficientia, quibus æternam salutem consequi possint, esse exactam ac veram SS. Augustini, & Thomæ mentem (quam mox exposui) proindèque falso Jansenii discipulos sibi hac in re Thomistas adsciscere patronos.*

Hujus Assertionis veritatem apertè probant omnes cùm veterum, tùm recentiorum Thomistarum libri, qui hactenùs in lucem prodierunt; in quibus illi Theologi, avitæ Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinæ retinendæ tenaces, docent cum illis Sanctis Doctoribus primò; Deum habere veram ac sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes omnino homines; non solùm eos, in se ipsis considerando, quatenùs creaturæ sunt ad imaginem Dei conditæ, facta præcisione peccatis originalis, vel abstrahendo à peccati, & ardentioris cupiditatis statu, in quo nunc sunt post peccatum Adami; sed etiam docent, Deum habere veram ac sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes omninò homines, considerando illos post peccatum originale, & ut revera sunt modò omnes, in statu naturæ lapsæ, hoc est in statu peccati, & ardentioris cupiditatis.

Hanc autem doctrinam, quam ex Sanctis *Augustino*, & *Thoma* hauserunt, probant Thomistæ hoc potissimùm Apostoli *Pauli* testimonio, deprompto ex capite 2. ipsius Epist. I. ad *Timotheum*, ubi hæc habet: *Obsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt...... Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* Ex quibus Apostoli verbis sic Thomistæ argumentantur primò: Apostolus *Paulus* præcipit, ut pro omnibus omninò hominibus ad Deum fundantur preces, quia *Deus vult omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, atqui illi, pro quibus Apostolus jubet, ut Deo fiant orationes & obsecrationes, erant in statu naturæ lapsæ, immò erant Principes Reges, & Imperatores, qui in tenebris Idololatriæ immersi Ecclesiam Christi atrocitèr persequebantur, & ira ac furore perciti in eam, & in adorandum Jesu Christi nomen exardescentes, mortui sunt, sicut constat de *Nerone* impio, & crudeli,

deli, quò imperante, Martyrium passus est Apostolus *Paulus*: Ergò Christus (ex Apostolo *Paulo*) vult voluntate antecedenti salvare omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, eos videlicet considerando in statu peccati originalis, & ardentioris concupiscentiæ, immò in statu infidelitatis, seu Idololatriæ.

Prætereà, sic argumentantur Thomistæ: Christus (ut testatur Apostolus *Paulus*) est *Mediator Dei & hominum, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus*, atquì dogma Fidei est, Christum esse Mediatorem omnium, qui sunt in statu naturæ lapsæ, ergò ex Apostolo *Paulo* Christus redemptionem semetipsum dedit, hoc est, mortuus est, summque pretiosum Sanguinem fudit pro omnibus omninò hominibus, qui sunt in statu naturæ lapsæ, & peccatum originale contraxerunt.

XI. Ab hac Catholica omnium Thomistarum doctrina quàm longissimè discedunt, *Jansenius*, ejusque discipuli. *Jansenius*, quippè (lib. 3. De Gratia Salvatoris cap. 20. versus finem) totis lacertis & ingenii sui viribus propugnat, Deum voluntate *Antecedenti* velle omnes homines salvos fieri, si nimirùm homines considerentur, prout erant in statu innocentiæ, seu ante peccatum Adami; at negat ibidem & pernegat *Jansenius*, Deum vera ac sincera voluntate antecedenti velle omnes homines salvos fieri, si considerentur homines ut nunc sunt in statu naturæ lapsæ, hoc est, post Adami lapsum, vel post prævisionem peccati originalis. Sic enim *Jansenius* loco mox à me laudato mentem suam disertissimè prodit: *Sustinet Damascenus* (sunt ipsissima verba Jansenii) *voluntatem antecedentem, quam Deus ex se concepit, quandò humanum genus instituit, quæque omnia peccata hominum antecessit, fuisse bonitatis, ut homo gratiæ, felicitatisque particeps fieret ..... Sed talis antecedens voluntas, quamdiù res sine accessoriis circumstantiis consideratur, aliquid ad causandam gratiam sufficientem, aliaque media necessaria procurandæ salutis facit; utpotè ex qua primorum hominum* (hoc est, in statu naturæ innocentis) *gratia sufficiens fluxit. Sed postquàm peccata jam ab hominibus inducta considerantur, voluntas antecedens in sola præcisione mentis, adeoque nuda quadam velleitate nihil omninò gratiæ causante consistere potest. Quod ex eo manifestissimè patet, quia talem antecedentem voluntatem etiam erga damnatas creaturas sive Hominum, sive Angelorum, Deus habet. Quâ non obstante, sicut potest consequenti voluntate justitiæ Angelos omni gratia sufficiente & salute spoliare, excæcare, obdurare, damnare; ita non obstante eadem antecedenti voluntate, quibusdam hominibus, originali labe damnatis, consequente voluntate justitiæ, gratiam sufficientem, Fidem, justitiam, salutem, felicitatemque negare potest, eosque nolle salvos fieri.*

Ex his *Jansenii* verbis plura colligi possunt discrimina, queis ipsius doctrina damnata ab Ecclesia immenso intervallo distat à Catholica Thomistarum doctrina de Voluntate Dei antecedente salvandi omnes homines. In primis, ait *Jansenius*, Voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines locum habuisse duntaxat in statu innocentiæ, & ante prævisionem peccati originalis. Thomistæ verò dicunt, Deum non tantùm habuisse voluntatem antecedentem salvandi omnes homines antè peccatum Adami, seu antè prævisionem peccati originalis, verùm etiam Deum habere veram & sinceram voluntatem salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ, hoc est, post peccatum Adami, & post prævisionem peccati originalis.

Deindè, asserit *Jansenius*, ex hac voluntate antecedenti salvandi omnes homines, quam pertendit, Deum habuisse tantùm ante peccatum Adami, seu ante prævisionem peccati originalis, asserit, inquam, *Jansenius*, ex hac voluntate Dei antecedenti profluxisse gratias *sufficientes*, datas protoparentibus nostris in statu naturæ innocentis constitutis, easque gratias docet fuisse in sensu Moliniano *sufficientes*, idest, versatiles, indifferentes, & subditas libero Adami innocentis arbitrio, ita ut penes Adamum innocentem esset,

Gra-

Gratiam sufficientem, sibi à Deo datam, per solum liberum suum consensum reddere efficacem, subindeque in se ipso, & non in Deo gloriari posset de bono usu gratiæ sufficientis, seu de bona sua determinatione, per quam sibi à Deo datam Gratiam sufficientem reddebat efficacem. Thomistæ contrà docent, ex hac voluntate antecedenti (quam Deus habuit salvandi omnes homines ante lapsum Adami, seu ante prævisionem peccati originalis) promanasse in statu naturæ innocentis gratias verè sufficientes (non quidem in sensu Moliniano, versatiles, indifferentes, & permissas, quantùm ad efficaciam, libero Adami innocentis arbitrio) sed gratias verè sufficientes in sensu Thomistico, quæ videlicèt Adamo innocenti conferrent potentiam veram, completam, proximam, & expeditam benè agendi, & perseverandi in accepta justitia, ita ut tamen ad benèagendum, & perseverandum in bono, opus haberet Adamus innocens gratia per se efficaci (non quidem *Salvatoris*, seu *medicinali*, qua certè eo in statu innocentiæ non indigebat, utpotè omninò sanus) sed gratia *Creatoris* per se efficaci Prædeterminatrice, sicut in meis superioribus Epistolis memini me prolixè satis contra *Ludovicum Molinam*, & *Cornelium Jansenium* probasse. Hinc Thomistæ rectè inferunt, errare *Jansenium*, dum asserit, Adamum in statu innocentiæ potuisse in se ipso, & non in Deo, gloriari de bono usu gratiæ sufficientis, & de bona sua determinatione, per quam sibi à Deo datam gratiam sufficientem, versatilem, & indifferentem, reddidisset efficacem.

Tertiò affirmat *Jansenius*, quòd si voluntas antecedens salvandi omnes homines consideretur post lapsum Adami, seu post prævisionem peccati originalis, *in sola præcisione mentis, adeoque in nuda quadam velleitate, nihil omninò gratiæ causante, consistit*. Ast, Thomistæ docent, voluntatem antecedentem, quam Deus habet salvandi omnes omninò homines, si spectetur post lapsum Adami, seu post prævisionem peccati originalis, esse veram ac sinceram voluntatem, formaliter in Deo existentem, ex qua prodeunt auxilia verè sufficientia, quæ in sensu Thomistico conferunt omnibus hominibus veram, completam, proximam, & expeditam potentiam adimplendi præcepta Dei, vitandi peccata, superandi oppositam effrænem concupiscentiam, & consequendi salutem æternam. Quibus auxiliis sufficientibus, ex voluntate Dei antecedenti salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ profluentibus, dum impii propria malitia resistunt, non impediunt tamen quin voluntas Dei impleatur, quia (sicut S. Thomas 1. Parte Quæstione 19. Art. 6. docet) *cum Voluntas Dei sit universalis causa omnium rerum, impossibile est, quòd divina voluntas suum effectum non consequatur. Undè quod recedere videtur à divina voluntate secundùm unum ordinem, relabitur in ipsam secundùm alium; sicut peccator, qui quantùm est in se, recedit à divina voluntate peccando, incidit in ordinem divinæ voluntatis, dum per ejus justitiam punitur.*

Id egregiè confirmat Angelicus ille Doctor Quæst 23. *De Veritate* Art. 2. ubi hæc habet: *Quia ergò Deus omnes homines propter beatitudinem fecit, dicitur voluntate antecedente omnium salutem velle; sed quia quidam suæ saluti adversantur, quos ordo suæ sapientiæ ad salutem venire non patitur propter eorum defectum, implet in eis alio modo id, quod ad suam bonitatem pertinet, scilicet eos per suam justitiam damnans; ut sic dum a primo ordine divinæ voluntatis deficiunt, in secundum relabantur; & dum Dei voluntatem non faciunt, impletur in eis voluntas Dei.*

Hanc doctrinam certissimè *S. Thomas* hausit ex *S. Augustino*, qui in lib. *De Spiritu & Littera* cap. 33 ait: *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel benè vel malè utentes justissimè judicentur: quòd cùm fit, infideles quidèm contra Dei voluntatem faciunt, cùm ejus Evangelio non credunt; nec ideò tamen eam vincunt, verùm se ipsos fraudant magno & summo bono, malisque pœnalibus impleant, experturi in suppliciis potestatem*

tem ejus, *cujus in donis misericordiam contempserunt*. Voluntati itaque Antecedenti, quam Deus habet de salute omnium hominum in statu naturæ lapsæ, sicut & auxiliis sufficientibus ex eadem Dei voluntate antecedente promananti bus, resistunt quidèm reprobi (sicut docent *S. Augustinus*, & *S Thomas*) hoc tamen non fit, nisi quia Dei voluntas id permittit, hoc enim non fieret (inquit *S. Augustinus* cap. 100 *Enchiridii*) si Dei voluntas non fineret; undè miro & ineffabili modo non fit præter voluntatem Dei, quod etiam fit contra ejus voluntatem, & in eo sensu intelligi debent Sacræ Litteræ & Sancti Patres, dùm dicunt Voluntatem Dei suum semper obtinere effectum, Deumque omnia, quæcumque vult, facere in Cælo & in Terra.

XII. Hactenùs quanta fieri potuit bre vitate à nobis ea dicta sunt, sive ad feriendum & figendum hæreticum sensum, in hac quinta *Iansenii*, Propositione ab Ecclesia damnatum, in quem discipuli *Iansenii*, velint nolint, impingunt; sive ad præcludenda effugia, quibus *Iansenii* discipuli Censuram Ecclesiæ eludere frustrà conantur; sive denique ad demonstrandum, quantùm à genuina mente Sanctorum Patrum *Augustini*, & *Thomæ* aberrent *Iansenii* discipuli, dùm ad fucum imperitis & incautis faciendum, dictitant, se unà cum Thomistis ad mittere voluntatem antecedentem, quam Deus habet salvandi omnes omninò homines. Ab his itaque expeditus, nunc illud agendum esse puto, ut argumentationes discipulorum *Iansenii*, quam brevissimè etiam potero, refellam.

In primis sic argumentantur *Iansenii* discipuli: Christus restringit in Sacris Litteris beneficium Passionis suæ ad solos Electos ac Prædestinatos, disertè que testatur, se mortuum esse pro solis Prædestinatis. Ait enim cap 10 Joannis: *Animam meam pono pro ovibus meis .... Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis*. Per *oves* autem intelligit Christus *Prædestinatos*, tùm quia Christus ibidèm dicit, *quòd non peribunt in æternum*: Tum quia etiam, hic alloquendo Judæos incredulos inquit: *Vos non estis ex ovibus meis*: Tum quia denique *Matthæi* cap 25. reprobos vocat *hædos*; igitur soli Prædestinati *ovium* Christi nomine censentur, subindèque pro solis Prædestinatis animam posuit, seu mortuus est Christus.

Prætereà, Christus conceptis verbis asserit, se orasse pro solis Prædestinatis & non pro aliis, qui ex eorum numero non sunt. *Non pro Mundo rogo* (inquit cap. 17. v. 9. Joannis) *sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt*. Denique, Christus cap 26. *Matthæi* dixit discipulis suis, *Hic est sanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*. Christus igitur non est mortuus pro omnibus & singulis in individuo hominibus, sed tantummodò pro multis, idest, pro solis electis ac Prædestinatis.

Hanc esse genuinam istorum, quæ mox laudavi, Scripturæ Sacræ locorum interpretationem, docet *S. Augustinus*, (inquiunt *Jansenius*, ejusque discipuli) Asserit quippè pluribus in locis S. ille Doctor, quòd *Christus rogavit pro solis Prædestinatis*, quòd *Pater æternus tradidit filium suum pro nobis præscitis, prædestinatis, justificatis, glorificatis* (Tractatu 45. in Joannem) quòd *non perit unus ex illis pro quibus mortuus est Christus*, (Epistola 169 aliàs 102) quòd *omnis, qui Christi sanguine redemptus est, homo est; non tamen omnis, qui homo est, sanguine Christi redemptus est*, (lib. 2. de adulterinis conjugiis cap 13) quod *Deus eos, quos sanguine mediationis redemit, facit deinceps ex malis in æternum bonos*. Demùm, *S. Augustinus* (inquiunt *Jansenius*, ejusque discipuli) explicando hunc locum Apostoli Pauli cap. 2 Epist. primæ ad *Timotheum*: *Deus vult omnes salvos fieri*, tres profert Expositiones, quæ singulæ probant, Christum pro salute dumtaxàt Electorum ac Prædestinatorum mortem obiisse, sanguinemque suum fudisse. Prima Expositio *S. Augustini* legitur cap. 103. libri *Enchiridii*, ubi ait: *Ita intelligere debemus quod scriptum est*: Qui vult omnes salvos fieri, *tanquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem sal-*

vum

vum fieri voluerit ipsemet, non quòd nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit sed quòd nullus fiat salvus, nisi velit Deus. Eamdem Expositionem tradit *S. Augustinus* cap. 8. libri *De Prædestinatione Sanctorum*, lib 4. contra *Julianum* cap. 8. & Epist. 217 olim 107 ad *Vitalem*, Semipelagianum: Alteram hujus loci Apostoli *Pauli* Expositionem dat *S. Augustinus* eodem jam laudato cap 103. libri *Enchiridii*, ubi hæc habet: *Aut certè dictum est*: Omnes homines vult salvos fieri, *non quòd nullus hominum esset, quem salvum fieri nollet, sed ut per*, omnes, *omne hominum genus intelligamus per quascumque differentias distributum, Reges. privatos, ignobiles, doctos, indoctos*. Tertia tandem *S. Augustini* Expositio extat Cap. xv. lib. *D. Correptione & Gratia*, his verbis concepta: *Potest etiam sic intelligi*, *quòd* omnes homines Deus vult salvos fieri, *quoniam nos facit velle, sicut misit Spiritum filii sui clamantem Abba Pater, idest, nos clamare facientem..... Si ergo clamantem spiritum rectè dicit Scriptura Sacra, rectè etiam Deum volentem dicit, à quo efficitur ut velimus*.

Has tres *S. Augustini* Expositiones, quæ pertinent ad solam voluntatem, quam Deus habet, salvandi dumtaxàt Electos ac Prædestinatos, commendant laudant & approbant non tantùm plures Sancti Patres. & Ecclesiæ Doctores, quos inter censetur *S. Thomas*; verùm etiam, nono Ecclesiæ sæculo tota Ecclesia Lugdunensis, & Episcopi Concilii Valentini tertii, in Galliis celebrati, patrocinium susceperunt *Gotteschalci*. Monachi, qui, juxta tres illas *S. Augustini* Expositiones, beneficium Passionis Christi restringebat ad solos Electos ac Prædestinatos, proindèque negabat Christum mortuum esse pro æterna salute reproborum. Ut quid ergò, (concludunt *Jansenii* discipuli) tanquam hæretici damnantur nunc illi, qui cum *S. Augustino* beneficium mortis Christi limitant ad solos Electos & Prædestinatos, & inficiantur, Christum esse mortuum pro æterna salute reproborum? En Achylleum, si superis placet, *Iansenii* ejusque discipulorum argumentum, quod lucet quidèm vanitate, sed frangitur veritate

At enim, certùm est primò, Hæreticos de Calvinistarum grege, post Magistrum suum Hæresiarcham *Calvinum* lib. 3. *Institutionum* cap. 24. & lib *De æterna Dei Prædestinatione* uti eodem *Iansenii*, ejusque discipulorum argumento, ad probandum, Christum mortuum esse dumtaxàt pro æterna salute Prædestinatorum, ita ut reprobi à redemptionis beneficio penitus excludantur. Qua de re consule, si tibi per otium liceat, *Stephanum Decamps*, Soc. Jesu Scriptorem, in libro, quem edidit, *De Iansениana Hæresi*, ubi latè probat, *Iansenium* esse *Calvini* & Calvinistarum plagiarium, eorumque doctrinæ principia, argumenta, necnon falsas locorum Scripturæ Sacræ, & testimoniorum Sanctorum Patrum sinistras interpretationes, quas adhibere solent, in suum immensum Opus, cui Titulus est: *Augustinus Iprensis*, convasasse.

Præterà, hæc Scripturæ Sacræ, & *S. Augustini* testimonia, quæ congerunt *Iansenius*, ejusque discipuli, ne tantillùm quidem adversantur Fidei dogmati de morte Christi pro æterna omnium omnino hominum salute. Docet quidèm Scriptura Sacra, Christum pro solis ovibus suis, idest, pro solis electis ac prædestinatis mortuum esse voluntate absoluta, efficaci, & consequente, quatenùs videlicet illis confert beneficio mortis suæ auxilia per se & ab intrinseco efficacia ad consequendam salutem æternam, & præcipuè *magnum* (ut loquitur Æcumenica Synodus Tridentina) *perseverantiæ donum*; id, inquam, docet Scriptura Sacra; at certè hoc non impedit, quominùs eadem Scriptura Sacra pluribus in locis, quæ in mea superiori Epistola laudavi, apertè itidem dicat, Christum mortuum esse vera voluntate generali (quam Theologi *Antecedentem* vocant) pro æterna salute omnium in individuo hominum Id patet primò, quia non solùm multi reprobi ex morte Christi aliquem fructum percipiunt, ii nimirùm, qui in baptismo, aut in pœnitentiæ Sacramento gratiam sanctificantem consequuntur, tametsi in ea usque

ad

ad mortem non perseverent. Secundò, quia Christus per mortem suam præparavit (sicut anteà ostendi) omnibus reprobis, etiam infidelibus, auxilia verè sufficientia (in sensu Thomistico intellecta) quibus æternam salutem consequi possint, & quibus nullus reprobus, nisi sua propria culpa, privatur.

Denique, Christus Dominus vult voluntate antecedenti quidquid, in se spectatum, bonum est. Objectum autem divinæ voluntatis antecedentis, sicut (post *S. Thomam* uno ore docent omnes Orthodoxi Theologi) est bonum, in se spectatum, cùm nihil aliud sit, quàm salus omnium prorsùs hominum in statu naturæ lapsæ, in se præcisè considerata, & abstracta à quibusdam circumstantiis, (non quidem à circumstantia peccati originalis, & à statu naturæ lapsæ, in quo nunc reperiuntur omnes homines, sicut falsò asserunt *Jansenius*, ejusque discipuli, dictitantes, Deum habuisse quidem sinceram voluntatem antecedentem salvandi omnes homines antè prævisionem peccati originalis, sed post lapsum Adami, & post prævisionem peccati originalis, Deum non habere veram & sinceram voluntatem salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ) sed objectum voluntatis divinæ antecedentis est (juxta *S. Thomæ* ejusque discipulorum doctrinam) salus omnium omninò hominum post prævisionem peccati originalis, secundùm se præcisè spectata, & abstracta à quibusdam circumstantiis, putà à splendore universi, à ratione provisoris universalis, à manifestatione justitiæ divinæ, à consideratione bonorum operum, vel actualium culparum hominum; Sic salus omnium hominum in se spectata, & abstracta ab his circumstantiis, est objectum voluntatis Antecedentis Dei, sicut objectum voluntatis consequentis Dei est salus hominum spectata cum omnibus illis circumstantiis, quæ eam comitantur Igitur vult reverà Deus voluntate antecedenti omnium omninò hominum in individuo salutem abstractam ab his circumstantiis, sed voluntate consequenti, attentis videlicet illis circumstantiis, vult quosdam damnari *secundùm exigentiam suæ justitiæ*, inquit *S. Thomas*, I. Parte Quęst. 19. Art. 6. ad 1.

Hanc doctrinam de duplici voluntate Dei salvandi homines certissimè *S. Thomas* hausit è *Sancto Augustino*, cujus doctrinæ indivulsè semper adhæsit. Agnovit quippè *S. Augustinus* pluribus in locis (quæ paulò antè citavi) voluntatem generalem, quam Deus habet, salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, quam Theologi appellant *Antecedentem*, & per quam Deus præparat omnibus hominibus auxilia verè sufficientia (in sensu Thomistico intellecta) quibus etiam reprobi à peccatis abstinere, & æternam salutem consequi possunt; (quod *Jansenius*, ejusque discipuli absolutè negant.) Quandò autem *S. Augustinus* disputat contra Semipelagianos, celebrem illum Apostoli *Pauli* locum: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, tribus jam allatis expositionibus, quæ non ad voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes omninò homines, sed ad solam Dei voluntatem consequentem salvandi electos ac Prædestinatos referuntur, ideò interpretatur, quia Semipelagiani (sicut jam observavi in mea superiori Epistola) pertendebant, Deum velle omnium hominum in statu naturæ lapsæ salutem voluntate dumtaxàt generali, ita ut salus Prædestinatorum nullo pacto in peculiarem Dei voluntatem, sed in naturæ humanæ initiales quosdam conatus esset refundenda. Quo circà, ut hunc Semipelagianorum capitalem errorem radicitùs extirparet *S. Augustinus*, noluit hunc celebrem Apostoli *Pauli* locum (quem Semipelagiani in sui erroris præsidium velis remisque trahebant) explicare de generali, seu antecedente voluntate Dei, quæ æternam omnium prorsùs hominum in statu naturæ lapsæ salutem spectat, sed potiùs hunc Apostoli Pauli locum (quo abutebantur Semipelagiani) explicandum duxit *S. Augustinus* de voluntate Dei consequenti, quæ ad salutem dumtaxat Prædestinatorum pertinet seu de Decreto absoluto, & ab intrinseco efficaci, quo Deus vult æternam Prædestinatorum salutem. Hoc enim absolutum & efficax Dei Decretum cùm Semipelagiani totis vi-

viribus admittere reluctarentur, totis in id incumbebat *Augustinus* ut illud adstrueret, non negando tamen voluntatem generalem, seu antecedentem, quam Deus habet, salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, catholico sensu, non Semipelagiano, expositam.

Vano itaque labore *Jansenius*, ejusque discipuli sese torquent, dùm, ut probent, Deum non habere veram voluntatem antecedentem salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, subindeque Christum esse dumtaxàt mortuum pro æterna Prædestinatorum salute, sed non reproborum; accumulant benè multa *S. Augustini* testimonia; vano, inquam, & inani prorsùs labore sese *Jansenius*, ejusque discipuli torquent, quia ex his omnibus *Sancti Augustini*, quæ adducunt, testimoniis nihil aliud planè evincitur, quàm Christum mortuum esse pro solis electis ac prædestinatis voluntate absoluta & consequenti, seu Decreto efficaci, in quo stabiliendo contra Hæreticos Semipelagianos, qui illud Dei Decretum (ut mox dixi) inficiabantur, potissimùm incumbebat *S. Augustinus*; de illo siquidem Dei Decreto absoluto & efficaci de æterna Prædestinatorum salute litem præcipuè movebant Semipelagians, & in hoc capite totius disceptationis *Sanctum Augustinum* inter & Semipelagianos vertebatur cardo.

Cæterùm, quamvis Aquilinus ille Doctor ad Semipelagianorum errorem efficaciùs oppugnandum, & faciliùs confodiendum, frequentissimè dicat, Christum mortuum esse voluntate consequenti; seu Decreto absoluto & efficaci pro solis electis & prædestinatis, nullibi tamen negat, sed potiùs pluribus in locis, (quæ jam in medium produxi) apertè docet Christum mortuum esse pro æterna salute omnium omninò hominum in statu naturæ lapsæ voluntate generali, seu antecedenti, Catholico tamen, non Semipelagiano sensu, explicata.

Hanc Sanctorum Patrum *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam de generali, seu antecedenti voluntate Dei salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, & de speciali, seu consequenti voluntate Dei salvos faciendi dumtaxàt Electos ac prædestinatos, constanter tenuerunt nono Ecclesiæ sæculo non solùm celeberrima Ecclesia Lugdunensis, sed & omnes Episcopi totius Ecclesiæ Gallicanæ, in duobus Conciliis Carisiacis, Valentino tertio Lingoniensi, & Tullensi ad Saponarias congregati, sicut in superiori mea Epistola commonstravi.

Fuerunt quidem, fateor, nono Ecclesiæ sæculo multi Episcopi Gallicani, & Scriptores, qui fuerunt causæ patrocinati *Gottescalci*, Monachi Benedictini Cænobii Orbacensis, quem multi ea ætate asserebant, & nunc etiam asserunt, hæresim Prædestinatianorum recoxisse, & beneficium mortis Christi ad solos Prędestinatos restrinxisse. Verùm, Episcopi, & Scriptores Gallicanæ Ecclesiæ causæ *Gottescalci* ita patrocinabantur, ut errores, si quos doceret, penitùs detestarentur, ut videre est in Actis Conciliorum, quæ mox citavi, in quibus circà mortem Christi pura stabilitur *S. Augustini* doctrina. Addo, plures esse Scriptores apprimè Catholicos, qui *Gottescalcum* ab hæresi vindicant, ut videre est apud *Gilbertum Mauguinum*, in libro, quem ea de re edidit, & cui titulus est: *Vindiciæ Prædestinationis & Gratiæ*. Sed de *Gottescalco* alibi fortasse opportuniùs redibit sermo. Interim si de eo plura scire aveas legesis mox laudatum Scriptorem, & Historiam Ecclesiasticam, quam Romæ edidi, Tomo 3. Colloquio 3. in Historiam noni Ecclesiæ sæculi, ubi de *Gottescalco*, ejusque doctrina, fortuna, & morte sat copiosè disserui.

XIII. Sed pressius urgent *Jansenius*, ejusque discipuli; & sic argumentantur: Christus pro æterna salute eorum sanguinem non fudit, quos irrevocabili & immutabili Divino Decreto noverat esse damnandos, nec pro talibus salvandis seria & sincera voluntate passus & mortuus est, nec oravit; Sed Christus omni procul dubio noverat, reprobos irrevocabili & immutabili Dei Decreto damnatum iri, igitur pro æterna eorum sa-

eorum salute mori & orare noluit. Hinc *S. Thomas* 3. Part. Quæst. 21. Art 4. ad 2. docet, Christum non orasse pro omnibus suis Crucifixoribus, neque pro omnibus, qui erant crediturî in eum, sed pro iis solùm, qui erant prædestinati. Quin, *S. Augustinus* lib. 21. *De Civitate Dei* cap. 24. ait, quòd *si de aliquibus Ecclesia ita certa esset, ut qui sunt illi etiam nosset, qui adhùc in hac vita constituti sunt, tamen prædestinati sunt in æternum ignem ire cum diabolo: tam pro eis non oraret, quàm nec pro ipso diabolo*: Atquì Christus certissimè noverat eos, qui immutabili Dei Decreto essent cum diabolo damnandi; ergò juxta doctrinam *Sancti Augustini*, non magis oravit pro illis Christus, quàm pro diabolo, pro quo certè nullo pacto oravit.

Hoc argumentum, quod magnificant *Jansenius*, ejusque discipuli, nullo negotio dilues, si præ oculis habeas eam, quam mox exposui, distinctionem voluntatis Dei de salute hominum in antecedentem & consequentem. At enim, Christus pro his, quos certissimè noverat efse immutabili Dei Decreto cum diabolo damnandos, nec mortuus est voluntate consequente, nec pro illis oravit oratione procedente ex voluntate consequente (quæ enim Christus oratione, proveniente ex voluntate consequente, petiit, obtinuit semper, juxta illud Scripturæ Sacræ: *sciebam, quia semper me audis*, & Epist. ad Hebræos cap. 5. *exauditus est pro sua reverentia*) sed Christus pro illis, quos certissimè noverat esse damnandos, mortuus est dumtaxàt voluntate antecedenti, & oravit pro illis oratione ex eadem voluntate prodeunte, eodem planè modo, quo Christus Patrem æternum oravit liberationem à morte corporali, seu, ut calix à se transiret. Ea quippè Christi oratio proficiscebatur tantùm ex voluntate antecedenti. Undè subdit Christus: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu*, indicans his verbis, se id postulare secundùm voluntatem antecedentem, ex quodam naturali affectu, quo mortem refugiebant, sed non secundùm voluntatem consequentem, per quam, attenta voluntate Patris sui, mortem ultrò acceptabat, (sicut fusè ostendi in Paragrapho secundo Dissertationis primæ Prolusoriæ ad Tractatum *De Mysteriis & annis Christi*, quem secundis curis Romæ anno 1724 adornavi) Similitèr, Christus pro æterna salute reproborum mortuus est voluntate antecedenti, & pro illis oravit, oratione ex eadem voluntate profecta. Sed quia certò noverat Christus, juxta divinæ sapientiæ ordinem expedire, ut quidam deficere permitterentur, eoque posito defectu, justitiam divinam postulare, ut à salute æterna excluderentur; his spectatis circumstantiis voluntate consequenti pro æterna eorum salute, non oravit, sed voluntati Patris, suam accommodavit.

Hanc doctrinam pluribus in locis tradit *S. Thomas*, sed præsertìm lect. 2. in cap. 17 *Joannis*, ubi exponens hunc locum: *Non pro Mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi*, hæc habet: *Christus, quantùm est de se, pro omnibus oravit, quia oratio sua, quantùm est de se, efficax est ut valeat toti Mundo; sed tamen non in omnibus sortitur effectum, nisi in Sanctis & Electis Dei, & hoc propter impedimentum mundanorum*.

XIV. Hæc Doctoris Angelici verba, ut obiter dicam, dùm seriò perpendo, non possum, quin excandescam in quamdam Censuram, quæ nuperrimè circumfertur, fabricatam à nescio quibus Facultatis Duacensis Doctoribus, in qua non solùm Clarissimus *Franciscus Sylvius*, fidelissimus (ut omnes norunt) S. Thomæ interpres, damnatur tanquàm *Jansenii* prodromus, quòd, dixerit, Christum non orasse pro omnibus suis Cruxifixoribus (quòd, juxta mentem *Sancti Thomæ*, intelligit *Sylvius* de oratione profecta ex voluntate consequenti, non verò de oratione prodeunte, ex voluntate antecedenti, sicut mox exposui) sed etiam (quod me certè maximo stupore perculit) in hac Duacensi Censura *S. Thomas*, Scholæ Angelus, eodem atroci convitio oneratur: *Prævivit* (inquiunt audaces illi Censores) *S. Thomas Francisco Sylvio*, quem per summam injuriam, fuisse *Jansenii* prodromum

non minùs temerè, quàm inscitè pronunciant.

Profectò, si hanc Censuram, tanquàm suum genuinum fœtum, agnoscant nunc & adoptent Doctores Duacenses, asserere non dubitaverim, eos penitùs descivisse ab avita doctrina Majorum suorum, qui olìm nihil tam curæ & cordi habebant, quam ut inconcussa, tutissimaque *S. Augustini*, & *S. Thomæ* dogmata de Gratia per se efficaci, & de Prędestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum pro aris ac focis tutarentur, & novas *Molinæ* de Gratia opiniones profligarent, sicut constat ex gravi illa Censura, qua Facultas Duacensis die 20. Januarii anni 1588. confirmavit alteram Censurã, quam Facultas Lovaniensis die 9 mensis Septembris anni 1587. suffragantibus Belgii Præsulibus, tulit in *Lessium*, & *Hamelium*, Societatis Jesu Theologię Professores; qui novis *Ludovici Molinæ* opinionibus delectati, eas Lovanii in Collegio Jesuitarum docere ac venditare aggressi sunt. Hanc gravem Censuram, qua percelluntur *Lessius*, & *Hamelius*, novæ doctrinæ Assertores, Academia Duacensis, doctrinæ communione cum Facultate Lovaniensi conjuncta, sæpiùs renovavit, videlicet Annis. 1613. 1648. 1649 1679. 1690.

Quì igitur factum sit, ut Facultas Duacensis, quæ olim retinendæ doctrinę Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* de gratia se ipsa efficaci tenacissima erat, nunc palinodiam decantaverit, & in nupera sua Censura ad Molinistarum castra transierit, Mysterium est, quod in pręsentia nec penetrare, nec reserare volo. Legere poteris doctissimas Animadversiones, quas ad dispungendam nuperam istam Molinianam Facultatis Duacensis Censuram, in publicam lucem ediderunt, doctissimi Scriptores, *P. Honoratus*, Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, & *Pater Carolus Renatus Billuart*, Ordinis Prædicatorum, nunc Provinciæ Dominicanæ Familiæ in Belgio Præfectus.

Hoc tantùm cursìm dicam, me nullo pacto adduci posse, ut credam, hanc Molinianam Censuram, quæ sub nomine Facultatis Duacensis fuit à paucis annis in vulgus sparsa, toti huic Academiæ, olim clarissimæ, esse adscribendam; cùm in ea *Guillelmus Estius*, ejusdem Academiæ Duacensis Cancellarius, sua Orbi Christiano fama super æthera notus, quique nascentem *Molinæ* doctrinam innumeris Scripturarum, Conciliorum ac Patrum monumentis oppugnavit, & omnium Doctorum prædictæ Academiæ nomine & auctoritate antiquam Censuram contra *Lessium*, & *Hamelium* adornavit, traducatur, & tanquàm alter Jansenianę hæreseos prodromus atris coloribus denigretur. Quò fit, ut antequàm hæc Academia Duacensis publico Instrumento toti Orbi declaraverit, se hanc Molinianam Censuram adoptare, seseque subindè novissimis hisce temporibus à Majorum suorum vestigiis quàm longissimè discessisse, consultiùs facturum me existimem, si eam flocci faciam, & natalitiis suis tenebris, ut concors est omnium Thomistarum sententia, damnandam esse sentiam. Plura de hac inofficiosa Censura Facultatis Duacensis non dicam, quia, supremo adspirante Numine, die 18. mensis Julii hujusce labentis anni 1729. fuit à Sacra Congregatione INDICIS in Palatio Vaticano damnata, *donec corrigatur*.

Huic etiam nuperrimæ quorumdam Doctorum Duacensium Censuræ, statim ac prodiit in lucem, Doctores Sacræ Facultatis Lovaniensis die 23. mensis Junii anni 1723. sequentem *Declarationem* opposuerunt: *Cùm in præsentibus temporum circumstantiis, silentium Sacræ Facultatis Theologiæ Lovaniensis facilè capi posset pro recessu à celebri Censura, ejusque Justificatione, quam sui Majores pro asserenda Prædestinatione gratuita & Gratia per se efficace anno 1588. ediderunt: hinc eadem Facultas sub juramento congregata unanimiter resolvit, typis publicis evulgandam esse Declarationem sequentem:*

Sacra Facultas Theologica Lovaniensis tenore præsentium Urbi, & Orbi palàm testatur, & fidem facit, quòd ipsa semper inhæserit, & Deo juvante, semper inhærebit sententiæ de Prædestinatione, & de Gratia per se efficace, quam sui Majores

jores in prædicta Censura, & Justificatione tradiderunt, donec alitèr judicaverit Sancta Sedes, cujus supremo, & infallibili judicio sensa sua submittit. Acta sunt hæc Lovanii in plena Congregatione Facultatis die 23. mensis Junii 1723. De Mandato eximiorum DD. ac Magistrorum meorum. Signatum erat *Franciscus Vandevelde Sac Fac. Bedellus, & Notarius*.

XV Sed ab hoc diverticulo in viam redeamus, & exponamus quo in sensu *S. Augustinus* asserat, quòd *si de aliquibus Ecclesia ita certa esset, ut qui sunt illi etiam nosset, qui adhùc in hac vita constituti sunt, tamen prædestinati sunt in æternum ignem ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quàm pro diabolo*. Undè *Iansenius*, ejusque discipuli inferunt; Christum (qui certissimè noverat, reprobos irrevocabili, & immutabili Dei Decreto in ignem æternum ituros cum diabolo) non magis pro illis orasse, quàm pro diabolo, hoc est, nullo pacto pro reprobis orasse.

Ut autem mentem *S. Augustini* faciliùs percipias, præ oculis habere debes scopum, quem sibi hac in disputatione proponit S. ille Doctor. Agit quippè eò loci adversùs eos, qui contendebant, in generali Dei judicio omnibus reis propter Sanctorum preces esse parcendum, sicque nullum impium fore finalitèr damnandum. Hunc errorem ex eo potissimùm refellit *S. Augustinus*, quòd si ita foret, Ecclesia posset etiamnùm orare Deum pro diabolo & Angelis ejus, ut ipsos à pænis æternis eximeret, quod tamen non facit Ecclesia, quia minimè faciendum est. Vult igitur *S. Augustinus*, quòd si Ecclesia certò ac distinctè sciret, quinam sint homines reprobi, qui adhùc vivunt, quique immutabili Dei decreto sunt æternùm damnandi, pro illis Deum non oraret, oratione profecta ex voluntate consequenti, ut ipsos à pænis liberaret.

Sed non negat *S. Augustinus*, Ecclesiam pro illis reprobis Deum oraturam, oratione procedente ex voluntate generali, seu antecedente, qua Ecclesia vellet talium reproborum conversionem, & salutem secundùm se spectatam, ex communi charitate, quæ ad omnes omninò homines, quamdiù vivunt, protenditur; id inquam non negat *S. Augustinus*, sed potiùs apertè ibidem innuit, dicens primò, hanc præsentem vitam (quamdiù decurrit) *tempus esse fructuosæ pænitentiæ*. Secundò, nos orare debere pro omnibus reprobis, qui adhùc vivunt, *quia nescimus, qui sint reprobi*. Denique *S. Augustinus* (sicut ostendi in superiori mea Epistola) docet, Christum, orasse pro omnibus suis Crucifixoribus, oratione proveniente non ex voluntate consequente, sed ex voluntate generali, & antecedente, quamvis Christus certissimè nosset, inter suos Crucifixores fore plerosque reprobos, æternis pænis addicendos. Sicut igitur Christus pro reprobis, quos certò sciebat esse damnandos, oravit (juxta S. Augustinum) oratione promanante ex voluntate generali, & antecedente, sed non ex voluntate consequente; sicut etiam Christus, licèt certissimè sciret, quòd Calix Passionis ab eo transiturus non esset, oravit tamen oratione, proveniente ex voluntate antecedente, ut Calix à se transiret, idque instantissimè à Patre suo trina prolixaque oratione postulavit; sic etiam Ecclesia pro reprobis, qui adhùc vivunt, quosque certò nosset damnatum iri, orare posset oratione profecta ex voluntate generali, & antecedente, tametsi compertum ac exploratum haberet, suam orationem non esse à Deo exaudiendam.

Et sanè, ut obitèr dicam, numquid *Abrahamus* pro impiis Sodomitis, licèt non exaudiendus, instanter Deum oravit? Numquid etiam *Samuel* Regem *Saulem*, à Deo rejectum, etiamsi illud non ignoraret, luxit? (quem viri Sancti luctum vehemens quoddam deprecationis genus fuisse docent Sacri Interpretes.) Numquid denique *Sanctus Paulus* de reprobis Judæis, quamvis illos à Deo rejectos probè sciret, ait cap. 10. Epistol. ad Romanos: *Voluntas cordis mei & obsecratio ad Deum fit illis in salutem?* Certè his, & aliis innumeris exemplis constat, orationes ad Deum fundi posse, etiam pro rebus, & personis, pro quibus exaudiendæ non sunt. Eccur ita? quia Oratio, (sicut post *S. Thomam* docent omnes Theologi) ex charitate procedit; porrò charitas omnes omninò homines complectitur, quamdiù æternæ

M 2 bea-

beatitudinis sunt capaces, illisque hoc bonum generaliter vult, atque à Deo poscit, abstrahendo ab hoc, an illis concedendum sit, necne?

Patet itaque, hunc insignem *S. Augustini* locum, quem *Jansenius*, ejusque discipuli objiciunt, & in quo præcipuum collocant suæ doctrinæ præsidium, nihil prorsùs obstare, quin Christus (juxta Catholicæ Ecclesiæ doctrinam) oraverit pro omnibus omninò hominibus.

XVI. Sunt alia argumenta, quæ *Jansenii* discipuli opponunt, à quibus (cùm sint levioris momenti) breviter me expediam. Dicunt, hanc voluntatem, quam Deus habet, salvandi homines in statu naturæ lapsæ, appellari à *Sancto Thoma* (I. Part. Quæst. 19. Artic. 6. ad 1.) *Velleitatem*, seu merum desiderium, quo Deus vellet salvare omnes homines in statu naturæ lapsæ, indeque Doctorem illum Angelicum apertè innuere, hanc voluntatem antecedentem, quam Deus habet, salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ, non esse veram, seriam, sinceram, ac *Beneplaciti* voluntatem, idquè confirmant *Jansenii* discipuli ex testimoniis doctissimorum *Sancti Thomæ* Interpretum *Guillelmi Estii* in lib. 1. Sentent. Distinct. 46. Parag. 3. & *Francisci Sylvii* in I. P. *Sancti Thomæ* Quæst. 19. artic. 6. & aliorum, qui docent, voluntatem Dei antecedentem de salute omnium hominum in statu naturæ lapsæ non esse veram, propriam, & beneplaciti voluntatem, quæ sit formaliter in Deo, sed esse voluntatem *signi*, seu aliquid exterius, quod ex usu nostro natum est significare interiorem volitionem, quò fit, ut non propriè, sed tantùm metaphoricè dicatur voluntas.; sicut enim Deus dicitur irasci cùm punit, quia nostro usu punitio est effectus iræ, ità cùm à Deo aliquis exterior producitur effectus, qualis à nobis volentibus produci solet, putà cùm nobis aliquid præcipit aut consulit, illud Dei præceptum, & consilium dicitur voluntas Dei, non propria, sed metaphorica. Voluntas ergò antecedens, quam Deus habet, salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ, non est (juxta *Sanctum Thomam*) vera, propria & beneplaciti voluntas, sed est duntaxàt *velleitas*, sivè (ut docent peritissimi Interpretes *S. Thomæ*) est tantummodò *voluntas signi*, quæ non propriè, sed tantùm metaphoricè dicitur voluntas.

Præterea (inquiunt *Jansenii* discipuli) hæc voluntas antecedens, quam Deum habere dicunt Theologi, salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ, non est voluntas absoluta, sed conditionata tantùm, pendens videlicèt è conditione, quę nunquàm ponetur: Atquì ejusmodi voluntas conditionata, est imbellis velleitas, quæ Deo prorsùs est indigna: Igitur non est admittenda in Deo hęc voluntas antecedens salvos faciendi omnes homines in statu naturę lapsę.

Tertiò (ajunt *Jansenii* discipuli;) hæc voluntas antecedens salvandi omnes omninò homines, in statu naturæ lapsæ est planè superflua, iners, otiosa, frustranea, absurda, contradictionem, & Semipelagianorum errorem involvens igitur non est in Deo admittenda. Et primò quidem in Deo est unica, & simplicissima voluntas, seu actualis volitio, per quam omnia, quæcunque vult, facit in Cœlo, & in Terra: Igitur hæc voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, est penitùs superflua. Est etiam hęc voluntas antecedens iners, & otiosa, quia inefficax, & sterilis est, nullumque producit effectum. Est itidèm h c voluntas Dei antecedens frustranea, quia ei reverà resistunt homines, & impediunt ne suum consequatur effectum. Est quoque absurda, quia Deus per illam voluntatem antecedentem decerneret se aliquid facturum sub conditione, quam ipse decrevit nusquàm futuram; non secùs ac si quis diceret: *Volo dare Petro centum nummos, si eum Romam mittam: sed nolo eum Romam mittere*; quod quidèm Decretum tam esset absurdum, quàm quod maximè. Contradictionem pariter involvit hæc voluntas antecedens salvandi omnes omninò homines, quia hæc voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines contradictoriè opponitur voluntati consequenti, quam Deus verè habet, non salvandi omnes omninò homines, sed tantùm electos ac prædestinatos. Postremò, hæc voluntas

Dei

Dei antecedens salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, est præcipuum fundamentum, fulcrum, ac principium Semipelagianorum, sicut constat ex Epistolis Sanctorum *Prosperi*, & *Hilarii* ad *S. Augustinum*, ergò à Catholicis est explodenda.

Verùm, hæc *Jansenii* discipulorum objecta unico flatu exsufflantur. In primis, voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ non est superflua, quia hæc divisio divinæ voluntatis in antecedentem, & consequentem (quæ omnibus Orthodoxis Theologis probatur) non est ex parte actus divini (quasi sint in Deo varii actus, quorum unus alio prior sit. Est enim Dei volitio una, & simplex) sed est ex parte objecti, quatenùs sub una priori consideratione volitum est, sub alia posteriori nolitum. Deus sub priori consideratione spectandò salutem omnium omninò hominum abstractam à circumstantiis, nimirùm à splendore universi, à ratione Provisoris universalis, à manifestatione suæ justitiæ, à peccatis actualibus hominum; vult sub illa priori consideratione salutem omnium hominum in statu naturæ lapsæ, abstractam ab illis circumstantiis. Sed Deus spectàndo sub posteriori consideratione salutem omnium hominum in statu naturæ lapsæ attentis his circumstantiis, non vult voluntate consequenti salutem omnium in statu naturæ lapsæ. Quo fit, ut hæc voluntas Dei antecedens, & voluntas consequens non sint in Deo varii actus, quorum unus alio prior sit, sed sint tantummodò diversæ considerationes ejusdem objecti sub varia ratione spectati. Non ergò voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ est superflua, immò decet bonitatem Dei, qui (sicut apposité ait Tertullianus) *de suo bonus est, de nostro justus.*

Deindè, voluntas Dei Antecedens salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ non est iners, otiosa, & sterilis (sicut dictitant *Jansenii* discipuli) sed est actuosa, quia, sicut superiùs exposui, præparat omnibus hominibus in statu naturæ lapsæ auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, quæ dant veram, completam, & expeditam potentiam bene operandi, abstinendi à peccato, & consequendi salutem æternam, ita ut peccatorum, & reproborum malitia in causa sit, cur ipsi destituti auxiliis per se efficacibus, quæ Deus (præparando illis per voluntatem Antecedentem auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta) paratus est illis dare, non consequantur salutem æternam.

Tertiò, licèt voluntati Dei antecedenti salvandi omnes homines in statu naturæ lapsæ resistant peccatores, & reprobi, non indè tamen sequitur, voluntatem Dei esse frustraneam, tum quia (sicut jam observavi) peccatores, & reprobi ideò resistunt voluntati Dei antecedenti, & auxiliis sufficientibus, quæ Deus eis per eamdem voluntatem præparat, quia (sicut docent Sancti Patres *Augustinus*, & *Thomas*, quos anteà citavi) Deus permittit, ut peccatores resistant, & obicem ponant auxiliis illis sufficientibus, in sensu Thomistico intellectis, quæ eis præparat per voluntatem antecedentem, quam habet Deus, salvandi omnes homines; hoc enim non fieret (inquiunt illi Sancti Patres) *si Dei voluntas non sineret*: Tum quia (sicut docet *Sanctus Thomas*, loco jam à me laudato) etiamsi peccatores voluntati Dei Antecedenti salvandi omnes homines propria malitia resistant, non impediunt tamen, quin voluntas Dei suum semper consequatur effectum: *Quia ergò* (inquit Angelicus ille Doctor Quæst. 23 De Veritate Artic. 2.) *omnes homines* (Deus) *propter beatitudinem fecit, dicitur voluntate antecedente omnium salutem velle, sed quia quidam suę saluti adversantur, quos ordo suę sapientiæ ad salutem venire non patitur propter eorum defectum, implet in eis alio modo id, quod ad suam bonitatem pertinet, scilicèt eos per suam justitiam damnans; ut sic dùm à primo ordine divinæ voluntatis deficiunt, in secundum relabantur, & dùm Dei voluntatem non faciunt, impleatur in eis voluntas Dei*. Hanc doctrinam hausit *S. Thomas* (sicut paulò antè ostendi) ex *S. Augustino*, lib. *De Spiritu & Littera* c. 33. & ex libro *Enchiridii* c. 100.

Quartò, Voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines est absoluta ex parte sui, sed conditionata tantùm ex parte objecti voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, sicut docet *Sanctus Thomas* Distinctione 41. in 1 lib. Sentent. Quæst. 1. Artic. 1. ad 2. Ad cujus intelligentiam observare debes posse duobus modis voluntatem se habere conditionatè. Primò ex parte sui, cùm videlicet inest ei solùm quædam imbellis velleitas, seu dispositio imperfecta ad volendum nisi aliquid obstaret. Talem voluntatem conditionatam ex parte sui, quæ est imbellis, & imperfecta, habet plerumque peccator ad conversionem, cum ait: *Vellem meliorem vitam amplecti, nisi adeò esset laboriosa.* Talem profectò voluntatem conditionatam, quæ est imperfecta, & imbellis volitio, seu potiùs velleitas, Thomistæ in Deo non admittunt, sed ab eo penitùs ablegant. Secundò, voluntas conditionata esse potest non ex parte sui, sed ex parte objecti; cùm scilicèt est firma, absoluta, & deliberata volitio connectens objectum cum conditione, atque sub ea conditione illud volens, quanquàm, quia deest conditio, ipsum consequentèr nolit.

Hujusmodi volitio absoluta ex parte sui, & conditionata ex parte objecti, maximè elucet in pactis. & promissionibus, sicut ex. gr. cùm Rex militi promittit annuam pensionem, si per tres annos strenuum militem se gerat, eam illi verè vult sub conditione, qua postea deficiente, reipsa non vult, & in hoc sensu aliquid conditionatè velle, non repugnat Deo, sicuti nec promittere. Hinc in singulis ferè Paginis Prophetarum legimus, Deum minari, vel promittere sub aliqua conditione, subindèque Deo non repugnare Decreta, quæ sunt absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, sicut mox exposui, & copiosiùs, benè fortunante Deo, exponam in speciali Epistola, in qua evincam, admittenda esse in Deo (juxta doctrinam *S.Thomæ*, & totius Scholæ Thomisticæ) Decreta, quæ sunt absoluta ex parte Dei, & conditionata tantùm ex parte objecti, sed à Deo penitùs arcenda, & eliminanda esse illa Decreta, quæ sunt conditionata tam ex parte Dei, quàm ex parte objecti, qualia admittunt Scholę Molinianę Theologi, & quæ rejicit atque explodit universa Schola Thomistica.

Quintò, Voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines nullam contradictionem involvit, sed optimè cohæret cum voluntate consequenti, qua Deus vult electos dumtaxàt, & prædestinatos salvos facere. Ratio in promptu est, quia voluntas Dei habet (ut superiùs exposui) pro suo objecto salutem omnium hominum præcisè in se consideratam, & avulsam à circumstantiis: Voluntas verò Dei consequens habet pro suo objecto salutem hominum suis omnibus indutam circumstantiis; *aliquid autem* (inquit Doctor Angelicus I. P. Quæst. 19. Art. 6. ad 1) *potest esse in prima sui consideratione, secundùm quod absolutè consideratur, bonum, vel malum, quod tamen prout cum aliquo adjuncto consideratur, è contrario se habet. Sicut hominem vivere est bonum & hominem occidi est malum, secundùm absolutam considerationem; sed si addatur circà aliquem hominem, quòd sit homicida, vel vivens in periculum multitudinis; sic bonum est eum occidi, & malum est eum vivere: Undè potest dici, quòd Judex justus antecedenter vult omnem hominem vivere, sed consequenter vult homicidam suspendi. Similiter Deus antecedenter vult omnem hominem salvari, sed consequenter vult quosdam damnari, secundùm exigentiam justitiæ suæ.*

Ex quibus *S.Thomæ* verbis sic primùm argumentor: vera est ac sincera voluntas illa antecedens, quam habet judex ut omnes homines vivant, quia vita hominum abstracta à circumstantiis, & secundùm se præcisè, & absolutè considerata est aliquod bonum, quamvis tamen Judex considerando vitam aliquorum hominum cum suis circumstantiis, putà quod sint homicidæ, & vivant in periculum multitudinis, velit voluntate consequenti aliquos homines agi in furcam & de medio tolli. Vera etiam atque sincera est voluntas illa antecedens, quam mercator, ingruente gravissima pro-

procella, habet servandi merces suas, quas tenet in navi, quia conservatio mercium abstracta à circumstantiis, & secundùm se præcisè, & absolutè considerata, est aliquod bonum; tametsi idem mercator, considerando conservationem mercium suarum cum adjunctis circumstantiis, videlicèt cum periculo, & discrimine vitæ suæ, non velit voluntate consequenti merces suas conservare, sed potiùs, ad periclitanti vitæ suæ consulendum, eas re ipsa projiciat in mare. Sic igitur vera atque sincera est voluntas illa antecedens, quam Deus habet, salvandi omnes omninò homines, quia salus omnium omninò hominum abstracta à circumstantiis, nimirùm à defectibilitate humanæ voluntatis, à pulchritudine universi, ab ordine justitiæ divinæ, à peccatis actualibus hominum; sic, inquam, salus omnium hominum, in se præcisè, & absolutè considerata, & abstracta ab illis circumstantiis, est aliquod bonum, quamvis tamen Deus, considerando salutem hominum his circumstantiis involutam, non velit voluntate consequenti æternam salutem omnium hominum, sed tantùm æternam salutem Electorum ac prædestinatorum.

XVII. Hinc duo infero, quæ semper præ oculis habere debes. Primum est, voluntatem Dei antecedentem, quæ habet pro suo objecto salutem omnium omninò hominum præcisè in se spectatam, & à circumstantiis supra laudatis avulsam, esse veram, & propriè dictam voluntatem, quæ formalitèr est in Deo, sicut superiùs ostendi ex *Sancto Thoma*, qui Quæst. 23. de Veritate Artic. 3. disertè asserit, *Voluntatem Beneplaciti* (quæ, nullo refragante Theologo, est vera, & propriè dicta in Deo voluntas) *dividi per antecedentem, & consequentem*. Idem docet *S. Thomas* pluribus in locis, quæ anteà citavi.

Non inficior quidèm, Doctorem Angelicum I. Part. Quæst. 19. Artic. 6. ad 1. considerando voluntatem Dei Antecedentem de salute omnium hominum comparatè ad voluntatem Dei consequentem de salute Prædestinatorum, appellare voluntatem Dei antecedentem *Velleitatem*; non quòd velit S. ille Doctor, voluntatem Dei antecedentem esse *velleitatem*, vel complacentiam, vel dumtaxàt desiderium salvandi omnes homines (id quippè repugnat apertè menti *S. Thomæ*, qui pluribus in locis, sicut superiùs commonstravi, docet voluntatem Dei antecedentem esse voluntatem *Beneplaciti* & ex ea promanare auxilia sufficientia, in sensu Thomistico intellecta, promoventia ad salutem) sed vult tantummodò S. ille Doctor, voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines, posse appellari *Velleitatem*, si hæc voluntas Dei antecedens consideretur comparatè ad voluntatem Dei consequentem; tum quia Voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines, non impletur, quia Deus sinit, ut peccatores ei propria sua malitia resistant; voluntas verò Dei consequens & efficax salvandi Electos ac Prædestinatos semper impletur & suum infallibiliter consequitur effectum: Tum quia etiam Voluntas Dei antecedens salvandi omnes homines non eligit media, quæ infallibiliter ad hunc finem conducant, voluntas autem Dei consequens & efficax salvandi prædestinatos eligit media, seu auxilia per se & ab intrinseco efficacia, quę illos certissimè & infallibiliter perducent ad salutem æternam.

Eodem in sensu doctissimi *S. Thomæ* Interpretes *Estius*, & *Sylvius*, considerando voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines comparatè ad voluntatem Dei consequentem, & efficacem salvandi Electos ac Prædestinatos, vocant eam *Voluntatem signi*, quamvis nullibi negent, Deum velle voluntate sincera salutem omnium hominum, eisque præparare auxilia verè sufficientia, in sensu Thomistico accepta, quorum ope adjuti æternam salutem consequi possunt, tametsi propter ipsorum malitiam, & resistentiam non sint eam consecuturi. Lege nostrum *Bernardum Guyartium*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctorem, in libro, cui titulus est; *Discrimina, quæ intersunt doctrinam Jansenii inter, & doctrinam Scholæ Thomisticæ*. In eo quippè libro Quæst. 5. Artic. 3. appositè observat doctissimus ille Thomista, paucos esse inter Thomistas, qui dicant, Voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines non esse in Deo actu,

& formaliter, sed tantùm eminenter, eosque paucos Thomistas, quamvis à ceteris Thomistis diverso loquendi modo discrepare videantur, re ipsa tamen, ad oppugnandum doctrinæ Jansenianæ caput circà voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines, cum omnibus Thomistis ultrò consentire: *licèt pauci illi ex nostris* (ait Guyartius) *dicant, voluntatem Dei antecedentem non ponere actum in Deo, nisi eminenter; à communi tamen Thomistarum consensu in hoc quod præcipuum est, non recedunt, videlicèt omnibus viatoribus dari, aut offerri auxilium sufficiens; locumque Apostoli: Deus vult omnes salvos fieri, non de voluntate tantùm, quam Deus habuit ante peccatum originale salvandi omnes homines (ut adversarius Jansenius contendit) verùm etiam de voluntate Dei antecedente salvandi omnes homines, quam Deus habuit post Adami peccatum, & adhùc in præsenti habet, intelligendum esse*.

Pauci igitur illi Thomistæ, qui asserunt, voluntatem antecedentem salvandi omnes homines non esse in Deo actu, & formaliter, sed tantùm eminenter, à communi Scholæ Thomisticæ sententia minimè recedunt, circa id, quod in præsenti, quam versamus, quæstione præcipuum ac capitale est, nempè Deum, etiam post peccatum Adami, eoque supposito, velle omnes omninò homines salvos fieri, omnibusque suppeditare, aut saltèm offerre auxilia sufficientia ad salutem, in sensu Thomistico intellecta.

Voluntas enim illa generalis, & antecedens, quam Deus habet, salvandi omnes & singulos homines in statu naturæ lapsæ bifariàm considerari potest, vel per ordinem ad finem, nimirùm salutem æternam, vel per ordinem ad media. Hi itaque pauci Thomistæ voluntatem Dei antecedentem, consideratam per ordinem ad finem, nempè ad salutem æternam, appellabant *voluntatem signi*, figuratam, metaphoricam, non veram, formalem ac beneplaciti, quia censebant, eam duntaxàt in Deo agnoscendam, & admittendam esse *voluntatem beneplaciti*, quæ semper impletur, cùmque voluntas Dei de salute omnium hominum spectata in ordine ad finem, seu ad salutem æternam, non impleatur; quia scilicèt non omnes salvantur; consequentèr asserebant pauci illi Thomistæ, hanc Dei voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, consideratam in ordine ad finem, seu salutem æternam, non esse veram & beneplaciti voluntatem, sed esse tantùm voluntatem signi, figuratam, & metaphoricam. Attamen iidem pauci numero Thomistæ eamdem voluntatem Dei de salute omnium hominum consideratam in ordine ad media, seu ad auxilia sufficientia pro assequenda salute æterna, agnoscunt & appellant veram, realem & activam Dei voluntatem beneplaciti, quia ut ait noster *Mariales* (qui hanc apparentem Thomistarum dissensionem conciliat in Bibliotheca *Interpretum S.Thomæ*, tom. 3. qu. De Voluntate Dei art. 6. Controversia 15. cap. 3) *voluntas Dei antecedens*, inquit, *in ordine ad finem, seu ad salutem æternam spectata, potest vocari voluntas metaphorica, seu signi, & non voluntas propriè, & formaliter, quia hæc voluntas Dei antecedens considerata in ordine ad finem, idest, ad salutem æternam, non impletur, cùm certum sit, non omnes homines salvari. At eadem Dei voluntas antecedens, considerata in ordine ad media collata, seu ad auxilia sufficientia pro assequenda salute æterna, est realis in Deo voluntas, & non metaphorica, quia verè Deus vult, actualiterque confert media, seu auxilia sufficientia, quibus possumus ad gloriam pervenire*.

Hi igitur Thomistæ (numero licèt pauci) voluntatem Dei antecedentem de salute omnium hominum, consideratam in ordine ad finem, nempe ad salutem æternam, appellarunt voluntatem signi, metaphoricam, & non voluntatem beneplaciti, quia voluntas Dei sic considerata non impletur, non enim omnes salvantur. At iidem Thomistæ ultrò fassi sunt, & constanter docuerunt, voluntatem Dei antecedentem de salute omnium hominum consideratam in ordine ad media, seu ad auxilia sufficientia, quibus possumus pervenire ad salutem æternam, esse veram, sinceram, activam voluntatem beneplaciti, & actu in Deo existentem, quia sic considerata volun-

lun-

luntas Dei antecedens de salute omnium hominum reverà impletur, cùm Deus per hanc voluntatem antecedentem (sicut fatentur omnes ad unum Thomistæ (præpararet omnibus hominibus, eisque conferat, vel offerat auxilia sufficientia ad salutem. Undè facili negotio colligitur, Deum verè ac sincerè velle eos salvos fieri Media enim, seu auxilia sufficientia in ordine ad finem, seu ad salutem, non assumuntur, nisi ex intentione finis, saltèm generali & antecedente.

Quò fit, ut pauci illi Thomistæ, qui disputant utrùm voluntas Dei antecedens de salute omnium hominum spectata in ordine ad finem, sit voluntas beneplaciti actu & formalitèr in Deo existens, vel voluntas tantùm signi, & eminenter in Deo reperiatur? reverà tamen cum omnibus aliis Thomistis consentiant, cùm ipsimet fateantur, ex ea Dei voluntate antecedenti derivari media ad finem, seu auxilia sufficientia ad salutem æternam, quo semel concesso sequitur, voluntatem Dei antecedentem veram esse voluntatem beneplaciti, quià mediorum electio non nisi à voluntate, seu ab intentione finis oritur. Sed de hac levi Thomistarum controversia, quæ verè quæstio est de nomine, plura legesis apud nostros jam citatos Theologos *Guyartium*, & *Morialem*.

Infero secundò, Voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines contradictoriè non opponi voluntati Dei consequenti salvandi tantummodò Electos ac Prædestinatos, sed potiùs cum ea perfectissimè conciliari. Contradictio quippe (sicut fatentur omnes) est de eodem subjecto, vel objecto, secundùm eamdem considerationem spectato, Porrò, voluntas Dei antecedens, & voluntas Dei consequens, licèt habeant pro suo objecto æternam salutem hominum attamen juxtà diversas considerationes spectant salutem hominum; voluntas enim antecedens respicit salutem hominum abstractam à circumstantiis, & in se absolutè & præcisè consideratam, sicut anteà ostendi, & secundùm illam considerationem Deus vult voluntate antecedenti salutem omnium hominum. Voluntas autem Dei consequens spectat salutem hominum indutam omnibus circumstantiis, & secundùm illam considerationem Deus non vult salutem omnium hominum, sed tantùm Electorum ac Prædestinatorum. Quò fit, ut voluntatem antecedentem salvandi omnes in individuo homines inter & voluntatem Dei consequentem salvandi tantùm electos ac prædestinatos nulla sit vel minima cotradictionis umbra.

Postremò, voluntas Dei antecedens salvandi omnes omninò homines in sensu Thomistico jam à me sat superque explanata, nihil prorsùs redolet Semipelagianismi. At enim (sicut ostendi in mea superiori Epistola) hæretici Semipelagiani non in hoc errabant quòd censerent, Christum pro omnibus omninò hominibus generaliter mortuum esse, & sanguinem fudisse (hoc enim catholicum est) sed quòd dicerent, ac pertenderent, Christum indiscriminatim, promiscuè, æqualiter & citrà ullum delectum, mortuum esse pro Prædestinatis & pro reprobis, ita ut eorum, qui salvantur, à reprobis distinctio non esset ex speciali voluntate, & ex singulari Gratia Christi, sed ex eorum libero arbitrio (quod certè Catholicum non est, quin potiùs ab Ecclesia damnatum, ideòque nullo pacto admittendum).

Sed hactenùs abundè dilui objectiones Jansenistarum, eorum effugia, sub quibus latet Jansenismus, velut ignis suppositus cineri doloso, præclusi, & dispunxi falsas interpretationes, quas omnibus Scripturæ Sacræ locis, in quibus expressè dicitur, Christum mortuum esse & sanguinem fudisse pro omnibus omninò hominibus; adhibet *Jansenius*, qui (relicta regia via Scholasticorum, quos palàm ac superciliosè contemptui se habere profitetur) divinæ Gratiæ Mysteria intelligere ac proprio Marte aperire præsumens, à tritis Sanctorum Patrum, præsertim *Augustini* & *Thomæ Aquinatis*, incautè, ac longè lateque recessit, & libYrum mole immensum, quem sub *Augustini* nomine lucubravit, gravibus erroribus respersit, quos in quinque Propositiones compactos Sedes Apostolica, tanquàm germanum auctoris fœtum, proscripsit ac profligavit.

Heu

Heu nimiùm infelices ejus discipuli! qui doctrinam Magistri sui, ab universa Ecclesia confixam, quamque ipse *Iansenius* in dicto libro veiùt radiis Solis depinxit, nec percipiunt, nec exemplum obedientiæ, quod fato proximus ipsis reliquit, sequuntur; sicùt enim mellitis suis sermonibus, aut vanis excogitatis distinctionibus, aut falsis adhibitis interpretationibus virus quinque prædictarum Propositionum non expungunt, sic nec Ecclesiæ damnationem effugiunt. Verùm, meliorem mentem illis precemur, promptamque & exoculatam obedientiam, quam tenentur exhibere Ecclesiæ Romanæ, quæ omnium Ecclesiarum mater agnoscitur, & à qua cæteræ Ecclesiæ veritatem Fidei mutuantur. Hanc gratiam concordibus votis ac precibus à Deo, optimo Maximo, supplices efflagitemus, ut tandem aliquandò hæc tempestas, quæ occasione damnatæ doctrinæ *Jansenii* oborta est, in optatam Ecclesiæ Catholicæ pacem vertatur. *Fiat, fiat.*

EPI-

EPISTOLA NONA

APOLOGETICOPOLEMICA,

In qua ostenditur primò, illos esse insignes calumniatores, quos non pudet asserere, CLEMENTEM XI. *Pontificem Maximum, damnasse in sua Constitutione, quæ incipit*, Unigenitus, *antiquam Ecclesiæ doctrinam de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci. Secundò evincitur, Scholam verè Thomisticam diris devovere* Paschasii Quesnelli *de Gratia doctrinam, quam multis Propositionibus contentam, jure optimo* CLEMENS XI. *anathemate perculit in eadem Constitutione, quæ incipit*, Unigenitus. *Postremò commonstratur, Scholam verò Thomisticam aversari & damnare, tanquàm rebelles & Schismaticos, illos, qui prædictæ Constitutioni* CLEMENTIS XI. *refragantur, eamque obstinatis animis acceptare detrectant.*

I. SEdente CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, turbæ toto Orbe Christiano jam excitatæ occasione *Iansenii* doctrinæ, damnatæ à Summis Pontificibus INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. & quæ sub CLEMENTE IX. CLEMENTE X. INNOCENTIO XI. & ALEXANDRO VIII. quadantenùs sopitæ & sedatæ, non tamen erant extinctæ; turbæ, inquam, excitatæ occasione fulguritæ doctrinæ *Iansenii* recrudescere cæperunt sedente CLEMENTE XI. iisque tragædiis ansam, seu occasionem dedit libellus, cui gallicè titulus erat: *Cas de conscience &c.* in quo quidam Sacerdos confessarius hanc quæstionem moralem, seu, ut vulgò ajunt, *conscientiæ casum* sub verborum istorum tenore proponebat: *utrùm homini Catholico & Clerico, qui subscripsit Formulæ præscriptæ ab* ALEXANDRO VII. *non sufficiat obsequiosum silentium?* Huic quæstioni morali, seu casui conscientiæ responderunt quadraginta Magistri Sacræ Facultatis Parisiensis, obsequiosum silentium stat superque sufficere.

Ast, Sacra Facultas Parisiensis die Lunæ, quæ incidit in Kalendas mensis Septembris anni MDCCIV. congregata in Sorbonæ Collegio, prædicti casus conscientiæ decisionem jure ac merito damnavit, atque è sinu suo foras ejecit Magistros, qui suam hujus conscientiæ casus perjuram subscriptionem obstinatis animis revocare detrectarunt. Episcopi etiam Ecclesiæ Gallicanæ, sed præsertim omni laude superior Eminentissimus Cardinalis *De Noailles*, Archiepiscopus Parisiensis, eamdem istius casus conscientiæ, seu quæstionis moralis decisionem actutùm natalitiis tenebris damnarunt. Tandèm, CLEMENS XI. Pontifex Maximus, *Constitutione* sua, quæ incipit: *Vineam Domini Sabbaoth*, data die XV. mensis Julii anni MDCCV. obsequiosum istud silentium, quo Janseniani, tanquàm firmissimo damnatæ sæpiùs doctrinæ suę munimine & involucro, jam à sexaginta & ampliùs annis utebantur, subvertit, & radicitùs extirpavit, præcipiendo non tantùm obsequiosum silentium, seu obedientiam externam, verùm etiam obedientiam internam præstandam esse ab iis, qui, juxtà Decreta Romanorum Pontificum INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. subscribunt Formulario Jansenii.

Et

Et sanè quid aliud esset externa illa obedientia, quam præstarent hi, qui subscribunt Formulario, si aliundè carerent interna obedientia, idest, si non haberent simplicem & absolutam mentis & cordis adhæsionem, quid, inquam, esset apparens & externa illa obedientiæ species absque ulla interna obedientia & mentis adhæsione, quàm mera simulatio, illusio, hypocrisis, mendacium adversùs Spiritum Sanctum, sacrilego etiam perjurio confirmatum ab iis, qui credere se, vel sentire jurant super Sancta Evangelia, quod reapsè non credunt, nec sentiunt, seque parere Constitutionibus Summorum Pontificum, qui doctrinam *Jansenii* damnarunt, exteriùs profitentur, quibus tamen Apostolicis Constitutionibus animo contradicunt?

Huic Summi Pontificis CLEMENTIS XI. Bullæ, seu Constitutioni, quæ incipit, *Vineam Domini Sabbaoth*, omnes totius Orbis Ecclesiæ Catholicæ Episcopi subscripserunt, & ut executioni mandaretur, auctoritatem suam Pastoralem, curam ac diligentiam adhibuerunt. Clerus præsertim Gallicanus in Comitiis generalibus anni MDCCV. Parisiis congregatus, hanc CLEMENTIS XI. Constitutionem, solemnitèr recepit, ac probavit, datis tùm ad Summum Pontificem gratulatoriis, tùm ad omnes Galliarum Episcopos Encyclicis Litteris die XIV. mensis Septembris ejusdem anni, quibus eos de dicta CLEMENTIS XI. Constitutione, à se communi omnium calculo & applausu recepta, certiores faciunt, & invitant ut eam itidèm recipiant, & in suis Diœcesibus promulgare satagant.

II. Publicavit etiam idem Summus Pontifex CLEMENS XI. die VIII. mensis Septembris anni MDCCXIII. aliam *Constitutionem*, quæ auspicatur his verbis: *Unigenitus Dei Filius*, in qua Sanctissimus ille Pontifex centum & uni Propositionibus *Paschasii Quesnelli* varias censuras inussit; quas inter *Quesnelli* Propositiones multæ sunt, ad Gratiam attinentes, quas CLEMENS XI. damnat *in sensu Jansenii*, qui Gratiam efficacem, quam Theologi vocant *necessitantem*, invexit; sed tamen antiquam doctrinam de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ante omnem meritorum prævisionem, quam celeberrima Schola Thomistica, Sanctos *Augustinum*, & *Thomam* Duces secuta, sempèr docuit, & constantèr, propitio numine, æternùm propugnabit, intactam prorsus & illæsam reliquit idem Sanctissimus Pontifex.

Verùm, in hanc (æquissimam licèt & omninò necessariam) Propositionum *Quesnelli* Censuram Pontificiam confestim quietis impatientes aperto marte insurrexerunt, & deblaterare cœperunt Jansenistæ, & Quesnellistæ, eadem in causa fœderati. Dictitarunt primò, CLEMENTEM XI. in hac *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c Sanctum Augustinum* per latus *Jansenii*, & *Quesnelli* petere voluisse, subindèque Sanctissimum illum Pontificem (quod horret calamus scribere) doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem meritorum previsionem, tot Conciliorum Decretis, tot Romanorum Pontificum Sanctionibus, tot Sanctorum Patrum elogiis consecratam, damnasse, proscripsisse, explosisse, atque in locum ejusdem antiquæ de Gratia per se efficaci doctrinæ suffecisse purum putumque Molinismum. Dixerunt etiam Janseniani & Quesnelliani, magnoque animorum æstu pertenderunt, ex his centum & una Propositionibus *Quesnelli*, à Summo Pontifice CLEMENTE XI. in sua Constitutione (*Unigenitus*) damnatis, nullam esse, quæ erroris nota meritò compungi possit. Postremò, palàm protestati sunt, hanc CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit, *Unigenitus Dei Filius &c.* è capite ad calcem erroribus esse refertam, adeòque sese nullo pacto adduci posse, ut huic CLEMENTIS XI. Constitutioni subscriberent unquàm, eamque suo calculo probarent.

III. Has tres insignes & teterrimas calumnias, quas ex impotenti obtrectandi studio ad invidiam conflandam Sanctissimo Pontifici CLEMENTI XI. confingere non puduit Jansenistas & Quesnellistas, ipse hac in Epistola brevitèr, quoad ejus fieri poterit, invictis momentis dispungam, falsique convincam. Et primò quidèm ostendam, Summum Pontificem

CLE-

CLEMENTE XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, damnare dumtaxàt voluisse doctrinam de Gratia *necessitante* tam *Jansenii*, & Jansenistarum, quàm *Quesnelli*, & Quesnellistarum; nec per somnium unquam in mentem Sanctissimi illius Pontificis venisse vel levissimam cogitationem damnandi doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* de Gratia se ipsa & ab intrinseco efficaci, & de Prædestinatione gratuita antè omnem prævisionem meritorum, quam tota Schola Thomistica pro aris ac focis etiamnùm defendit ac tutatur, quamque idem Summus Pontifex probè sciebat à suis Sanctissimis Decessoribus, tàm antiquis, quàm recentioribus, fuisse sæpiùs laudatam, commendatam, & approbatam.

Prætereà, hac in Epistola evincam (juxtà inconcussa doctrinæ Scholæ Thomisticæ principia) ex his Propositionibus *Quesnelli* (quæ divinam Gratiam spectant, quæque à Summo Pontifice fuerunt proscriptæ) nullam esse, quæ justam non mereatur Censuram.

Denique, palàm faciam, Jansenistas, & Quesnellistas, qui *Constitutionem* CLEMENTIS XI. quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, pervicaciter recipere nolunt, eique parere, subscribere, & acquiescere renuunt, esse rebelles, Schismaticos, & Hæreticos, qui novam, & invisibilem sibi fabricant Ecclesiam & à vera atque Catholica Christi Ecclesia apertè discedunt.

Et primò quidem, Sanctissimum Pontificem CLEMENTEM XI. non voluisse in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, damnare doctrinam de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuitæ ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum, quam, juxtà germanam Sanctorum Patrum *Augustini*, & *Thomæ* mentem, clarissima Schola Thomistica defendit, ac propugnat, multis, quæ hic subnectam, momentis compertum ac exploratum esse debet.

IV. Etenim omnibus jam notissimum est solemne illud CLEMENTIS XI. Pontificis Maximi Decretum, datum die XXVIII. mensis Januarii ann. MDCCIV. quo Infaustus, malèque consarcinatus Libellus *Joannes Launoji*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctoris, fuit ab hoc Sanctissimo Pontifice, universo plaudente Orbe Christiano, diris devotus, gravissimisque infamiæ notis inustus. Hujus autem posthumi ac probrosi prædicti Auctoris libelli hæc summa est: Primò, *Augustinum*, de Gratia se ipsa efficaci, & de gratuita Prædestinatione ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum disputantem, à doctrina priscorum Ecclesiæ Patrum descivisse: pacem, injecto discordiæ pomo, perturbasse, tota passim Africa, Gallia, Italia, tumultus ac tragædias concitasse; *Vviklefo*, *Zuinglio*, *Luthero*, *Calvino*, & *Jansenio*, prælusisse horridis dogmatibus, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo sectati sunt hæretici, vulgò dicti, *Prædestinatiani* quæque nono Ecclesiæ sæculo renovavit *Gottheschalcus*, Monachus Benedictinus. Secundò, Sanctos *Prosperum*, *Hilarium*, *Cæsarium*, *Prudentium*, *Remigium*, cæterosque *Sancti Augustini* discipulos, Gratiæ per se efficacis, & gratuitæ Prædestinationis ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum, assertores, pessimè apud æquos rerum æstimatores audivisse, Romanis Pontificibus illusisse, æmulos suos falsis criminibus onerasse, justam demùm damnationis sententiam subiisse. Tertiò, Semipelagianos ex adverso hæsisse firmiter Traditioni Majorum, & *S. Augustino*, atque ejus discipulis constanter ac solidis rationibus obstitisse.

Hæc est summa propudiosi istius libelli *Joannis Launoji*, quem proscripsit CLEMENS XI. Undè sic argumentor primò: *Launojus* in hoc suo infami libello pertendit, *Sanctum Augustinum* admisisse, & docuisse Gratiam per se efficacem *necessitante*, & ideò ait, S. Illum Doctorem prælusisse horrendis dogmatibus *Vviklefi*, *Zuinglii*, *Lutheri*, *Calvini*, & *Jansenii*; igitur CLEMENS XI. dùm hunc *Joannis Launoji*, libellum Censura confixit tanquàm *impium* ac *blasphemum*, apertè statuit, *S. Augustinum* admisisse quidem Gratiam per se efficacem, quæ non tollit liberum hominis arbitrium, sed potiùs illud fovet ac perficit (sicut docetur in Schola Thomistica), & simul

simùl declarat idem Summus Pontifex, *Joannem Launojum* esse insignem impostorem, & calumniatorem *S. Augustini*, dum perfrictæ frontis audacia eum non pudet asserere, S. illum Doctorem admisisse gratiam efficacem *necessitantem*, cumque subindè præivisse horrendis dogmatibus *Vviklessi*, *Zuinglii*, *Lutheri*, *Calvini*, & *Jansenii*.

Verùm enim verò, ut obitèr dicam, si *Launojus* in suo libello dixisset dumtaxàt, *S. Augustinum* explosisse Gratiam versatilem, indifferentem, & subditam libero hominis arbitrio; profectò CLEMENS XI. non damnasset ejus libellum, tanquàm *impium*, & *blasphemum*, quia apprimè sciebat Summus ille Pontifex, universam Scholam Thomisticam semper propugnasse, & etiamnùm docere, Gratiam versatilem, indifferentem, & permissam (quantùm ad efficaciam) libero hominis arbitrio, *Sancto Augustino* nunquàm fuisse probatam. Damnavit igitur Sanctissimus ille Pontifex libellum *Joannis Launoji*, tanquàm *impium*, & *blasphemum*, non quòd diceret maledicus ille Scriptor, *Sanctum Augustinum* rejecisse ac penitùs repudiasse Gratiam versatilem, indifferentem, & subditam hominis arbitrio (in hoc enim *Joannes Launojus* nullam mereretur Censuram) sed quòd assereret superciliosus ille & tetricus Censor, *Sanctum Augustinum* ab avita Patrum traditione descivisse, Gratiam efficacem *necessitantem* docuisse, & execranda præformasse dogmata *Vviklessi*, *Lutheri*, *Zuinglii*, & *Jansenii*.

Hanc fuisse genuinam mentem CLEMENTIS XI. dùm Censura Apostolica perstrinxit libellum *Joannis Launoji*, isto argumento breviter demonstro: Summi Pontifices, cùm antiqui, tùm recentiores, amplexi sunt, & maximis encomiis tanquàm sanam & Catholicam commendarunt doctrinam *Sancti Augustini* de Gratia se ipsa efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam (sicut in speciali Epistola, quam ad te scripsi, memini luculentèr me demonstrasse). Sed Sanctissimus Pontifex CLEMENS XI. in Censura, qua perstrinxit libellum *Launoji*, disertè profitetur, se, circà doctrinam *Sancti Augustini* de gratia & Prædestinatione, firmitèr inhærere laudabilibus vestigiis Prædecessorum suorum Romanorum Pontificum, qui ejusdem Sancti Doctoris (quem appellat *fulgidissimum Ecclesiæ lumen*) doctrinam toto mentis affectu amplexi sunt: *Hinc est* (sunt ipsissima verba Sanctissimi illius Pontificis) *quòd nos pro commissa nobis divinitùs gregis Dominici cura, animarum periculis atque detrimentis, quæ ex præfati libelli* (Joannis Launoji) *lectione, & usu provenire possent, pastorali sollicitudine, quantùm cum Domino possumus, occurrere cupientes, necnon Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, qui ejusdem Sancti Doctoris præcelsam doctrinam magno semper in pretio, totoque mentis affectu amplexi fuerunt, laudabilibus vestigiis firmitèr inhærere volentes, libellum prædictum auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, & reprobamus &c.* Cùm igitùr Summi Pontifices, tàm antiqui, quàm recentiores, doctrinam *Sancti Augustini* de gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam, ante omnem meritorum prævisionem probarint, & toto mentis affectu amplexi sint, necesse omninò est, ut CLEMENS XI. (qui in sua Censura contra *Joannis Launoji* libellum disertè profitetur, se, in probanda *Sancti Augustini* doctrina, vestigiis Prædecessorum suorum Romanorum Pontificum firmitèr inhærere) necesse, inquam, omninò est, ut CLEMENS XI. Pontifex Maximus, doctrinam *Sancti Augustini*, de gratia per se efficaci (cum qua perfectè cohæret liberum hominis arbitrium) suo itidèm calculo approbarit.

V. Sed dicunt Janseniani, & Quesnelliani, CLEMENTEM XI. dùm Anno MDCCIV. libellum *Joannis Launoji* damnavit, doctrinam *S. Augustini* de gratia se ipsa efficaci, vestigiis Prædecessorum suorum Pontificum Romanorum inhærendo, approbasse quidèm; At volunt, eumdem Summum Pontificem Anno MDCCXIII. quo suam contra centum & unam *Quesnelli* Propositiones publicavit *Constitutionem*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* per latus *Quesnelli* impetiisse & damnasse *Sancti Augustini* doctrinam de gratia se ipsa efficaci, quam *Quesnellus*.

nellus (ut ajunt Janseniani, & Quesnelliani) pro aris ac focis propugnabat contrà Theologos Molinistas, qui hac potissimùm de causa ira, odio, & livore in eum percìti, extorserunt tandèm à Summo Pontifice CLEMENTE XI. (apud quem, ut dictitant, maxima auctoritate pollebant) prædictam *Constitutionem*, quæ incipit : *Unigenitus Dei Filius &c.*

Verùm, hoc Jansenistarum, & Quesnellistarum putidum & luculentissimum mendacium isto argumento, quod multa complectetur momenta, invictè refello. Et primò quidèm, nemo, nisi in Ecclesia omninò peregrinus, aut improbè malevolus, inficiari potest, CLEMENTEM XI. ita ex indole sua ad pacem, & clementiam fuisse propensum, ut nullis immoderatis animi æstibus abriperetur, non ira, non odio, non impetu, aut præcipiti agendi modo ad Censuras, & ad supplicia prosiliret, sed ratione, æquitate, maturo judicio, deliberato consilio, & necessitate compulsus, duceretur ac traheretur quodam modo invitus. Ut quid ergò audactèr & per summam calumniam præsumunt Janseniani & Quesnelliani effutire, CLEMENTEM XI. ira, & odio exasperatum in *Quesnellum*, atque à Molinistis instigatum, *Constitutionem*, quæ incipit : *Unigenitus Dei Filius &c.* promulgasse?

Præstereà, qui credibile est CLEMENTEM XI. qui Anno MDCCIV. damnando libellum *Joannis Launoji* palàm contestatus fuerat, se inhærere vestigiis Prædecessorum suorum Romanorum Pontificum, qui, ut anteà dixi, approbarunt, & adoptarunt doctrinam *Sancti Augustini* de Gratia se ipsa efficaci, voluisse eamdem S. illius Patris doctrinam proscribere in sua *Constitutione*, quam contra centum & unam Propositiones *Quesnelli* publicavit Anno MDCCXIII. id certè ab omni veri specie abhorret, nec, citrà summam & à sæculis inauditam calumniam, dici, aut cogitari potest.

Tertiò, idem Summus Pontifex CLEMENS XI. conceptis verbis asserit, se damnare Propositiones *Quesnelli*, spectantes Gratiam Christi, *in sensu Jansenii*. Porrò, *Jansenii* sensum, quem in quinque ipsius famosis Propositionibus tanquàm hæreticum anathemate perculerunt multi Romani Pontifices, exprimunt quàmplures *Quesnelli* Propositiones, sicut luculenter patet ex tot lucubrationibus, quas super hac re in lucem ediderunt Scriptores undecumque eruditi, & doctrinæ *S. Augustini* addictissimi, idemque mox ipse brevitèr commonstrabo.

Qua fronte ergò *Quesnelliani* asserere & ubique clamitare præsumunt, CLEMENTEM XI. (quem odio plusquam vatiniano prosequuntur) recessisse à vestigiis Prædecessorum suorum Romanorum Pontificum, eumque in sua *Constitutione*, quæ incipit : *Unigenitus Dei Filius*, doctrinam *S. Augustini* de Gratia per se efficaci damnasse, cùm tamen Sanctissimus ille Pontifex mentem suam sole clariùs in prædicta *Constitutione* exprimat, affirmetque, se istas *Quesnelli* Propositiones, ad Gratiam Christi attinentes, diris devovere *in sensu Jansenii*, qui Gratiam, quam vocant, *necessitantem* invexit? Apage ergò tam malè consutam calumniam, quam CLEMENTI XI. Pontifici Maximo perperàm affingunt *Jansenii*, & *Quesnelli* discipuli, qui spem & defensionem suam reponunt in mendacio, juxta illud Scripturæ Sacræ : *Posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus*, Prophetæ *Isaiæ* cap. 28. v. 15.

Sed quartum accedit momentum, quod illud splendidissimum Quesnellistarum, mendacium in aperto sole ponet. Postquàm enim Summus Pontifex CLEMENS XI. suam *Constitutionem*, quæ incipit : *Unigenitus Dei Filius &c* die VIII. mensis Septembris Anni MDCCXIII. adversùs Quesnellianas Propositiones publicasset, multique in Galliis & in Belgio causarentur, se à suscipienda prædicta *Constitutione* Pontificia retardari, quòd suspicarentur, per illam damnari sententias & doctrinas, quas insignes Catholicorum Scholæ absque ulla Censura hactenùs tenuerunt & tradiderunt, præsertim doctrinam *Sancti Augustini* de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum ; huic injustæ querimoniæ, & sinistræ suspicioni, quæ plurium invaserat animos, obviam ire

vo-

volens Sanctissimus ille Pontifex, disertè in suis *Litteris*, quas die 1. mensis Septembris Anni MDCCXVIII. *ad universos Christi fideles* direxit, & quæ incipiunt: *Pastoralis officii*, declaravit, se in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus &c.* nulli Doctrinæ, aut Sententiæ, quæ in Catholicis Scholis docetur, aliquam erroris notam affingere voluisse: *Cæterùm* (sunt ipsissima verba Sanctissimi Pontificis CLEMENTIS XI.) *in hoc ipso præpostero judicio consuetum calumniandi morem non derelinquunt; nisi enim excæcaret eos malitia eorum, ac nisi magis diligerent tenebras, quàm lucem, ignorare non deberent sententias illas ac doctrinas, quas ipsi cum erroribus per nos damnatis confundunt, palàm & liberè in Catholicis Scholis, etiam post editam à nobis memoratam Constitutionem, sub oculis nostris doceri, atque defendi, illasque propterea minimè per eam fuisse proscriptas.*

Ex quibus verbis sic argumentum conficio: Multi in Galliis, & in Belgio prætexebant, se retardari à suscipienda Summi Pontificis CLEMENTIS XI. Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* quia suspicabantur, doctrinam *Sancti Augustini* de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum, quæ in Catholicis Scholis hactenùs citrà ullam censuram fuit propugnata, damnatam esse ab eodem Summo Pontifice in sua prædicta *Constitutione*: Atqui CLEMENS XI. in suis *Litteris ad Universos Christi Fideles*, quæ incipiunt: *Pastoralis Officii*, palàm universos Christi Fideles certiores facere volens de vera & genuina mente, quam, in damnandis centum & una Quesnellianis Propositionibus, habuit, profitetur, se nulliis doctrinis, & sententiis, quæ in Catholicis Scholis docentur, censuram appingere voluisse, easque doctrinas atque sententias (etiam post editam à se *Constitutionem*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*) *sub ipsius oculis doceri, atque defendi, illasque propterea minimè per eam fuisse proscriptas*. Undè Sole clarius patet, Summum Pontificem CLEMENTEM XI non damnasse in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus*, doctrinam *Sancti Augustini* de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ante omnem prævisionem meritorum, sicut in Schola Thomistica docetur ac defenditur. Si enim hanc *Sancti Augustini* doctrinam proscripsisset Summus ille Pontifex (sicut Jansenistæ & Quesnellistæ calumniari solent) profectò non permisisset unquàm ut doctrina de Gratia per se efficaci & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum publicè in Schola Thomistica Romæ doceretur, & sub ipsius oculis defenderetur. Porrò, doctrinam Sanctorum *Augustini* & *Thomæ* de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem meritorum prævisionem fuisse Romæ (vivente CLEMENTE XI.) publicè in Schola Thomistica traditam, assertam, ac vindicatam, eamque sub Sanctissimi illius Pontificis oculis creberrimè defensatam, non tantùm ipse, testis hac in re auritus, & oculatus, certò & indubitantèr affirmare possum, verùm etiam tota Roma vidit & testari potest.

Sed missis his & aliis locupletissimis testimoniis, quæ mihi, à viginti quatuor annis Romæ existenti, de vera CLEMENTIS XI. mente dederunt viri probatissimæ fidei, & omni exceptione majores, qui, tanquàm Consultores in Congregationibus, ab eodem Summo Pontifice selecti ad examinandas *Quesnelli* Propositiones, censoria suffragia tulerunt, quique omnes ad unum in hoc consentiunt, Doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam antè omnem prævisionem meritorum, semper à CLEMENTE XI. in maximo pretio habitam fuisse, & ab illo dumtaxàt, post diuturnum, maturum, ac deliberatum Cardinalium, & Consultorum præmissum examen, damnatam esse doctrinam *Jansenii* de Gratia *necessitante*, quam *Quesnellus* in multis Propositionibus, ad Gratiam pertinentibus, expressit Veritatem dico in Christo. non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea, quòd sæpiùs etiam audiverim à duobus Eminentissimis Cardinalibus, qui

à CLE

ſ CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, præfecti erant his Congregationibus, in quibus diſcuſſæ & examinatæ fuerunt omnes *Queſnelli* Propoſitiones; teſtis, inquam, eſt mihi Deus, quòd ſæpiùs ab his duobus Cardinalibus, videlicet *Thoma Maria Ferrari*, Ordinis Prædicatorum, & *Auguſtino Fabroni*, audiverim, Summum Pontificem CLEMENTEM XI. nuſquàm damnaſſe, nec damnare voluiſſe in ſua Conſtitutione, quæ incipit; *Unigenitus &c.* doctrinam Scholæ Thomiſticæ de Gratia ſe ipſa efficaci, ſed tantummodò damnaſſe Gratiam *neceſſitantem* Ianſenii & Queſnelli.

At, miſſis illis teſtimoniis, quæ à nemine in dubium vocari poſſunt, quæque dilucidè confirmantur multis MSS. monumentis, quæ necdum publicam lucem adſpexerunt; ipſe in uno tantummodò, quod mihi inſtar omnium eſt, hærebo teſtimonio Sanctiſſimi Pontificis qui nunc tam ſapientèr Clavum univerſæ Eccleſiæ, tamque feliciter gubernat, nimirùm BENEDICTI XIII Ordinis Prædicatorum, qui in ſuis Litteris, in forma *Brevis*, *ad univerſos Ordinis Prædicatorum Profeſſores*, datis die 6. menſis Novembris anni MDCCXXIV. damnat, tanquàm calumniatores doctrinæ Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ*, illos, qui aſſerunt, doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci, & de Prædeſtinatione gratuita ante omnem Prævisionem meritorum (ſicut in Schola Thomiſtica traditur ac defenditur) fuiſſe damnatam à ſuo Prædeceſſore CLEMENTE XI in *Conſtitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* Idem confirmat Sanctiſſimus ille Pontifex BENEDICTUS XIII. *In Conſtitutione*, quam promulgavit 7. Kal. Junii anni MDCCXXVII. in qua disertè declarat, ſe (firmitèr adhærendo Litteris, quas CLEMENS XI. *direxit ad univerſos Chriſti Fideles*, quæque incipiunt: *Paſtoralis Officii*) auctoritate Apoſtolica anathemate percellere illos calumniatores, quos non pudet affirmare, doctrinam Sanctorum *Auguſtini* & *Thomæ* de Gratia per ſe efficaci proſcriptam fuiſſe à Summo Pontifice Clemente XI.

Omnia iſthæc momenta hoc unico concludo argumento: certiſſimè ſciebat Clemens XI. doctrinam de Gratia per ſe efficaci, & de Prædeſtinatione gratuita ante omnem prævisionem meritorum, publicè Romæ (etiam poſt editam à ſe Conſtitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*) doceri & propugnari in Schola Thomiſtica per totum, quà latè patet, orbem propagata; atquì id non permiſiſſet Summus ille Pontifex, ſi reverà (ut Janſeniani, & Queſnelliani atrociter calumniantur) doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci proſcripſiſſet; non poteſt ergò niſi per ſummam calumniam dici, Clementem XI. damnaſſe doctrinam de Gratia ſe ipſa efficaci eo in ſenſu, quo poſt Sanctos *Auguſtinum*, & *Thomam*, probantibus Summis Pontificibus, & ſuffragantibus totius Orbis celebrioribus Scholis, & Academiis, eam hactenus tenuit Schola Thomiſtica, quamque, divino propitio numine, ad ſeram uſque poſteritatem tranſmittet.

Vide ergò, quæſo te, cariſſime diſcipule, quàm injuſtè Janſeniani, & Queſnelliani ubique clamitent, Clementem XI. Pontificem Maximum, in ſua *Conſtitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, voluiſſe per latus *Queſnelli* petere & profligare totius Scholæ Thomiſticæ doctrinam de Gratia per ſe efficaci quàm perperam & importunè jactent, eamdem eſſe ſuam, & Thomiſtarum in materia de Gratia cauſam! Hanc tamen calumniam etiamnùm circulis apud imperitos,& mulierculas, quarum ſuffragia venantur, deblaterare ſolent; hoc putidum mendacium in ſuis familiaribus colloquiis urgent acerrimè quin,in libellis, quos tàm frequenter in lucem edunt, magno verborum apparatu, ac pompa illud exaggerant ut Clementi XI Pontifici Maximo odium & invidiam populi conflare valeant, quamvis tamen, non ſine ſtomacho, rideantur ab illis, qui certò ſciunt, doctrinam Scholæ Thomiſticæ de Gratia per ſe efficaci (quæ ſartam tectam conſervat hominis libertatem) eſſe doctrinam Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* quæ in Eccleſia Catholica ubique propugnatur, ſubindèque eam à Clemente XI. Sum. Pontifice,nulla unquàm cenſura fuiſ-

se perstrictam; sed, versa vice, doctrinam *Quesnelli*, & Quesnellistarum *de Gratia necessitante* esse planè Jansenianam & hæreticam, eamque ut talem, à CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, jure optimo fuisse Vaticano fulmine fulguritam atque protritam. Sed hæc prima Quesnellistarum calumnia sat superq;confutata manet

VI. Aliam non minùs atrocem calumniam eidem Summo Pontifici CLEMENTI XI. ausu temerario intentant Janseniani, & Quesnelliani, ajuntque, ex centum & una Quesnellianis Propositionibus, quas CLEMENS XI. in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, damnavit nullam esse, quæ aliqua erroris nota compungi possit. Certè, in immensum diffunderer, & non Epistolam, sed librum magnæ molis scribere deberem, si hìc provinciam suscipere vellem demonstrandi, nullam esse ex his centum & una Quesnellianis Propositionibus, à CLEMENTE XI confixis quæ justam aliquam non mereatur censuram; quò fit, ut me continendo intra cancellos brevitatis, quam mihi in rem tuam præscripsi, in id unum hac in Epistola totus incumbam, ut planè convincam, ex omnibus Quesnellianis Propositionibus à Sanctissimo Pontifice Clemente XI. proscriptis, quæ spectant materiam de Gratia (de qua dumtaxàt in meis Epistolis tractandi officium suscepi) nullam, inquam, esse ex hisce Quesnellianis Propositionibus ad Gratiam attinentibus, quæ non sit Janseniano pulvere, seu Iansenianæ hæreseos fuligine conspersa, subindèque digna, quæ justa censura percellatur. Idem planè judicium ferendum esse censeo de aliis *Quesnelli* Propositionibus, in eadem CLEMENTIS XI. Constitutione damnatis.

Ut autem id faciliùs, & juxtà modum captui tuo magis accommodatum, præstare valeam, primò hìc subnectam singulas *Quesnelli* Propositiones divinam Gratiam spectantes, quas CLEMENS XI. censura affecit, & ad totidem Propositiones adjiciam censoriam virgulam, cujus beneficio facilè percipies, singulas illas *Quesnelli* Propositiones, quæ ad Dei Gratiam, vel ad liberum hominis arbitrium referuntur, fuisse justissima de causa in sensu hæretico, seu Janseniano, ab eodem Summo Pontifice confixas.

Prima Quesnelli Propositio De Gratia.

Quid aliud remanet animæ, quæ Deum atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & segnis indigentia, hoc est, generalis impotentia ad laborem, ad Orationem, & ad omne opus bonum?

Virgula Censoria in hanc primam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc prima *Quesnelli* Propositio multis nominibus Censuram meretur. Primò, quia etiamsi homo per peccatum mortale amittat Gratiam sanctificantem, seu Gratiam gratum facientem, in illo tamen remanent dona Dei naturalia, ut lumen rationis, liberum arbitrium, virtutes acquisitæ, necnon dona Dei supernaturalia, cujusmodi sunt Fides & Spes

Secundò, hæc *Quesnelli* Propositio significat in sensu obvio, animam peccatoris nullum opus bonum elicere posse absque gratia sanctificante; quem errorem universalis Ecclesia, in generali Concilio Constantiensi congregata, reprobavit in articulis Hæresiarchæ *Ioannis Hus*, eumdemque errorem Summi Pontifices GREGORIUS XIII. & S. Pius V. in Propositionibus 25. 35. & 40. *Michaelis Baji*, proscripserunt.

Tertiò, hæc *Quesnelli* Propositio apertè innuit, inductam esse ex peccato Adami necessitatem peccandi, & impotentiam benè operandi, quem errorem in Vvikleffo, *Luthero*, *Calvino*, *Bajo*, & *Iansenio* profligavit Ecclesia.

Quartò, ex hac *Quesnelli* Propositione palàm sequitur, peccatorem, qui Gratiam sanctificantem amisit, esse in generali impotentia ad omne opus bonum, subindèque ei esse impossibilia præcepta Dei; quem errorem Patres Con-

Concilii Tridentini in *Luthero*, *Calvino*, aliisque Novatoribus in antecessum præfocarunt cap. 11. Sessionis sextæ *de justificatione*, ubi sic statuunt: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis*. Quæ sententia deprompta est ex *S. Augustino* lib. de *Natura & Gratia* cap. 43. lib. 2. *De Peccatorum meritis* cap. 6. & ex lib. *De Fide contra Manichæos*.

Denique, hæc *Quesnelli* Propositio recta fronte opponitur doctrinæ SS. Patrum, & S. Thomæ, omnium Theologorum Scholasticorum facilè Principis, qui secundæ secundæ Quæst. 10 Art. 4. hæc habet. *Peccatum mortale tollit gratiam gratum facientem, non autem totaliter corrumpit bonum naturæ. Undè peccatores bona opera, ad quæ sufficit bonum naturæ, operari possunt*. Non igitur in peccatore (sicut exprimit damnata hæc *Quesnelli* Propositio) qui Gratiæ sanctificantis jacturam fecit, remanet *generalis impotentia ad omne opus bonum*.

Altera Quesnelli Propositio De Gratia.

Jesu Christi Gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa non solùm nihil fit, sed nec fieri potest.

Virgula Censoria in hanc secundam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc *Quesnelli* Propositio fuit jure merito proscripta. Primò, quia erroneum est (sicut in meis superioribus Epistolis adversùs *Jansenium*, ejusque discipulos latè ostendi) asserere, hominem non posse bonum operari absque Gratia per se efficaci. Homo quippè adjutus sola Gratia sufficienti (in sensu Thomistico intellecta) habet veram, proximam, completam, & expeditam potentiam benè agendi, ita ut nihil ei desit ex parte potentiæ; tametsi verum sit hominem destitutum Gratia per se efficaci, nunquam benè operaturum & mandata Dei servaturum.

Secundò, hæc *Quesnelli* Propositio coincidit cum prima *Jansenii* Propositione, quæ his verbis concepta est: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis, volentibus & conantibus, secundùm præsentes, quas habent, vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant*. Quam *Jansenii* Propositionem, tanquàm *Hæreticam*, ideò damnavit Ecclesia, quia manifestò ex ea sequitur, aliqua præcepta hominibus justis esse impossibilia, fieri verò illis dumtaxat possibilia per gratiam se ipsa efficacem.

Postremò, hæc *Quesnelli* Propositio instaurat hanc *Antonii Arnaldi*, Doctoris Sorbonici, damnatam notissimam Propositionem, qua pertendebat famosus ille *Arnaldus*, *S. Petrum*, Gratia per se efficaci destitutum, *non potuisse confiteri Christum*. Quam *Arnaldi* Propositionem damnarunt ALEXANDER VII Pont. Max. Clerus Gallicanus, & Sacra Facultas Parisiensis. Docet etiam Catholica Fides, *S. Petrum*, destitutum licèt Gratia per se efficaci, potuisse per Gratiam sufficientem (quæ ei non defuit) confiteri Christum, & trinam ejus abnegationem evitare, non secùs ac quilibet peccator, etiamsi gratia per se efficaci sit orbatus, potest tamen per gratiam sufficientem abstinere à peccato, tametsi ut actu & reverà abstineat à peccato requiratur Gratia per se efficax.

Tertia Quesnelli Propositio de Gratia.

In vanum, Domine, præcipis, si tu ipse non das quod præcipis.

Virgula Censoria in hanc tertiam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc tertia *Quesnelli* Propositio hunc reddidit sensum *In vanum, Domine, præcipis, si per Gratiam se ipsa efficacem non facis ut impleamus quod præcipis, quia sine Gratia se ipsa efficaci impossibilia sunt præcepta tua*; hic autem sensus est hæreticus, quia Ecclesia Catholica docet primò, hominem justum qui caret Gratia per se efficaci, sed Gratia sufficienti est instructus, habere veram potentiam observandi mandata Dei, subindeque præcepta Dei esse

ei possibilia. Hinc *S. Thomas* Quæst. 24. de veritate Art. 14. ad 1 ait: *Illud, quod præcipit Deus, non est impossibile homini ad servandum.* Non igitur *in vanum* præcipit Deus ei, qui habet tantùm Gratiam sufficientem, cujus beneficio vera pollet potestate proxima, & expedita observandi mandata Dei, quamvis, resistendo Gratiæ sufficienti, & propria sua culpa destitutus gratia per se efficaci, præcepta Dei servaturus, seu adimpleturus non sit.

Secundò, damnat Catholica Ecclesia illos, qui negant dari in statu naturæ lapsæ Gratiam verè sufficientem à Gratia efficaci distinctam, quæ conferat voluntati potentiam expeditam observandi præcepta Dei, & abstinendi à peccato; Porrò, *Quesnellus*, vestigiis *Jansenii* insistens, negat dari in statu naturæ lapsæ gratiam verè sufficientem, à Gratia per se efficaci distinctam, quæ impertiatur voluntati humanæ veram, completam, expeditam, & relativam potentiam vincendi oppositos gradus terrenæ concupiscentiæ, quæ superior est, & relativè victrix.

Admittit quidem *Quesnellus* Gratiam, quam *Jansenius* appellat *Parvam*, quæque distinguitur à Gratia relativè victrice, sed hæc *Parva* Gratia *Jansenii* dici haud potest *verè sufficiens*, quia cùm sit in gradibus cælestis delectationis minor, inferior, ac debilior gradibus terrenæ concupiscentiæ relativè victricis delectationis, non impertitur voluntati humanæ hæc *Jansenii*, & *Quesnelli parva* Gratia veram, expeditam, & relativam potentiam vincendi oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem, quæ est superior & relativè victrix. Quò fit, ut (juxtà *Jansenium*, & *Quesnellum*) homo, hac gratia *Parva*, Jansenisticè *sufficiente*, præditus, remaneat in vera impossibilitate adimplendi præcepta Dei, sicut in meis superioribus Epistolis, explanando præsertim genuinam notionem Gratiæ sufficientis, latè ostendi. Æquissimo itaque solemni Ecclesiæ judicio damnata est in sensu *Jansenii* hæc tertia *Quesnelli* Propositio

Quarta Quesnelli Propositio de Gratia.

Ita, Domine, omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.

Virgula Censoria in hanc quartam *Quesnelli* Propositionem.

Non est ovum ovo similius, quàm hæc quarta *Quesnelli* Propositio similis est primæ *Jansenii* Propositioni. Si enim (ut docet *Quesnellus*) omnia sunt possibilia ei, cui omnia possibilia facit Deus eadem operando in illo per Gratiam se ipsa efficacem, sequitur primò, aliquibus justis, qui Gratia per se efficaci destituti, peccant, præcepta Dei esse impossibilia. deesse quoque gratiam, qua eis possibilia fiant.

Sequitur secundò. omnem Gratiam in statu naturæ lapsæ esse per se & ex natura sua efficacem, subindeque in statu naturæ lapsæ non dari Gratiam verè sufficientem, quæ det voluntati humanæ veram, proximam, & expeditam potentiam vincendi terrenam concupiscentiæ delectationem, relativè victricem, & cælesti gratiæ delectatione superiorem. Cùm igitur *Quesnellus* (stando principiis doctrinæ *Jansenii*) explodat è statu naturæ lapsæ Gratiam verè sufficientem, cui (ut Fides Catholica docet) resistitur, velitque omnem Gratiam in statu naturæ lapsæ esse ex natura sua efficacem, ex his, inquam, *Quesnelli* principiis necessaria consecutione effluit hæc proscripta *Jansenii* secunda Propositio: *Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.*

Addo etiam, quòd si in statu naturæ lapsæ omnis gratia sit per se efficax (sicut falsò pertendunt *Jansenius* & *Quesnellus*) planè consequitur, hominem, qui semel justus est, justitiam, seu Gratiam Sanctificantem nullo pacto amittere posse; quia ut homo justus possit justitiam, seu Gratiam Sanctificantem, perdere, oportet ut possit Gratiæ resistere & obluctari: Atqui, juxta doctrinam *Jansenii*, & *Quesnelli*, omnis gratia in statu naturæ lapsæ est per se & ab illa.

intrinsecò efficax, Gratiæ autem per se efficaci nemo) ut ajunt damnati illi Scriptores) resistere & refragari potest; ergò (stando principiis doctrinæ *Jansenii*, & *Quesnelli*) homo semel justus non poterit unquam justitiam, seu Gratiam Sanctificantem amittere; Quod est impium *de Inamissibilitate justitiæ* dogma Calvinistarum, à Sacro Concilio damnatum, quodque ipse multis momentis confutavi Tomo 2. *Tractatus* (quem secundis curis Romæ Anno MDCCXXIV. adornavi) *De Mysteriis & annis Jesu Christi, Servatoris nostri*, Dissertatione XVII. quæ est *de Fide in Christum Mediatorem &c.*

Quinta Quesnelli Propositio, de Gratia.

Quandò Deus non emollit cor per interiorem unctionem Gratiæ suæ, exhortationes, & Gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.

Virgula Censoria in hanc quintam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc quinta *Quesnelli* Propositio fuit justissima de causa ab Ecclesia Catholica, tanquàm erronea, profligata. Primò, quia licèt exteriores Gratiæ, sejunctæ à Gratiæ interioris efficacis unctione, conversionem peccatoris non operentur, impediunt attamen, ne in sceleribus suis obdurescat peccator, ejus cæcitatem minuunt, illum invitant ad aliquas actiones moraliter bonas, non tamen vitæ æternæ meritorias, eliciendas; nimirùm ad sublevandas pauperum miserias, ad honorandos parentes, ad jus unicuique reddendum &c.

Prætereà, inter Gratias exteriores censetur Verbum Dei, quod legitur, quod prædicatur. Quis autem dicere audeat, Verbum Dei (quod est verbum vitæ æternæ, spiritus & vitæ, atque sermo est vivus, efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti ad pungendum & emolliendum cor peccatoris; quod denique est ipsamet Scriptura Sacra inspirata, utilis ad instruendum, arguendum, corrigendum) quis, inquam, dicere audeat, Verbum Dei nihil inservire nisi ad cor hominis magis obdurandum?

Denique, Gratia sufficiens, absque unctione interiori Gratiæ per se efficacis, inchoat nostram salutem, intus monet, minuit cupiditatem, intellectum piis cogitationibus illustrat, ut consideret ea, quæ annunciantur vel proponuntur; voluntatem ciet & excitat ad pia desideria, & in ea bonas ad salutem inserit dispositiones. Falsum igitur & erroneum est, sine Gratia per se efficaci (non enim juxta *Iansenium*, & *Quesnellum*, datur in statu naturæ lapsæ alia Gratia; nisi per se efficax) falsum, inquam, est sine Gratia per se efficaci exhortationes, & Gratias exteriores nihil juvare & prodesse, (quodque longè gravius est) per illas cor magis obdurari, ut asserit *Quesnellus*.

Sexta Quesnelli Propositio, de Gratia.

Discrimen inter fœdus Judaicum & Christianum, est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat quod jubet, illum gratia sua purificando.

Virgula Censoria in hanc Sextam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc Propositio, quatenùs asserit, Deum reliquisse Judæos (qui erant sub Lege Mosaica) in impotentia observandi Legem, est hæretica; quia Deum facit injustum, qui imponendo Judæis obligationem adimplendi Legem Mosaicam, eos tamen reliquit in impotentia observandi Legem, nullam eis conferendo, vel saltem offerendo Gratiam sufficientem, per quam Legis Mosaicæ precepta redderentur eis possibilia: *Quamvis Lex vetus* (inquit) *S. Thomas* 1. 2. Quæst. 98. Art. 2 ad 4.) *non sufficeret ad salvandum homines, tamen aderat aliud*

lud auxilium à Deo hominibus simul cum lege per quod salvari poterant, scilicet Fides Mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres ...... Et sic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia.

Præterea, hæc *Quesnelli* Propositio affinis est, immò simillima tribus *Desiderii Erasmi* Propositionibus, in quas, & in alias ejusdem Auctoris Sacra Facultas Parisiensis die XVII mensis Decembris Anni MDXXVII. tulit Censuram, quæ extat Tomo IX. Operum ejusdem *Erasmi* postremæ Editionis Lugduni Batavorum Anni MDCCVI. à pag. 815. usque ad pag. 954 Prima *Erasmi* Propositio (quæ, inter alias in hac Censura Facultatis Parisiensis proscriptas, est ordine vigesima quarta, his verbis concepta est: *Cum Lex* (scilicet vetus) *terrorem incuteret potiùs quàm amorem, quid supererat, nisi postea quàm per legem didicerant homines se peccatis obnoxios, nec potuisse ab his temperare, simulque scirent, Dei, severi Vindicis, judicium neminem posse effugere, nisi ut trepidarent, horrerent, ac desperarent? Quis autem amare potest, quem horret?* Hanc primam *Erasmi* Propositionem Sacra Facultas Parisiensis illa Censura perstrinxit: *Hæc Propositio innuens, homines veteris legis non potuisse vitare peccata, & magis induci per legis cognitionem ad desperationem, quàm ad amorem, est injuria legi & legislatori Deo. Tradidit enim Dominus legem, non per quam perirent homines .... Neque Deus ad impossibile obligavit per Legem Mosaicam, cùm non possit esse injustus.* Altera *Erasmi* Propositio (que in eadem Sacræ Facultatis Parisiensis Censura est ordine vigesima quinta) sic habet: *Lex Moysis umbris, victimis ac terroribus fecit Hypocritas.* Quæ altera *Erasmi* Propositio confixa est à Sacra Facultate Parisiensi his verbis: *Hæc Propositio rursùs Legi Mosaicæ contumeliosa est, & ipsi Deo, qui hujusmodi umbras, victimas, & cæremonias Legis instituit; quæ sua institutione ad bonum inducebant, & veritatem figurabant novæ Legis.* Tertia demùm *Erasmi* Propositio, quæ in Censura Sacræ Facultatis Parisiensis est ordine vigesima sexta, hæc est: *Lex cupiditates irritabat, potiusquam coercebat.* Quæ tertia *Erasmi* Propositio isto ab eadem Sacra Facultate Parisiensi Censorio stigmate fuit inusta: *Lex de se potiùs coercebat cupiditates, quàm irritabat. Non enim data est Lex à Deo ad incitandum homines in peccata, sed ad cohibendum; alioqui non esset sancta, neque justa.* Cùm igitur hæc sexta *Quesnelli* Propositio eumdem planè exhibeat, sensum, quem referunt tres istæ *Erasmi* Propositiones, à Sacra Facultate Parisiensi Anno MDXXVII damnatæ sequitur, eam jure optimo à CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, fuisse Anno MDCCXIII. proscriptam.

Septima Quesnelli Propositio, de Gratia.

Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam Legem? Quæ verò felicitas non est, admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?

Virgula Censoria in hanc septimam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc septima *Quesnelli* Propositio fluit necessaria consecutione ex præcedenti ipsius Propositione. Enim verò, admissa semel superiori *Quesnelli* Propositione, quòd videlicet Deus Judæos reliquerit in propria infirmitate & sua impotentia observandi Legem Mosaicam, sequitur, nullam fuisse utilitatem veteris legis. Quem errorem damnat Apostolus *Paulus*, dicens cap. 3 Epistolæ ad Romanos: *Quid ergò Judæo amplius est? aut quæ utilitas circumcisionis? multum per omnem modum.* Lex quippè vetus (præ cæteris aliis prærogativis, quibus excellebat, quasque ipse in secundo Tomo *Historiæ Ecclesiasticæ Veteris Testamenti* fuso calamo explanavi) dabat Judæis cognitionem peccati: *Per Legem cognitio peccati*, inquit Apost. cap. 3 Epist. ad Romanos. Quò fiebat, ut Judæi, per Legem cognoscentes, se

se esse peccatores, intelligerent sibi necessariò opus esse Fide Mediatoris & Gratia medicinali Salvatoris, quem *Moyses*, & Prophetæ venturum prædixerunt, eumque propterea summis votis desiderarent, & (ut inquit *S. Thomas*) *recurrerent ad auxilium ejus gratiæ*, sive (ut ait idem Angelicus Doctor Lectione 8. in cap 3. Epist ad Galatas) *Lex conclusit Judæos sub peccato, quia veniente Lege, sumpserunt occasionem peccandi, ut ait Apostolus ad Romanos cap.* XI Conclusit Deus omnia in incredulitate &c. *Et hoc ideo, ut homo quæreret gratiam. Et ideo dicit Apostolus*: UT PROMISSIO *idest, gratia repromissa, detur non solum Judæis, sed omnibus credentibus quia illa gratia poterat liberare à peccatis, & hæc gratia est ex Fide Jesu Christi*. Poterant igitur Judæi per Gratiam, ac Fidem in Christum Mediatorem, legem adimplere. & consequi salutem æternam, sicut multi ex illis reverà consecuti sunt; subindèque falsò asserit *Quesnellus*, Deum reliquisse homines in veteri Lege propriæ infirmitati imponendo ipsis suam Legem, & nullam ipsis impartiendo gratiam, qua illam implere possent.

Nec minùs falsum est, quod in eadem Propositione septima subdit *Quesnellus*, dicens: *Quæ felicitas non esse admissi ad fœdus, in quo Deus nobis donat quod petiit à nobis?* id, inquam falsum est. Quamvis enim Deus his omnibus, qui sunt in nova lege. det, vel saltèm offerat Gratiam sufficientem (in sensu Thomistico intellectam) non tamen omnibus hominibus, qui sunt in nova Lege, dat Deus Gratiam per se efficacem per quam actu operentur id quod, Deus postulat ab eis. Ideò autem Deus non omnibus hominibus, qui sunt in nova Lege donat Gratiam per se efficacem, quia (sicut in superioribus meis Epistolis, agendo de Gratia sufficienti, latè commonstravi) multi homines in statu naturæ lapsæ prava ac perversa voluntate resistunt Gratiæ sufficienti, quæ, illa, quæ Deus ab jis petit, reddit simpliciter possibilia; sicque propria sua culpa ac malitia resistentes Gratiæ sufficienti, obicem & impedimentum ponunt receptioni Gratiæ per se efficacis, quam Deus ex se paratus est illis conferre, seseque subindè indignos reddunt, qui recipiant Gratiam sè ipsa efficacem, per quam reverà adimplerent id, quod Deus petit ab illis; de quibus profectò (cùm nihil prorsùs causari possint ad excusandas excusationes in peccatis) meritò dicitur: *Perditio tua ex te*.

Octava Quesnelli Propositio De Gratia.

Nos non pertinemus ad novum fœdus; nisi in quantum participes sumus novæ ipsius Gratiæ, quæ operatur in nobis, quod Deus nobis præcipit.

Virgula Censoria in hanc octavam *Quesnelli* Propositionem.

Hæc octava *Quesnelli* Propositio justè fuit damnata, quia plures ex ea effluunt hæreticæ consecutiones. Si enim (ut ait *Quesnellus*) non pertinemus ad novum fædus. hoc est, ad Ecclesiam Jesu Christi, nisi quantùm participes sumus novæ ipsius Gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit, hoc est, Gratiæ per se efficacis (qualem hic intelligit Quesnellus) sequitur primò, eos fideles, qui destituti Gratia per se efficaci, & sua culpa Gratiæ sufficienti resistunt, eamque concupiscentiis & peccatis suffocant, non pertinere ad novum fædus, seu ad Ecclesiam Iesu Christi.

Sequitur secundò, eos, qui firma fide credunt omnibus Mysteriis, quæ credenda proponit Christiana Religio, & tamen sunt peccatores, carentque Gratia per se efficaci; non pertinere ad novum fædus, seu ad Ecclesiam Jesu Christi, illosque proindè non esse *Christianos* apppellandos.

Sequitur tertiò, novum fædus, seu Ecclesiam Jesu Christi non includere in suo sinu *peccatores*, sed *solos justos*. Quæ tria horrenda dogmata, ex hac octava *Quesnelli* Propositione profluentia, damnavit Ecclesia Catholica profligando errores *Lutheri*, & *Calvini* in Concilio Tridentino.

N 4 Se-

Sequitur quartò ex hac *Quesnelli* Propositione, nos non pertinere ad novum fœdus, quia Deus illud nobiscum inire dignatus est per Filium suum in carne nostra apparentem; nec quia etiam incarnatus Dei Filius pro nobis natus, pro nobis passus, crucifixus, mortuus, delevit quod adversùm nos erat chirographum Decreti, affigens illud Cruci, nec quia denique sanguine Christi redempti sumus, & caractere Christiano signati, per Baptismum nempe regenerati, & tot aliis Sacramentis Ecclesiæ locupletati & muniti; per hæc, inquam, & alia id genus (quæ Scriptura Sacra, & Sancti Patres passim & ubique prædicant, tanquàm insignia & perspicua signa eorum, qui pertinent ad novum fœdus Evangelii, seu ad Ecclesiam Jesu Christi) negat *Quesnellus*, nos pertinere ad novum fædus Evangelii, seu ad Ecclesiam Christi, vultque, nos ad novum fædus, seu ad Ecclesiam Jesu Christi, eo solo nomine pertinere, quod per solam Gratiam Christi se ipsa efficacem (quam in sensu Janseniano, & à Scholæ Thomisticæ sensu longè diverso, docet) necessariò impellamur ad implenda & exequenda mandata Dei, cum tamen de Fide certum sit, eos omnes, qui Sacro Baptismatis fonte sunt in Christo regenerati, & Fide indubitanter tenent omnia, quæ Ecclesia Catholica credenda proponit, verè pertinere ad novum fædus, seu ad Ecclesiam Christi, tametsi sua culpa privati aliquandò Gratia per se efficaci (in sensu Thomistico intellecta) peccent, & Dei, atque Ecclesiæ transgrediantur præcepta.

Nona Quesnelli Propositio De Gratia.

Gratia Christi est Gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquàm possumus, & cum qua nunquàm illum abnegamus.

Decima Quesnelli Propositio De Gratia.

Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.

Virgula Censoria in nonam, & decimam *Quesnelli* Propositiones.

Hæ duæ *Quesnelli* Propositiones, nona & decima, continent Jansenianæ hæreseos virus *de Gratia necessitante*. Si enim absque Gratia per se efficaci (de hac quippe hic loquitur *Quesnellus*, cum nullam aliam in statu naturæ lapsæ, unà cum *Jansenio*, admittat, sicut sæpius diximus) si, inquam, absque Gratia per se efficaci non possumus, ut inquit *Quesnellus*, confiteri Christum, ergo in statu naturæ lapsæ datur dumtaxàt Gratia per se efficax, quem errorem in secunda *Jansenii* Propositione damnavit Ecclesia: Ergò, absente Gratia per se efficaci, non habemus per Gratiam verè sufficientem, distinctam à Gratia per se efficaci, veram & expeditam potentiam confitendi Christum; quem itidem errorem in prima *Jansenii* Propositione confixit Ecclesia sicut in meis superioribus Epistolis plenissimè ostendi.

Similiter, si Gratiam per se efficacem, ut ait *Quesnellus*, nihil impedire possit aut retardare, sequitur, Gratiam per se efficacem esse Gratiam *necessitantem*, quia sic suum habet effectum, ut adimat voluntati humanæ veram potentiam ad oppositum. Porrò, licèt, juxta doctrinam Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, verum sit, Gratiam per se efficacem esse talis naturæ, ut cùm ea nunquàm abnegemus Christum; oppidò tamen falsum est, & à sensu Ecclesiæ Catholicæ prorsùs alienum, asserere, Gratiam per se efficacem esse talis naturæ, ut voluntas humana non possit ei dissentire.

Nunquàm, fateor, voluntas humana divinæ Gratiæ per se efficaci resistet ac dissentiet, nec ejus intrinsecam virtutem impediet aut retardabit (sicut post Sanctos Patres *Augustinum*, & *Thomam*, universa Schola Thomistica pro aris ac focis propugnat) at dogma Fidei est in Concilio Tridentino contra Lutheranos, & Calvinistas, aliosque Novatores definitum, liberum hominis arbitrium posse dissentire Gratiæ per se efficaci, hoc est, hominem sub imperio Gra-

tiæ

tiæ per se efficacis conservare suam indifferentiam activam agendi vel non agendi, veramque Gratiæ per se efficaci dissentiendi potentiam, non quidem conjunctam cum actu opposito, seu cum actuali dissensu & resistentia (id enim, ut sæpiùs diximus, prorsus impossibile est) sed hominem sub imperio Gratię per se efficacis retinere veram Gratiæ per se efficaci dissentiendi potentiam sejunctam ab actu opposito, idest ab actuali dissensu & resistentia, sicut in Epistola, quam ad te jam scripsi, in qua genuinam Conc. Tridentini mentem circà Gratiam se ipsa efficacem latè exposui, memini me liquidò ostendisse.

Undecima Quesnelli Propositio De Gratia.

Gratia non est aliud, quàm Voluntas Omnipotentis Dei, jubentis, & facientis quod jubet.

Duodecima Quesnelli Propositio De Gratia.

Quandò Deus, vult salvam facere animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

Decima tertia Quesnelli Propositio De Gratia.

Quandò Deus vult animam salvare, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.

Virgula Censoria in has Quesnelli Propositiones, undecimam, duodecimam & decimam tertiam.

Hæ tres *Quesnelli* Propositiones fuligine Jansenianæ hæreseos sunt conspersæ. *Iansenius* quippè admittit dumtaxàt in statu naturæ lapsæ voluntatem Dei efficacem & consequentem, ex qua profluunt Gratiæ per se efficaces, per quas Deus facit quod jubet, quas indubitabilis sequitur effectus, & quibus nulla voluntas humana resistit; negat verò *Iansenius*, Deum habere in statu, naturæ lapsæ voluntatem veram ac sinceram salvandi omnes omninò homines eisque præparandi Gratias verè sufficientes, à Gratiis per se efficacibus distinctas, quæ dent peccatoribus veram & expeditam potentiam benè agendi, è peccato emergendi, & quibus peccatores propria culpa sua ac malitia resistūt.

Porrò, idem cum *Iansenio* occinit *Quesnellus* in his tribus Propositionibus. In primis, solam in statu naturæ lapsæ admittit voluntatem Dei efficacem, & consequentem salvandi dumtaxàt electos ac Prædestinatos, & cui nemo resistit. Deinde negat *Quesnellus*, dari in Deo voluntatem veram ac sinceram, quam Theologi vocant *Antecedentem*, salvandi omnes omninò homines in statu naturæ lapsæ, & cui propria malitia & obstinatione sua resistunt. Tertiò, *Quesnellus* solam in statu naturæ lapsæ agnoscit Gratiam per se efficacem, per quam Deus jubet, & facit quod jubet; & cui nulla voluntas humana resistit. Postremò, *Quesnellus* eliminat è statu naturæ lapsæ Gratiam verè sufficientem, à Gratia per se efficaci distinctam, quæ dat humanæ voluntati veram ac expeditam potentiam benè agendi, observandi præcepta Dei, & cui voluntas humana propria sua malitia verè resistit. Jure itaque anathemate tres istæ *Quesnelli* Propositiones à Clemente XI. Pontifice Maximo, in sensu *Iansenii* fuerunt perculsæ.

Ejusdem furfuris sunt cæteræ aliæ damnatæ Propositiones, videlicèt à Propositione decima quarta usque ad Propositionem quinquagesimam nonam, in quibus singulis *Quesnellus* doctrinam suam de Gratia in sensu *Baii*, & *Iansenii* luculentèr exprimit, quas hic inserere aut speciatim confutare supervacaneum esse judico, cùm ex his momentis, quæ jam in superioribus meis Epistolis ad oppugnandam *Baji*, ac *Iansenii* doctrinam ab Ecclesia proscriptam, adduxit, sat superque confutatæ maneant istæ quinquaginta novem *Quesnelli* Propositiones de Gratia, quæ in eumdem sensum hæreticum *Baii*, & *Iansenii* relabuntur. Quocircà, ne tibi prolixiori, quàm par sit,

sit Epistola fastidium afferam, generatim dumtaxàt tibi rationes indicabo, propter quas quinquaginta illæ novem *Quesnelli* Propositiones de Gratia jure optimo fuerunt proscriptæ.

In primis; (quod accuratè advertere debes) omnes fermè istæ quinquaginta novem *Quesnelli* Propositiones, quæ ad Gratiam attinent, sunt *indefinitæ*, subindèque æquivalent Propositionibus universalibus, sicut in confesso est apud omnes Theologos ac Philosophos. Hinc, dum in suis Propositionibus *Quesnellus* ait, *Gratiam Jesu Christi esse supremam, invincibilem ..... Nihil esse quod Gratiam impedire aut retardare possit, nullam voluntatem humanam ei resistere &c.* perindè est ac si *Quesnellus* diceret, *OMNEM Gratiam Jesu Christi esse supremam & invincibilem: OMNEM Gratiam impedire non posse, aut retardari: OMNI Gratiæ nullam voluntatem humanam resistere: OMNEM Gratiam nunquàm suo carere effectu &c.* Quod quidèm apertè falsum & hæreticum est. Si enim *OMNI Gratiæ nulla voluntas humana resistit*: ergò in statu naturæ lapsæ dantur tantùm Gratiæ per se efficaces; ergò admitti non debet Gratia *verè sufficiens*, cui voluntas humana resistit: Ergò (absente Gratia per se efficaci) justis præcepta sunt impossibilia, deest quoque Gratia, qua eis possibilia fiant. Quæ omnia, tanquàm hæretica dogmata damnavit Catholica Ecclesia in Propositionibus *Michaelis Baii*, & in prima ac secunda Propositionibus *Jansenii* sicut lato calamo ostendi, in meis præcedentibus Epistolis. Cùm igitur *Quesnellus* in suis quinquaginta novem *de Gratia* indefinitis, seu universalibus Propositionibus, eò unicè collimet, ut solam in statu naturæ lapsæ adstruat Gratiam per se efficacem, cui nemo unquàm resistit, & explodat Gratiam *verè sufficientem*, cui voluntas humana resistit; sicque inducat Gratiam *necessitantem*, quæ liberum hominis arbitrium penitùs exterminat, indè necessaria consecutione inferre debes, omnes istas quinquaginta novem *Quesnelli* Propositiones de Gratia fuisse æquissimo judicio à Clemente XI. Vaticano fulmine protritas.

Præterea, inter illas quinquaginta novem *Quesnelli* Propositiones, quæ spectant Gratiam, plures sunt, quæ jam à Summis Pontificibus S. Pio V & GREGORIO XIII fuerunt in 79. *Michaelis Baii* Propositionibus damnatæ, quarum aliæ pertinent ad Gratiam Adami, quam ejus naturæ sanæ, & integræ debitam fuisse, eamque in Adamo merita dumtaxàt humana produxisse, asserunt *Michael Bajus*, & *Quesnellus*: Aliæ Propositiones attinent ad Fidem, quæ est virtus Theologica, quamque *Bajus*, & *Quesnellus* pertendunt, esse primam Gratiam, & fontem omnium aliarum Gratiarum, ita ut extrà veram Ecclesiam nulla sit Gratia: Aliæ Propositiones versantur circa Infidelium, quæ peccata esse, nullasque apud illos esse veras virtutes, pronunciant *Michael Bajus*, & *Quesnellus*: Aliæ Propositiones agunt de morte Christi, quam *Bajus*, *Jansenius*, & *Quesnellus* restringunt ad solos electos ac prædestinatos: Postremò, aliæ Propositiones referuntur ad charitatem, quæ est virtus Theologica, sine qua nullam virtutem, nullas ad justificationem dispositiones, nec ullum opus bonum agnoscunt *Bajus*, *Jansenius*, & *Quesnellus*.

Sapientissimè itaque CLEMENS XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* istas *Quesnelli* Propositiones, à suis Decessoribus prædamnatas, variis Censuris perstrinxit, nihilque (sicut testatur Summus ille Pontifex in exordio ejusdem Constitutionis) opportunius, aut salubrius præstari à se posse arbitratus est, quàm si fallacem libri (*Quesnelli*) doctrinam, pluribus singillatim ex eo excerptis Propositionibus, distinctiùs & apertiùs explicaret, atque universis Christi fidelibus noxia Zizaniorum semina è medio tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeret; eam in spem erectus, fore ut, benedicente Domino, denudatis, & quasi in propatulo positis; non uno quidem, aut altero, sed plurimis, gravissimisque, tum pridem damnatis, tùm etiam novè adinventis erroribus, omnes fideles tandem apertæ jam, manifestæque veritati cedere compellantur.

Plu-

Plura de damnatis *Quesnelli* Propositionibus non dicam. Abunde quippè sufficit mihi, breviter hic demonstrasse, ex omnibus *Quesnelli* Propositionibus, quæ attinent ad doctrinam de Gratia, & quas CLEMENS XI. in *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus &c.* tam justè damnavit, nullam esse, quæ aliquam ex enuntiatis non mereatur Censuram, subindeque *Jansenii*, & *Quesnelli* discipulos esse insignes Calumniatores, qui, excusso omni pudore, asserere non verentur, ex centum & una *Quesnelli* Propositionibus, quas CLEMENS XI. Pontifex Maximus, in *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus &c.* proscripsit, nullam esse, quæ aliqua erroris nota compungi valeat. Quod sanè putidum esse ac luculentissimum mendacium, patet ex his *Quesnelli* Propositionibus, quæ spectant doctrinam de Gratia, quæque jure optimo fuisse Jansenianæ hæreseos nota a CLEMENTE XI. inustas, sat superque ostendi.

Quòd verò spectat cæteras *Quesnelli* erroneas Propositiones, in *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, damnatas, & quæ non pertinent ad doctrinam *de Gratia*, sed ad varias referuntur materias, videlicet *de Ecclesia*; *de lege veteri*, *& nova*; *de timore & amore*; *de afflictione innocentis*; *de dispensatione à lege*; *de administratione pænitentiæ*; *de Excommunicatione*, *& persecutione*; *de lectione Scripturæ Sacræ*; *de juramento &c* has, inquam, erroneas *Quesnelli* Propositiones, quas CLEMENS XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus &c.* variis, justisque Censuris confixit, impræsentiarum non attingam, tum quia longiùs me abducerent, si earum confutationem aggredi vellem; tum quia non pertinent ad materiam de Gratia, de qua dumtaxat in meis Epistolis tractandi provinciam suscepi; tùm quia denique actum agerem, & falcem mitterem in messem alienam, cùm non pauci Scriptores hac nostra tempestate lucubrarint non minùs mole, quàm eruditione immensa volumina ad refellendas omnes *Quesnelli* Propositiones à CLEMENTE XI. variis Censuris jure ac merito proscriptas, & ad referandum genuinum earum sensum, in quo ab eodem Summo Pontifice fuerunt damnatæ.

Legesis *Pastorale Documentum*, quod Episcopi Ecclesiæ Gallicanæ anno 1714. publicarunt, & ubi sensum, in quo centum & una Propositiones *Quesnelli*, quas Summus Pontifex Clemens XI. in sua *Constitutione*, quæ incipit: *Unigenitus*, damnavit, accuratè præfixerunt, quos secutus est Cardinalis *De Bissy*, qui, duobus editis voluminibus, fusè demonstravit, singulas Propositiones in *Quesnello* damnatas, priùs rejectas ac proscriptas fuisse in Thomistarum Scriptis. Eo de argumento etiam perdoctè tractarunt alii, sed præsertim *R. P. Honoratus à S. Maria*, Carmelita Excalceatus, qui in variis libris, quos adversùs Jansenistas, & Quesnellistas gallico idiomate vulgavit, clarè detexit venenum latens & callidè sparsum in Jansenistarum libris, & in Propositionibus ac Scriptis *Quesnelli*.

VII. Venio nunc ad ultimam & execrabilem calumniam, quam Jansenistæ, & Quesnellistę effractis omnibus obedientię, & venerationis, Sedi Apostolicę debitæ, claustris, audent intentare Clementi XI. Pontifici Maximo, asserentes, Constitutionem, à Sanctissimo illo Pontifice contra centum & unam *Quesnelli* Propositiones publicatam, refertam esse erroribus contra Scripturam Sacram, contra Traditionem Sanctorum Patrum, contra doctrinam morum, & disciplinam Ecclesiæ, subindèque predictam *Constitutionem* nullo pacto recipi debere.

Ut autem tam atrocem calumniam, quæ est Jansenistarum, & Quesnellistarum desperatæ ac deploratæ causæ manifestum argumentum, solidis momentis refellam, quatuor hic breviter præmittam principia, quæ apud omnes Orthodoxos sunt indubitata; immò, quę ipsimet Jansenistæ, & Quesnellistæ non inficiantur; ex quibus semel positis principiis evidentèr ostendam primò, Jansenistas, & Quesnellistas, dùm effutire audent, Clementis XI. *Constitutionem*, quæ incipit: *Unigenitus Dei filius &c.* continere multos errores contrà Scripturam Sacram, contra Traditionem

SS.

SS. Patrum, contra doctrinam morum & disciplinam Ecclesiæ, fateri debere (si suis principiis stare, sibique constare velint) Ecclesiam Romanam non esse amplius Catholicam seu toto Orbe diffusam; eam non esse ampliùs columnam & firmamentum veritatis; adversùs eam portas Inferi prævaluisse, ac proindè falsas esse promissiones de perpetuitate & infallibilitate Ecclesiæ à Christo Domino factas, Quæ omnia quàm horrenda, impia & sacrilega sint, nemò non videt.

Dein, breviter ostendam, ex eo Jansenistarum, & Quesnellistarum principio (tametsi falsissimo) quo videlicet acritèr pertendunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* multos contra Fidem Catholicam continere errores; ostendam, inquam, Jansenistas & Quesnellistas qui huic falsissimo principio tenacitèr abærent necessario compelli, ut (inviti licèt) fateantur, se esse Schismaticos, Hæreticos à vera Christi Ecclesia penitùs extorres, planèque chymericam & impossibilem esse prætensam suam à constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, appelationem ad futurum Concilium generale.

Hæc omnia, quæ Jansenistas, & Quesnellistas in extremas redigunt angustias ut in aperto Sole ponam, quatuor statuo principia, quæ sunt totidèm Fidei Catholicæ Dogmata, quæ omnes fideles firmitèr credere tenentur, quæque etiam Jansenistæ, & Quesnellistæ negare non audent. Primum est, quod vera Christi Ecclesia sit infallibilis, & errare haud possit in credendo & docendo, juxta certissimam promissionem Christi. *Portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam*. Alterum principium, quod itidèm Dogma fidei est, in hoc sistit, quòd vera Christi Ecclesia *Catholica* sit, seu toto orbe diffusa. Universalitas quippè sicut post omnes Sanctos Patres, docent & tenent omnes Catholici est tessera, seu nota veræ Ecclesiæ Christi. Tertium principium istud est, quod vera Christi Ecclesia sit duratura usque ad consummationem sæculi, sicut *Matthæi* cap. 28. vers 40 promisit Christus his verbis: *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi*. Quartum denique, quod præmitto, principium in hoc situm est, quòd nullus, qui Fidem Catholicam profitetur, debet in his, quæ spectant divinum cultum, & externam Religionis professionem, habere communionem & societatem cum illis, quos scit esse notorios, seu apertos hæreticos. *Quæ* enim (ut ait Apostolus *Paulus* Epist. 2 ad Corinthios cap 6.) *participatio justitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi cum Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli*.

His semel præjactis principiis, in quibus omnes ad unum consentiunt Catholici, & quæ etiam Jansenistæ, & Quesnellistæ (saltem palàm) inficias ire non præsumunt, plura peremptoria & (sicut in Scholis vulgò dici solet) argumenta *ad hominem* instaurabo, quæ apertè evincent, Jansenistas & Quesnellistas, dum infrunito ore CLEMENTEM XI. calumniatur, ipsiusque Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* multos contra Fidem Catholicam continere errores deblaterant, se se proprio mucrone confodere, in execrabiles errores præcipites ferri, & tandèm fateri debere suam à Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* appellationem ad futurum Concilium generale esse chymericam & planè impossibilem.

Primò itaque contrà Jansenistas, & Quesnellistas sic argumentor: Vera Christi Ecclesia est infallibilis, & errare non potest *in docendo, & credendo*; Atqui Jansenistæ & Quesnellistæ, asserentes, CLEMENTIS XI Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, plures contra Catholicam Fidem continere errores, necessariò affirmare debent, Ecclesiam Romanam, per totum Orbem diffusam ac propagatam, errasse *in credendo & docendo*; igitur Jansenistæ & Quesnellistæ asserentes CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* plures contra Fidem Catholicam comprehendere errores, necessariò, velint nolint,

l'nt, tenentur itidèm asserere, Ecclesiam Romanam non esse amplius veram Christi Ecclesiam. Majorem Propositionem hujus Syllogismi ultrò contendunt Jansenistæ, & Quesnellistæ.

Totius itaque difficultatis cardo vertitur in Minori hujus Syllogismi Propositione, quam priusquam probem, hoc unum certissimum suppono, quod Jansenistæ, & Quesnellistæ negare, aut in dubium revocare non possunt, videlicet, CLEMENTIS XI Pontificis Maximi, Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* fuisse receptam & probatam consensu expresso, vel tacito, in universa, qua latè patet, Ecclesia Romana. Hæc quippè *Constitutio* fuit publicata & recepta à tribus Summis Pontificibus CLEMENTE XI. INNOCENTIO XIII. & BENEDICTO XIII. Præterea an. MDCCXXV. in Concilio Romano (cui præerat Summus Pontifex BENEDICTUS XIII. multi Cardinales, & Episcopi Italiæ aderant, ipse etiam præsens, tanquam Theologus interfui) prædicta *Constitutio* recepta & probata fuit. Postremo, hæc CLEMENTIS XI. *Constitutio* fuit vel expressò, vel tacito consensu recepta ab omnibus Episcopis Catholicis per universum Orbem sparsis, videlicèt in Italia, Germania, Hispania Polonia, Lusitania & in Gallia, exceptis paucis Episcopis Ecclesiæ Gallicanæ, qui huic CLEMENTIS XI. Constitutioni principio quidèm acquiescere detrectarunt, sed posteà aliquot ex illis hancce *Constitutionem* summa, qua par est, animi demissione jam receperunt, & in suis Diæcesibus promulgari jusserunt. Hinc certa spes affulget, fore ut hi numero paucissimi Episcopi, qui adhùc in Gallia Constitutioni, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* refragantur, abdicatis tandèm aliquandò falsis, quæ animis conceperant, præjudiciis, propediem resipiscant, & ad unitatem redeant.

Hac semel præmissa suppositione de acceptatione Constitutionis, quæ incipit: *Unigenitus &c.* facta ab omnibus totius Ecclesiæ Catholicæ Episcopis, & per universum Orbem dispersis, nunc Minorem mei Syllogismi Propositionem sic brevitèr probo: Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* probarunt & receperunt tres Summ. Pontifices CLEMENS XI. INNOCENTIUS XIII. & BENEDICTUS XIII eam quoque receperunt, & approbarunt Concilium Romanum, omnes Cardinales & totius Ecclesiæ Catholicæ Episcopi per totum Orbem dispersi: Atqui, juxta Jansenistas, & Quesnellistas, Constitutio quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* plures continet errores contrà Fidem Catholicam; igitur juxta Jansenistas, & Quesnellistas tres Summi Pontifices Concilium Romanum, omnes Cardinales, omnes Catholici Episcopi totius Orbis receperunt & suo calculo probarunt quàm plures errores Fidei Catholicæ contrarios, sub ndèque Catholica, seu Romana Ecclesia erravit (juxta Jansenistas, & Quesnellistas) *in credendo & docendo*. Viden, charissime Discipule, quò ruant, seque præcipites ferant Jansenistæ, & Quesnellistæ dùm eos non pudet asserere CLEMENTIS XI. Pontificis Maximi, Constitutionem, quæ incipit. *Unigenitus Dei Filius &c.* plures continere errores, contra Verbum Dei, contra Traditionem Sanctorum Patrum, contra doctrinam morum, & Disciplinam Ecclesiæ.

VIII. Sed ulterius, si placet progrediamur. Jansenistæ & Quesnellistæ asserentes, CLEMENTIS XI Constitutionem quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* quàm plures continere errores, Fidei Catholicæ contrarios; non solùm indè inferre coguntur universam Ecclesiam Romanam, quæ (ut mox ostendi) prædictam Constitutionem recepit, errasse *in credendo & docendo* eamque non esse ampliùs columnam & firmamentum veritatis sed etiam Jansenistæ, & Quesnellistæ indè necessariò colligere debent, universam Ecclesiam Romanam à tempore quo recepit & probavit Constitutionem quæ incipit: *Unigenitus* (quam Jansenistæ, & Quesnellistæ multis contra Fidem & mores scatere erroribus pertendunt) desiisse planè esse *Unam, Sanctam, Catholicam, & A[illegible] [illegible] visibilem* Ecclesiam, subinqèque Ecclesiam

Ro-

Romanam non esse ampliùs veram Christi Ecclesiam, cùm careat his dotibus & notis, quibus vera Christi Ecclesia, secernitur à falsa & Synagoga Satanæ; hæc inquam, errorum portenta necessariò Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ profiteri debent, hoc ipso, quòd asserunt CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* benè multis infartam esse gravissimis erroribus contra Fidem & bonos mores.

Verùm enim verò, si CLEMENTIS XI. Constitutio, quæ incipit; *Unigenitus &c.* quamplures complectatur errores contra Fidem & bonos mores (sicut obstrepunt Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ, sequitur, Ecclesiam Romanam non esse ampliùs Unam unitate capitis. Caput quippè visibile Ecclesiæ est Romanus Pontifex, qui Fidem Catholicam profitetur. si autem à Catholica Fide publicè desciscat & in Hæresim labatur, desinit tunc esse Ecclesiæ caput. Porrò, necesse omninò est ut Janseniſtæ & Quesnelliſtæ dùm pertendunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c* plures contra Fidem Catholicam & bonos mores continere errores, necesse inquam, omninò est, ut Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ, hoc semel posito principio (quamvis falsissimo) dicant itidèm, CLEMENTEM XI. INNOCENTIUM XIII. & BENEDICTUM XIII qui hanc Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* receperunt, approbarunt, & universa Ecclesia Romana publicari voluerunt, à Fide Catholica palàm recessisse & in apertam hæresim impegisse, subindèque Ecclesiam Romanam à tempore CLEMENTIS XI. ad nostram usque ætatem non esse Unam unitate capitis. Secundò necesse est ut Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ, qui ajunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* profligare penitùs puritatem doctrinæ Moralis Christianæ & sanctiores Regulas quæ servari debent in administratione Sacramenti Pœnitentiæ necesse, inquam, est, ut consequenter dicant, universam Ecclesiam Romanam, quæ vel expressò, vel tacito consensu recepit, probavit, & adoptavit eamdem CLEMENTIS XI. Constitutionem, non esse ampliùs *Sanctam*. Tertiò necesse est, ut Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ. qui Constitutionem CLEMENTIS XI. à doctrina Apostolorum prorsùs alienam esse contendunt, statim concedant, universam Ecclesiam Romanam, quæ eidem Constitutioni, constanter adhæret desiisse esse *Apostolicam*.

Verbo dicam: Quocumque se vertant Janseniſtæ & Quesnelliſtæ, quamdiù asserent, CLEMENTIS XI Constitutionem quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* plures contra Catholicam Fidem & mores continere errores, tandiù necessariis consecutionibus dicere adstringentur primò universam Ecclesiam Romanam quæ prædictam CLEMENTIS XI Constitutionem recepit ac probavit, erasse *in credendo & docendo*. Secundò, universæ Ecclesiæ Romanæ à tempore, quo hanc CLEMENTIS XI. Constitutionem recepit non competere dotes ac notas quibus vera Christi Ecclesia discernitur à falsa; hoc est, universam Ecclesiam Romanam non esse ampliùs Unam unitate capitis nec Sanctam nec indefectibilem, nec Apostolicam nec Catholicam seu toto Orbe diffusam nec externa Fidei Catholicæ professione visibilem proindèque veram Christi Ecclesiam evasisse planè invisibilem, & eam non amplius reperiri in Italia, in Gallia, in Hispania, in Germania, in Regno Neapolitano, in Sicilia, in Lusitania, in Hungaria &c cùm certò certiùs sit omnium illorum Regnorum Episcopos recepisse & approbasse, expresso vel tacito consensu, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* quamque Janseniſtæ, & Quesnelliſtæ benè multos errores contra Catholicam Fidem & mores continere ubique clamitant.

Hi sunt, charissime Discipule, gravissimi & detestabiles errores quibus sese necessariò implicant Janseniſtæ & Quesnelliſtæ, dùm asserere audent, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus*, plures continere errores contra Fidem Catholicam, contra Scripturam Sacram, contra avitam Patrum Traditionem, contra doctrinam morum, & Disciplinam Ecclesiæ.

Eos-

Eosdem impios errores olim in multis Conciliis damnavit Ecclesia in Hæreticis *Donatistis*, qui universam Ecclesiam perijsse penitùs ubique terrarum, eamque dumtaxàt penès se ipsos in Africa remansisse ogganiebant. Concilium etiam Æcumenicum Tridentinum Hæresiarchas *Lutherum*, & *Calvinum*, aliosque Novatores, qui eosdem Donatistarum errores recoquebant, & asserebant, Ecclesiam Romanam desiisse esse veram Christi Ecclesiam, diris devovit, & anathemate percussit.

IX. Respondent Jansenistæ, & Quesnellistæ, quod licet Ecclesia Romana, dum recepit & adoptavit CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* (quam ipsi multis erroribus contra Fidem Catholicam, & doctrinam morum scatere pertendunt) desijsse esse vera Christi Ecclesia, inde tamen non sequitur, periisse omninò veram Christi Ecclesiam, quia, inquiunt, vera Christi Ecclesia remansit penès illos Episcopos, & alios quam plures, qui prædictam Constitutionem recipere noluerunt, & ad futurum Concilium Generale appellarunt.

Verùm, hac Responsione Jansenia-hi, & Quesnelliani se jugulant, & suam causam prorsùs desperatam reddunt. At enim, quamvis Hæretici Donatistæ dicerent, universam Ecclesiam, quæ Romano Pontifici adhærebat, desiisse esse veram Christi Ecclesiam, non tamen asserebant, interijsse omninò veram Christi Ecclesiam, sed potiùs volebant & acriter contendebant, veram Christi Ecclesiam penès se solos in Africa residere: Atqui tamen Donatistas, hæc effutientes, Ecclesia damnavit tanquàm virulentos Hæreticos; & *S. Augustinus* multis in libris, quos adversus Hæreticos Donatistas eddidit, invictè demonstrat, eorum Ecclesiam, quæ Africæ finibus erat circumscripta, non posse esse veram Christi Ecclesiam, quia illorum Ecclesiæ non competebant hæ dotes, ac Notæ, quæ soli veræ Christi Ecclesiæ convenire debent, videlicet Unitas capitis, Sanctitas, Catholicitas indefectibilitas, Visibilitas, & Doctrina Apostolica.

Ostendant igitur Jansenistæ, Quesnellistæ, & alii, qui à Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus &c.* appellarunt ad Concilium Generale, ostendant, inquam, si possint, suam prætensam Ecclesiam eas sibi vindicare dotes ac Notas, quæ propriæ & eximiæ sunt soli veræ Christi Ecclesiæ. Indicent etiam nobis, si possint, aliquam in toto Orbe Christiano Ecclesiam, cui hæ Notæ, hi veræ Ecclesiæ caracteres potiori jure adjudicari queant, quàm Ecclesiæ Romanæ, quam Christus promisit se nunquàm deserturum, quæ semper fuit & erit usque ad consummationem Mundi Una, Sancta, Catholica, Apostolica, Indefectibilis & Visibilis, adversùs quam denique (juxta solemnem promissionem Christi) *portæ Inferi nunquàm prævalebunt*. Profectò, certus sum, Jansenistas, & Quesnellistas (quantumvis sudent, æstuent, ac se vehementer torqueant) id nunquam ostensuros.

Præterquamquod non vident Jansenistæ, & Quesnellistæ, se, dum supponunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* variis contra Catholicam Fidem esse respersam erroribus, subindèque omnes totius Orbis Episcopos, qui expressò vel tacito consensu eamdem Constitutionem receperunt, in apertam prorupisse hæresim, non vident, inquam, Jansenistæ, & Quesnellistæ, se, hac facta semel hypotesi, causam suam omninò desperatam reddere, & chymericam, prorsusque impossibilem suam, quam plenis buccis jactant, Appellationem ad futurum Concilium Generale.

Enim verò, quis, amabò te, convocaret istud Concilium Generale, ad quod nunc appellant Jansenistæ, & Quesnellistæ? essetne Romanus Pontifex, ad quem solum de jure pertinet convocare Concilia Generalia, eisque preesse vel per se vel per suos Legatos? Respondebunt Jansenistę, & Quesnellistę, juxta suam hypotesim, Romanum Pontificem, qui recepit & probavit CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.*, quamque variis contra Fidem Catholicam ajunt esse refertam erroribus, in apertam impegisse hę-

hæresim, proindèque Romanum Pontificem desiisse esse caput Ecclesiæ, eumque sic manifesta hæresi conspurcatum non posse convocare Concilium Generale, nec per se, nec per Legatos suos ei præesse, nec denique esse legitimum judicem in dirimendis Controversiis, quæ spectant Catholicam Fidem. Si verò petam à Jansenistis & Quesnellistis, numquid vultis, ut omnes Orbis Episcopi intersint huic Concilio Generali, ad quod appellatis? incunctantèr respondebunt mihi Jansenistæ & Quesnellistæ, juxta suam hypotesim, omnes Orbis Episcopos, qui tacito, vel expresso consensu receperunt Constitutionem CLEMENTIS XI. esse publicos & notorios Hæreticos, qui omni jure exciderunt judicium ferendi in Concilio generali de rebus ad Catholicam Fidem pertinentibus. Igitur (reponam ipse Jansenistis & Quesnellistis) postulatis Concilium Generale, quod, juxta principium, quod admittitis, probè scitis esse chymericum & planè impossibile. Dicitis enim, Romanum Pontificem, & totius Orbis Episcopos, qui CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* expressò, vel tacito consensu receperunt, in manifestam prolapsos esse hæresim, adeoque illos esse non posse legitimos ac competentes Controversiarum, quæ Fidem Catholicam spectant, Judices. Ex quo principio (cui adhærescunt Jansenistæ, & Quesnellistæ) manifestò sequitur, illos appellare ad Concilium Generale Chymericum, & penitùs impossibile. Ecquandonàm, quæso, fuit in Ecclesia Catholica celebratum aliquod Concilium generale, quod non fuerit à Romano Pontifice convocatum? cui per se, aut per Legatos suos non præfuerit Romanus Pontifex? & ad quod tandèm per Epistolam Encyclicam, missam à Romano Pontifice, non fuerint acciti & invitati omnes Christiani Orbis Episcopi, qui ejusdem Fidei professione Cathedræ Sancti Petri adhærent? Appellatio itaque Jansenistarum, & Quesnellistarum ad futurum Concilium Generale est (juxta illorum principia) illusoria, chymerica, & impossibilis. Sperantne, fore ut Ecclesia in Concilio generali congregata, rejiciat ac damnet CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* quam tres Summi Pontifices, omnes Cardinales, Concilium Romanum, & omnes (paucis tantùm exceptis) totius Orbis Christiani Episcopi receperunt, & Fidei Catholicæ maximè consentaneam esse judicarunt? Sed si id Jansenistæ, & Quesnellistæ sperant, omni procul dubio falsa spe aluntur & vento pascuntur. Qui enim credibile est. Episcopos, qui per totum Orbem Christianum dispersi CLEMENTIS XI. Constitutionem receperunt & approbarunt, postea in Concilio Generali congregatos eamdem CLEMENTIS XI. Constitutionem, tanquam pluribus contra Fidem Catholicam erroribus scatentem, rejecturos ac damnaturos?

X. Dicentne denique Jansenistæ, & Quesnellistæ, Ecclesiam, in Concilio Generali congregatam, infallibili auctoritate in decidendo aliquo Fidei capite pollere, non verò Ecclesiam per totum Orbem dispersam? Sed hoc tam falsum esse, quam quod maximè, pluribus momentis evinco. Primò, quia Christus Dominus tam de Ecclesia in Concilio Generali congregata, quàm de Ecclesia per totum Orbem sparsa dicit: *Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus: Ego Vobiscum sum usque ad consummationem sæculi: Portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam.* Præterea, si Ecclesia per totum Orbem dispersa non esset infallibilis in dijudicandis Fidei & Religionis Causis, deberent necessariò omnes Causæ, quæ Fidem ac Religionem spectant, judicari in solis Conciliis Generalibus, & in his dumtaxat proscribi & damnari possent Hæreses, quæ identidèm in Ecclesia emergere solent; Atquì ex perpetua Ecclesiæ praxi, ad nostram usque memoriam propagata, id apertè falsi convincitur.

Certum quippè est, solos Romanos Pontifices sæpiùs absque Conciliorum Generalium indictione ac celebratione causas Fidei ac Religionis judicasse, ac definisse, obortasque in Ecclesia Hære-

ses auctoritate Apostolica damnasse ac profligasse. Sic in Causa celebrationis Paschatis, solus emicuit *Victor* Papa; in Causa Baptismi Hæreticorum, solus *Stephanus*; in Causa Mæchorum, solus *Zephyrinus*, in causa *Dionysii Alexandrini*, solus *Dionysius*, Romanus Pontifex; in Causa Donatistarum, solus præ cæteris Papa *Melchiades*; in Causa *Sancti Athanasii*, solus *Julius* I. Hæreticum *Jovinianum* unus *Siricius*, Pontifex Maximus, confodit. Infinitus profectò essem, si alia id genus innumera penè exempla in medium adducere vellem.

Legesis lib 3. *Eusebii Historiæ Ecclesiasticæ* cap. 26. 27 28. & 39 nec non lib. 4. cap 7. 11. & 29. & confestim intelliges, *Menandrum*, Hæresiarchæ *Simonis* successorem, *Ebionem*, *Cerinthum*, *Nicolaum*, ex quo prodiit infamis Secta Nicolaitarum; *Saturninum* Antiochenum, *Basilidem* Alexandrinum, *Carpocratem*, Sectæ Gnosticorum conditorem, *Valentinum*, *Cerdonem*, *Marcionem*, *Tatianum*, aliosque plures trium priorum Ecclesiæ sæculorum hæreticos, fuisse vel à solis Romanis Pontificibus, vel ab Episcopis Ecclesiæ per Orbem Christianum dispersi damnatos sine Conciliis. Sufficiet si dixerim, errores *Baji*, *Jansenii*, *Molinosi*, *D De Fenelon*, Archiepiscopi Cameracensis, fuisse hac nostra tempestate sine Conciliis à solis Romanis Pontificibus S. PIO V. GREGORIO XIII. INNOCENTIO X ALEXANDRO VII. INNOCENTIO XII. approbante & consentiente universa Ecclesia Romana, ubique terrarum diffusa, damnatos atque confixos.

Ut igitur aliquod dogma tanquàm hæreticum habeatur, non est absolutè necessarium ut cogatur Concilium Generale; (quod enim, quæso, Concilium Generale Pelagianos damnavit?) sed sufficit Romani Pontificis damnatio, quam postea Ecclesia, per totum Orbem diffusa, recipit expresso vel tacito consensu. Hinc *Sanctus Augustinus* lib. 4. ad *Bonifacium* capite ultimo urgens Hæreticos Pelagianos, qui Concilii Generalis congregationem requirebant, ait: *Quasi nulla hæresis aliquandò nisi Synodi congregatione damnata sit: cùm potiùs rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multòque sint atque incomparabiliter plures, quæ, ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque indè per cæteras terras devitandæ innotescere potuerunt.*

Sed de his plura legesis apud *Honoratum Tournelly*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctorem, *Tom. I. Prælectionum Theologicarum*, ubi fuso calamo probat primò, Ecclesiam, per totum Orbem Christianum dispersam, per solos Romanos Pontifices statim judicasse Causas, quæ Fidem, & Religionem spectabant, plerasque obortas Hæreses damnasse sine Conciliis, ibidemque facit satis omnibus objectionibus Jansenistarum, & Quesnellistarum, qui CLEMENTIS XI. Constitutioni, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* pervicaciter acquiescere detrectantes, & ad Concilium Generale provocantes, contrarium sentiunt: Secundò, evincit idem perdoctus Scriptor, fieri haud posse, vi promissionum Christi, ut in causa fidei major Episcoporum Summo Pontifici adhærentium numerus, paucis admodùm reclamantibus, in fide aberrare aliquandò possit, & de facto aberraverit, solvitque omnes objectiones Jansenistarum, & Quesnellistarum, qui falsò sibi persuadent contrarium probari posse ex Facto Conciliorum Ariminensis, Seleuciensis ex Facto *Honorii I.* Summi Pontificis, ex *S. Gregorio Nazianzeno*, ex *S. Hilario*, ex *Sancto Augustino*, ex *Vincentio Lirinensi*, ex *Theodoreto*, *&c.*

XI Ipse verò, intra præscriptæ mihi in his Epistolis brevitatis limites sistere volens, ea dumtaxàt sub finem istius Epistolæ summatim perstringam, de quibus hactenùs ad amoliendam à CLEMENTE XI Pontifice Maximo, calumniam, quam non pu[illegible] Jansenistas & Quesnellistas ei impingere, sat prolixè disserui. In primis ostendi, Jansenistas, & Quesnellistas esse insignes calumniatores, dum asserunt, CLEMENTEM XI. damnasse in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* doctrinam SS. *Augustini*, & *Thomæ*

de Gratia per se & ab intrinseco efficaci.

Secundò ostendi, ex omnibus *Quesnelli* Propositionibus, quæ doctrinam Gratiæ spectant, sicut ex aliis Propositionibus, nullam esse, quæ aliquam Censuram non mereatur.

Tertiò commonstravi, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* fuisse ab Episcopis totius Orbis Christiani (paucis dumtaxàt exceptis) receptam & probatam tanquam Fidei Catholicæ maximè consentaneam.

Quartò, ostendi, Ecclesiam, per totum Orbem dispersam, pari infallibilitate in judicandis causis, quæ ad Fidem & Religionem pertinent, gaudere, qua pollet Ecclesia in Concilio Oecumenico congregata; subindèque Jansenistas, & Quesnellistas perperàm appellare ad Concilium Generale, cùm certum sit, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* fuisse expresso, vel tacito consensu receptam ab universa Christi Ecclesia per totum Orbem sparsa, quæ perindè infallibilis est ac Ecclesia in Concilio Generali congregata.

Quinto, monstravi, juxta veterem, & novam Ecclesiæ Disciplinam, sæpiùs Ecclesiam per solos Romanos Pontifices causas, ad Fidem & Religionem attinentes, judicasse, & nascentes hæreses damnasse sine Conciliis Generalibus.

Sextò, probavi, Jansenistas, & Quesnellistas, dum asserunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* plures contra Fidem Catholicam continere errores, teneri (stando huic principio) itidèm affirmare, Romanos Pontifices, & omnes totius Orbis Christiani Episcopos, qui hanc CLEMENTIS XI. Constitutionem receperunt, in apertam hæresim esse prolapsos, proindeque universam Ecclesiam Romanam desiisse esse veram Ecclesiam, eamque non ampliùs habere notas & caracteres veræ Ecclesiæ, videlicet Unitatem, Sanctitatem, Catholicitatem, Perpetuitatem, infallibilitatem, & Visibilitatem. Quod sanè ipsissimum est Hæreticorum Lutheranorum, & Calvinistarum impium dogma.

Septimò, ostendi, Jansenistas, & Quesnellistas, dùm pertendunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* quamque CLEMENTIS XI. successores, INNOCENTIUS XIII. & BENEDICTUS XIII. omnesque totius Orbis Christiani Episcopi receperunt, continere multos contra Fidem Catholicam errores, necessariò profiteri debere (suis inhærendo principiis) illusoriam esse, chymericam, & planè impossibilem, suam ad futurum Concilium Generale appellationem, quia futurum illud Concilium non petest (juxta Jansenistarum, & Quesnellistarum principia) convocari à Romano Pontifice, quem dicunt à Fide Catholica desciviste, dùm CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* recepit; nec etiam futuro Concilio Generali interesse possunt (juxta Jansenistarum & Quesnellistarum principia) totius Orbis Episcopi, quos pertendunt esse notorios hæreticos, eò quòd CLEMENTIS XI Constitutionem, variis contrà Fidem Catholicam erroribus refertam, receperint & approbarint. Quò fit, ut (juxta Jansenistarum, & Quesnellistarum principia) chymerica & impossibilis sit celebratio alicujus Concilii Generalis, cùm, in eorum hypotesi, nec Concilium Generale possit nunc à Romano Pontifice convocari, nec ei interesse Episcopi per totam Ecclesiam dispersi.

Denique, ostendi, Jansenistas, & Quesnellistas, dum sibi persuadent, Romanos Pontifices, & totius Orbis Episcopos, qui CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* receperunt, esse notorios hæreticos, debere paritèr (huic suo adhærentes principio) fateri, se esse hæreticos, & à Fide Catholica extorres, quia, saltem exteriùs, dicunt, se permanere velle in Ecclesia Romana, & externa Fidei professione, & Sacramentorum participatione simulant se habere communionem & societatem cum Romano Pontifice, & cum totius Orbis Episcopis, quos tamen volunt esse manifestos hæreticos, eo quòd CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* expresso, vel tacito consensu receperunt. Porrò certissimum est, illos esse hæreticos, qui data opera, scientes ac volen-

lentes, externa Fidei professione, & Sacramentorum participatione socientur, & communionem habent cum illis, quos non dubitant esse hæreticos, & extra veram Ecclesiam Christi,

Quò fit, ut miserabilis & deploranda omninò sit sors Jansenistarum, & Quesnellistarum, quia, quamdiù sibi persuadebunt, & dicent, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* plures continere errrores contra Fidem Catholicam, omnesque totius Orbis Episcopos, qui eamdem CLEMENTIS XI. Constitutionem expresso, vel tacito consensu receperunt, esse hæreticos, & Fidei desertores; quamdiù, inquam, huic falsissimo principio adhærebunt Janseniſtæ, & Quesnellistæ, tamdiù illis nulla spes salutis, poterit affulgere, sive ab Ecclesia Romana se separent, sive in ea permanere velle se simulent externa Fidei professione, & Sacramentorum participatione. Si enim Jansenistæ, & Quesnellistæ, se se ab Ecclesia Romana, quæ sola est vera Ecclesia Christi, & à communione Romani Pontificis, qui est Caput visibile totius Ecclesiæ, separent; omni procul dubio actum ac conclamatum est de æterna Quesnellistarum, & Jansenistarum salute, quia *quisquis* (ut docet *S. Cyprianus* cap. 5. libri *de Unitate Ecclesiæ*) *ab Ecclesia separatur, adulteræ jungitur, à promissis Ecclesiæ separatur; nec pervenit ad Christi præmia, qui relinquit Ecclesiam Christi. Sancto Cypriano* succinit *S. Augustinus*, lib 4. *De Baptismo* cap. 17. dicens *Salus extra Ecclesiam non est. Quis negat?* Eos etiam, qui à communione Romani Pontificis abscedunt, nullam posse sperare salutem, disertè testatur *S. Hieronymus*, sic in Epistola sua 57. ad *Damasum*, Romanum Pontificem, scribens: *Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, idest, Cathedræ Petri, communione consocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.*

Certum igitur est, Jansenistas, & Quesnellistas, si ab Ecclesia Romana, quæ sola est vera Sponsa Christi, & à Romani Pontificis communione se separent, nullam posse sperare salutem. Sed nullam etiam salutis æternæ spem Jansenistæ, & Quesnellistæ(quamdiù doctrinæ suæ principiis stabunt) habere possunt, tametsi externa Fidei professione, & Sacramentorum participatione simulent, se in Ecclesia Romana permanere velle, & à communione Romani Pontificis nolle discedere. Ratio in promptu est, Jansenistæ siquidem, & Quesnellistæ acritèr pertendunt, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* plures contra Fidem Catholicam continere errores; omnesque Romanos Pontifices, & Episcopos, per totum Orbem Christianum dispersos, qui eamdem CLEMENTIS XI. Constitutionem expresso vel tacito consensu receperunt, in Fide errasse, proindèque hæreticos esse; ex quo doctrinæ Jansenistarum, & Quesnellistarum principio facillimè infertur, illos nullam æternæ salutis spem habere posse, etiamsi externa Fidei professione, & Sacramentorum participatione simulent, se in Ecclesia Romana permanere, & communionem cum Romano Pontifice habere velle. Quicumque enim (fatentibus ipsismet Jansenistis, & Quesnellistis) externa Fidei professione & communione socientur cum illis, quos sciunt esse hæreticos, sunt manifesti hæretici, quibus, utpotè extrà veram Christi Ecclesiam existentibus, nulla superest spes æternæ salutis consequendæ; sed Jansenistæ & Quesnellistæ, dùm profitentur, se velle in Ecclesia Romana permanere, & à Romani Pontificis communione discedere nolle, socientur externa Fidei professione & Sacramentorum participatione cum Romano Pontifice, & cum omnibus totius Orbis Episcopis, quos dicunt esse hæreticos, quia CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus &c.* expresso vel tacito consensu receperunt; ergò Jansenistæ & Quesnellistæ (juxtà suæ doctrinæ principia) fateri obstringuntur, se esse hæreticos, subindèque nullam sibi adipiscendæ salutis æternæ affulgere spem, etiamsi externa Fidei professione simulent ac fingant, se nec ab Ecclesia Romana, nec à communione Romani Pontificis, qui est illius caput visibile, discedere velle.

O 2 Hæc,

Hæc, quæ hactenus dixi, cariſſime diſcipule, tibi abundè ſufficere debent, ut diſpungas hanc immanem calumniam, quam CLEMENTI XI. & toti Eccleſiæ Romanæ audent per ſacrilegam temeritatem affingere Janſeniani, & Queſnelliani, paſsim in ſuis famoſis libellis aſſerentes, CLEMENTIS XI. Conſtitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* plures contra Fidem Catholicam complecti errores, omneſque Epiſcopos, qui per totum Orbem diſperſi hanc Conſtitutionem expreſſo vel tacito conſenſu receperunt, in apertam hæreſim fuiſſe prolapſos. Ad depellendam tam atrocem calumniam, debes in his turbulentis Eccleſiæ temporibus ſemper paratus eſſe internam Fidem tuam, erga Unam, Sanctam, Catholicam, Apoſtolicam Eccleſiam, & ejus viſibile caput, Romanum Pontificem, ore, ſcripto, ſanguine, ſi opus ſit, profiteri, & ſæpiùs nomine meo inculcare amicis tuis iſtud, quod Apoſtolus *Paulus* cap. 3. v. 14. Epiſtolæ ſecundæ ad Theſsalonicenſes dat, ſaluberrimum conſilium: *Si quis non obedierit verbo noſtro per Epiſtolam, hunc notate, & ne commiſceamini cum illo ut confundatur*, ideſt, ut, pudore tactus, ad meliorem frugem & ad ſaniorem mentem redeat. Vale, & Sanctiſſimi Pontificis Clementis XI. Conſtitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c* quam ejus ſucceſſores INNOCENTIUS XIII. BENEDICTUS XIII. & omnes (paucis exceptis) totius Eccleſiæ Romanæ per Catholicum Orbem diſperſi Epiſcopi expreſso vel tacito conſenſu receperunt, firmitèr adhære, & ab ea ne latum quidem unguem diſcede.

EPI-

EPISTOLA DECIMA
HISTORICA,

In qua omnia, quæ in Causis Baji, Jansenii, & Quesnelli atque in eorum profligandis erroribus hactenus gessit ac definivit Ecclesia, historicè referuntur, & ab obtrectatorum calumniis Vindicantur.

DE *Michaele Bajo*, *Cornelio Jansenio*, & *Paschasio Quesnello* passim in meis superioribus Epistolis multa dixi, quæ tibi, rerum Theologicarum candidato, arma, ad debellandos horumce Novatorum errores, facilè suppeditare possunt. Nunc, ut penitùs dignoscas sæpiùs decantatas *Baji*, *Jansenii*, & *Quesnelli* Causas, quæ tot ac tantas in Ecclesia excitarunt tragædias, necdùm extinctas, necessarium in rem tuam esse duxi, referre in hacce Epistola quæcumque Ecclesia, post maturum, diuturnum ac diligentissimum examen, in istis definiendis causis hactenùs gessit, ut indè nullo negotio intelligas, contumaces, rebelles, & planè inobedientes esse illos, qui tot contrà *Bajum*, *Jansenium*, & *Quesnellum* latis ab Ecclesia Catholica definitionibus etiamnùm obstinatis animis parere, & acquiescere detrectant. Mihi tamen animus non est integram ac cohærentem hìc fusiori calamo adornare Historiam Bajanismi, Jansenismi, & Quesnellismi. Id enim nec mei instituti ratio, nec Epistolæ hujus angustiæ patiuntur, sed dumtaxàt præcipua, & majoris momenti capita, quæ ad Causarum *Baji*, *Jansenii*, & *Quesnelli* initium, progressum, & exitum pertinent, summa fide ex publicis monumentis excerpta (quorum auctoritas mutare ac periclitari haud potest) compendiosa narratione perstringam, eaque (ubi opus erit) a quorumdam obtrectatorum calumniis vindicabo. Et primo quidem loco dabo Synopsin historicam Bajanismi. Dein, attexam Synopsin historicam Jansenismi. Postremò, subnectam Synopsin historicam Quesnellismi. Rem actutùm aggredior.

Synopsis Historica Bajanismi.

I *Michael Baius* (à cujus causa, quæ vulgò ab ipsius nomine *Baiana*, vel *Baianismus*, dicitur, exordium in præsentia sumo) an. MDXIII. natus est Melini in territorio Athensi apud Belgas. Laurea doctorali in Sacra Fac. Lovaniensi anno MDL. donatus est &, anno sequenti à *Carolo V.* Hispaniarum Rege, Sacrarum litterarum Professor fuit institutus, ac postea anno MDLXIII. à *Philippo II.* Rege Hispaniarum: missus ad Conc. Generale Tridentinum quod exeunte eodem anno fuit absolutum.

Tridento in Belgium, patrium suum Solum, reversus *Michael Bajus*, aliquot errorum fuit insimulatus, quos Academiæ Salmanticensis, & Complutensis, suis Censuris confixerunt, ac tandem S. PIUS V. Ordinis Prædicatorum, qui, per plures annos *Sancti Thomæ Aquinatis* doctrina innutritus, summa cum laude in Familia Dominicana Theologiam docuerat, data solemni Constitutione, quæ incipit: Ex *omnibus afflictionibus &c* damnavit septuaginta novem *Michaelis Baji* Propositiones, tacito tamen *Michaelis Baji* nomine, ut ea prudenti œconomia leniretur *Baji* dolor, ejus honori ac famæ consuleretur, & confestim sopirentur omnes illi tumultus, qui jam in Belgio, occasione novæ doctrinæ *Baji*, perstrepere incipiebant. Propositiones verò istas septuaginta novem Sanctus,

ctus ille Pontifex damnavit tantùm in genere, seu, ut ajunt, *in globo* & respectivè, *tanquàm hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandolosas, & in pias aures offensionem immittentes*: Quem quidèm ferendæ censuræ modum, quem in his septuaginta novem *Baji* damnandis Propositionibus adhibuit S Pius V. non esse insolentem, seu novum in Ecclesia, sed potiùs usitatum, sæpiusque fuisse ab Ecclesia in configendis hæreticorum libris & erroribus usurpatum, mox evincam adversùs Jansenistas, & Quesnellistas, qui perperàm plurimùm invehuntur in hunc ferendæ censuræ modum.

Hæc Bulla; seu Constitutio Piana, licèt vivente S. Pio V. fuerit à *Maximiliano Morillonio*, Vicario Generali Cardinalis *Granvellani*, Archiepiscopi Mechlinensis, lecta coràm Stricta Facultate Theologica Lovaniensi ad id specialiter convocata die 29. mensis Decembris MDLXVII. vivente tamen S. Pio V. non fuit publicata, & hinc est, quòd duo Sanctissimi illius Pontificis vitæ Scriptores, videlicèt *Catena*, & *Gabutius*, hanc S. Pii V. Constitutionem alto silentio prætermiserint. Ast, mortuo S. Pio V. ejus successor GREGORIUS XIII. cùm intellexisset, non deesse Theologos, qui Propositiones Constitutione S. Pii V damnatas asserere ac pertinacitèr defendere pergerent, præfatam Constitutionem Pianam auctoritate sua & nova Constitutione die 24 mensis Januarii anni MDLXXIX. data, quæ incipit: *Provisionis nostræ &c.* confirmavit, & Lovanium misit *Franciscum Toletum*, è Societate Jesu (quem à sacris habebat Concionibus, quique posteà fuit S. R. E. Cardinalis) ut prædictam Constitutionem Pianam deferret, promulgaret, & ab omnibus, ea, qua par est, reverentia recipi curaret. Jussa ac vota Summi Pontificis GREGORII. XIII. felicitèr confecit *Franciscus Toletus*, quippè qui Lovanium appulsus, Constitutionem Pianam die 21. mensis Martii anni MDLXXX. in frequentissimo totius Academiæ Lovaniensis consessu jussit recitari. Qua lecta, *Michael Bajus*, ejusdem Universitatis Cancellarius, omnesque Doctores Theologiæ, Licentiati, ac Baccalaurei consona voce conclamarunt: *Articulos damnamus, Bullam reverentèr suscipimus, atque obedientiam pollicemur.* Hæc constant ex Fastis Academiæ Lovaniensis excusis anno MDCL. pag. 369.

Nec tantùm *Bajus* Constitutionem Pianam in hoc publico Academiæ Lovaniensis consessu summa humilitate & obedientia recepit, verùm etiam, postquàm privata colloquia cum *Francisco Toleto* habuisset, Scriptum propria manu subscriptum die XXIV. mensis Martii anni MDLXXX publicavit, quo agnovit ac declaravit, se persuasum habere, earum omnium Propositionum damnationem atque prohibitionem jure meritoque, ac nonnisi maturo judicio, ac diligentissima discussione præmissis, factam ac decretam esse; se fateri insupèr, plurimas ex iisdem Propositionibus in nonnullis libellis à se olim, & antè emanatam Sedis Apostolicæ super eis censuram, conscriptis & in lucem editis, contineri, & defendi etiam in eo sensu in quo reprobantur; denique, se impræsentiarum ab jis omninò recedere, & damnationi, à Sancta Sede factæ, acquiescere, neque posthàc ullam earum Propositionum docere, aut defendere velle. Hæc est summa Retractationis, seu decantatæ à *Michaele Bajo* palinodiæ in eo, quod propria manu subscripsit, publico Instrumento, sicut videre est in Actis Facultatis Lovaniensis, quæ referuntur in nova Operum *Michaelis Baji* editione) quam adornavit *Gerberonius*) part. 2. pag. 188. & 189.

Porrò, hanc Retractationem suorum errorum, quam publico Instrumento fecit *Michael Bajus*, fuisse sinceram, & non simulatam, facile evinci potest. Primò, quia *Bajus* (post editam illam suorum errorum retractationem) scripsit ad Summum Pontificem GREGORIUM XIII. ut illum de sua retractatione, & de præstita, quæ ei debebatur, omnimoda obedientia certiorem faceret, quibus *Baji* literis idem Summus Pontifex die V. mensis Junii ejusdem an: MDLXXX rescripsit Breve Apostolicum, testimoniis benevolentiæ & paterni affectus plenum. Præterea, Cardinalis *Palavicinus*,

So-

Societatis Jesu, lib. xv. *Historiæ Concilii Tridentini* cap. 7. numer. 17. loquendo de obedientia *Michaelis Baii*, ait: *Ut Sedis Apostolicæ judicio acquiesceret, perpaucis Colloquiis obtinuit Toletus*. Ibidem etiam idem Historicus Cardinalis, postquàm laudavit promptam obedientiam, quam *Michael Bajus* Sedi Apostolicæ exhibuit, hæc subdit. *Atque hoc pacto Bajus non solum illæsus perstitit, sed ipsius etiam nomini verba Diplomatis Pontificii pepercerunt. Quin, per illud ejus errores manum tàm mitem experti sunt, ut vix viderentur errores, cùm aliquæ ex proscriptis Popositionibus, nullis certis in hac exceptione adnotatis, dicerentur posse sustineri in aliqua minus propria significatione*.

Quin, modestiam, & obedientiam *Michaelis Baji* alter Societatis Jesu Scriptor, videlicet *Theophylus Raynaudus* (vir tamen, si quis unquàm fuit, rugosæ frontis, & obducti supercilii Censor) impensè laudat in Clausula Operis, quod edidit, *de libris configendis*, numer. 57. ubi de humilitate, post justam librorum confixionem, ab Auctoribus tenenda, sermonem habens, inquit: *Quo in genere Michael Bajus æternum quibusvis Scriptoribus exemplum sapientiæ ac virtutis statuit. Cùm confixis à Francisco Toleto, per Pontificem ad id delegato, nonnullis ejus libris, oblataque Censura, an acquiesceret rogatus; malle se dixit, porcos pascere, quàm cujuscumque per Ecclesiam delecti judicio de Scriptionibus suis pervicacitèr obluctari*. Modestiam itidem ac promptam *Michaelis Baji* obedientiam laudat *Possevinus*, Societatis Jesu, in libro, quem lucubravit, *De Scriptoribus Ecclesiasticis*. Denique, agmen Scriptorum, qui modestiam, & obedientiam *Michaelis Baji* maximè commendant, claudet *Aubertus Miræus* in sua *Bibliotheca Scriptorum Ecclesiasticorum*, ubi testatur, *in Michaele Bajo duas res enituisse, quæ in unum eumdemque hominem rarò admodùm convenire solent, præstans videlicet ingenium, & summam animi modestiam, & ita enituisse, ut de illo ornando certasse inter sese videantur: Eum quotidiè sacris tam piè fuisse operatum, ut, inter sacrificandum, & lacrymas effunderet frequenter, & easdem aliis excuteret; morientem suas facultates pauperibus testamento legavisse, Collegio Lovanii sub patrocinio Beati Augustini, quem religiosè semper coluit, excitato*. Hæc Scriptorum testimonia mirificè consentiunt cum judicio, quod de *Michaele Bajo* tulit *Franciscus Toletus*, testis oculatus, & omni exceptione major, qui eximiam suspiciens *Michaelis Baji* modestiam, & exoculatam obedientiam, in hæc verba prorupit: *Michaele Baio nullus doctior, nullus humilior*.

II. Mortuus est *Michael Baius* die XVI. mensis Septembris anni MDLXXXIX. annos natus 77. Post ejus mortem, prodierunt multi, qui *Michaelis Baii* errores in Constitutione S. PII. V. confirmata à GREGORIO XIII. damnatos, pro viribus instaurare moliti sunt. Sed illorum petulantem audaciam refrænavit ac compescuit URBANUS VIII. Pontifex Maximus, per Bullam, quam promulgavit die 6. mensis Martii anni MDCXLI. quæque incipit: *In Eminenti &c.* Non quieverunt tamen fulguritæ *Baii* doctrinæ pertinaces defensores. Contenderunt, hanc URBANI VIII. Bullam esse *subreptitiam*, dolo, & astu extortam, adeòque non esse recipiendam; quorum putidum mendacium damnavit ALEXANDER VIII. Summus Pontifex, die VII. mensis Decembris anni MDCXC.

Post tot repititas à Summis Pontificibus errorum *Michaelis Baii* damnationes, spes aliqua affulgebat fore ut, exterminata penitùs grassante illa lue, nullus deinceps proscriptæ doctrinæ *Baii* patrocinari vellet, sed omnium spem fefellit eventus. Excerptæ quippè sunt ex *libro Reflexionum Quesnelli in novum Testamentum* centum, & una Propositiones, quarum multæ jam confixas *Michaelis Baii* Propositiones renovabant. Has centum, & unam *Quesnelli* Propositiones variis censuris damnavit CLEMENS XI. Pontifex Maximus, promulgando die VIII. mensis Sept. anni MDCCXIII. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* quamque omnes totius Orbis Episcopi, paucissimis exceptis (sicut in superiori mea Epistola ostendi)

expresso, vel tacito consensu receperunt. Tot Vaticanis fulminibus attriti doctrinæ *Baji* Assertores, necdùm silent, sed palàm, vel per cuniculos totis viribus conantur omnem vim & auctoritatem derogare Constitutioni, qua S. PIUS V. septuaginta novem *Michaelis Baji* Propositiones proscripsit, & quam ejus successores Pontifices Maximi, Gregorius XIII. Urbanus VIII. Alexander VIII. & Clemens XI confirmarunt; nullis in universa Ecclesia Episcopis, Pastoribus, Academiis, & Doctorum Scholis contra hanc *Michaelis Baii* doctrinæ proscriptionem, sæpiùs à Sede Apostolica factam, reclamantibus, nisi *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli* discipulis. Juvat ergò, ut hìc breviter hanc Pianam Constitutionem (cui adhùc obstrepunt isti Novatores) ab illorum conatibus, & cavillis vindicem.

In primis dicunt, hunc ferendæ censuræ modum, generalem, vagum, indeterminatum, & ut vulgò ajunt, *in globo*, quem in proscribendis septuaginta novem *Michaelis Baii* Propositionibus adhibuit S. PIUS V. in sua Constitutione, esse novum, obscurum, confusum, fidelibus non modò inutilem, sed maximè noxium, quia per ejusmodi Censuras generales, quibus multæ simul proscribuntur Propositiones, nulla ipsis distributa specialis censuræ nota, discernere nullo pacto possunt fideles, quænam Propositio, inter tot alias Propositiones generali censura, &, ut vocant, in globo damnatas, sit *hæretica*, quænam *falsa*, vel *temeraria*, vel *scandalosa &c.* Indèque inferunt isti Novatores, Constitutionem Pianam, in qua septuaginta novem *Michaelis Baii* Propositiones generali dumtaxàt & indeterminata Censura proscribuntur, nulla omninò ipsis in particulari affixa specialis Censuræ nota, non esse recipiendam, tametsi à Summis Pontificibus GREGORIO XIII. URBANO VIII. ALEXANDRO VIII. & CLEMENTE XI. fuerit, quantùm ad proscriptam *Baii* doctrinam, confirmata. In hoc potissimùm momento magnum suæ Causæ præsidium collocant *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnelli* discipuli.

Verùm crassissimè falluntur isti Novatores, & hac expostulatione non juvant suam causam, sed potiùs ultimam ei cladem inferunt. Enim verò, si Pianam Constitutionem ideò rejiciendam esse putant, quòd in ea septuaginta novem *Michaelis Baii* Propositiones generali tantùm, vaga & indeterminata Censura proscribuntur; quorsùm ergò ipsi recipiunt Censuram Concilii Constantiensis contra errores *Vviklefi* & *Joannis Hus*? Constat enim Concilium Constantiense Sessione 8. quadraginta quinque *Vviklefi* articulos, & Sessione xv. alios triginta *Joannis Hus* generali tantummodò censura, &, ut ajunt, in globo, nulla ipsis singillatim inusta censuræ nota, damnasse. Ut quid etiam iidem Novatores recipiunt LEONIS X Bullam, in qua censura dumtaxàt vaga, & in globo, configuntur *Lutheri* errores, nulla ipsis singulatim distributa specialis censuræ nota? Eccùr tandèm ambabus manibus, tantoque plausu exceperunt censuram vagam generalem & in globo, quam INNOCENTIUS XI. Pontifex Maximus, die 2. Martii anni MDCLXXVII tulit contra sexaginta quinque laxioris Moralis Propositiones. Certè *pondus & pondus*, (ut perhibet Scriptura Sacra) *utrumque abominabile*, *est coram Domino*.

Præterquamquòd, invaluit jampridèm in Ecclesia usus & consuetudo proscribendi libros, & Propositiones ex his excerptas, variis censuris coacervatis & simùl congestis, &, ut dicitur, *in globo*, nulla facta earum unicuique Propositioni applicatione, seu distributione. Sic libri *Origenis* proscripti fuere, eorum lectione interdicta, in quinta Synodo Generali. Sic *Gelasius*, Papa, in Concilio Romano celebrato anno 494. & *Martinus I.* in Concilio Lateranensi, habito anno DCXLIX. multos hæreticos, & impios illorum libros censura generali, nulla articulatìm designata Propositione, diris devoverunt.

Denique, hunc ferendæ generalis censuræ modum adversus libros, & Propositiones ex iis extractas, sequuti sunt, Romani Pontifices JOANNES XXII. anno 1329. contra quinque articulos

Lan-

Joannis de Poliaco, & contra Propositiones *Ekardi* Ordinis Præd. SIXTUS IV. contra *Petrum de Osma* anno 1478. LEO X adversùs *Lutherum* anno 1520. S. Pius V. anno 1567 GREGORIUS XIII anno 1579. URBANUS VIII. anno 1641. ALEXANDER VII anno 1665. & 1666. INNOCENTIUS XI anno 1679. & 1688 ALEXANDER VIII. anno 1690. INNOCENTIUS XII. anno 1699. ac tandèm CLEMENS XI. in sua Constitutione data anno 1713. quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.*

Undè, contra Constitutionis Pianæ osores sic argumentor: Modum hunc ferendæ Censuræ generatìm & *in globo*, nulla singillatìm Propositionibus specialis censuræ apposita nota, secuta est, & etiamnùm tenet universa Ecclesia. Concilium si quidèm generale Constantiense (sicut mox observavi) damnavit generali dumtaxàt & indistincta censura Propositiones *Vviklefi*, & *Joannis Hus* jussitque MARTINUS V. Summus Pontifex, ut illi, qui suspecti forent, interrogarentur, nùm crederent, illas *Vviklefi*, & *Ioannis Hus* Propositiones rectè fuisse proscriptas? Ecclesia etiam universa expresso vel tacito consensu (sicut in superiori mea Epistola commonstravi) recipit CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* in qua tamen centum & una *Quesnelli* Propositiones generali tantùm & indistincta censura proscribuntur, nulla singulis Propositionibus adhibita particularis censuræ nota; ergò hic ferendæ censuræ modus generatim & in globo, nulla singillatim Propositionibus speciali affixa censura, non est novus & insolens in Ecclesia, nec ullum vitium habet; si enim vitium haberet, illud in universam Ecclesiam redundaret.

Addo etiam, nec addidisse pigebit, *Baji*, *Iansenii*, & *Quesnelli* contra Constitutionem Pianam, & contra CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* patronos ac defensores, hanc expostulationem, quam instituunt adversùs censuras generales & in globo, ab ipsismet hæreticis fuisse mutuatos. *Lutherus* etenim in Disputatione cum *Eckio* habita anno MDXIX. *inquam appellat viam plures dictiones* (seu Propositiones) *acervatim reprehendendi, non assignata cuiuscumque effati nota, seu ratione censuræ*. Eadem de causa *Marcus-Antonius de Dominis*, Archiepiscopus Spalatensis, insignis Apostata (Lib. I. *De Republica Christiana* cap. 12.) carpit ac suggillat censuram aliquorum articulorum *Ioannis Hus*, à Concilio Generali Constantiensi facta, *quia eorum singulorum examen non apparet, sed in confuso simul cum multis aliis sunt in Sententia contra Ioannem Hus sub ejusmodi censura notati*. His hæreticis patrocinatur *Petrus Suavis Polanus*, quem perdoctè refellit Cardinalis *Palavicinus* cap. 21. Lib. I *Historiæ Concilii Tridentini* Videant ergò Doctrinæ *Michaelis Baji* defensores, qui ideò Pianæ Constitutioni refragantur, quòd in ea septuaginta novem *Baji* Propositiones generali & indistincta censura damnentur, nulla ipsis singulis specialis censuræ distributa nota, videant, inquam, quos in hac sua expostulatione Duces, Patronos, & Antecessores habeant.

III. Alterum contra Pianam Constitutionem discipuli *Baji Jansenii*, & *Quesnelli* opponunt momentum, petitum ab ista Clausula, quam S. Pius V. post enumeratas & damnatas *Michaelis Baji* Propositiones, adjecit, dicens: *Quas quidem sententias, stricto coràm nobis examine ponderatas, quamquàm nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes respectivè damnamus.*

Hanc Pianæ Constitutionis Clausulam transpositione commatis, seu virgulæ, de industria fuisse interpolatam, clamitant *Baji*, *Jansenii*, & *Quesnelli* defensores. Ajunt, eos, quorum intererat verum immutare sensum istius Clausulæ à S. Pio V. adjectæ, consulto virgulam collocasse immediatè post verbum istud, *possent*, ut sensus sit: *Quamquàm nonnullæ Propositiones aliquo pacto (seu in aliquo sensu) sustineri possent, eas tamen in rigore & proprio sensu verborum*

borum ab auctoribus intento, *damnamus*. At (inquiunt Jansenistæ, & Quesnellistæ (comma, seu virgula, collocari non debet immediatè post istud verbum, *possent*, sed virgula inseri debet post ista verba, *sensu ab assertoribus intento*, ut sensus sit: *Quamquàm earum Propositionum nonnullæ sustineri possent in rigore, & proprio verborum sensu ab assertoribus intento*, *eas nihilominùs hæreticas*, *erroneas &c. damnamus*. Hoc pacto (inquiunt Jansenistæ, & Quesnellistæ) virgula transposita post verba ista, *sensu ab auctoribus intento*, apertè indicat, S. PIUM V. innuisse, eas Propositiones in rigore ac proprio verborum sensu à *Bajo*, & aliis intento, sustineri posse. Ità acriter contendit *Quesnellus* in libello Gallicè scripto sub hoc titulo: *Apologia Historica Censuræ Lovaniensis*, *& Duacensis*. Item in altero libello, cui titulus est: *Documenta ad Historiam Academiæ Duacensis*..

Sed in hac commatis, seu virgulæ transpositione turpiter hallucinantur Jansenistæ, & Quesnellistæ. Nam primò certum est, S. PIUM V. damnare voluisse septuaginta illas novem *Baji* Propositiones in rigore ac proprio verborum sensu intento ab ipsomet *Bajo*, cùm perpetua fuerit hæc Ecclesiæ praxis, ut, dùm aliquas vel libri, vel auctoris Propositiones damnat, eas in se ipsis non absolutè consideret, sed relativè ad mentem auctoris, & sensum Libri; quia aliquandò contingit ut Propositiones, in se absolutè consideratæ, nullam videantur mereri censuram, sed tantùm relativè ad mentem, & sensum auctoris, sicut multis exemplis hic nullo negotio commonstrare possem.

Porrò, si comma, seu virgula (sicut pertendunt Jansenistæ, & Quesnellistæ) collocari deberet post isthæc verba, *quamquàm nonnullæ Propositiones*, *aliquo pacto sustineri possent in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento*, si, inquam, virgula dumtaxàt post isthæc verba inseri deberet, sequeretur primò, S. PIUM V. damnasse Propositiones, quas ipsemet fatetur posse sustineri in rigore ac proprio verborum sensu à *Michaele Bajo*, & ab aliis assertoribus intento. Quo sanè nihil absurdius, nihil huic Sanctissimo Pontifici injurium magis dici, excogitarive potest.

Secundò sequeretur, S. PIUM V. non damnasse illas septuaginta novem Propositiones in sensu intento à *Michaele Bajo*, sed in sensu alieno, peregrino, & extraneo, qui nihil ad *Bajum* pertinebat. Quod certè duplici momento falsi apertè convincitur, tum quia S. PIUS V. cùm esset praxis, & disciplinæ Ecclesiæ retinendæ tenacissimus, omni procul dubio in damnandis septuaginta novem *Baji* Propositionibus, secutus est constantem usum Ecclesiæ, quæ, ut mox dixi, dùm aliquas vel libri, vel auctoris Propositiones damnat, eas non in se ipsis absolutè considerat, sed relativè ad mentem auctoris, & sensum libri, easque proscribit in rigore ac proprio verborum sensu ab auctoribus intento. Tum quia etiam, ipsemet *Michael Bajus* in sua Retractatione, cujus superiùs mentionem feci, candidè fassus est, se reverà docuisse illas Propositiones, à S. PIO V. post diligentissimum examen damnatas, seque ab illis omninò recedere, & damnationi earum, à Sancta Sede factæ, ultrò acquiescere. Ex qua ingenua ipsius *Michaelis Baji* confessione manifestè patet, Santissimum Pontificem PIUM V. damnasse has Propositiones in rigore ac proprio verborum sensu intento à *Michaele Bajo*, subindèque comma, seu virgulam collocari non debere post isthæc verba: *in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento*; sed potiùs virgulam inseri oportere immediatè post hæc verba, quæ præcedunt, *quamquàm nonnullæ propositiones aliquo pacto*, *sustineri possent*, ita ut hujus Clausulæ Constitutionis Pianæ hæc vera sit, lectio: *Quas quidèm sententias* (seu septuaginta novem *Michaelis Baji* Propositiones) *stricto coram nobis* (S. PIO V. Pontifice Maximo) *examine ponderatas*, *quamquàm nonnullæ aliquo pacto sustineri possent*, *in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento hæreticas*, *erroneas*, *suspectas*, *temerarias*, *scandalosas*, *& in pias aures offensionem immittentes respectivè damnamus*.

Ex

Ex hac vera istius Clausulæ Constitutionis Pianæ lectione, in qua post isthæc verba, *quamquàm nonnullæ* (Propositiones) *aliquo pacto sustineri possent*, infertur virgula; quilibet facilè percipere potest, S. PIUM V. in hac suæ Constitutionis Clausula fateri quidèm, nonnullas Propositiones ex his septuaginta novem, si in seipsis absolutè considerentur, & citrà ullum respectum ad mentem *Michaelis Baij*, qui illas asserebat, *posse aliquo pacto sustineri* (sicut fusè ostendit *Vasquesius*, insignis Societatis Jesu Theologus in primam secundæ *Sancti Thomæ* disputat. 100. artic. 2. cap. 3) quamvis tamen idem Sanctissimus Pontifex septuaginta illas novem Propositiones relativè consideratas ad mentem, & sensum *Michaelis Baji*, in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento, hæreticas, erroneas, suspectas &c. respectivè damnaverit. Hic (ne longior sim) hæreo, & libens supersedeo ab ulteriori examine momentorum, queis *Baji* discipuli famosæ istius virgulæ transpositionem post verba ista, *sensu ab assertoribus intento*, probare conantur, & jam vitra fracta, atque rejectas quisquilias colligunt, novamque in scenam inducunt.

Synopsis Historica Jansenismi.

Breviter, quoad ejus fieri poterit, descripturus Jansenismi Historiam, quam Theologi in Scholis; eruditi in Academiis; quin (quod satis festivum ac lepidum est) mulierculæ etiam in circuiis, & opifices in officinis, opportunè, importunè, apud Gallos, & Belgas præsertìm, crebris sermonibus etiamnùm usurpare solent: tria hæc potissimùm capita attingam, ex quorum compendiosa expositione perspicuam ortus, progressus & casus Jansenismi notitiam facilè poteris colligere. In primis, agam de patria, studiis & morte *Jansenii*. Dein, exponam ea, quæ spectant examen Libri *Jansenii*, qui post ejus mortem fuit typis mandatus sub hoc titulo: *Augustinus Cornelii Jansenii, Iprensis Episcopi*. Postremò, referam damnationem, à Summis Pontificibus INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII factam, quinque Propositionum, quæ ex libro *Jansenii* excerptæ sunt, summatimque perstringam seriem rerum, quas, post solemne judicium, quod Summi Pontifices tulerunt contra Librum *Jansenii*, gesserunt ejusdem *Jansenii* discipuli, ut censuras Ecclesiæ declinare, & à se amoliri possent.

I. *Cornelius Jansenius* ex Catholicis, honestisque parentibus in territorio Leerdamensi, apud Batavos die, Sanctis Apostolis *Simoni*, & *Iudæ* Sacra, ann. MDLXXXV. natus est. Ultrajecti litteris humanioribus tàm feliciter operam dedit, ut cæteros suos sodales longo post se reliquerit intervallo. Indè missus Lovanium Philosophiæ, & Theologiæ studio adeò gnavitèr incubuit, ut omnibus, quos in Celebri Lovaniensi Academia habebat, commilitonibus ingenii, & eruditionis palmam facilè præripuerit. Post emensum studiorum suorum curriculum in Gallias venit, ubi per aliquot annos, cum Abbate *San Cyrano* summa necessitudine devinctus, mansit. Hinc Lovanium reversus, anno MDCXVII. laurea doctorali in Facultate Lovaniensi donatus est, subindèque bis in Hispaniam ab eadem Academia delegatus, felicitèr demandata sibi negotia tùm apud Regem Catholicum, tùm in Academiis Salmanticensis, & Vallisoletana, perfecit, & ad optatum exitum perduxit.

Anno 1630. ad Sacrarum Litterarum professionem regiis auspiciis promotus est. De ingenio, moribus ac eruditione *Iansenii* hæc habet Bibliotheca Belgica: *Certabat in fæcundissimo illo scientiæ omnifariæ pectore ingenium cum judicio, labor cum industria, constantiaque, ut qui nullum sibi ubi, aut perire tempus pateretur, quo non aut legeret, aut notaret, aut disceret aliquid, ad summum quinas, aut quaternas, sepè etiam pauciores horas, somno indulgere solitus*. Auctor etiam Synopseos *Iansenii* vitæ, quæ initio ipsius libri cui titulus est: *Augustinus Cornelii Jansenii*, præfixa est, hæc de illius ingenio, moribus, & eruditione nobis suppeditat: *In rebus semel prudenter destinatis magnanimus, acer, & instans, per omnia impedimenta, & obstantia ad*

axi-

exitum facilè penetrabat . . . . . *Ingenium ipsi fuit acerrimum* , *judicium gravissimum* , *memoria capacissima* . . . . *Ad istas naturæ dotes accesserat studium noctu diuque infatigabile &c.*

Sed , quorsùm , fortassè dices , ingenium , mores , & eruditionem *Iansenii* tot laudibus effers , cùm tamen illius librum , cui titulus est : *Augustinus Cornelii Jansenii* , proscripserit , dirisque devoverit Catholica Ecclesia ?

Fateor , Amice , hoc *Jansenii* Opus fuisse jure optimo ab Ecclesia confixum , & natalitiis tenebris damnatum . Sed accuratè personam *Jansenii* secernere debes ab ipsius Opere , quod dùm justissima de causa damnavit Ecclesia , nihil tamen de laudibus personæ *Jansenii* debitis detractum vult Ecclesia , quia licèt *Jansenius* erraverit , non fuit tamen hæreticus , cùm prædictum illud Opus , à se quidèm lucubratum , sed adhùc ineditum , tanquàm filius obediens , propedièm moriturus submiserit judicio , & correctioni Sedis Apostolicæ . Hæc quippè sunt ipsius *Iansenii* verba , quæ leguntur in suo Testamento , seu in Tabulis supremæ ejus voluntatis : *Si Romana Sedes aliquid mutari velit* (videlicèr hoc in Opere , cui titulus est : *Augustinus Cornelii Jansenii*) *sum obediens filius* , *&* *illius Ecclesiæ* , *in qua semper vixi* , *usque ad lectum mortis obediens sum* . Idem disertissimis verbis contestatus est *Jansenius* in calce ejusdem sui Operis , & cap. 29 libri Proœmialis ubi suam ergà Romanum Pontificem promptissimam obedientiam prodit , dicens : *Quidquid ab ista Petri Cathedra* , *in cujus communione à teneris vixi* , *& porrò vivere* , *& mori fixum est* , *ab isto Principis Apostolorum Successore* , *ab ipso Christi Domini nostri Vicario* , *ab isto Ecclesiæ Christianæ universæ Capite* , *Moderatore* , *Pontifice* , *præscriptum fuerit* , *hoc teneo* : *quidquid improbatum improbo* , *damnatum damno*, *anathematizatum anathematizo* . Quibus verbis manifestò patet , *Jansenium* ea , qua par est , summa , & filiali obedientia, submisisse judicio , examini , & correctioni Sedis Apostolicæ , Opus suum , quod inscribitur : *Augustinus &c.* cuique paulò antequàm è vita migraret , ultimam manum admoverat , proindèque *Jansenium* errasse quidèm in eo , quem edidit , libro , sed non fuisse hæreticum , juxtà illud solemne *S. Augustini* Effatum : *Errare potero hæreticus non ero* .

Addo etiam , *Jansenium* in gremio Ecclesiæ Catholicæ mortuum esse . Consecratus quippè Episcopus Iprensis anno MDCXXXV. hanc Ecclesiam sapientèr rexit usque ad annum MDCXXXIII. quo propriis suis manibus inserviens ægrotis infectis peste , quæ in ejus diæcesi latè grassabatur , ipse eadem lue correptus , morte sublatus est die 6. mensis Maii anni MDCXXXVIII. Hactenùs delibavi ea , quæ attinent patriam , studia mores , ingenium , & mortem *Cornelii Jansenii* , Iprensis Episcopi . Nunc paululùm immorabor in his referendis quæ in Belgio , & in Galliis circa examen libri *Jansenii* , cui titulus est : *Augustinus &c.* contigerunt .

II. Per viginti , & duos annos huicce vasto suo , & immenso penè Operi perficiendo atque limando totus incubuit , ac insudavit *Iansenius* , quod ad umbilicum licèt perductum , è vivis tamen, sublatus , posthumum reliquit , curis *Liberti Fromondi* , *& Henrici Caleni* , Doctorum Lovaniensium , publicam in lucem edendum . Totum istud *Iansenii* Opus uno grandiori constat volumine in tres Tomos distincto . Primus Tomus complectitur libros octo *de Hæresi Pelagiana* . Secundus Tomus dividitur in quatuor Partes , quarum prima unicum continet librum *de ratione* , *& auctoritate in rebus Theologicis* . Altera pars unicum itidèm continet librum *de Gratia primi hominis* , *& Angelorum* . Tertia pars comprehendit quatuor libros *de statu naturæ lapsæ* . Quarta pars tres habet libros *de statu naturæ puræ*. Tertius denique Tomus duas in partes dividitur . In prima extant decem libri *de Gratia Christi Salvatoris* . In secunda parteunicus continetur liber , in quo *Iansenius* instituit Parallelum inter errores Massiliensium , seu Semipelagianorum & opiniones quorumdam recentiorum .

Vix absolutum *Iansenii* Opus publicam

eam lucem adſpexit; cùm jam Romæ parato examine, ab URBANO VIII. Pontifice Maximo, pridiè Nonas menſis Martii anni MDCX. data Conſtitutione, quæ incipit: *In eminenti*, damnatum eſt eo potiſſimùm nomine, quòd *Janſenius* in iſto Opere ſuo multas obtruderet Propoſitiones *Michaelis Baji* prædamnatas à Summis Pontificibus S. PIO V. & GREGORIO XIII. propoſitiones autem *Baji*, quas *Janſenius* ſuo in Opere paſſim recoquit ac inſtaurat, hę præcipuæ ſunt, quas, ad varias Theologiæ materias attinentes, tuis oculis hìc ſubjiciam, ut indè intelligas, *Bajum* poſuiſſe ova, quæ poſteà excluſit *Janſenius*.

Circà Libertatem, ſequentes *Baji* propoſitiones renovat *Janſenius*, videlicèt trigeſimam nonam: *Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen fit.* Quadrageſimam primam: *Libertatis modus, qui eſt à neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in Scripturis, ſed ſolùm nomen libertatis à peccato.* Sexageſimam ſextam: *Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.* Sexageſimam ſeptimam: *Homo peccat etiam damnabiliter, in eo, quòd neceſſariò facit.*

Circà Poſſibilitatem Mandatorum Dei, hanc damnatam quinquageſimam quartam *Baji* Propoſitionem. *Definitiva hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falsò tribuitur Auguſtino, cum Pelagii ſit*, hanc, inquam, *Baji* Propoſitionem *Janſenius* ſuo in Opere, cui titulus eſt: *Auguſtinus &c.* renovavit.

Circà Operam Infidelium, *Ianſenius* ſequentes *Baji* damnatas Propoſitiones revocavit, & in ſuo Opere defendit, nimirùm vigeſimam quintam: *Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia.* Trigeſimam octavam: *Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Ioanne prohibetur: aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffuſa, Deus amatur.* Et ſexageſimam octavam: *Infidelitas purè negativa in his, quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt.*

Poſtremò, circà ſtatum naturæ lapſæ *Ianſenius* ſequentes *Baji* Propoſitiones confixas recudit, ac ſuo in Opere renovat, videlicèt primam *Baii* Propoſitionem: *Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia.* Vigeſimam ſextam: *Integritas primæ creationis, non fuit indebita naturæ humanæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio.* Quinquageſimam quintam: *Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur.* Et Propoſitionem ſeptuageſimam octavam: *Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio.*

Hæc Cenſura, quam contra *Janſenii* librum tulit URBANUS VIII. graviter Janſenianos pupugit, qui ideò toto illo tempore, quod inter proſcriptionem libri *Janſenii* ab URBANO VIII. factam, & ſolemnem quinque famoſarum ejuſdem *Ianſenii* propoſitionum damnationem ab INNOCENTIO X. publicatam, intercessit, hoc eſt, ab anno MDCXLI. uſque ad annum MDCLIII non deſtiterunt tam in Belgio, quàm in Galliis hanc URBANI VIII. Pontificis Maximi Conſtitutionem falſi, & ſubreptionis expoſtulare, & contra *Albizium*, S. Officii Aſſeſſorem, à quo prædictam Conſtitutionem aut confectam eſſe, aut interpolatam cauſabantur, multa ogganire, quæ vel apertè falſa ſunt, vel leviſſima nulliuſque ponderis haberi debent.

III. Intereà temporis, hoc eſt, ab anno MDCXLI quo prodiit contra *Ianſenii* librum Conſtitutio Summi Pontificis URBANI VIII. uſque ad annum MDCLIII. quo damnatæ ſunt ab INNOCENTIO X. quinque *Ianſenii* Propoſitiones, doctiſſimi Familiæ Dominicanæ alumni tam in Belgio, quàm in Galliis, doctrinam, libro *Ianſenii* contentam, aperto marte, totiſque viribus oppugnarunt. Noſter *Alexander Sebille*, Conventûs Antuerpienſis filius, & in doctrina *S. Thomæ* verſatiſſimus, librum *de libero arbitrio*, juxta perpetuam, ſibique ſemper conſtantem Scholæ Thomiſticæ doctrinam, edidit ad confutandos errores *Ianſenii*, ejuſque diſcipulorum, præſertim *Vincentii Lenis*, ſeu *Liberti Fromondi*. Hunc librum, à ſe editum, Romam ſecum detulit, *Alexander Sebille*, illum

Summi

Summi Pontificis, INNOCENTII. X. & supremæ ac universalis Inquisitionis judicio, & Censuræ obtulit, atque approbationem facilè impetravit, quam Reverendissimus *P. Joannes Baptista de Marinis*, totius Ordinis Prædicatorum Magister Generalis, sua auctoritate confirmavit.

Prodierunt etiam eadem tempestate in Galliis, præcipuè Parisiis, ex eadem Familia Dominicana acerrimi doctrinæ *Jansenii* debellatores, *Bernardus Guyartius*, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, *Vincentius Baronius*, sed præcipuè *Joannes Nicolai*, Sacræ Fac. Parisiensis Doctor eximius, qui jure ac meritò appellari potest malleus, ac flagellum Jansenistarum, non solùm quia, ringentibus Jansenistis, *Censorium Suffragium*, quod contra *Jansenii* doctrinam in Sorbona tulerat, publica luce donavit, sed etiam quia Clarissimus ille Dominicanus unus fuit ex octo Facultatis Parisiensis Doctoribus Commissariis, qui prima die mensis Julii anni MDCXLIX. quinque famosas *Jansenii* Propositiones nomine Sacræ Facultatis Parisiensis prædamnarunt, & *Antonii Arnaldi*, Jansenistarum in Galliis facilè id temporis principis, nomen è Catalogo Doctorum Parisiensium expunxerunt. Quò factum est, ut noster *Joannes Nicolai*, vir undecumque doctissimus, malè audiat apud Jansenistas, & passim ab illis, tanquàm *spurius Thomista*, & *Doctrinæ Ordinis sui desertor*, perperàm traducatur; quod certè tibi mirum videri non debet, quia naturale est odisse quem quis timet, & quem metuit, infestare si possit. Agnoscunt lupi canes, & eos odio prosequuntur, quia illos timent.

IV. Verùm, quia de libri *Jansenii* examine à Sacra Facultate Parisiensi octo Doctoribus deputatis commisso, jam verba facere cæpi, non abs re erit, paulò uberiùs hìc explicare gravem illam Controversiam, quæ de quinque Propositionibus, quas *D. Cornet*, Sacræ Facultatis Parisiensis Syndicus, ex libro *Jansenii* excerpsit, easque die 1. Julii anni MDCXLIX. eidem Sacræ Facultati ad examen, & Censuram obtulit, excitata est in Galliis, & de qua bene multi Præsules Gallicani Summum Pontificem INNOCENTIUM X. consuluerunt, Huic controversiæ originem dederunt quinque istæ famosæ Propositiones, quas ex libro *Jansenii* excerpsit *D. Cornet*, Fac. Parisiensis Syndicus, quasque eidem Sacræ Fac. ad examen, & Censuram obtulit. Prima Propositio hæc est: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus secundùm præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque iis gratia, qua possibilia fiant.* Secunda Propositio ista est: *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur.* Tertia Propositio his verbis concepta est: *Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Quarta Propositio hæc est: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem; & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.* Quinta denique Propositio ista est: *Semipelagianorum error est, dicere Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.*

Has quinque Propositiones, ex libro *Jansenii* excerptas, Sacræ Facultati Parisiensi obtulit *Dom. Cornet*, Syndicus, rogavitque Sacrum Doctorum Ordinem, ut juxta morem solitum, designarentur aliqui deputati Doctores; qui prædictas quinque Propositiones inter sese expenderent, suum posteà ad plena ejusdem Facultatis Parisiensis Comitia relaturi judicium. Postulationi Syndici ultrò annuit Facultas Parisiensis, & actutùm deputatos nominavit, qui multis inter se habitis Congregationibus, suam de his quinque *Jansenii* Propositionibus sententiam in Comitiis ejusdem Facultatis, die 1. mensis Augusti ejusdem anni MDCXLIX. referre jam cogitabant, cùm ecce subitò septuaginta Parisiensis Facultatis Doctores, Jansenianorum partibus addicti, intercesserunt huic Conclusioni, quam, ad petitionem *Dom. Cornet*, Syndici, die prima mensis Julii tulerat Sacra Facul-

cultas Parisiensis, & provocarunt ad supremum Senatum Parisiensem, qui die v. mensis Octobris ejusdem anni MDCXLIX. Senatus Consulto cavit, ne Facultas Parisiensis prædictas illas Propositiones ad examen vocaret, suumque de illis proferret doctrinale judicium. Hoc pacto Sacra Facultas Parisiensis ab incepto examine quinque illarum Propositioonum, quas, ex libro *Jansenii* excerptas, *D. Cornet*, Syndicus, ejus Censuræ obtulerat, recedere compulsa est. At, Episcopi Gallicani, veriti ne perniciosa *Jansenii* doctrina latiùs in Galliis serperet & vires acquireret eundo, consultiùs facturos se existimarunt, si totam hanc Causam ad INNOCENTIUM X Pontificem Maximum, deferrent, ab ipso definiendam.

Anno itaque MDCL. Episcopi Gallicani, numero octoginta quinque, Epistolam ad INNOCENTIUM X miserunt, qua Sanctissimum illum Pontificem etiam atque etiam rogarunt, ut quinque Propositiones, ex libro *Jansenii* excerptas, maturo examine expenderet, & perspicuam, certamque de unaquaque sententiam proferret. Hanc octoginta quinque Episcoporum Epistolam INNOCENTIO X. reddidit *D. de Valencay*, Orator Regis Christianismi, die XII. mensis Aprilis Anni MDLI. qua etiam die INNOCENTIUS X. acceptis 85. Episcoporum Galliæ Litteris, specialem Cardinalium, & Consultorum Congregationem instituit ad examen delatarum quinque *Iansenii* Propositionum.

Infinitus profectò essem, si hic singillatim recensere vellem quæcumque per spatium duorum annorum in triginta sex Congregationibus Romæ ad discutiendas quinque famosas *Iansenii* Propositiones hinc indè gesta aut scripta sunt à Theologis pro utraque parte Romam deputatis, quorum alii promovebant & urgebant quinque *Iansenii* Propositionum Censuram, & erant *DD. Hallier*, *Legaut*, & *Joysel*; alii verò tuebantur delatas quinque *Iansenii* Propositiones, & erant *DD. Brousse*, *De Sainct Amour*, seu *Laudovicus Sanct Amoreus*, *Delalane*, Doctores; *Angran*, Licentiatus in Facultate Theologica Parisiensi, *D. Manessier*, & *Pater Desmares*, Congregationis Oratorii insignis Concionator. Ne igitur longior sim in describendis his omnibus, quæ circà examen libri *Iansenii* in Congregationibus Romæ habitis hinc indè à deputatis ab utraque parte Theologis dicta, gesta, scriptave sunt; duas tantùm res memorabiles hic, brevitatis ergò, referam, ex quibus facilè percipies, quàm diligens facta fuerit in his Romanis Congregationibus discussio circa examen quinque Propositionum *Jansenii*, antequàm solemni judicio Romani Pontificis INNOCENTII X damnarentur.

In primis, *Vvadinghus*, Ordinis FF. Minorum, qui erat unus è Consultoribus Congregationis ab INNOCENTIO X ad examen quinque *Jansenii* Propositionum, institutæ, *Vvadinghus*, inquam, in libro, quem edidit adversùs *Leydeckerum*, & cui titulus est: *Defensio Ecclesiæ Romanæ*, narrat, omnes Theologos ab utraque parte ad examen libri *Iansenii* Romam deputatos, idest, tam illos, qui promovebant, & urgebant quinque *Jansenii* Propositionum damnationem, quàm illos, qui illarum doctrinam propugnabant, summa benignitate fuisse ab INNOCENTIO X. exceptos, & ab illo Summo Pontifice obtinuisse liberam facultatem & copiam scribendi, vel dicendi in Congregationibus quantùm ad defensionem suæ Causæ vellent ac possent, ita ut, teste *Vvadingho*, in his triginta sex Congregationibus, per spatium duorum annorum Romæ celebratis, longa & matura præmissa fuerit quinque illarum Propositionum discussio, sæpiùsque, & ad multas horas, auditi fuerint Theologi deputati, tam illi, qui quinque *Jansenii* Propositionum damnationem postulabant, quàm hi, qui earum doctrinam tuebantur.

Causam etiam *Jansenii*, sedente INNOCENTIO X. fuisse examinatam ac discussam ea diligentia, qua major desiderari haud possit, testatur ALEXANDER VII. Pontifex Maximus, in sua Constitutione data die 16. mensis Octobris Anni MDCLVI. ubi hæc habentur: *Nos, qui omnia, quæ hac in re* (seu In examine quinque Propositionum Jansenii) *gesta*

gesta sunt sufficientèr & attentè perspeximus; utpotèqui ejusdem INNOCENTII, Prædecessoris nostri jussu, dùm adhùc in minoribus constituti Cardinalatus munere fungeremur, omnibus illis Congressibus (seu Congregationibus) interfuimus, in quibus Apostolica auctoritate eadem Causa (seu quinque Propositionum Jansenii) discussa est ea profectò diligentia, qua major desiderari non posset. Non possunt ergò Janseniani justè conqueri de Cardinalibus, & Consultoribus, qui discutiendis Jansenii Propositionibus fuerunt à Summo Pontifice INNOCENTIO X. præpositi, quique in earum examine eam diligentiam adhibuerunt, qua major desiderari non posset.

Altera res memorabilis, quæ in præmisso quinque Jansenii Propositionum examine contigit, spectat naturalem & obvium earum sensum, in quo damnari debebant. Theologi, qui ab undecim Episcopis Galliæ erant Romam deputati ad tutandam quinque Propositionum doctrinam, pertendebant, non posse damnari quinque illas Propositiones, nisi eadem opera damnaretur doctrina de Gratia se ipsa efficaci, juxta mentem SS. Augustini, & Thomæ, totiusque Scholæ Thomisticæ. Ex adversò D. Haller, aliique Theologi ab 85. Episcopis Gallicanis Romam, ad urgendam quinque Propositionum doctrinæ damnationem, deputati, asserebant, & Scriptis contestabantur, se urgere ac postulare quinque Propositionum damnationem in naturali & obvio sensu, quem habent in libro Jansenii, intacta, ac prorsùs illæsa manente doctrina de Gratia se ipsa efficaci juxta mentem SS. Augustini, & Thomæ, totiusque Scholæ Thomisticæ. Extat in Diario D. de Sainct Amour parte 5. cap. 8. pag. 289. & seq. integrum Scriptum, quod Romæ edidit D. Hallerius ad determinandum sensum obvium & naturalem, quem quinque Propositiones habent in libro Jansenii.

Referam hìc dumtaxàt, brevitatis causa, sensum naturalem & obvium, quem (sicut in suo Scripto docet Hallerius) habet in libro Jansenii hæc secunda Propositio: Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquàm resistitur. Sensus naturalis & obvius, quem secunda ista Propositio habet in libro Jansenii (inquit Hallerius) iste est: In statu naturæ lapsæ nullam esse gratiam Christi actualem internam in voluntate residentem, cui voluntas humana de facto dissentiat. Et immediatè hanc Annotationem idem Hallerius annectit: Nota, hic non attingi doctrinam Sancti Augustini de Gratia efficaci à se: Aliud est enim asserere, Sanctum Augustinum admisisse aliquod genus gratiæ, quæ infallibilitèr effectum suum consequitur, & à nullo duro corde respuitur; aliud asserere, Sanctum Augustinum nullam aliam gratiam præter efficacem admisisse, quæ sufficiens sit. Primum, Catholicum est, secundum, non nisi à Calvino, ejusque sequacibus fuit assertum.

Ex quibus Hallerii verbis manifestò patet, censuram quinque Propositionum in naturali & obvio sensu, quem habent in libro Jansenii, nihil commune habere cum dogmate Gratiæ per se efficacis in sensu Thomistico, pro quo sensu Theologi illi, qui Romam ab undecim Galliæ Episcopis ad defendendam quinque Propositionum doctrinam fuerant deputati, simulabant, se dumtaxàt sollicitos esse, quamvis reapsè Gratiam per se efficacem in sensu Thomistico, unà cum Magistro Jansenio, sugillarent, explo derent, exsibilarent.

Præterquamquòd, Censuram quinque Propositionum in sensu naturali & obvio, quem habent in libro Jansenii, nihil commune habere cum doctrina Gratiæ per se efficacis in sensu Thomistico intellectæ, docet nos Anonymus ille Scholæ Thomisticæ Theologus, cujus Observationes in Vota seu Suffragia Consultorum edidit D. de S. Amour inter Collectanea sui Diarii pag. 173. Observat quippè Anonymus, ille Theologus in Præfatione, omnes penè Consultores doctrinam gratiæ per se efficacis, quæ maximè (inquit) nostræ Scholæ propria est, omnibus locis Catholicam, Orthodoxam, veram esse profiteri. Atqui tamen Consultores illi (paucis exceptis) censuerunt, quinque Propositiones in naturali & obvio sensu, quem habent in libro Jansenii,

justam

justam mereri censuram; ergò persuasum illis erat, Gratiam per se efficacem, in sensu Janseniano acceptam, longè latèque discrepare à Gratia per se efficaci, quæ propria est Scholæ Thomisticæ.

Gratia siquidèm per se efficax, in sensu Janseniano accepta, sistit in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, & omnibus terrenæ concupiscentiæ delectationis gradibus superiore, quæ necessariò determinat voluntatem ad benè agendum (sicut latè ostendi in meis superioribus Epistolis) gratia verò per se efficax, in sensu Thomistico intellecta, non consistit in cælesti indeliberata delectatione relativè victrici, sed est prævia motio efficacitèr quidem impellens voluntatem, sed eam tamen sic ad benè agendum determinans, ut voluntas sub imperio Gratiæ per se efficacis conservet potentiam ad oppositum, seu indifferentiam activam, & immunitatem non tantùm à coactione & violentia, sed etiam à necessitate, uti jam multis argumentis evici in meis præcedentibus Epistolis.

Propter immane illud discrimen, quo Gratia per se efficax *Thomistica* differt à Gratia per se efficaci *Jansenistica*, appositè INNOCENTIUS X. (sicut refert D. *de S. Amour* part. 6. sui *Diarii* cap. 25. pag. 517. & 528.) dixit Cardinali *Primentel*, omnia in examine quinque delatarum Propositionum maturè discussa fuisse, ac compertum, quinque Propositiones nihil habere commune cum doctrina Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, atque prorsùs expedire, ut damnaretur doctrina libri *Jansenii*.

VI. Sed hæc, quæ de maturo ac diuturno quinque *Jansenii* Propositionum examine hactenùs adduxi, momenta abundè tibi sufficere debent ad refellendum putidum figmentum, ac splendidum mendacium Jansenistarum, qui confidentèr asseverant, quinque illas Propositiones non fuisse Romæ examinatas in libro & in sensu *Jansenii*, sed eas fuisse dumtaxàt discussas in se absolutè spectatas, seu, ut ajunt, in abstracto, sicut jacent, absque ullo respectu ad Auctorem. Qua in re apertè falsi convincuntur Jansenii discipuli, primò, quia 85. Episcopi Gallicani, in sua ad INNOCENTIUM X. Pontificem Maximum Epistola, quinque Propositiones ei denunciant, non in abstracto, nec sine ullo ad earum auctorem respectu, sed Propositiones ipsiusmet *Jansenii*, contra quem jam URBANUS VIII. pronunciaverat. Secundò, quia Scripta, quæ D. *Hallier*, aliique Theologi, ab Episcopis 85. Gallicanis Romam deputati, Summo Pontifici INNOCENTIO X. obtulerunt, apertam continebant mentionem *Jansenii*, cujus doctrinam, in quinque Propositionibus expressam, damnari constantèr à Summo Pontifice INNOCENTIO X. postulabant. Demùm, INNOCENTIUS X. & ALEXANDER VII. de quinque Propositionibus non in abstracto, sed in sensu libri pronunciarunt, ut videre est in eorum Constitutionibus, quas illorum in Sede *S. Petri* Successores Apostolica auctoritate approbarunt & confirmarunt. Negari igitur haud potest, examinatas Romæ ac longo diligentique examine discussas fuisse quinque delatas Propositiones in naturali & obvio sensu, quem habent in libro *Jansenii*, illasque in eodem sensu, quem habent in libro *Jansenii*, fuisse jure optimo anathemate perculsas, sicut fusè satis in meis superioribus Epistolis ac luce meridiana clarius me palàm fecisse arbitror.

VII. Venio nunc ad postremum Historiæ Jansenianæ caput, quod complectitur seriem rerum, quas, post solemne judicium, quod pridie Kalendas mensis Junii anni MDCLIII. contra quinque famosas *Jansenii* Propositiones tulit INNOCENTIUS X. Pontifex Maximus, gesserunt *Jansenii* discipuli, ut per varias, quas adhibuerunt, fraudes, artes, molitiones, ac machinas, possent aut Innocentianæ Constitutionis auctoritatem elevare & eludere, aut sese è Censuris Ecclesiæ subducere.

Celebratis, ut suprà observavi, per duorum annorum spatium triginta sex Romanis Congregationibus, & præmissa in examine quinque Propositionum *Jansenii* longa & matura discussione, tandem Innocentius X. Pontifex Maximus,

mus, die ultima mensis Maii anni MDCLIII. Constitutionem edidit, in qua condemnat quinque *Iansenii* propositiones, & unamquamque specialis censuræ nota perstringit. *Primam Propositionem declarat esse temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & hæreticam, & uti talem damnat.* Secundam *Iansenii* Propositionem damnat, ut *hæreticam*. Tertiam *Iansenii* Propositionem pariter damnat, tanquàm *hæreticam*. Tertiam similiter, *ut hæreticam*. Quartam *Iansenii* Propositionem configit, *ut falsam, & hæreticam*. Quintam denique proscribit, *ut falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute dumtaxàt prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & hæreticam declarat, & uti talem damnat.*

Hanc suam Constitutionem confestìm INNOCENTIUS X. misit ad LUDOVICUM XIV. Galliarum Regem, & ad Episcopos Gallicanos. Rex Christianissimus jussit dictam constitutionem in Regno suo promulgari. Episcopi verò Ecclesiæ Gallicanæ eamdem INNOCENTII X. Constitutionem summa, qua par est, veneratione exceperunt, datis ad hunc Summum Pontificem Litteris die xv. mensis Julii anni MDCLIII. quibus ei gratias agunt, & summoperè gratulantur, quòd grassantem pestem compescuisset. Eamdem Constitutionem pari obedientia ac demissione excepit Sacra Facultas Parisiensis, pænamque decrevit expulsionis à suo Ordine adversùs rebelles, & contumaces, si qui forent. Soli defensores *Jansenii* in Gallilis ad hanc INNOCENTII X. Pontificis Maximi, Constitutionem, quasi repentini fulminis ictu percussi hæsere primùm attoniti, tùm collectis animis in illam facto agmine certatim conjurarunt, eamque aut malignè carpere, aut eludere pro viribus tentarunt, novasque turbas, & contentiones in Ecclesia excitarunt.

Et primò quidem exclamarunt Janseniani, hac INNOCENTII X. Constitutione doctrinam *Sancti Augustini*, & *Sancti Thomæ* de Gratia per se efficaci, tot Conciliorum Decretis, tot Romanorum Pontificum Sanctionibus, tot Sanctorum Patrum, & antiquorum Theologorum elogiis in Ecclesia hactenùs consecratam, explodi, sugillari ac proscribi. In hoc tamen defensionis genere non diu perstiterant *Jansenii* discipuli, sed sibi non constantes, variarunt statim linguis, & sententiis, ac tandem fassi sunt, quinque illas Propositiones fuisse justa Censura ab INNOCENTIO X. damnatas (quod, ut ajebant, pertinet ad *Quæstionem Iuris*) sed pervicacitèr negarunt, has quinque Propositiones in libro *Jansenii* reperiri eo in sensu, in quo fuerant ab INNOCENTIO X. confixæ; (quod ad *Quæstionem Facti* attinere dictitabant). Hinc peti debet prima origo famosæ istius distinctionis *Iuris, & Facti*, ad quam Janseniani (asserentes, chymericam planè esse, & imaginariam Hæresim *Jansenii*, posseque universam Ecclesiam errare in *Quæstione Facti*) sese plenis velis, tanquàm ad tutissimum portum receperunt.

Novis illis Jansenianorum machinis ac molitionibus occurrerunt Gallicani Præsules, datis die 28. mensis Martii anni MDCLIV. Litteris ad INNOCENTIUM X. quibus eum, & de rebus à se gestis & de novis Jansenistarum artibus certiorem faciunt. Episcopis Gallicanis Summus Pontifex INNOCENTIUS X die 29. mensis Septembris ejusdem anni rescripsit, *damnatam reverà fuisse in quinque Propositionibus Cornelii Jansenii do Hrinam, eius libro contentam, cui titulus: Augustinus.*

VII Idem confirmavit ALEXANDER VII qui die 7 mensis Aprilis anni MDCLV. successit INNOCENTIO X. erepto è vivis die 7. mensis Januarii ejusdem anni. Hic quippè Summus Pontifex ALEXANDER VII. ab Episcopis Gallicanis per Epistolam datam die 2. mensis Septembris anni MDCLVI. planè edoctns novas Jansenianorum artes, & cavillationes in eludenda INNOCENTII X. Pontificis Maximi, contra quinque *Iansenii* Propositiones Constitutione, statim novum istud Jansenianorum effugium interclusit, publicata die xvi. mensis Octobris anni MDCLVI Constitutione, in qua illos, qui *prædictas quinque propositiones,*

ut

vel in libro prædicto Cornelii Jansenii non reperiri, sed fictas, & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse asserere magno cum Christi fidelium scandalo non formidant, appellat *filios iniquitatis*. Declarat etiam ibidem ac definit Summus ille Pontifex, *quinque illas Propositiones ex Libro Cornelii Jansenii, Episcopi Iprensis, cui titulus: Augustinus; excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio intento damnatas fuisse;* easdemque quinque *Jansenii* Propositiones iterùm damnat, *uti tales, injusta scilicet eadem singulis nota, quæ in prædicta declaratione, & definitione unicuique illarum sigillatim inuritur*. Quin, idem Summus Pontifex ALEXANDER VII. Votis Regis Christianissimi, & Episcoporum Galliæ annuens, edidit die xv. mensis Februarii anni MDCLXV. Constitutionem, in qua continetur Formula Fidei, cui (ad quælibet effugia præcludenda, omnesque removendos prætextus) deberent omnes Clerici, sive majores, sive minores, subscribere & simul super Sancta Dei Evangelia jurare, se sincero animo rejicere ac damnare quinque Propositiones ex *Cornelii Jansenii* libro, cui titulus est: *Augustinus*, excerptas, & in sensu ab eodem Auctore intento, sicut illas Summi Pontifices INNOCENTIUS X. & ALEXANDER VII. per suas Constitutiones damnarunt.

Huic jussioni Pontificiæ accessit LUDOVICI XIV. Christianissimi Galliarum Regis, Edictum, quo cautum erat, ut illa subscribendæ dictæ formulæ disciplina accuratè in toto Galliarum Regno executioni mandaretur, & pœnis, quas Summi Pontificis Alexandri VIII Constitutio, & ejusdem Regis Edictum statuerant, animadverteretur in eos, qui prædictæ Formulæ Fidei subscribere detrectarent. Sacra etiam Facultas Parisiensis, omnium totius Orbis Academiarum facilè princeps, singulis suis alumnis, qui in ea ad aliquem dignitatis gradum admittuntur, subscribendi huic Formulæ Fidei Legem sanctè observandam imposuit, quæ etiamnùm ad summos juris apices observatur.

VIII. His angustiis conclusi & coarctati doctrinæ *Jansenii* in Galliis defensores, in duas potissimùm partes scissi sunt. Alii audaciores, qui vel patrium Solum vertere non curabant, vel jam in aliis regionibus errabundi vagabantur, rebellionis vexillum erigentes, adversùs Constitutiones Apostolicas debacchari cœperunt, & Formulæ Fidei, seu, ut vulgò ajunt, Formulario contra doctrinam *Jansenii* palàm & perfricta fronte subscribere detrectarunt. Alii verò inter remissiores Jansenianos, quos commodioris vitæ studium domi retinebat, in subscribenda Fidei Formula, ab ALEXANDRO VII. Pontifice Maximo, præscripta, duas quæstiones contineri asserebant, unam videlicèt *Iuris*, qua quinque Propositiones, tanquàm hæreticæ meritò proscriptæ fuerant ab INNOCENTIO X. Alteram quæstionem *Facti*, qua quinque istæ Propositiones dicebantur excerptæ ex libro *Cornelii Jansenii*, Episcopi Iprensis. Primæ quæstioni, seu juris & dogmatis definitioni, assensum fidei; Quæstioni autem facti, religiosum dumtaxàt & obsequiosum silentium deberi affirmabant, non verò internam mentis & cordis adhæsionem præstari oportere docebant. Quocirca, Formulæ ab ALEXANDRO VII. præscriptæ nolebant Janseniani purè, simpliciter, & absolutè subscribere, sed ei dumtaxàt subscribebant facta aliqua restrictione & limitatione, seu cum distinctione *quæstionis Iuris* à *quæstione Facti*, ita ut, inter subscribendum Formulario, contestarentur, se quæstioni juris firma Fide, & interna cordis adhæsione assentiri, sed circa quæstionem Facti contenturos se intra limites externæ dumtaxàt obedientiæ, & religiosi obsequii, absque ulla interna cordis & mentis adhæsione, immò, licèt ei animo contradicerent, & penès se pro comperto ac explorato haberent, quinque illas damnatas Propositiones nec reperiri in Libro *Jansenii*, nec eas in sensu *Jansenii* fuisse damnatas.

Fuerunt in Galliis quatuor Episcopi, videlicèt Andegavensis, Bellovacensis, Apamiensis, & Alectensis, qui in his, quæ pro dictæ Formulæ subscriptione in suis Diœcesibus publicarunt,

Mandatis, asseruerunt. Fideles huic Formulæ ab ALEXANDRO VII. præscriptæ debere cum aliqua restrictione, & limitatione, seu cum distinctione quæstionis juris à quæstione Facti subscribere, ita ut quæstioni juris, qua quinque Propositiones tanquàm hæreticæ meritò fuerunt ab INNOCENTIO X. proscriptæ, assensum Fidei præstarent, quæstioni verò Facti, qua dictæ quinque istæ propositiones excerptæ dicuntur ex libro *Cornelii Jansenii*, Episcopi Iprensis, obsequiosi silentii reverentiam exhiberent.

Verùm, quatuor illos Episcopos, quibuscum novemdecim alii Episcopi itidèm Gallicani consentiebant, ad saniora consilia flexit, & ad obsequium Sedis Apostolicæ feliciter traduxit CLEMENS IX. Pontifex Maximus. Convocarunt quippè prædicti Episcopi Diœcesanas Synodos, in quibus novam subscriptionem imperarunt formulæ ab ALEXANDRO VII. præscriptæ, & confestim ad CLEMENTEM IX Pontificem Maximum, per Litteras, propria manu subscriptas, testati sunt, se sincerè & absque ulla restrictione, limitatione, & exceptione subscripsisse dictæ formulæ. Quod factum est ut CLEMENS IX. prædictos Episcopos (quos sciebat subscripsisse sincerè, & absque ulla limitatione huic Formulæ, ab ALEXANDRO VII præscriptæ) ad pacem, & communionem suam receperit.

IX. Oppidò itaque mentiuntur *Jansenii* discipuli, dùm asserunt, CLEMENTEM IX. etiamsi probè sciret, quatuor illos Gallicanos Episcopos subscripsisse Formulæ cum restrictione & limitatione, illos tamen ad pacem, & suam communionem recepisse, indeque inferunt, ab eodem Pontifice CLEMENTE IX approbatam fuisse suam de religioso silentio sententiam. Hoc putidum esse Jansenistarum mendacium quatuor potissimùm invictis momentis breviter hic demonstro. Primò quia certissimè constat, CLEMENTEM IX. benevolentiam suam ac paternum affectum his quatuor Gallicanis Episcopis duntaxàt restituisse, postquàm tres Episcopi Gallicani, videlicet *Cæsar Estræus*, Episcopus Laudunensis (qui postea fuit S. R. E. Cardinalis) *D. Gondrin*, Archiepiscopus Senonensis, & *D. Vialart*, Episcopus Catalaunensis (qui inter Pontificem CLEMENTEM IX. & quatuor illos Episcopos Gallicanos erant pacifici consilii auctores, ac mediatores) certiorem fecissent eumdem Summum Pontificem CLEMENTEM IX & in Epistolis, quas ad illum scripserunt, testati fuissent, *quatuor illos Episcopos Gallicanos optima fide egisse eosque damnasse, & à suis damnari jussisse quinque Propositiones, sincerè, absque ulla exceptione, seu restrictione, in eo omni sensu, quo sunt ab Ecclesia damnatæ*. De eadem etiam sincera Formulæ subscriptione à se facta citrà ullam limitationem, restrictionem, & exceptionem quatuor illi Episcopi Gallicani jam eumdem Summum Pontificem CLEMENTEM IX. per litteras ad ipsum datas (ut mox dixi) certiorem reddiderant.

Secundò, testem locupletissimum totius rei gestæ profero ipsummet CLEMENTEM IX qui in suo *Brevi* Pontificio ad Galliarum Regem LUDOVICUM XIV dato die 28. mensis Septembris anni 1668. In *Brevi* etiam directo ad Episcopos, pacis conciliatores, dato die 19. mensis Januarii anni 1669. & denique in *Brevi*, ad illos quatuor Episcopos Gallicanos dato eodem die & anno, conceptis verbis testatur, *se cum lætitia cognovisse in simplici ac pura subscriptione Formularii quatuor illorum Episcoporum obedientiam, Sedi Apostolicæ præstitam, ac dictos Episcopos Formulæ, ab* ALEXANDRO VII. *præscriptæ, sincerè subscripsisse juxta tenorem Litterarum Apostolicarum*. Hanc fuisse mentem CLEMENTIS IX. dùm quatuor illos Episcopos ad pacem & communionem suam recepit, testatur ipsius nepos Cardinalis *Rospigliosus* in sua de rebus circà Jansenismum historica narratione; ubi loquendo de CLEMENTE IX. hæc habet: *Neque in re tanti momenti, quidquam connivere, quin immò accerrimè obviam ire decreverat*.

Tertiò, CLEMENS XI. Constitutione sua, quæ incipit: *Vineam Domini Sabbaoth*, quæque publicata est die XV. mensis Junii anni MDCCV. eos severe-

rè perstringit, qui Summi Pontificis CLEMENTIS IX. *Litteras in erroris sui patrocinium advocare temerario ausu non erubescunt, perindè ac si memoratus* CLEMENS IX. *qui eisdem Litteris se* INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. *Prædecessorum Constitutionibus firmissimè inhærere, ac à dictis quatuor Episcopis veram & totalem obedientiam, adeòque Formulæ à præfato Alexandro editæ, sincerè per eos subscribi voluisse declaravit aliquam in tam gravi negotio exceptionem seu restrictionem, quam nullam prorsùs se unquàm admissurum fuisse protestatus fuit re ipsa admisisset.*

Postremò, nulla ratione dici potest, CLEMENTEM IX. voluisse approbare hunc subscribendi Formulæ modum, quo exterius cum juramento affirmatur, quinque damnatas Propositiones esse verè excerptas ex libro *Jansenii*, dùm tamen interiùs creditur, easdem quinque proscriptas Propositiones non reperiri in libro *Jansenii* (quem subscribendi Formulario modum usurpant *Jansenii* discipuli) nulla, inquam, ratione dici potest, CLEMENTEM IX. approbasse hunc subscribendi Formulæ modum, ex quo gravissima oriuntur vitia, quæ legi Dei, & auctoritati Ecclesiæ penitùs adversantur. Ex eo quippè Formulæ subscribendi Jansenistarum modo nascitur primò contemptus auctoritatis Ecclesiæ, cui error interiùs imputatur, eique externum duntaxàt linguæ, non mentis, exhibetur obsequium. Secundò sequitur temeritas ac superbia, quòd Summorum Pontificum, Episcoporum, ac Ecclesiæ totius judicio, privata sua præponantur sententia. Tertiò, ex illo Jansenistarum subscribendi Formulæ modo prodit defectus sinceritatis; immò mendacium ac perjurium, cùm exteriùs sub juramento, tanquàm verum, affirmetur, quod tamen intùs falsum esse creditur. Intùs enim Janseniani credunt, universam Ecclesiam errare posse in decidenda quæstione alicujus Facti, etiam cum dogmate connexi, eamque errasse pronunciando hæreticam esse libri *Jansenii* doctrinam, & tamen non obstante firma ac fixa interna illa animi persuasione, dum Formulario subscribunt, hujusmodi factum sub juramento verum esse exteriùs affirmant. Qui sanè subscribendi modus inducit restrictionum mentalium, æquivocationum, & amphiboliarum perversum usum, quem in laxioribus Casuistis damnavit Ecclesia.

Tandèm Jansenistæ, asserentes, universam Ecclesiam errare posse in Factis doctrinalibus (quale est Factum *Jansenii*) adimunt Ecclesiæ auctoritatem finiendi lites, quæ excitari possunt inter fideles de sensu Propositionum vel librorum. Qui enim poterit unquàm Ecclesia in ordinem redigere obstinatos illos homines, qui pertendunt, quòd etsi Oecumenica Synodus declarasset, hæreticam esse libri *Jansenii* doctrinam nunquàm tamen ad consentiendum, sua propria reclamante conscientia, adduci possent? Profectò nulla suppeteret Ecclesiæ via coercendi pervicaces illos homines, sicque vana prorsùs, atque irrita redderentur Summorum Pontificum, & totius Orbis Episcoporum Decreta ac Tribunalia, quæ in dirimendis emergentibus in Ecclesia Controversiis, & fovendæ tranquillitati Reipublicæ Christianæ instituit Christus Dominus; æternùm in Ecclesia regnarent lites, contentiones, & jurgia, procùlque exularet illa pax, quam suis discipulis Christus Dominus relinquit pretiosam hæreditatem: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.*

X. Eant ergò nunc Janseniani, & vana exultatione bacchantes, jactantius apud imperitum vulgus venditent fuisse approbatam à CLEMENTE IX Pontifice Maximo, suam in subscriptione Formulæ ab ALEXANDRO VII. proscriptæ de religioso silentio sententiam. Ipse verò indivulsè adhæreo Constitutioni CLEMENTIS XI datæ die XV mensis Junii anni MDCCV in qua Summus ille Pontifex hisce conceptis verbis definit, *obedientiæ, quæ* INNOCENTII X ALEXANDRI VII CLEMENTIS IX. & INNOC XII *Constitutionibus debetur, obsequioso illo silentio minimè satisfieri; Sed damnatum in quinq; præfatis Propositionibus Jansenii libri sensum, quem illarum verba præ se ferunt, ut prefertur, ab omnibus Chri-*

si fidelibus ut hæreticum, non ore solùm sed & corde rejici ac damnari debere; nec alia mente, animo aut credulitate supradictæ Formulæ subscribi licitè posse: ita ut si qui secus, aut contra, quoad hæc omnia, & singula, senserint, tenuerint, prædicaverint, Verbo, vel Scripto docuerint, aut asseruerint, tanquàm præfatarum Constitutionum transgressores, omnibus & singulis illarum Censuris & pœnis omninò subjaceant, eadem auctoritate Apostolica decernimus, declaramus, statuimus, ordinamus.

Synopsis Historica Quesnellismi.

I. *Paschasius Quesnellus* natus est Parisiis die XIV. mensis Julii anni MDCXXXIV. Post emensum in Scholis Collegii Sorbonæ solitum Theologiæ curriculum, Congregationi Sacerdotum Oratorii Berulliani nomen dedit die 17. mensis Novembris anni MDCLVII & Sacerdotio fuit inauguratus anno MDCLIX. Lectioni libri *Jansenii*, ejusque doctrinæ semper se addictissimum prodidit, ut videre est tam in suis *Reflexionibus Moralibus in Novum Testamentum*, quàm in Opere suo, cui titulus est: *Traditions de l'Eglise*, seu *Traditio Ecclesiæ*, ubi pag. 333. ait, primam *Jansenii* Propositionem, ab INNOCENTIO X damnatam, esse veram, quia, inquit, *tam est impossibile, justum, cui deest gratia efficax, observare mandata Dei, quàm homini impossibile est sine equo equitare.*

Legitur in libro, cui titulus est: *Causa Quesnelliana*, pag. 163. quòd, cùm Oratorii Berulliani in Galliis Superiores laudabili Statuto, lato in Comitiis suis generalibus anno MDCLXXVIII. è Scholis suis Dogmata *Michaelis Baji* proscripsissent, *Quesnellus* huic Statuto ea potissimùm de causa obtemperare noluit, quòd prædictum Statutum inviolabilem legem imponeret omnibus ejusdem Congregationis alumnis damnandi doctrinam *Michaelis Baji*, & *Cornelii Jansenii*, atque sine restrictione, exceptione, aut limitatione, subscribendi Formulario, ab ALEXANDRO VII. præscripto. Hanc legem subire manibus pedibusque detrectans *Quesnellus*, clam è Galliis abjit, excessit, evasit, erupit, & in Belgium secessit, ubi famosi Doctoris *Antonii Arnaldi* fuit individuus comes, & usque ad ipsius mortem fidelissimus Achates.

Post damnatum à CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, *Conscientiæ Casum*, die XV. mensis Junii anni MDCCV. *Quesnellus* in carcerem fuit conjectus ab Illustrissimo *Humberto*, *Guillelmo*, *A Præcipiano*, Archiepiscopo Mechlinensi, sed paulò post, effracto à nescio quibus carcere, liberatus, fugam arripuit. In eum tamen profugum Sententiam tulit laudatus Archiepiscopus, quæ inserta est libro mox à me memorato, cui titulus est: *Causa Quesnelliana*, multaque complectitur accusationum contra *Quesnellum* capita, quorum præcipua hic dumtaxat, brevitatis ergò, referam.

In primis, convictus est *Quesnellus*, quòd in Belgio Catholico sub veste laica & sub larvatis, personatisque nominibus, quæ pro arbitrio suo mutabat, delituerit. Secundò, quòd in Universitatibus Lovaniensi, & Duacensi plures turbas, gravissimaque dissidia suis seditiosis & exitiosis libellis atque Epistolis excitaverit, & in vicinis Belgio Provinciis, præsertim in Batavia, Clerum Hollandicum Catholicum contra Summum Pontificem CLEMENTEM XI. concitaverit, eique ad nullam Pontificiis Decretis præstandam obedientiam auctor ac suasor fuerit. Tertiò, quòd damnatam à Summis Pontificibus *Michaelis Baii* doctrinam magno molimine erigere, ac redintegrare tentaverit, & in hanc rem impensè laudaverit novam Operum ejusdem *Baii* editionem, adornatam à *Gabriele Gerberonio*, viro novarum ac peregrinarum opinionum cupidissimo, & errorum *Baii*, & *Iansenii* defensore acerrimo. Quartò, quòd sæpius à Sede Apostolica, & ab universa Ecclesia fulguritam *Iansenii* doctrinam perfricta fronte propugnaverit, eamque suis Scriptis, hac illac disseminatis, inseruerit, & aliis instillare voluerit. Quintò, quòd Summorum Pontificum Decretis, Constitutionibus, & Litteris, quæ ad profligandam *Iansenii* causam

ſam prodierunt, palàm & infrunito ore detraxerit, nec unquàm adduci potuerit, ut eis debitam obedientiam præſtaret. Demùm, quòd multa petulanti calamo ſcripſerit contra ſubſcriptionem & juramentum *Facti Janſeniani*, quòd Formulario ALEXANDRI VII. continetur, nihilque intentatum reliquerit, ut Fideles ab hac ſubſcriptione, & juramento averteret ac penitùs avocaret. Videſis (ſi tibi per otium liceat) *in Cauſa Queſnelliana* alia non minus gravia accuſationum contra *Queſnellum* capita, quæ laudatus Archiepiſcopus Meclinenſis in Sententia contra eumdem *Queſnellum* lata, ſingillatim expreſſit, & multis momentis, ac Factis hiſtoricis, omnibus apprimè notis, Sole clariùs comprobavit.

II. Anno MDCCXIII. die VIII. menſis Septembris CLEMENTIS XI. Poſt præmiſſum maturum ac diuturnum examen, damnavit ſub variis Cenſuris centum & unam Propoſitiones, excerptas ex libro, quem gallico idiomate publicavit & in plures Tomos diſtribuit *Queſnellus*, ſub hoc titulo: *Reflexions Morales ſur le Nouveau teſtament*, ideſt, *Reflexiones Morales in Novum Teſtamentum.* Hic *Queſnelli* liber ea arte erat concinnatus, tàmque blanda pietatis ſpecie conditus, ut illum diurna nocturnaque manu verſarent non ſolum homines, verùm etiam mulieres, quæ, maximè in Galliis, mollitis ſermonibus & emendatiori lingua Gallica plurimùm delectantur. Aſt, ſub ſplendida illa pietatis ſpecie infeſta dogmata, jam olim in *Bajo*, & *Janſenio* damnata, in hoc *Queſnelli* libro latentèr inſinuabantur, quæ lectorum animos confeſtim pervadebant, & inficiebant. Ad hanc præcludendam perditionis viam, qua nulla omnìnò ad fallendum expeditior excogitari poterat, CLEMENS XI. tam ſuæ Paſtoralis curæ ſtimulis, quàm frequentibus Galliæ Epiſcoporum litteris, votis ac precibus excitatus, omnes ſuas cogitationes contulit, ſecurim ad radicem arboris admovit, jamque latè gliſcenti morbo obviam ivit præſentiſſimo, & validiſſimo, quod adhibuit, remedio, damnando videlicet, in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* centum & unam Propoſitiones, ex hoc *Queſnelli* libro fidelitèr extractas.

Oſtendi in mea ſuperiori Epiſtola, hanc Dogmaticam CLEMENTIS XI. Conſtitutionem fuiſſe expreſſo vel tacito conſenſu ab omnibus univerſæ Eccleſiæ Epiſcopis (paucis admodùm exceptis) receptam & approbatam, tanquàm Fidei Catholicæ conſentaneam, ſubindèque Janſeniſtas, & Queſnelliſtas, qui etiamnùm obſtinatis animis huic dogmaticæ CLEMENTIS XI Conſtitutioni refragantur, neceſſariò, juxta intima ſuæ doctrinæ principia fateri debere, ſe eſſe rebelles, inobedientes, obſtinatos, hæreticos, ſuamque appellationem ad futurum Concilium, eſſe nullam, impoſſibilem, & chymericam, ſi ſemel ſuæ doctrinæ principiis ſtare velint.

III. Non immorabor hìc in refellendis teterrimis calumniis & impoſturis, quas contra CLEMENTEM XI. Pontificem Maximum, & adverſus illius Dogmaticam Conſtitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* hactenùs Janſeniſtas, & Queſnelliſtas evomere nonpuduit; has quippè calumnias & impoſturas ſat prolixè in mea ſuperiori Epiſtola diſflavi, & exploſi. Sed non abs re facturum me eſſe exiſtimavi, ſi ſub finem iſtius Epiſtolæ, ad obſtruenda ora Queſnelliſtarum, brevitèr reſpondeam quibuſdam objectionibus, pluma & aranea tela levioribus, quas *Queſnellus* proponit in libris Apologeticis, quos in ſui defenſionem edidit.

Et primò queritur *Queſnellus*, ſe non fuiſſe auditum in Congregationibus habitis Romæ ad examinandas centum & unam Propoſitiones è libro *Reflexionum in Novum Teſtamentum* excerptas, quæ à CLEMENTE XI. fuerunt damnatæ.

Sed intempeſtiva & injuſta omninò eſt hæc *Queſnelli* quærimonia, Primò, quia *Queſnellus* in ſuo libro *Reflexionum in Novum Teſtamentum* non ſubobſcure, ſed apertè (ſicut in mea ſuperiori Epiſtola oſtendi) renovat ipſiſſimas *Michaelis Baji*, & *Cornelii Janſenii* Propoſitiones, quæ jam à Summis

P 4 Pon-

Pontificibus erant proscriptæ. Hinc est, quòd *Quesnellus* doctrinam *Baji*, & *Iansenii* damnare semper detrectavit. Ut quid ergò opus erat audire *Quesnellum*, cum ipsius liber benè multas contineret Propositiones, quæ puram putamque *Iansenii* doctrinam sapiebant?

Præterea, Ecclesia jus & auctoritatem habet à Deo examinandi sensum Propositionum aut librorum, & declarandi quinam sit in illis sensus hæreticus subindèque damnandus; quinam verò sit in illis sensus Catholicus, proindèque approbandus; tametsi harumce Propositionum, aut librorum auctores sint vel jam mortui, vel adhùc vivi, sed absentes. Sicut constat multis exemplis, quæ in Historia Ecclesiastica referuntur. Necesse ergò non erat, ut audiretur *Quesnellus*. sed planè sufficiebat, ut ejus liber examinaretur, & ut deinceps Summus Pontifex declararet, quinam esset hujusce libri sensus, an Catholicus, an Hæreticus. Porrò, CLEMENS XI. antiquam ac perpetuam secutus Ecclesiæ consuetudinem, post maturum ac diuturnum examen, pronunciavit in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* obvium, naturalem, & genuinum sensum centum & unius Propositionum, quæ sunt excerptæ ex *Quesnelli* libro *Reflexionum in Novum Testamentum*, esse hæreticum, vel erroneum, vel aliqua censura dignum, atque hoc solemne CLEMENTIS XI. judicium universa Ecclesia expresso vel tacito consensu excepit.

Quorsum ergò Quesnellistæ huic tam solemni universæ Ecclesiæ judicio tam pertinaci obstinatione refragantur? dicentne, se, in dignoscendo vero centum & unius illarum Propositionum sensu, vincere ac ingenii acumine & oculorum perspicacia superare Summos Pontifices CLEMENTEM XI. INNOCENTIUM XIII. & BENEDICTUM XIII omnes totius Orbis Episcopos, Academias Doctores ac Theologos? sed hoc esset insolentissimæ superbiæ, quæ omninò vana, nulla & irrita redderet omnia, quæ Christus Dominus, ad dirimendas obortas in Ecclesia Controversias, instituit Summorum Pontificum, & Episcoporum Tribunalia. Dicentne Quesnellistæ, se non fuisse auditos? sed hoc est, imitari Lutheranos, & Calvinistas, qui etiamnùm perperàm queruntur, se non fuisse auditos in Concilio Tridentino.

IV. Queritur secundò *Quesnellus*, quòd Consultores, qui examini ejus libri *Reflexionum in Novum Testamentum* à CLEMENTE XI. Pontifice Maximo, præpositi sunt præjudiciis fuerint affecti, utpote *Molinæ* doctrina imbuti, viri Politici, tempori servientes rei Theologicæ discutiendæ minus idonei, & in ferendis suis Censoriis suffragiis præcipites. Verùm, *Quesnellus* in hac sua injusta querimonia sequitur morem omnium Novatorum, qui Judices, à quibus eorum errores fuerunt damnati, plaustris injuriarum onerarunt. Sic hæretici *Ariani* insultarunt Patribus Concilii Nicæni; sic *Nestoriani* insurrexerunt in Episcopos Concilii Ephesini, sic *Eutychiani* famam prosciderunt Episcoporum Concilii Calchedonensis, sic *Monothelitæ* Episcopos Concilii sexti generalis calumniis & contumeliis traduxerunt; sic *Iconoclastæ* pessimè exceperunt Episcopos septimæ Synodi generalis; sic *Lutherani*, & *Calvinistæ* probris & imposturis Patres Concilii Tridentini acritèr insectati sunt. Verbo dicam: solemne est his omnibus, qui causâ sua ceciderunt, Judices suos injustitiæ insimulare maledictis impetere ac vellicare.

Hujus solitæ querimoniæ eorum, qui sua causa ceciderunt, luculentissimum nobis suppeditat exemplum *Theodorus Eleutherius*, qui in *Historia Congregationum De Auxiliis*, *Divinæ Gratiæ*, quam nuperrimè adornavit, cùm, rei veritate convictus, negare non posset, Consultores, his Congregationibus à Summis Pontificibus Clemente VIII. & Paulo V. præpositos, suffragium tulisse (uno duntaxàt excepto) contra doctrinam *Molinæ*; hunc nodum gordium solvere cùm non posset *Theodorus Eleutherius*, illum actutùm diffecuit, infamando videlicet istos Consultores, eosque appellando *viros partiales & præjudicatis*

ciis occupatos, stupidos, stipendiarios, ignorantes, & in examine hujusce Controversiæ omninò impares. Profectò, si Consultores, ad examinandam Ludovici Molinæ doctrinam in celeberrimis Congregationibus De Auxiliis, à Summis Pontificibus CLEMENTE VIII. & PAULO V. delecti, reverà favissent Molinæ, ejusque doctrinam à censura immunem esse declarassent, nullus dubito, quin Theodorus Eleutherius immensis in eos laudes plena manu congessisset, & illicò iidem Consultores de partialibus, & præjudiciis occupatis, Judices & Censores integerrimi; de stupidis & ignorantibus, viri doctissimi, & Theologi profundissimi evasissent.

Idem planè judicium ferendum esse existimo de Quesnello, qui ideò in Consultores & Censores Romanos asperè invehitur, quia centum & unam ejus Propositiones justam mereri Censuram judicarunt. At si, versa vice, iidem Consultores censuissent, illas centum & unam Propositiones sanam continere doctrinam, nullaque dignas Censura; quantis laudibus, amabò te, illos Quesnellus extulisset. Non ampliùs ipsius judicio, Consultores illi Romani fuissent Molinistæ, viri Politici, imperiti, & præcipites, sed eos statim Quesnellus ubique celebrasset tanquàm viros undecumque doctissimos, & strenuos doctrinæ S. Augustini defensores. Hæc igitur Quesnelli contra Censores Romanos querimonia, quæ familiaris est his omnibus, qui in aliquo Tribunali sua causa ceciderunt, injusta omninò est, & ab omnibus flocci fieri debet.

V. Tertiò, Quesnellus in suis libris, vel Epistolis Apologeticis, sæpiùs inculcat, doctrinam de Gratia per se, & ab intrinseco efficaci, quam plurimi Summi Pontifices, Concilia, Sancti Patres, præsertim Augustinus, Prosper, Fulgentius, Hilarius, Remigius, Bernardus &c. & omnes veteres Theologi approbarunt, fuisse damnatam in CLEMENTIS XI. Constitutione, quę incipit: Unigenitus Dei Filius &c. Insuper asserit Quesnellus, se in his, quæ edidit, Operibus eò dumtaxat collimasse, ut hanc de Gratia per se efficaci doctrinam contrà omnes ejus adversarios assereret ac vindicaret.

Sed hoc Quesnelli effugium in antecessum occupavi ac præclusi in mea superiori Epistola, ubi primò multis momentis evici, Summum Pontificem CLEMENTEM XI. in sua Constitutione, quæ incipit: Unigenitus Dei Filius &c. damnasse quidem doctrinam Jansenii, & Quesnelli de Gratia efficaci necessitante, quæ videlicèt funditùs exterminat liberum hominis arbitrium, sed nunquàm Summum illum Pontificem damnasse doctrinam Sanctorum Augustini, & Thomæ de Gratia per se efficaci, quæ, sicut docetur in Schola Thomistica, perfectè conciliatur cum libero hominis arbitrio. Immò Summus ille Pontifex suo Decreto, dato die XXVII. mensis Januarii anni MDCCVI quo posthumum Joannis Launoji contra doctrinam S. Augustini de Gratia libellum confixit, disertè significat, se, inhærendo vestigiis Prædecessorum suorum Romanorum Pontificum, impensè laudare & approbare doctrinam Sancti Augustini de Gratia, & BENEDICTUS XIII. in suo Brevi Pontificio dato die VI mensis Novembris anni MDCCXXIV. in sua Constitutione quæ publicata est VII. Kalendas Junii anni MDCCXXVII. damnat tanquàm insignes calumniatores illos, quos non pudebat asserere, CLEMENTEM XI. in sua Constitutione, quæ incipit: Unigenitus Dei Filius &c. censura notasse doctrinam SS. Augustini & Thomæ de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione gratuita ad gloriam ante omnem meritorum prævisionem.

Addo etiam, CLEMENTEM XI in sua Constitutione, quæ incipit: Unigenitus Dei Filius &c. conceptis verbis asserere, illas Quesnelli Propositiones, quæ spectant doctrinam de Gratia per se efficaci, fuisse à se damnatas in sensu Jansenii, sed non in eo sensu, quo Thomistæ in suis Scholis doctrinam de Gratia per se efficaci, juxta mentem Sanctorum Augustini, & Thomæ, omni ævo propugnarunt, ac etiamnùm Romæ, & ubique terrarum constanter propugnant.

Ludit autem lectores suos Quesnellus, dum in suis libris & litteris Apologe-

logeticis fidentèr afferit, se doctrinam de Gratia per se efficaci pro aris ac focis propugnare; in hoc, inquam, *Quesnellus* ludit lectores suos, quia reverà non defendit doctrinam de Gratia per se efficaci in sensu Catholico, hoc est, in sensu Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, totiusque Clarissimæ Scholæ Thomisticæ, quæ doctrinæ illorum Sanctorum Patrum, tanquàm sacræ anchoræ, jugiter, firmitèrque adhæret, sed *Quesnellus* reverà in suis Operibus defendit doctrinam de Gratia per se efficaci in sensu hæretico *Jansenii*, sicut disertè declaravit Summus Pontifex in sua Constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* Idque etiam liquidò patet ex ipsiusmet *Quesnelli* damnatis Propositionibus, quæ (utì in superiori mea Epistola commonstravi) continent ac lectoribus exhibent hæreseos Jansenianæ virus. Sed apertè suis Lectoribus imponit *Quesnellus* dum eò audaciæ prorumpit, ut passìm in suis libris & Litteris Apologeticis dicat, CLEMENTIS XI. Constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* ademisse Scholis Catholicis libertatem defendendi doctrinam de Gratia per se & ab intrinseco efficaci; In hoc sanè suis Lectoribus *Quesnellus* imponit, & Sanctissimo Pontifici CLEMENTI XI. teterrimam calumniam impingit, quam (ut mox observavi) BENEDICTUS XIII. duobus Pontificiis Diplomatibus damnavit, omnesque illius atrocis calumniæ authores gravissimis & canonicis pœnis puniendos edixit. Cœlum igitur tonat, taceant ranæ.

II. Postremò, *Quesnellus* in suis libris & Litteris Apologeticis jurat, se, præter Gratiam se ipsa efficacem, quæ facit ut actu operemur, ultrò admittere Gratiam sufficientem, *in sensu Thomistico* intellectam, quæ dat voluntati potentiam operandi, sed non actualem operationem, indèque maximè lamentatur, quòd injustè fuerit damnatus.

Verùm, *Quesnellus* hac sua Protestatione fucum facit Lectoribus suis. Primò, quia ex ipsius Propositionibus ab Ecclesia jure optimo damnatis certissimè constat, *Quesnellum* unà cum *Jansenio* docere, Gratiæ efficaciam sitam esse in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrice, quæ cum sit major ac superior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, necessariò determinat humanam voluntatem ad benè agendum, eique dumtaxat relinquit libertatem à coactione. Hunc autem Jansenisticum Gratiæ efficaciam explicandi modum non solùm tota Schola Thomistica, sed omnes omninò Catholici, tanquàm hæreticum, & ut talem ab Ecclesia meritò damnatum, aversantur, rejiciunt, ac detestantur.

Secundò, *Quesnellus* unà cum *Jansenio* pertendit, Gratiam illam *Jansenisticè* efficacem, quæ sita est in cœlesti indeliberata delectatione relativè victrice, tenere se non tantùm ex parte actus secundi, sed etiam ex parte actus primi, subindèque hanc Gratiam *Jansenisticè* efficacem conferre voluntati humanæ veram & relativam potentiam vincendi & superandi oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem, ita ut (juxta *Jansenium*, & *Quesnellum*) voluntas humana, quæ est destituta Gratia illa *Jansenisticè* efficaci, careat vera, proxima, expedita, & relativa potentia vincendi oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem. Ab hoc *Jansenii*, & *Quesnelli* errore, qui penitùs extinguit liberum hominis arbitrium, abhorret Schola Thomistica, quippè quæ (sicut in meis superioribus Epistolis palàm feci) constanter docet, Gratiam per se efficacem, in sensu Thomistico intellectam, non tenere se ex parte actus primi, seu ex parte potentiæ, sed tenere se ex parte actus secundi, quatenùs videlicèt Gratia per se efficax (in sensu Thomistico intellecta) potentiam illam veram, proximam, expeditam, ac relativam benè operandi, quam voluntas humana jam habet per gratiam sufficientem (in sensu itidem Thomistico intellectam) applicat & reducit ad actum secundum, efficitque ut voluntas humana benè actu operetur.

Tertiò, *Quesnellus* nullam admittit in statu naturæ lapsæ Gratiam verè sufficientem, quæ sit à Gratia efficaci distincta, & quæ voluntati humanæ impertiatur

tiatur veram, proximam, expeditam, & relativam potentiam benè agendi, & superandi oppositos terrenæ concupiscentiæ delectationis gradus. Sed *Quesnellus* agnoscit dumtaxat in statu naturæ lapsæ Gratiam illam, à Gratia efficaci distinctam, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quamque *Quesnellus* perperam, & ut suis Lectoribus fucum faceret vocat *sufficientem*, quam tamen non esse reverà *sufficientem*, hoc invito argumento breviter demonstro: Gratia verè *sufficiens*, juxta perpetuam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, ea est, quæ dat voluntati humanæ veram, proximam, & expeditam benè agendi potentiam, ita ut ex parte potentiæ nihil ei desit; Atqui illa Gratia, quam *Iansenius* appellat *parvam*, quamque *Quesnellus*, ut incautos decipiat, nuncupat *sufficientem* non dat, juxtà principia doctrinæ *Iansenii*, & *Quesnelli*, veram, proximam, expeditam & relativam potentiam benè agendi, ergò hæc *Jansenii*, & *Quesnelli* Gratia *parva* non est Gratia verè sufficiens. Probatur Minor Propositio. Illa Gratia *parva* (sicut docent *Iansenius*, & *Quesnellus*) sita est in cælesti indeliberata delectatione, quæ minor, est inferior, & debilior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, quæ relativè victrix est. Atqui, docent *Iansenius*, & *Quesnellus*, cælestem indeliberatam delectationem, quæ minor est, inferior, ac debilior opposita concupiscentiæ terrena delectatione, quæ relativè victrix est, non dare voluntati humanæ veram, proximam, expeditam, & relativam potentiam benè agendi, & vincendi oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem, quæ relativè victrix est; quia (inquiunt *Iansenius* & *Quesnellus*) minor & inferior delectatio debet necessariò cedere majori & superiori delectationi, & impossibile omnino est, minorem & inferiorem delectationem vincere majorem & superiorem delectationem, quæ relativè victrix est. Igitur illa *Iansenii*, & *Quesnelli* Gratia *parva*, quæ tota sistit in cælesti indeliberata delectatione, quæ minor, inferior, ac debilior est terrena concupiscentiæ delectatione, quæ relativè victrix est, non dat voluntati humanæ veram, proximam expeditam, & relativam potentiam benè agendi, & superandi oppositam concupiscentiæ terrenam delectationem, quæ relativè victrix est, proindeque hæc Gratia *parva*, quam in statu naturæ lapsæ admittunt *Jansenius* & *Quesnellus*, non est, juxtà Ecclesiæ Catholicæ sensum, *Gratia verè sufficiens*.

Si plura de hac Gratia, quam *Jansenius* appellat *parvam*, quamque *Quesnellus*, ut Lectorum suorum simplicitati illudat, appellat *sufficientem*, scire desideres: habes penès te Epistolas, quas ad te scripsi de vera notione, & natura Gratiæ sufficientis, in quibus facilè intelliges, *Quesnellum* ingenio, moribus, factis, & doctrina, tàm circà Gratiam efficacem, quàm circa Gratiam sufficientem, ità convenire cum *Iansenio*, ut jures, illos esse *ex eodem progna tos ovo*. Mitto ad te, ad utramque Causam, tàm Jansenianam, quam Quesnellianam penitùs profligandam, recentissima quædam Monumenta, quibus Summi Pontificis CLEMENTIS XI. Constitutioni, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius &c.* & qua omnes *Baji*, *Iansenii*, & *Quesnelli* doctrinæ defensores diris devoventur, maximum accedit pondus, & doctrinæ *S. Thomæ* haud mediocris conciliatur veneratio.

In illis, quas ad te deinceps scribam, Epistolis, in alios Scholæ Thomisticæ adversarios, seu in Theologos Molinianos, arma vertam, earumque doctrinam de Scientia Media, de Prædestinatione ad gloriam post prævisionem meritorum, & de Gratia congrua, attemperata genio, temperamento, indoli personarum, locis, temporibus, & circumstantiis, examinabo, ventilabo, & omni argumentorum genere confutabo, citrà tamen ullam Censuram, vel minimam verborum acerbitatem (cùm adhùc tollerata sit in Ecclesia hæc *Molinæ* doctrina.) Certè à ferendis in Catholicorum Scriptorum sententias inofficiosis Censuris, semper abhorrui, maloque in rebus Theologicis tractandis modestior haberi, quàm in mordendo acerbior. Canum ista ac Luporum sit gloria, rictu

ctu & dentibus rem agere. Nos verò Christiani, Sacerdotes, & Deo religiosa professione sacri, nihil secundùm Deum prius & antiquius habere debemus, quàm ut pacem cum omnibus, si fieri potest, fartam tectam conservemus, & charitate, quæ est vinculum perfectionis, & sine qua perperàm Christiani nomine gloriamur, cæteros omnes vincamus. Tempus erit cùm omnia Librorum conflagrabunt Monumenta; sed charitas, teste Apostolo *Paulo* nunquàm excidet, & omni opere humano jugiter celebrabitur. Perplacet itaque mihi prudens ac salutare consilium, quod *Gabriel Vasquez* in suis Commentariis in Primam Secundæ *S. Thomæ* Disputatione 190. Art. 2. capite 13. appositè dat omnibus Theologis, dicens: *Audacia, nimiaque arrogantia in aliorum sententiis malignè vellicandis ac lacerandis, non parùm scandali afferre solet, à quo docti & prudentes Theologi in suis Scriptis abstinere deberent.*

Vale, Amice dilectissime, & in tuis orationibus Deum obnixè deprecare, ut me, miserrimum peccatorem, omnipotenti sua Gratia (qua dura peccatorum corda ad se convertit) illuminet, adjuvet & roboret, & ut me, divinæ ipsius Gratiæ beneficam indolem, & innumera, quæ per eam in nos derivantur, commoda sedulò meditantem, meque ejusdem divinæ Gratiæ, quæ est cœlestis auræ particula, & fons aquæ salientis in vitam æternam, suavitatem, qua mortalium corda demulcet, mente & corde degustantem, placida mors inveniat.

Huic secundæ Classi Epistolarum, quas ad te scripsi, sive ad confutandam doctrinam *Michaelis Baii*, *Cornelii Jansenii* & *Quesnellii*, ab Ecclesia Catholica damnatam, sive ad referanda, & in aperta luce ponenda benè multa discrimina, quæ intersunt Doctrinam Thomisticam de Gratia inter & fulguritam *Baii*, *Jansenii*, & *Quesnellii* doctrinam, coronidem tandem imponam ipsissimis verbis, quibus Concilium Senonense, in Galliis anno 1528. celebratum, perstringit Lutheranos & Calvinistas, quæque in discipulos *Baji*, *Jansenii* & *Quesnelli* optimè quadrare mihi videntur: *Nec parùm admiramur* (inquiunt hujus Concilii Præsules) *quonam pacto, tam impudentes sint hodiè, aut tam arrogantes, ut damnatam doctrinam audeant disseminare, eamque probare, prædicare, scribere, aut divulgare non erubescant, quam semper Ecclesia, Spiritu Sancto illustrata, rejecit, respuerunt Orthodoxi, probati Doctores execrati sunt: quasi verò magis sit paucis, iisque temerariis, eorum satoribus credendum, quàm omnibus Doctoribus, Academiis, Episcopis, Summis Pontificibus, Conciliis, quo stultius nihil potest, aut furiosius? Nam quæ major stultitia, si non insania dicenda est, potiùs quòd prædamnatas tot seculis Hæreses revocare conantur, & extinctos execrandarum blasphemiarum cineres student ex inferis denuò excitare?. At certè in vanum laborant, cùm adversùs Christum & Ecclesiam nihil unquàm feliciter attentetur. Quapropter, quantumlibet tumultuentur, innumeras licèt insipientium hujusmodi catervis in animarum & corporum perniciem ad nefariam impietatem tuendam technis & fraudibus alliciant; quot libros ad firmandam execrabilem hanc sectam conscribant, quantumvis nugas & calumnias suas composito fucatoque sermone satagant adumbrare; quantumvis denique in Ecclesiæ Catholicæ conspirent exitium, impii tamen eorum conatus in ventos tandèm effluent & evanescent. Zelatur enim Christus zelo magno Ecclesiæ suæ integritatem.*

Do-

Documenta, quibus doctrinæ, S Thomæ commendatur authoritas.

EPISTOLA

BENEDICTI PP. XIII.

Ad Dilectos Filios Decanum, & Theologos collegiatos Universitatis Theologiæ Placentinæ.

Dilecti Filii salutem &c. Consilia vestra ad sanam doctrinam propagandam laudabiliter intenta luculento nuper testimonio comprobastis, cùm Angelicum Doctorem Sanctum Thomam Aquinatem, insignis istius Universitatis Sacrarum Doctrinarum Ducem, & Magistrum adscivistis, concordibus suffragiis decernentes plana illa tutaque via exigendum esse Theologiæ Curriculum, & saluberrima Dogmatum illius pabulo alenda esse studiosorum ingenia. Piam igitur vestræ virtutis alacritatem Paternis laudibus, commendantes, vota, quæ suscepistis, rata fore confidimus, ut nimirùm incitamento vobis esse ad virtutis imitationem sentiatis quem in Theologiæ Palæstra ad Doctrinæ cognitionem, & uberiores sacrorum studiorum fructus Patronum optastis. Ac vobis Dilecti Filii Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ die 28 Februarii 1728.

DECRETUM.

CLAUDII AQUAVIVÆ,

Societatis Jesu Præpositi Generalis.

Quod de Consilio ejus Assistentium editum est *die 14. mensis Decembris anni* MDCXIII. & in universas Societatis Jesu Provincias transmissum, *die 24. mensis Decembris anni* MDCXIII. tanquàm certus docendæ ac tenendæ doctrinæ Canon.

Cum vel ad eam, quæ in Constitutionibus tantoperè commendatur, animorum conjunctionem, & uniformitatem, soliditatemque doctrinæ, vel ad bonam Societatis apud exteros existimationem plurimùm referat, in rebus præsertim gravioribus nostris, quantùm fieri poterit, occasionem præscindere, novas subindè opiniones excogitandi; re diù multùmque cum Patribus Assistentibus considerata, ac Domino diligentissimè commendata, visum est nobis, seriò statuendum, graviterque mandandum, quod præsentibus pro officii nostri auctoritate, & obligationè statuimus, & mandamus, ut in tradenda Divinæ Gratiæ efficacitate, nostri eam opinionem sequantur, sive in Libris, sive in Lectionibus, sive in publicis disputationibus, quæ à plerisque Societatis nostræ Scriptoribus tradita, atque in controversia de Auxiliis Divinæ Gratiæ, coram Summis Pontificibus piæ memoriæ CLEMENTE VIII. & S. D. N. PAULO V. *tanquàm magis consentanea SS. Augustino, & Thomæ, gravissimorum Patrum judicio explicata ac defensa est. Nostri in posterum doceant, inter eam gratiam, quæ effectum re ipsa habet, atque efficax dicitur, & eam, quam sufficientem nominant, non tantùm discrimen esse in actu secundo, quia ex usu liberi arbitrii, etiam cooperantem gratiam habentis, effectum sortiatur, altera non item, sed in ipso actu primo; quòd posita scientia conditionalium, ex efficaci Dei proposito atque intentione efficiendi certissimè in nobis boni, de industria ipse ea media seligit, atque eo modo, & tempore confert, quo videt effectum infallibiliter habitura; aliis usurus, si hæc inefficacia prævidisset. Quarè, semper moraliter, & in ratione beneficii, plus aliquid in efficaci, quàm in sufficienti gratia, & in actu primo contineri, atque hac ratione efficere Deum, ut re ipsa faciamus; non tantùm, qui dat gratiam, qua facere possimus. Quod idem dicendum est de perseverantia, quæ procul dubio donum Dei est.* Hoc Decretum *Claudii Aquavivæ*, extat apud *Julium Clementem*, *Tanerum*, *Gabrielem Henao*, *Paulum Leonardum*, & *Hyacinthum Serry* Lib IV. *Historiæ congregationum De Auxiliis* Cap. xxxi. Editionis anni MDCCIX.

Mortuo *Aquaviva*, Societatis Jesu generali Præfecto, (die xxxi. mensis Ja-

Januarii anni MDXV.) ejus Decretum *Mutius Vittelleschus*, de consilio septimæ Congregationis, in qua præpositus Generalis ejusdem Societatis Jesu electus est, confirmavit & ea de re Transmissorias dedit epist die 7 mensis Junii an. MDCXVI.

Idem *Aquavivæ* Decretum probavit, novumque ei addidit robur Societatis Jesu generalis præpositus *Picolominius*, de consilio nonæ Congregationis anno MDCLI. celebratæ, in qua sancitum est *ut in materia de efficacia gratiæ; servetur Decretum P. Claudii Aquavivæ conditum 14 Decembris 1613.*

Sed hic non abs re erit inserere Epistolam, quam *Claudius Aquaviva* adjunxit suo Decreto, eamque die 24. mensis Decembris anni 1613. misit ad omnes Societatis Jesu Provinciales, in qua tenendam S Thomæ doctrinam eis imperat, certosque de ratione studiorum Canones præfigit; ne ab illa pro arbitrio discederent. Hanc *Claudii Aquavivæ* Epistolam latino primùm idiomate scriptam fuisse verosimile quidem est, sed nunc nullibi extat, nisi Gallico, vel Italico, exarata idiomate; quapropter eam ex Italico latinè reddi tam hic exhibebo, sicut extat c 31. l. 4 *Historiæ Congregationum de Auxiliis*, quam in lucem emisit doctissimus noster *Hyacinthus Serry*. Editionis Antuerpiensis anni MDCCIX.

EPISTOLA CLAUDII AQUAVIVÆ,

Societatis Jesu Generalis Præfecti,

Ad universos ejusdem Societatis Provinciales, quibus tenendam S Thomæ doctrinam imperat, certosque de ratione studiorum præfigit Canones, ne ab illa pro arbitrio discedant.

ADmodùm Reverende Pater, ob rationes vobis olim die 18. Junii 1611. significatas, necessarium existimavimus modos omnes ac vias investigare, quibus doctrinæ firmitas atque concordia in Scholis nostris statui possent. Quæ duo à B Patre nostro quarta Constitutionum parte præcipiuntur, tanquàm Societati admodùm opportuna, ut digna Ecclesiæ Dei præstet obsequia. Idcircò universis Europæ Provincialibus injunctum fuerat, ut habito præcipuorum Theologorum consilio, mutuò secùm conferrent, quid facto esset opus, suaque ad nos judicia transmitterent. Nunc demùm acceptis Provinciarum omnium opinionibus, magna animi voluptate comprobavimus omnes in idem prorsùs conspirare, idemque sentire. Ac licèt in nonnullis rationibus proponendis, non una omnium sententia sit, in multis tamen multæ Provinciæ congruunt, in aliquibus planè omnes. Verùm, è propositis remediis sunt alia lenta nimis, & alia plus justo difficilia, nonnulla strepitu magno minùs proficerent, quædam subaspera, & Societati insolita judicantur, ut si Professores Censoresque stricto obedientiæ præcepto, aut etiam juramento, ad hoc vel illud tenendum fugiendumve astringerentur.

Demum, post Divinam opem Sacrificiis & orationibus efflagitatam, habitoque Patrum Assistentium maturo consilio in hanc sententiam descendimus, præsens malis omnibus remedium allatum iri, si quæ olim in studiorum libro sancita sunt, religiosissimè teneantur. Quapropter, Provincialibus districtè præcipimus, ut suas de studiis Regulas, per se satis apertas & copiosas, accuratissimè servent, uti, & eas, quæ de ipsorum officiis cap. 6 notatæ sunt. Suas quoque Rectores diligentissimè teneant. Illud idem studiorum Præfectis, omnibusque superiorum scientiarum ac maximè Theologiæ Scholasticæ Professoribus injungitur. Si enim hæc religiosè præstiterint, omnia pro votis succedent.

Quod enim doctrinæ firmitatem attinet; stabimus in tuto si Divi Thomæ doctrinam tenuerimus, ut Generalis Congregationis Decreto sancitum est. Summa quoque doctrinæ consensio penès nos erit, dùm eum sequemur Auctorem. Quæ sanè duo Generalis Congregatio sibi præstituerat, dùm de edendo Decreto deliberavit. Nec movet, si qui fortè dixerint, nesciri interdùm quæ mens Divi Thomæ fuerit; id quippè Decretum ipsum occupavit. Si enim per-

spi-

ſpicuum ſit opinionem aliquam D Thomæ repugnare, nihil ultrà morari juvat, certane ſit, cum illam amplecti nobis non liceat. Si autem mentem ejus graviores & antiqui Thomiſtæ variè exponant, probabiliorem partem cum iisdem amplecti fas erit, citrà violatæ Angelicæ doctrinæ periculum. Cavendum tamen eſt, & quidem ſeriò ne qui ſponte in aliquam ſententiam propendent, ſparſas hinc indè S. Thomæ voculas aliquas emendicent, ſuumque in ſenſum obliquè detorqueant, ut illum à ſuis partibus ſtare jactitent; ſed ejus potiùs ſententiam ac mentem iis ex locis venari ſtudeant, ubi illud argumentum tractavit ex inſtituto; non ubi curſim, aut occaſione tantùm obitèr attigit.

Hoc igitur conſtituto, nihil intereſt cathalogum texere opinionum probabilium aut non probabilium, tenendarum aut non tenendarum; quia, uno doctrinæ duce ſemel poſito, brevi compendio confecta res eſt. Nec ob id tamen aufertur ingeniorum libertas, ſed intra debitos modos continetur; ut D Thomæ doctrinam firmare, illuſtrare ac promovere valeant, ſatiſque conceditur excurrendi campus, tametſi Doctori Angelico mancipentur: eo ſanè modo (quamquam per omnia non ſtet comparatio) quo tot Eccleſiæ Doctores tam varios, tamque amplos in Scripturam Sacram Commentarios adornarunt; licèt nec latum unguem ab illius ſenſu aberrarint.

Dubitarunt nihilominus aliqui, nùm doctrinæ concordiæ repugnet opinionum varietas quæ in auctoribus noſtris deprehenditur; arbitrati ſanè licitum ſibi fore quemlibet pro arbitrio ſequi, eo ſaltem nomine, quòd cum ſuperiorum licentia atque approbatione prodierint. Verùm, jam abundè à nobis ſignificatum eſt, nullam ob id Profeſſoribus Scriptoribuſque libertatem accedere, qui à Divo Thoma diſcedere vellent. Quia, ſi quæ opiniones jam hactenus in lucem prodierunt, quæ à viris doctis uti maximè probabiles judicentur, ab erroris quidem, novitatis ac temeritatis ſuſpicione liberantur: non ob id tamen à nobis defendi poſſunt, ſi D Thomæ contrariæ reputentur. De dubiis verò jam ſatis dictum.

Congruum igitur erit, ut quotannis in publica Scholarum inſtauratione, noſtra hæc Epiſtola de doctrinæ firmitate atque concordia congregatis Magiſtris legatur, Superioreſque Seminariorum, ubi Philoſophiæ ac Theologiæ ſtudia vigent, hortatoriam ſimul orationem habeant, in qua ſtatutum de tenenda D. Thomæ doctrina ſeriò moneant, aliorumque mandatorum noſtrorum, quæ Libro de Ratione ſtudiorum continentur, obſervantiam inungant, ut religiosè ſerventur.

Provinciales omni cura & ſollicitudine ſancitam legem obſervent, qua cautum eſt, ne ad docendæ Philoſophiæ aut Theologiæ munus promoveantur, niſi qui D Thomæ doctrinæ ſunt affecti, & à novitatis ſtudio alieni. Si quos verò non ita affectos deprehenderint, qui probabilitatis obtentu ab iis legibus deflecterent, illos liberè amoveant & ad alia Societatis officia deputent. Qui autem contrarias Angelico Doctori opiniones traderent, aut in rebus Philoſophicis ad novitates declinarent, ſeu ex proprii ingenii levitate ſeu Scriptoris cujuſdam inferioris notæ auctoritate illecti, ad hujuſmodi opinionum retractationem quanto citiùs adigantur: nec ad Scholaſtici ſtadii vel anni finem protrahatur retractatio, cùm nedùm res dilatione inveteraſcere & augeri ſoleant, ſed & eas novitates diſcipuli tenaciùs ebibant. dùm nullam toto anni decurſu emendationem experiuntur. Nec audienda Præfectorum excuſatio, ſi fortè ignorantiam obtenderint: cum eo ipſo maximè officio ſuo deſint: ea quippè noſſe tenentur. & rationes illis ſuppetunt quibus in illorum notitiam venire poſſint. Primo. ſi Scholas. ut officium poſtulat, ſæpiùs adeant ad Profeſſorum lectiones audiendas. Secundo ſi Lectionum repetitionibus, circulis, diſputationibus tùm publicis, tum domeſticis interſint: ſi diſcipulos in Schola Tractatibus interrogent: ſi demùm profeſſorum Scripta lectitent. Hæc ubi Præſtiterint, aberrationes omnes procùl dubio compertas habebunt. Ac tunc quidèm impoſita pœna, indictaque interpretatione, variis tum publicis tum privatis admonitionibus, ita errantes ad officium reducant, ut noverint, non ſpecie tenùs ac perfunctoriè iſta fieri, ſed ſeriò pla-

plane, universamque Societatem ac superiores in id præsertim intendere, tanquàm quod ad Religionis nostræ institutum, ad Ecclesiæ profectum, ad obsequium Dei conducat, longè magis quàm credi possit aut æstimari. Quare, severiores potiùs, quàm mitiores esse debent studiorum præfecti. Si autem de nonnullis opinionibus suboriretur dubitatio, aut eas fortè nimia pertinacia nonnulli tueri vellent; tum præfectus aut Rector(ut res majori auctoritate ac prudentia componantur) plurium consultationem, aliorumque Doctorum nostrorum studium adhibeat, ac mox pertinaces illos quiescere, cæterorumque judicio stare jubeat: cùm eo dumtaxàt fine doceamus, ut dignum Deo præstemus obsequium, qui nihil sibi contra leges obedientiæ, acceptum habet.

Cavendum ne professorum alter alterum mordeat & impugnet: sed si eumdem auctorem secuti, in quibusdam levioribus diversa sentirent(quod non nisi rarò accidere debet)mutua secum modestia ac debita veneratione se gerant.

Provinciales, visitationem obeuntes, in id diligenter inquirant, præsentiaque remedia ferant, eos à publicis lectionibus amovendo, qui stare nollent decretis congregationis Generalis, immò & B. Patris nostri, qui istud de firmitate doctrinæ ac consensione Statutum adeò diligenter injunxit. Curet ut Philosophiæ opiniones Theologiæ serviant, Aristotelemque sequi jubeat, ubi à doctrina divinitùs tradita non aberrat.

In iis, quę D. Th. ex instituto non attigit, nec certò sciri potest, quid re ipsa senserit, caveat inprimis, quid ex ejus principiis sponte fluat, allisque ipsius doctrinę capitibus optimè cohæreat. Si enim vel ejus principiis repugnet, aut cum aliis ejusdem dogmatibus minùs congruat, docendum non est. Secundò, si nec id quidem detegi potest, nova ex arbitrio inducere non licet, nullis præeuntibus Scriptoribus gravibus ac probatis: non enim expedit in semita minùs trita propriis duci sensibus; unde & aberrare, & in præceps ruere solitum est.

Studiorum Præfecti seligantur, qui in D. Thomæ doctrinam bene affecti sunt, quique simul, ut multis de causis expedit, Professoris munus non obeant.

Si quis post librorum emendationem à censoribus indictam, quidpiam sine licentia addiderit absque nova eorumdem censorum recognitione, pænas luat, easque gravissimas. Illi enim in re gravissima Societatem decipiunt.

Attendant etiam diligenter doctrinę firmitatem multùm imminui, ingeniaque confundi plusquàm credi possit ex ea libertate, quam sibi Magistri faciunt quamlibet opinionem uti probabilem problemati cè tuendi. Quò fit, ut discipuli nesciant, ubi pedem figant, ideòque studeant professores opiniones solidiores legere ac defensare.

Quia autem in materia præsertim de divina Gratia, doctrinæ consensionem servari volumus, ideò decretum edidimus, quod huic Epistolæ adjunctum suscipiet Paternitas vestra, jubemusque omnibus Magistris ac Theologis nostris significari; ut executioni mandetur. Concludam Epistolam, petita Sacrificiorum memoria Datum Romę die 14. Decemb. 1613 Servus in Christo CLAUDIUS AQUAVIVA.

FINIS

Epistolarum, quæ in hac Secunda Classe continentur.

INDEX MATERIARUM,

Quæ in hac Secunda Epiſtolarum Claſſe continentur.

Numerus Paginam indicat.

A

D

E

F

G

Gra-

om-

N

O

P

Q

R

S

T

V

W

FINIS.